

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonComercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

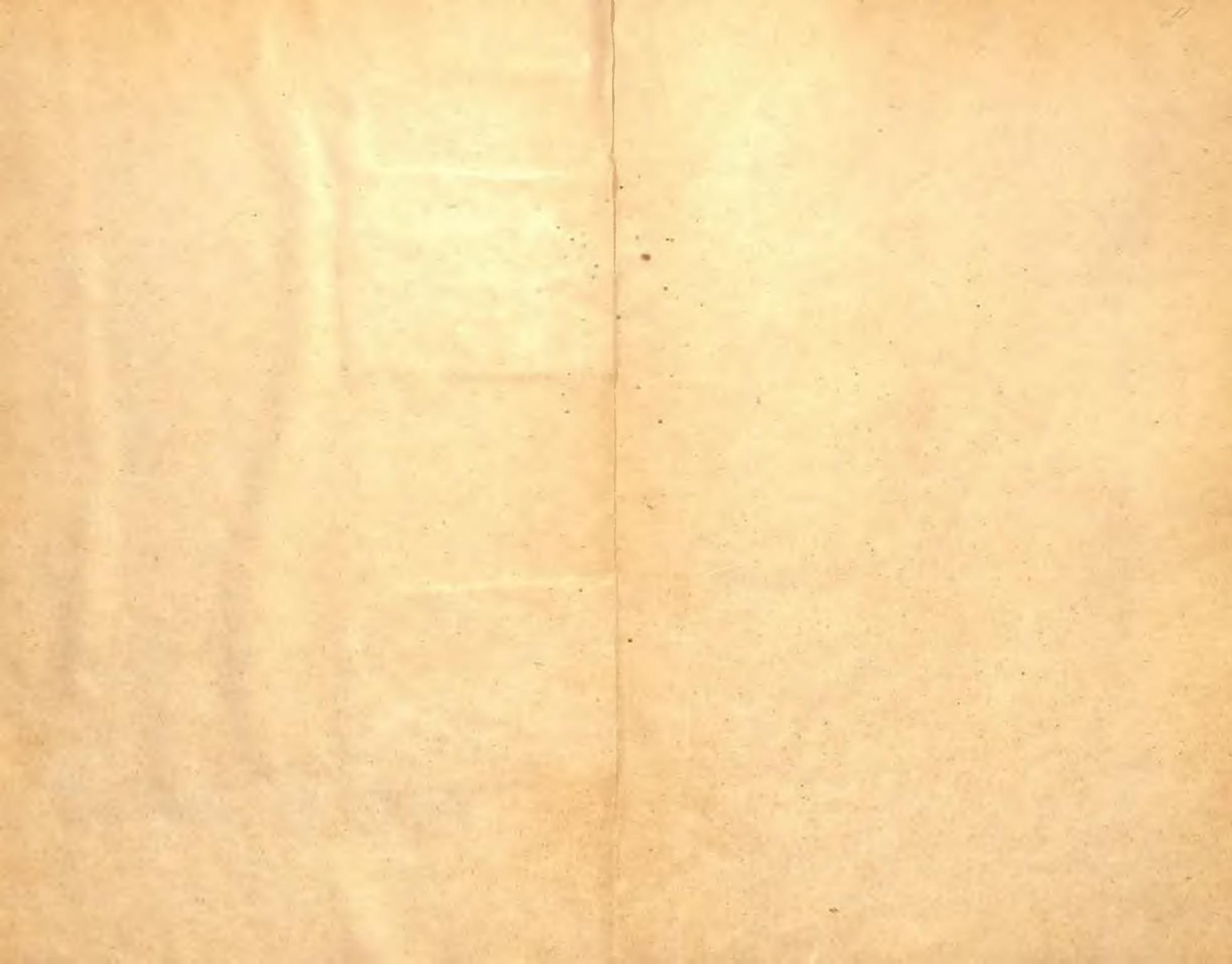
պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

247

190-682

ԺԵՐԱԿԱՆ ՎՐԱ

ԿԻԶԼԻ ԱՏԱ

ԳՐԱՄՄԱՐ ԼԵՎԵԼ

ՊԱԼՈՆ ԴԱԶԱԶԵՏԵԼԵՐԻ

Միւթերնիմի

Նուշերի

Թ. Պ. Արապանեան

Կարապէս Պիպէրեան

ناظارت جليلستك ۱۶۷ نومرسلى رخصته طبع او الخندى

Ա. ՊԻՊԵՐԵԱՆ ՄԱԹՎԱԱՍԸ

Ա Բ Ա Ն Պ Օ Լ

Պղմագձլլար եօգուշու Զիւմպիւլի խան Ն. 18-19

(1893)

145129-64)

31868-64

ԻԹԹԱՐԸ ՄԱԽՍՈՒՄ

Տէրճինէ իսլթիտար կյլէտիյիմիղ Ցրանսա իւտէ-
պասընտան մէշհուր միւլ վէրնին , ասարը մէրդուպէ-
սինտէն օլան իշտու գէննի վէ լաթիմ բօման , Էլրօ-
բատա եիւղ պինլէրճէ նուսիսէլէր իլէ սաթրլմրչ վէ
րադպէթլէ թէլագդը իտիլմիշ օլմազըլա , գարկինի քի-
րամ հալրաթըն , պունըն միւթալասընտան մէմնուն
գալաճադլալը շիւպհէտէն վարէսթէ տիր :

Գարփինլէրիմիզին , էզհանը թէնվիր վէ թէվսի ի-
տիճի օլան փէննի բօմանլար միւթալասընտա կէսո-
թէրտիպլէրի խահիշտէն թահրիզ օլունարադ . պունտան
պէօյլէ պու դըսմա՝ եանի ֆէննի բօմանլար տէրճինէ
տախի տէվամ իտէնէյիդ :

ԿԻԶԼԻ ԱՏՍ՝ Ստամպօլտա նուսիսէ պէ նուսիսէ օնար
բարայա սաթրլաճաղը կիսի , բօսթա իւճրէթի պիզէ
այլու օլարադ . թաշրալար իշին թէքմիլինէ 18 զուլուշ
ալընաճադ . վէ բօսթա բուլը տախի դապուլ իտիլէնէք
տիր :

Ե. Պիպիրեան

Կ Ե Զ Լ Ի Ա Տ Ա

Գ Բ Ս Մ Բ Ե Վ Վ Ե Լ

ՊԱԼՈՒ ԳԱԶԱՉԵՏԵԼԵՐԻ

Տօնութիւն 1944

1865 սէնեսի Մարտընըն եկրմի խշիւնճի կիւնիւ .
պահը Մոհիթի քէպիր սաթհը իւզերինատէ . վէ հե-
լլատէ աթիփողիկը սէտալէր վէ թէտիթի իտիլէն շու-
սէօպւեր իշխուլիյօր իսի .

- ելուըսէլիցօրմնոյըզ .
- Խայր , պիլաքիս ալշալըյօրըզ .
- Օնտան տահա պէթթէր միւսիւ Սլյոռու աշազը .
- եանի տէնիդէ տիւշէյօրըզ .
- Իշխմիլ Ալլահա գալար , սաֆրա աթընըզ .
- Իշմէ սօն թօրպայը տա աթտըմ .
- Պարօն եիւ.քսէլայի՞ մի .
- Գաթան .
- Պէն տալկա սէտալէրի կիալի շէյլէր տույույո-
- րում .
- Էլպէթտաէ , չիւնիքի ալթըմըզ տէնիզ տիր .
- Տէնիպտէն անճազ պէշ եիւղ այազ . գտտար
եիւ.քսէ.քտէ.յիզ .

— Ալլահ իմաստ կը էլլէ :

Պու մո համբէրէ իւղերինէ շու միւէսսիր սէտա
տախի իշխափելով :

— Սըգլէթի օլան նէ վար իսէ հէրսինի տէ տէնի-
զէ աթըլնըզ, հէրսինի աթըլնըզ Ալլահ եալտըմճըլըզ
օլուն :

Միւատըն 1865 սէնէսինտէ, շըմալը շարքիսէն էս-
միշ օլան օ տէհշէթլիւ ֆուրթունա, էլպէթտէ հէնուղ
գարելինի քիւամըն խաթըլըլարընտա օլմադ կէրէք տիր ·
մէղքիւր տէհշէթամիզ ֆուրթունա էսնասընտա, պա-
րօմէթրօլար եէտի եիւղ օն միլիմէթրօյա դատար էն-
միշ իտի · պու միւտհիշ ֆուրթունա, եախօտ գասըր-
կա, ալափրանդա Մարտըն օն սէքիվինսէն եիրմի ալ-
թըլընա դատար լսէն դաթի իմմիտատ կըլէմիշ տիր :

Խաթը իւ սթիւվայէ մայիլէն 35 տէրէնէ արզը¹
շըմալիսէն, 40 տէրէնէ արզը ճէնուպի արասրնտա
էսէն պու ֆուրթունանըն, Ամերիկա, Ասկյա, Վէ Ել-
րօբա գրթալէրինէ կյրաս կյլէտիյի խասարաթ բէք
քիւլիյէթլի իտի · շէօյլէ քի մահվ օլմուշ քէօյլէր վէ
դասապարար, եէր իրէ եէքսան օլմուշ օրմանլար, սու-
պասմըշ սահիլէր, սահիլէրէ աթըլմըշ վէ բարալան-
մըշ կէմիլէր, դասըրկա իլէ ալթիւսիթ օլմուշ թարլա-
լար, դարստա եզիլմիշ վէ տէնիպութէ պօղուլմուշ պին-
լէրէնէ ինսանլարըն վէ հայփանաթըն մէնզարէյի միւտ-
հիշէսի, պու ափաթը սէմավիյէնին, 1810 սէնէսի Հոկ-
տեմբերինին եիրմի պէշինճի կիւնի Հավանա շէնրինի ·
վէ 1825 սէնէսի Յուլիսինին եիրմի ալթըլնըշ կիւնիւ ·
Կուատօլը շէնրինի խարապ իտէն մէշնուրՓ ուրթունա-
յը կէշմիշ օլտուզունը իսպաթ իթմէքտէ տիր :

Բույի արզու տէրեատէ պէօյլէնէ պիր չոդ խասա-
րաթ վուգու պուրմագտա իրէն, սէմատէ տախի տա-

հա զիցատէ ճալիալը որդ գամթ պիր հատիսէ, յի ղարիպէ վուգու պուլույօր իտի :

Նէօյլէքի, պիր պալօն շիտուկթլէ էսէն ըխ.զկեարըն էօնիւնէ տիւշիւպ տէօնէ տէօնէ, վէ գասըրկանըն աղզընտան ֆրրւամրշ կիւլլէ կիպի, ստամթաա տօդսան միլ գատար պիր մէսափէ գամթ իտէրէ ու չուպ կիւակյօր իտի. ըխ.զկեարըն օյունճազը օլան մէզքիւը պաշոնըն այթրնու պուլունտան ոէրմին տէրտոնինտէ, պէշ եօլճը վար իտի քի, հէվայի նէսիմիյի իսթիւլա իտէն սու պուխարը, վէ արա սըրա տէօրիւլէն սըդեալմուր սէպէպի իլէ պագանլար թարափընտան կիւ ճհալ իլէ սէշիլէպիլիյօր իտի :

Նասըլքի տէտիք, միւտնիշ ըխ.զկեարըն օյունճազը օլան մէզքիւը պալօն նէրէտէն կէլիյօր, վէ բույի արդըն հա՞նկը ճիհէթինտէն հարաքէթ իթմիշ. թապիյի ֆուրթունա էմնասընտա հարաքէթ իթմիշ օլամսող, զիւրա ֆուրթունանըն դրւհուրինտէն պէրի պէշ կիւն կէմիշ օլուպ, պալօն տախի անըն թէկսիրի իլէ հէր հալտէ կիւնտէ իրի պին միլ գամթի մէսափէ կյլէմիշ օլտու զունտան, մահալի հալափէթլէրինտէն բէք ուղագ տիւշմիւշ օլմալալը կյնապ իտէր :

Մամափիհ պալօնտա պուլունան սէյեահլար թարափընտան գամթ օլունան մէսափէ, յի էվլէլնէ պիլմէք միւմքիւն օլամայտանալը շէօյլ: տուրտուն, պալօն՝ ըխ.զկեար իլէ պէրապէր կիթտկի իշին, պէլքիտէ պու տէրէնէ չօդ գամթի մէսափէ կյլէտիրլէրինտէն պիլէ խապէրտար տէյլլէր իտի, Պալօն միւթթասուլ հարափէթ իթմէքտէ, միհվէրի էմթրափընտա տէվիլլէր իճրա կյլէմէքտէ, վէ տէրունինտէ պուլունանլար, սպունտան խապէրտար օլմամագտա իտիլէր, զիրա պուլունտուգ-լարը մէզգըն ալթը իւսիթիւ սիս իլէ մուհամթ պու-

տուալ , պուլութլար տախի եալաշ եավաշ եիւրսէլմէ - յէ պաշլատըլար . պիր գաչ սաաթ զարֆընտա դասըր - կա խափիփլէնտի վէ պիր աղ սօնրա քէսիլափ . բիւղ - կեար՝ դասըրկա հալինտէն չըդարագ շնտտէթլի հէվա հալինէ թէհավլիսւ կյլէտի , վէ պինակէն ալէյհ միւմ - քիւն մէրժէպէ էմբամիր կէօրմէք դապիկ օրապիտի :

Պու էսնատէ եօրճուլար , պալօնին թէքրար թա - պագաթը հէվայլյէնին աշաղըլարլնա տօզրու . Էնտիյինի հըսս իթմէյէ պաշլատըրլար . պունընլա պէրապէր պա - լօնուն շէքլի տախի պօզուլարագ , արմուտի հալինտէն չըդըպ պիր ուզունլուգ ալըյօր իտի քի , պու տա տէ - րունինտէ քի կազըն խուրուճինէ ալէնի պիր տէլիլ ատտ օլունուր :

Թամ վագթը զէվալտէ պալօն սաթհը տէրեատէն անճադ պին այադ . գատար եխւքսէքլիքտէ իտի . պա - լօնին իշինտէ մահփուղ կաղ 1700 մէթրօ միւրէպա դատար պուլունատուզունան , մէնփէսինտէն խուրուճ իթմէ պիլէ , եինէ ճէսամէթի սայէսինտէ , երէյինէ միւտտէթ հէվատէ տուրաճաղընը ոէյեահլար քէշփ իթտիլէր .

Եօլճուլար , ճէպլէրինտէ՝ եանլարընտա նէ գատար փաղլա շէյ վար իսէ , հէրսինի տէ աշաղը աթարլար . հաթտա իչլէրինտէն պիլի պալօնըն ալթ ճիհէթինտէքի աղղընը պիլէ , կազըն օրատան խուրուճ իթմէսինի մէն իթմէք իւզրէ կիւղէլնէ եինինտէն պաղլայը վէրտի . լա - քին պունտան տա պիր փայխտէ հասըլ օլմաաը . պալօ - նըն ուզուն միւտտէթ հէվատա տուրամայաճաղը ան - լուշըլուր .

Տէմէք , պիչարէ եօլճուլար իշին էօլիւմ մուգարըէր իտի . զիրա պուլունտաւգլարու մէվդըըն ալթընտա պիր գըթա պիլի ատաճըգ կէօրիւնմէմէքտէ իտի .

լունտու զունտան , օրավարտա նէ պուլունտուզը պիեէ
կէօրիւլմէք գապիլ տէյիլ տիր . պիչարէլէրին՝ էթրա-
ֆը դալըն պուլութ բարչալարը իլէ իհածա խոփմիշ
օլուպ , կիճէ մի տիր , կիւնտիւղ մի տիր , թային իյ-
լէմէքտէն աճիղ խոփէր տէսէք , միւպալազա իթմիշ
օլմայըզ :

Մէմանըն թապագաթը ալիյէսինտէ փուրթունա-
նըն էօնիւնէ տիւշմիւշ օլարագ կիթափլէրի միւտաէթ-
ճէ , քիւրբէյի արզատան , զիյատան , վէ տէնիզտէն հիշ
պիր էսէր կէօրմէյիալ , անճադ պիր սէպէպը միւտհիշ
իւզէրինէ պարօնըն սիրաթլա եփաքսէրմէսի , ալթըր-
ըընտա տէնիդ պուլունտուզունը քէնասէրինէ անլա-
տարագ , նասըլ տէհշէթամիղ պիր կիրտապէ աթըլ-
մադտա օլտուգլարընը հըսս իթմիշէր իտի :

Մամաֆիհ պալօնըն տէրունինտէ պուլունան մէ-
քիւլաթ , մէլպուսաթ վէ էսլահա կիպի որդլէթ վէրէն
շէյլէր տէնիզէ աթըլուղտան սօնրա , եինէ պին պէշ
եիւղ այագ գատար եփաքսէլտիլէր . եօլճուլար՝ ալթ-
լարընտա տէնիդ պուլունտուզունը անլատրդլարընտան ,
մահզա թապագաթը հէվայիյէյէ եփաքսէլմէյի պիր
տէրէնէյէ գատար սէլամէթ ատա իթափլէրինտէն ,
քէնափլէրինէ էն էլզէմ օլան էշեայը պիլէ տէնիզէ աթ-
մադտա թէրէտախուտ իթմէտիլէր , վէ պալօնը եփաքս-
յէ գալարըն խափիփ կաղը զայալ իթմէյէ պիր չա-
րէ արամայա պաշլատըլար ,

Մէյեահլարըն օ հավլինագ կիճէյի նասըլ կէշիր-
տիրէրի վէ նէ թադաթֆէրսա իշկէնճէլէր չէքտիթլէ-
րի , եալընըդ քէնափլէրի իլէ ճէնապը Ալլահա մայիսմ
տիր . ճէլէ քի սապահ իլէ պէրապէր փութունտատա
քէսողը իթիտալ ալայիմի կէօրիւլտի . Գիլհադըզա սա-
պահէյին փուրթունա ճիւղինէ թէնզիլի շիտտէթ ի-

լոն պուտ ատէմիէր , էլլէրինոտէն կէլէն ճահտ ու խդտամը տիրիզ իթմէյէրէք , սօն տագրդայա դատար էօլիսմ իլէ բէնչէլէշիալ էօլլէ մաղլուպ օլմագ իսթէյօրդար իտի . շինըի պալօն սաթհը տէրեայէ նուզուլ իթսէ , ալթընա մէրպութ պուլունան սէրէթին , տէնիզ իւզէլինտէ տուրմասը դապիլ տէյիլ իտի . տէմէք անսորդ չարէ տէնիզէ տիւշմէմէք իտի :

Լոյլէտէն իրի սաաթ սօնրա պալօն պահը Մուհիթին սաթհընտան տէօրիթ եխող դատէմ դատար եխորսէքտէ պուլունույօր իտի :

Պուտ սրբատա խէվփ իլէ միւթէէսսիր օլմագ միւթատը օլմայան պիր ատէմին սէտասը , ալթիտէքի սէօղիւ սէօլլէտի քի , օնա տա եինէ պիր չօդ սէտալէր ճէվապ վէրտիլէր :

— Հէր շէյ աթթը մը :

— Խայր , օն պին ֆըրանդլըդ ալթուն աղճէ տուրույօր :

— Ալթըն կիթսսին :

Աղըրճա պիր թօրպանըն տէնիզէ տիւշմէսի իլէ , մէղըիւր սէտա .

— Պալօն եխորսէլիյօր մը , տէյուտ սօրմասը իլէ .

— Պիր աղ , ֆագաթ շիմտի եինէ նուզուլէ պաշւոյաճադ , տէյուտ ճէվապ վէրիլտի :

— Տահա աթթըաճադ նէ դալտը .

— Հիշ .

— Եա իշինտէ օլտուզումըդ սէրէթի ունուտույթինուսընըդ :

— Էվլէթ , էվլէթ , իրէրէ սարըլալըդ , սէրէթ տէնիզէ աթթընը ,

Ֆիլ հագըգա եխորսէլմէք իշին սօն չարէ պուտ օլմաղըլտ եօլճուլար իրէրէ սարըլտըլար , սէրէթ տէնի-

Ալթարընտառ էմիաճը տէհչէթֆէղասը քէմալի շխտէթիէ եէքտիկէրէ շարբան պահրը Մուհիթտէն պաշդա հիշ պիր շէյ օլմատըլը կիսի , դըրդ միլ գտար մէտափէյի կէօրէպիլիր տէրէնէ եիւքսէլմիշլէր իգէն , հավլինտաք նաղարլարնա պիր նօդթայի սէլամէթ միւսատըլ օլմայօր իտի :

Սէյետահլար , պալօնլարը իլէ պէրապէր գտարը տէրետաէ մահլ ու նապուտ օլմամագ իշին , հէր հալտէ պալօնըն նուզուլինի մէն , վէ եախօտ հիշ օլմազսաթէկսիր իթմէլի իտիլէր . ֆիլ հադրդա պալօնտա պուլունտար պու պատտէ սարֆը դայրէթ իտիյօրլար իտի իսէ տէ , հիշ պիր սէմէրէ հասըլ օլմայըլ , պիր եանտան շարդը շըմալիտէն ճէնուպը զարպկյէ տոզրուքէմալի սիւրաթլա դամթը մէսափէ իթմէքտէ , վէ պիր եանտան տախի իշինին պօշաթըլմասընա բաղմէն , ան պէ ան նիւզուլէ տէվամ կյլէմէքտէ իտի :

Սէյահլար , էօյլէնտէն պիր սասաթ սօնրա սաթհը տէրետաէն անճագ պէշ եիւզ գտատէմ իրթիֆատա իգէն , պալօնըն իւ սժթ թարափընտա պիր մահալ երթըլարագ . կաղ սէրալէսթճէ տըշարը շըգմայա պաշլատը քի , օրայը գաբամագ , պալօնըն ալթընտաքի սէմէթտէ պուլունտամլար իշին մահալ իտի :

Պալօնըն տէրոնինտէքի էշեպի սագիլէ տէնիպէ ալթըլարագ . պիրտէն պիրէ ախչմէքտէն քէնտակէրինի վիգայէ իտիյօրլար իտի իսէ տէ , ֆադաթ ադշամագ ատար պիր գարա կէօրիւնմէյէճէք օլուրա , նիհայէթի իւլ էմը պալօնտա պադը գալան կաղ , սըդլէթէթէն մէհամմիւլ իտէմէյէրէք նուզուլ իտէճէյի վէ եօլնուլար իլէ պէրապէր տալկալար արասընտա մահլ օլուպ կիտէճէյի տէրքեար իտի :

Ճիտտէն էրպապը թէճրիւպէ վէ դայրէթտէն օ-

զէ ամերլուր, վէս պալօն տախի տէրհալ իքի պին այադ-
դատար եխաբսէլտի :

Մամափին պալօն հէվանըն թապագաթը ալիյէ-
սինակէ պիր միւտէթ տուրատուգտան սօնրա թէքրար
էնմէյէ պաշատը, զիրա կաղ պալօնըն երթըլու ճի-
հէթինակէն զիյտուէնէ խուրուն իտիյօր իտի :

Սէյեահլար պալօնըն նուղուլինի մէն իլմմէք իշխն
էլտէն կէլէն հէր շէյի եարմըշ պուլունտուգլարընտան,
պունտան սօնրա արթըլդ մուալինէթը իւահիյէտէն պաշ-
գու իսթինատիւահլէրի գարմամըշ իտի :

Պու սըրատա պիր քէօրէք սէտատը իշխիլտի, սէյ-
եահլարըն եանընտա իրէրէ սարցըպ տուրան պիր գէօ-
րէք հավամայա պաշամասը իլէ, եօլճուլարտան պիրի .

— Խօր պիր շէյ կէօրտիւ զալիսա, տիմէսինի
միւթէադրպ, սէյեահլարըն ճիւմիչսի պիր աղըլ .

— Խօրլու՛գ, թօրլու՛գ, տէյու պաղըրաըլար .

Պալօն՝ սապահտան պէրի րուզիկեարըն սէվդի իլէ
ախողիյէ ճէնուալը զարպիյէ տօղրու պիր գաչ եխազ միլ
գաթը մէսափէ իթմիշ օրուղունտան, պու արալըգ օ
ճիհէթտէ եխաբսէքնէ պիր գարա կէօրիւնմիւշ իտի :

Լարին պու գարա տախի օթուղ միլ գատար պիր
մէսափէտէ օլուտ, պալօնըն օրայա մուվասըլէթ իտէ-
պիլմէսի իշխն, լա ագալլ պիր սատթ գատար գաթը
մէսափէ իթմէսի, վէ խաթը հարաքէթինի տէյիշտիր-
մէսի լաղըմ կէրմէքտէ իտի քի, պու միւտէթտէն
էվիէլ պալօնըն տէրունինտէքի կաղըն պիթմէյէճէյինի
քիմ քէստիրէսիլիր .

Իշթէ պիր մէսէլէյի միւտէիշէ տահա . . . սէյեահ-
լար նօգթէյի սէլամէթի քէք ալս կէօրմէքտէ, լարին
պուրանըն ատամի մը, եօլու լույի արդա մէրապութ
գըլթա մը օլուղունու պիթմէքտէ իտիէր . զիրա

րուզիկեարըն սէվդի իլէ նէ թարափա կիթմտիրէլինտէն
խապէրէրի եօդ իտի . մամափին օրասը ատա օլուն .
գրթա օլուն, մէսաքին պուլունտուն, զայրի մէսաքին
պուլունտուն, հէր հալտէ պիրիթիք նօգթայի սէլամէթ
օլուուղունտան, պէհէմէհալ օրայա եէթիշմէք լաղըմ
իտի :

Ալափրանկա սատթ տէօրիթ սուլսընտա պալոն .
արթըգ քէնտինի թութամայարագ, տաէթա լույի տէր-
եայէ սիւրիւնէրէք կիստիյօր իտի . եօլճուլար, տալկա-
լարըն սէրրինթիէրինի պիր գաչ տէփալար հըս իթ-
տիէր . պու սէրրինթիէրէք պալօնըն աղըրլըղընը զիյա-
տէլէշտիրէրէք, գանատընտա գուրշոն օլան գուշ կի-
պի քէմալի զահմէմլէ քէնտինի գալուրըլյօր իտի :

Եարլու սատթ սօնրա սէյեահլար, բլյշկեահը նա-
զարդարընտա օլան գարայա անճադ եարլու միլ գալ-
տըրընը կէօրտիւլէր . լսորին չիփայիտէ քի պալօն ար-
թըգ պիւթիւն պիւթիւնէ պօշալըշ, վէ հէման սոյա
ստաթմագ իւզրէ պուլունտուշ իտի, օ հալտէ եօլճուլար
պիր գաչ տէփա սույա պաղըլապ չըգտըլար իտէ տէ,
թութունտուգլարը իրէր սայէսինտէ պօզուլմագ թէհ-
իլիրէսինտէն գուրթուլույօլար իտի :

Պու արալըգ պալօն սոյըն սաթհընա տօլու է-
յիլմիշ օլուուղունտան, րիւզիկեար տէվին իշխնէ տօ-
լարագ տտէթա պիր եէլըէն կէմիսի կիսլի, կէօրիւնէն
գարայա տօղրու իլէլումէյէ պաշլատը . եօլճուլար,
պու սայէտէ մէվդըյօր մաթլուպա եէթիշէճէքէրի իւ-
միւտի իլէ մէսուրու օլույօլար իտի :

Պալօնըն գարայա թէգարբուպինէ անճադ պիր
գաչ եխազ արշըլըգ պիր մէսափէ գալըշ իքէն, տէօրիթ
աղըրտուն չըգտան պիր հայրէթ ու տէհշէթ սէտատը ի-
շիտիտի . պալօնա շարլմըշ օլան տէհշէթամիդ պիր ասու-

2

Գարիշնի քիրամէ , պատճեա գարադա տիւշտիսք-
լէրինի արոլ կյլէտիյիմիզ սէյեսահյար , նէ՛ սէմատէ սէ-
յահաթ խահիշկէրի օլան պալօննը , վէ նէ տէ քէշփի-
յաթը գէննիյէ զըմնընտա պարօն իլէ թապադաթը հէ-
վայիյէ յէ չըգմըշ քիմսէլէր իսի . պանլար , մուհարէպէ
էսիրլէրի օլուա , ճէսարէթէլէրի սայէսինտէ , պիր վա-
սէթայի ֆէվգէյատէ յէ միւրածաաթ իլէ ևագալարընը
դուրթարմըշ ճէսուր վէ զոյյուր ատէմէր իսի . պուն-
յար , եխողէրնէ տէֆալար էօլիւմի կէօղլէրի էօնիւնտէ
կէօրէրէք , պիր դաշ եխոզ տէֆալէր ելըրթըդ պալօն-
լարտան տէնիզէ տիւշմէք թէնիլիքէսինի աթլատարադ .
վէ նիհայէթ Ամէրիգատա ճէնէրալ Ալկյիս Կըրանթըն
օրտուլարը թարաֆընտան թահաը մուհասէրէյէ ա-
լլնմըշ օլուա , քէնսուիլէրինին նօգթէյի հարաբէթէրի
պուլսնան Բիշմօնա շէհրինի բէք ուղագտա պըրատ-
տրգտան սօնրա , պէշ կիւն միւթէմատիյէն շիտտէթլի
պիր ֆուրթունանըն էօնիւնտէ եռովարլանա եռովար-
լանա , իշպու մէվգըլյը սէլամէթէ այադ պասմըշլար
իսի :

Զէվաթը մումախլէյհիւմին մուհասէրէտէ օլան շէ-
հիրտէն սուրէթը ֆիրարլէրի , վէ բէնչէյի թամիլիսի
կիրիստան իթմէլէրի շու եօլուա վուգու պուլմուշ իսի :

1863 սէնէսի Փետրվարինտա ճէնէրալ Կըրանթ ,
Բիշմօնա շէհրինի զապիթ իթմէք իւղրէ պիր դաշ տէֆա
պէյհուտէ եէրէ շէհրը մէղքիւր իւղերինէ հիւճիսմ իթ-
միշ իսէ տէ , պիր ֆայիտէ հասըլ օլմայլապ , անճակ ճէ-

կոսյը միւթէադըպ , կիւյա ազրբյրդ եխնէ խաֆիֆլէն-միշ կիափի , պիրտէն պիրէ պէշ եիւղ այագ . հէվալան-տը , վէ եխւքսէքտէ պուլունան րիւղկեարըն սէվդի ի-լէ դարայա միւվազի սուրէթտէ դաթը մէսամիէ իմ-ափտէն սօնրա , կէօրիւնէն գումլուդ մահալէ մայիլէն էնմէյէ պաշատը :

Եօլճուլար , եէքտիկէրլէրինն եարաըմը իլէ քէն-տիլէրինի պաղլատըգլարը իրլէրտէն դուրթարըպ դա-րայա այագ պաստըլար . պալօն տախի իատէյի հա-յաթ իտէն պիր գուշ կիափի , պու տէրէնէ խաֆիֆլէն-ափտէն սօնրա ուշըւպ կիթտի .

Ֆադաթ ճայի թէածիւպ շուրասը տըր քի , պա-լօնտա պէշ ատէմ' պիր տէ քէօրէք պուլունտուղու հալտէ , դարայա անճագ տէօրիթ քիշի չըդմըշլար իտի .

Թիլ հաղըգա տէնիղ տալկասը , եօլճուլարտան պի-րինի դարմըշ իտի քի , պու սայէտէ խաֆիֆլէնմիշ ո-ւան պալօն , պէշ եխւղ այագ դատար եխւքսէլուկըտէն սօնրա , թէքրար նուղուլ իլէ դարայա տիւշմիւշ , վէ պու տուրէթլէ եօլճուլար մուհագդադ պիր էօլիւմտէն դուրթուլմուշար իտի :

Տէօրիթ սէյեահ , դարայա այագ պասար պասմաղ լայպ օլան արգատաշլարընը տիւշիւնիւպ հէր պիր ա-պըլ .

— Պէլքի եխւղէրէք սահիլէ եէթիշմէք իսթէյօր , հէման դուրթարմաղա չալըշալըմ , տէյու հայգըմտ-լար .

ներալըն օրտուսունուան պաղը զաղըթան էսիր ախշէրէք, շէհրին տէրունինտէ թէվդըֆ իտիմիշէր իտի քի, անլէրին իշնուտէն էն մէշհուրը տա ճէնէրալ կըրանթըն էրբեանը հարալարընուան, Սիյրօս Աըմիթ նամ պիր զաթ իտի :

Սիյրօս Աըմիթ, պէ հադդըն ֆաղըլ վէ միթէգէնսին պիր զաթըլ հայսիցէթսիմաթ օլուպ, ճէմահիրի միթմէգէփիդէ Հիւքիւմէթի, էսնայի մուհարէպէտէ մումաիլէյհէ տէմիլը եռլարըն ինչասիթը նէ զարէթինի հէլալէ իժմիշ իտի, Սմէրիդայի շըմալի գըթասընուան օլան Սիյրօս Աըմիթ զաիմ իւլ պիւնեէ, իրի քէմիքլի, սաշլարը իէ բարա սըրըդլարը զիյատէ աղարմը գըթպէշ եաշլարընտա պիր ատէմ իտի, մումաիլէյհին վէճինսաէ ումումիյէթ, ճիտիյէթ, վէ զէքեավէթ, շայանը հայրէթ օլաճադ տէրէնէտէ պէտիհի իտի :

Սիյրօս Աըմիթ միւհէնսիալիյէ գաղմա իլէ եօլ աշարագ պատամից օլուպ, գումմէյի զէ բեասր կիամ էլէրի տէ մարիփէթլի, եանի հէմ զիհնէն վէ հէմ տէ փիիլէն իշ կէօրիւր, զայէթ ալիմ, միթէփէնինին, պուլունուղու իշ նէ տէրէնէ թէհիլքէլի օլսա, ասլա թէրինի էլուէն պըրագմազ, էլհասըլ ֆիքրէն վէ վիճուտէն սաղլամ պիր ատէմ իտի :

Սիյրօս Աըմիթ, մալիր օլտուղու պու խասուէլէրտէն մատէ զայէթ տէ ճէսուր օլտուղունուան, էսնայի մուհարէպէտէ տայիմա ամթէշ իշնուտէ պուլունմուշ, վէ բէք չօդ թէհիլքէլէրտէն գուլիթուլուգտան սօնրա, նիհայէթ Ռիշմօնտ մուհարէպէսինտէ եարալանմըշ վէ էսիր տիւշմիւշ իտի :

Սիյրօս Աըմիթին էսիր ախշտիւյի կիւն, հէման անըն զատար հայիզի էհէմմիյէթ պիր ափկէր զաթ տահա ճէնուպիլէրին էլինէ տիւշմիւշ օլուպ, պու ատէմ

մէշնուր նիւ-երորդ-Հէրալտ կաղէթասընըն մուհարէ-
պէ մուխապիրի ժէտէօն Աէրիլլա թէսմիյէ օլունմադտա
խոր։

Նիւե-Եօքը-Հէրակո կազէթասը ատէթա պիս իտարէյի տէվէթ դասիինտէն օրմաղըլա, անէ մէնսուպ պիս ատէմին հէր եէրտէ զիյատէ էհէմմիյէթի օրաճաղը կիալի, օրտուտա ժէտէօն Ոէրիլանըն տախի էհէմմիյէթի մախտուսիյէսի վար խտի:

Պէս հագդըն էրպաղը իդթիտարտէն ճէսուր , հէր
շէյէ հաղըր ու մուհայեա . վէս ագիլ օլան ֆէտէօն ,
ասրէր վէս սէյահ սրֆաթը իլէ տիւնեայը տոլաշարադ ,
պիր շէյ էօյրէնիսկ տէ կաղէթասընա թէսլիդ իթմէք
խին , եօրզունկուդ , աղապ . ըզթըրապ վէս թէհիքէյէ
հիշ նազարը իլէ պագար իտի . մումօիէյէն եադմուր
կիսի գուրջուն եազար իրէն , վէս կիւլլէէր էժրափը
թարումար իլլէր իրէն , էլլիստէ դալէմ՝ հէվատիս թօր-
լայտն ճէսուր մուխպիրէրտէն իտի :

ԺԷՄԵԾՈՆ ասախի հէր մուհարէպէտէ պուլունարադ
պիր էլինտէ թէվորմէր , վէ տիկէրինտէ հէվատիս տէփ-
թէրի օլարագ առքէրին իւր սընթիրնտա պուլունմուշ
վէ գուրչունդար՝ պատէմին էլինտէքի գուրչուն
դալէմի ասլա թիմբէժմէմիշէր իսի :

Ժէտէօն, պաշտ մուխպիլիէր կիսի մութթասըլ
թէլէլլափ մամուրարընա ուղուն մէզալէլէր վէրէրէք,
թէլէլլափ խանէյի վէ կալէթայըլ թաճիղ խտէր թա-
ղընոան օրմայրպ, եաղաըզը պիր գաչ սէօղ իլէ տայի-
մա էն մոհիմմ նօդթայըլ գարիյնին նաղարը բիշչեա-
հընա վազ խտէր խտի . մամափին մումափիյհին տախի
պազը զարայիպի ահվալտէն ազատէ օրմաաըզը, հադ-
դընտա բիշայէթ օլունան աթիտէքի Փըգրատան անլա-
շըապիվիր :

Նէօյլէքի , պիր կիւն մէտէօն թէլէկրաֆիսանէտէ քէնտի կաղէթասընա պիր հէվատիս վիրուպ . տիկէր պիր մուխալիբին տէ պաշդա պիր կաղէթայէ այնի հէվատիսի վիրմէսինէ մանի օլմագ իւղիէ . թէլէկրաֆ մասաը էօնիւնտէն գալգմամըշ , վէ թէմամ իրի սաալէ թէլէկրաֆ իլէ կաղէթա իտարէխամնէսինէ , թէվրատր Եէրիֆին իւք ֆասըլարընը եազմըշ . վագա աս պու հալ կաղէթա իչին իրի պին տոյար մատրափը պատի օլմուշ իտի ամմա , նիւ-եօրք-Հէրալտ կաղէթասը տախի տիկէր կաղէթալարտան էվիչէ հէվատիս ալմըշ իտի .

մէտէօն ուզուն պօյլու , գըրդ եաշընը կէչկիննէ . Էնդարը միւսթէգիմ , ճիւտի , գավի իւլ պիւնեէ , վէ հէր շէյի անը վահիտոէ կէօրմէք խասսէսինէ մալիք պիր զաթը ֆէթանէթսիմաթ իտի :

մէտէօն , օն սէտէտէն պէրի նիւ-եօրք-Հէրալտ զաղէթասընըն մուխալիրի օլուպ . մէղքիւր զաղէթայա , վէրտիյի հավատիս վէ դարա դալէմ օլարագ քէնտի էլի ելէ չըղզագ տա կէօնտէրակիյի րէսիմէր իլէ բէք չոդ խըտմէթ իթմիշ աիր . նասըլ քի անլաշըլտը , մէտէօնըն էրէյինէ լէսսամըլը տա վար խտի . համժառ էսիր տիւշտիյի վագըթ մուհարէպէսին պիր թասվիլինի եարմագլա մէշղուլ օլտուզու ոըրատա , քէնտինէ թիւփէնկինի չէվիրուպ նրշանլայան պիր տիւշմէնի կէօրէրէք , տէֆթէրինէ « պիր գէնուպլլ թիւփէնկինի պանա չէվիրտի , նրշան ալըյօր . . . » սէօդիւնի եազտըգտան սօնրա , օլտուզու եէրտէն ոըշրամըշ . վէ գուրչուն պօշակիթմիշ իտի իսէ տէ , քէնտիսի տէ էսիր տիւշմիւշ իտի .

Եէքափկէրինի եալրնըզ զըյապէն թանընան Սկյոս Սըմիթ իլէ մէտէօն Սիրիլա , էսիր իտիլափտէն սօնրա Ռիշմօնտտա կէօրիւշմիւշէր , վէ միւհէնտիսին աղ վագըթտա եարասը դաբանմըշ իտի քի , իշմէ պու էս-

նատէ պիրիապիրլէրինին գըւմէթինի թաղտիր իրէ , կի-
ճէ կիւնափող ֆիրար իտուալ ճէնէրալ կըրանթըն օր-
տուսընա իլթիհադ իլթմէք սէվտասընա տիւշմիւշէր ի-
տի :

Պունլար շէհրին իշխնտէ սէրպէսթ պըրագըլմըշ ի-
սէլէր տէ , շէհրին քէմալի տըդդաթ իլէ թահոը մու-
հափաղատա թութուլմասը , մաղսատլարընըն հուսուլէ
կէլմէսինէ մանի օլույօր իտի :

Սիյրօս Սըմիթին նապ իսմինտէ պիր խըտմէթքեա-
րը վար իտի քի , պու ատէմին անասը պապասը զէնճի
էսիր օլտուլու կիսի , քէնտիսի տէ էսիր իսէ տէ , ֆա-
դաթ ֆիրէն վէ դալպէն էսարէթին իլզասը թարափ-
տարը օլան Սըմիթ՝ մէրգումը ազատ իթմիշ , ֆադաթ
էսիր , էֆէնտիսինտէն այրըմագ իսմէմէյէրէք , էօիւն-
ճէյէ դատար էֆէնտիսի իլէ պէրապէր պուլունմայա
ահտ կըլէմիշ իտի , Զէնճինին անասըլ իսմի « նապախիթ
նասէք » օլտուլու հալտէ , պէրայի սուհուլէթ նապ
թէսմիյէ իտիլմիշ իտի :

Նապ . էֆէնտիսինին էսիր տիւշտիւյիւնի խասէր
ալրը ալմազ , քէնտիսինէ թէվաի իտիկէն խանէյի թէրք
իլէ մահսուր շէհրէ կէլմիշ , բէք չօդ հիյլէ վէ տէսիսէ
սայէսինտէ , վէ պէլքի եկրմի տէֆա հայաթընը թէհ-
լիքէյէ իլգա իթտիրաէն աօնրա , նիհայէթ Իիշմօնա շէհ-
րինէ կիրմէյէ մուվափփագ օլմուշ իտի . արիթըգ , Սիյ-
րօս Սըմիթին նապը կէօրմէսի իլէ , վէ նապըն տախի
էֆէնտիսինէ դալուշմասը իլէ հասըլ իթտիրէրի մահ-
զուզիյէթին թարիփի մու հալ դապիլինտէն տիլ :

Հէր նէ գատար շէհրին խարիճինտէ ճէնէրալ կը-
րանթըն օրտուլարը քէմալի շէճտաթլա շէհրի զապիթ ,
վէ էսիրէրի խէլասէ շալըշըյօրլար իտի իսէ տէ , տայի-
մա տիւշարը րիւճաթ օլուալ , էսիրէրին թախիսի միւմ-

քին օրամայօր իտի . Հելէ մէտէօն Սիրէլլա , շէհրին տախիլինտէ պիթթապի խարիծտէքի զաղէթասընա մալլումաթ վէրէմէտիլինտէն տօլայը ։ տէրէծէ հիտաէթթէնմիշ իտի քի , պիր գաչ տէփալէր հէր նէ օրուրսա օլսուն միւթլագ սուրէթտէ ֆիբարը գուրմուշ , ֆադաթ հէր տէփասընտա , տէփի նազապիլ մանիլէրէ օղրամըշ իտի .

Մուհասէրէ լաէնդաթի տէվամ իթմէքատէ օրուռնտան , շէհրին սէքէնէսի տախի էսիրլէրէ պէրատպէր տըշարը չըդարագ . քէնաի օրառուարը կիէ պիրլէշմէնին չարէսինի արայօրլար իտի . ալէլխուսու ճէնուալիէրտէն , մօնսթէր նամընտա պիրիսի , պու ճիհէթէ րէք զիյատէ մէրագ վէրմիշ իտի . էզճիւմիէ էսիրլէրէ խարիծէ չըդմագ միւմըին օլմատըլը կիափի , շէհրիէրին տախի չըդմալարը զայըրը գապիլ իտի .

Շէհրին մուհափըզը , ճէնուալիէր գօնսնտանը ճէնէրալ լիյ կիէ մուխապէրէ իտէրէք , քէնտիխինտէն իմտատ թալէպ իթմէքատէ , ֆադաթ վասէթայի մուխապէրէնին մէփուտլիյէթինտէն նաշի տիւչարը էնտիշէ օլմագտա իտի . իշմէ թամ պու արալըգ , պալատէ զիքրի սէպգաթ իտէն մօնսթան մօրաթէր պիր պալօն ննշա իտէրէք անընլա շէհրտէն չըդմագ , վէ մուհասէրէ ասրէրինին իւզէրինտէն կէշէրէք , ճէնէրալ լիյնին օրուռնտա կիթիհագ իթմէք ֆիբրինէ տիւշմիւշ իտի .

Շէհրին մուհափըզը մօնսթանը ֆիբրինի թագտի իյլէտիյինտէն , տէրհալ պէօյիք պիր պալօն իմալ օրունտու , վէ միւտափատ զըմնընտա տէրունինէ էսիհհա իիէ , սէյահաթ իմթխտատ իտէր միւլահազարըլըլա մրդտարը քեափիտէ մէփիւլաթ գօնուրտու .

մօնսթան վէ տիկէր պէշ րէփիդի Մարտըն օն սէ-

քիղինճի կիւնի կիճէ պիր շըմալը զարալի բուզկեարը իւլէ հարաքէթ իտէրէք , պիր գաչ սասաթ դարֆընտա ճէնէրալ լիյնին օրուռնտա մուվասըլէթ կլէյէծէթէք իւմիւտ օլունտոյօր իտի . ֆադաթ էսէն լուզկեար քէսալը շիտտէթ իտուպ ատէթա ֆուրիթունայա տէօնտիյինտէն , վէ պէօյլէ հէվատէ պալօն իլէ կիտիլէմէյէծէյինտէն , շարնաչար հարաքէթ թէէմիր իտիլուի .

Հէր շէյ հազրը օրարագ պալըն շէհրին մէյտանընտա առարույօր իտի . ֆադաթ Մարտըն օն տօգուզ վէ եիրմինճի կիւնլէրի բուզկեար պիր գաթ տահա թէշէտտիւտ իթմէյինտէն , հարաքէթ պիտսպիթիւն միւմրինսիդ օլուու .

Իշմէ պու կիւնլէրտէ Սիյրօս Սըմիթ սօդադտա կէզմէքտէ իրէն հիշ թանըմատըլլը պիր տատէմէ թէտատիւ.փ իթմիշ իտի . շախսը մէզքիւ.ր օմուզ պէշ եաշ-լարընտա իրի եարը Պանդրօփ նամընտա պիր կէմիճի օլուու . Եյեամը սէպալէթինտէն պէրի Ամէրիդայի աշ-մայի տէնփոյէրինտէ քէշմէ ու կիւզար իտէրէք , սօն զէ-մայի մանկարտա պէրայի մոսլահաթ , էվլատը կիափի սէվսիյի միւթէ էվէփա գաբրտանընըն օլլու . Հարակէր Պըրառն նա-մընտա պիր տէլիզանը իլէ Բիշմօնտ շէհրինէ կէլմիշ , վէ շէհրին տիւչարը մուհասէրէ օլմասը սէպէսի իլէ պիզ-զարուը օրատա մահրուս գալմըշ իտի . պու տտէմին տախի փիքրի եէկեանէսի , ֆիբարէ պիր չարէ արամագ-տան իսպարէթ իտի .

Պանդրօփ , Սիյրօս Սըմիթի րէք կիւզէլ թանըր , վէ հէմտէ անըն նէ տէրէճէրտէ շէհրտէն ֆիբար իթմէք խտհիշմտէ օլտուզունը պիլիր իտի . իշմէ եէվմը մէղ-քիւրտէ սօդագտա Սիյրօս թէտատիւֆ իտէրէք , մու-մակէրէնէ .

— Միւսիւ Սիյրօս , Բիշմօնտան հալա օսանմատր-

սօդուլմագ , քէնտիլէրինի քիմնէյէ կէօվթէրմէքսիզին գարանլըդտա պալօնա պինմէք . վէ իրէլինի քէսիագ ֆիրար իմմէք թէք կիւճ տէյիլ իտի . վագաա երէ կէշէնէք օլսալար իյտամ ձէղասըլըլա միւճաղաթ օլունաճադլարը շիւղհէտէն վարէսթէ իսէ տէ . փաղաթ ֆիրար տա դապիլ իտի :

Միւհէնտիս Աըմիթ , կէմիճի Պանդրօֆրն թէքըիթինի նօդթասը նօդթասընա դապուլ իմմիշ օլմաղըլա .

— Ֆագ աժ պէն եալընըլ տէյիլսմ , տէտի :

— Գաչ քիշի կէօթիւրմէք իսթէյօլառնըլ :

— Իրի քիշի , տօսթում մէտէտօն իլէ խըտմէթքետըմ նապ :

— Իւչ , իքիտէ պէն իլէ Հարպէր , պէշ քիշի տէմէք օլուր , հալպուրի պալօն ալթը քիշի դալտըրանագ տրը :

— Բէք ալա , օ հալուէ ֆիրար իտէրիդ :

Միւհէնտիս հէման մէսէլէյի մուխափիր Փէտէօնա անլաթտըլընտա , մումախիլէյհ ասլա նիփիւլ կէօվթէրմէտի . եալընըլ պու տէրէճէ սատէ վէ կիւզէլ սիլի ֆիրըին , էվվէճէ քէնտի խաթըրընա կէլմէտիյի իշին միւթէհայըր դալտը , հէյի նապէ կէլինճէ , հէր նէ տէ օլսա էվէնտիսի իլէ պէրապէր հէր եէրէ կիթմէյէ հաղըր իտի :

Պանդրօֆ , սօն դարարը վէրմէք իւղիէ .

— Էզյէ իսէ պու ագշամ պալօնըն պուլունտուղու մէյտանտէ պուլուշալըմ , տէմէսի իլէ , միւհէնտիս .

— Էվվէթ պու ագշամ սատաթ օնտա , եանի կիճէ եարըսնա իքի սատաթ դալտագ . Աղլահ վէրէտէ փուրթունանըն շիտութիթի թատիլ օլմասա , տէտի :

Պանդրօֆ միւհէնտիստէն այրըլըլ կէնճ Հարպէրին պուլունտուղու իդամէթկեահէ ալտէթ կյլէտի :

Նըղ մը , տէմէքտէն քէնտիսինի ալամամրշ խոփ :

Միւհէնտիս , քէմալի տըգդամիթ ու հայրէմրէ մուխաթիսլինէ պադմադտա իքէն , կէմիճի սէօղիւնի թէքրար իլէ .

— Միւսիւ Սիյրօս Սըմիթ , ֆիրար իթմէք իսթէրմիսինիզ , տէյի սօրտուզունտա , Սիյրօս տախի .

— Նէ վաղըթ , տէյի սօրտու :

Միւհէնտիսին զայրի իխմիլյարի օլարագ աղզընտան ըբդան պու սիւալ իւղէրինէ , մուխաթիսլինէ պիր տահա տըգդամիթլա պագտը , վէ չէհրէսինտէքի ալայիմի սափիէթի , խայրխաճլըլընա տէլիլի դավի ատտ իտէրէք . քէսկին պիր սէտա իլէ .

— Սիզ քի՞մսինիզ , տէյի սիւալ իթմէսի իւղէրիրինէ , Պանդրօֆ քէնտինի թանըթտը . վէ Սիրօս իսէ .

— Բէք ալա , ֆադաթ նէ վասէթա իլէ ֆիրար իտէնէյիզ , տէտի .

— Նէ վասէթա իլէ օլաճագ , շու պալօնը իմալ իթտիկէր , շուրատա պէյհուտէ եէրէ մէթրուդ պըրադտըլար . իշմէ անընլա . . .

Միւհէնտիս Պանդրօֆլն ֆիրինի անլայարագ . մէրդումը գոլունտան չէքիպ խանէսինէ կէօթիրտի .

Օրատա Պանդրօֆ ֆիրինի էմրաֆը իլէ անդաթտը . մէրդումըն դարարը բէք սատէ օլուպ , ֆուրթունանըն շիտտէմինէ պագմայարագ . պալօնա պինմէք . վէ պիր աղ զիյատէ ճէսարէթ իլէ ֆիրար իթմէքտէն խպարէթ խոփ .

Սիյրօս Սըմիթ , Պանդրօֆլն սէօղիւնի դաթ իթմէքտիզին սօնունա դատար տինլէյիալ կէօղէրի բարլամայա պաշլատը . էօյլէ եա , արանըլան չարէյի խէրաս նէլիմա հաղրը տէմէք իտի . կիճէ ֆուրթունանըն շիտտէմինէ էհէմլիյէթ վէլումէյէրէք պալօնըն եանընա

Ճիստէն ճէսուր օլան Հարսփէր նամինստարի պա-
շօնուգ , քէմալի ստաբրաըզլըդլու Պանդրօփիըն մուվա-
ֆաղըլյէթ խապէրինի կէթիրմէսինէ ինիմիզար իթմէք-
տէ իտի :

Նու հարտէ պու պէշ քիշինին ճիւմիչսիտէ եէք-
տիկէրէ միւսափի ճէսուր ատէմիէր օլտուդլարը անլա-
շըմագտա տըր :

Թուրբունա այնի շիտտէթլէ տէվամ իյլէյօր իտի .
Համտաա կիւնտիւղ րէք շիտտէթլի օլտու . վէ ժօնս-
թան մօրսթէր իլէ րէփիդլէրի , օ կիւնտէ պալօնա րա-
քիա օլմատըլար . միւհէնտիսին գօրդտուղու պիր ճի-
հէթ վար իսէ , օ տա , իրէց իլէ արզա մէրպութ օլտն
պալօնըն , րիւդկեարըն շիտտէթի իլէ բարչալանմասը
արը . միւհէնտիս ադշամն գատտար պալօնըն պուլուն-
տուղու մէյտանլըգտա տօլաշտըզը կիսի , Պանդրօփտա
էլլէրի ճէպինտէ արա որբա էմնէյէրէք , նէ եաբաճա-
զընը պիլմէլ ատէմիէր թակըը իլէ օրալարտա կէզին-
մէքտէ , վէ պալօնըն էլաէն դաշմամասընա տըդդաթ
իթմէքտէ իտի :

Ադշամ օլտու . կիծէ րէք գարսանլըդ իտի . գա-
լըն պուլութլար հէման սաթհը արզա սիւրիւնիյօր
կիսի կէշիա կիթմէքտէ , վէ դար իլէ գարըշըդ սիր
եազմուր եազմագտա իտի . հէվա րէք սոտդ օլտու
թիշմօնտըն իւզէրինսիտէ թէմամէն սիս գարբամըշ իտի .
մուհարէպէնին պիր միւտտէթ օլսուն ինգրթալնա
պատի օլմագ իւզըէ , կիւյա քի թարափը Հագդտան
պու տէհշէթլիս . Գուրթունա չրդմըշ , վէ թօր սէտալէ-
րի եէրինէ քէնտի միւտհիշ սէպէրինի գայլմ կյլէմիշ
իտի .

Ճէհրին սոդագլարը քեամիլէն խալի իտի . մուհա-
փըլ պալօնըն պուլունտուղու մահալտէ , իշպու ֆուր-

Խունա զէմանընտա նէօվպէթնի սուլունտուրմաղա լուզում կէօրմէմիշ իտի . Վագաա պունլար էսիրլէրին ֆիրարընը գօլայլատընը հալլէր իսէ տէ . Քադաթ կիթ-ափին քէսալը շխտակէթ իտէն փուրիմանալը նէ՞ եարա-լըմ . Պանդրօփ էլի իլէ պաշընտապի շապիասընը սը-դըշտըրարագ . քէնտի քէնտինէ ..

— Վագաա բուդկեար բէք փէնա . լաքին եար-ալմճընը Ալլահ աըր , տէտի :

Աաաթ տօդուզ պուշուզտա պէշ արդատաշ միւխ-թէլիփ Եօլլարտան կէլէրէք մահալի միւլադաթտէ պու-լուշտուլար . ու տէրէնէ գօյու պիր գարանլըդ վար ի-տի քի , օրթա եէրաէքի ճէսիմ պալճնը պիլէ կէօրէ-մէ յօրլար իտի . պէշ ըէֆիդլէր պալօնըն ալմճնտարի սէրէթին եանընա թօբլանտըլար . ո անէ գատար քէն-ափինինի քիմսէ կէօրմէմիշ օլտուզու կիպի , օնտան սօնրա տա կէօրմէյէնէյի աշխեար իտի .

Հիշ պիր սէօղ պիլէ սէօյլէմէքսիղին Սիյրօս Աըմիթ , Փէտէօն Սէրփլլա , Նաալ , Հարագէր , սէրէթին իշխնէ կիր-տիլէր . Պանդրօփ տախի սաֆրա մէգ ամինտա սէրէթին տէրտունինէ գօնուլմնուշ օլան չուվալլարը տըշարը ք-դարմայա պաշլատը . պու իշ տէ խիթամ պուլտու վէ Պանդրօփ տախի արդատաշյարընըն նէղտինէ կէլտի .

Պալճն եալընըլ իրէր իլէ արդա մէրպութ օլտու-զունտան , անճադ պիր հարագէթի իշալէթի դալմըշ ի-տի . պու արալըդ պալօնըն տէրտունինէ պիլը քէօրէք կիրաի , պու քէօրէք միւհէնտիսին թօք նամընտարի սատըդ հայվանը օլուպ , միւհէնտիս , պալօնըն աղրր-լըզնը արթըրմամագ . Փիրըի իլէ շէհիրտէ սկըրագմադ իսթէմիշ իսէ տէ , սատըդ հայվան պաղընը գօրարա-րադ . էֆէնտիսինին արդ ասընտան կէլմիշ իտի . Պանդ-րօփ իշի անլայընճա .

— Ատամ սէնտէ պիր աղ փաղլա ալլըլլդդտան նէ՞ օլուր, տէյէրէք քէօբէյին սըգլէթինէ պէտէլ իրի թօրպա սաֆրա տահա չըդարսը.

Պալճնըն իրէրի քէսիլսի, պալօն րուզկեարըն թէսիրի իրէ մայիլին եւրաքէմէյէ պաշլատը, էվլէլ էմիրուէ պաղլ խանէէրին պաճալարընա չարբարադ երդարդտան սօնրա կէօդտէն նիհան օլոռու.

Պու էսնատէ փուրթունա տէհչէթի սուրէթտէ շիտտէթինի արթըլլմըշ իտի, միւհէնտիս կիծէ տէվամ իթտիրճէ պալօնը եէրէ երգլաշտըրմագ իսթէմէտի. սապահ օլուր օլմազ ալթլարընտա արդտան էսէր կէօրմէտիէր. տէօրիթ թարաֆլարը գաթը պիր սիս իրէ մուհաթ օլտուղունտան, թէմամ պէշ կիւն սօնրա օրթալըգ պիր մըդտար աչըլտըղընտա, պէշ րէֆիդլէր ալթլարընտա պահը Մուհիթ օլտուղունը կէօրէպիլմիշէր իտի.

Իշթէ շիմափ գարկյնի քիրամ, պու պէշ հօլճուլարտան տէօրտիւնին, նասըլ օլուպ տա Մարտըն եիրմի տէօրտիւնճի կիւնի, էօյլէ պիր շիտտէթի փուրթունա էսնասընտա պիր գարպա տիւշտիւրլէրինի անլատըլար.

Պէշ արդատաշտան զայս օլան ատէմ իտէ, քէնտի րէյիսլէրի միւհէնտիս Սիյրոս Սըմիթ իտի. մումահէյհին քէօբէյի տէ մէյտանտա եօդ իտի.

Պիշարէ միւհէնտիս, իրէրի թութմուշ օլտուզու հալուէ նասըլսա պիր տէնիզ տարկասընա գարըլարադ.

Նապէտիս օլմուշ, վէ սատըդ քէօբէք տախոի սահիսպինին արդասընտան տէնիզէ աթըլլմըշ իտի.

Ժէտէօն գարայա այագ պասար պասմաղ «իլէրի» տէյու հայդըլլտը.

Տէրհալ տէօրիթ արդատաշ, եանի Պանդրօֆ, ժէտէօն, նապ վէ Հարպէր, զոն տէրէճէ եօրդունլուգլարընը ունուտարադ, միւհէնտիսի արամայտ պաշլատըլար.

Պիշարէ նապ, տիւնեատու էն զիյատէ սէլտիյի էֆէնտիսինի զայս կիլէտիյինի ախշիւնտիւքճէ, մէյուսկից վէ հիտտէթինտէն նաշի հէօնկիւր հէօնկիւր աղլայօր իտի.

Սիյրոս Սըմիթին պալօնտան տիւշմէսի իլէ տէօրիթ արդատաշըն գարայա այագ պաստըդլարը արասընտա անճադ. իրի տադըգա կէշմիշ օլմադրյա, տէօրիթ րէֆիդլէր մումափիյհի գուրթարմագ իւմիւտինէ տիւշտիւլէրինէ հադլը իտիլէր . . . նապ ավազը չըդտըդճա.

— Արայալըմ, արայալըմ, տէյու պաղըրմասը իրէ, ժէտէօն :

— Էվլէթ նապ, արայաճաղըզ, վէ հէմ տէ պուլաճաղըզ, տէտի :

— Պէրհայաթ մը.

— Էվլէթ, պէրհայաթ օլարադ.

Պանդրօֆ. — Եիւզմէք պիլի՛ր մի իտի.

Նապ. — Էվլէթ, հէմ թօր տա եանընտա տրը :

Պու արալըգ տաղար գատար տալկալարը եէքտիկէրինէ չարբան տէնիդտէն հալլինաք սէտալէր իշկթմէսի իւգէրինէ, Պանդրօֆ իւմիւտտիզլիք ալամէթի օլարադ ալլըգ պաշընը սալլատը :

Զէվալլը միւհէնտիսին տէնիդէ տիւշտիւյի մահալ, տէօրիթ արդատաշըն պուլունտուզու մահալուէն, եալըմ միւ գատար աչըգլըդտա իտի :

Պու էսնատէ սաաթ ալաֆրանկա ալթը օլուալ սիս
տաղըլմըշ իսէ տէ , կիճէնին գարանլըլը բէք գոյու
խոի , տէօրթ արդատաշ տէնիդ գըյըլնտան շըմալ
ճիճէթինէ տովրու արանարադ . իլէրլէմէյէ պաշատը-
լար , կէչափրէրի եէրլէր գում վէ թայըդ օլմաղըլա
ասլա նէպատաթտան էսէր կէօրինմէյօր խոի . եօլ ,
պաղը եէրսոէ օ տէրէնէ սարբլաշըյօր խոի քի , տէօրթ
արդատաշ , եէքատիկէլինտէն այրըլարադ եխորիւմէյէ
մէճպուր օլույօրլար խոի , կեահ պէ կեահ եօլըն պա-
ղը եէրլէրինտէն իրի գանատլը գուշար շըգարադ ,
քէմալի խէվի իւէ էթրափտա ուչուշմագտա իտիլէր .

Պալօն գաղաղէտէլէրի արա սրբա տուրուպ տէ-
նիզ թարափընը տինլէմէքաէ , վէ օ ճիճէթաէն պիր
սէս կէլի՞ր մի տէյու պիր իքի տագըդա թէվագուփ
իմժմէքտէ իտիլէր . միւհէնտիս գարայա տիւշիւպ տէ
պաղըրմայա միւդթէտիր օլմասա պիլէ , քէօրէյին ,
հավլայարադ պուրոննտուգլարը մահալի իրայէ իտէճէ-
յինէ իհթիմալ վէրիլէյօր իտի իսէ տէ . Գադաթ տէ-
նիզին լաէն գաթի գարայա մուհաճէմէսինտէն հասըլ
օլան սէտայի տէճչեթքէզատէն պաշգա պիր շէյ եշի-
տիլմէյօր իտի .

Դաղագէտէլէր , պու հալոէ սահիլ քէնալընտա
կէօղլէրինէ իիլշէն շէյլէրի մուայէնէ իտէրէք իլէրլէ-
մէյէ տէվամ իտիյօրլար իտի .

Եիրմի տագըդա գատար եիւրիւտիւքտէն սօնրա ,
էօնլէրինէ շըդան տէնիդ տալկալարը եօլարրնը գաթ
իտինճէ , Պանդրօփ .

— Պուրասը պիր տար պուրուն իմիշ . կէլոկիմիդ
թարափա ավտէթ իթմէք լաղըմ կէլիյօր , տէմէսի իւ-
գէրինէ , նաագ .

— Եա տօսթումուղ տէնիզտէ իսէ , տէտի .

— Եօյլէ սպաղըրալըմ։

Տէօրտիւ պիրտէն ավազլարը ւըգտըդճա միւհէնտիսի չաղըրմայա պաշլատըլար, լարին սէտալէրինէ հիշ պիր ճէվասլ վէրիլմէտի . թէրըրար, վէ էվիլէրինտէն զիյատէ շիտտէթլէ պաղըրալըլար, տէնիդին սէտասընտան պաշգա պիր շէյ իշխտիլմէտի :

Տէօրիթ արդատաշ պուրունըն տիկէր սահկլինի թէտըլպ իտէրէք ավտէթլ իթմէյէ պաշլալըլար, Պանդրօֆ՝ գ.արշըրսնտա կէօրտիյի կէօլկէլէրտէն օ պիր ճիհէթտէ եիւ.քսէք թէրէլէր պուրունտուղունը զանն իտիյօր իտի . պուրունըն պու թարափընտա դուշար տահա աղ օլտուդլարը կիպի, տէնիդտէ սաքիննէ օլուպ տալկար գարսյա վրւրմայօր իտի . անլաշըլտըլընա կէօրէ, պուրունըն պու թարափը զավիյէ (անկիւն) թէշքիլ կյլէտկյինտէն, տալկալարըն հիւճիւմինէ մանի օլույօր իտի :

Ֆադաթ պու թարափտան իլէրլէմէք ճէնուպ ճիհէթինէ կիլիմէք իտի .քի, ճիհէթը ճէնուպիյէ իտէ Ալիրոս Սըմիլին տիւ.տիւյի մահալին ագսի գըամը իտի . պիր պուչուգ միլ գատար իլէրլէտիքլէրի հալտէ, սահկլ, շըմալէ տէօնմէյօր իտի :

Հալ պու .քի միւթլագ պուրունըն մէրպութ պուլունաճաղը պիր գըթա մէվճուտ պուլունաճաղընա դանատթ կէթիրիլտի, վէ պինաէն ալէյհ տէօրթ արդատաշ եօրկունդուգլարընա պադմայարագ հէր հալտէ շըմալ ճիհէթինէ կէլէճէքլէրինի իւմիւտ իտիյօրլար իտի :

Գաղաղէտէլէր պիր աղ տահա եիւլիւտի.քտէն սօնրա տիկէր պիր պուրունա վասըլ օլուպ, օրանիընտա տէնիլ իլէ մուհաթ, վէ գայալարտան միւթէշէք.ք.քիլ օլտուղունը կէօրտիս.քլէրինտէ, թարիփի զայրի գ.ապիլ պիր մէյուսկյէթէ տիւ.չար օլմալարը իլէ, Պանդրօֆ .

— Հիշ շիւպհէ եօգ քի պիղ ու ֆագ պիր ատաճըլա տիւշմիւշիղ տիր զէ իշթէ պու ատաճընտա տէօրթ թարափընը տօլաշմըշ օլտուգ , տէտի :

Ֆիլ հաղըդա կէմիճի Պանդրօփրն միւլահազասընըն տօղու օլտուգու շոնտան անդաշըլըյօր իտի քի , դաղաղէտէլէր պիր գըժմա վէ եա պիր ճէղիրէյէ տէմիլ , իլլա ու Փաճըդ պիր ատաճըդա տիւշմիւշէր , վէ որասընբտա քեամիլէն տէվր իթմիւշէր իտի , պու ատաճըլըն պոյու տէօրթ քիլօմէթրո օլուպ էնի բէք տար օլաճաղը իյնասպ իտէր իտի :

Թաշըդ վէ գումիլուգտան իպարէթ օլուպ պիր թադըմ տէնիլ գույշարընա մէլճա օլան պու ատաճըդ , ածէպա տիկէր պէօյիւճէք պիր ճէղիլինին շիւպէսի՞ մի իտի . վաղաա գաղաղէտէլէր հէնուղ պալօնտա իքէն ու զադտան պիր գարա կէօրմիւշէր , լաքին ճէսամէթինի քէշի իտէմէմիւշէր իտի :

Սամափիհ կէմիճի Պանդրօփ պուլունտուգլարը մէ վղընըն ճիհէթը զարպիյէսինտէ , եանի տէնիղին գարը թարափընտա պիր շէյ կէօրտիւյինի իտուտա իտիյօր իտի :

Էղճիւմէ իւղէրինտէ պուլունտուգլարը ու ֆագ ատաճըլըն գարշընտաքի գըթայը լայըդը իլէ կէօրմէք միւմիխն օլմայաճաղընտան , թապիյի պու գարանլըդտա օրայա կէչմէքտէ մուհաջալ իտի , պինաէն ալէյհ քէնտիսինտէն հիշ պիր էսէր կէսամէթէրմէյէն պիշարէ միւհէնտիսի արամայը տախի , չարնաչար սապահա պլրադմագ լաղըմ կէլիյօր իտի քի , ժէտէօն .

— Սիյրօստան պիր էսէր պուլունմամաընտան , ո տէրէնէ տիւչարը եէս օլմամալը տըր , պէլքի պիր մահալոտէ պայըլա գայմըշ տըր , ելակէթտէ եարըն կիւնտիւղ կէօղիս իլէ ինճէտէն ինճէյէ արար , վէ թահար-

րիյաթըլմըզը պիր նէթիճէյի հասէնէյէ լյսալ իտէրիդ , տէտի :

Պու սէօվոէն ոօնրա միւհէնտիսէ իշարէթ վէրմէք իւղրէ ատանըն պիր թարափընտա ամթէշ եադմագ իսթէտիկէր իսէտ տէ միւմիխն օլամատը , չինքի ատանըն իւղէրինտէ գումտան թաշդա պիր շէյ եօգ իտի Արթըդ Սիյրօս Սըմիթէ փէդգէլատէ մուհապէթլէրի ալան տէօրթ արգատաշըն մէյուսիյէթինի թարիի իթմէք մուհալ աըր , էմիլ թահարրի չարնաչար էրթէ կիւնէ պլրադլըտը քի , շու տադլուգտատա միւհէնտիս եա գուրաթուուա պիր թարափա սօգուլմաւշ վէ եախօս էպէտիյէն մահվ օլուպ կիթմիշ իտի :

Գաղաղէտէլէր , հէվանըն սօուգլուղունը վէ օ տագլուգտատա չէքտիքըլի մէշագդամթը ունուտարագ , ատաճըլըն իւղէրինտէ սապահա գատար պիր աշաղը պիր եօգարը կէղինմէքտէ , տայիմա պալօն իլէ կէլտիքըլի նօգթայա թօրլանմագտա վէ արասըրա պաղըրը չըղըրմագտա իտիլէր . լաքին չըդարտըդլարը սէտալէր պազէն գարշը թարափա աքս իտէրէք . աքսը սէտահասըլ իյլէյօր իտի քի , պու տա գաղաղէտէլէրին նահանըլ իյլէյօր իտի քի , պու տա գաղաղէտէլէրին նահանըլ տըրգամթընը ճէլու իթտի . հաթտա հարպէր պուրանընը Պանդրօփըն նազարը տըրգամթընա արզ իլէ .

— Դարա ճիհէթինտէ եագընճա պիր սահիլ պուլունտուլու անդաշըլըյօր , տէմէսի իւղէրինէ , կէմիճի թաստիգ եօլլու պաշընը սալլատը , ալէլ իտուսուս գարանլըդ իցինտէ վիճուտի զանն օլունան սահիլի կէօրիւյօրամ զանն իտիյօր իտի :

Եավաշ եավաշ հէվա աշըլմագա պաշըլատը . եարը կիճէյէ տօղլու կէօյ եիւգիւնտէ պիր թագըմ սէյարաթ (աստղներ) կէօրիւնտիւ , հիշ շիւպհէ եօգ քի էկէր միւհէնտիս հաղըր օլուա իտի , պու սէյարէլէրին էվրո-

բա վէ Սակյատան միւշահատէ օլունանլարտան օլմատը-
դընը անլայաճադ իտի . ֆիլ հագըդա քէվքէպը զոթ-
պի (բևեռային աստղ) մէվդըլը մախսուսընտա կէս-
րիւնմէ յիսլ , եալընըլ նուճումը ճէնուալի (հարաւային
աստղ) միւշահատէ օլունույօր իտի :

Կիճէ կէչափ , էրժէսի կիւն եանի Սարտըն եիրմի
պէշինճի կիւնի սապահէյին սաաթ պէշէ աօլրու գուալ-
պէյի սէմա այտընլանմաղա պաշլատը . հէնուղ ու-
ֆուգլար զիյատար օլմամըլ իտի իսէ տէ , քիւրիէյի շէմա
(արեդական գունտ) իլէ պէրապէր րույի արդտա հասըլ
օլան գաթը սիս , եիրմի ատըմտան զիյատէ իլէրիախնին
միւշահատէսինէ մանի օլույօր իտի . պինաէն ալէյհ
թէէսիւֆէրի արժմըլ օլան գաղաղէտէլէր , կիւնտիւղ
օլտուղու հալտէ եինէ պիր շէյ կէօրմէյօրլար իտի . Նասլ
իլէ ժէտէօն միւթթասըլ տէնիզ թարափընա պագտըգ-
լարը կիպի . Հարսէր վէ Պանդրօֆ տախի դարալ ճիհէ-
թինէ աթֆըլ նազարը արդգաթ իտէրէք , պիր սահիլ
կէօրմէք իսթէյօր իտի իսէլէր տէ , հիւ պիրիսի կէօրմէ-
յէ մուվաֆիտ օլամայօր իտի . մամափիհ Պանդրօֆ .

— Նէմէ լազըմ , կէօրէմէյօրտամ , հըսս իտիյօրում
ա , գարշըմըտա պիր զըթա վար տրը , համտա շիմ-
տի Իիշմօնտատա օլմատըդդմըլտա նէ գատար էմին իսէմ ,
պունտան տա օ գատար էմինիմ , տէտի :

Թիլհագըդա կիւնէշ տօղտուդտան պիր պուչուդ
սաաթ սօնրա օրթալըդ սէշիլմէյէ պաշլայըլ , պուլտուն-
տուդլարը ատանըն հէր թարափը կէօրիւնտիւ . գարշը-
լարընտաքի պահըը Մուհիթի քէպիր թէմամէն կէօրիւն-
տիյիւ կիպի . ճիհէթը դարապիյէտէն տախի եիւքսէք
աղաճըլ պիր սահիլ միւշահէտէ օլունտու .

Լվիէթ , նօգժայի սէլամէթ անճագ օրատա իտի .
գաղաղէտէլէրին պուլունտուգլարը ատանըլդլա կէօրիւ-

նէս սահիլ արասընտա , եարբմ միլ վիւսսմթընտա պիլի
պօղադ օլուալ , հէր պօգաղտա օլոււդու կիսպի սրուրա-
նրն տէնիղի տէ զիցատէ աղըյօր իտի :

Գաղաղէտէլէրտէն պիփխալ , քիմէյէ միւրաճաալծ
իթմէքսիղին տէրհալ աղընթըըյտ աթըըլար , սույտ ա-
թըըլան նաու իտի . սատըզ խըստէթթքեալ գարշըքի դը-
թայտ կէչխալ էֆէնտիսինի ալամադ իսթէյօր իտի . կէ-
միճի Պանդ.քօփ մէրդումը ալը գօյմադ իսթէտի լաքին
մուվափիադ օլմատը . ժէտէն տա արդասընաան կիթ-
մէյէ տավրանտալլընտաան , Պանդ.քօփ մումակլէյհէ թէ-
գարըուալ իլէ .

— Պօղաղը կէչմէ՞ք մի իսթէյօրառնլոլ , տէտի :

— էվլէթ :

— էօյէ լոէ պէնի տինլէյինիդ , նաու էֆէնտիսի-
նէ մուալինէթ իթմէյէ քերափի տիր , պիզաէ սույտ ա-
թըըլասադ աղընթը պիզի ալըը կէօթխ րիւր , զաննլմա
կէօրէ աղընթը , պահըը Մուհիթլէրէ մախոււս մէտտ ու
ճէլլատէն (մակնթացութիւն) իլէրի կէլիր , պինաէն ալէյհ
աղը սապը իտէրսէք տէնիղ ալչալտըզը կիսպի դոլոյնա
պօղաղը կէչսպիլլիփիլ :

— Հադդընըզ վար , պէրլէյէլմար :

Պու էսնատէ սատըզ . նաու քէմալի ճէսատէթլէ ա-
գընթը իլէ բէնչէլչէմէքտէ , վէ աղընթըըյը պիր նօդ-
թայի հարաքէթտէն իթիպարէն մայլիէն կէչմէքտէ ի-
տի . դարաստա պուլունանլար արա սրբա մէրդումըն
սիյահ ու մուվլալընը սույըն իւղէրինաէ կէօրփայօրլար ի-
տի . նիհայէթ իւլ էմի նաու , եարըմ միլտէն իսպարէթ
օլան շու մէսափէյի կէչմէք իչին եարբմ սաաթ դա-
տար օղլաշալդտաան սօնրա , նօդթէյի հարաքէթի
ճիհէթինտէն պիր դաշ միլ աշաղըտա պիր մահալէ
ըբդու :

Նաև, կը անիմէթ թաշընտան պիր գայալըղըն տիպին-տէ սիլքինտիքտէն սօնրա գոշարադ. իլէրէմէյէ պաշատը, վէ պիր աղ սօնրա գայալարըն արաւընտա կէսպտէն նիհան օլոռու.

Ա.տաճրդտա գալան իւչ արդատաշ, ճէսուլ բիմիկ-լէրինին էսէրը սատադ.աթընը քէմալի խէվփի իլէ թէ-մաշա իլլէտիքտէն սօնրա, նազարլարընը պատէմա քէնտիլէրինէ մէլճա վէ մէսրէն օլանադ. օլան ճիհէթ-տէ աթփի իթտիլէր, պատէհու գում իւզէրինտէ պու-լունան ըսթըրիտեալարտան եէտիլէր, վագաա պու թաամ մուղտի (կշտացնող) տէյիլ իսէ տէ, եինէ աճ-լըզը տէփէ քեամփի իտի.

Իւչ արդատաշըն պուլունտուզու ատանըն գար-շըու կէնփչճէ պիր գոյ հալինաէ օլուալ, ճէնուպ թա-րտֆընտա նէպատաժտէն արի վահչի մէնզարէլի պիր սիկի պուրուն իլէ նիհայէթ պուլմագտա իտի. մէզ-քիւր պուրուն, ասըլ արազի զարիսկ իլէ պիր սուրէթտէ պիրէշմէքտէ վէ պիլուէշտիյի նօդ.թատա ճէսիմ կըրա-նիթ գայալըդլարը պուրունմագտա իտի. շրմալ թարա-ֆընտան նազար օլունտուզու հալտէ, սահիլին ճիհէթը զարպլիյէտէն շըմալը շարդիյէ (արև մուեան կողմէն գէպ ի հիւսիսային արևելքը) տօլլու իմթիտատ ելլէտկի, վէ չաթալ պիր պուրունտա նիհայէթ պուլտուզու կէօ-րիւնմէքտէ իտի. իշմէ մէզքիւր իրի պուրուն արա-սընտաքի սահիլին մէսափէսի, մէքիլ միլ գատար օլ-մագ կէրէք տիր. ատանըն գարշրաբնտաքի արազի, էվ-վէլ էմիրտէ պիր գումիուգ. վէ սկյահ թաշըդ իլէ պաշ-լայըպ, գում լուզուն արդասընտա կըրանիթ թաշընտան ճէսիմ պիր գայալըդ մէվճուա իտի. թախմինէն իւչ եիւզ այադ գատար եիւքսէքլիյի օլան պու գայալըդ, իւչ միլ գատար սաղ թարաֆտա պէջլէճէ իմթիտատ

իթմէքտէ վէ մախառու եւարըմըշ կիսի օրատու մագթու պուլունմադտու իտի . սոլ թարտի իտէ պիլարիս պիր չօդ զայրի միւնթաղամ դայալար իլէ իշղալ իտիլմիշ իտի քի . պուտու ճէնուպտպի փահշի մէնզարէլի պուլունա դատար ուղանըյօր իտի . սահիլին եիւքսէք մահալէրինտէ պիր աղաճ կէօրիւնմէյօր իտի իտէ տէ , մամաֆիհ պիր աղ իւերիյէ տօղրու աթժը նաղար օլունսա , ուֆուղըն նիհայէթինտէ ճէսիմ աղաճլարտան միւթէշէքիլ ուղուն պիր եշլիլիյին , թէզեինի մէվդը կյէտիյի միւշահատէ օլունապիէճէք իտի .

Պունտան պաշդա շըմալը զարպի ճիհէթինտէ վէ եէտի միլ գատար ուղագտա , պէյաղ քէֆինէ պիւրիւնմիւշ կիսի եիւքսէք պիր թէքէ կէօրիւնիյօր իտի քի . պու տա իւղէրի գարլա մէսթուր եիւքսէք տաղլարըն էն եիւքսէյի իտի .

Մէվատտը մէշլուհէյէ նաղարէն դարշտա կէօրիւնէն պու մահալին ատա մը , եօդսա գըթաթը մալիւմէտէն պիրինէ մէրպութ մը արք , քէստիրիէմէյօր իտի . մամաֆիհ սահիլին պօյունճա իմթիտատ իտէն դայալարըն սուլէթը ինթիվամընա պադան , ֆէննի թապադամիւլ արդէ աշխնա (երկրաբանական դիտութեանց տեղեակ) պիր ատէմ , պուրասընըն վօլդանիք (հրաբխային) պիր մահալ օլաճապընը տէրհալ անլայաճաղը տէրիեար իտի :

Ժէտէօն , Պանդրօֆ վէ Հարպէր , բիյշկեահը հայրէթլէրինտէքի պու գըթայը , քէմալի տըդգամիլա թէմաշայէ դօյուլտուլար . քիմ պիլիր եադընլարընտան պիր կէմի կէմէյէճէք օլուրաս , պէլքի պուրասը պիղիմ սէյեահարաս մէզար օլաճագ իտի . պիր արալըգ Հարպէր , Պանդրօֆա .

— էյ նէ աէրսինիլ պագալըմ , տէտի .

— Նէ աէլիսմ, տահա պիր շէյ քէստիլիլէմէդ . իշմէ աէնիզ չէքիլմէյէ պաշտառը . իւչ սասթա գոտարը գարշը թարափա կէշերիզ, միւսիւ Սըմիթի պուլուր պաշլմըզն պիր չարէսինէ պադարըդ :

Ֆիլ հաղըդա Պանդրօֆի խաթա իթմէմիլի խտի . իւչ սասթա սօնրա ճէղը ու մէտ գայիտէսի միւճիպիննէ, ատա իլէ գարսա արասընտառի տէնիզ ալշալսը, վէ հաթտա պազը թարափտա գումար մէյտանէ ըզդար :

Էզլէտէն իրի սասթէ եփիլէլ իւչ արդառաշ բռպալէրինի շըդարըզ պաշլարընա ալտարը, վէ աէրինիլիի պէշ այազը կէշմէյէն գ անորէ կիլափիլէր . աէրին օլան մահալէրանէ հարպէր, պաղըդ կիսի եխովէյօր իտի . աղ վադըթտա հիչ պիր արըզէ փուգու պուլմագ-սըզն դարձը եադայա կէշափիլէր, վիճուալէրինի կիւնէշտէ գուրութառութար, վէ սուտան մուհափազա կըլէտիքի բուպալարընը կիյինտիքտէն սօնրա միւզաքէ-րէյէ պաշլատըլսր :

4

Ժէտէօն, պուլունտուգլարը մահալտէ տուրմազը զանդրօփա թէնափին իտէրէք, նասզըն կիթտիլիի ճիչէ-թէ աօղուու ոէյիրթափ . Հարպէր տախի մումալէյէն ի-լէ պէրապէր կիթմէք իսթէտի խէտէ, Պանդրօփ մու-խալիթէթ իտէրէք .

— Սիդ տուրունըզ էվլատըմ, պիզ քէնտիսմիզէ սըզընաճագ պիր մահալ իլէ աղըզա գօնուլաճագ ևէ-յէնէք արայալըմ . արդատաշլարըլիզ թապիլի եօրկոն պարագ . ավտէթ իտէճէքիէք . իմոփ անլէր կէլմէտէն

պիզ հազրարդութան պուլունալըմ, օնկաք միւսիւ Աըմիթի թահաղփի իթսինլէր, պիզ տէ պու իշէ պաղալըմ, տէտի :

— Պէս հազրիրմ, Պանդրօֆ :

— Բէք ալտ եավիրում, գայիտէ իլէ հարաքէթ իտէլիմ, պիզ եօրկունըզ, պիզէ եէցէճէք իլէ աթէշ լուզըմ տըր . օրմանտա օտուն չօդ . եռովալարտա եռումութա տա վար տըր . իշ պիր մէսըէն պուլիայա դալը :

— Սասամ սէնտէ, շու գայտըրդ արատընտա պիր մազարա արարըզ, էլալէթտէ կիրէճէք պիր տէլիր պուլուրուզ :

— Եղիէ խտէ արշ :

Երիտատէ իրի գայալըզըն տիսլինտէ տէնիզին չէքիլմէսի իլէ մէյտանէ շըդան դում իւզէրինտէ ճէնուպէ տօզրու եիւրիւմէյէ պաշլատըլար . Պանդրօֆ էսնայի բահտէ կէօրտիւյի պաղը իմարէլէրտէն, պիրազ աշաղըտա պէհէմէհալ պիր ըրմազ պուլունաճաղընը քէշի կյլէմիշ խտի . իշմէ կէմիճի պու ֆիքրէ իսթինտաէն ճէնուպէ տօզրու կիտուպ, մէսըէնլէրինի իշլիր պիր սու քէնարընտա արամազ խմէմիջ խտի . կէմիճի պէլքի տէ աղընթը միւսիւ Աըմիթի տէ պու բալտա ամմըշ տըր, տէյօր խտի :

Սահիփ տէրիտտէ իւչ եիւղ այտագ գատար եիւքսէք օրան գայալարտա, մազարայա պէնզէր հիչ պիր տէլիր կէօրիւնմէյօր խտի, պուրազ զայէթ սէրթ կըրսանիթ իմաշընտան նէվիմա պիր տիվար օլուայ, սէրթլիյի հասէպի իլէ տէնիզ պիլէ աշընաըրտամըշ խտի, գայալարըն իւզէրինտէ ովուն վէ էյրի կակալը պիր թաղըմ դուշը մէվճուտ խտի, պու հայվանլար ինսանտան գօրդմազ իսէյէր տէ, պուրատա իւզէրլէրի-

Նէ վարըլսու պիկէ ալսայիմի խէվիֆ կէօսթէրմէմէլրի ,
իլք տէֆտ օլարադ . ինսան կէօրտիւրլէրինէ տէլիլ օլո-
սլիլիր . պիփ թիւֆէնկ ամթըլաճադ . օլսա , բէ.ք չօղրնրն
եէրէ տէօրիւլէճէյի տէրքեար խաէ տէ թիւֆէնկ ամ-
մագ իշին թիւֆէնկէ իհթիյաճ վար տրը . Գագաթ օ
նէրէտէ . . պունտան պաշգա պու կիսփ դուշլարըն
էթլէրի , վէ համժտա եռումուրթալարը պիկէ նէֆրէթա-
միլ չէյլէր տիր :

Դայալարըն ալթ թարտաֆընտա , մէտ հալինտէ պու-
լունան տէնիլ զէմանընտա վէ սու ալթընտա դալան
պիր նօդ.թատա , Հարպէր միտեա նէվինտէն պիփ չօդ
հայվանամը դաշըլյէ կէօրէրէ.ք Պանդրօֆը չաղըրար .
կէմինի ազիմ պիր սուտուր իլէ .

— Ա՛յ միտեա վար , թամամ , պու եռումուրթատան
տահա ալա տրը , տէտի :

— Խայր , պունլար միտեա տէյիլ աիր , պունլարա
լիթօտիւմ տիրլէր :

— Եէնի՞ր մի :

— Հա՛յ հայ :

— Էօյլէ իսէ լիթօտիւմ եէյէլիմ .

Հարպէր , թարիկսի թապլիյիտէ (Բնական պատմո-
թիւն) զիյատէ սահիալ մալիւմաթ պուլունտուզունտան
վերտիյի բէյէ իթիմտա օլունապիլիր իտի , լիթօտիւմ-
լէր միտեա կիսփ ուզունճա օլուպ , գայալար իւզէրինէ
քիւմէ քիւմէ երբըշըրար , վէ Են սէրտ թաշլարը պի-
լէ օյարադ . քէնափիւրինէ եռուլա եաբարլար , պու հայ-
վանլար պէօյիւտիւրճէ իրի ուճլարը եռուվորլադ պիր
հալ քէսպ իտէր քի . իշիմէ միտեալէրուէն օլան ֆարդ-
լարը տա պունտան կիպարէթ տիր :

Պանդրօֆ իլէ Հարպէր լիթօտիւմէլէրի ըսթըրիտեա
կիսփ աշլապ եէյէրէ.ք պիր տէրէճէյէ գատար աճլըգ-

լարընը տէփ իթտվէր իսէ տէ , պիլաքիս հեղարէթլէրի քէսպը թէզայիւտ կյլէտի , պինաէն տէյլն իշ թաթլը սու թէհարդիսինէ միթէվագըք դալըյօր իտի քի , պունըն տա պուլունմասը միշկիլ օլմայաճաղը թապի-յի իտի , Պանդրօփ իլէ Հարակէր մէնախլէրինի լիթօ-տիւմ իլէ տօլտուրառուգտան սօնրա իթիխաղ իթտվէ-լէրի եօլտան իլէրէմէյէ պաշտորլար :

Պանդրօփըն տէտիյի կիպի կրի եիւզ տաթմ գա-
տար իլէրուտէ պիր ըրմագ պուլունմասը լաղրմ կելէն
մահալէ վասրլ օլունառ . պուրատա , կիւյա գայալէր
պիր գուվիշցի շէտիտէ իլէ եէքտիկէրինտէն այրըլմըշ-
լար կիպի պիր հալ արդ խայիօրլար իտի . ֆիլ հադը-
դա պիր տէրէ , գայալարըն արասընտան եիրմի այագ
գատար վասի պիր մէճրա թէչքիլ իթտվէրէն սօնրա ,
քէօչէտէն պիւքիւլիւտ արդէն եիւզ այտատան զիյատէ
քէսպը վիւսաթ իթմէքտէ , վէ մանսէպ ու մէնպալնա
տօղրու իմթիտատ կյլէմէքտէ իտի քի , Պանդրօփ պու-
նը կէօրէրէք .

— Եշէ պուրատա սու շուրասա տա օրման ,
շիմափի իշիմիլ պիր մէսպեան պուլմայա գալար , տէտի :

Մէդքիսը տէրէնին սույը պէրբագ իտի . տէնիլ
տախի պու էսնատէ ճէզր հալինտէ պուլունարտգ ,
տալկալարը սույա գալըշմատըլընտան սույը թաթլը
պուլունմուշ իտի . ճէման սըլլընաճաղ պիր մէլճա ա-
րամաղա գօյուլսուլար , Փագաթ զահմէթլէրի պէյհու-
տէ օլառու . զիրա գայալար արասընտա մաղարայա պէն-
դէր հիշ պիր շէյ մէվճուտ տէյիլ իտի :

Մամափիհ տէրէնին մանսէպինտէ , ճէզր զէմանըն-
տա տէնիպին եէմիշտիյի մահալէրին եօդարըսընտա
գայալարըն եըլլընթըլունտան , մաղարայա պէնպէր պիր
շէյ հասպ օլմուշ իտի քի , Կըրանիթ գայալըգլարը ա-

Կէմիճի իլէ տէլիդանը պիր չարեհք գտաար տտհաւ եխորիւտիւքտէն սօնրա , տէրէնին սոլ թարափա պիւքիւլախոյիւ քէոչէյէ վասըլ օլտուլար . իշմէ պունօդթատէն իթիսարէն տէրէնին մէճրասը , կիւղէլ աղաճլար իլէ միւղէյէն օրմանըն տէրունինտէ կիտիյօր իտի . մէվսիմ զըշ օլտուլու հալտէ , մէզքիւր աղաճլար , եազ գըշ եէշիլքրէրինի մուհաֆաղա իտէն ճընստան իտիլէր . էրտապըլ թապկիյուն (բնադէտ) տան օլան կէնճ Հարպէր , պու աղաճլար արասընտա պիր բայիհայի լաթիփէ նէշը իտէն , վէ ալէլխուսուս Հինտիսթանտա Հիմալայա տաղլարընտա , վէ օ մանժագա (գօտի) իւղէրինտէ էքսէրիէն թէսատիւֆ օլունան « Տէօտար » նամընտարի աղաճլարը , կէմիճինին նաղարը արդդաթընա ալոլ կյէտի , աղաճլարըն արասը տա տիրէնլիքէր իլէ մէսթուր օլուալ , կէտիրէրի եէրլէրտէ պիր թադըմ գուրու տաղլար կէօրէն Պանդրօֆ .

— Էէք ալա էվլատըմ , էկէր պէն իլինէպատաթտէտէ պու աղաճլարա նէ իսմ վէրիլույինի պիւմէյօր իսէմ տէ , ալէմը հայաթտէ եանաճագ օտուն սըրասընտա պուլունտուզունը պէյան կյէրիմ քի , շիմոփի հալոէ պիղէ լաղըմ օլան տա պու տրը , տէտի :

— Էօյլէ իսէ թօլպայալըմ .

— Վագաա օտուն հէմ չօդ վէ հէմ տէ իշխմկէ եարար տէրէնէտէ գուրու տըր . ֆադաթ նասըլ կէօթիւրմէլի , շիմոի պիղիմ պիր արասպամըլ վէ եախօտ պիր սանտալըմիդ օլաա եխորիւմիւղիւ թաշըր իտի :

— Օ կիսպի վասէթայի նադլիյէմիզ եօդ իսէ , նէհը վար ա :

— Թէմամը , էշեամըլը շիմտիկը նէհըէ թաշըուըլ , պագալըմ իլէրուտէ նէ օլուր :

— Եյի ամա տէնիդ եխորիւ օլտուլու իշին շիմ-

բարնտառ տայիմա թէսատիւկ օլունան պու կիալի պիր
նէվ գօվուգլարա « շըմինէ » թէսմիյէ օլունմագլա ,
պիզոէ մէզքիւր գօվուգլարը « շըմինէ » թէսմիյէ իտէ-
ճէյիլ .

Նասըլ քի տէտիք , շըմինէլէր գայտլարըն եէքտի-
կէրի խողէրինէ խոթինատընտան հասըլ օլմուշ գօվուգ-
լար տըր քի , պաղըլարըն հայի մուվաղէնէտէ տուրմա-
սը , ատէժտա ինսանէ տէհչէթ վէրիր . վագաա շըմինէ-
լէրին տէրունի պիր մէսքէն ատոտ օլրւնապիլիք իտէ տէ ,
արալըդլարընտան զիյա . հէվա վէ բուզկեար կիրէճէ-
յինտէն , տէրունլէրինտէ տայիմա չէտիտէն ճէրէեանը
հէվա , վէ պա խուսուս սօղուդ էքսիք օլմայաճաղը թա-
պիյի իտի . մամափիհ պաղը եէրլէրի գաբանսա , վէ պիր
ալ տա ինսան թէքլիփսիդ թագլմտան օլսա , վէ եա-
խօտ զարուրէժտէ պուրանսա , շըմինէլէրին իշինտէ սա-
քին օլմագ գապիլ օլապիլիք իտի . նասըլ քի Պանդրօֆ
պու . գօվուգլարը կէօրտիւյլունտէ .

— Իշէ պիզէ էվ , միւսիւ Աըմիթ օլուլունուող
կէլտիյի վագլըթ էլպէժտէ պիզէ տահա էյիսինի թէ-
տարիք իտէր , տէմէսի իլէ , Հարպէրտէ .

— Եվիզթ Պանդրօֆ , միւսիւ Աըմիթ կէլէճէք աիր ,
հէմ կէլտիյի վագլըթ պիզիք գապիլի սիւքնա պիր մա-
հալտէ կէօրմէլի տիր . շուրատընը աղաճըդ ըսլահ իտէր ,
վէ արգա թարափա օտուն ետագաճագ պիր տէլիք աչար-
սագ , մաժլոււպ հասըլ օլուր զանն իտէրիմ , տէմիշ իտի .

Հարպէր իլէ Պանդրօֆ շըմինէլէրտաէն շըդարդտան
սօնրա , նէհրին սօլ սահիլի պօյունճա շըդմազա պաշա-
արյար . նէհրին սուլարը ճէլլու ու մէտ իլէ իլէրի կէրի
հարաբէթ իլէտիյինտէն , կէմիճի , պու սայէտէ աղըը
էշնա նադինտէ մաղհարը սուհուլէթ օլաճագլարընը
տիւշիւնիւյօր իտի .

ախ նէհը աքսի թարափա ադքյօր, եանի օտունլարը մըզը իսմէտիյիմիդ թարափա կէօթխրէմէյէնէք ափր:

— Զարար եօդ, պիր աղ պէքիբիդ, շմանիկի պիզ իշմիղէ պադայըմ:

Կէմիճի իիէ աշլիդանլը կիւ ճէրի եէթալիյի գատար օտուն թօրլալը նէհրին քէնարընա նադլ իտիյօրլար իտի. հէնուղ ինսան այաղը պատմամը օրան եէրէրտէն ուղուն տղաճրար ալրապ սազլար իիէ եէքտիկէրինէ բապթ իտուպ պիր սալ եաբարլար, վէ թօրլանան օտունլարը մէզքիսը սալըն իւզէրինէ տօլտուրտուրար. պու իշ պիր սասաթ գատար իմմիխոտատ իթմիշ իտի, սալ հաղրբանտը վէ աէրէնին ճէրիւանընը թէպէտուրի իթմանին տէյու պէքիմէյէ պաշտուրլար.

Իրի արդատաշ վագթը պօշ կէշիրմէմէք իւզըէ էթրաֆը վէ թէրէլէրի կէզմէյէ գարար վէրտիլէր. գայալրդ արաւոնառն նէհրին կէշալիյի նօդթատան իթխալրէն օրմանա տօղրու պիր եօդուշ վար իտի, տէրհալ պու եօդուշը թրբմանարադ թէրէյէ վասրդ օրտուրար, վէ եփէլ էմիլուէ նապարլարընը աւէնիղէ աթֆ իտէրէք, սահիրին շըմալ ճիհէթինի տըդգաթիէ կէօղտէն կէշիրտիլէր. միւսիւ Սըմիթ պրուրատա դայու օրմուշ իտի, սպազնըն սպազըյէսինտէն տէ պիր էսէր կէօրիւնմէյիակ կէրէք տէնիղըն սամժհը վէ կէրէք սահիլ պօյը պիւսպիւթիւն իտաի իտի, մէտէօն իիէ նապ տախի կէօրիւնմէյօրլար իտի. պու արալրդ Հարակը.

— Պէն տէլիմ քի, միւսիւ Ակըրօս Սըմիթ կիսի պիր ատէմ էօյլէ շարչաբրդ պօղուլմազ, հէլ հալաէ պիր սահիլի սէլամէթէ շըդմըշ օրմաղը արք, սէն նէ աէլասին Պանդրօփ, աէմէսի իւզէրինէ, կէմիճի քէմալի թէսիւփ իրէ պաշնը սալլատը, փագաթ տէլիդանլըյը նիւվմիտ իթմէմէք իւզըէ.

— Էօյլէ եա՛, էօյլէ եա՛, պիզիմ միւհէնտիսիմիդ տէյմէ թէհիկրէտէ էզիլէճէք ատէմէլէրտէն տէյիլ ափր տէյու ճէվու զ վէրտոփ:

Կէմիճի, սահիլի քէմալի արգդաթլա թէտգըդ իտուպ, կէօղլէրի սահիլտէքի գումիշաղա մաթուփ գալտը քի, պունըն սոլ թարափը ճէսիմ գայալար իլէ նիհայէթ պուրույօր իտի. մէզքիւր գայալարըն էն չօզու, տէնիփին իչինատէ օլուպ, կիւնէշին զիյարը իլէ բարլամտուտա օլան րույի տէրեւատէն անճագ՝ սէշիլէպիլիյօր իտի. ճէնուղ թարափընտա սահիլ պիր պուրունա գատար իմմիխոտա իտիյօր. Փագաթ օրատան իմմիապուէն արգա թարափա տա տէօնէյօրմու, եօգսա պաշգա պիր մահալէ իլմիհագ իյլէյօրմու, իշմէ պուրասը քէսափիլէմէտիյինտէն մէզփընըն ատա օլուպ օլմատըգընտա կէմիճի թէրէտափիւտտէ գալտը, շըմալ թարափընտա իսէ սահիլ որք գումլուգ օլարագ էյրի պիր սուրէթաէ իմմիխոտա իտիյօր իտի.

Պանգրօփ իլէ Հարակը զարպ ճիհէթինէ տօղրու իլէրէտիլէր, ալթը եէտի միլ ուղուգտա թէրէլէրի գարլը տաղլար կէօրիւնմէյէ պաշլատը. պու տաղլար իլէ պուրունտա զլարը մահալ արաւնտա պիր օրման պուլունուպ, եէշիլ եաբրագլը աղաճլարըն միյանընտա տախի նէհրին սուլարը կէօրիւնիյօր իտի. կէմիճի քէլամէ աղալ իլէ.

— Անէպա պուրասը պիր ատա մը տրր, տէտի,

— Հէր նէտէ օլսա էրէյիճէ պէօյիւք ափր,

— Նէ գատարտա պէօյիւք օլսա, եինէ ատա տըրեա:

— Մամափիհ պու մէսէլէյի մուհիմմէնին հալի հէնուղ գատիլ տէյիլ ափր, պունը պաշգա վագթը էլլպէթտէ անլարըզ, փագաթ արդը բէք զիյատէ միւն-

պիր սըրըգ իլէ սալը սէվդէ պաշտառը , վէ եարքմ սա-
ալմ սօնրա օտուն սալընը . ջէնտիլէրինէ մէսրէն ի-
թիսաղ կյլէտիքէրի շիմինէլէրին էօնիւնէ կէթիլսիլէր .

5

Օտուն սալը պօշանտըզը կիսի Պանդրօֆըն իլք ի-
շի շըմինէլէրին գաղիլի սփոքէնա օլաճաղ պիր սու-
րէթտէ ըալահը օլտու տըշարըտան թաշբաղդարը թօր-
րադ , թաշ վէ տղաճ տալլարը իլէ ճէնուադ ճին-
տէն կէլէն րուդկերալէրէ գարշը օլան տէլիքէր դա-
րատըլը , եալընըդ տիւմանըն խարիճէ չըդմասը իջին
եան թարափտա պուլունան պիր տէլիր պօշ դալար .
պէօյլէճէ շըմինէլէր տէօրիժ պէշ գըսմա թագսիմ ի-
տիլմիշ օլտու , Պանդրօֆըն թապիրի վէճճլէ պունլարա
օտան նամընը վիրէճէլիդ , շուրասը վար տըր քի օտալա-
րըն հէրսինաէ այտագտա տուրմադ դապիլ օլմատըզը
կիսի , այտագտա տուրմադ միւմին օլան օտանըն հէր
թարափինտա տախի , թափանըն եխոքսէցիլի միւստիլի
տէյիլ իտի . շըմինէլէրին տախիլինտէքի արզըն սալմ-
հը , ինճէ պիր գում իլէ մէսթուր պուլունմաղ տա իտի .
Պանդրօֆ իլէ Հարպէր , Հէմ օտալարըն ըալահը-
նա չալըշմագտա , հէմ դօնուշմագտա օլտուդլարըն-
տան Հարպէր .

— Պէլքի արդատաշալըմըզ պիղիմքինտէն տահա
եյի պիր մէսրէն պուլմուշ արըլար , տէյօր իտի .

— Պուլսալար պիլէ պիղիմտէ չալըշմամըզ փայի-
տէտէն խալի տէյիլ աիր . պիր իջին վուգո ինտէ թէ-

սկիթ վէ լաթիֆ կեօրիւնիւյօր. նէ իսէ, պու ճիշէթաէն օլսուն մահրում դալմատըգ. .

— Եվլիթ, ճէնապը Հաղղա շիռքիւրլէր օլսուն : իքի արդատաաշ պուրունատղարը մահալտէն եավաշ եալաշ էնմէյէ սլաշլատըլար . Եթրափտարի զարիալ իւշ շէքլ զայտըգ իւզէրինաէ, վէ թաշլարըն գօվադլարընա սօգուրմուշ եիւպէրճէ գուշար մէվճուտ իսի . Հարակէր պունլարըն պիր չօգունը իւրբիւտիւպ գաշըլարագ. .

— Պունլար նէ՛ մարիթի, վէ նէ՛ աէ գարապաթագ ալըլըլար, տէտի :

— Կիւվէրճինէ պէնպէյօլպար .

— Եվլիթ կիւվէրճին, հէմ եատան կիւվէրճինի տիր . գանհատլարընետաքի չիթիթէ սկյահ քրզկը իլէ , րէնկէրինին զլյատէ գօյու օլմասընտան պէլլի տիր . պունլարը եէմէք ալա սոլուդու. կիսկի, եռումուրթալա ըը տա լէզիւ տիր . եռումուրթալարընը թահարպի իսէթի՞մ մի :

— Հայ, հայ, սուրմամըզ գապահաթ, ալա պիր եռումուրթա բիշիբիսկւլ :

— Հանկը դապ իլէ :

— Գապ պուրմամակսագ հաշլարըգ :

Պանդրօֆի իլէ Հարակէր թաշլարըն արտացետան պիր գաջ տուզինա եռումուրթա թօրլայլը մէնախիէ գօյտուլար . պու սըրատա տէնիդ տէ ալչալարագ. նէհրին տուլարը սահիլէ տօլլու. ադմազա պաշլատըղընտան , տէրէնին քէնարընա ալտէթ իլթտիլէր :

Վագըթ էօյլէյի պիր սատթ կէշմիշ իսի, Պանդրօֆ օտուն սալընը սուրմարըն ագընթըսընա պըրադմադ իսմէտի . սազլարտան եարտըզը իրի սալըն արդա թարափրհա պաղլայլը էլինէ ալտը . Հարակէր աէ ուզուն

իսեցի մախսուսէցէ աշխնա տրդար, եախօս իսթիմալ իվտիքէրի թահտալարտա քէրամէթ վար :

Պանդբօֆ, պու սէօղէրի սէօյէր իրէն քիպիթ գութուոընը սուլմադ իշխն ճէսլէրինի արայօր իտի, մէրդում զայէթ թիւթիւն թիրեարիսի օրինազբաւ եանընտան աթէշ էրսկի օրմալ իտի, փաղաթ արատըզընը պուլմայրալ հարալէրէ պաղարադ :

— Իշթէ պու ֆէնա, դպիսա դութումը ախշիւր-տիւմ, սէնտէ դալ, քիպիթ, պիր չէց եօ դ մը, աէտի : — Խայր :

Պանդբօֆ տըշարը չըդըս հիտակիթինաէն անլընը սվուշտուրարագ, կեզմիկրէրի եէրէրի քէմալի արդ-դաթլա արատըզար, յաքին զայս օլան սուլունամա-արդը ճիհէթիէ, հարալէր :

— Սադըն դութունը սպալօնտա իրէն աթմըշ օլ-մայտըն, աէտի :

— Խայր աթմատըմ, տիւշիւրմիւշիւմ, զաթէն ըի-բոմ տա եօդ :

— Տէնիզ չէքիլիյօր, հայտէ սպալօնտան տիւշտիւ-յիմիզ եէրէ պադալըմ :

Պագըրտան մամուլ օլան քիպիթ գութուսը պիր միւմին պուլունտամար, Պանդբօֆըն թէհսիւֆինտէն նաշի գաշլարը չաթրլար . հարալէր իսէ :

— Շանըմ նէցէ պու դատար թէհսիւֆ իսիյօր-առն, հէլէ արդատաշշլարըմըլ կէլախնիքրտէ էլպէթ աթէշ պուլուրուզ, պէտքի օնլարտա քիպիթ, դավ սուլունուր, աէտի :

— Զանն իթմէմ, չիւնիր միւսիւ Աըմիթ իյէ նասդ թիւթիւն իջմէլ, միւսիւ ժէտէնտա կէլինճէ, միւթլա-դա հալատիս տէփիթէրինի սադլամըշ առ քիպիթ դու-թուսընը սպալօնտա իրէն քրյլաթմըշ տըր :

բէտախւտ վար իրէն , պիր սլաշդասընը տահատ եարմագ զարարդը օլմաղ :

— Ահ , միւսին . Սըմիթի պուլուալ կէմիրուէր նէ՛ գատար մէմսուն օրուր իտիր , նէ՛ գատար րահալմ վա- դըթ կէչիրիր իտիր :

— Երիթիթ միւսիւ Սըմիթ պուլունմաղ պիր ատէմ իտիր :

— Իտիր նէ՞ աէմէք . և օդսա պուլունաճաղընը իւ- միւտ իթմէյօլմուսըն :

— Էօգ :

Խանէ ամէլիյալթը օլուալ պիթիթ տիյինտէն . Պանդրօփ բէք մէմսուն օլարադ :

— Արդատաշլարըմըլ կէլիրլէրսէ րահալմ պիլ մէս- քէն պուլաճագլար , տէտի :

Արթըգ իշ պիր օճագ եարմագ վէ թաամ հազըր իթմէյէ դալմըշ օլմաղըլա , աչըգ պըրադըլան տէլիյին ալթընա իրի թաշ գօնուլըր , օտունլարը օտալարըն պիրինտէ հըֆիլ իթտիլէր , օճաղա մըդտարը քեափի օտուն գօնուլտու . պու արալըգ Հարապէր կէմիճիյէ քիպրիթ սօրմասը իիէ , մէրգում :

— Վար եա՛ , լաքին քիսլրիթիմիդ օլմասա իտիր ի- շիմիդ ֆէնա օրուր իտիր , տէտի :

— Ատամ սէնտէ , իրի գուրու օտունը պիր պիրի- նէ սիւրէրէք աթէշ եաբար իտիր :

— Օլլում , օ սէնին տէտիյին օլուր շէյ տէյիլ տիր :

— Նէ՞ աէմէք , Օդիեանօս ատալարընտաքի վահ- շիլէր պու ուսուլ իւղըէ աթէշ եաբարլար իմիշ :

— Պէնտէ եաբմաղլար տէմէյօրում ա՛ , ֆադաթ բէք չօգ տէֆա պու ուսուլ իիէ աթէշ եադմագ արդու կըլէտիմ ամմա , պիր տիւրիի մուվափփագ օլամատըմ . կէօրիւնիր քի վահշիլէր եա պու խուսուստա պիր դա-

Զէվալլր Պանդրօփ հիսոտէթինտէն պիր եւշտէ տուրամայօր իտի , հէմ սուգտա գալմաղ , հէմ եռումութմալարը բիշիրէմէմէք , մէրգում իչին պիր տարակէ իի շէտիտէ իտի . մամաֆիհ իրի արգատաշ եւրլէրի արամագտա , վէ պէլրի ամէէ եւագըպ եռումութմալարը բիշիրէմէյիզ ամէյիրէք , իհթիյաթէն պիր չօդ լիմօսիւմ թօրլատըլար :

Ագշամ իւսիթի շըմինէլէրէ ավտէթ իտուպ , օրասը տախի քէմալի տըգդաթլա արանըլտը , ֆադաթ հիշ պիր ֆայխտէ հասըլ օլմատը . կիւնէշ պաթտըլզը էսնատէ Հարակէր սահիլ պօյունտա կէղինմէքտէ իրէն , ժէտէօն իլէ նապըն կէլոտիրէրինի Պանդրօփա խապէր վէրտի :

Հալ պուրի իրիսիտէ եալընըդ կէլիյօր իտի . . . Հարակէր , միւսիս Սըմիթին պէրապէր պուլունմատըլընը կէօրտիյի կիսի , ֆէնա հալտէ տիւչարը ըզթըլըտալ օլտու :

Մուխապիր ժէտէօն կէլոտիյի կիսի հիշ պիր սէօլ սէօլէմէտէն պիր թաշըն իւղէրինէ տիւշիւպ օժտուրու վէրտի . եօրկունլուդ , աճլըդ , տէրմանընը քէսմիլ իտի :

Նասէ կէլինձէ , զէվալլը դէնճինին աղայա աղըլայա կէօղէրինին էթրափը գրզարմիլ իտի . ժէտէօն սուրէթը թէհարզիէրինի նադի կյէտի . հէր իրիսիտէ սէրիզ միլ դատար սահիլ պօյունտա կէղինմիշէր , ֆադաթ հիշ պիր շէյ , հիշ պիր նըշանէ կէօրէմէմիշէր իտի . համատա կէղինտիրէրի եէրիշտէ , ինսան պուլըտնտուզունտ աէլարէթ իտէծէք իմարէտէ պուլունամամըլ իտի քի , օ հալոէ պիշարէ միւհէնտիսին աչըգդարտա զարդ օլտուպ կիթմիլ օլտուզունա , չարնաչարդ գանաաթ կէթիրմէք լաղըմ կէլիյօր իտի . լաքին պուլարլդ . եապ սցալա գալդ արագ .

— Խայր, պէնիմ սէվկիլի է Քէնտիճիյիմ պօղուլ-
մամըշ արը, էօլմէմիշ տիր, օ էօլէնէք ատէմ տէյիլ
տիր, միւթելադա գուղթումուշ արը, տէտիգտէն սօն-
րա, պիշարէնին թառ ու թագաթը զալմայարադ, թիթ-
րէք պիր սէտա իլէ .

— Ահ, լադըլուը սէոյիէմէյէ մէճալիմ եօդ, տէ-
յիտ եւրէ տիւչտի. Հարպէր տէրհալ եանընա գօշա-
լադ. .

— Էսէֆ իթմէ նապ, միւսիւ Աըմիթի պուլաճա-
ղըզ, ճէնապը Ալլահ օնը պիղէ ինայէթ խոէնէք տիր,
շիմոի սիդին գարնընըզ աճ արը, պիր աղ եէմէք եէ-
յէլիմ, տէյէրէք, Ջէնճինին էօնիւնէ պէշ օն թանէ
լիթօտիւմ գօյտու . սատըզ. նապ, հէր նէ դատար բէք
չօդ ստամթարտան պէրի ողիր շէյ եէմէմիշ իսէ տէ,
եինէ բէտտ իյլէտի :

Ժէտէօն, լիթօտիւմէլէրի քէմալի իշմիհա իլէ եէ-
տիգտէն սօնրա, միւսիթէրիհէն գումըն իւղէրինէ եամթը
վէրիննէ, Հարպէր .

— Միւսիւ Ակմէլլա պիլ պիլ մէսրեան թէտարիք
իլթալք, օրատա բահամէ իտինիզ տէ եալըն եինէ թէ-
հարրիեաթէ տէվամ իտէրիզ. . . տէտի :

Ժէտէօն գալդըպ Հարպէր իլէ շրմինէլէրէ կէլտի-
յի սրբատա, Պանդրօթ մէրգումա թէդարրուալ իլէ
քիպրիթ սօրտու, Ժէտէօն ճէսլլէրինի արատըդտան
սօնրա .

— Վար իտի տմմա ալմմըշըմ, տէյիննէ, Պանդ-
րօթ, Նապէտէ սօրտուպ այնի ճէվապը ալտըլընտա .

— Ահ լանէթ, տէյու հայդըլըննա, Ժէտէօն մէր-
գումա թէդարրուալ իտէրէք.

— Պիր թանէ պիլէ քիպրիթ եօդ մը, տէտի :

— Խայր, պինահն ալէյհ աթէշ տէ եօդ .

— Եօմիկւմտէ պու գատար տիւչարը հէյէնան օլ-
մամըշ իտիմ, տէտի :

Եըմինէնին տախիինտէ լոթիֆ պիր սըճադլըդ
եաեըլտը, շիմափ իշ ալթէշի սէօնտիւրմէմէքտէ իտի
քի, օտուն պու օլմալըրա զօր պիր շէյ տէյիլ իտի.
Պանդրօփ, էվէլ էմիրտէ աշճրլըդա դօյուլուպ եռմուր-
թալարը քիւլին իշինտէ բիշիրմէյէ պաշտառը. մէտէ-
օն պիր քիւշէյէ չէքիւմիշ տիւշիւնփոր իտի, աճապա
Սըմիթ եաշայոր մը, էկէր եաշայօրսանի չին քէնտին-
տէն պիր խաղէր վէրմէտի, եապ իսէ քէմալի մէյու-
սիյէժրէ սահիլի տօլաշմադտա իտի :

Իքի տագլրդա սօնրա գաղաղէտէլէր իլք տէֆա
օլարադ. թաամ իթակիէր. Փիլ հագրդա շիմտի շուրա-
տա աթէշին գարշըրնտա, թիշմօնտտան ֆիրար իտէն
ոլէշ արդտտաշ մէվճուտ պուլունսա իտի, տէրէնէյէ
նիհայէտէ մէսուտ վէ մէմուն օլաճադլար իտի. Գա-
դաժէ չիփայիտէ քի ասըլ բէյիսլէրի օլան Սկյրոս Սը-
միթ զայս օլմուշ, վէ ճիւմէսինին մէսուտիյէթլէրի
միւպէտտէլը ֆէլաքէթ օրմուշ իտի :

Իշմէ Մարտըն եիրմի ոլէշիննի կիւնի պէօյէնէ
կէչտի. կինէ օլտու տըշարըտա ըուզիկեարլն շիտտէթ-
լէ էսմէտի, վէ տալկալարլն գարայա չարբտըզը իշի-
տիլիյօր իտի :

Ժէտէօն եէվլը մէդքիւրտէ, վուգու պուլան մատ-
տէլէրի, եանի պալօնտան պիր արդ կէօրիւլտիյի, միւ-
հէնտիսին զայսու պէթի, սէվահիլին թէհալրիսի, վէ.
հաթտա քիպրիթ վագտասունը տէփթէրինէ գայտ իթ-
տիքտէն սօնրա, եօրկունլուզուն սէվգի իլէ թաթլը պիր
ոյդոյա տալաը :

Հարպէրտէ ոյցուտու. Պանդրօփա կէլիննէ աթէ-
շին եանընտա միւթթասըլ օճապա օտուն աթարագ,

Նաու . - Ահ , էֆէնտիմ պառըաստա օլսա իսի սիզէ աթէշ պուլուր իսի .

Տէօրիթ արդատաշ քէմալի հայրէթլի եէքտիկէրէ պագընսուլար , Հարպէր , մէտէօնա եադլաշարադ .

— Միսիւ մէտէօն , սիզ թիւթիւն իչէրսինփող իւզէրինփողէ քիսպիթ պուլունուր , էյի արայրնըլ պէլքի ճէպէրինփողէ վար աըլ , տէտի .

Մէտէօն պիւթիւն ճէպէրինփ արատը , ֆիլ հազըդ եէլէյին ճէպինստէ քիսպիթէ սինզէր սիզ չէօր պուլունտուզունը հըստ կըլետի . Հարպէր խաղնէր զատար դըյմէթի պուլունան պու թէք քիսպիթի գըրմացարադ քէմալի մէհարէթլի մէտէօնըն ճէպինտէն չըդարտը . Պանդրօֆ պունը կէօրիւնճէ .

Պիր քիսպիթ հա՛ , պիզիմ իշին պիր փուրուն աթէշ տէմէք տիր , տէյէրէք , հէրսի տէ շըմինէլքլի կիրտիկէր . մէտէօն հէվատիս տէմիթէրինտէն պիզ քեազըտ երբժարագ Պանդրօֆա վէրտի . կէմիճի օճազըն պաշընա կէօմիւլէրէք զուրու օմլարը իսթիֆ իլէ էլինէ գուրու պիր թուզըա բարչասը ալտը , ելլէրի թիթրէյէրէք վէ նէֆէսինփ թութարադ . քիսպիթի չաղաը , պիրինճի տէֆտատ քիսպիթ աթէշ արմատըլք ճիհէթլէ , Պանդրօֆ .

— Խայր , պէն պունը եաբամնյաճազըմ վէսահւասիր , էլլէրիմ թիթրէյօր , տէյէրէք , քիմեա մէդամընտա օլան քիսպիթի կէնճ Հարպէրէ վէրտի , Հարպէր քէմալը իւէլէճանը զարտ իլէ քիսպիթի ալըդ սիւրաթլա թուզըա սիւրտի , ուֆագ պիր չաթըըտը օլտու , պէյազ պիր տիւման չըդարտը . քիսպիթ աթէշ ալմըշ իսի . պիր սանիյէ սօնրա գուրու տալլար աս թութուշուգ , իսօշ պիր չաթըըտը իլէ եանմազա պաշայընճա , Պանդրօֆ օտունլարը օճազա վաշ իտէրէք .

Եարը ույանըդ. վէ Եարը ույգուտա կիսկի պիր հալտէ կէճէյի կէշիրախ . Նոսլ խէ սապահա դատար սահիլ պոյունը տօլաշարադ. էֆէնտիսինի չըղըրմադլա մէշղուլ օլուու .

6

Դաղաղէտէլէրին մալիր օլտուղու եշեայը թային վէ թադտիր իթմէք բէք դօլայ տըր , չիւնքի պալօնտան զայրի մէսըիւն շու մէվդըյա տիւշէն զէվալլը տտէմէր տէ , էշեա նամընա սըրթլարընտաքի րուպատէն սրտգա պիր շէյլէրի եօդ խաի . Եալնըդ ժէտէն Աէրիլանըն տարկընըդ էսէրի օլարադ . պալօնտան տըշտը աթմատըլը հէվատիս տէփթէրի իլէ պիր սաաթը դալմըշ խաի . սիւահ , ալաթ , հաթտա պիր բըշադ վէ պիր չաղըտան պիէն մահրում խորիէր զիրա դաղաղէտէր , պախնըն սուգութընը մէն իթմէք իւզրէ . Էլէրինէ կէշէնի տէնիդէ աժմըշար խաի .

Պաղը միւվէրլիմալէրին թասվիր իթտիրէրի կիսկի . կէմիլէրի պիւծիւմէ լէվաղիմախթը իլէ պէրապէր զայրը մէսըիւն պիր մահալէ տիւշէն էշլաս իլէ . պիղիմ դաղաղէտէր արտօննտա պէօյիւր ֆարդ վար տըր . զիրա սունկար իհթիյաճամթ վէ լէվաղիմախթը եէվմիյէտէն պիւս պիսթիւն մահրում օլուսլ , հէր պիր շէյի եէնիտէն Եարմաղա Եախօտ պուլմաղա մէճպուր պուլմույօրլար խտի .

Սիլրօս Սըմիթ դաղաղէտէլէրին Եանընտա օլսա իտի , իրթիսապ կյէմիշ օլտուղու մտիս.մաթը գէննից սայէսինտէ . բէք չօդ է.քսիրէրի պուլմանադ . չարէլէր

քէշի իտէպիլիր իտի . Գաղաթ մատէմրի զէվտլը միւ-
հէնտիս էպէտիլէն զայով օլմուշ իտի , իմոնի տէօրթ ար-
դատաշ տա քէնտի մուավէնէժէրի իտէ ճէնտապը Հագ-
դըն իլիթափրնտան պաշտա սրպնաճաղ պիր չէլիէր
եօդ իտի :

Գաղապէտէլէր, պուլունտուգլարը շու սահիլի քէն-
տիլէրինէ իդամէժէրահը ասցիմի իթիխաղ խոէճէ.քլէր
մի իտի , եօդսա էթրափ ու ծիփարբնը քէշիթ ու կիւ-
զար իտէրէ.ք , տիւշտիւ.քլէրի մահալին , տիւնեամնըն պէշ
գըթալարբնտան պիրինէ մէրալութ օլուով օլմատըզնը
անլայտագլար մը . եւ հասրէ աճէսլա շուրսաը պիր
գըթայէ մէրալութ մը արր , եօդսա պիր խալի տատ
մը տըը :

Իշխէ հալլ օլունաճաղ պիր մէսէլէյի մուհիմնէ .
ողու մէսէլէ հալլ օլունատուգտան սօնկա խաթը հարա-
քէթ թային օլունապիլիր իտի . մամաֆիհ Պանդրօֆըն
րէ.յի մուճիպինճէ , խոթիրահէթ իտէճէ ք պիր մէսքէն ,
վէ աճլըդտան էօլմէմէ.ք իշին մէ.քիւլութ թէտարիր օ-
լունճայա տէ.յին , պուլունտուգլարը մահալտէ տէօրթ
պէշ կիւն դալարդտան սօնկա թէճարրիյաթէ դարար
վէրիլուի :

Վագատ շըմինէլէր մուվագդաթ պիր մէսքէն օ-
լապիլիր , վէ աթէշ տայիմա ետագըլըըրաս , պիր տէրէ-
ճէ.յէ դատար սրճադ պուլունտրապիլինիր . շիմոնիիր
լիթօտիւմ վէ եռումուրթա տա չօդ ճա օլուուզու կիսկի ,
քէսրէթլէ ուշուշան կիւլէրճինլէրտէն արա սըրա պիր
դաշ թանէ տէ թութմանըն եօլու պուլունապիլիր ի-
տի . թաթէլը սոււտա մէվճոււս օլմապըլա , պինաէն ա-
րէ.յն պիր դաշ կիւնլէր շըմինէլէրտէ դալընա պիլիր ի-
տի :

Նապ , պու գալարտան քէ.ք զիցտոէ խօշնուս օլ-

տու . սատըդ . Խըստմէթըեար , պիր ախրի էֆէնտիսինինին զայով օլասուզու շու մահալաէն այրբրմամագ . վէտայիմա անը արամագ . խոթէյօր իտի . Նապ . էֆէնտիսինին նաշրնը կէօրմէտէն , վէ էլի իլէ մուայէնէ իթմէտէն , պիր տիւրի մէմաթընա ինանմամագտա իտի . Պանդրօփըն փէրքիննէ միւհէնտաս մահի օլուա կիթմիշ իսէտէ , պու խուսուստա Զէնծիյի նիւմիտա իթմէր իսթէմէմիշ իտի . Էլհասըլ պիտարէ Նապ , էֆէնտիսինին թէրքը հայտթ իյլէտիյի մահալուէն այրըլմայան քէօրէ կիպի օլուալ , պէջրի տէ էֆէնտիսի պուլունմազա , քէնտի տէ թէրքը հայտթ իտէճէ.ք իտի .

Նապ , Մարտըն եիրմի ալթըննը կիսնի ալէսսապահ եինէ սահիլ թարափընտան ճիհէթը չըմակցէ միւթէվէճճիւճէն , միւսիւ Սիյրօսը արամագ . իւզրէ եօլա չըդտը . եէվմը մէզքիւրին սապահ թամամը եինէ լիթօտիւմ իլէ եռումուրթատան միւրէքքէպ օլուու . Հարպէր , դայալար արասընտան ալու ճընստան գայա թուզը պուլուտու քի , պու տա դազաղէտէլէրին թէ.ք զիյատէ պատակի մէմնունիյէթի օլուու . Պանդրօփ թամատան սօնրա Հարպէր իլէ պէրապէր օրմանտա ավլանմազա կիտէճէ յինի ժէտէօնա պէյան իլէ , պէրապէր կէլմէսինի թէքլիմ իթտի իսէտէ , ժէտէօն աթէշի սէօնտիւրմէթէ ք վէ կընասըլ հալուէ նապա մուալէննէթ իթմէ.ք իշին րէփատաթ իթմէտի . Պանդրօփ տա տէլիդանւըյա .

— Հայտէ Հարպէր կիտէլիմ , պագալըմ գըսմէթիմիդէ նէ շրդար . օլմանտա քէնտիմիդէ թիւֆէնկ եէրինէ պիրէր տէ.յնէ.ք քէսէրիզ , տէտի .

— Կիտէլիմ ամմա , մտումիր գավըլմըլ եօգ ալըր , անըն եէրինէ պաշդա պիր չէյ եաբմալըլը .

— Նէ եաբապիլիլիզ .

— Պիր ալ պէլ եագարագ . լուզումը թագտիւնտէ պիրզէ գամկըգ իտէպիիլ .

Պանդրօփ , տէլիդանլընըն թէյինի թագտիր իլէ եսէփ իտէլիշ.ք մէնտիլինի օրթ ասընտան պէօլախ . եարըլնը գըսմէն եագըր , պագըյէ գալան սիյահ քիւրի քէմալի իհթիյաթ իլէ գայալարըն արասընտա , ըիւղկերատան արի պիր մահալուէ հըֆու իթտի .

Սաաթ սապահն տօգուզը իտի . հէվա սէրթէշմէթուէ վէ ըիւզիւար ճէնուազը շարգտէն էսմէթուէ իտի . Հարպէր իլէ Պանդրօփ օրմանա տօզրու կիթմէյէ պաշլատըլըր . Պանդրօփ աղաճարտան իրի ուզուն տէյնէ.ք գօրարտը . Հարպէր տէ սունդալըն ուեճունը թաշլարա սիւրիշ.ք սիվիլիթափ . պատէհու իրիսի տէ նէհըն սարբ սահիլին քէնարընտան իլէրէտիլէր . նէհրին մանէպինէ տօզրու ըրդընազնա , եթրափը աղաճարտա միւզէյեէն օլուն նէհըն եախմազը արդաշըյօր իտի . Պանդրօփ եօլու շաշրմամագ իւզրէ տայիմուն նէհըն քէնարընը թէագըր իթմէթի իսէտէտի սէտէ տէ , աէրէնին սահիլի սարբ օլուուզանտան , օրտանա այրըլմամագ տա պիրագ միւշկիւճէ օլուու . եքսէրիէն Հարպէր քէնտի չէվիրիյի սայինտէ էն կիւն վէ կէշիլմէդ եէլլիրտէն կէշմէթուէ , Պանդրօփ իսէտէ արդատա գալարագ . թէպախու իթմէմէսիլինի թէճա իթմէթուէ իտի .

Պանդրօփ քէմալի տըդգամիլու կէշափիլէրի եէրէթուէ թէշէքքիւլամթը արդիյէ.ք պագըյօր իտի . Կէշտիրէրի նէհըն սուլ սահիլինտէ թօրբագ ալչագ . օլուալ իշէրիյէ տօզրու եիրասէլիյօր , վէ պազէն թօրբագ պաթագլըդ . կիսպի րաթինպ (իսնան) պուլունայօր իտի . նէհըն սազ սահիլի տահա սարբ կէօրիւնիյօր իտի . թէքէնին իւզէրի ճէսիմ աղաճլար իլէ մէսմուր օլուուզունտան , իլէրիսինի կէօրմէ.ք միւմիլին օլամայօր իտի .

դանատընա պիր թաշ ֆըրլամեաը իսէ տէ , հայովան գաչ-
տը կիթտի , պատէհու եօլլարընա տէվամ իթտիլէր .
իլէրէտիքնէ աղաճլար քէսպը էթտափէթ իտիյօր իտի .
փադաթ պու աղաճլարըն իւղէրինտէ մէյլէյէ միշա-
պիհ պիր շէյ կէօրինմէտիյինտէն , իրի արդատաշ նա-
փիէ եէրէ ինսանէ հէր ծիհէթտէն փայխտէլի օլսն
խուրմա աղաճլարընտան արայօրլար իտի . խուրմա ա-
ղաճլարը միւնթէգայի շըմալիտէ (հիւսիւսային գօսի)
գըրդընճը , վէ միւնթէգայի ճէնուպիյէտէ (հարաւային
գօսի) օթուզ պէշինճի տէրէճէյէ դատար կէօրիլիկար .
պու օրմանտա իսէ մէյլէսիղ աղաճլարտան , վէ ալէլ-
խուսուս եիս.զ էլլի այադ պօրունտա չամ աղաճլարը .
վէ օ նէվտէն ծուկլաս թապիր օլունտան աղաճլարտան
պաշդա պիր շէյ կէօրիւնմէյօր իտի .

Պու արալըդ ու փադ վէ լաթիփ թէիյլի պիր սիւ-
րիւ գուշ , աղաճլարըն արասընտան տաղրլընճա , Հար-
պէր տըդ.գ.աթլա պագ.տըդտտն սօնրա .

— Պունլար Գուրու.գ.գ.օ գուշը արր , տէտի .

— Նէ օլուլսա օլուոն , թութամատըդ.տան պաշ-
դա շիմտի շուրատա պիր խօրօզ պուլսադ տահա է.յի
օլուր իտի . լորին պու գուշը սէնիլ մի .

— Եէնիր մի նէ տէմէք , թաամը բէք լէզիղ տիր ,
հէմ իւրքէք տէ տէ.յիլ տիր . ուսուլ իլէ եադլաշըրսագ
պիր գաշ թանէ փուրապիլիրիղ սանըրըմ .

Պանդրօփ իլէ Հարապէր աղաճըն տալընա տիզիլմիշ
օլան գուշարա պիրէր տէյնէք սավուրուպ եիս.զ գա-
տարընը եէրէ տէօրտիւլէր , վէ ինճէ պիր տէյնէյէ
թադ.տըդ.տան սօնրա եօլլարընա տէվամ իթտիլէր .
Պանդրօփ պու դատար ալ իլէ իրթիփա իթմէյուպ ,
տէյէրլի պիր շէյ եագալամագ իսթէյօր իտի .

Էօյլէտէն իւշ ստախ սօնրա տէրէ քէնարընտա պիր

Պու օրման , սահիլ կիսի քետմիլէն ինսան այտպը իզինտէն արի օլուսդ . անճադ կէշտիքլէրի եէրէրտէ պազէն տէօրիթ այտպը հայվանաթ իզլէրի կէօրփանխոյօր իտիքի . Պանդրօիք պունլարըն ճընսընը թային իտէմէցյօր իտի . մամափիհ Հարպէլին գավիննէտ , պու իզլէրին եքսէրփափ պիր ժադրմ միւտհիշ ճանավարդար թարաֆընտան պըրագըլմբշ տըր . Փագաթ կէզտիկլէրի եէրլէրտէ , մէսէլա աղաճլարտա պիր պալիտա եարասը , վէ եագըլան աթէշ էսէրի կիսի հիշ պիր շէյ կէօրէմէտիլէր . պունտան ատանըն զայրի մէսքիւն օլտուղու անշաշըլը . վագաա պէօյէ գըլթաթը ճէնուալիյէտէ ինսան էսէրի պուլունմադ , եանի վահշիլէրէ թէսատիփիթմէք բէք արզու օլունուր պիր շէյ տէյիլ տիր . զիրա անլէրտէն՝ հէմնընսլարընա մոււալիննէթ եէրինէ զիյան կէլէճէյի պէտիհի տիր :

Իքի արդատաշ բէք սէյրէք լադըլը իթմտիլէր . զիրա քէմաղի զահմէթլէ գաթի մէսափի իտիցօրլար իտի . պիր ստաթտան պէրի եխւրփատիքլէրի հալտէ , անճադ պիր միլ գատար եօլ ալապիլմիշլէր իտի , վէ պուրայա գատար հէնուղ պիր շէյ վուրամամըլշար իտի . վագաա եթրափտա բէք չօդ գուշ վար իտի իտէ տէ , զէփալը հայվանլար կիյա կոք տէփա ինսան կէօրմիւլէր կիսի զիյատէ գօրդույօրլար իտի :

Հարպէր օրմանըն սուլագ . պիր մահալինտէ թիւլէրի սէրիթ , բէնկի լամփիմ , ուղուն վէ սիվրի կակալը պիր գուշա եագլաշարադ .

— Պու ձագամար օլաճագ . , տէտի :

— էյի եա , պագալըմ եթի նասըլ տըր . քէպապը էյի օլուր մը , տահա տօղըուսը պիզի եանընա սօդար մը .

Պու արալըդ Հարպէր քէմաղի մէհարէթլէ գուշըն

չըրբընմայա պաշտառը . Պանդրօֆ տէրհալ սէյլիտիպ
իւշինիւտէ եագալատը :

Հարպէր պու զարիսկ ավը իւր տէփա օլարադ կէօր-
տիւյի իշին մէղամը թահսինտէ էլ չըրբըյօր իտի . լա-
քին Պանդրօֆ պու ուսուլին քէնտի իցճատը օլնայրպ ,
հէր քէսճէ մալիւմ պիր շէյ օլտուղտնը տէրմիսն ից-
լէտի :

Պանդրօֆ , ավլարընը միւնթագտմէն սօրայա րապիթ
իթախտէն սօնրա , ադշամ տա թէգարբուալ իթմիշ օլ-
տուղտնտան ավտէթ իթմէյէ պաշտառլար , վէ նէհրին
քէնարընտան իլէրլէյէրէք սուլար գարարմադ իւզրէ
իրէն , զիյատէնէ եօրուլմուշ օլտուղլարը հալտէ , շըմի-
նէլէրէ վասըլ օլտուղլար :

7

Ժէտէօն Սիրէլլա պու էսնատէ սահիլտէ պիր թա-
ըն իւզէրինտէ օթուլուալ պահը Մուհիթին պիր գա-
րա պուլութլա իճթիմա իլլէտկիյի նօդթայա որագըյօր
իտի քի , մէղքիւր պուլութտա եավաշ եավաշ սէմայէ
տողլու եիւքսէրմէքտէ իտի . բուզկեար զաթէն սէրթ
օլտուղու կիսի , կիւնէշին զուրուալ իթմէսի իլէ պէրա-
պէր թէղեխտի շիտաեթ կյէմէքտէ իտի :

Հարպէր շըմինէլէրէ կիրտի , Պանդրօֆտա Ժէտէ-
օնըն եամնընա կիտուալ .

— Միւսիւ Ժէտէօն , հէվատէքի շու ալայիմէ նէ-
դարէն պու կիճէ շիտաեթլէ եաղմուր եաղաճաղը ան-
լաշըլըյօր աէյիլմի , տէմէսի իւզէրինէ , Ժէտէօն ար-
դասընա աէօնէրէք շու սէօզլէրի սէօյլէտի .

սիւրիւ գուշ տահա կէօրսիւլէր . պու արալըդ օրմանըն տէրունինտէն թըլսամիէթ սէտաուը կիսի պիր չէյ տու - յուլտու քի , պու սէտա Ամերիդատա թիթրաս թէս- միյէ օլունան գուշլար թարավիլնտան չրդարըլըր , պու - սէտայի միւթէազըպ թիթրասլարատան պէշ ոն թանէսի կէօրիւնտիւ . Պանդրօփ պու իրի գուշլարը բէք պէյէ- նիալ պիլի գաչընը էլտէ իթմիք իսթէտի իսէ տէ , հայ- վանլար սիւրամիը ֆէվդէլտէ իլէ եխւրսէք ուշտուդ- լարընտան , Պանդրօփ .

— Մատէմ քի պու գուշլար սօբա իլէ վուլուլմա- յօր , պէնտէ անլէրի օլթա իլէ թութարըմ , տէտի .

— Պալըդ կիսլի՞ մի .

— Էվիէթ , պալըդ կիսի .

Իրի արդատաշ թիթրաս գուշլարընըն եռուվալա- րընտան պիր աղ թէպահւո իլէ օլթայը թանզիմէ պաշ- ւատըլար . Էվիէլա սաղլամ սաղլարտան ուղունճա պիր իր եաբըլըպ , պիրէր գուլտաճ արս իլէ էօթէտէն պէ- րիտէն թօբլատըլարը չէսկէլի տիքէնլէրի բապթ իթ- տիրտէն սօնրա , տիքէնլէրին խղէրինէ եէրտէ քէսուէթ- էլ պուլունան զըրմըզը գուլտալարտան թագտըլար .

Պանդրօփ օլթայը ալըպ ուսուլէթլէ թիթրաս եռու- վալարընըն եանընա թէդարդուպ իլէ , եէմէրի՞ եռուվա- րընըն եադընընա պլըրագտը . Վէ իրին տիկէր ուճընը էլինէ ալըպ Հարպէր իլէ պէրտապէր աղածլարտան պի- րինին արդասընա կիսլէնտի .

Եարըմ սատթ սօնրա գուշլար , ամերլարին վիճու- տինի հըսա իտէմէտիրէրինտէն , եէմէրին էթրամիլընը տօլաշմայա պաշլատըլար . Պանդրօփ , կիսյա գուլտալար հարաբէթ իտիյօր իմիշ կիսի իրի սալլամտաը եւղէրի- նէ , թիթրասլար եէմէրի կսկալամայա սպաշլատըլար , Վէ իչլէրինտէն իոչ թանէսի գուլտալարը եռութմտուը իլէ

— Միւսիւ Պանդրօֆ , պիզ պալօն իւլէ կէլիր իքէն ,
միւսիւ Սըմիթին տիւշտոյի եէր սահիլէ նէ գատար
մէտափէտէ իտի .

— Կէմիծի պէօյլէ պիր սիւալէ պէրլէմէտիյինտէն ,
պիր իւլի տաղլըդա միւլահաղատէն սօնրա , ճէվալտէն .

— Պէշ գատէմ , տէտի .

— Տէմէք քի միւսիւ Սըմիթ սահիլտէն իրի եիւղ
դատէմ աշրդտա տէնիլիէ տիւշտի .

— Թաղրիպէն .

— Բէօրէք տէ , էօյլէ՞ մի .

— Էվլէ՞թ .

— Իշխէ պէնի տիւշարը հայրէթ իտէն մատաէ
պու նօդիմա տըր , զիրտ եկէր միւսիւ Սըմիթ իլէ քէօ-
րէք պօրուլմուշ օրսալար իտի , հէր իրիսինին տէ նաշը-
նը կէօրէճէք իտիր . էլակէթաէ տէնիլ անէրի գարա-
յա աթաճագ իտի .

— Զամն իտէրսէմ պուրատա շայտնը հայրէթ
պիր չէյ եօգ , տէնիկին շիտտէթլի աղդընթըրը զէվալ-
րդարը սահիլտէն ու զագլարա աթամազմը .

— Տէմէք քի պիզ բէֆիդիմիլլին տէնիլտէ պօղուլ-
տուզունա քէսալը գանատժ իյլէախնիկ .

— Պէնիմ ֆիքրիմ պէօյլէ տիր .

— Պէնիմ ֆիքրիմէ կէլինճէ սովիրնըզա մազուրէն
պէյան իտէրիմ քի , միւսիւ Սըմիթ իլէ թօլըն (քէօ-
րէք) պիրտէն թէլէֆ ու զայտ օլմալարը անլաշըմազ
պիր մուամմա տըր .

— Պէնոտէ սիզին կիսի տիւշիւնմէք իսթէրիմ , ֆա-
դաթ չիֆայիտէքի պէնիմ ֆիքրիմ տահա ադլէ ետ-
քըն տըր .

Պանդրօֆ սունը տէտակտէն սօնրա շըմնէլէրէ
կիրտի . Հարպէր ալա պիր աթէշ եադմըզ օրմազըլա .

կէմիծի հէման թաամ հազըրամաղա պաշլատը . պու
աղշամքի թաամ իրի թիթրասըն քէպապընտան ի-
պարէթ օլուպ , Գուրուդո գուշլարը իրթէսի կիւնէ
սադլանտը .

— Կինէ օլուու , Նապ հալա ալտէթ իթմէմիշ իտի .
մէրդումըն ատէմը վիրուտի Պանդրօֆը տիւչարը Էն-
տիշէ խոկյօր իտի . Պանդրօֆ , պիչարէ Զէնճինին պաշը-
նա պիր գալա կէլմիշ , եախօս մէյուսիյէթինտէն նա-
շի պիր հարաբէթը մէզմումէյէ թէստափի իթմիշ օլմա-
ունտան գօրդոյօր իտի . Հարպէր իսէ , Նապըն կէլմէ-
յիշնի պաշդա մատաէլէրէ աթֆ իյլէտի . մէրդումըն
գավինճէ , Նապըն ատէմը վիրուտի միւսիւ Սըմիթին
պուլունմարնա տէլալէթ իտէր . Հարպէր , Նապ մաղ-
հարը իւմիւտ օլմալսա միւթլագա ավտէթ իտէր աէ-
մէքատէ վէ սէօլիննէ թադվյէթ վիրուպ .

— Վի՞մ պիզիր պէլըի պիր ել , պիր նըշանէ պու-
տու , վէ պէլըի շիտտիտէ միւսիւ Սըմիթին եանընտա
պուլունոյօր , տէտի .

Ժէտէն , Հարպէրին պու միւլահաղաթընը մուվա-
ֆրը հադըգաթ կէօրմէքաէ , Պանդրօֆ իտէ , տէրունէն
թաստիգ իտէմէյէրէք .

— Նապ պու կիւն զիյատէճէ կիթմիշ , եօլու ու-
զաթմըզ օլուուզունտան տըր քի , հէնուզ մէյտանէ շըգ-
մատը , տէյօր իտի .

Հարպէր շու միւլահաղաթ իլէ հէյէճանը դալեա-
նէ կէլէրէք պիր գաչ տէփա նապըն արդասընտան
կիթմէք իտէտի , Փադաթ Պանդրօֆ պէօյլէ Փուր-
թունալը վէ զայէթ գարանլըգ պիր կիճէտէ տըշարը
շըգմագ քեարը ագիլ օլմատըլընը տէլմիցան իլէ , սա-
պահիչ յին պէրապէր կիթմէլէրինի թէքլիֆ իթտի . ա-
լիճէնալ չօճուդ , կէմիճինին թէքլիֆինի գապուլ իթ-

մէքի՞ պէրապէր , կէօվլէրինտէն իրի եաշ թանէսի փըր-
լաթտըզը կիսի , ժէտէօն տափի Հարպէրի աէրազուշ
իթմէքտէն քէնտիսինի մէն իտէմէտի :

Հէվա կիթմտիքնէ ֆէնալաշմը իտի . պիր շխտէ-
թը հարփի իւլ տաէ իէ ճէնուպտսն էսէն ըխլիւար ,
քէմափի շխտէթիէ գայալարա չարբմագտա , վէ ալչալ-
մադտա օրան տէնիպին չըզ արտրզը տէնչէթլի սէտտ-
լար , դուլտդլարր թախտիշ իթմէքտէ իտի . դասըրդա-
լարա գարըշան շխտէթլի ըուղիւարըն դալոըրալզը
գումլար , եազմուր իլէ պէրապէր գայալարա վուրտու-
զունտան , տըշալրտա սրուլունմտդ գապիլ տէյիլ իտի .
տէրինին սուլարը թաշըզ էթրափա եայըրմադտա , ըուզ-
կեար շըմինէլէրին օճաղննտան չըզան տիւմտնէ չար-
բարադ . ճէրէյանընա մտնի օլմադտա , վէ օտալարըն
տէրունի տիւմտան իլէ տօրմադտա իտի :

Պու սէպէսլէ Պանդրօֆ , թիթրաս ըիշտիքտէն սօն-
րա , աթէշի՝ քիւլիւն ալթընտա կէօմէրէք հըֆլ իթտի .
կիճէ օրալը տէօրիծ սատիժ օլտուզու հալտէ նոտ հէ-
նուղ ավտէթ իթմէմիշ իտի քի , մէրգտմին տտէմը վիր-
րուտինի հէվանըն շխտէթինէ հասի իտիլէրէք , պիր
թարափա սօգուլմուշ զանն օրտնտու :

Սդշամ թատմընտան սօնրաս Հարպէր աթէշին եա-
նընտա ուզանան Պանդրօֆըն նէլունտէ եաթըզպ ույու-
մոյա սրալատը . կիճէ կիէրէտիքիք ֆուրթունատա օ
նիսպէթտէ քէսողը շխտէթի իտիյօր իտի . պու կիճէքի
ֆուրթունա գազագէտէյիրի Իիշմօնտտան սրուրայտ
թմտան ըուղիւարէ պէնզէյօր իտի . ըուղիւար , ճէնուպը
շարդիտէն շըմինէլէրէ տօրու . էսմէքտէ իտի . վագտան
շըմինէլէր պիր պիրի իւլէրինէ գտովիցն իսթինտան իյ-
լէմիշ գայալարտան իսպարէթ օլուպ սազլտմ իսէլէր տէ ,
արա սըրա շըմինէլէրին թէրէսինտէն գօրան թաշ բար-

շալարընըն , շխտէթլէ եռվարլանարադ սահիլէ տիւշ-
տիւյլու տույուլնոդտա իտի . հաթտա պու թաշլարըն
սկաղըրարը շխտէթլէ շըմինէլէրին մէտիսալինէ տիւշտիւ :

Հարպէր , ըուղիւեարըն վէ ֆուրթունանըն շխտէ-
թինտէն հասրու օրան կիւրի լիթիւյի տույմագուրզըն ու-
յուտուզու . կիսի , պէջլէ շխտէթլի ֆուրթունալարա
ալըշլան օրան Պանդրօֆ տա ույույա դալտը . եալընըզ
ժէտէօն տիւչարը էնտիշէ օրուալ եաթտըզը գում եա-
թագ իւղէրինտէ տէօնիւպ տուրմադտա , վէ կէօվլէ-
րինի գարպամանուգտա իտի . մումսիլէյհ ասյիմա նա-
պը տիւչիւնէրէք , մէրգում իլէ կիթմէտլիյինէ բէք զի-
յատէ թէէսիւֆ իտիյօր իտի :

Եարը կիճէյի իրի սասաթ գատար կէչալիքտէն սօն-
րա , Պանդրօֆ շխտէթլէ ույգուտան ույանտըրըլար .
Պանդրօֆ ույգուտան ույանըըպ քէմալի խէվֆ իլէ .

— Նէ՞ վար , տէյու սօրտուզունտա , ժէտէօն .

— Տինէ Պանդրօֆ , արշարբյը տինէ , տէտի :

Կէմիճի գուլագ վէրտի , արշարբյտաքի ֆուրթունա
սէտասընա պաշգա պիր սէս տահա գարըշըյօր իտի .
լարին Պանդրօֆ պունըն ֆարգընա վարամայարագ .

— Ատամ սէնտէ , ըուղիւեար տըր , տէտի :

— Խայր , պէն սանըյօրում քի . . .

— Ե՞ :

— Պիր քէօմէք սէտասը տըր .

— (Ենէրինտէն ֆըրլանարադ .) Քէօմէք մի .

— Եվլիթ , ուրայօր :

— Միւմըրին տէյիլ :

— Եշլէ տինէ , ա ճանըմ .

Պանդրօֆ քէմալի արդգախէլա տինէտի . ֆիւհա-
զըդա ուզագտան պիր քէօմէք սէտասը իշխտիյօրում
սանտը , ժէտէօն .

Յիշ հաղըգա կելքն հայրան , միւհենախախն թօր
նստիշնտառ սատըգ վէ մահիր քէօքէյի իտի , ֆագաթ
թօր եալընըզ իտի , նաապ պէրապէր ահյիլ իտի . աճէ-
պա թօրը պուրալարա հանկը հըսս սէվդ իյլէտի , ա-
յէլիտւտուս պէօյլէ գարանլըդ վէ փուրթունալը պիր
կիճէտէ . իշէ պուրասը անկաշըմաղ պիր մատուէ ի-
տի . Դարիալ պիր չէ.յ տահա վար , քէօքէք նէ ըսպան-
մըշ նէ եօրուլմուշ տըր պէօյլէ պիր հէվատէ
ըսպանմատագ գապիլ մի տիր :

Հարապէր քէօքէյի պաճագլարընըն արասընա ա-
լըպ օդշատըզը սըրատա , մէտէօն :

— Մատէմ քի քէօքէք պուրանտու , ելպէթ է-
ֆէնտիսի տէ պուրունաճագ , տէտի :

— Ինշալլահ , հայտէ կիտէլիմ , թօր պիդէ եօլը
կէօսթէրիր :

Պանդրօֆ , հըսարյաթընըն եանլըշ օլտուզունը
անլոյտրագ պու խուսուստա իթիրազ իթմէտի , հէ-
ման աթէշին իւղէրինէ պիր դաչ տալ օտուն դօյա-
րագ կիւղէլճէ էօրիթտիւքուն , վէ թաամըն պագլսընը
տա պէրապէր ալտրդտան սօնրա «արշ» էմրի վէրիտի :

Պու էսնատէ փուրթունտ բէք զիյատէ քէսպը
շիտէթ կյլէմիշ իտի , թամ մահիթապ պէտր հալին-
տէ օլուա քէսիփ պուլութլար ալթընտա կիոլէնմիշ ի-
տի , իւշ արդատաշ թօրըն արդասընա տիւշաիւլքը .
Էսնայի ըահատէ գօնուշմագ դապիլ օլիատըզը կիպի
եւուրիւմէք պիլէ փէվլէլատէ կիւճ օլույօր իտի :

Մամաֆիհ ըուղիկեար գաղաղէտէլէրին արդասըն-
տան էսմէքէ պէրապէր սալրուլան դումլար արդա-
լարընա չարբտըզընտան , օ դատար տիւշալը միւշկիւ-
լաթ օրմայօրլար իտի , օլսալար տախի դաւալէսինտէսի
պէօյիւր իւմիւտ , միւշկիւլաթէ էհէմմիյէթ վէրմէմէլէ-

— Նամար, տույտուն մի, տէտի :

— Եվէ՛թ . . . Եվէ՛թ . . .

Պու արալըդ ույդուտան ույանան Հարսէր տախի սէսի տույտագ .

— Թօրբն սէսի . Թօրբն սէսի ակի, տէյու հայդրտը , Ու իւչի պիտէն շըմինէնին արշարըսընա սէյիթտիէր . Փաղաթէ փուրմունանըն շիտուէթինտէն այազտա տուրամատրդուրը կիսի, սէօղ սէօլէմէյէ տախի միւթէտիր օլամայօրդար իտի . Եժրամիտա քէսիֆ պիկ գարանլըդ հիւրմիէրմա օլատուդտան պաշտա, արող ու սէմա վէտէնիլ, օդարանլըդ արասընտա եէքափիկէրէ գարըշմըշ իտի .

Պիկ գաչ տաղըգա մուխալիր իլէ երի արդատաշ եազմուր իլէ բիւզիեարբն թահտը շիտուէթինտէ միւթէէսուիր դալըլըար . պու սրբատա քէօրէք սէտասը պիր տահա իշխափիսի . պու սէտա ուղագտան կէլիյօր իտի . մէզքիւր սէտա միւթլադա միւհէնտիսին քէօրէյի թօրբն սէտասը օլմալը իտի, փաղաթ քէօրէք եալընըդ օլաճադ իտի . դիրա հիշ շիւպհէ եօդ քի էկէր նապ պէրապէր օլսա իտի , տէրհալ շիմինէլէրէ սէյիրտէճէյի տէրքեար իտի .

Պանդրօփ, գէտէօնըն էլինի սրդարագ շըմինէլէրէ կիրտի, պատէհու էլինտէ թութուշտուրուլմուշ պիր գաչ տալ օտուն օլարագ արշարը չըդըպ սալլամազա վէ քէսիլն քէսկին պաղըրմայա պաշլատը . պու սէտաւէր իւզէրինէ քէօրէյին ուլամասը եադլաշտը , պիր աղ սօնրա Պանդրօփըն եանընա պիր քէօրէք աթըլտը . քէօրէք իլէ պէրապէր իւչ արդատաշ շըմինէլէրէ կիրտիլէր , Հարսէր օճաղըն ըշըզը իլէ քէօրէյի կէօրիւր կէօրմէզ .

— Թօ՛ր, տէյու հայդըրտը .

րինէ մէտար օլարադ . քէմալի սիւրաթլա իլէրլէյօրլար իտի . նասլըն , էֆէնտիսինի պուրարադ . քէօրէյի քէնտիլէրինէ կէօնտէրմիշ օյտազունա գանհաաթ կէթիրտիլէր , փագաա քէօրէք նասլըն կէչալիյի եւրիշրէն կիտէրէք շրմինէրի պուրապիլիր իտի , անճադ շայանը միւլահադա պիլր նօդթա վար իտի , եանի աճէալա նապ էֆէնտիսինի պէրհապաթ պուրտու տա մը քէօրէյի կէօնտէրտի , եօդսա շիմտիփի հալտէ Սլյոս Սլմիթին ճէսէալ պիլրուհը եանընտա քէմալի էոէֆ իլէ աղայլ հայդըրմագտա մը տըլ .

Դայալար կէշիլտէքտէն սօնրա նէֆէս ալմադ իւղրէ պիլր մըգտար տուրտուլար , պուրատա դայալար բուղիկեարըն շիտաէթինի թաթիլ կյլէտիյինտէն , պիլր շարեէք դատար իսթիլսահալժ իթմէք իսթմէտիլէր , հէման միւքեալէմէյէ պաշլանըլտը քի , սէօղ արասընտա Սլյոս Սլմիթին նամը թէդէք.քիւր օլունտուզու . կիսի , թօր , կիւյա էֆէնտիսինին խէլսուլնը անլաստնադ կիւպի սէտալէր չըդարմագտա իրէն , հարպէր , քէօրէյէյէ .

— Սլյոս Սլմիթ գուրթուլտա . տէյիլ մի թօր , սէմէսի իլէ , եինէ քէօրէք մէդամը թաստիդտէ ուլատը .

Իւչ արգտոտաշ թէք.քրար եօլա չըդարլար . վադըն կիմէ եարըսընը իրի սաաթ կէչմիշ վէ տէնիլու եիւք-ուէրմէյէ պաշամըշ օլուալ , բուղիկեարըն շիտաէթի ի-րէ ճօշարադ . միւտհիշ սէտալէր չըդարլյօր իտի . տադլար դատար տալկալար , դաղագէտէլէրին իլք այադ պասմըշ օլտուգլարը ուփագ . ատանըն իւղէրինտէն աշարադ ատապը կէօրիւնմէլ իթմիշ իտի .

Իւչ արգտոտաշալ դայալարըն արասընտան չըդ-տրդտան սօնրա բուղիկեար եինէ շիտաէթլէ շարբմա-

զա պաշլատը , ֆադաթ տայիմա արդալարընտան էսէրէք իւրզը կիահէյօրլար իտի . էօնտէն կիտէն թօր տախի ասլա թէրէտափւտ իթմեհ.քոփղին տայիմա չըմալէ տօղրու իլէրէյօր իտի , իդի սաաթ գատար եիւրիւտիւքան սօնրա պէշ միլ գատար պիր մէսաֆէնին գաթ օլունտուղունը թախմին իտէպիլուկիլէր :

Գաղաղէտէլէր եազմուրատան ֆէնտ հալոէ ըսլանմըշ օլտու գլարընա պադմայարտոդ . տայիմա թօրըն արդասը սըրա կիթմեհ.քտէ խտիլէր . եարը կիճէյի պէշ սաաթ իէչափրտէն սօնրա օրթալըդ սէչլմէյէ պաշլատը , վէ միւթէտդըպէն աֆիթապը ճիհանթապըն զուհուրի հըսա օլունտու , պու սայէտէ ե՛լարընա տէվամ իթուիքնէ , սոլ թարաֆլարընտարի արաղիցի տախի սէչմէյէ միւդթէտիր օլապիլսպիլէր :

Պիր սաաթ տահա կէչափ , կիւնտիւզ օլտու , պուլութլար սիւրաթը ֆէվդէլատէ իլէ եիւքսէլտի , գաղաղէտէլէր շըմինէլէրտէն ալթը միլ գատար թէսլահւտ իթմիշլէր իտի , գումըուդտա կիտէյօրլար իտի քի , տէնիլ թարաֆը տախի քետիլէն դայալըդ օլուպ , սոլ թարափ իսէ գումիուդ պիր թագըմ սարբ մահալէլէրտէն միւրէ.քրէպ իտի , վէ թէք թիւր աղաճլար կէօրիւնիյօր իտի .

Պու արալըդ քէօրէք պիր թագըմ սաարը հէյէնան կէօսթէրափ . հայվան կեահ իլէրի տօղրու գօշարադ . վէ կեահ Պանդլօփըն եանընա կէլէրէք , կիւյաշըրդ կիտէլիմ տէյօր իտի . թօր , սահիլ պօյունը թէրը իլէ գում թէբէլէրի թարաֆընա սաբը վէրտի . իւշ դաղաղէտէլէր աէ քէօրէյի թէադըպ իթմիլէր . էթրափ քեամիլէն խալի օլուպ հիշ պիր ճանլը մախլուդ կէօրիւնմէյօր իտի :

Եու կէշիլէն եէրէտէտ գումտան պիր չօդ թէրէլէր

հասըլ օլմուշ տուր քի , անլէրին արասընտան եօլու պուլմաղ , մահզա քէօթէք կիպի եանըլմաղ պիր հըստ մալիք օլմաղա միւթէվադքի տըր :

Դաղաղէտէլէր պէշ տագդըտա սօնրա , թէրէլէրին պիրինին ալթընա օյուլմուշ մաղարայա պէնլէր պիր մահալին էօնիւնէ կէլտիլէր . թօր պուրատա տուրարագ շխտէթէ հայդըրաք , ժէտէօն , Պանդրօփ վէ հարպէր պուր մաղարայա կիրտիլէր :

Նապ , պուր մաղարանըն տէրտնինտէ եէրտէ օթ իւղէրինտէ եաթան պիր ճէսէտին եանընտա տիղ չէօթմիւշ օթուրույօր իտի :

Պուր ճէսէտ , Սիլլոս Սրմիթ քէնտիսի իտի :

8

Նապ , եէրինտէն զբմլտանմատք . կէմիճի , մէրդ զումա թէգարբուալ իլէ :

— Պէրհայտ մը , տէյուր սօրտու :

Նապ ճէվապ վէրմէտի , ժէտէօն Սիրէլլու իլէ Պանդրօփ սարարտը , Հարպէր տէ էլլէրինի կէօյսինէ գափուշտարագ զայրի միւթէհարրէր դալտը . Գաղաթ շտուրատ դարիյնի քիրամէ մալիւմ օլմալլ տըր քի , պիշտիք Ճէնճի ըէմալի քէտէր ու թէէսիւֆի արասընտա , ըէֆիգլէրինին կէլտիյինի նէ կէօրմիւշ նէ տույմուշ իտի :

Ժէտէօն , Սրմիթին ճէսէտի եանընտա տիղ չէօթիւլ կէօյսինիւ աչտը , վէ դուլաղընք վալ իլէ տինլէտի . պիր տագդըտա դատար իմթիտատ իտէն պուրայէնէ , իրի արգատաշ իշին պիր աօր դատար ու-

զուն կէօրիւնտիւ . մէտէօն մուայէնէտէն սօնրա դալ-
դարադ .

— Եաշայօր , տէտի . Եապ պիր աղ տօղրուլմուշ , վէ
կէօրմէտէն պադմագտաս սլուլունմուշ իտի , զէվալը
Զէնճի թանիրնմազ պիր հալաէ պուլունույօր իտի . Եօր-
կունլուգ , աճլըգ վէ քէտէր պիչարէնին սկյմասընը
պիս.սպիւթիւն տէյիշտիրմիշ իտի . հիշ շիւսլհէ եօդ քի
սատըգ խրտմէթքեալըն պու հալի , էֆէնտիսինի էօլ-
միւշ զանն իթմէսինտէն թէվէլլիւա իթմիշ իտի :

Պանդրօփ տախիւ մուայէնէյէ գ.օյուլուու , օ տա մէ-
տէօն կիսլի միւհէնտիսաէ ալայիմի հայտի կէօրմիւշ ի-
տի . մուխսպիրին պիր իշարէթի իւզէրինէ հարպէր , սու
արամագ իշին արշարր շըգար . եիւղ ասըմ էօթէտէ
պիր ըրմագ պուլուու խէտէ , սու գ.օյաճադ դապ պու-
լունմասըլընտան , եալընըլ մէնտիլինի բոլտուրպ կէ-
թիրմէքիէ իքթիփա իթտի :

Մէնտիլ քիթայէթ իթտի , միւհէնտիսին տուտագ-
լարընը բալամթտըլլար . աղզընտան կէնիշ պիր նէֆէս շը-
գինճա մէտէօն « դութմուլույօր » տէտի .

Պու սէօղէրտէն նապին սկյմասընտաս ալայիմի պէ-
շաշէթ կէօրիւնմէյէ պաշլատը . վիճուտինտէ պէլքի
եարէ վար գօրդուոը իլէ միւհէնտիսի սօյտուլար . միւ-
հէնտիս տէնիլ տալկասը իլէ գայալար իւզէրինէ ա-
թըլմուշ օլմադ լալըմ կէլիր կըէն , աղրէպ օլարադ վի-
ճուտինտէ հիշ պիր ճէրիհա էսէրի կէօրիւլմէտիյի կի-
պի . էլլէրինտէ պիլէ ասլա պէրէ եօդ իտի քի , նասրյ
օլուպ տա ճէլիհէտար օլմատան դայալար արասընտան
շըգըպ կէլմիշ օլուու զունը , դաղաղէտէլէր պիր տիւրիւ-
քէշփ իտէմէտիլէր .

Եիւպհէ եօդ քի պու նօդթայը Սկյրօս Աըմիթ ագլը
պաշընա կէլտիլինտէ իյզահ իտէնէք իտի . շիմտի ի,

միւհէնտիսին հայաթը լուր իտոէ իթմէքտէ իտի . կէմիճի
իլէ ժէտէօն միւհէնտիսին ելլէրինի գոլլարընը սալլա-
յարադ վէ շէղագլարընը օլլայարադ . թէնէֆփիւսէ
պիր լնթիզամ վէրմէք իսթէտիլէր , էկէր գաղաղէտէ-
լէր շու արալըդ իմտատա կէլմիշ օլմտալար , Սիյրոս
Որմիթ միւթլադա թէրքը հայաթը իտէճէք իտի , Պահո-
րափ նապէ խիթմապէն .

— Տէմէք սիզ էֆէնտինիզի էօլմիւշ սոնըլյօր ի-
տինիզ , տէտի .

— Եվլէջմ , Թօր սիդի պուրութ սիդաէ պուրայա
կէլմէմիշ օլսա իտինիզ . պէն էֆէնտիմի շուրաճըտաս
կէօմէճէք , վէ քէնտիմ տէ եանընտա թէրքը հայաթ
իտէճէք իտիմ , տէտիքտէն սօնրա , Սիյրոսա նասըլ թէ-
ստտիւֆ իթտիյինի պէր վէճհի աթի հիբեայէյէ պաշ-
ալաշատը .

— Նըմինէլէրտէն չըդարդտան սօնրա , ճիհէթը
շըմալիյէ տօղրու պիր գաչ տէֆալար կէչտիյիմ եէր-
լէրտէն չըդարդա պաշատըմ . վադաա իւմիւտիմ գալ-
մամըշ իտի իսէ տէ , հէր հալտէ էֆէնտիմին ճէսէտիսի
պուրմադ վէ քէնտի էլլիմէտէ տէֆն իթմէք իսթէտիմ , օ-
թուղ քիլօմէթրօ գատար իէրլէմիշ օլտուզում հալտէ
հիշ պիր իշ կէօրէմէտիմ . կէչտիյիմ եէրլէր հէպ ինստն
էսէրինտէն խալի իտի . մամափիհ եօդարը տօղրու եօ-
լումա տէվամ իթմէք իսթէտիմ , դիլու տէնիզտէ գա-
լան մազուդ պիր ճիսմի , տալկալարըն պէհէմէհալ
գարայա աթաճաղընը պիլիյօր իտիմ . սահիլէ իրի միւ
գատար օլմն վէ մէտու ու ճէզր (մակնթացութիւն) դէ-
մանընտա մէյտանէ լրդան թարափը մուայէնէ իթտիմ
իտէ տէ , եինէ պիր էսէր կէօրմէմիշ իտիմ . նիհայէթ
տիւն ադշամ կիւնէշ զուրուպ իթտիյի էսնատէ , դում
իւզէրինտէ ինստն այտղը իղէրի կէօրտիւմ .

Պանդրօփ . - (Թէածիւալ իլէ .) Այտագ իղի մի :

Հարակէր . - Պու իդ դայալէրաէ ն մի պաշլայօր իւալի :

Նապ . - Խայր , մէտա հալինտէ օլան տէնիզին կէլտիյի մահալտէն պաշլայօր իտի . զիրա տահա իլէրաէ օլան իղիքը հէր հալտէ մէտու ու ճէղը իլէ պօղուլմնւշ օլաճագ իտի :

Ժէտէօն . - Տէվամ էթ , նապ :

Նապ . - Պէն պու իղիէսի կէօրտիւյիմ կիսի ատէթա տէլի օլտում , պիր չարեէք գատար պու իղիքը թէադըս իթամիմ , դօշմագառ վէ սիլինմէմէսինէ աըդդամի իտի պիր գաշ տադըդա սօնրա պիր քէօբէք սէտասը տույտում , պու ուս թօբըն իտի քի . պէնի պու լուալ պուրայա կէթիրտի :

Նապ էֆէնտիսինի պու հալտէ կէօրտիւյի կիսի հըսս իլլէտիյի տէրէնէյի թէէսիւֆի անլատարադ հէք եայէսինէ խիմամ վէրտի . պիչարէ Զէնճի , էֆէնտիսինի հայամէ խատէ իշին բէք չօդ չալըշմըշ . փագախ ճահտը պէտինուտէ օլմուշ , նիհայէթ էօրտիւյինէ գանի օլտրագ սօն վաղիփէսինի իյֆա խտէրէք հայամըլնա խամիմէ չքմէյէ գարար վէրմիշ , փագախ արգատաշշ լարընը տէրլսամթըլ իլէ պէլքի անլէր տէ սօն տէփա օլարագ միւսիւ Սըմիթի կէօրմէք խմէրլէր տէյէրէք , անլէրէ խապէր վէրմէք խմէմիշ , վէ պու խուսուսաա թօբըն մուավէնէմինէ միւրաճաամի իյլէմիշ , եանի քէօրէյէ պէշ օն տէփալէր ժէտէօն իլէ կէմիճինին ատընը թէքըար խտէրէք ճինէթը ճէնուալիյէյի կէօսթէրմիշ , վէ քէօրէք տէ օ թարափա սալաըրըլ կիթմիշ իտի :

Թօբըն պու հալ իլէ շըմինէլէրի պուլմասը պիր դուվիյէյի հարիդ խւատէ խտի . զիրա հայփան , շըմի-

նէլէրէ հիշ կիթմէմիշ օլոտողու հալտէ , օրասընը պուլ-
մազա մուվափփադ . օլմուշ խոփ . հաթտա փուրիթունալը
հէվատէ վէ առուա ըպանմատան . . .

Խաղըն բէֆիգրէփ , մէրդումըն հիքեայէսինի քէ-
մափի տըդգամիլա տիսլէտիլէր . Սիյրոս Աըմիթին տալ-
կալարտան գուրիթուրիտագ . խուսուողնոտա իթտիյի զայ-
րէթլէրտէն սօնրա , պիր թագափը ճէրիհէտար օլմա-
տան գուրիթուրմուշ օլմասընա շաշտրլար , լորին էն շա-
յանը հայրէթ օրան նօդիթա , Սիյրոսըն , կիւյա էվիէլ-
տէն պիլիյօր իմիշ կիսի , սահիլէ պիր միլ ուղագտա
օլան շու մազարայը ոլուլուալ օրայա կիրմէսի խոփ քի ,
մէտէօն պունա գանսամիթ կէթիրմէյիոլ , նասէ .

— Տէմէք էֆէնտինի պու մազարայա սէն կէթիր-
տին , տէտի .

— Խայր , պէն կէթիրմէտին .

Պանդրօփ . — Ուիթլադա միւսիւ . Աըմիթ պուրայա
եալընըզ կէրմիշ տիր .

Հարակէր . — Էվիէթ , եալընըզ կէրտիյի անլաշըլը-
յօր ամմո , պունա ինանմադ պիր աղ միւշկիւլէտէ տիր .

Խաղու մէսէլէնին հայինի միւսիւ Աըմիթէ պըրագ-
մագ լաղըմ կէրտիյինտէն , մումախիչյհին լադրուր սէօ-
լէմէնինի պէթլէմէք իյցտագ խոյիօր խոփ . հէլէ քի զէ-
վալը միւհէնտիս եավաշ եավաշ ճանլանմայա պաշլա-
տը . վիճուաինի օղուշտուրա օղուշտուրա գանընըն ճէ-
վէլանընը խատէ իթտիլէր . միւհէնտիս էվիէլա գօլա-
րընը վէ սօնրա պաշընը սալլատը , վէ աղզընտան պիր
թագըմ անլաշըլմաղ լադրաըլար չըդար .

Արգատաշլարը թարափընտան խտիլէն զայրէթ սա-
յէսինտէ միւհէնտիս եավաշ եավաշ քէնտինէ կէրմէյէ
պաշլատը . Պանդրօփ մումախիչյհին եխողիւնէ սիւրիւ-
լէն սուլարտան մատա , կիւնովէլա աղզընը աշըպ պօ-

զաղընա պիր մըդտար առ աղըթմաղա մուվափփադ
օլոտու . միւհէնտիս պիր աղ սօնրա կէօղլէրինի աշտը .
իւղէրինէ էյլիմիշ օլան բէֆիգրէլի սօն տէրէնէ մէմ-
նուն օլոտուար . հէլէ նաալ .

— Է.ֆէնտինիյիմ , էվիէնտինիյիմ , տէյէրէ.ք իւանիր
մէսուրիյէթտէն կէրի տուրմայօր խոփ . միւհէնտիս
էթրափընտարիկէրէ աթֆը նիկեահ իթտի . բէֆիգլէ-
րինի թանըյըլ հէրսինէ պիրէր նաղարը թէսէսիսիմ
իհալէ խտէրէ.ք էլլէրինի եավաշճա սըդար .

Միւհէնտիս , էվիէլինտէն պէրի սէօլէյիալ տէ ան-
րայրմայան սէօլէրինի թէքրար իյլէտի , ֆագամիթ պու
տէֆա մումախիչյհին .

— Ա.տա՞ մը տըր , գըթա մը տըր . սէօլիս . անդա-
շըլար քի , Պանդրօփ թահամինւլ խտէմէյէրէ.ք .

— Օ , միւսիւ Աըմիթ տտա օլոտուն գըթա օլոտու .
օրասը շիմտի վազիփէմիլ տէյիլ , պիթէ սիղին հայա-
թընըլ լազըմ տըր , մէրագընըզը սօնրա հալլ խտէրիլ ,
աէմէսի իւղէրինէ , Սիյրոս Աըմիթ մէդամը թաստիդտէ
ադաշընը սալլատը սօնրա ուրդույա տալտը կիսի
կէօրինտի .

Ծէֆիգլէրի եանընտան չէրկիսոլ հէման մումափ-
էյիհի բահամիթ պիր սուրէթտէ շըմինէլէրէ նադլ իթ-
մէնին չարէսինէ պագտըլար . նաալ , Հարակէր վէ Պանդ-
րօփ , իւղէրտէ իւղէրինտէ սալաճլար պուլունան գոմ-
լուդ պիր թէրէ.ք չըգտըդլարընտա , Պանդրօփ քէլա-
մէ սալապ իլէ .

— Ինսան զօր իլէ նէֆէս ալըր իրէն « Ա.տա՞ մը ,
եօգսա գըթա մը » պուրասընը միւշինի՞ւր մի , նէ
ատէմ , տէյու ըզհարը թէաճիւպ իտիյօր խոփ .

Թէրէյէ վասըլ օլոտուղլարընտա օրատա աղաճ-
տան սալլար գօրարտըլար , վէ տիկէր տալլարա ըտպիթ

իտէրէք, միւհէնտիսի նագլ իթմէք իւղբէ պիր սէտեա վիճուտէ կէթիրմէյէ դօյուլոււլար . գըրդ տաղըդտա- տան սէտեա հաղըրլանար . վէ եղիէյէ իքի սասաթ դա- լորադ միւհէնտիս իլէ ժէտէօնըն պուլունտուզու մա- զարայա նագլ իտիլտի :

Պու էսնատէ միւհէնտիս . պիր աղ էվիէլ տիւշ- տիւյի ույդու նէլինտէն օլան տալկընլըդտան ուրան- տը . շիմակյէ դատար սապ սարը քէսիլմիշ օլան սիյ- մասընա պիր աղ ըէնկ կէլտիյնի , վէ տօպրուլտուզու- նը ժէտէօն կէօրիւալ .

— Եօրուլմատան պէնի տինլէյէսկիլիրմիսինի՞ղ , տէտի :

— Էվիէլթ :

Պանդօֆ . — Միւսիւ ժէտէօն , պանա դալըրսա միւհէնտիսիմիղ շուր թիթրաս էթինտէն եէտախտէն ոօն- րա տահա զիյատէ սիզի տինլէմէյէ մուվափիադ . ո- լուր , տէտիլուտէն սօնրա Սըմիթէ պէջապէրճէ կէթիր- տիյի մահուտ դուշլարլն էթինտէն պիր բարչա վէրտի . Սիյրօս էթի պիր աղ էմափ , մապադըսը տախի աճ- լըդտան փէնա հալտէ մուզթարըսլ օլան իւշ արդատաշ պէյնինտէ թագսիմ օլունտուդտան սօնրա , կէմիճի , միւհէնտիսէ .

— Նէ իսէ պու տէփալըդ շուր դատար օլսուն , զաթէն շըմինէլէրտէ իւչ տէօրթ տուզինա դուշլարը- մըլ տա վար . հա՛ էյի խաթրըմա կէլտի միւսիւ Սը- միթ , պիզիմ ճէտուու ճիհէթինտէ օտասը իլէ համի- սի վէ քիլարը իլէ միւրէմիլ պիր խանէմիդ տէրունին- տէ , Հարպէրին Գուրուդո թէսմիյէ լյէտիյի դուշլա- րըմըզ վար . շիմոփ սիզին սէտեա տա հաղըր աըր , իւ- թէտիյինիդ անտէ սիզի իդամէթ կէտահըմըդա կէօթիւ- րիւրիւղ , տէտի :

Սիյրօս Սըմիթ . - Թէշէքքիւր իտէրիմ տօսթում .
(Մալխալիրէ խիթապէն .) Սէզըէ պագալըմ ժէտէօն ,
ժէտէօն , օլան վագաալէրի , եանի պալօն իլէ տիւշ-
տիւշէրի մահալի , հալի թէէսիւ փլէրինի , խալի օլան
շու մէվդը իւ զէրիմտէ թէհարրիյամէ չըդաբդւարընը ,
նասղն ասարը սաստագաթընը , էլ հասըլ պիլ ճիւմիէ
հատիսաթը քեւամիլէն մէ ոըրասը իլէ նադլ ու պէյան
իսպիննէ , Սիյրօս Սըմիթ թիթրէք պիր սէտա իլէ .

— Կարին սիզ պէնի գայալէրին իւ զէրինտէն պուլ-
մատընը դը տէյու սօրտու :

— Խայլը :

— Նէ տէյօլսունըլ , պէնի պու մազարայա կէ-
թիրէն սիզ տէյլիլմիսինիզ :

— Խայլը :

— Պու մազարանըն տէնիզէ նէ գատար մէսաֆէ-
սի վար տրը :

— Եասոմ միլ գատար , հաթտա պիզ պիլէ պու
մէսաֆէյի միւլահաղա իտէրէք հայրէթտէ դարմիշ ի-
տիք :

— Իշթէ պու բէք թօհափ :

Պանդրաֆ . - Սիզի տէնիզ տալկասը գաբտըդտան
սօնրա կէշիրակյինիզ հալի պիզէ լու թփէն հիքեայէ ի-
տէրմիսինիզ , տէյիննէ , Սիյրօս խամթարաթընը ճէմ իլէ .

— Տէնիզէ տիւշէր տիւշմէզ պիր գաչ գուլաճ տալ-
տըմ . սույրն սաթհիննէ չըդորդըմ վագըթ քէօթէյի
եանըմտա կէօրտիմ , փագաթ պալօնտան էսէր կէօ-
րիւլմէյօր իտի . սահիլն ելումի միլ գատար մէսաֆէ-
տէ օլտուղունը թագտիր կյլէյուպ եխուզէք իսթէտիմ ,
փագաթ պիր ալ սօնրա շիտաէթիր պիր ագընիթը պէ-
նի իլէ Թօրը ճիհէթը շըմալիյէ տօղրու սիւրիւյիպ կէօ-
թիւրտիւյինի հրսու իտէր իրէն օռտատա պախտըգ . ար-

թըդ պունտան սօնրասընը պիլմէյօրում։ Հիւնքի քէնտիմի դայակ իթմիշ օլմալըլըմ։

Պանդրօփ . - Թագաթ սիզի տէնիզ գարայա աթմը, սիզ տէ պուրայա գատար եխրիմի շահնիզ, զիրա նապ սիզի իդինիզ իլէ պուրմոշ տըր։

— Խապէրիմ եօդ, Գագաթ էօյլէ օլմագ լազրմ կէլիյօր . սիզ պուրալարտա հիշ ինսան էսէրի կէօրմէտինիզ մի։

Ժէտէօն . - Հիշ ինսան էսէրի կէօրմէտիք, հէմ շայէտ ինսան պուրունա, սիզի գուրմալալդանան սօնրա պուրայա կէթիրիս տէ նիշի՞ն թէրք իթսին։

— Հաղգըն վար տօսմթում՝ պանա պագ նապ, սադըն սէն պէնի տէնիզ քէնարընտա սլուլմուշ վէ պուրայա կէթիրմիշտէ տնութմուշ օլմայասըն ատամ սէնտէ պուտա օլուր մը, պէնտէ պուտալայըմն, հա, իզէրիմ հալա մէվճուտ մը տըր։

— Եփէթ էֆէնտիմ, վագաս որչարտափիլէր ըիւդիւար վէ եագմուր իլէ մահով օլմուշ ամիս, շուրատա մազաղանըն մէտխալինտէքիլէր տուրոյօր։

Սըմիթ . - Պանդրօփ, Աղլահ աշղընա շու գունտուրալարբմը ալտա պագ իզէրէ մութապըդ կէլիյօր մը։

Պանդրօփ միւհէնտխին էմրինի պիլ ինրա, պիր աղ սօնրա Հարպէր վէ նապ իլէ ալտէթ իթտի, արթըդ շիւղնէյէ մահէլ գալմատը, չիւնքի միւհէնտխին գունտուրալարը, գարտոնըն էօնիւնտէքի իզէրէ թէմամէն մութապըդ կէլմիշ խոփ, տէմէք օլուր քի Ակյրօս Սըմիթ քէնտի քէնտինէ եխրիւյէրէք մազարայա կէլմիշ տիր, հաթտա մումախէյհ պիլէ։

— Նէ հալ իսէ, պէն պուրայա կէլիր իքէն ագլըմը մուվաղ գաթէն դայակ իթմիշիմ տէմէք տիր, մանեկթիվալը պիլ ատէմ կիսի նէ եաբտըլըմտան խա-

պէտուար օլմայարագ եխւրիւմիւշ պուրայա կէլմիշիմ, պէնի շու մաղարայատա էլաքիթաէ թօր ոէվդ իթմիշ տիր . կէլ պագալըմ պէնիմ սատըգ քէօրէյիմ եանըմա կէլ տիյիննէ , ադիլ հայվան հէման էֆէնափինին գուճազբնա սըչատը , վէ մէսրուրիյէթ իլէ հայդըրմազա պաշտառը :

Եօյլէնէ տօղրու , հէնուղ այադտա տուրմայա միւդթէտիր օլմայան միւհէնափս սէտեանըն իւզէրինէ եաթըրըլաը , նապ իլէ Պանդրօփ ոլիրէր թարաֆընտան գալարարագ եօլա շըդտըլար :

Սիյրօս Սըմիթին պուլունտուղու մաղարա իլէ շըմինէրէր արասընտա սէքիդ միլ մէսաթէ օլուալ , պու մէսափէնին գամթը սէտեա իլէ կիտիլալիյի նիհէթլէ , միւթըրդա ալիթը ստաթ գատար իմթիտատ իտէնէք իտի :

Իլոդկեար էլան շիտտէթլի իտէ ետպմուր տինմիշ օլուալ , միւհէնտիս սէտեանըն իշինտէ գօլունա տայանմըշ օլոււղու հալուէ էթրափը վէ ալէլխուսուս գարա ճիհէթինի նազարը թէֆիթիշաէն կէջիրմէքտէ իտի մամափիհ հիշ սիր սէօլ սէօյլէմէտի , իրի ստաթ գատար կիթմիշէր վէ միւհէնտիս տախի պու միւտտէթ զարֆինտա թաթլը պիր ոյդույտ տալմըշ իտի :

Սդշամա եագըն շըմինէլէրին էօնիւնէ վասըլ օլտուլար , Սիյրօս հէնուղ ոյցուտան ոյցանմամըշ իտի , շիտտէթը հէփանըն օրալարտա զիյատէ թէպէտտիւտթ իյրսոս իյլէտիյինի Պանդրօփ թէէսիւփ իլէ կէօլտի , ստհիլէ իրի գայալըր եռ վարլանմըշ վէ շըմինէլէրին մէտինմտէ տալկալարըն հիւճիւմի իլէ սամմհը արդ ալշալմըշ իտի , Պանդրօփ ատէթա պիր գօրդու հըսս իթտի , հէման շըմինէլէրէ կիրմէսի իլէ տըշարը չըգմասը պիր օլուու . մէրդում զայրի միւթէհարդիք օլարտդ ըէրէֆիգլէրինին եխւդիւնէ պագա գալար :

Զիրա աթէշ սէօնմիւշ իտի , աէնիլ , ըլմինէլէրին
հէր թարափընա առւխուլ իտէրէք աթէշի սէօնտիւր-
միւշ . գավ մէդամընտա սագրանրան եանըդ պէզի
կէօմիւրմիւշ էլհասըլ շըմինէլէրի կիւզէլճէ երդայըլ
թէմիզէմիւշ , իտի .

9

Պանդրօֆ աթէշին սէօնտիյինի պիր գաչ սէօղ իլէ
րէֆիդլէրինէ անրամժար , պու վադասա դաղաղէտէլէրին
հէր պիրինէ այրը սուրէթատէ թէէսիր իթտի , եալընըլ
նոտ , էֆէնտիսինին սէվինճինտէն , Պանդրօֆըն բա-
թըլտըլսընա զուլսադ ասմայօր իտի . Հարսէր պիր տէ-
րէճէյէ դ ատար կէմիճինին թէէսիւֆինէ իշմիրաք իթ-
տի . Փէտէօնա կէլինճէ իշէ ակեահ օլտուզունտա .

— Աման սէնտէ Պանդրօֆ , պու առ վաղիփէ իտի-
լէճէք իշ մի եա , տէտի :

— Լարին հիշ աթէշ եօդ , պունտան սօնրա ա-
թէշոփ դալաճաղրդ տէյօլում :

— Առամ սէնտէ :

— Եէնտաէն աթէշ եաղմադ չարէսի տէ եօդ :

— Ամմա եալտըն հա :

— Թագաթ միւսիւ Ալիրէլլա . . .

— Ճանըմ , միւհէնտիս պուրատա տէյիլ մի , էլ-
պէթաէ պիղէ աթէշ եազմանըն չարէսինի սրալուր :

— Նէ իլէ :

— Հիշ իլէ :

Պանդրօֆ պունա ճէվաս վէրմէտի , զիրա մէր-
դում միւհէնտիստէն էմին իտի . Ոլլոռո Սըմիթ տէօլիթ

արգատաշ իշխն պիլ ճիւմիչ մալիւմաթ ու ֆիւնունը
պէշերկյէյէ ակեահ պիր ատէմ օլուալ , մումակիէյհ
վար իրէն ասլա տիւչարը նիւմիտի օլմայաճադլարընա
գանի խոկիէր . գաղաղէաէլէրին Սլյրօս հագդընտա էմ-
նկյէլմէրի օ մէրթէպէտ իտի քի , մէսէլս պիրիսի կէ-
յիալ տէ տէօթմ արգատաշա , « Պիր միւտհիշ զէլպէլէ ,
պուլունտուղունըլ մահալի մահվ վէ էմլաճը պահը¹
արասընտա նատուտ իտէճէք » տէսէ , պիր քէրըէ միւ-
հէնտիտէ սօրալըմ տէլէճէքլէրի տէլըեար իտի :

Թիթրասլար վէ Գուրուգօլար մահվ օլտուգուն-
տան , ագշամ թաամբ րէք խաֆիփ օլուու . էվիլ է-
միստէ միւհէնտիտի շըմինէլէրտէքի պիրինծի օտայա
կէօթխորիւալ , ոյանալըմադ սըզըն դուրու օթլարտան
միւրէքքէպ պիր եամծալըն իւզէրինէ եամթըրտըլար .
վագաա միւհէնտիտ իշխն պու ոյդու թաամտան չօդ
զիյատէ փայխտէլի իտի :

Իուզիկեար շըմալ ճիհէթինտէն էսակյի իշխն օ կի-
ճէ հավա ֆինա հալուէ սօզուտու . տէնիլ տալկալարը
Պանդրօփըն թըդամիլշ օլտուգու տէլիքլէրի աչմըշ վէ
սէտէրի մահվ իթմիշ օլտուգունտան , շիմինէլէրտէքի
ճէրիյանը հավա շիտաէթլէնիս տաէթմա տուրումադ
պիր հալէ կէլմիշ իտի . գաղաղէաէլէր արգալըմնտաքի
էլսիսէյի շըդարըպ միւհէնտիտի սորմամըշ օլուալար ի-
տի . զէվալը տէմմին հալի բէք վէխում օլաճագ իտի :

Նասըլ գի տէտիր , թաամ խաֆիփ , եանի լիթօ-
տիւմուէն միւրէքքէպ օլուու . ֆագաթ կէնճ չալալէր
լիթօտիւմըէրէ , տէնիզին բէք նատիր մէվդըլարընտա
եթիշալիյի , այուրուճը պիր տէնիդ օթը իլավէ իյլէ-
միշ իտի . պու տէնիդ օթը սընադ ըդլըմլարտա հէ-
թիշէն նէպատաժէն նէվինտէն օլան զուրու ժէլաթինլի
պիր թագըմ մէվատուը մուզակյէյի հավի օլմազրլա :

պահը Մոհամեթի քէվկիր սէվահիլինստէ ստրին վահշիւրէր , ալու նէպախը թօրլայարադ տայլիմա էմակիրէրի կիսի , պիզիմ գաղաղէտէր տէ տիշէրինին արասընտա էղէրէք էրէյինէ լէզիէթլի պուլտուլտը : Պու արալը կէմիճի .

— Մէրագէ մահէլ եօդ , միւսիւ Սիլրօսըն մուալինէթի իլէ պունտան սօնրա ալա եէմէքէր եէյէսիւլիլ , աէտի :

Կիճէ իկէրէտիքնէ սոուդ քէսպի շխտակէթ իթտի . Պանդրօփ փէնա հալտէ միւթէկզի օլուրադ աթէշ եադմոնըն չարէսինի թէհարրիչ պաշլատը . հաթիթա նապ պիզէ պու խուստատա մելոդումա մուալիչնէթ իտէրէք իրի թաշը եէքափիկէրէ վուրմայա սայ իթտիլէր . վագտա պունտան շէրարէ (կայծ) հասըլ օլույօր իտի եսէտէ , գագաթ թաշլար՝ չադմադ թաշը ճընսընտան օլմատըզընտան , ալոլ օլունտան դուրու օթլար աթէշ ալմայարադ մաթլուպ հասըլ օլմայօր իտի .

Պատէհու թաշը թէրք իլէ կոի օտուն բարչասընը եէքափիկէրէ սիւրմէյէ պաշլատըլար . հիքմէթի գալախտ միւճիպիննէ օտունլար ըալնտը , ֆագոթ պաշգանէթինէ հասըլ օլմատը . նիհայէթ իւլ էմի իրի սաաթ գաստը օլլաշլար դան թէր իշինտէ դալտըլտան սօնրա , Պանդրօփ օտուն բարչալարընը ֆըրլատարադ .

— Վահշիւրէ պու եօլտա աթէշ եագար տէյու քիմ խտատա խտէրսէ սոզաղընտ սարըլըրըմ . քիմ օտունը պիր պիրինէ սիւրէր աթէշ եագարատ , պէն գոլումը եագարըմ , տէտի .

Պանդրօփըն խտատաը հագլը տէյիլ իտի . էվկէլ էմիրտէ հէր օտուն թութուշմադ խասսէսիննէ մալք տէյիլ տիր . պունտան պաշգան օտունլարը պիր պիրիննէ սիւրմէնին եօլու առ պաշդա տրը :

Նիհայէլթ միւհէնտիսին հիմմէթինէ լնվթիզարէն ,
աթէշ խթիհսալինտին սարֆը նաղար իլէ հէրքէս պիլ
թարափտա եամտըլար :

Իրթէսի կիւն , եանի Մարտըն Ելոմի ոէքիզինտէ
միւհէնտիս ուրանըպ արդառաշարընը էթրափընտա
պուլտու . ալիմի մումակէյհին իլք սէօղիւ :

— Ստա՞ մը գըթա մը , սիւալի օլսու . կէօրիւ-
նկաշէ նաղարէն միւհէնտիսին ֆիրքի եէկեանէսի պու-
խի . Պանդրօֆ ճէվապէ աղաղ իլէ .

— Միւսիւ Սըմիթ պունը պիզէ սօրմա , պիզ պի-
թիրմիցիու եա :

— Ալու հալա պիլմէյօրմուսունըգ :

— Պիմէյօրուղ , ֆաղ աթ պուլունտուղումըդ եէ-
րի աէվր իտէրսէք եօյլէնիրիլ . . .

— (Ս. Աղաջ գարդարադ .) Էօյլէ իսէ աէվրի եա-
բալըմ :

Պանդրօֆ . - Իշթէ պու ալս :

— Գարնըմ բէք աճ տըր , պիր աղ եէյէճէք վէ-
րիպսէնիզ զատիքը պիւթիւն պիւթիւնէ կէչէր :

Պանդրօֆ . - (Պիր աղ սիւրիւթտէն սօնրա .) Հայ-
ֆարի եէյէճէյիմիզ եօդ տըր , չիւնրի աթէշիմիզ
սէօնմիւշ տիր , վէ պիր տահա տա եագասիպաճա-
պը :

Պանդրօֆ աթէշ մէսէլէսինի , եանի մահուտ թէք
քիսրիթ մատտէսինի նադլ իլթմէսի իլէ , միւհէնտիս .

— Պաղալըմ , էկէր գավա ոլէնդէր պիր ճիսմ
պուլամազսադ :

— ԷՇ :

— Քիսրիթ եաբարըզ :

— Էճղալը քիսրիթ մի :

— Էվլէթ :

մէտէօն . - Կէօրտի՛ն մի Պանդրօֆ , ո դաստար թէսի փէ մահէլ եօդ տըր , տէմէտիմ մի ,

Միւհէնտիս էթրափա պիր կէօդ կէդակիսիքտէն սօնրա պիր թաշրն խզէրինէ օմուբտու , Հարագէր եանընա սօդուլու պ միւհէնտիոէ պիր դաշ միթօսիւդ իլէ տէնիդ օթը վէրերէք .

— Եցթէ միւսիս . Սըմիթ , Աէյէծէյիմիդ պունտան իպարէթ պիր , տէտի .

— Թէշէ ք.քիւր խտէրիմ էվլատըմ , պու ստագահւադ քեափի տիր .

Միւհէնտիս միտեալարը քէմալի իշթիհա իլէ եէտիրտէն , վէ պէօյիւք պիր միտեա դասլուղը տէրունինտէ կէթիրիէն սոյը իշտիքտէն սօնրա .

— Տէմէք քի տիւշտիյիմիդ եէրին ատա եախօս գըթա օլուուղունը պիլմէյօրտնըզ էօյլէ մի , տէտի . Հարագէր . - Խոյլ միւսիւ Սըյրու .

Միւհէնտիս . - Պունը եարըն անլարըզ եարընա դաստար եարտնադ իշմիդ եօդ .

Պանդրօֆ . - Պիլարիս վար .

— Աէ վար .

— Աթէշ եադմադ .

— Աթէշ պուլուլուզ , տիւն սիդ պէնի կէթիրիւ իքէն պու ճիհէթէ մայիլ պիր տաղ կէօրմէտինիլ մի , Ժէտէօն . - Էպիլէթ , եիւքուէքնէ պիր տաղ .

Միւհէնտիս . - Եարըն օ տագա չըդալ պատառըլ , պադալըմ շուբառը տատ մը տըր , գըթու մը տըր , Պանդրօֆ . - աթէշ , աթէշ նասըլ օլաճադ .

Ժէտէօն . - Օ տա օլուր ճանրըմ , պիր աղ սապըրըլ ու .

Պանդրօֆ հասոտէթլէ Վեէտէօնս պադըստ սիւքիւթ իթտի . միւհէնտիս աթէշ մէսէլէսինէ ճէվագ վէրմէ-

տի . մումափիյին փիպրէն պունընլա հիշ մէշղուլ կէօրիւնմէյօթ իսի . պիր մըդտար սիւքիւթտէն սօնրա .

— Տօսթլարըմ , վագաա հալիմիդ պէյէնիլէնէք տէրէճէտէ աէյիլ ամմա , բէք սատէ տիր . էկէր պիր զըթայա տիւշմիւշ իսէք , եօրուլա եօրուլա նիհայէթ մէսրիւն պիր նօգիթ պուլուլուզ , եօդ էկէր պուրասը տատա խսէ , ո զէման եաբածադդ իքի իշմիդ գալըր . եանի էկէր մէսրիւն խսէ էհալիսի իլէ ույուշուր . պիր չարէ պուլուլուզ . շայէտ տէյիլ խսէ ո վադըթ քէնտի պաշըլզա պիր չարէ արարըզ , տէտի .

Պանդրօֆ . - Վագաա բէք սատէ :

Ժէտէօն . - Միւսիւ Սըմիթ , պուրանըն ատա ուրու օլմաւըլընը եարըն քէջի իտէրիդ , Գագալժ աճէպա քիւրիյի արզըն հանկը նօգթաուընտայըզ .

Միւհէնտիս . - Բէք էյի պիլմէմ ամմա , թախմինէն պահը Մուհիթի քէպիր քէնարընտայըզ տէրիմ , չիւնրի պիդ Ռիշմօնստան յրդտրողրիրդ վադըթ ըիւղիւրալ շըմալի ճէնուափի էսիյօր իտի . պու նօգթայի նազարուէն շըմալի Գարօլին , ճէնուափի Գարօլին , մէօրժի հիւքիւմէթլէրինի , Մէքսիդա քէօրփէզինի , վէ Մէքսիդայը կէշէրէք . պիր աղ տա պահը Մուհիթ իւզէրինտէ կիթմիշիզ . ուէն ալմը եէտի պին միլ մէսափէ գալձ իթմիշիզ տէյօրում . էկէր ըիւզկեալ եարըմ րուպ դաստար թէպտիլի ճիհէթ իթմիզ իտէ , պիր Մանտանա եախօս Բումութօ ճէզայիրինէ աթաը . եօդ էկէր ըիւզկեալըն շիտտէթի զիյյիւմիմտէն զիյատէ իտէ , ո հալուէ Զէլանտայի ճէտիտէ տիւշտիք տէմէք տիր . էկէր իշ պու մէրփէզտէ իտէ , պիդիմ իշին վէթանա ալտէթ իթմիթ գուայ օլուր . էլպէթ քէնտիմիդէ մոյին պուլուլուզ . ֆագաթ պահը Սըմիթին խալի ատա լարընտան պիրինէ տիւշմիւշ իսէք . արթըզ պուրատան

Հիւ չըդմայաճադ կիսկի սարին օլմանըն չարէսինէ պագ-
մալը քի , պունը տա եւարըն թային խոտէրիդ .

Ժէտէօն . - Հիւ չըդմամադ մը տէտինիդ :

Միւհէնտիս . - Էօյլէ եա , նաֆիլէ խոմիւտէ տիւշ-
մէնին նէ՞ եէրի վար :

Պանդրօֆ . - Իէք ալա , պուրասը ատա.իսէ , վա-
րօրլարըն եօլունտան խարին օլմատըզընը խոմիւտ կյ-
լէյէլիմ տէ , ո սայէտէ դուրժուլուկուղ տէյէլիմ .

Միւհէնտիս . - Պունը տա տաղա չըդտըդտան սօն-
րա անլայաճազըզ :

Պանդրօֆ . - Եարին եարըն եօրկունըուղա թա-
համիւլ խոէպիլիրմիսինիդ :

Միւհէնտիս . - Խոմիւտ խոէրիմ , փադախ պու
կիւն պիզէ ալա ավլար կէթիրմէք շարթը իլէ :

Պանդրօֆ . - Միւսիւ Սիյրօս , մատէմիր ալտէթի-
միզտէ ավլարը բիշիրէճէք աթէշ պուլաճազըմոան է-
մինսինիդ , պէն տէ միւթլադա վուրուր կէթիրիմ :

Միւհէնտիս . - Էօյլէ խոէ էմին օլտուղումը պիլինիզ :

Պինաէն ալէյհ մէտէօն իլէ միւհէնտիս շըմինէլէր-
տէ դալըալ , տիկէրլէրի քէօրէքլէ պէրագէր էրքէնէ
եօլա չըդտըլար . Հարպէր միւսիթէրիհ , վէ նապ մէս-
րուր խոր . Պանդրօփ տա քէնտի քէնտինէ .

— Ավտէթիմիզտէ ամէշ պուլաճամ շաշըլաճադ
շէյ , տէյօր իտի . Պատէհու նէհրին պիւքիւլույիհ եէ-
րէ կէլտիրէրինտէ .

— Էվիչլա ալճը մը , եօդսա օտունճը մը օլա-
ճազըզ , տէյու սօրտու :

Հարպէր . - Ավճը , պադսանա թօր տահա շիմսի-
տէն էլմրափր գօդլայօր :

— Իէք ալա , պուտան սօնրա պուրադա կէլիր օ-
տուն թօրլարըզ :

իւզ արդատաշ իրի պիր չամ աղաճընոտան իւզ ա-
տէտ սօլա գորարտըդժատն սօնրա , քէօրէ յին արդասը
սրբա կիթմէյէ պաշլատրլար :

Պու տէփա ավճըլար , նէհրին սահիլինի թէադըլալ
իտէծէք եէրտէ օրմանըն մէրգէղինէ տօղլու իլէրլէտի-
լըր . պուրատարի չամիար օ տէրէծէ ճէսամէթ քէսպ
իթմիշլէր իտի քի , եկէր պու հալի միւհէնափս կէօրսէ
իտի , մէվդըլն քէնափ զանը գատար ճէնուալէ դ արիալ
օլմայըլ , պիլագիս արդէն միւնթէգայի միւթէսիլէյի
ճէնուալիյէ (հալուաւային բարեխառն գօտի) տէրունինտէ
պուլունտուզունը անլայաճադ իտի :

Աղաճլարանն գուբումնուշ տալլար տիւշէլէք պիթ-
մէզ թիւքինմէզ օտուն թէրաբիւմ' իթմիշ իտի . պու-
րալարը կէշիլտիքաէն սօնրա օրման զիյատէ սըզլաշըպ
ատէթա կիրիլմէք միւշկիւլ օլույօր իտի :

Ս.ալա եօլտան էսէր օլմայան պու օրման տէրունին-
տէ իլէրլէմէք գուց պիր գէյֆիյէթ տէյիլ իտի . պի-
նաէն ալէյն կէմիճի կէշալիյի եէրլէրտէ աղաճլարա պիլ
թադըլմ իշարէմլէր եարըյօր , վէ եէրէ նըշանէլէր պը-
րադըյօր իտի . Պանդրօֆ , Հարակէրին թէքլիֆի իւղրէ
եվլիէրի կիպի սահիլ պոյունճա կիթմէտիլինէ խաթա
իթմիշ իտի . շիւնքի պիր սաաթ գատար իլէրլէտիքլէրի
հալտէ , հիշ պիր ալա բասթ կէլմէտիլէր , արա սըրս
թօր , պիլ թագլմ գուշլար հրսո իտէրէք իւզէրլէրինէ
կիտէյօր իտի իսէ տէ , անլէրտէ տէրհալ ուշույօլլար
իտի . կէմիճի կէրի տէօնիւալ եինէ նէհրին սահիլինի ա-
րամադ իսթէտի , նապ իսէ .

— Ե.յ միւսիւ Պանդրօֆ , էֆէնտիմէ կէօթիւլմէյի
վատ իթտիյին ավ պունտան իսպարէթ իսէ , բիշիլմէք
իշին բէք օ գատար աթէշէ լուզում եօգ տըր դանն ի-
տէրիմ , աէտի :

թըլարագ եէրէ տէվիրտի . պատէհու կէօզտէն նիհան օլտու . քէօթէք արդասընտան գօշուպ հէթիշմէք իւղը իրէն , հայվան օրատարի թէրաքիմ խոէն պիր սույըն իչինէ աթըլըպ զայպ օլտու . ալֆըլարըն տօմուղ եազուսընա ոլէնդէթափէրէրի պու . հայվան , սիյահէ գարիսպ սէրթ վէ սէյրէքնէ թիւյլիւ օլուպ , ճալիալը տողդաթ նօդթասը բարմագլարընըն շէքի իտի . Հարպէր պունըն հայվանութը գազիմէտէն (երկակենցաղ) Հինտ փարէսի թէսմիյէ օլունան գըյմէթտար պիր հայվան օլտուզունը անլատը .

Հայվան սույա աթըլըր աթըլմաղ , Թօրտա արդասընտան աթըլմիշ իտի իսէ տէ , Հինտ փարէսի սույըն տիպինտէ օլտուզունտան , պիր Փայխտէ հասըլ օլմատը , լաքին Հարպէր .

— Պէքէյէլիմ շիմափի թէնէֆփիւս իժմէք իջին սույըն սաթհինա չըդաճտգ տըր , տէափի .

Նապ . — Առոյըն ափպինտէ սովուլմողմը .

— Խայր , պու սուտա վէ գարատա եաշայան հայվանաթ նէվինտէն տիր , լաքին սույըն ալթընտա նէ գտատար գալսա , նէֆէս արմագ իւզրէ արս սըրա տըշարը չըդմայտ մէճպուր տըր .

Թիլհագըդա պիրի իրի տագըդա սօնլա հայվան սույըն սաթհինէ չըդաթը , վէ Թօր պիր համլատա պօզաղընտան եագալայըպ գարսայա կէթիլտի , նապըն սօբասը , հայվանը եէրէ ելութնճա , Պանդրօֆի .

— Հուրբա , ալս պիր աթէշիմիպ օլուբուա , պիզ ավը քէմիքրէրինէ գտատար գազըրըզ տէյու հայգըրաը , վէ տէրհալ Հինտ փարէսինի ումուղայարադ ավտէթիշարէթի վէրափի . վաղըթ էօյլէյի կէշմիզ օլտուզու հալտէ ալֆըլարը քէօթէյին դրւաղուղուզու իլէ եարըմ ստաթ սօնլա նէհին քէնսորընա վասըլ օլտուլար . օ-

— Սասլի էթ , ավտէթիմիզաէ էքսիք օլան ավ օլ-
մայաճադ աըբ :

— Եա նէ օլաճադ :

— Ավէէ :

— Տէմէք էֆէնախմին ոէօղիւնէ ինանմայօրառունըդ :

— Պիլաքիս ինանըըլըմ :

— Է, Ի՞շին աթէշ եադաճաղլմըզա իթիմաա իթ-
մէյօրառունըդ :

— Աթէշ եանմատան ինանմայաճաղլմ , վէսսէլամ :

Եուրայա գատար կէօրիւ լէն իշտէ Հարագէրին , մէյ-
վէսի Նէնէճէք պիր աղաճ պուլմասը օլտու . պու աղա-
ճըն մէյլէսի պիր նէվ պատէմ օլուակ , Ամէրփատաա
վի էվլորատա բէք մի թէպէր տիր . աղաճտան պիր չօդ-
պատէմ գօրարտըզլարը սըլատա , Պանդրօֆ .

— Ճէպլէրինստէ պիր քիսլիթի պուլունմայան ա-
տէմէրէ , էթ եէրինէ չի միտեա , էքմէք եէրինէ տէ-
միզ օթու , վէ մէյվէ եէրինէ եապան պատէմի չօդ տրը
պիլէ , տէտի :

Հարագէր . — Շիքեայէթ իթմէյէլիմ :

Պանդրօֆ . — Պէն շիքեայէթ իթմէյօրում , էվլա-
տըմ , հալիմիզէ շիքիւր , փադաթ ճանըմ բէք զիյատէ
քիւլպասմը իսթէյօր տա . . .

Պու արալըդ թօր ուլայարագ սըդ պիր չալրլըզա
աթըլտը , ավճըլար տա քէօրէյի թէադըստ իթտիքէ-
րինտէ , թօրըն , տօմնուղ եալիքնուընա միւշապիհ պիր
հայլանը դուլազընտան եադալամիզ օլտուզունու կէօր-
տիւլէր . եալիքու քէօրէյին աղզընտան զուրթուլաճագ-
եէրէ , կէօղէրինի եէրէ տիքմիզ տուրույօր իտի . Նտու .
Ելինաէքի սօբայը գալալըբակ հայվանա վուրմազա հա-
զըրանըր իրէն , հայվան գուլազընըն բարչասընը թօ-
րըն աղզընտա պըրագարագ . Հարագէրին իւղէրինէ պ-

Միւհէնտիս պունը սէցլէյէրէք ալթէշի եադան
բէրթալուղը կէօօթէրտի , միւհէնտիսին խմալ իթափ-
յի բէրթալուղ , քէնտիսինին վէ ժէտէնըն ստալթ-
լարնտարի ճամլարտան միւրէք.ք.բէսլ խտի . մումափ-
էլյէն պու ճամլարըն մուհտիս (կոր) թարափլարընը
տրշարը կէթիբէրէք պիր ովիրինէ թալթոփդ իթմլզ , ի-
շինէտէ ուռ տօլտուրուպ պաշչոդ չամուր իլէ եթրա-
ֆընը որվամըշ , պտտէհու կիւնէշէ թութուոյ էլինտէքի
դուրու օթլարը թութուշտուրարագ օհազը եագմըշ ի-
տի :

Պանդրօփ ալէթի մուայէնէ իտէրէք հայրէթլէ
միւհէնտիսէ պագտըդտան սօնրա , ժէտէօնա ալժիը
քէլամ իլէ .

— Սուխողիր էֆէնտի , պունըտա հէլվատիս աէփ-
թէրինէ դայտ խտինիդ , տէտի ,

— Զաթէն դայտ օլունմուշ արը :

Պանդրօփ , Հինտ ֆարէսինի խողիուպ թէմիղլէտի վէ
պիր տէյնէյէ կէշիրէրէք աթէշոտէ չէվիրէ չէվիրէ դր-
դարթմայտ պաշտորը . միւհէնտիս իլէ ժէտէօն , եալր-
նըզ գալարդլարը վագրը , շըմինէլէրի տահա զլյամէ;
ըսլահ իթմէյէ չալըշմրշար , վէ ֆուրթունանըն սէօք-
տիւյի շէյլէրին հէրսինի եէրինէ դօյարտգ մէորէնլէրի-
նի ըիւղկեռտան մուհափազա իթմիշէր խտի .

Պու արալըգ Սըմիթ տախիլուէ պուրունան տազը
նազարը թէտղըդտ ոլարագ արատէքի մէսափէյի թախ-
մին իթմէք խմիթէյօր խտի , շըմալը զարպի հիհէթինտէ
ալթը միլ դատար ուղարտա օլան պու տաղըն , սաթ-
հը տէրեռտաէն իւշ սլին պէշ եխող այագ դատար եխոր-
սէք օլուուզունը թախմին իթմտի . պու թէրէտէ պու-
լունան պիր ատէմ իսէ , էթրափլ էլլի՛ միլ վիսաթըն-
տա պիլ տայիրէ տախիլնտէ կէօրէպիլիր խտի քի , օ

բաստա էսկի ուսուլ խոզրէ պիլը օսուշն սալ թանգիմի իլէ սույս սալը վերտիվէր իսէ տէ , Պանդրօֆ աթէշ պուլունմատըզը ճիճէթիէ պու զտհմէթի պէյհուաէ ատա իտիօր իտի , Փադաթ շըմինէլէրէ թէդարրուա օլունառուզը սըրատա կէմիճի , ավաղը շըդտըգճա պիր տահու .

— Հուրբա՛ , տէյտ . հայդըմտը , զիրա գայալարըն իւղէրինտէն պիր տիւման սուսուտ իցլէյօր իտի .

40

Պիր գաչ տագըգա սօնրա ավճըլար ալա պիր աթէշ եանմադտա օլան օճաղըն գարշըսընտա պուլունտալար , Պանդրօֆ ավը ումուղընտա օլարադ , պիր սէօյլէմէտէն ժէտէն իլէ Սըմիթէ պագըյօր իտի . մուխազիր կէմիճիյէ խոթապէն .

— Կա՞սըլ տօսթում , նէ ալա աթէշ տէյիլմի . շու կէթիլտիյին ավըտա միւքէմիէլ սուլէթտէ բիշիրիր տէտի .

— Բի՞մ եագտը .

— Բիմ եագտանադ , կիւնէշ .

Վաղ ատ աթէշի եագան կիւնէշ իտի . Պանդրօֆ թարիփի նագատիլ սուրէթտէ շաշըրարզընտան հիշ պիր սէօյլ սէօյլէյէմէյօր իտի , Հարպէր .

— Միւսիւ Սըմիթ , սիդաէ բէրթավավսուզմը վար իտի , տէյու սօրտու .

— Խայր էվատըմ , եօդտը տմմա , բէրթավսուզ եարտըմ .

Էն գըսա թարիդ պու իտի . պիր միւտոեթ նէջրին սօն սահիլինաէն կիթափտէն սօնրա , էվէլճէ կէջիլէն մահալլէր պուլունտու , վէ պիր պուչուգ սաաթ սօնրա օրմանըն զարակ ճիհէթինաէքի նօգթանըն նիհայէթինէ վասըլ օլունտու :

Տայիմա չամուրլը վէ նէմնաք օլան արադի , պու նօգթատան իթիպարէն իչէրիլէրէ տօղրու խափիթ պիր եօգուշ հալինի ալմագտա , վէ արա սըբա պիր թագըմ հայրվանաթ զահաւար խաւու պիրար իթմէքոտէ իտիլէր . իքի պուչուգ սաաթ գատար եիւրիւտիւքտէն սօնրա պիր գառ տագըմտա թէվագուփ իթափէր . օրմանտան չըդըլուըդտան սօնրա էթրաֆըն սուրէիժը թէշէքքիւմի մէյտանէ չրգտը . գալշըլարընտաքի տաղ իքի զէրվէտէն միւթէշէքքիւլ օլուու , իքի պին պէշ եիւղ այադ իրթիփասընտա օլան պիրինճիսի , զարիպ իւղ էքը սանիր թէրէլէր իւզէրինէ մէվզու իտի . մէղքիւր ուֆագ թէրէլէր արաւարնտա եէշիլ աղաճլարլա միւզէյեէն պիր չօգ տար մէճրաւար հասըլ օրուուզու կիսի , տաղըն սաթհը , շրմալը շարդիյէ մարուզ օլան ճիհէթինտէ իտի , ասարը նէսպատաթ տահա զիցատէ իտի :

Պիրինճի զէրվէնին իւզէրինաէ քիւշիւք վէ ճիւզի մայիլ պիր զէրվէտէ տահա օլուու , պու զէրվէնին սաթհէ իսարիճիսի զըրմըզը րէնկլի գայալարտան միւրէքքէպէպէպի իտի . իշմէ ասոյ զէրվէնին իւզէրինէ մէվզու պուլունան իքինճի զէրվէյէ չըդմագ լողըմ կէլիյօր իտի քի , օրալարա չըդմագ իշին արալարտաքի մէճրաւէր , միւքէմիէլ եօլ թէշքիլ իթմիշլէր իտի . Պու արաւըդ Սիյրոս Աըմիթ :

— Վալդանիր (հրաբխային) արազիտէ պուլունտուզուզ , տէշէրէք , սաթհը իսարիճիսի դումիւգ օլան մէճրաւէրին տըչ սըրթլարընտան պիրի իւզէրինէ

հալուէ միւհէնախիսին « առամբ , դրժամբ » մէսէլէյի
մուհիսմէսի հալլ օլունապիէնէք իտի :

Օ աղշամ՝ դաղագէտէլէրին թաամը բէք միւրէմ-
մէլ իտի . ավտան սօնրա եռումուրթա , միտեա , տէնփո
օթը վէ պատէմ՝ էքը իտիրուպ տաէթա պիր զիյաֆէթ
տէմէք օրառ . էնսաի թաամստա Պանդրօփ պիր դաւ-
տէփա պունտան սօնրա եարըլաճագ իշէրէ տայրը փի-
քիրլէր պէյան իթտի իտէ տէ , միւհէնախս պաշընը սալ-
լոցը :

— Եարըն մէսէլէյի անլարըդ տա օնա կէօրէ հա-
րաբէթ իտէրիզ , ճէվապը իլէ երթիփա իթտի :

Պատէլ թաամ օճազա պիր դուճադ օտուն տահա
աթըլաըդտան սօնրա , քէօրէք տէ պէրապէք օլարագ-
պիթիւմէք դաղագէտէլէր տէրին պիր ույդոյա տալ-
տըլար . կիթէ հիշ պիր հատիսէ վրուգու պուլմագսըլըն
կէչսի . կրթէ կիւն , եանի Մարտրն եկրմի տոգուզըն-
տա ույդուտան ույանտըլդրարը վաղըթ իճրայի քէշ-
փիյաթէ ամատէ իտիլէր :

Աղշամտան արթմը օրան ալ էթի դաղագէտէ-
լէրի եկրմի տէօրթ սաամթ դատար իտարէյէ քեափի
օլու պ . զաթէն եօլտա ավլանմայը տա լւմիւտ իթտիլ-
էրինտէն . Պանդրօփ դավ մէդամընտա զուլանմագ-
իւզրէ եէնխտէն պիր բարչա պէզ եագար , չագմագ-
թաշը իտէ . կիտէճէքլէրի եէրլէրտէ պուլսւնաճաղը մէլ-
հուզ իտի :

Գաղագէտէլէր , ումս զլարբնտա սօրալար իլէ ըր-
մինէլէրտէն չըդորդրարը վադրթ հէնուղ սաալահ օլ-
մուշ իտի . Պանդրօփըն բէյի միւհիլինճէ օրման աէ-
րունինտէ շիմայիէ դատար կէչիլէն եօլտան կէչիլիսլ տա-
դա չըգմայա , վէ ավտէթտէ պաշգա եօլտան կիտիլ-
մէյէ դարար վէրիլտի , զտթէն տապա չըգմադ իշին

չըդարագ եկաքաէլմէյէ պաշատալար քի , պու եօլ սէյեահլարը սամէնը մայիլէ լյուալ խոէճէք խոի :

Գաղաղէտէրէր , և քատիկէրինին մուավէնէթի իլէ էսնայի լունտէ թէսատիւֆ իթալրէրի իրի իրի դպաւարը ամելայը լիէրլէյօրլար խոի . կէշտիկլէրի եօտա չարպէր իրի ճանավարարըն թազէ իղերինի կէօսթերտիյնտէ , կէմիթի .

— Պու հայվանլար , պու լունտուդլարը եէրի պիզէ գուայ թէրը իթմէզլէր , տէմէսի խւզէրինէ . Հինտիսթանտա դարլան վէ Ադրիգատա արտան ալճըլըզը իթմիշ օլան մուխալիք ժէտէօն ճէվապէն .

— Վէնտիմիզի դուրթարմաննըն չարէսինէ պագարրգ , փագաթ շիմափիք պասիլէթի տավանալըմ , տէտի :

Գաղաղէտէրէր եալաշ եավաշ փագաթ լաէնդաթի եկաքաէլբէք պիր չօգ սարր եէրլէրէ , վէ տէրին եարլարա թէսատիւֆ իտէրէք էլրաֆընը տօրաշնոտա մէճպուր օրույօրլար խոի . էոյլէն իւսթիւ սէյահլար թաւամ իթմէք իւզրէ չամ աղաճլարը տիպինտէ , ուժագ շէլալէլէր թէշըիլ իլէ առան պիր քիւչիւք սուքինարինտա արամ իթալիէր . շիմափիէ գատար անճաղ իլք սամէնը մայիլին եարլարնը կէշմիշլէր խոի քի , եաւրինրզ պու սամէնը չըդըպ պիթիթմէք պիր կիւն սիւրէճէք խոի :

Էոյլէտէն պիր սատթ սօնրա թէքրար չըդըլմազա պաշատը . զայէթ սրդ պիր չալըլըզ արասընտան ճէնու պը զարպիյէ տօղու կիթմէք զարուրի օլուու . առզաճլար արասընտա թալու դ ճընսընտան թըլրարուզան թէսմիյէ օլունուր դուշըար կէօրիւլուի . պօղաղարընըն ալթընտա վէ կէսպիլէրինին խզէրինտէ ուզուն թիւյլէրի օլան , վէ խօրօղ ճէսամէթինտէ պու լունտն պու դուշ-

լարըն տիշխափ զիյատէ էսմէր , վէ էրքէյի դօյու գըրմը-
ղը իւզէրինէ պէյազ պէնէկիլի տիր . ժէտէն պիր թաշ
ֆըրլատարագ պունլարտան իրի թանէսինի վուբուռ .

Զալըլըդտան չըդըլաըդտան սօնրա սէյեահլար
եէքափիկէրինէ մուավինէթ խոերէք , պիր պիրի իւզէ-
րինէ եըզըլը օլան գայալարըն իւսմիւնտէն չըդմագ-
լաղըմ կէրտի . կէշիլէն եէրէք արթմրդ աղաճտան արի
օլուալ եանար տաղ տուրէթինտէն թէշէքքիւլ , եանի
վօլգանի օրմաղ . առալը կիթափճէ թէղայիւտ խոկյօր
իտի . սէյեահլար չօդ տէֆտ պիր պիրէրինին էլինի
թութմաղա , վէ պասուրդլարը եէրէ զիյատէ տըդդամի
իթմէյէ մէճպուր օլույօրլար իտի . Հարպէր իլէ նոսպ
էօնտէ , միւհէնտիս իլէ ժէտէն օրթատա , վէ Պանդ-
րօֆ էն արգատա պուլունույօր իտի . կէշիլէն եէրէր-
տէ պիր թագըմ իրի հայվանաթ իզերի տէ միւշահէ-
տէ օլունտու քի , պէջոլէ սարր եէրտէ իղ պըրագան
հայվանլարըն , պէհէմէհալ բէք միւտհիշ ճանավարլար
օլաճաղը տէրըհար արր . պու արալրդ Պանդրօֆ պիր
թագըմ հայվանաթ կէօրիւալ .

— Այ , դօյանլարա պագընըդ , տէյիալ պաղըրար .
սէյեահլար ալթմը թանէ դատար իրի վիճուտը , ար-
գայա տէվրիք վէ ուճլարը եռովարդագ օրօյնուգլու . վէ
ինէք կիսի սարը թիւյիի պիր թագըմ հայվանլարըն
դարշընտա պուլունտուլար . պունլար կէմիծինին տէ-
տիլի կիսի դօյուն օլմայըպ , միւթատիկ մանթագա-
լարտա տաղըդ . եէրէրտէ պուլունան , վէ դօյունա
պէնզէյին եալանի հայվանլար աըր քի , միւնսըզնա
Մօֆլոն թէսմիյէ օլունտոր . Պանդրօֆ աղղմըն սուր-
ըլ ագարագ .

— Ածէպա պունլարըն քիւլպասորոր օրուր միր ,
տէյու սօրտու ,

գալմըշ խոի խոէ տէ , պու մէսափէյի գալթ իշխն զարուրի օլան տէօնիսչլէր հասէպի իլէ , իրի պին գատակմիք եօլ եխրիւմէք լաղըմ կելիցօր խոի . ՀԵԼ էքսէրիին եռլար , եանար տագտան ճէրիցան իթմիշ սէյալէ մէճրալէրինէ թէստատի ֆիլիէյօր խոի քի . պու մէճրալէրին տէ զայէթ ճիլատար օլմասը , սէյեանդարըն իրխոէ պիխտէ այտղ լարը զայտարադ տիւշմէլէրինէ սէպէպ օլույօր խոի :

Նիհայէթ կիւնէշ պալթարդ տան սօնրա Սիյրօս Ոըմիթ իլէ բէֆիգլէրի , եօրդունլուդտան թագ ու թու վանլարը քէսիլիշ օլարադ թէրէյէ վասըլ օլուսի , կիւնէյի կէյիսմէք իւղրէ գայալարին արասընտա պիթ մաղարա պուլտուլար . Պանդրօֆ մաղարանըն տէրունինտէ եանըդ պէզ վէ դուրս օժլարի իլէ աթէշ եագտը . Փագաթ աթէշ , եէմէք բիշիսմէյէ խըտմէթ իթմէտի . շինիրի մէտէօնըն վուրսու զու դուշտար էրթէսի կիւնէ պըրագըլարադ . Հինտ փարէսինիի պագըյէսի վէ պատէմ իլէ իրթիփա խոիլոտի :

Օրթալբէ հէնուղ զարարմտան , Սիյրօս վասըլ օլտագլարը սաթհը մայիսին իւղէրինտէ գէշթ ու կիւղար իթմէք իսմէտի . էվլիշէ էմիրտէ պու թէրէյէ շըդըւմտգ եօլունը պուլտարադ . քէշիյաթը եարգինա թալիդ իսէճէք խոի . շինիրի թէրէնին շըմալ թարափա մարուղ օլոն մայիլ ճիհէթինաէն շըդըլամամադ . միւհէթէմէլ խոի քի , էկէր օ թէրէյէ շըդըլամասա , շիմոյիէ գատար իսմէյար օրոնան զահմէթ պէրհէվա օլաճադ , վէ միւհէնոտիտէ մէսէլէյի մաթլուպէյի հաղլ խոէմէյէճէք իսոի . իմոփ Պանդրօֆ իլէ նապ թատմ հաղըրլամադ տտ , վէ մէտէօն իլէ Սիրէլա տախի օ կիւնիրի վաղալըրի տէֆթէրինէ գայտ իթմէքահ իրէն , միւհէնտիս , Հարալէրի բէֆիագաթընտ ալըպ արշարը շըդաը :

Հարպէր . - Հայ , Հայ ,

— Եօյլէ իսէ զօյուն տըրլար :

Հայվանլար քէմալի հայրէթէ գարշըլարընտարի
խնանլէրէ պադարց տան սօնրա սիլստէն պիրէ իւրիէ-
րէք , գայլարըն իւղէրինտէն սըշըրայը նասպէտիտ ոլ-
մալարը իլէ , կէմիճի :

— Պէյլու եօդ , եինէ կէօրիւշիւրիւղ տէյու հայ-
գրընըլցնուա , տէօրիթ արդատաշլար քէնտիլէրինի կիւլ-
մէքտէն ալամատըլար :

Եօլու տէվամ օլունտուդնա կէշիլէն եէրլէրտէ ,
եանար տաղլարտան ճէրլիյան իտէն լալա , եանի մատ-
տէյի սէյալէ մէնրալէրի կէօրիւլիյօր իտի . է.քսէրիէն
քիւրիւր մատէնի չուգարլարընա թէսատիւփ օլու-
նուպ , էիրափընը տօլաշմագ լազըմ կէլիյօր իտի . իլք
սաթհը մայիլէ եադլաշըլարզը վաղըթ եօլար զիյատէ-
սի ելէ քէսովը միւշկիւլաթ իթտի :

Եօյլէտէն տէօրիթ սատաթ սօնրա կիսոկիլէն եէրլէրտէ
արիթըգ ազաճտան էսէր դալմամըշ իտի . հէլէ քի սէյ-
ետհլարըն թալիյի էսէրի օլարագ . հէվա կիւզէլ վէ սիր
աղ տա սէրին իտի . զուպպէյի սէմա հէր նօդթատըն-
տա պէրրագ օլուպ , շէմսի թալան տազըն զէրվէյի
միւրթէֆիյի արդատընա իխթիփա իթմմիշ , վէ կէօրկէսի
տալսի սէյեահլարըն չըդ մագտա տէվամ իթտիքլէրի
տազըն պու դրսմընը իհաթա իլլէմիշ իտի . դադաղէ-
տէլէրին էթրտափինտա աէրին պիր սիւքիւթ հիւքմիէր-
մա իտի . ճիհէթը շարդիտէ զայէթ խափիփ պիր թա-
զըմ պուրութ բարչալարը լունումա օլուու քի , պուն-
լար տա կիւնէշին ալժտոն ըէնկլի զէրալէրի ինիքեասը
իլէ , միւխթէլիփ ըէնկլէր վիճուտէ կէթիրկյօրլար իտի .
Գաղաղէտէլէրին կիւնէյի կէշիրմէք լութէտիքլէրի
թէրէյէ անճաղ . պէշ եխոզ դատէմիլիք պիր մէսափէ

կիմէ , լաթիմի վէ գարանլըդ ճիւղի օրմաղըլս Աիյրօս Սըմիթ իլէ կէնճ Հարակէր եան պէ եսմ գօնուշաբագ իլէրէմէքատէ , վէ պաղէն եօլըն իյճասլընա կէօրէ արգա արգայա կիթմէյէ մէճպուր օրմաղտա խախրէր . թէրէլէրին նօդթէյէլի թէլասախուզի (կցեալ) պիր պիրինէ իլիթիհագ իտէրէք , կէշիլէնէք եօլ պըրագտարըլը իշին , եիրմի տուղըդա գատար եիրիւտիք թէն սօնրա զարուրի թէվագուֆի իթտիլէր . վագաս իրի արգատառաջ թէրէնին էթրավընը տօլաշարագ չըդամայաճագ իտի խէլէրաէ , մամափիհ պունտան սօնրա միւսթէզիմէն (ուղղապէս) զէրովէյէ չըդմագ միւմքին պրոռ :

Եանար տաղ , եանարըը զէմանլէր , տիւման վէ մէվատոր մատէնիյէնին սուռու իթտիլի տէլիյէ , պուլունտուգլարը մահալտէքի շալըլըդ միյանընտա պուլունան պիր տէլիքտէն կիրմէք գապիլ օլույօր իտի քի , ո տէլիյէն տախիլի տէ մէվատոր մատէնիյէնին ճէրիյանընտան սօնրա թէհածիւր (քարանալ) իտէրէք ատէթա թապիյի պիր նէրտիւազան հալինէ կիրմիւ իտի :

Աիյրօս Սըմիթ եէքնաղարտա պունը անբայարագ , գարանլըդըն քէսրէթինէ պագմաղսըլըն , Հարակէր իլէ եանար տաղ մէճրառնըն իշինուն եիրուէրմէյէ պուշլարըր քի , պու մէճրու անիրի տու տօղրու ասրդ զէրովէյէ կյուալ իտէնէք իտի . չըդլըլաճագ եէր պին գատէմ օլուպ , աճէպա մէճրա զէվուէյէ գատար գապիլի մուրուր մը իտի պագալըմ . մամափիհ միւհէնտիս արէսիդ գալընհայա տէլիյն եօրունա տէվասմ իթմէք իթմէյէյօր իտի . հէլէք քի եօլարընտան կէրի գալմատըլար :

Եանար տաղա կէլինճէ , պունըն , թէմամէն սէօնմէւ օլուուզունա շի պէհէ օլունամաղ , շինըի մէճրա-

լէրոէ ասլա տիւման էսէրի կէօրիւմէյօր իտի . քիւրըէյի արզըն մէրքէզինէ գատար խմթիտատ խախն պու մէճրա տէրունինտէն եանար տաղլարա մախսուս սէտաւէքը , կիւրիւլթիւլք իշխովմէյիտ սիւքիւնէթը թամմէ հիւքմիէրմա օլուուզու կիսի . մէճրա տախիլինաէքի հէվայի նէսիմի պիլէ թէմամէն սափի իտի . քէզալիք եանար տաղ մէճրալէրինտէ օլուուզու կիսի , պիր թագըմ էպիտիէյի մատէնիյէ (մետաղային չոգիննը) իլէ գարըշըդ աէյիլ իտի . խիւլասայի քէլում եանար տաղ թէմամէլ իլէ միւնթէֆի օլուուչ իտի :

Իրի արգատաշ մէզքիւր մէճրա սայէսիննոէ զէլըէյէ չըդմադտա , վէ եօդարը չըդըլուրդ ճա քէսոպը վիւսաթ իթակինի կէօրմէքատէ իտիլէր . եիր.քոէլտիրճէ մէճրանըն զէվրէյէ պիթիշիլք նօդթասընտա կէօրիւնէն գըսմը սէմա , եասկաշ եավաշ պէօյիւմէքտէ , վէ բոյի սէմանըն օ գըսմը տէրունինտէ միւշահատէ իտիլէն զիյարաշ (բասաւոր) նիւճիւմէյի տայիւս թէզայիւտ իթմէքտէ իտի :

Եարը կիճէյէ թամ տէօրիթ սատթ գալարագ միւհէնտիս իլէ Հարակէր , մէճրատէն չըդարագ զէրովէյէ լուզէրինէ այսագ պատարյար . զուրմէթ բէք քէսիփ օլմարդըր ճիճէթրէ . եթրադ րէք գատի օրարագ կէօրիւնիյօր իտի . աճէպա տէնիսի , շո իւզէրիստէ քի պուլունասուզըրը թէրէսին եթրափընը թէմամէն իհամթախիյօր մը եօդու պիր գըթայտ պիթիշիլք մի տիր , պուրասոր հէնուզ անդաշըլունայօր իտի . զարութարափը թէմամէն պուրանրդ կէօրիւնիյօր իտէ աէ , օլուուր տէնիզ մի տիր եօդու գըթա մը տրը պէլի օլմայօր իտի . հաղ պու քի ապր մաթիլուու օրման տազարալ ճիճէթի իտի . զիրա մէզգընըն իւչ թարաֆը աէնիսպլէ մուհաթ օլուուզու զաթէն միւհէնտիսէ մա-

ատայլը թէքրար կէօպտէն կէջիրմէք իսթէտիէր , սապտհլէյին բէք երքէն քեօրէք տէ պէքրապէր օլտուզու հաղոտէ ճիւմիսի մաղարատան չըդ տըլար , միւ հէնտիս արգատաշլարնին վէ քէնափնին պիլնիւմլէ լէվաղիմաթու իհթիյաճաթլնը ատատան իսթիհսալ իթմէյի իւմիւտ իտիյօր իտի , զիրա ատայլը հէր ճիհէթլէ դէնկին պուլմուշ իտէ տէ մէվճռուտաթլը , թէմամէն հալի թապիյէտէ օլուալ . գապիլի իսթիմու օլապիլմէսի մահզասայ ու զայրէթլը պէջէրիյէյէ միւ թէվագլքի օլտուզունը անլամըշ իտի . ըէֆիտէրինէ կէլիննէ , անլէրին միւհէնտիս հագդընտա էմիլյէթլէրի պէրքմալ օլուալ , հաթտա Պանդրօֆըն , մահուտ մէսէլէտէն պէրի իթիգատը պիւսպիւթիւն սաղալըշ օլմազըլա քէնտի քէնտինէ .

— Ատամ սէն տէ , Իիշմօնտտան հիւքիւմէթին իզնի խիլաֆընտա ֆիրար չարէսինի պուլտուզումուզ հալտէ , պուլտատա իտէ պիլի թէվդըֆի իտէնէք քիմսէ պուլունմատըզընտան . էլովէթտէ Ամէրիդայէ ավտէթին չարէսինի պուլաճազրդ , տէյօր իտի .

Սլյուս պու կիւն տէ կիծէքի եօլու թութու , հարագէթլէրինտէն եարըմ ստաթ սօնրա պէշ արգատաշ տաղըն զէրվէսինէ չըդըպ էթրաֆա մէտոը նադար իլէ .

— Հէր թարաֆը տէնիդ , հէր եանը տէրեա , տէյու հայդըրտըլար .

Ֆիւհագըզա գատարը կէօրինմէյէն՝ լաքին միւթւագա մէրգէզը արդա գատար իմթիտատ իտէն իւսթինտէ պուլունտուզլարը շտ . մէվդընըն էթրաֆընը , պահըրը Մոհիթի քէպիր իսթիլա իթմիշ իտի . միւ հէնտիս , կիւնտիւզ կէօպիւ իլէ պէլրի եագընտա պիլր եէր կէօրիւրիւմ իւմիւտինտէ պուլունմուշ իտի , հալպու քի

լիւմ իտի , եռալընըզ ճիհէթը զարպկյէտէն շիւպհէսի վար իտի :

Ֆագախթ պու էսնատէ ուֆուզը մոհիթ իւզէրինտէ զիյատար պիլը նօդիմէ բարլատը , միշահէտէ ուլոնսն պու զիյայը թուլու իտէն մահիթապ նէշը իտիյօր իտի , հէր նէ գատար մահիթապ թուլուզնը միթէտդը զուլաւդ իտէնէք իտի իտէ տէ , եինէ նէշը կյլէտիյի շուալէր սայէսինտէ էթրափ էրէյինէ զիյատար օլարագ , օլտուգնա ֆէրգ իտիլիյօր իտի քի միւհէնտիս հէման կէնծ Հարպէրին էլինտէն թութարգ :

— Անլաշըլար , պուրասր պիլը ատա իմիշ , տէտի .
Մահիթապ տախի կիւյա եռալընըզ պու մատոէյի պիլատիմէք իշին թուլու իմիշ կիափի . թէքրար զուրուպ իտէրէք էթրափը դարանլըգ իշինտէ պըլըսոգ ար :

44

Ետրըր սատթ սօնրոս իրի արգատաշ մաղարայտ ավտէթ իմտիլէք . միւհէնտիս ըէֆիզլէրինէ , թալիին քենտիլէրինի ամժտըզը պիլը ատա օլտուզունը , վէ իրթէսի կիւն պիլը չարէյի թէսվիյէ պուլունանզընը սէօլլէտի , դարպագէտէլէք , սամթհը տէրետատէն իրի պին դատէմ իրթիփասընտա օլոն շու նօդթատա քէմալի սիրիւնէթը ալու պիլը տրդու չէքալիլէք :

Մարալն օմուզը օլան իրթէսի կիւն , միւհէնտիս ըէֆիդէրի իլէ պէրսոպէք պիլը տահա տաղըն զէրվէսինէ շըգըզ , թալիլէրին քէնտիլէրինի սէգդ կյլէտիյի շու

Ժէտէօն Աէրիլա Ծարամբնան աէրհալ օլոռոգճա
տօղրու օլարագ. թէրսիմ խտիլտի.

Եէօյլէ քի . սահիլ նօգիմասը ճէնուազը չարդը. յէ
տօղրու իմմիտատտէն ոննրա , զայէթ սիմիրի պիր պու-
րտն իլէ նիհայէթ պրոլուր . շըմալը շարդիյէ տօղրու.
իմմիտատ խտէն գրամի խէ . իրի պուրուն իլէ նիհա-
յէթ պուրուր քի . պու պուրունուր արտուընտա տար-
ճա պիր քէօրդէկ վար . վէ քէօրդէկ իլէ պուրունուր-
ըն արասը , աշըդ պիր երլան արդընա միւշապիհ աիր .
շըմալը շարդիտէն ճէնուազը գտրապիյէ դատար իմմի-
տատ խտէն սէվահիլ իւսմինէ գարիսպ պիր նօգիմա-
տա . սէօյին ճէ.ք պիր ըլդընթը թէշըիլ խտէր քի . պու
շըդընթընըն օրթասընտա եանար տաղ մէվճատ արը .
պու նօգիմատան սօնրա սահիլ գայլուզա միւշապիհ
ու զանճա պիր պուրուն իլէ նիհայէթ պուլուր .

Գայլուզա թէշըիհ կյիշտիկիմիկ պուրուն , քէզա-
միր իւզէրինէ պիսքիւլէրէք . օրատա ճէսիմ պիր շէ-
պիհ ճէզիրիէ շէրլինի ալմէշ ալը . ատանըն արդը ան-
ճաղ օն միլ դատար թափսմին օլունուպ , պու արդ շը-
մինէլէրին օլունզա սահիլ իլէ ըլդընթը արասը արը .
ատանըն թուլը , եանի շըմալտէքի իրի պուրուն իլէ
ճէնուապտէքի գայլուզա տատար . եիւզ միլի միւթէճա-
վուզ ալը .

Ատանըն թէշըիլաթը արդիյէսինէ կէլինճէ , տէօրիծ
աէ իւ.չ գըսմը թէմումին զայրի միւնպիթ , գումիուգ վէ
զայալըգտան իպարէթ տիր . եանար տաղ իլէ շըմի-
նէլէրին օլունզա սահիլ արասընտա , պիր տէ կէօլ
մէվճատ պուլունտուզունը , գազազէտէլէր քէմալի
հայրէթլէ միւշահէտէ իթափիլէր վադատ տաղըն զէր-
վէսինտէն , կէօյիւն պուլունտուզու սաթհ , սաթհ նը-
տէրետ իլէ միւստի կէօրինմէքտէ խտի խէ . միւ-

Հիշ պիր թարսափտա դարա , վարօր , վէ և էլքէն կէօրիւնմէյօր խոի , կիւյարի նիհայէթսիղ պիր տայիրէ օրթասընտա պու ատա դարմիչ , վէ օ տայիրէտէ ահնիդաէն միւթէշէքքիւն պուլանմոշ խոի :

Միւհէնտիս իիէ րէֆիդրէրի պիր գաչ տագրդա հիշ պիր սէօլ սէցըէմէքամիգին , քէմարի սիւքիւնէթ իւլէ պահրը Մոհիթի քէոլիր եմբամիքնտա սէվզը նազարը արգդաթ իյլէտիլէր , տէյմէ տիւրալիւնլէրէն աշազը գալմայան Պանդրօֆիրն գուվիչթիր կիօղէրի , ուժուգը մուհիթի թէմամէն քէմարի արգդաթլա նազարը թէտպըգդատան կէշիրտի խոէ աէ , դարայա միւշապիհ հիշ պիր նօդթա կիօրմէտի իլք աէֆտ օլարադ մէտէօն սիւքիւթի գաթ իլէ .

— Պու ատանըն ճէսամէթի նէ դատար թախմին օլունուր , տէտի :

Վագատ զայրը մահառւտ սպահը Մոհիթին օրթասընտա գալտն պու ատա , բէք օ դատար պէցիւք կէօրիւնմէյօր խոի . միւհէնտիս պիր գաչ տագրդա միւլահազատէն սօնրա ճէվատէն .

— Պու ատա եիւզ սէքսէք քիլօմէթրօտան զիյատէ ճէսամէթէ մալիք տիր , տէրսէմ խաթա իթմիշ օլմամ զանն իտէրիմ , տէտի :

— Օ հալտէ մէսահէյի սաթհիյէսի :

— Պուրասընը թախմին միւշկուլ տիր , զիրա սէվահիլ բէք կիրինթիլի չքդընթըլը աըր . Ալյրօս Աըմիթ թախմինինտէ ալտանմալըլը հալտէ , ատա , Զանթա ետիսոտ Մալթա ճէղիրէլէրի ճէսամէթինտէ օլանագ իտի , ֆագաթ սէվահիլ զայրը միւնթազամ օլուալ , պիր չօգ պուրոն , քէօրփէղ , դոյ վէ սայիրէյի հավի իտի :

Ալտանլն չէքլի պէր վէչչը ամթի տիր քի , զաթէն

ՀԵՆԹԻՄ պատել միւշահակա պաւնըն խոչ եիւզ գատելմ եկոքսէք օլուուղունը թմագրիալէն քէշփ իթափ . Պանդրօֆի իշալու կէօլ հազգ գընտա պահս ինէ .

— Տէմիք պու կէօլ թմաթիլ սու ոլաճադ . տէտի . Հարակէր . — Պէն կէօլէ տէօքիւլէն քիւշիւք սկիր ըրմագ . կէօրիւլում .

Այցրու Սըմիթ . — Յատէմ քի պու բրանդ . կէօլէ տէօքիւլիւյօթ . էլուէթթէ կէօլին սույունը տէնիդէնագլ իտէն սկաշդա սկիր մէճրա տահա պուլունաճադ ալլր , ավտէթիսիզաէ պունը կէօրիւրիւզ .

Ատատա կէօրիւլէն շու ըրմագտան պաշդա սու միւշահէտէ օլունմայօթ իտի խոհ տէ . ուզդ վէ ճէսիմ օլուման տախիլինտէ տիկէր ըրմագ-ըար պուլունմասը մէլ-հուզ իտի . զարալ թարափընտա նէհիրտէն վէ սուտան էսէր օլմայըպ , պուրալարը դումտան միւթէշէքիլ թէ-րէլբտէն միւրէք.քէպ իտի . Եանար տապ ճէղիրէնին շըմալը զարափի ճիհէթինտէ քեային օլմազըլա , ատանըն միւնազիթ դըսմը ինէ զայրի միւնազիթ դըսմը արասրնտա սկիր ֆասրիէ իտի .

Այցրու Սըմիթ իլէ ըիս Փէդասը սկիր սաաթ դատար տազըն զէրվէսինտէ օթուլուալ , ճէղիրէնին մէնզարէցի նազարբուպտանը թէմաշա իթտիկէր պու արալըգ. ժէ-տէօն ատանըն մէսպիւն օլուալ օլմասըզընը սիւտլ իթ-տի քի , պունըն ճէվասը շիմտիրի հալ բէք դօրայ իտի . շիւնըի գապազէտէլէր տատա իւզէրինտէ օ գատար եէր տոլաշաըզըլարը հալոնէ , հիչ սկիր ինսան էսէրի կէօրէ-մէմիշէր իտի .

Հաթտա տազըն զէրվէսինտէն տախի տատա իւզէ-րինտէ գամբան ինսան վիճաւտի իշար իտէճէք տիւման վէ սայիրէ կէօրիւլմէմիշ իտի . վագատ ճէնուպտաքի պուրուն եանար տազա ուզագ օլուուղունտան , օրալա-

ըլ թէք օ դատար միւրէմել կէօրփանմէտէյի կիպի . օրմանըն տէրունի տախի թէմամէն միւշահատէ օլոնամոյօր իսի քի , օ հարտէ շնմտիլիք ատա զայրը մէսրին տիր տէնիլէսիլիր իտի .

Լարին հայ օլոնաճագ պիր մատաէլի մո հիմմէ առհա վար , աճէպա պու ճէղիրէ վարօրլարըն եօլը խոզէրինստէ մի տիր , եադընտարի ասալարտան արս սրբա պուրայա եէրիլէր կէլիրէր մի . իշթէ պու սուալին ճէվապը միւշիւլ իտի , վագաս ու փուգ խոզէրինստէ դարա կէօրփանմէյօր իտի իսէ տէ , ֆագաժէ դանօթւար իէս ատայա կէլմէլէրի միւհիմէլ իտի . վարօրլարըն եօլը մը տրը մատաէսինէ կէլինճէ , Սկյոս Արմիթ թարափրինտան , ատանըն արդ ու թուլը թային օլունունճայա դատար հայի դապիլ տէյիլ իտի . լաքին միւհինտիս , ալտիր օլմատըզը հալտէ նա սրլ թայինը մէվդը իտէպիլէճէք իտի .

Ժէտէօն խարթասընը իբրաւ իլմտի . օրմանդար նէ հիրէր թէմամէն թէրսիմ օլոնատ . արթըգ տաղըն զէրվէսինտէն հարագէթ իթմէք խոզի իրէն , Սկյոս Արմիթ .

— Եշթէ տօսթլարըմ , թալիյիմիզին պիզի աթտըզը շու մէվդընըն թէշէքրիւրաթմ ու աճվալինի անլատրդ , պիզ պուրատա թէք ու զուն միւտտէթ դալաճաղը , էկէր շուրալարտան պիր վարօր կէչմէդ , եախօտ պիր չարէյի ֆէվդ էլատէ պաւլունմաղ իսէ , էօրփանճէյէ դատար պուրատա ետշայաճաղրդ , պէնիմ զաննըմա կէօրէ , լիմանը վէ էնէմմիյէթը մախսուսէսի օլմայան պուր ատա , պիկճիւմիչ վարօրլարըն եօլընտան տրշարը տրը . . . աէյինճէ , մէտէօն ճէվապէն .

— Ողիղ ասոսթում , թալիյիմիզի պիզի պուրայա տթտը իսէ տէ , հէր պիր արատա պուլունայօրուզ եա ,

ալէլիուսուս հերիմիկ սօվինիդտէն արշարը չըդժա-
յաճաղըզ (արդ առաջարկնա տէօնէրէք .) էօլիէ աէ-
յիլմի տօսմթլարըմ , աէտի .

Հարպէր - - (Միւհէնտխան էլինի թութարագ .)
Պէն տայիմա սիսէ թապլիյիմ .

Նտագ . - (Պաղըրարագ .) Պէն տայիմա էֆէնտխմին
ո զբանա փէտայի ճանէ հաղըրըմ .

Պանդրօֆ . - Պանա կէլինճէ , սիզին մալիւմաթըլ-
նրդ վէ պիզիմ մուավէնէթիմիզ այէսինուէ , շու ա-
տայը աղ վագրթտա Ամէրիգույէ չէվիրէճէյիմիդտէն
էմինիմ , պուրտտա շէնիրէր թէշըլ իտէրիլ , շըմէն
արփէրէր թէլէկրաֆլար եաբարըլ , էլհասըլ հէր ճի-
ճէթճէ միւթէմէտախն պիր մէմէյրէթ հալինէ գօյա-
րագ , կիւնին պիզինտէ կիտէր հիւքիւմէթիմիզէ թագ-
տիմ իտէրիլ . Գագամի պէն պիր շէյ խթէյօրտոմ . ար-
թըդ քէնախմիզի գաղաղէտէ կիպի թէլադդըլ իթմէյթ-
իմ , պիզ պունտան սօրա որուրայը իմարէ կէլմիլ մէ-
հաճիր օլալըմ .

Սլյոս Սըմիթ քէնախնի կիւլմէքտէն ալամտար .
մանաֆիհ Պանդրօֆըն արդտուը գատուլ օլունմադրա .
մէրգում .

- Էօյէ իսէ արշ կիտէլիմ , աէտի .

Սլյոս Սըմիթ . - Պիր աղ տուրընրդ տօսմթլարըմ ,
շու ատայա , պուրտն , քէօրփէզ , գօյ վէ նէնիրէրինէ
պիրէր իտիմ թաղմադ մուգափըգ աըլ սանըըըմ .

Ժէտէօն . - Բէք ալա օլուր , համթտա մէմիէքէթի-
միզ մէշահիմին խիմիէրինի թագմազը մինասիպ ատա
իտէրիմ , հիչ օլմալաս պրո սոյէաէ օ պէօյիւք դաթ-
լարը տայիմա աէրիմաթըր իթմիլ օլուրուլ .

Սլյոս . - Էօյէթ , պօզագ , քէօրփէզ կիպի մէշ-
հուր մէգրըըլար իշին միւսիւ ժէտէօնըն փիպրինի գա-

պուլ իտէրիմ, շու շարպ տարի պէօյլսք գօյտ « ճէմահիրի միւթէջիքէ գօյլ » ճէնու պտարի պէօյլսք գօյտ « Վաշինկթըն գօյլ », շու անտէ խզէրինաէ պուլունտա դումնուղ տաղա « Թըրանդիին տաղը » բիշկեահըմըղտարի ճէսիմ կէօլէ « Կըրանժ կէօլի » տիմէք բէք մինասոիս տիր, տէյիլմի . Գադ ամի ու Գադ թէփէք եէրէլէրէ, մէվդըլարընա կէօրէ պիրէր իսխմ թադարըդ քի պէլլէմէսի գօյաց օլուր, ճէնուղ պիկմէտիյիմիլ մէվդըլարա կէլինճէ, անլէրէ տէ թէսատիւֆ իթուրիճէ պիրէր իսխմ վէրիրեղ:

Պանդրօֆ . - Նըմինէլէրին իսմինի տէ տէյիշմէք լաղըմ մը :

Հարպէր . - Պանա գալըլսաս, իլք մէսըինիմիղին պունամը պագը գալսրն :

Ոլյրոս . - Յէք ալա էօյլէ օլուն :

Միւճէնտիալն թէքիփի էքսէրկյէթի արա իլէ գապուլ օլունուռ, վէ էօյլէճէ խարթայէ թահրիլ իտիլտիրտէն սօնրա մէտէօն .

— Ճէնուպ թարաֆընտաքի շէպիհ ճէղիրէյէ « Ելլան շէպիհ ճէղիրէսի » նիհայէթինտէքի պուրունա « Ելլան պուրնը » տէյէլիմ, զիրա պուրտուը պէհաղդգըն ելլանա միւշապիհ տիր :

Հարպէր . - Նըմալ թարաֆընտա աղղը աշըդ հայվանա պիհնդէյէն քէօրփէզէ « Թէօրէք պալըղը քէօրփէզի » իթլսպ օլունուն :

Պանդրօֆ . - Պուտա ալա, իքի թարաֆընտաքի պուրունարա տա « Մանտիալ պուրունը » տէրիդ .

Խասլ . - Պէնտէնիլ տէ պիր իսմ իթլադ իթմէք իսմէրիմ, ճէմահիր գօյընըն եանընտաքի պուրուն պիր ճանավար բէնչէսինէ պէնդէյօր, օրասընա տա « Բէնչէ պուրնը » տէնիլսին :

Պէշ աղօտառաջ՝ մէսորէնլէրի եամնընտառի նէհրէ Մէրսի (նաւահանդիսա) տէրէսի, իլոր էվզէլ այտ պաստըլարը ու փաղ ատաճըզա «Սէլտամէթ տատառը» չըմինէլէրին իւղէրինտէ, եանի դայալըզըն ֆէվդընտառի ճէսիմ վատիյէ (Համիս) մէնզարէյի վասիյէ վատախի, վէ ճէսիմ գորուլուզա թարու սթ օրմանը թէսմիյէ իթտիէր քի, պէսոյէնէ ատանըն մէշհուը մէվդըլարը թադսիմ խտկմիշ, վէ շիմովիլիք մալիւմ օլմայան սակի ճիհէթէ տախի, թէտրիճէն պիրէր խիմ թագմայա դարար վէրիւմիշ խտի.

Ատանըն, քիւրբէյի արզ իւղէրինտէքի մէվդընըն թայինինէ կէլէնծէ, պու տախի իրմէսի կիւն թուլու վէ զուրուազը չէմն սայէսինտէ, միւհէնտիս թարաֆընտան իճրա խտկէճէք խտի. պու իշլէր իքմալ օլունուա տաղտան էնմէք իւղիէ իփէն, Պանդրօփ,

— Աահիհէն պիզ շաշգըն ատէմիէրիզ, տէյու հայդըրաը,

— Նէտէն,

— Ատամիլզա նէ նամ վէրէճէյիլ, պունը ունութտըգ մը,

Հարպէր իլէ տիկէր ըէփիդէլի, ատայա՝ միւհէնտիսին նամընը վէրմէք խթէտիկէր իսէ տէ, մումալիէյի դապուլ իթմէյիպ.

— Տօմթլարըմ, ատամիլզա՝ մէմէքէթիմիզին էն պէօյիւք պիր ատէմին խմինի իթլադ իտէլիմ, «Լինդոլ» ատասը տէյիլմ, տէտի.

Պու թէքլիփ տախի ճիւմէթէն դապուլ օլունտու. Փիլ հադըգա միւհէնտիս Սըմիթին ատայա իթա կյլէտիյի պու իւնվան, մէշհուը ժէնէրալ Ասլրահամ Լինդոլըն խմի խտի.

Լինդօլն ատասը սարինլէրի օլան պէշ սէյեահ, տաղտան էնիպ եարըմ սաաթ սօնրա պիլիննի թէրէյէ վասըլ օլուույար. պուրատա սաաթլարը աօղրույթմայր միւլը մինախիալ կէօրտիւէլը, ժէտէօնըն սաաթը, միւհէնտիսին սաաթը կիսպի սույա տիւշմէմիշ օլմաղըլա, ատէթա պիլ գըրօնօմէթրո իսի. միւհէնտիստէքի սաաթ տուրմուշ օլուա, չէմսին վազիյէթինէ պադարադ թալամինէն այար իթտի. ժէտէօն տախի այար իթմէք իսթէմիշ խտի իսէ տէ, միւհէնտիսի.

— Սիլ տուրունըզ աղիզիմ Սիրէլլա, սաաթընըզ րիշմօնտ այարը ոըր տէյիլ մի.

— Եւմիէթ.

Պինաէն ալէյհ սաաթընըզ պու շէհրին նըսգէլ նիհար (միջէօրսական) տայլիքսի իւղէրինէ տիր, շէհիբտէ վաշինկմօն իսէ այնի արազիտէ կիսպի սիր.

— Շիուպհէսիպ.

— Էօյէ իսէ սաաթընըզը պօզմայընըզ, եէլդօլանընա էլ վուրմայընըզ, պիլա պու պիլէ լազըմ օլաճադ տըլը.

Սիրէմմէլ պիր էօյէ թաամը խտկմիալ հաղըլտա օլան ավլար պիթտի. թէրէտէն հարաքէթ զէմանընտա Սիյլու Սըմիթ, պու տէփա շըմինէլէրէ պաշգա եօլտան կիթմէյի թէքլիփ իթտի. միւհէնտիս լաթիփ կէօլիւ կէօրմէք իսթէմիշ օլուա, հէր հալտէ կէօլէ մանսէպ օլաճադ օլան ու փաղ պիր բյանդը թէագըզ իստէրէք եիւրիւմէյէ պաշլատըլար. էննայի ըահոտէ հէմ

— Խայր :

— Պո. զարխալ, պիր քէրդէ ՀՐԱՐՄԱՆՈՒՄ:

Ճիւմիչսի պիրտէն քէօթէյին եանընա կիտուալ պիր գայալըգ արդասընտա կիզինակիլէր . ֆիլ հագըդա եխզ ատըմ՝ իլէրտատէ պիր մահալտէն սարըմթըրադ պիր տիւման շըդտըլընը կէօթափաէլինաէ , միւհէնտիս բէֆիդէրինէ քէնտինի պէքլէմէյի թէնպիհ իտուալ, քէօթէքլէ պէրապէր տիւմանըն սուռու իթախյի մահալէ տօղրու իլէրլէտի :

Տէօլիթ արդատաշ քէմալի սապըրսըզլըդւա միւհէնտիսին ավաեթինի պէքլէմէքտէ իլէն , մուռալիլէյին հայդլըմասը ևսկէրինէ ճիւմիչսի պիրտէն սէյիլիթակիլէր . Սիյրոս Սըմիթ զաթէն գոգուսընտան սիւմանըն նէ օլտուզունը անլամըշ խախ . տէօլիթ արդատաշ միւհէնտիսին եանընա կէլուկիլէրի անտէ , քէնա պիր գօդու հրաս իթմէյէ պաշտառլար . Սիյրոս քէլամէ աղաղ իլէ .

— Տօսթլարըմ, տիւման շուրատապի քիւքիւրտ մատէնինտէն շըդըյօր , տէմէսի խզէրինէ, գագաղէտէլէր տիւմանըն մահալի սուռուտինէ էնակիլէր . օրատա սատալը պիր քիւքիւրտ մատէնի կէօթափալէր քի , սու հալինտէ արտոտան նէպան (բզիսել) խոէն պա մատէն սույլ . հէվու իլէ իխմիլամ իթալիյի կիսի հիսուէյի նէսիմինին միւվէլէտ խու խումուսէսինի (թթուածին) պէլ խաերէք , գօդուսը քէնա օյան խամիսը գալապօն (ած-խաթթու) հասըլ խոկյօր խոի .

Սիյրոս Սըմիթ էլինի մատէն սույտնա պաթըլըմալ , սույրն էլ եագաճագ . տէլէճէտէսէ սըճադ օլմատըլընը անլատրըլը կիսի , տաթըլնա պաղալասդ . թաթըլըմնը օլտուզունը տախափ անլատը , վէ օթուզ պէջ տէրէճէ հէրարէթի օլտուզունը պէյան խոխնճէ , Հարպէր .

գօնուշմաղտառ , վէ հէմ տէ պիր աղ էվիլ թէվսիմ իթափելէրի մահալլէրին իսիմիլէրինի եատ իտիյօրլար իտի . Պանդբօֆ քէմաղի մէսրուրլիյէթ իլէ .

— Հարապէր , ատամիրզը ելի պէլլէտին ակըլի՞լ մի , սըսանթ կէօլիս եօլունը թութսագ , եախօտ ֆարտսոթ օրմանընտան կէչին Մէրսի Նէհրինի թէագըլըլ կյլէսէ.ք . պէհէմէհալ մէնզարէյի վասայէ վատիսինէ , վէ օրտտան տա ձէմահիր դօյունա վասըլ օրուրուզ , տէյօր իտի :

Ատա տախիլինսէ պիր թագըմ վահշի հայրանաթ պուլունմասը միւհմէմէլ օլառուզունտան , իհմէյաթլըլ տավրանմագ , վէ լուզումը հաղինտէ միւտաֆաա իտէ-պիլմէ.ք իշին , եէքափիլէրինտէն այլըլմամաղա դարար վէրտիլէր . էնայի րահաէ ժէաէօն՝ կէօրախւրէլէրինի դայտ իթտիյի կիպի . միւհէնտիս տախի միւթթաորդ կէրտէ կէօրախւրի մատէն վէ նէպատաթա միւթէտիդ պազը չէյէրի ալըլ ճէպինէ տօլոտուրույօր իտի .

Եօլէտէն աէօրթ սատթ սօնրա դաղաղէտէլէր Ֆրիանդիին տազընը էնակիլէր . հէնուզ կէշտիլէրի եէրլէրտէ աղաճ կէօրինմէյիս , եալընըլ նատրիէն ուֆագ ուֆագ չալըլըլըլար կէօրիւնիյօր իտի . Սիյրօս Արմիթ ըրմաղը թէագըլ իտէրէ ք կէօլէ վասըլ օլմադ իսմէյօր իտի . պու էնատէ Հարապէր պիտէնս պիրէ կէրի ավտէթ իտուպ միւհէնտիսէ թէդարլուպ իլէ .

— Եիւզ ատըմ իլէրուաէ դայալար արասընտան տիս ման չըդառզընը կէօրախւմ տէմէսի իլէ , ժէտէօն :

— Տէմէք քի պուրալարտա ատէմ վար , տէտի :

Սիյրօս Արմիթ . — Մէսէլէյէ կիւղէլճէ վադըլի ոլմատան քէնախիմիզի կէօսմէրսէյէլիմ , են զիյատէ վահշիլէրտէն դօրդարըմ , թօր նէրէսէ տիր :

Ժէտէօն . — Թօր իլէրտէ կիսմէյօր :

— Ռւալո՞ր մը .

— Եա սրբ օլտու տա տէրէնէյի հէրարէթին օժմաղ պէշ օլտու զունը անլոյապիտախնիու, տէյու սօլտու զունտու, միւ հէնտիս ճէվապէն.

— Ելիմի սույա սօդտու զում վադըմ պէրտուտէլյ վէ հէրարէթ հըսս իթմէտիմ. պունըն, վիճուտի ինսանիտէքի հէրարէթ, եանի հէրարէթը արագիյէյէ միւսովի օլուու զունը անլատըմքի, օ տա օժուղ պէշ տէրէնէ տիր, տէտի.

Քիւրիւրտ մատէնի շիմակիյը Գօլօնլարտ (*) պիր իսթիփատէ պահչ իտէմէյէնէյի իշն օրատան այրըլուրագ, եիւ զ ատըմ իլէրուտէ կէօրիննէն օրմանէ միւթէնէն օլուու լար. միւ հէնտիսին զաննը իւ զըէ թէադըպ իթակըլէրի ըրմադ, օրմանըն իշնէ կիսուպ եըլանդավի մէճրապէլուտէն ճէրէյան իթմէքտէ իտի, սույունա պալլ մէլատար մատէնիյէ գարըշտըլը ճիհէնթէ գըրմըզըմթըրադ օրան պու ըրմազա, Գըրիդժուր, եանի «Գըզըյ ըրմադ» նամը վէրիլստի.

Պատի, տէրին վէ պէրըադ օլան պու ըրմազըն մէճրասը, էքսէրին դումըու դ իսէ տէ, պադը եէրիէրինտէ դ այլարատոն ադարագ. շէրալէլէր թէլքիլ ետուպ, պիր պու չուգ միլ գատար իմթիտատ կյէլյէրէք կիշօլէ մանուհա օրույօր իտի. օմուղ գատէմ արզը օւան պու կէօլիւն սույը, նէրին սույը կիսի թաթլը օլաճաղը իսթիտալ օլունուր, Գօլօնլար պու կէօլիւն քինարբնտա գապիլի սիւրէնա պիր մահալ պուլմադ արզուսը իւէ սուզան օլույօրար իտի.

(*) Պանզրօֆըն հիւքմիւնէ մուվաֆըզ օլարագ րօմանըն ասլընտա, պէշ արդատահա ուվագ պիր մահալու մէհաճիրէթի իսքեան իթմէլ մանասընտա օլան և Գօլօն և նամը վէրիմիւ օլուու զունտան, պունտան սօնրա պիր տախի գադաղէտէլէրի պիր իթագըմթըրադ սիւրէնա պիր մահալ պուլմադ արզուսը իւէ սուզան օլույօրար իտի.

Նէրին սահիլինտէքի աղաճլար, Մէրսի նէրի ճիվարընտարի օրմանտա օլանլարս միւշապին օրմայըպ, պունլար Օզիյանու սիյա գրմասը իւէ գլխայի միւթատիլէ իւզէրինտէ կէօրիւլն աղաճլար նէրինտէն իտի.

Պիղ րօմանըմըզտա տայիմն Մարտ այննը իթխալար իտէրէք, մէվսիմինտէ իւք պահարէ ետղըն օլուու զունը անլաթմըլը օլույօրագ, հալ պու քի մատաէ էօյլէ տէյլ տիր. քիւրիւրէյի արզըն, նրով քիւրիւրէյի ճէնուպիսի իւզէրինտէ պուլունան պէրտէլէրտէ, պիլըրիս Մարտոտա սօն պահար, վէ Սեպտեմբէրաէ իւք պահար օլուր քի, պինաէն ալէ, ն լինդօլն ատասը շիմտիթամ սօն պահար մէվսիմինտէ օլուպ, աղաճլարըն եարբագլարը տէօքիւլէք իւզէ իտի, օրմանտաքի աղաճլարըն էքսէրիսի, իւք պահարտա շէքէր գամըշընա միւշապին պիր մէրյէ վիճուտէ կէթիրէն նէրինտէն իտի. Գօլօնլար աղաճլար արասընտա Հինտիսման ճէվիզի արատըլար, վէ պու աղաճըն մէվծուա օլուսըլնա թէչսիւփ իթտիիէր.

Մէդքիւր աղաճլարըն իւզէրինտէ ջուտու, Բարազան վէ Ֆիլօրեա դուշարը կէօրիւլտիւյիւ կիսի, Գագամթուուս իւէ զարիս կիւրիւլիւլէր չըզ արան վէ Սիւկօն թէսմիյէ օլունան պիր նէվ գաւշարտ թէսատիւփ իտիլտի. նապ իւէ արալէր պիր դաչ սօրտ սավուրատպ ադշամ թատիլնա մախտու ալ էլաէ իթտիէր. պունլարտան մատէ պիր չօդ Սագսազան Գարկա վէ կիւվիւլինէր տէ մէվծուա իտի, լաքին պունլարըն եամընտա սօդու լմադ միւմին օլամտաը, Պիր աղսոնրա Հարսպէր տէօրիմ այագլը զայէթ սէրի իւլ հարէքէ պիր թագըմթ տահա հայլանաթ կէօրմէսի իւէ.

— Գանզուր, տէյի հայդըրըմը,

Պանզրօփ, և նէնիլ մի.

մէտէօն . - Ճախտա ալա պիր զկյափէթ չէքիլիր .
մէտէօն պու սէօղիւ սէօյլէր սէօյլէմէդ , նասպ իլէ
Պանդրօփ հայվանլարըն արդարնա տիւշտիւլէր . Քա-
գաթ պէշ առաջդրա սօնրա պէշ, հուտէ եօրուլմու ,
ոլարադ ավտէթ իթապիլէր . Խօբ տախի պիր չէյէ մու-
մափադ օլամամըշ իտի , Պանդրօփ սօլայարադ միւհէն-
տիսէ .

— Միւսիւ Սիլլրօս , պէհէմէհալ թիւֆէնկ իմալ
իթմէք լազըմ կէլիյօր , աճէպս պու միւմքին մի տիր,
տէտի .

— Պէլըրի ամման , էվլիլ էմիրտէ օդ եայ եալալըմ
առ թիւֆէնկի սօնրա տիւշինիւրիւզ :

— Պանդրօփ . - Օդ եայ մը , ատամ սէնտէ պուն-
լար չօճուգ օյուննազը տըր :

Հարալէր . - Ջամթէն պունլարը թութմադ . առ բէք
միւշկիլ տիր , սիւրիւ . Էէր Գանդուրլարըն ողէօյիւքլէ-
րինտէն միւրէքէպ իտի , Գանդուրլար օն իրի գըամա
գատար այրըլըր , գըրմըղը , գարա , ուֆադ Գանդուր
վէ .

Պանդրօփ . - (Հարալէրին սէօղիւնի քէսէրէք .)
Հարալէր պիղիմ իիմն պիր նէվ Գանդուր վար տըր քի ,
ո տա եէնէծէք ողյը տըր :

Պանդրօփ , ադշտմ թաամընտա եալընթղ Սիւկլօն
եէյէճէքլէրինտէն տօլայը բէք միւթէնսիր իսիլէր իսէ
տէ , եինէ թալի եարալընտան կէլը տուրնտը . Վադաա
թօր քէմալի արդգամիւ էթրափը արայօր իտի , լաքին
սատըգ քէօրէք բէք զկյատէ աճ օլոուղունտան , պու
տէգա քէնտի հիաալընա տիլանըյօր իտի . պիր աղ
սօնրա թօր չայըլար արասընտա զայտ օլոու . վէ միւ-
թէաղըպէն պիր թադլըմ սէտալէր իշխափտի . նասպ ,
քէօրէյին պիր չէյ եադալատըլընը սնլայարադ օ թա-

րավա սէյիրթտի , թօր , հայվանամը գաղիմէ ճընսընտան տէօրթ այադլը պիր հայվանը եէմէքտէ իտի իսէտէ , իրի թանէսինի տէ պօդուակ եէրէ պըրադմըշ իսփ . նաալ պունլարը ալարադ արդատաշլարընըն եանընակէլտի . պու հայվանլար թավշանտան պէօյիւճէք եէշիւ պէնէկի սարը թիւլի , վէ գույրուգսուղ իտիէր . Պանդրօֆ սէվինճինտէն .

— Արթըդ էվիմիզէ կիտէալիլիրիուլ , թաամ միւքէմմէլ օլտու , տէտի :

Թէքըրար եօլա տէվամ իտիլուակ պիր չալըլըդտան չըկըլարագ նէհրին մանսէպ օլտուղու նօդթա կէօրիւնսալու . պու նէհր , սահիլի դարսիտէն կըրանիթ կէօլիւնէ իլթիհագ իտկյօր իտի . Դօլօնլարըն վասրլ օլտուգլարը պու մէկդը հադըգաթէն չշյանը թէմաշա իտի . սաթհը խարիճիսի իրի եխող հէքթար վիւսաթընտա օլան պու կէօլիւն տէօրթ էթրաֆը լաթիթ ալանլար իլէ մուհամ օլուակ , սահիլի ճէնուալիսինէ եխող գատէմ մէսափէտէ պուլունան պիր քիւչիք թաշ ատաճըդ իւղէրինտէ պիր չօգ գարապաթագլար , պալըդ ավընա պէքքէյօրլար իտի . պունլարտան պաշդա ավճրլարըն աղջընը սուլանտըրան եապան էօրտէյի , սու թալուղը վէ դաշըդնը գուշը թապիր օլունան պիր չօդ դուշըր ուշուշուակ տուրույօրլար իտի :

Սույը թաթլը , պէրադ վէ պիր աղ գարաճա օլան պու կէօլիւն տէրունինտէ դիյատէ պալըդ . պուլունտուղունը մէտէօն կէօրիւակ .

— Պու կէօլ հադըդաթէն կիւզէլ տիր , էթրաֆընտա սաքին օյմալը , տէտի .

Ակյրու . - Աաքին օլուրտուղ :

Դօլօնլար կէօլին ճէնուակ սահիլինի թէադըպէ գօյուլուրուլար , կէշմէսի դայէթ միւշկիլ օլան պիր սալ-

ՈՌԴ արասրնտան կէչէրէք, մէնվագէյի վասկյէ թէրէ-
սինէ միւթէվէճճին օլտուլար քի, օրատան շըմինէիէրէ
էնմէ.ք գոլայ իտի . իրի միլ գատար կէօլին քէնարընտա
կիթտակատէն սոնրա , թէրէնին էժրափրնը իհամա ի-
տէն աղաճլար կէօրփանտի . միւհէնտիս կէօլիւն սուլա-
րը կըլանիթ թաշլարը տրասրնտան տէօրիւլիս կիթ-
տիլինի կէօրիւպ, սույլն, պէօյլէ եիսէք.ք նուզուլին-
տէն հասրւ օլան գուվիլէմտէն իսթիփատէ իթմէ.ք
փիքրինէ տիւշախի . կէօլիւն սահիլ թարափընըտա տո-
ւաշուլար, պիր միլ գ.ատար տահա կէղիւտի . հէր թա-
րափ քէմալի արգ.գ.աթլա նազարը թէփթիշտէն կէշի-
րիտի, լաքին միւհէնտիսին արզուսը միւծիպիննէ, կլունիթ կէօլիւնին սուլարընը տէնփոէ կէօլմիւրէն մէճ-
րա , պիր միւմ.քին կէօրիւլէմէտի .

Սասամ աշափըրանկա տէօլիթ պուշուգ օլուպ ադ-
շամ թատմը հազըրլամագ իւզրէ հոլօնկար , կէրի տէօ-
նիս ալ Մէրսի նէրինին սոլ սահիլինի կէղիւրէ.ք շըմինէ-
լէրէ վասըլ օլտուլար . Պատէլ թատմ եամաճադլարը
սըրատա , Սիյրօս Սըմիթ էնապի բահտէ եէլտէն թօր-
ւատըլը թաշլարը ճէսլինտէն շըգալարագ .

— Պագընըգ տօսթլարըմ, իշթէ պու տէմիր տիր ,
շու միւրէքէպաթլ քիպիթինէտէն տիր , պու քիլ տիր,
շու քիրէն , պու տա քէօմիւր , իշթէ մալիր օլտու-
զումուգ խազինէլէր , եկէր չալըշըրսագ պունլարտան
չոդ իսթիփատէ իտէրիդ , տէտի .

13

Իրթէսի կիւն սասպահիցին Պանդրօֆ միւհէնտիսէ
հանկը իշտէն սլաշլամտդ լաղըմ կէլիճէյինի սօրմուշ,
վէ մումալիէյհ տախի .

— Պիրիննէի իշտէն , տէյու ճէվլապ վէրմիշ իտի .
Իօլոնլար ֆէվգէլատէ զույուր ատէմլէր իտի , ու-
լումը թապլիյէտէ մալիւմաթը մախսուսէսի օլան Հար-
պէրին դուփիլէմինտէն իսթիփատէ դասիլ տէյիլ ի-
տի իսէ տէ , ֆադ.աթ պիլտիքլէրի բէք մէնփաաթպախչ
օլապիլիր իտի . նապ , սասապաթը միւճէսուէմէ , մա-
հիր , աղըլլը , եօրկունլուգ պիլմէզ , գուփիթլիլ վէ գա-
փի իւլ պիւնէէ պիր ատէմ օլուպ , պիր աղ տա կէ-
միճիլիյէ աշինա իտի .

Պանդրօֆա կէլիննէ հէր տէնփուտէ կէմիճէլիք իթ-
միշ , միւքէմմէլ մարսնկօլ , ասքէրլիք զէմանլնտա թէր-
զիլիքտէ պուլունմուշ , պահճէպանլըզա մէրագլը , էլ-
հասըլ հէր կէմիճէ կիսի հէր չէ.ու վագըլփ պիր ատէմ
իտի .

Միւհէնտիսին «պիրիննէի իշ» տէսկյի , ատատա
պուլունան մէվատաը խպիթխապիյէ թէպախէ մախ-
սուս պիր ալէթ տիր . պու մէրքէվտէ հէրարէթին նա-
սըլ կիւզէլ պիր վասէթայի խմալութ օլտուզու մալիւմ
տիր . աթէշ իսէ , մատէն քէօմիւրի , օտուն հալինտէ
մէվծուա օլտուզունտան , պու աթէշի եադաճագ պիր
փուրունէ լուզումը շէտիա կէօրիւլիյօր իտի քի , Պանդ-
րօֆ :

— Թուրուն նէյէ եարայաճագ , տէմէսինէ , միւ-
հէնտիս ճէվապէն .

— Խճթիյաճըմրդ օլան չանագ չէօմլէք կիպի շէյ-
լէրի եաբմաղա , տէտի .

— Թուրունը նէ իլէ եաբաճաղըզ .

— Թուրզա իլէ .

— Եյ թուրզայը .

— Իլէ իլէ եաբաճաղըզ . հայտէ արդատաշար ,
նադիցաթա մէյտան պըրագմամագ իւզըէ , ֆուրու-
նըմըզը քիլ պուլունան եէրտէ ինչա խոէճէյիլ . նազ
եէյէճէք թուշըր , պիու աէ ալթէշի հաղըրլարըզ .

Ժէտէօն . — Ով ալէթիմիզին մէֆդուտիյէթի աէ-
պէտի իլէ ավ փուրամայըրպ տա եէյէճէքսիլ գալըր-
ագ .

Պանդրօփ . — Հիշ օլմաղսա պիլը բըշաղըմք օլոս
իտի .

Միւհէնտիս . — (Պէնտի քէնտինէ .) Եվլէթ , պիր
բըշագ , քէսէճէք պիր շէյ լաղըմ . (Պիրտէն պիրէ
կէօղէլի բարլայարագ .) Թօմ , պուրայա կէլ .

Թէօրէք էֆէնտիսինէ սէյիրթտի , միւհէնտիս հայ-
վանըն պօղաղընտագի չէլլիտէն թասմայը շըդարըպ ի-
քըյէ պէօլէրէք .

— Իշթէ Պանդրօփ , սանա իրի ատէտ բըշագ .
տէտի .

Պանդրօփ չէլլիյին աղղնը էվլէլա թաշ իլէ վու-
րաբագ ինճէլթակիրտէն սօնբա , տիւզկիւն պիր թաշա
սիւրէրէք բըշագ հալինէ սօդտու . պատէհու պիլէմէյէ
մախսուս պիր թաշ վասէթասը իլէ կիւզէճէ պիլէտի ,
վէ պիրէրտէ սաղամ սաբա կէշիրտի . Դօլօնլար խազի-
նէլէրի մէսապէսինտէ իրի բըշալա մակիք օլտուլար .

Գոլօնլար եօլա չըդըպ միւհէնտիսին քիլ բարլա-

լարընը պուլտուղու կէօլիւն զարպ սահիլինէ կիթտի-
լէր . եօլտա Ամէրիդա վահշիլէրինին տալլարտան եայ
եարտըգլարը աղաճլարտան հարակէր մինասիալ տէյնէք-
լէր քէստի , Պանդրօֆ տա Հիսիլսուս վէ Հէթէրօդիլսուս
թէսմիյէ օլունան , աղաճլարըն դավի վէ եռւմուշագ-
դասլուգլարընը պիսքէրէք օդլարա րապլթ իթտի . եայ-
լարտա միւսթադիմ (ռողիլ) վէ պուտագորդ տալլար-
տան խմալ օլունուր իսէ տէ , ունլարընա տէմիր մէդա-
մընտա դ օնուլաճագ պիր չէյ պուլունամատը . Փազաթ
Պանդրօֆ , էլպէթ անը տա էլտէ իտէրիլ , տէյէրէք ,
միւթէսէլլի օլույօր իտի . նիհայէթ պիր կիւն էվիէլ
միւհէնտիսինն նումնունէ թօլրատրզը մահալէ վասըլ ո-
լունտու .

Դու մէվզընըն թօլրազը թուղլա իմալինէ էրիւ-
բչլի օլուալ , հէր նէ գատար թուղլա դալըալ իլէ գու-
րուտառ լուր իսէ տէ , միւհէնտիս պու տէփալը . էլտէ
եարմագլա իրմիփա իթտի . Գոլոնլար պիր դաչ կիւն
թուղլա իմալինէ սարմիր զայրէթ իտուալ , զայրի միւն-
թազամ օլարադ պէջ պին ատէթ թուղլա իմալինէ
մուվաֆփադ օլապիտիլէր . պու թուղլալար պիր դաչ
կիւն քէնտի հալինէ թէրք իտիլտիթտէն սօնրա , աթէշ-
տէ բէշիրիլէճէք իտի .

Ապրիլին իրինճի կիւնիւ Սիցրօս , Ախնդօն ատասըր-
նըն մէփրընը թային իլէ մէշզուլ օլուու , մումակիէյն
պիր կիւն էվիէլ արդգամըլա կիւնէշին զէմանը դուրու-
պինի պէքըլէյէրէք , սաաթ դաչ օլտուղունա պագտը .
ո սապահը տա թուլու զէմանընտա սաաթա պագտը ,
թուլու իլէ զուրտուա զէմանընընտա օն իրի սաաթ ելրմի
տէօրիթ տագըգա կէշմիշ իտի . տէմէք քի կիւնէշին
թուլուինտէն , ալիմը սաաթ օն իրի տագըգա սօնրա ,
չէմի , նըսփէլ նիհար (կէսօր) տայիրէսինէ կիրէհէք , վէ

օ անտէ իշղալ իթակիյի նոդթա տախի շըմալ ճիհեմի
օլաճագ իսի :

Մի հենախա իրի աէյնէք տիրէրէք զիւլամը շէմ-
սին կէշակի եւէրիէրի իշտրէմիէտի , վէ նոդթէյի մէպ-
քիւրէնին իրմիփարնը ալար , վէ պունասան սօնրարի
ամէլցամթրնառ խամիմալ իտէնէյի պիր թուլ տայի-
րէսի խոթիհսալ կըլէտի :

Թուղլաբրն գուրաւառդու իրի կիւնաէ պիր չոդ-
օտուն վէ գուրու տալլար թօրլանտը . Պանդրօֆ պու
սըրատա թօրլն թամթուզու ետպան տօմուզը ետոլ-
լուսընըն սիվրի տիշլէրինի եայլարա բապթ իթտի , վէ
ժէտէօն իլէ սէրէտալէր մահիրանէ օդ ամթարադ ճէր
տիւրիւ ալ գուշտը ետաէ խակափի քի , պու միւրէմ-
մէլ թամիլար իլէ քէսոալը գուվիէթ խակյօրլար իտի .
ալլար , էքսէրիէն Մէրսի նէջրինին ոսն սահիլինտէքի
գօրուլուզտա իճրա օրունտուզունտան , պուրայա տա-
խի իրք սէփարի Պանդրօփըն ամինըրըզը նամընա օլս-
րադ , « Ճաղամնը » գօրուլուզը թէսմիյէ խակափի :

Սէլլաբաս կէպիւսկի էսնատէ ճանափար իպէրի
կէօրինախիլնատէն , միւհէնախի արգատաշշարընա ֆէվ-
դէլստէ իհիթիյալ լազըմ իտիյինի անլումթը . վագաա
իրի կիւն սօնրա գարլանտան տահա երթլըն ֆադաթ
օնտսն ուփարագ պիր Ամէրիգա բէլէնիի (փագը) կէօր-
տիւլէր , Սմէրիգա բէլէնիի , ետնի ներանորդա « Ժա-
ղազ » թէսմիյէ օլունան պու ճանափար , ճիտէն խէլ-
փէ սէզա վէ զայէթ միւտհիլ պիր հայլմն արը . խուն-
րիլ ճանափար Գօլոնլարա իլիշիր իթմէքսիզին կէչիպ
կիթտի :

Պու կիւնէլտաէ շըմինէլէրին ըոլահը իլէ իշթիզալ
խակափի , շիւնըի միւհէնախի տահա մինասիպ պիր մէս-
քէն պուլիսադ խոթէյօր իտի . Գօլոնլարըն պու տտայա

տիւշտիւքլէրի թամ օն իրի կիւն օլմուշ խոի . էրթէսի
կիւն , ետնի Ասպիլին ալթրնճը կիւնիւ պէշ արգատաշ ,
թուղլա բիշիրտիքլէրի մահալէ թօրլանտըլար . օ կիւն
ագշամա դատար թուղլալարը րիշլումէք իւզրէ ենէ-
թուղլատան ճէսիմ պիր օճագ ինչասը իլէ օղրաշըլ-
լար . ագշամ իւսմին օճագ ամիէշ վէրիլուի , պու կի-
նէ նէօվլէմէ՛ իլէ ույուտուլար . օճագ սապահա դա-
տար ետպըլար :

Օճագ գըրգ սէքիզ սաաթ եանարգտան սօնրա
գօրոնլար . թուղլալարը սոումալա պըրսագարագ . միւ-
հէնախին բէֆատամը իլէ կէօլին սահիլի շըմափիսին-
տէ քէսրէմիէ պուլունտան , վէ « գաշալոնէթ քըլիս »
տէն միւրէք.քէպ օլան պիր նէվի թաշլարը թօրլատալ-
լար , պու թաշար սըճագտու էղիէրէք ալա պիր քի-
րէճ վիճուտէ կէթիրիկափ , զիրա քարազոնէթ քըլիսի
թէշըլի իտէն խամիսը գարադն , հէրարէթ սէպէպի ի-
լէ ուշու պագըճէ գալմն քըլիս աէսփի քիրէճ օ-
լուր , պու քիրէճի աէ գում իլէ գարըշալըրարագ միւ-
քէմիէլ պիր խարճ վիճուտէ կէթիրտիլէր :

Մէզքիւր խարճ իլէ սէշ կիւն սօնրա թուղլա
տէսթկէտինըն եանընտա եիրմի դատէմ պօյունտա
օճագը պիր փուրուն մէյտանէ կէտափ , միւհէնախիսին
Գըլիգժուր նէճրի քէնարընտա կէօլափիյի մատէն քէօ-
միրի տափի նադլ օրունարագ ֆուրուն եադըլար , վէ
խոթիտա նըշանէյի մէտնիցիթ օլան սիյահ տիւման օ-
ճաղտան սուտատէ պաշլատ :

Իմալի մուդարէկ օլան չանագդ չէօմիշքէր . միւ-
հէնախիսին պուլուուզու քիւրիկա օլունտնագ խոի
քի , պու քիրէ պիր ալուու քիրէճ վէ չադմազ թաշը
թօրլու գարըշալըրըլարագ իմալաթէք պաշանտար , վագաա
Գօլոնլարըն եալտըդլարը էշեա , շէքլէն բէք սաքիլ

Պու աղջամ Գօլօնլար , ալա պիր թաամ իթտիէր . նազ թէնճէրէլէր իլէ կիւլէն էթի բիշիրմիշ իտի . էթին եանը ոըբատա « գալօտիյում մագրուրհիղում » նամինտարի պիր նէվ նէպաթ տախի իլավէ օլունտուքի , պուտա սէպղէլիք լըտմէթինի լյժա իթտիքտէն մատէ , շիմտիյէ գատար էքմէք եէմէքտէն մահրում օլան Դօլօնլարա , էքմէք եէրինէ գայըմ օլապիլիք իտի . տախւմանը թէղեին իտէն նուճումը լաթիթէ , ալէլսուսուս միւհէնտիսին թըրանդլին տաղընտաքի կէօրտիւյի , քէվքէպլը գութպի (բեւեռային աստղ) բարըլ բարըլ բարլայօր իտի . Սիյրօս Սըմիթ պու քէվքէպի թէմաշա իթտիքտէն սօնրա , չարպէրէ .

— Ապրիլին օն պէշինտէյիլ , տէյլիլ մի , տէյուսօրտու .

— Եվկէթ , միւսիւ Սըմիթ :

— Եարընքի կիւն , սէնէտէ իրի տէֆա վուգու պուլան թէսավիյի լէյլու նիհար (տիւ և գիշեր հաւասար) օլաճաղ աըր . պիտի իլուլ այընտա օլան թէսավի , պուրատա , եանի քիւրինին նըսըֆ քիւրիէյի ճէնուպիսինտէ Ապրիլ այընտա օլուր , պինաէն ալէյհ եարըն դէվոլէ պիր գաշ սանլիէ գալարագ կիւնէլ թէմամ նըսի ել նիհար իւղէրինտէն կէշէնէք տիր . եարըն հէվա կիւլէլ օլուրսա շու տտանին , թադրիպի օլարադ թուլունը թային իտէրիդ .

Ժէտէօն . — Հիշ պիր ալէթէ միւրաճատթ իթմէտէն մի .

— Եվկէթ , ղաթէն կիճէ այտընլըդ տըր . շիմտիտէ քէվքէպլը գութպլը ճէնոււպիսին իրթիփաընը , եանի գութպլը ճէնոււպինին պուրայա օլան մէսաֆէսինի հիսաւալ իտէրէք արզը թային իտէրիդ , էօյլէ տէյլիլ մի եա արդատաշլար . ամէլիյաթը ճէտիտէյէ պաշլամաղ-

շէյլէր իտի իսէ տէ , մալթպախլարլնա էլզէմ օլան բէք չոգ էտէվաթ վիճուտէ կէլտի . Պանդրօֆ կիւլէնէլէրի ի-մալ իտէր իրէն պիր դաշտա Բիրօ եաբոր իսէ տէ , իշխնաէ իշէնէք թիւթիւնիւն փըդտանը , էսկի թէկ-սիւֆինի թագէլէլիալ քէնտինէ .

— Էլզէթ թիւթիւն տէ պուլուրուղ , տէյի թէսէլ-ի պուլտու :

Գոլօնէր պէօյլէնէ թամ օն կիւն , եանի Ապրիլին օն պէշինէ գատար չանագ ճըլըդ սէնաաթը յըլա իշթի-զալ իշթիլէր , երթէսի կիւն բասդալեա եօրթուսը օլ-մագ հասէսի իլէ , Գոլօնլար պու կիւն լաթիրահէթէ գարար վէրտիլէր . չանագ չէօմէքլէր շըմինէլէրէ նազլ իտիւրուպ օճագ սէօնտիւրիւլտի :

Էսնայի ըահտէ միւհէնտիս դպէթ Փայխտէլի պիր նէպաթ պուլտու , շիմտկէ գատար դակլըդ խըտմէթի-նի իյֆա իտէնէք պիր ճիսմ պուլունտմուլ իտի . միւ-հէնտիսին պուլուուղու նէպաթ , ապսէնթ , վէ ետալտ-նի գարանֆիլ կիալի նէպատաթը միւհէթէլի օլան պիր օթ օլուպ , ֆէվդէլատէ իշթիալէ ելլէրիցի օլտուղուն-տան , պու օթտան պէշ օն եարբագ գօբարըպ Պանդ-րօֆա վէրէրէք .

— Ալընըգ Պանդրօֆ , պունտան մէմնուն օլուր-սունըդ , տէտի :

— Պու նէ՞ տիր միւսիւ Ալմիթ , եօդսա թիւթիւն մի :

— Խայր , դավ տըր :

Վագաա գուրուտուգ տան սօնրա բէք զիյատէ իշ-թիալէ սալին օլան պու օթ . պիլ ախիրէ Նինդօն ա-տասընտա քէսրէթլէ պուլունան « աղօթիթ բօթաս » եանի կէօհէրչէլա իլէ մուամէլէ օլունարագ , տահա զիյատէ սուհուլէթլէ գասլիլի իսթիֆատէ օլու :

տան էվլիլ, ատամըզըն, դըթաթը մէսքիւնէտէն օլան
պաարը (հեռաւորութիւն) մէսաֆէսինի անլամալըյըլ.
պուտա՝ թուլը արող տայիրէլէրինին թայինի իլէ օլուր.

Փէտէօն. - էօյլէ եա, էկէր պաշդա պիր գըթայա
եազըն խէք խանէ եարաճագ եէրէ ուփադ պիր կէմի
ինշասընա պաշլարըզ.

Սիյրօս. - Իշթէ պունին իշին պու կիճէ ատանըն
արպընը, եարընտա թուլունը թային իլժմէք իութէյու-
լում.

Էկէր միւհէնտիսին էլինտէ, սէմատէ պուլունան
նուճում վէ սայիրէնին մէսաֆէսինի, քէմարի ուշհէթլէ
թային իտէն « Սէքսթան » թէսմիյէ օլունան ալաթտէն
պուլունսա իտի, քէվքէսը գութպինին թայինի մէսա-
ֆէսի գուայ օլուր իտի. միւհէնտիս բըչադ իլէ իրի
ճէտլիլ եօնտը, ճէտլիլէրի պիրէր ուճունտան եէր-
ուիկէրէ պիր տիքէն իլէ բապթ խուրէք, նէվիմա պիր
բէրկէր վիճուտէ կէթիրտի.

Ուփուգ. Խողիրինտէն իթիպարէն քէվքէպէ օլուն
մէսաֆէյի էօլմէք իշին, ուփուգըն սըբֆ տէնիպտէն
միւթէշէքիլ օլմասը լալըմ կէլիր. հալ պու քի օյ-
տուգլարը եէրտէ ուփուգը ճէնուպի, բէնչէ պուլուը
ևէ իշղալ օլունմաշ իտի. պու սէպէպէ Սիյրօս, ա-
մէլիյաթընը մէնդարէյի վասկիյէ թէրէսինտէ իճրայէ
գարար վէրտի. օրատա թայինի մէսաֆէ իլթարիտէն
սօնրա, իլթէսի կիւն պիր հէնտէսի գախտէսի իլէ, մէ-
սափէնին մըգտարընը իխրաճ իտէ ճէք իտի. Գօլոնլար
մէնդարէյի վասկիյէ թէրէսինէ շըգտարար.

Գութպը շըմափ (հիւսիւսային բնեռո) քէվքէպինին
գութպէ օլան մէսաֆէսի աղ խէ տէ, գութպը ճէնու.-
պի քէվքէպի ևլէ գութպը ճէնուպի արասընտաքի մէ-
սաֆէ տահա զիյատէ աիր. միւհէնտիս էլինտէքի թահ-

տա բէրկէլին պիր ուճընը, տէնիղ իլէ սէմանըն պիր-
լէշտիյի նօդթայա թէվճին իմտի. տիկէր ուճունը տա
քէվքէպը գութպինին ալթընտաքի պիրինճի նէճմէ (աս-
տըզ.) թէվճին իյլէտի. Վ ճէտլիլին հասըլ կյլէտիյի
զավիյէյի պօզմամագ իւզրէ, բէրկէլին գոլարը արա-
սընա պաշդա պիր տիքէն գոյոււպ պիրի պիրինէ բապթ
կյլէտի քի, արթըդ բէրկէլին հարաքէթ իթմէսի միւմ-
քին տէյիլ իտի.

Պու զավիյէ մէյտանէ կէլալիրտէն սօնրա իշ անը
էօլմէյէ գալըր. էօլմէք իշին տէ, ամէլիյաթըն եա-
բըլարը թէրէնին, սաթհը պահրտէն օլան մէսաֆէսի
պիլինմէլի տիր, պուտա պուլունտուգտան սօնրա զա-
վիյէնին մէսապէսինտէն թային օլունան թէրէնին իր-
թիֆաը թէնզիլ օլունուր. շըգան մըգտար, քէվքէպը
գութպինին ուփուգ իլէ օլան մէսաֆէսինէ միւսավի
տիր. իմտի պիր մահալին արդը տախի, տայիմա գութ-
պըն ուփուգա օլան մէսաֆէսինէ միւսավի օլուուզուն-
տան, պու սայէտէ միւհէնտիսին արզուսը իւզրէ ա-
տանըն արզը անլաշըմը օլուու:

44

Ապրիլին օն ալթըուը օլան էլթէսի կիւն տէտիյի-
միղ կիսի բաղար վէ եէվմը մուգտատէս օլուուզու ի-
շին, Դօլոնլար էլթէսին շըմինէլէրտէն շըգըպ, չամա-
շըլարընը եըգամագ վէ թէմիղէմէք ևլէ իշթիղալ ի-
տէճէքիլ իտի. միւհէնտիս սապուն իմալինէ էլվէրիշը
մէվատ էլահ խտիննէյէ գատար սատէ սու իլէ եըգա-
եաճադլար իտի. էլափիսէլէրինին թէպտիլինէ կէլիննէ.

պունը առա պիլ ախիրէ թէղէք.քիւրէ դարար վէլատիւէր , շնմակի հալաէ արդալարընտաքի էլալիսէ պէհէմէհալ ալթը այ տայանապիլիր իտի քի , անտէն սօնրասը տա տեւշիւնիւէնէք իտի .

Օ կիւն հէվա զայէթ կիւղէլ օլմաղըլա , միւհէնտիս կիւնէքի ամէլիյամըն պիր գըամընը իրմալ իթմէք իւզրէ , էվկէլ էմիրտէ ինրայի ամէլիյաթ օլունան թէրէնին եխաբսէ.քլիյինի էօլմէք.ք իսթէտի . Հարապէր միւհէնտիսէ լսիթապէն .

— Պունըն իշինտէ եխնէ տիւն կիւնէքի բէրկէրէ՞ մի գուլլանածագսընըզ , տէտի .

— Խայր էվլաաըմ պաշդա պիր ուսուլ իլէ եարըզ սըհհէթէ եադըն պուլաճաղըմ , տէտի . Հարապէր , թաթալիդամը ֆէննիյէյէ բէք մէրագլը օլտուլունտան միւհէնտիստէն այրըլմատը . Պանդրօփ իլէ նազ վէ մէտէօն պաշդա իշլէր իլէ մէշղուլ օլտուլար , միւհէնտիս տէ դայալէրին տիպինտէն այրըլըզ թա սաթհը պահը դատար Հարապէրին մուավէնէթի իլէ իշէ պաշլատը .

Դարիյնի քիրամը թաստի իթմէմէք ֆիքրի իլէ իշպու ամէլիյամըն թէֆէրրուաթը հէքեայէսրնտէն սարփը նաղար իթմէ.յի մինասիա աաս իտէրէք , եալընրդ հուսուլէ կէլէն ճիւմէյի պէյան իլէ իրթիփա իտէլիմ . Ալյրօս Սըմիթ անլատըքի իւզէրինտէքի պուլունտուգւլարը Լինգ.օնն ատասը , թէմամ օթուղ եէտի տէրէնէտէ տիր . հիսապտա ճիւզիլի պիր եանլըլըդ ֆարզ օլունտուզու հալտէ , ատանըն պէհէմէհալ գըրդ վէ օթուղ պէշ տէրէնէլէրի արասընտա պուլունտուզու թէպէյեին իտէլ .

Եիմափի իշ ատանըն պիր տէ թուլինի թայինէ գալմըզ իտի , միւհէնտիս պունը տա եէվմը մէզ.քիւրին

թամ զէվալ վագթինտէ եաբաճագ իտի :

Օ կիւն ատանըն շըմալ սահիլի իլէ կէօլ արասընտաքի մէվդըլարը կէղիլմէք, վէ միւմրին օլուրսա քէօրէք պալըզը քէօրֆէզի վէ Մանտիպօլ պուրունլարը տոլաշըլմագ գարալկիր օլոտու, ադշամա գատար տուաշըլաճագ, գումլուգ թէբէլէրտէ կիւնտիւզ թաամը օլունուպ, դուրուալը շէմստէն սօնրա շըմինէլէրէ ալտէթ օլունաճագ իտի :

Միւհէնտիս արու թայինինտէն սօնրա սահիլ պօյընտա, եանի Սէլամէթ ատասը իլէ պուլունտուգլարը մահալ արասընտա միւնհասըլ պօջազ քէնարընտա եիւրիւմէյէ պաշլատըլար . Սէլամէթ ատասընըն իւղէրինտէ սէսլէրի զայէթ չիրքին օլուպ տէնիդէ տալըպ չըզմագտա օլան սիլիր նէվ իրի գուշլար կէօրտիւլէր : Պանդրօփ քէմալի թէէսիւփ իլէ, հէր նէ գատար էթ-լէրի սիյահ իսէ տէ պունլարըն եէնմէսի զարարսըզ օլտուզունը էօյըէնտի :

Սէլամէթ ատասընտա մօգ պալըդուարը կիպի տէնիդտէ վէ գարատա եաշայան ճէսիմ հայվանլար վար իտի . պունլարըն էթլէրի բէք իրահ օլունուր շէյ իսէ տէ, ֆագաթ պաշդա նօգթէյի նաղարտան տիւշիւնմիւշ օլմալը քի . միւհէնտիս արդ ատաշլարընա պիր կիւն գարշըքի ատայա կէշիսլ մօգ պալըզը ավլայաճագլարընը իխպար իթտի :

Դօնլարըն իլէրէտիքլէրի սէվահիլ, էրպասլի մերադըն փէվդէլատէ մաղհարը ըաղպէթի օլաճագ պիր չօդ լալթիփ իւշ շէքլ ըսթըրիտեա նէվինտէն քիւլիւթի գապուդլը հայլանաթ իլէ մէմըու իտի, նապ, շըմինէլէրտէն տէօլթ միլ գատար իլէրիտէ ճէզր հալինտէ պուլունան տէնիզտէ, պօլ պիր ըսթըրիտեա թարլասը պուլտու քի, հէր շէյտէն զիյատէ Գոլոնլար

— Կէօրիսյօրսունըզ եա միւսիւ Սիլլոս , պիր դաշալ ալ թիւֆէնկի էլտէ խալմէտիքճէ , հալիմիլ տայիմա պու մէրքէղտէ դալաճագ տըր , տէտի .

Ժէտէօն . - Էօյէ տմմա իշ սէնին էլինտէ տիր Պանդրօֆ , նամիւլարա տէմիլ , չագմադլարա չէլիր , պարութ իշին կէօհէրչէլա վէ քիւքիւրա իլէ քէսմիւր , դարսօլ իշին ճիվա իլէ խամիս ազօթ . վէ պիր չօդտա գուրշուն պուլ , իշմէ օ զէման միւսիս . Ալմիթ պիղէ պէհէմէհալ թիւֆէնկ եաբար .

Ալմիթ . - Պիղէ լազըմ օլանլարը տատտա պուլուրուզ ամմա , էսլէհայի նարիյէ բէք տըդդաթլա եաբըաճադ շէյլէրտէն տիր , զայէթ միւթէատտիտ ալաթ վէ էտէվաթը լուզում կէօսթէրիր . նէ հալ իսէ սօնրա տիւշիւնիւրիւզ .

Պանդրօֆ . - Ահ , ահ , եա պիր նէ իշին եօլտա կէլէր իրէն էլիմիղտէքի էշեայը տէնիղէ աթտրդ , նէ գատար պօշ պուլունմուշըդ .

Հարաէր . - Պանդրօֆ , պիլմէյօլսըն քի պիր օնլարը աթմամըշ օլսա իսիր պալօն պիղի տէնիղէ աթար իսի .

Պանդրօֆ . - Որաոըտա տօղրու եա , լարին պալօնը հազըր իմափիէն մօնթան ֆօսթէր , սապահէյին պալօնուն կիթմիլ օլտուշունու կէօրտիցիւ կիպի աճէպալա նէ դատար հիտտէթլէնմիշ տիր .

Ժէտէօն . - Հագրդէթէն նասըլ թէլագդըր իթտակրինի պիլմէք մէրադընտայըմ .

— (Աղամէթ իլէ .) Ալէլ խուսու Փիքրի Փիքրարըտա պէն վէրտիմ .

— Տօղտուսու Փիքրինիղէ տէյէնէք եօդ , պադ պիղի նէրէյէ աթտրը .

— Միւսիս Ալմիթ ոէրտապէր օլտուդտան սօնրա

պունտան մէմնուն օլոռուրար , հայժտաա Պանդրօֆ .

— Նաալ , պու կիւնի պէ.յհուտէ կէչիրմէտի , տէտի ,

մէտէօն . — Վազաա սրու ալա սլիր խաղինէ տիր : էկէր տէտիքլէրի կիալի սէնէտէ ալթմըշ պին եռումուրթա վիճուտէ կէթիրիսէ , ըսթըրիտեա եաթազը պիզիմ իշին սլիթմէլ վէ թիւ.քէնմէլ սլիր մէրճա օլուր :

Հարակէր . — Թագաաթ ըսթըրիտեա բէք տօյուրուճը տէ.յիլ տիր :

Միլլօս . — Էվիէ՛թ , ըսթըրիտեատա մէվատը ազօթիյէ բէք աղ վար . սատէ պունընլա գ.արնընը տօյուրմադ իսթէյէն ատէ՛թ , եէվմիյէ լաադալլ . իրի եիւզ թանէ եէմէկի տիր :

Պանդրօֆ . — Պու կիւնիրի սապահ թաամընը իշին շուրատան էլլի ալթմըշ թանէ ալալըմ տա . մէսայիլի փէննիյէի սօնրա թէդէ.ք.քիւր իտէրաինիզ :

Նաալ իլէ Պանդրօֆ հէման ըսթըրիտեա դօրորտըլար , նաալըն էսէրը մէհարէթի օլուն սլիր նէվ սալտէն մամուլ աղ թօրպա տէրունինէ գօյառու դտան սօնրա եօլա տէվամէ պաշատըլար :

Ճէմահիր քէօրֆէզինի սէթր իտուալ , Մանտիազօլ պունընը մէյտանէ շրգ.արան մահալէ դաստար ատանըն պիր գըսմը զայրի միւնապիթ օլուալ . էթրաֆնստա դում , ըսթըրիտեա դաստուգլարը , վէ եանար տաղ սէյալէսի էսէրինտէն պաշգա պիր շէյ կէօրփւլիեյօր իտի , Պանդրօֆ սըրգ էյլէնմէք նկյէթի իլէ օրատա պուլունան Մարթի վէ սայըը դուշարը օդ եայ իլէ վուրմադ իսթէտի իսէ տէ , պիր նէթիճէ հաուլ օլմատը , շիւնըի պու դուշար պիր թարափա դօնմատըդլարընտան , ուչար իրէն վուրմադ լաղըմ կէլիյօր իտի քի Պանդրօֆ պունտան պահս իլէ միւհէնտիսէ .

պուրատա պուլունմայը , ճէնուալիլէրին թահթը խտարէսինտէ օլմաղա թէրճին խտէրիմ :

— Պուրատը էօյլէ , զաթէն էրսլյիմիդ նէ՞տիր :

— Էրսլյիմիդ պուրատան դուրթուլմագ տըր :

Ոլյրու . - Էկէր ատամըղըն եագընընտա պաշտա պիր գըթա . եախօտ մէսքիւն պիր ատա վար իսէ պուրատան չարըդ դուրթուլուլ , պունըտա պիր սաաթա դատար անլարըդ վագաա պահըը Մուհիթին խարթասը էլիմոնէ եօդ ամմա , օրալարըն թէշէքքիւլաթը զիհնիմոնէ մէղքիւր տիր . տիւնքի պուլունտուլում արու , լիդօն ատասընը , Զէլանտը ճէտիտին շարդընտա Շիյլի մէմալիքինին զարպինէ դօյտու , շու իքի մահալ արասընտաքի մէսաֆէ , օն պին միլ բատէտէսինտէտէ տիր . շիմոնի մէսէլէ օն պին միլ վիւսաթընտա օլան պու մէսաֆէ իւ զէրինտէ , ատանըն պուլունտուլու մէվդըյը պումագտա տըր քի , պունըտա պիր աղ սօնրա թայինի թուլ խտէրէք անլարըդ :

Հարսէր . - Ա.տանըն արզընա ուագըյըր իսէ , պիրէ էն եագըն մահալ հօմօթօ ատալարը տէյիլ մի տիր :

— Խագաթ օ ճէղայիպէ օլան մէսաֆէ օն իքի պին միլ դատար տըր :

Նասլ . - (Ճէնուալ ճիհէթինի կէօսթէրիսլ .) Պու թարափտա պիր շէյ եօդ մը :

Պանդրօփ . - Օ թարափտա պիր շէյ եօդ :

Ույրու . - Վագաա էօյլէ :

Ճէտէօն . - Ա.տամըղ Զէլանտը ճէտիտէտէն , եախօտ Շիյլի սէվահիլինտէն պիր դաչ եխոլ միլ մէսաֆէտէ իսէ . . .

Հարսէր . - Օ վագըյըր էլլ ինչա խտէճէք եէրտէ պիր կէմի վիճուտէ կէթիրիրիլ , Պանդրօփ տա դարտան- լըլընը տէրիւհտէ խտէր :

Պանդ-ըստի . - Եզրիք եա՛ , տէնիդէ տայտանաճադ . տէ-
րէճէտէ ու փաղ . պիր կէմի եաբարսադ , սիզ պէնտէքի
դապտանլըզը սէյը խոխն .

Սլյրօս . - Պաղ-ալըմ , հէլք պիր իշի անլայալըմ տա
պունլարը սօնրա թէգէքը իտէրիզ .

Պու էսնատէ Գօլծնլար շըմինէլէրաէն ալթը միլ դա-
տար թէպախտ իթմիշ , վէ միւնէնտիսին պուլունտու-
զու մաղարայտ եադլաշմըշլար իտի . պուրատա աղա-
ճըդ րահաթ իթմէք իշին օթուրտուրար . վադթը զէ-
վալէ եսլրոմ սաաթ վար իտի քի , պու միւտտէթ զար-
ֆընտա հէմ եէմէք եէնէճէք վէ հէմոէ թայինի թուլ
իտիլէճէք իտի :

Սլյրօս Սըմիթ , սահիլտէ դայէթ տիւղիլիւն պիր
գումըուղ ինթիսապ իյլէտի . տէնիզ չէքիլտկիյի վադըթ
պուրատընը զայէթ թէսվլյէ իթմիշ իտի . միւնէնտիս
դոմին իւզէրինէ ալթը գատէմ եիւրսէքլյինտէ պիր
տէյնէլի , պիր ազ ճէնուպ ճիհէթինէ մայիլ օլարադ-
տիկտի . մումակիէյն , զէվայը , տէյնէլին գում իւզէ-
րինտէ հասըլ իտէճէյի կէօլկէ սայէսինտէ իսթիսրաճ
իտէճէք իտի . պու թէմամէն սահիհ օրմող իտէ ,
խաթասը տախի բէք ճիւզվի տիր .

Վագաա մէզ-ըստի տէյնէյին գում իւղէրինտէ վէ-
րէճէյի կէօլկէ , քիւշիւէ քիւշիւէ պիր նօդթայտ կէ-
լէճէք , վէ սնատէն սօնրա թէքըտր պէօյիւմէյէ պաշլա-
յաճադ արբ . իշմէ կէօլկէնին պու նօդթայէ զէմանը
վիրտւտի թամ վադթը զէվալ տըր . Աէյրօս Սըմիթ
տէյնէլի կիւնէշին վաճառհու հարաբէթինին արսինէ
մէյլ իթակուու , կէօլկէյի տահա ու զատարադ . պու
սայէտէ զէվալըր , սրհէթէ տահա զիցտաէ գարին պուլ-
մադ . իոմէէմիշ իտի .

Սլյրօս Սըմիթ , զէվալըն դարիալ օլոուզունը հըսս
47

կյլէտիյի կիալի գումըն իւղէրինէ օթուրուալ , տէյնէյին հուսուլէ կէթիրտիյի կէօլկէ քիւշիւլտիւքնէ , ու ֆադապլէր իլէ իշարէթ իթմէյէ պաշատը ,

կէօլկէ էն զիցատէ գըսալտըզը վագըթ սաամթըն գաչ օլոււղունը հէման խասուէր վէրմէք իւղըէ , մէտէօն Ամէրիգա իւղէրինէ այարլանմըշ սատաթընը էլինտէ թաթըջյօր իտի . պիլ մէմիէքէթին ստաթընտաքի այար հէր զէման միւթաալըդ կէմէղ իսէ տէ , միւհէնտիս պու ամէլլիցաթը թամ' թէսալլիցի լէյլ ու նիհարըն վուգու պուլտուզու կիւնտէ իճրա կյլէտիյի իշին , մուխսիլիին էլինտէ քի սաամթ գաչը կէսաթէրկյօր իսէ , պէհէմէհալ Ռիշմօնտաքի , եախօտ վաշինկթօնտաքի սաամթ տախի , այնի զէմանը իրայէ իտէնէյի թապիցի իտի .

Կիւնէշ իլէրլէմէքտէ վէ կէօլկէ տախի գըսալմագատա իտի . կէօլկէ հատուը էսղէրիյի (ամենափորլը) հասըլ իթակբուէն սօնրա , թէքրար պէօյիւմէյէ պաշլատրզը սրբատա , Սիյրօս .

— Սաամթ զաչ , տէյու սօրտու :

— Պէշի պիլ տագըգա կէշէյօր :

Պուրասընը թային իթակբուէն սօնրա , Լինդօն ստասրնտա թամ' զէվալ , եանի ալաֆրանդա սաամթ օն իքի օլոււղու վագըթ , Ամէրիգատա վէվալլ պէշ սաամթ պէշ տագըգա կէշմիշ , եանի մէվդը արասընտաքի գըրդ պէշ սաամթ պէշ տագըգատէն իսլարէթ պուլունմուշ տըլ . քիւրէյի Շէմսին արդ էթրաֆընա օլան հարաքէթը զահիրէսի , արդ իւղէրինտէ քի պէհէնէր տէրէնէյի տէօրթ տագըգա դաթ կյլէտիյինտէն , սաամթտա օնսպէշ տէրէնէ դաթ կյլէր տէմէք տիր , օնպէշ տէրէնէ տախի ֆարդ օլան պէշ սաամթա դարալ օլունուրսա , եէթմիշ պէշ տէրէնէ հասըլ օլուր :

Ամերիկալըլարճա մէպտէն թուլ իթիպար օլունան
կըրըվնիչ Վաշինկթօն արասընտոաքի մէսագէ , եանի
Վաշինկթօնըն թուլի եէթմիչ եէտի տէրէնէ իւչ տա-
գըդա օն պիր սանկյէ օլուպ , Վաշինկթօն իլէ Լինդօն
ատասը արասընտա ինտէլ հիսապ եէթմիչ պէշ տէրէ-
նէ տահա իլորան օլունտուղունա սինաէն , Լինդօն
ատասընըն թուլը եիւզ էցի իրի տէրէնէ թուլը զար-
սիտէ քեային տիր , տէմէք օլուր .

Միւհէնտիս պու հիսապը արդատաշլարընա պէ-
յան իտէրէք , կէրէք արզ վէ կէրէք թուլ խուսուսըն-
տա վուգուի մէկուզ օլան խաթալէրի , տախիլի հի-
սապ կյէմէք շարթը իլէ , Լինդօն ատասընըն 35 վէ 37
տէրէնէ արզ . վէ 150 վէ 155 տէրէնէ թուլը զարպի
(արևմտեան երկայնութիւն) տայիրէլէրի արասընտա
պուլունտուղունը իխպար կյէտի .

Միւհահէտէ օլունտուղու իւղըէ միւհէնտիսին
ֆարզ իթտիյի խաթա , պէշ տէրէնէ տարպէսինտէ տիր
քի , պու տա հանկը ճիհէթտէ իսէ անճագ ալթմըշ
միլ մէսագէ տէմէք տիր .

Լինդօն ատասընըն , էօյլէ ուֆագ թէֆէք կէմի-
էլը իլէ գախ օլունմայաճադ տէրէնէտէ , պիլճիւմէլ
սէվահիլտէն ուզագ օլունցու պու կիւնըի ամէլիյաթ-
տան լսյըդը իլէ անլաշըլուր .

Ֆիլ հագըգա պու հիսապճա Լինդօն ատասը
թայիթի վէ Բօմօթօ ատալարընտան 1200 , Զէլանտը
ճէտիտտէն 1800 , վէ հէլէ Ամերիգա սէվահիլնտէն ,
4000 միլ մէսագէտէ վագը պուլունույօր իտի .

Ոկյրօս Սըմիթ , ատասըն մէգգըընը խարիթա իւ-
շէրինտէ կէօգիւնին էօնիւնէ կէթիրտիյի վագըթ , մէգ-
գըլը մէգքիւլտէ տիկէր պիր ատանըն վիճուախնի պիր
ոիւրիւ տէրխաթըլը իտէմէտի .

Ապրիլին օն եէտիսի օլան իրժէսի կիւն Պանդրօղի ծէտէօն Սէրիլլատէն շու առւալի սօրտու .

— Է.յ մուխալիր էփէնտի , ալու կիւն հանկը սէնաթէ կիտէճէ.յիդ :

— Սիյրօս նէ խմէլսէ օ սանաթէ կիտէրիզ .

Գօլօնլար ալու կիւնտէն իթիտրէն չանագնըլլզը պըրագը մտաէնճիլիյէ պաշայտնագլար իտի .

Եէվը մէգքիւրտէ էոյէ թատմինտան սօնրա դում թէրէլէրին իշինտէն եօլլարընա տէվամ իթալէր . Մանտիտօլ պաւրնընտան իթիտրէն արտղի եինէ վոլդանիր օլմագտա , վէ մէնզարէյի վասիյէ թէրէսինտէ.քի կիպի պէօյիւք գայալըգլար եէրինէ , զայէթ զայըը միւնթամ սուրէթաէ միւճթէմի նըրանիթ թաշարը արզը վիճուտ իթմէ.քտէ իտի .

Գօլօնլար շըմինէլէրէ ալտէթ իթալէր . լարին Լինդօլն ատասընը թէրը իթմէ.ք լալըմ մը տըր տէյլ մի ալիր մէսէլէսի , ալիր նէթիճէ.յի մաթլուաէ.յէ վասրէ օլմատան ույումատըլար .

Բօմօթօ ճէղայիրի իլէ Լինդօլն ատասը պէ.յինտէ.քի 1200 միլ մէսափէ բէք ուղուն պիր եօլ օլուա , պուրասը էն ուֆագ գայըդլար իլէ դաթ օլունամնցանալը տէրգեար իտի , պիր կէմի եարմագ . էլաթ ու էտէվաթ պուլուսա պիլէ եինէ ֆէվէլատէ միւշիլ օլտուզու կիալի , ալաթ ու էտէվաթըն ֆըդտանը հալինտէ էվէլա անլէրի իմալ , վէ սօնրա կէմիյի ինչա իթմէ.ք իսէ զայըի միւմքին իտի .

Զաթէն մէվախմ տախի գըշ իւզէրի օլտուզունտան , տէնիզլէր տայիմա միւթէմէվլիճ օլմաղըլա , գըշն Լինդօլն ատասընտա պուլունարագ սօււդ զէմանւլարը կէշիրմէ.ք իշին , շըմինէլէրտէն տահա մինասիպ պիր սաքին օլաճագ մահալ արանմաղա դարար վէրիլսի .

Շիմափ միւհէնտիսճէ պիրինճի իշ , ատանըն շըմալի զարպի ճիհէթինտէ քէշի իյէտիկի տէմիր մատէնինի իխրան իլէ , պունը տէմիր եախօս չէլիր հալինէ իֆրադ իթմէ.ք իտի .

Միւհէնտիսին պուլուզուզու իրի տէմիր մատէնլէրինտէն պիրիսի , գարագօնը հավի օլմայան «Մանեթիդ» թապիր օլունտան տէմիր մատէնի , տիկէրի տէ քիւգիւրա իլէ գայըշըզ քիարիթիյէթ հալինտէ իտի . պիրինճիսինտէն , եա շիտտէթը հէրտէթէթէ արդ իտէրէ.ք , եախօս էվէլա տէօյմէ , սօնրա տէմիր հալինէ իֆրադ կյլէ.յէլէ.ք տէլունինտէ.քի միւվէլլէթ իւլ իտումոսէ իխրան օլունտապ , իսթիմալ օլունսապիր իտի . իքինճիսի անճագ պիր թագըմ վէսայիթի քիմեկիլիյէ իլէ շըդարըլապիլէճէ.ք իտի .

Զաթէն միւհէնտիս պուլուսւզու . նումունէլէրտէն պիրինճիսի , եանի մանեթիդիգ տէմիրինի պէ.յինմիշ իտի . պունտան պաշզա մէգքիւր տէմիր մատէնինին պուլունտուզու մահալ եանընտա քէմիւր մատէնի տախի մէվծուտ իտի քի , պու սոյէտէ հայըճա սուհուեթի օլաճաղը տէրգեար ալը . պիր արալըգ Պանդրօփ .

— Տէմէ.ք շիմափ տէմիր իսթիմիրաճըլլա օլրաշանապըլ , տէյու սօրտու .

Ալիրօս . — Էվլէթ , լարին տէմիրճիլիյէ պաշամնագ իշին էվէլ էմիրտէ Սէլամէթ ատասընա կէշիա մօդ պալըզը ավլայաճաղըլ .

Պանդրոսի . - (Ժէտէօնա տէօնէրէք .) Ֆօղ պաւ-
լողը մը ավլայաճաղըզ , տէմիր եաբմագ . իշխն Ֆօղ պաւ-
լողը մը լաղըմ տըր :

Ժէտէօն . - Ախէ հէնախա տէափրտէն սօնրա լաղըմ
տըր տէմէք տիր :

Պիր աղ սօնրա Գօլօնկար ճէզր հալինտէ կէղելմէք
դապիր օլան տար պօղաղտան Սէլամէթ ատասընա կէշ-
տիէր , պիր աղ իւէրուտէ պուլանան Ֆօղ պալըդլա-
րընը իւրիւթմէմէք իւզրէ իհթիյաթլը տավրանըլտը .
ատանըն շըմալ թարաֆընտա վէս սույըն սավթհընտա պիր
թագըմ գայա բարչալարը կիպի սկյահ նօգթալար
կէօրիսնիյօր իտի քի , պունլար Ֆօղ պալըդը օլուպ տէ-
նիդտէ քէմալի սիրաթլա երւզախրլէրինտէն թութու-
լամալ . Փաղաթ գարատա եաշար հայլանաթ նէլին-
տէն օլուուզը իշին գարայա չըդտըդլարը վաղըթ էլտէ
իթմէսի գօլայ իտի :

Պանդրոսի , Ֆօղ պալըդլարընըն ուսուլի թէայիւշ-
լէրինէ վադըմ օլմաղըլա , արդատաշարընա .

— Պիր աղ սօնրա պալըդլար հէրարէթը չէմստէն
իսթիփատէ իթմէք իւզրէ գումիլարըն իւզէրինէ չըգըպ
եաթար ոյուրլար . օ վադըթ կիտէր վուրապիլիրիզ ,
տէտի . պինաէն ալէյհ Գօլօնլար դայալարըն արասն-
տա կիվլէնտիլէր :

Պանդրոսի տէտիյի կիպի Ֆօղլար , պիր սաաթ
սօնրա սուտան չըգըպ դում իւզէրինտէ եաթտըլար ,
Պանդրոսի իթէ Հարապէր պալըդլարա Փիրարէ մէյտան
պըրագ մամադ իւզրէ աօլաշըպ , չըգտըդլարը տէնիզ
թարաֆընա կիթտիլէր . տիկէրէրի տէ սօբալարընը եա-
գալարըպ Ֆօղլարըն իւզէրինէ աթրյուրլար . պունլար ,
ինսանա հիշ պիր դարար վէրմէղ հալիմ հայլանլար օլ-
մաղըլա , Գօլօնլար թարաֆընտան իփի թանէսի իթլափ

իտիլտի , գուսուրը Պիբար իթաի . Պանդրօֆ միւհէնտիսին եանընա կէլէրէք .

— Իշթէ միւսիւ Սիցրօս , իսթէտիյինիդ մօդլար , տէտի .

— Եվէթ , պունլարը տէմիր օճաղլարընա քէօրիւք եարաճաղրոզ .

— Քէօրիւք մի , տիմէք պու պալըդլարըն թալէյի վար իմիշ .

մօդ պալըդլարը ալթը եէտի այագ պօյունտա , պաշլարը քէօրէյէ միւշապիհ , վիւճուտլէրի եռուվարլագ վէտէրիլէրի դայէթ սաղլամ տըր . վագաա միւհէնտիս , տէմիր օճաղընա քէօրիւք եարմագ իշին պունլարը ալլաթմըջ իտի . նապ իլէ Պոտնդրօֆ հէման օրաճըդտա պալըդլարըն տէրիսինի իւղտիւլէր . միւհէնտիս տախի մաթլուալը իւղըէ իքի տաէտ կէնիշ տէրի ելոտէ իթտի .

Գոլօնլար , ադշամա եագըն շըմինէլէրէ ավտէթ իթտիլէր . տէրիլէրի քէօրիւք հալինէ սօդմագ իշին թամ ևւչ կիւն օղոաշալդտան սօնրա , ճէսիմ պիր քէօրիւք վիճուտէ կէթիրիլտի , վէ Գոլօնլար Ապրիլին եիրմիսինտէ տէմիրճիլիյէ պաշլատըլար .

Տէմիր մատէնի նըրանգլին տաղընըն էլթէ.քլէրինտէ սուլունսուղունտան , հէր կիւն պուրայա կէլիալ կիթմէմէք իւղըէ մատէնին եանընա սափին օրմազա , վէ կիճէ կիւնտիւդ չալըշմազա գարար վէրտիլէր . զաթէն քէօմիր տախի եանլարընտա իտի . պու գարարտան սօնրա ալէսուսազա շըմինէլէրտէն հարաքէթ իտկլտի . նասպ իլէ Պանդրօֆ քէօրիւյի , եէյէնէք էտէվաթը վէ սայիրէյի եիւքլէնիպ , ծադամար օրմանը տէրունինտէն եօլա տէվամ իթտակիէր . օրմանը պու տէփա ճէնուալը շարդիտէն շըմալի դարպի վաղիյէթի իլէ մուրուր իցլէտիլէր :

Թրանդլին տաղը իլէ մէնզարէյի վասկյէ թէրէսինին արասընտա պիր եօլ թային կյլէմէք լաղըմ կէլիյօր խափ . էսնայի բահտէ Հարակէր՝ պիր նէլ ազաճ իրայէ կյլէտի ըի , մէզըիւր աղաճն քէօքիւ շըգարըլըպ բիշի ըիրէրաէ լէզիկ պիր թաամ վիճուտէ կէլութրտէն մտաե , քէսի խտէճէք լաթիփ պիր իչկի տափի խաթիհսալ օլունաճազընտան , Գոլօնլար . հայլընա պու . քէօքլէրտէն թօրլատըլար .

Ագշամն զատար իմմիտատ խտէն պու . եօլծուլուգ ֆայտէտէն խտի օլմատը . ալճըլըգտա տէվամ խտիլտի , թօք հէլ տիւրլիւ հայլանը դալտրաըլըպ կիսկի , Պանդրօփ իլէ ժէտէօն տափի իրի դանդուր իլէ քիրրիյէ միւշապիհ պիր հայվանը օդ իլէ վուրտուլար . Գոլօնէր քիրրի կիսկի ուղուն թիւյլի վէ թօրարլագ օլան պու հայվանըն նէյէ պէնզէտիյինի միւզարէրէյէ պաշտառըգւարընտա , Պանդրօփ .

— Թէնճիրէյէ կիրտիյի վագըմ աճէպա նէյէ պէնզէտէք տիր . տէտի .

— Ալա պիր ողզըր էթինէ .

— Պիղիմտէ խթէտիյիմիլ պու արր , նէյէ պէնզէրտէ պէնզէսին .

Եօլտա պիր թագըմ ետպան տօմուզլարընա լասոմ կէլութիր խտէ տէ , պունլար Գոլօնլարա հիւճիւմ իթմէտիլէր . պու արալըդ ժէտէօն չալըլար արատընտա այլեւտ միւշապիհ պիր հայվան կէօրիւալ , քէմալի պիր դայտի իլէ մէզըիւր հայվանըն քէսմինի ալմազա պաշրտը . պու հայվան քէօրէքտէն ողէոյիւք , ոէրլիթ թիւյլի , կէօք քէնկիլի , վէ քէնչէլէրի միւճիւշ ողիր հանավար խտի . Հարակէր իլէ միւհէնտիս , պունըն Գուլու նոմընտա դայէթ թէնալէլ պիր հայվան օլուու գունը անլատըլըր .

Վագթը զէվալտէն պէշ սաաթ սօնրա միւհէնտիս խթիրահէթ իշարէթինի վէրտի . Գօլօնլար սապահտան պէրի եիւրիյէրէք միըանդին տաղընըն ճիհէթը շարդիսինի իհաթա խտէն չալըլըդ դուրպինտէ , Գըրիդժուր նէհընէ պիր դաշ աալըմ մէսափէտէ թէվագուփ իթափէր .

Պիր սաաթ զարիլընտա իւղէրի թօրրադ վէ սայիրէ իլէ մէսթուր պիր դուլիութէ ինչա խտիլտի . դուլիսէտէ ալա պիր աթէշ եագըլըպ Գանդուր իլէ Ֆիրրի քէպապ օլունտու . Գօլօնլարտան պիրիսի նէօլպէթ իլէ պէքլէտի վէ տիկէլէրի ույդույա վարտըլըպր .

Սապահէյին , եանի Ապրիլին եիլմի պիրինճի կիւնի Սիցրօս Սըմիթ , Հարակէր իլէ պէրտպէր , պիր դաշ կիւն էվլէլ նումունէյի պուրտուլու մահալէ կիթտի . սաթհը արզաա պուլունան պու մատէնտէն , Գօրափդատա միւսթամէլ ուսուլ խզրէ անտէն ուուհութէթէտէ տէմիր խթիհսալը աշիրեար կէօրինիյօր խտի .

Տէմիր խթիհսալի իշին խթիմալ օլունտկէլէն պիր թագըմ միւշկիւլ ամէլիյաթտան գուրթուլմադ իշին , միւհէնտիս , օրմտ նէրէ վարոր քէօմիւրիւ իլէ , արդտան իխրան օրունան մատէնի զաթ դաթ ճէսիմ պիր մուրիպ (լորոննարդ) հալինտէ եէրէչստիրտիրտէն սօնրա , վիւսաթընտան քէօրիւյիւն պօրուսոնը սոզմագ վէ քէօրիւրէյէրէք տէմիրի խթիհսալ իթմէք խթէտի .

Գօլօնլար , տէմիր մատէնինի չօգնա հէմ սուհուլէթ իլէ թօրլոյըպ կէթիլուկէր , վէ ու Փագ բարչալըր գըլըպ սաթհը խարիճիսինի ոէթիր խտէն մէլուտաը էճնէպիյէյի այլըտըդտան սօնրա , պիր ողըա քէօմիւր , պիր սըրա մատէն գզմագ խզրէ , ատի քէօմիւր եառան քէօմիւրճիւլէրին խթիփի կիսկի պիր քիւմէ վիճուր .

տէ կէմիրտիլէր , պուրատա քէօմիւր եագըլըսլ հէրարէթ զիյտաէլէշտիրիտիյի կիալի , տէմիր մէյտանէ յըդաճաղ . իտի :

Միւհէնուխս ամէլիյտթա պաշատը , էվլէլ էմիրտէ քէօրիյիւն ունունա թօրբադտան մամուլ պորուլար բապիթ օրունարագ , ունը մատէն քէօմիւրիւնիւն ալթընա սողուլուռ , եէրէ իւշ այադլը պիր չարտաղ եաբուլար , քէօրիյիւ ալթընա դօյտուլար , վէ քէօրիյին իւսթիւնէ պիր թահտա բապիթ իլէ թահտանըն իւղէրինէ տախի ալըր թաշլար դօյտուդտան սոնրա թահտայա պիր իր պաղլատըլար , վէ իրին ունունը տախի չարտաղա մէրպութ պուլունան պիր մանէվլանըն ունունա պէնս կյլէտիլէր . պէօյլէնէ մանէվլա թահրիք օրունուդնա քէօրիւք իշլէմէյէ , վէ աթէշ թէվայիւտ իտէրէք , տէմիր իսթիհսալ իտիլմէյէ պաշլանըր .

Սմէլիյաթ զիյատէ միւշկիւլ օլուռ , փադաթ Դօլոնլարըն զայրէթ ու հիմմէթի սայէսինաէ մուվաֆադըյէթ հասրը օլուսպ , սինկէր հալինտէ պիր տէմիր քիւմւչէ մէյտանէ կիւսի . շիմտի պու քիւլիւչէլի դըղտըրպ տէօյմէք լազըմ կէլիյօր իտի քի , պունըն իշին պիշարէ տէմիրծիլէրտէ էօրս վէ չէքիչ պուլունմատըլընտան , ալէմիր ինսանիյէթուէ իլք տէ փա տէմիր եաբանաւր կիալի էօրս եէրինէ պիր կըրանիթ թաշը , վէ չէրիթ մէդամընա ճէսիմ պիր աղաճ սուռաւազը թէտարլիք կյլէտիլէր , վէ պին մուշկիւլաթ իլէ օղրաշա օղրաշա չէքինիր վէ էօրալիք իտէնէք իրի բարչա տէմիր մէյտանէ կէթիրտիլէր .

Ելհասրլ տէօրիթ կիւն իմթիտատ իտէն զայրէթտէն սոնրա , օն ատէտ տէմիր չըլըդդ մէյտանէ կէլտիքի , պունլարը տա մաշա , քէրթէթին , չէգիճ վէ քիւրէք հալինէ սոդտուլար . պունլար հէր նէ դատար չէք-

լէն րէք աղըր իսի իսէլէր տէ , նապ իլէ Պանգրօֆ շու ալաթլարա գըյմէթ թադտիր իտէմէտիլէր .

Գօլոնլարա լաղըմ օլան չէյ ատի տէմիր օլմայըս չէլիք էլզէմ օլուռզունատան , Աիլրօս Սըմիթ ասի տէմիրի , թօզ հալինտէ քէօմիւր իլէ թէսմին (լուծել) իտէմիրէք չէլիք իսթիհսալինէ տէ մուվաֆփադ օլուռ :

Պու նէվ չէլիք հէրարէթ ու պէրուտէթլէ թէպէտանիւլ իթմէտիյինտէն , գըլմըլղը տէլէճէյէ գատար գըզտըրաբագ էօրս իւզէրինտէ տէօյտիւլէր . պունլարտան պալիթա , դաղմա , չաբա , պէլ , վէ օդ տէմիրի կիալի պիր չօդ էտէվախէր լազըմէ եաբըլըր , վէ գըրմըղը տէլէճէտէ իրէն պիրտէն պիրէ սույա աթարագ կիւղէլնէ սու վէրապիլէր .

Եաբըլան ալաթմտէն պաշդա րէնտէ աէմիրի , պալթա , ո ֆազ պալթա , տէսմէրէ հալինէ սօգուլաճագ չէլիք բարչալարը , տէմիր սաբլար , վէ պիր չօդ շիլիւէր եաբըլըր քի , պունլար քէւամիլէն զայէթ գատա չէյէր իտի իսէ տէ , եինէ իսթիմալէ էլվէրիշլի իտի .

Մայիսին պէշիննի կիւնիւ Գօլոնլար իմալաթը համիլէն շըմինէլէրէ ալտէթ , վէ մուվագգաթէն տէմիրծիլիյի թէրը իթտիլէր , արթըգ պաշդա պիր սէնաաթէ եէլթէնէճէքլէր իտի .

Մայրսըն ալթըննը կիւնի օլուռ քի , նըարֆ քիւրէյի շըմալիտէքի նոյեմբեր ալթըրյա մուգապիլ տիր . պինաէն ալէյին հավալէր ալոլուլմազա , վէ եալաշ եալաշ սուգլար պաշ կէսթէրմէյէ պաշլանը . մամա-

ֆիհ լինգոլն առասպեստա պիր միղան իւլ հէրարէ (ջերմաշափ) օլսա . հէնուղ հէրարէթին օն օն իրի աէրէնէտէն աշաղը ինմէտիյի թէհագդուգ իտէճէք իտի քի , ատանըն մէվդըէն նըսըգ քիւրէյի շըմալիտէքի քիւցիք Ասիանըն ճէնուղ թարափը , եանի Անատօլունըն իզմիր վէ Մէրտին սէվահիլի իլէ միւսավի օլտուղունա նաղարէն , մամ դըշ զէմանընտա հէնուղ հէվանըն միւթատիլ կիթմէսի մէլհազ տրբ :

Մամափիհ Գոլօնլար շըմինէլէրտէն տահա մուզափըգ վէ տահա մազզութ պիր մէսքէն թէտարիք իթմէնին պէհէմէհալ լուզումընը հըսս իտէն միւհէնախ .

— Զաթէն պիր թաղըմ իհթիյաթլարա լայէթէ մէնպուղը , աէմէսի իլէ ժէտէն .

— Նէրէտէն , տատատա ինսան եօդ քի գօրդալըմ , տէտի :

— Օրաօր հէր նէ դատար գաթան մէրթէպէյի սուպութէ վասըլ օրմատը իսէ տէ , տատատա հանափորլարըն քէսրէթի հասէպի իլէ , պատէմա ոյցտտոգնա իշիմիղտէն պիրիսինի պէրլէթմէյէ մէնպուր օլմամագ իւղէ պաշգա մինասիա վէ մահփուղ պիր մէսքէն թէտարիք իթմէմիլ կյճապ իտէր . հէմ պահըլ Մուհիթի քէպիր ճէղայիրինէ Մալէզիյալը դուրսանլար սարգընթըլըգ վէրիրէր քի , անլէրտէն տէ իհթիրազ օլունմալը տրբ :

Հարպէր . - Վա՛յ , արազիյի մէսքիւնէտէն պուտէրէնէ ուղագ պիր մահալէ կէլմէլէրի միւհթէմէլ մի տիր :

Սիլլոս . - Եվդէթ էվլատըմ , Մալէզիեա գուբասանլարը ճէսուր կէմիճի վէ միւտհիշ սարփիգէր տիր . պինաէն ալէյհ իհթիյաթէ լուզումը գաթի վար տըր :

Պանդրօֆ . - Միւսիւ Սիլլոս , արդունըլ իւղէ

քէնտիմիզի իրի վէ տէօրիթ այագլը ճանավարդարա գար-
շը մուհավաղայա պաշլամազտան էվլիէլ, շու ատանըն
հէր թարաֆընը կէզսէք ֆէնա օլմազ զանն իտէրիմ:

Պուրասը տօղրու ամմա , պիղ ատանըն ճիհէթը
ճէնուափի վէ զարպի նէհր վէ օրմանտան արի օլտու-
զունը մըրանդլին տաղլնտան կէօրտիւք , պիղ մէսքէ-
նիմիզի սու իլէ օրման արասընտա եաբմազա մէճպու-
րըլ, պուրասը տա Մէրսի նէհրի իլէ Կըրանթ կէօլիւ
արասը տըլ . մէվէլ մինասիալ օլտու գտան պաշգա . շը-
մալի զարպիտէն էսէն շիտտէթլի բուզիկնարդարա տա
մարտու օլմացըլ:

— Էզըլ իսէ միւսիւ Սկյոս , կէօլ քէնարդնտա
պիր էլ ինչա իտէլիմ , համտ օլտուն ալախ սւ էաէ-
վաթըմըլ մէվճուտ արը :

— Պէն տէ օ ֆիքիրտէյիմ , լարին շու Կըրանթը
դայալարը արասընտա մազարացա պէնդէր հիշ պիր շէյ
կէօրմէտինի՞դ մի .

Պանդրօֆ . - Իսոյր եօդ արյ . ահ միւսիւ Սկյոս
շու գայալարըն իշինտէ հէմ եիւքսէքնէ օլմազ շարիթը
իլէ պիր մէսքէն եաբապիլսէք :

Հարպէր . - (Կիւլէրէք .) Տէնիզէ գարշը բէնէրէ
տէ աշար իտիք :

Նապ . - Զլգմագ իշին պիր տէ նէրտիւպան եա-
բարըլ :

Պանդրօֆ . - (Հիտտէթլէ .) Նիշի՞ն կիւլէյօրսունըզ ,
ալաթըմըլ վար պիր իրի տէլիք աշարըլ , միւսիւ Սկյ-
ոս տա պիղէ պարութ իմալ իտէր , պիր գաշ բարչա
գայա ամտըզըմըլ կիալի օլուր կիտէր :

Միւհէնտիս Պանդրօֆա ճէվազ վէրմէքսիզին գա-
յալարըն հէր թարաֆընը կիւզէլնէ տէվլու ու թէփթիշ
իթմէյի թափսիցէ իթտիցինտէն , իփի միլ դատար իմ-

թիտատ իտէն դայալարըն, վէտահա տօղլուսը ճեսիմ ախիմարլարըն էթրափընը տօլաշտըլար իտէ տէ, մաղարայա վէտէլիցէ պէնդէր հիշ պիր շէ, կէօրէմէտիլէր . դայալարը տէլմէք վէտարութ իլէ ամժմաղ միւմբին օլմատըզը անլաշըլտը, պինաէն ալէյհ Պանդրոֆըն ոլուտուդու. շըմինէլէրտէն մատա դապիլի սիւքէնա պիր մահալ մէֆդոթիտի .

Պու թէփթիշաթտան սօնրա Գօլօնլար դայալարըն նիհայէթինէ վասըլ օլտուլար քի, օրատան սահիլէ դատար թաշլըդ վէ դումլուդ պիր եօդուշ իմթիտատ իտիյօր իտի, կըրանմթ կէօլինէ Գըրիդ.-Ժուր նէրինտէն աղան սուլարըն պագըյէսի նէրէտէն ճէրիցան իթտիյինի տիւշիւնմէքտէ օլան միւհէնտիս, իշպու եօդուշ իւզէլինտէն կէօլին փատա սույլնըն արա սըրա շէլալէ թէշքիլ իտէրէք ճէրիյան իտէճէյինի անլատը .

Նէօլին շըմալ վէ շարդ սէվահիլինի տօլաշմաղա դարար վէրիլիպ, Հարալէր իլէ նապ եօդուշը չըդտըլար, տիկէրէրիտէ մէրդումանը թէագըպ իտիյօրլար իտի. կփի եիւշ դատէմթ իլէրուտէ կէօլին մէնդարէյի ֆէրահապախասը կէօրիւնտի. էօթէտէ պէրիտէ եարբագլարը սարալմըշ աղաճլար, վէ գուրույուպ գալմըշ օլան իրի քիւթիւքէր արասընա գուշլար ուշուշըյօրլար իտի. գօրուլըզըն սըդլըզը հասէպի իլէ կիւնէշ պիլէ իշէրիսինի զիյատար իտէմէյօր իտի .

Գօլօնլար, պատէհու ատանըն դայրի միւնպիթ ճիւհէթի օլան պիր նօգթայէ իլը տէֆա օլարագ այագ պասաւըգլարընտա, պէրայի իհթիյաթ օգ եայլարընը հազըր իտէրէք իլէրլէյօրլար իտի. վագաա հիշ պիր ճանալար էսէրի կէօրիւլմէտի իտէ աէ, պիր աղ իլէրուտէ օն պէշ այագ պօյունտա իրի պիր երլանըն, թօրըն էօնիւնտէ սուրտուզու կէօրիւնտի. եըլան,

Նապըն տէհշեթի սօրասը ալժընտա թէլէֆ օլտու ,
միւհէնախս պու եըլանըն դէհիրի ճընստան օլմայրպ ,
պիլաքիս ճէղայիրի պահրը Մուհիթոէ վահշիլէրէ եէ-
յէճէք օլան նէվէ մէնսուպ օլտուզունը անլատը . մամա-
փիս դէհրի չէտիտ վէ միւհիք օլան օգ վէ էնկէրէք
եըլանընա թէստիւփ օլունմագտա միւհթէմէլ օլտու-
զունտան , իլր մուվաֆագը.յէթ իւղէրինէ եըլանլարո
սալմազա պաշլաեան Թօր կէրի չէքիլաի :

Պիր աղ սօնրա Գօլօնլար Գըրիգ-Ժուր նէհրինին
կէօլէ իլթիհագ իլլէտիյի նօդթայա կէլտիլէր . նէհրին
սույը պուրատա հադրդամէն զիյատէ մէրթէպէտէ ի-
տի , պէհէմէհալ կէօլ սուլարընըն փասլասըտա քէն-
տինէ սիիր մէճրա պուլարադ . տէնիդէ կիակյօր իտի ,
միւհէնախս պաշլընա պու մէճրայը պուլուպ , սուլարըն
տէնիդէ տէօքիւլտիւյի մահալուքքի դուվիթէտէն իս-
թիփատէ իթմէք իսթէյօր իտի :

Պէշ արդտտաշ կէօլին սահիլի պօյընճա իլէրէմէ-
յէ պաշլատրլար . կէօլին սուլարընտա չօդ պալըդ վար
իտի . Պանդրօֆ պիր դաչ ոյթա իյմալ իտէրէք , պա-
ւըդ թութմայը թտումիմ իլլէտի . կէօլին շըմալը շարգ
սոնիլինի նիհայէթինէ դատար թէադըպ իտիլաի իտէ
տէ , երնէ մէճրա պուլունտամտը :

Կըրտնթ կէօլիւնին շըմալը շարգի սահիլի չըպլադ
օլուպ , սէ.յլէք աղաճլար արասընտան կէօլիւն քեամի-
լէն բարիտ օլան սովթհը խարիճիսի կէօրիւնիւյօր իտի .
Հարպէր պուլատա օդ եայը իլէ գէքիկէ պէնզէր պիր
դուշ վուրտուքի , Թօր սապլըդ արասընտան ալըպ կէ-
թիրտի . Գօլօնլար կէօլիւն շարգ սահիլինի թէադըպտէ
տէվամ իթափիլէր . միւհէնախս պու թարափտա տախսի
կէօլին մէճրասընը կէօլմէտիյինէ ֆէվգէլատէ միւթէ-
հայըը գալտը :

Պու արալըդ քէօթէք պիր թաղըմ ասարը հէյէ-
ճան կէօսթէրմէյէ պաշլատը, հայվան սահիլ քէնա-
րընտա գօշմադտա, ուլամադտա, արա ոըրա այադ-
լարը իլէ եէրի գաղըմադտա, վէ պազէն աէ պիրտէն
պիրէ սուստադտա իտի: Միւհէնտիս, քէօթէյին հա-
լինէ թէաճիւպ իտէրէք.

Նէ վար, թօր, տէյու սօրտու, քէօթէք պիր դաչ
տէփա էֆէնտիսինին եանընա սէյիրտիպ, պիր չոդ ա-
սարը էնտիչէ կէօսթէրտիբտէն սօնրա կէօլին իշինէ
աթլատը. միւհէնտիս հայվանըն սուլար իշինտէ պիր
թէհիլքէյէ օղայաճաղընտան դօրդարադ չըղըտը,
Պանդրօֆ կէօլին սաթհընա քէմալի տըդդաթ վէ հէ-
յէճան իլէ պադարադ.

— Աճէսկա նէ վար, տէյինճէ, Հարպէք.

— Թօր սույըն իշինտէ իրի պիր հայվան հըսս իթ-
միշ օլմալը տըր, տէտի:

Ժէտէօն - Պէլքի Սմէրիդա թիմսահը (կոկորդի-
լոս) տըր:

Սիյրօս. - Զանն իթմէմ. պու մանթադալարաա
թիմսահ պուլունմազ.

Թօր էֆէնտիսինէ իթատթէն եանընա կէլտի, լա-
քին հայվան բահաթ տուրմայըսպ միւթթարը ասարը
հէյէճան կէօսթէրիյօր իտի. Գոլօնլար պիր դաչ տա-
դըդա տուրուս կէօլին սաթհընա պադարը իսէ աէ:
պիր շէյ կէօթէմէտիլէք, միւհէնտիս պու հալէ մէրադ
իտէրէք.

— Կէօլին նիհայէթինէ դատար եօլումուդտա
տէվամ իտէրիմ, տէտի, վէ եարըմ սատթ սօնրա կէօ-
լին ճէնուպը շարդը սահիլի տէ կէշիլէք, մէնղարէ-
յի վասիյէ թէրէսինէ եադլաշտըլար. միւհէնտիս, պու-
րատա.

— Պու կէօլին պէհէմէհալ պիր մէճրասը օլաճադ-
տըր, մէյտանտա եօդսա դայալարըն ալթընտան կի-
տէյօր:

Ժէտէօն. - Աղիղիմ Սիյրօս, պունը պիրմէյէ չօդմը
մէրադ իթախնիկլ:

— Բէք չօդ, զիրա էկէր կէօլ սուլարը գայալար
ալթընտան կիտիյօր իսէ, էլակէթտէ գայալարըն արա-
սընտա պիր տէլիք աշմը տըր քի, կէօլին սուլարընը
պաշդա թարափա չէվիրտիյիմիլ կիովի, դապիթի իս-
քեան պիր մահալ պուլմուշ օլուրուզ:

Հարպէք. - Միւսիւ Սիյրօս, աճէպա պու կէօլին
սուլարը թա տիստէն պիր մէճրա պուլարադ կիթմէ-
յօր մը:

Սիյրօս. - Պուտա օլապիվիր, օ հալտէ մէսրէնիմի-
կի ինշայէ պաշլարըդ:

Դազըթ ազշամա եադըն օլմաղըլա Գոլօնլար, շը-
մինէէրէ ավոտէթէ հաղըրլանմադտա իրէն, թօր թէք-
րար ասարը հէյէճան կէօսթէրտի, վէ պու տէփա է-
ֆէնտիսինին մէնինէ հէվալէյի տըր դաթ իթմէյէրէք
թէքրար կէօլէ աթըլտը. Հարպէք իլէ Պանդրօֆ քէօ-
րէյին արդասը սըրա սահիլէ սէյիրթափէք, վէ հայ-
գանը շըղըլմայս սաշշատըլսըր. քէօթէք սահիլտէն եիր-
մի պայտ դատար ուղադլաշտը. թամ պու արալըդ
թէք տէրին օլմամասը լազըմ կէլէն օ մահալտէ զայէթ
երի պիր դափա կէօլիւնափի:

Դայէթ իրի կէօլիրի, էթրաֆը ուզուն թիյլէրէ
միւղէյէն աղզը օլան պու դափա, սուտա վէ դարա-
տա եաշար նէվտէն պիր տէհէթի ճանավարըն տըր
փի, Հարպէք կէօթիր կէօթմէղ թանըյարադ.

— Տէնիդ պյըրը, տէյի հայդըրտը.

Դադաա կէօրիւնէն ճանավար տէնիդ այըրը նէ-

Պիր գաշ սանիցէ սօնրա պիրտէն պիրէ սույըն սալթհը զըդարարը . վէ միւթէադըպէն Տօղնուդ մէյթ օլարադ մէյտանէ չըդար , վէ սահիլէ եադըն պիր մահալտէքի սըզըդդ . Եէրտէ գալար . Գօլօնլար օր յա սէյիթակլէր :

Տօղնուդ օն պէշ օն ալմը այադ պօյունտա , վէ լասդալլ իւչ տէօրիթ պին օդկա սըդլէթինաէ իրի պիր ճանալար օլուպ , պօղազընտա բուշադ իլէ աշրւմըշա պէնզէր պիր ճէրիհա վար իտի :

Աճէպա Տօնդուգը պէօյլէ պիր տարպէ իլէ թէլէֆ իտէն հանկը միւտհիշ ճանավար իտի , պուրասը անլաշը ամարար . Սկյոս Սըմիթ իլէ արդատաշարը տա , պու մէսէլէյի միւլահազա իտէլէք շըմինէլէրէ ալտէթ իթ-տիլէր .

17

Մայըըն եէտիսի օլան էրթէսի կիւնի միւհէնտիս իլէ ժէտէօն , նասլը թաամ իհզարը իլէ մէշղու պը-ըագարագ մէնդարէյի վասիյէ թէրէսինէ չըգտըլար . Հարպէր իլէ Պանզըօթ տախի օտուն կէթիրմէք իւզրէ օրմանա կիթմիշլէր իտի .

Միւհէնտիս իլէ մուխպիր պիր ազ սօնրա Տօղնուդըն նաշը պուլունտուդու մահալէ վասըլ օլտուլար . Եիւղլէրծէ գուշլար Տօղնուզըն իւզէրինէ պիրկփէրէք կակալամայա պաշլամըշլար իտի . իտի արդ ատաշ գուշ-լարը թաշլար իլէ տաղըթմըլար . զիրա միւհէնտիս Տօղնուզըն եադընը ալմագ իսթէմիշ իտի . պու հայ-

պինտէն օլուուզու հալտէ , պուրուն տէլիքլէրի . պուրնունըն խողէրինտէ օլմադ . հասէպի իլէ տիկէրլէրինտէն թէֆրիդ . օլունարագ , ծօնդուդ թէսմիյէ օլունտան ճընստան իտի ,

Տէհշէթլիւ ճանավար հէմոն քէօրէյին իւղէրինէ աթըլուը . վէ մէտէն իլէ Հարպէրէ օդ իլէ միւտափասյա մէյտան վէրմէյէրէք թօրը եադալամասը իլէ իրիսի պիրտէն սույըն ալթընտա զայու օլուուլար .

Խուլ , քէօրէյի գուրլմարմադ իւղէ սույա աթըլըսկ իրի ճանավար իլէ պողուշմագ խսթէտի , լարին միւհէնտիս ճէսուր խրտմէթքեարը ալը գօյտու . պուէսնատէ սուլարըն ալթընտա միւտհիշ պիր միւճատէլէ ճէրկյան իտիյօր իտի , լարին պու միւճատէլէ միւթրդա քէօրէք իլէ տէյիլ իտի , զիրա թօր՝ օ իրի ճանավար իլէ օղբաշամսյաճազը , վէ պիր համատա մահի օլուապ կիտէճէյի տէրքեար իտի .

Ալթընտա վուդու պուլան միւճատէլէ հասէպի իլէ սաթհը տալկալանմագտա օլուն կէօլիւն սույը պիր տահա գարըշաը , աշաղըտան պիր գու.վլէյի ֆէվլէլատէ իլէ աթըլըյօր իմիշ կիպի քէօրէք սույըն սութհընտան ֆըլըտաը , վէ էրէյիճէ սույըն խարիճինտէ եխոքսէլուկտէն սոնրա թէքրար տիւշտիւ , վէ սուլաճէրիհէտար օլմագսըլլըն եխողէրէք սահիլի սէլտմէթէ ըլդար .

Գոլօնլար քէմուլի հայրէթլէ պու մէնդարէյի հարիկ իւլ ատէյի թէմաշա իտիյօրլար իտի . անլաշըլմադ մէսէլէ , հալա սուլալըն ալթընտա միւճատէլէ տէվամ իտիյօր իտի . տէմէք քի ծօնդուդ քէնտինտէն ազկըն պիր ճանավար թարափընտան մուհաճէմէ իտիլտիյի իշին , քէօրէյին եադասընը պըլաղըս քէնտինի միւտափաա իտիյօր իտի :

վանըն էթի . Մալէղիյանըն եւրդի բըրէնսոլէրինէ մախսուս պիր թատամ օլմաղըլա , թէճրիւպէ իշխն պիր բարչասընը բիշիրմէք իւզրէ նապէ իհալէյի քէյիլիյէթէ գարտար ժէրափէր .

Տինքի վագաա հալա Սիյրօս Սըմիթին խաթըրէ-սինտէն շրդմամըշ իտի . աճէպա նաորլ պիր միւտհիշ ճանավար , Տօղնուղը իթլաֆէ մուվաֆագ օլմոշ տրրտէյի տիւշինիյոր իտի . միւհէնախս կէօլին սաթհընա քէմալի տըգդաթըլա պադըյօր , Գագաթ հիշ պիր շէյ կէօրէմէյօր իտի .

Տօղնուղըն պուլունատուղու մահալոէ սուլար տէ-րին տէյիլ իտի իսէ տէ , լաքին կիթակիքէ տէրինէ-շէրէք կէօլին սաթհինէ տօղըռ բէք զիյատէ տէրին-լէշտիյի սույըն լէնկինտէն անլաշըլյօր իտի . մէտէօն կէօղէ աղադ իլէ .

— Պուրատան պիր շէյ անլաշըլմայօր , տէյիլ մի տէտի .

— Խայր աղիղիմ , տիւնքի մատաէյի պէն նէյէ համլ իտէնէյիմոէ միւթէհայրը դալըյօրում .

— Վագաա Տօղնուղըն եարասը զարիփատ տիր . հէլէ քէօրէյին սուտան արշարը ֆըրլաաըլմասը , բէք զիյա-տէ ճալիպը մէրագ տոր . սանրի գուվիթիթի պիը գօլ քէօրէյի խալիճէ աթալգատան սօնկա . եինէ օ գօլ , ե-լինտէքի բըշագ իլէ Տօղնուղը իթլաֆ կյէմիշ տիր .

— Էվիթի , էօլէ կիափի , եա պէնիմ տէնիլսէն գուրթարըարագ մաղարայա կէթիրիլափիլիմէ նէ տէր-սինիզ , խիւլասայի քէլամ պու ատատա զարիփ պիր սըրը հիւքմիքմա տըր , լաքին շիմտի պու խուսուստա զիհնիմիզի եօրմացալըմ տա իշիմիզէ պադալըմ .

Միւհէնախս , կէօլիւն սուլարը նէրէտէն պօշանըր օլտուղունը անլայամամըշ իտի . պու տէ վա օլտուղւ-

ըլ և էրակ սուլարտա պիր ազընթը հըսս կյլէափ . սույա
պիր տէյնէք աթտը , վէտէյնէյին կիթտիյի ճիճէթէ
կիտէրէք կէօլիւն միւնթէհայի ճէնուպիսինէ վասըլ օլ-
տուլար . ազընթը պուրայա գատար տէվամ կյլէտիք-
տէն սօնրա սուլար դարբշըյօր , վէտ օրատա ճէրիան
քէսիլիյօր խտի .

Ոկյոս Սըմիթ դուլաղընը եէրէ գօյարագ տինլէ-
տի , թահաէլ արդ սու ազընթը լսընտան միւնհասըլ
պիր սէտա իշիտիալ այաղա գալգ արագ .

— Իշմէ կէօլին սուլարը պուրատան կիտիյօր .
միւնլագա կըրանիթ թաշարը արասընտա պիր մէճ-
ըասը վար քի , օրատան տէնիղէ դարբշըյօր . պէն պու-
նը անլատըմ ա' , օ մէճրատէն խաթիֆատէ իթմէլիկիզ ,
տէյէրէք , ուղուն պիր տէյնէյի , սլուլունտուգլարը
մահալաէ սույա պաթըլլարըլլ կիպի , սաթհը պահրտէն
կիր գատէմ' աշաղըտա կէնիշ պիր տէլիք պուլունտու-
զունը անլատը . սուլար մէկքիւր տէլիքտէն օ տէրէճէ
շիտտէթէք ազընթը խտի քի , միւնհէնտիսին էլինտէ պու-
նըւնան տէյնէյի պիլէ քէմալի շիտտէթէք դարբագ կէօ-
թիւրատիւյինտէ .

— Իշմէ պուլատւգ , պուրասը կէօլիւն սուլարընը
նաղլ իտէն մէճրանըն աղզը տըլ . պէն պու ազըզը
մէյտանէ շըգարաճալլմ' , տէտի .

— Կասըլ :

— Կէօլիւն սուլարընը եքի լուշ գատէմ' գատար
ալչալտարագ :

— Աուլարը նասըլ ալչալտաճագ սընլզ :

— Կէօլէ պաշգա պիր մէճրա աշալագ :

— Նէրէտէն .

— Աահիլէ էն եագըն օլան մահալտէն .

— Ֆադաթ օ սահիլ թէմամէն թաշպագ տըլ .

— Ելբանիթ թաշարընը աթարըմ, պու տէլիքտէ մէյտանէ չըդար :

— Օ հալտէ կէօլիւն սուլարը սահիլէ տէօքիւլ- ափիլ նօդթատաս պիլ չէլալէ վիճատէ կէթիրիր :

— Իշխէ պիղ տէ օ չէլալէտէն իսթիժատէ իտէ- նէյիզ, կէլ պաղ ալրմ :

Կէօլիւն սուլարըն նադլ իտէն տէլիյին պուլուն- սուլու նօդթատան իթիպարին, տէնիլ թարաֆընս իլէրէնտիյի հալտէ, սահիլտէ պուլունան եխ.քսէք դայալըգլարըն իւղէրինէ մուվասըլիթ օլունուր իտի . տէմէք կէօլին սուլարը, գայալարըն իշխնտէն քէնտինէ պիլը մէճրա պուլարադ, թահտէլ արդ տէնիլէ իլթի- հադ կյէջօր իտի, մէզքիւր կըրանիթ դայալըգլարը զիյատէ եխ.քսէք օլուա, աէնիլ իսէ գայալարըն տի- պինտէն իթիպարին իքի եխ.զ դատէմ գատար պիը մէսաֆէտէ պուլունույօր իտի :

Միւհէնտիս արդատաշը իլէ պէրապէր կէօլին քէ- նարընտան այրըլտը . ծէտէօն, Սիյրօսըն պու պապտէ տախի մուվափագըյէթինէ դաթան շիւպհէ իթմէյօր իտի, ֆագաթ միւքէմմէլ ալաթ պուլունմատըլը հալ- տէ գօճա գայալարը աթարադ, կէօլէ եէնի պիլ մէճ- րա թէքիլ իթմէք, վէ պու սայէտէ սուլարըն սաթհը- նը ալշալտարադ, թահտէլ արդ օլան մէճրայը մէյտա- նէ չըդարմագ, հագըգաթէն միւշկիւլ պիը մատտէ ի- տի :

Սէյրօս Սըմիթ իլէ մէտէօն շըմինէլէրէ ավտէթ իթտէփէրի էսնատէ, Հարպէր իլէ Պանդլովտա օտուն սալընը պօչալիթըյօրլար իտի. Պանգրօփ միւհէնախսէ խիթապէն :

— Միւսիւ Սիյրօս, օտուննուլուզը պիթիրտէք, տիփարելըլա նէ վաղըթ պաշլայաճալըզ, աէտի :

— Եիմոի տիվարճըլըդ տէյիլ՝ քիմեակիրլիյէ պաշ-
լայաճաղըզ :

Ժէտէօն . - Էվլէ՛թ , ատայը հէվայէ աթաճաղըզ :

Պանդրօֆ . - (Հայրէ՛թ իլէ) Ատայը մը աթաճագ-
ուլնըզ :

Ժէտէօն . - Լաքին դըսմէն :

Սէյրօս Աըմիթ օ կիւնքի միւլահաղաթընը անլաթ-
աը , մումակիլէյհին գավլինճէ կէօլին սուլարը ալչագ-
տարի տէլլիքտէն կիլէրէք , մէնդարէյի վասկիէ թէրէ-
սինին տիպինտէքի պալատէ մէզքիւր եիւ քսէք դայա-
լըգ արասընտա ճէսիմ պիր մէնտա աչարադ . թահ-
տէլ արդ աէնիդէ իլթիհադ կյլէյօր քի , օ դայալար
արասընտա միւթլագա սիր մաղարա օլմասը լազըմ կէ-
միր . պինաէն աէյյի կէօլիւն սուլարընա պաշդա սիր
մէնրա պուլունուոլ այշալտրլրր , վէ օ տէլիք մէյտանէ
չդարըլըսա , մաղարանըն իշխնէ կիրկլիք , վէ օրասը-
նը սիր մէսքէն հալինէ թահվիլ խովլմէք միւմին օլա-
պիլէնէք իտի :

Ակյրօս , սուլարը ալչալթմաղա մախսուս մէնրայը
սահիլէ դարիալ դայալարտան աշաճադ իտի քի , սու-
խուսուստա սլարութտան դուփէթիլի սիր էնդա՛ի նա-
րկյէյէ իհթիյաճ վսր իտի . օ էնզըյը նա՞սըլ եաբմալ :

Նառ իլէ Պանդրօֆ տօղնուզըն եազընը չըդ արմա-
դա վէ էմինի այըրմաղա մամուր խովլտի . Ակյրօս
Աըմիթ , Ժէտէօն վէ Հարապէր տէ քէօմիւր մատէնի իտ-
թիխրաճ կյլէտիքլէրի մահալէ միւթէվէնճիւհ օլտուլար
քի , միւհէնտիս օրատան միւրէքքէպամթը քիպրիթկյէ-
տէն սիր նումունէ կէլթիրմիշ իտի . օ կիսն ադշամա-
դատար միւրէքքէպամթը մէզքիւրէտէն շըմինէլէրէ նազւ
իլէ օլլաշըլաը . ադշամ իւզէրի շըմինէլէրտէ սիր դաչ
թօնէլաթօ դատար թէրաքիւմ իիմմիշ իտի :

իրթէսի կիւն միւհէնտիս մուամէլաթը քիմեէվիյէ-
յէ պաշլատը . միւրէքքէպաթը մէզքիւրէ քէօմիւր ,
սիլիսիյում ալօմիյն վէ քիպրիթը հատիտտէն միւրէք-
քէպ տիր քի , էն զիյատէ չօգ օլան մէզքիւր քիպրիթը
հատիտ գապիի իսթիմալ օլմադ իւզրէ . քիպրիթիթ
հատիտէ թահիլ օլունաճադ , վէ անտէն տէ խամիսը
քիպրիթ իսթիհալ գըլընաճադ իսի .

Խամիսը քիպրիթ , եանի զաճ եաղը , ալէմը սէ-
նայիտէ էն միւսթամէլ վէսայիթի քիմեէվիյէտէն օ-
լուապ , միւհէնտիս՝ ճիսմի մէզքիւրի պիլ ախիրէ մում
եաբմադ , տէրիէրի տէպդ իթմէք , եանի քէօսէլէ եաբ-
մադ իշին իսթիմալ իտէճէք իտի իսէ տէ , պու տէֆա
պաշդա շէյէ գուլպանընաճադ իտի .

Միւհէնտիս շըմինէլէրին արդասընտա տիւղ պիր
եէրէ պիր չօգ օտուն եըղտըդտան սօնրա , անըն իւ-
շէրինէ գայզան թաշը նէվինտէն օլուապ շիսթ թէսմի-
յէ օլունան թաշլարտան վաղ իտէրէք , անըն իւզէ-
րինէ տէ գըրըլարադ ֆընտըդ ճէսամէթինէ կէթիրիլ-
միշ միւրէքքէպ ատաթը քիպրիթիյէյի պիր սըլա
տէօքտիւ .

Պատէհու օտունլար եագըլուը , օտունլարըն հէ-
րարէթի իլէ տէրունինտէ մատէն քէօմիւրիւ վէ քիւ-
քիւրտ օլուուղունտան տօլայը , շիսթ թաշլարը տա ա-
թէլ ալտը . միւրէքքալաթը քիպրիթիյէ սըլասընըն իւ-
շէրինէ պիր աղ տահա իլավէ իտիլոփ . անըն իւսթիւ
տախի թօրրադ վէ տալլար իլէ հէվա ալմադտան մո-
հաֆաղա իշին սէթը իտիլոփ .

Պու քիւմէ օն իրի կիւն գատար քէնտի հալինէ
թէրը օլունտուղունտա , տէրունինտէ պուլըւնան քիպ-
րիթի հատիտ պիլ իմթիղաճ , քիպրիթիթի հատիտէ ,
ալօմին տախի քիպրիթիթ ալօմինէ թէհավիլիւլ իտէր .

վէ սիլիոյում իլէ քէօմիւր իսէ եանարագ մահվ օլուր կիտէր :

Իմթիղաճը քիմեէվի օլմադ իւղրէ թէրք օլունտուղու վագըթ Սիյրսս Արմիթ իլէ րէֆիրլէրի , պաշդա իշէրէ կիրիշտիէր . Նասլ իլէ Պանդրօփ Տօղնուգտան շրդարարգրարը եաղը թահիլ (Հալեցունել լուծել) կյլէ, յէրէք , տէրունինոտէ պուլունան գրլըսէրինի իխրան իթմէք իդթիզա իակիյօր իսի քի , պու տա անճագ եաղը սապուն հալինէ թահիլիլ իլէ միւմքին օլապիլէճէք իտի :

Եազտան գըլըսէրին չըդարմագ իշին սապունա թահիլիլ դըմնընտա եալընըզ քիմէճ եախօս սոտա իլէ մուամէլէ իթմէք քեափի օլմադըլա , միւհէնտիս սահիլտէ չէօյէն վէ սապարլիյէ կիսի , խըլգամէն սօտայը հավի պուլունան պիր թադըմ՝ տէնիլ օթլարընտան հայլըճա թօրլամթաը վէ ճիւմէսի դուլուտըլտըգտան սօնրա պիր շուգուրա տօլտուրուլարագ եագըլաը . աթէշ պտղը, յէ գալան մէվատաը թօղ հալինէ միւնդալիս օլունճայա գաաար տէվամ իթալիկլուսի քի , պու թօզա ալէլ ումում «թապկիյ սօտա» թէսմիյէ օլունուր :

Իշմէ միւհէնտիս մէղըիւր թօղ իլէ եաղը մուամէլէ կյլէտյի կիսի , գապիլի իսթիմալ սապուն իլէ գըլիսէրին հասըլ օլուռ :

Ամէլիյաթոէ մուվափագըլյէթ իշին միւհէնտիսէ պիր էճղա տահա լազըմ տրը քի , սօտա աղօթիթ բօթաս , եանի կեօհէրչէլա տրը . աղօթիթ բօթաս իսթիհսալի զրմնընտա գարալօնիթ բօթասը հավի օլան պիր թադըմ նէպամթամըլն , խամիս աղօթ իլէ մուամէլէսի կյճապ իսէր . քաղամթ խամիս աղօթը նէրէտէն թէտարլիք իթմէլի . իշմէ պու մատտէ ճիտէն միւշկիւլ իսէտէ միւհէնտիսի շոշըթմատը , անճագ Պօլոն-

լարըն թալիցինտէն օլարագ միւանդլին տաղընըն էթէք-
էրինտէ , Հարագէր թարաֆընտան խալիս ազօթիթ բո-
թաս մատէնի պուլունտու . իշ թապիաթըն հասըլ կյ-
լէտիյի կէօհէրչէլայը եալընըլ թասիլիյէ (մադրէլ) կյլէ-
մէքտէն իսպարէթ դալուը :

Խիւլասայի քէլամ շու միւխիթէլիփ իշլէր սէքիզ
կիւն գատատ իմթխտար իթտի . քիպրիթի հատիտին
քիպրիթիթի հատիտէ թէպէտոտիւլի իրմալ օլունմատան
մէվատուը լազըմէնին ճիւմէսի իհզար օլունմուշ օլատո-
զունտան՝ տահա իսթիղա իտէն իւշ կիւն զարֆընտա ,
Գոլօնլար ամէլիայաթը քիմեէվիէտէտէ դուլլաննադ . իւզ-
րէ պիր դաշ թանէ քիլաէն բօթա վէ սայիրէ եար-
տըդտան պաշդա , քիպրիթիթի հատիտին թադթիր
(կաթեցունել) ինէ մախտուս պիր տէ գուրուն ինչա
կյլէտիլէր . հէր շէյ թէմամը թէմամընա հազըրդանտոր .
միւրէք քէպաթը քիպրիթիցէնին թէհավիլի խիմամ
պուլուտուգտան սօնրա հատըլ օլան մատտէ , սու իլէ տո-
լու պիր հավուզա տէօքիւլէրէք դարըշարըրըրոը , պա-
տէհու սու պօշալուլարագ սիլիս վէ քիւմիւր թօգուն-
տան իսպարէթ օլան մատտէ սույըն ալթընտա դալար .
ալընան սուտա իսէ էրիմիշ քիպրիթիթի հատիտ իլէ
քիպրիթիթ ալօմին պուլանտոյօր իսի քի , պուտա հալլ
օլունտուդու կիսի քիպրիթիթի հատիտ սիլլուրլարը մէյ-
տանէ չըդտը . վէ տէնիլ սույըն օլան քիպրիթիթ ալօ-
մին իլէ դարըշը սու դալուը :

Միւհէնտիս , Պօհէմիյատտա դօլայ պիր տոտուլ ստ-
յէսինտէ դապիլի իսթիմալ խամիս քիպրիթիթի իսթիհսալ
օլունտուզունը պիլակինտէն , քէնտիսի տէ օ թարիրը
էսհէլի իմիխաղ կյլէտիյինտէն , դարադլը բօթալար ի-
լէ ֆուրուն ինչա կյլէմիշ իսի քի , քիպրիթի հատիտ
պէօյլէ դարալը բօթալար տէլտունինէ դօնուլարագ

Գուրունտա թէսիմին օլունտու . ալինաէն ալէյհ իշէ պաշատըդտան թամ օն իրի կիւն սօնրա , եանի Մայրան Եերմինճի կիւնի , հէր շէյտէ գուլլանմագ իւղըէ խթիհսալ կյլէտիյի խամիսը քիսլիթիմի մէյտանէ կէթիրմիշ իափ .

Միւհէնտիս , էվէլճէ թէքսիֆ (կարծրացնել) կյլէտիյի դըլիսէրին իլէ խամիս ակօթը մուամէլէ կյլէյուպ , անտէն սարըմթըրագ պիր սու հասըլ օլուռ . Սիյրօս պու սօն ամէլիյաթը շըմինէլէրտէն ուզագ պիր մահալտէ եալլնըդնա եարտը , զիրա վիճուտէ կէլէն պու էճզա բէք թէհիքէլի պիր շէյ իտի , ալիմ ատէմ էճզայի միւսթահսէլէտէն պիր մըզտար կէթիրէրէք արգատաշարընա իրայէ իլէ .

— Իշթէ պու նիթրօ դըլիսէրին ափիր , տէտի :

Ֆիլ հագըդա միւ հէնտիսին խթիհսալ կյլէտիյի սարըմթըրադ սու , պարութտան օն գաթ զիյատէ գուվկէյի թախրիպկէյէ մալիք օլան նիթրօ դըլիսէրին իտի . նիթրօ դըլիսէրին , պարութ կիսի եալընըդ աթէշէ միւշթէյիլ օլմազ , սիւրիւլմէք վէ վուրմագ իլէ տէ աթէշ ալրու , պինաէն ալէյհ խթիմալի բէք թէհիքէլի տիր . Պանդրօֆ քէմալի պիգայտի իլէ միւ հէնտիսէ .

— Եիմափ պու սու պիզիմ գայալարը բարչալայաճագ , էօյլէ մի , տէյու սօլստու :

Սիյրօս . - Լվկէթ արգատաշար , հէմ նիթրօ գըլիսէրին , գուվկէյի թախրիպկէսինին շիտտէթի հասէպի իլէ , կըրանիթ թաշլարը կիսի նէ գատար սէրթ մանկէ միւստըֆ օլուրսա օ գատար զիյատէ ինրայի թէէսիր իտէր :

— Միւսիւ Սիյրօս , պու նէ վագըթ օլաճագ .

— Եարըն գայալարա պիր տէյիք աշալգտան սօնրա :

Երթէսի կիւն, եանի Մայըսըն եիրմի պիլինտէ
պիղիմ մատէնճիլէր, Աըրանթ կէօլիւնին սահիլի իլէ
եիւքսէք դայալըդ արարոնտարի պիր նօգթայա կիթ-
տիլէր. պու նօգթա կէօլին սաթհընտան աշադ օ-
լուալ, սուլար անճադ սահիլի թէշքիլ իտէն եիւքսէք
դայալըդըր իլէ տուրույօր իտի քի, եկէր օ դայալար
դալուրըլաճադ օլուրոս, կէօլին սուլարը աշըլան
մէճրատէն չըդըպ, թէրէնին եանընտա պուլունան ի-
քի եիւդ էլլի դատէմ եիւքսէքլիյնտէ դայալարտան
աշաղը տէօրի լէրէք տէնիզէ իլմիհադ իտէնէք իտի :

Եէնի մէճրա իսէ պէօյիսք օլաճադ, վէ սուլար
քէսրէթիլէ ադարազ կէօլիւմէսի մաթլուալ օլան էսկի
մէճրայը մէյտանէ չըդարաճադ իտի. մաթլուալ, կէօ-
լէ պու նօգթատա սահիլիք իտէն դայալարը րէֆ կը-
լէմէք օլուուզունտան, միւհէնտիսին թահտը բէյասէ-
թինտէ օլարադ, Պանդրօփ օրատա պիր տէլիք աշմա-
յա պւաշատը. տէլիք, դայալարըն իշխնտէ պիր նօգ-
թատան պւաշայըպ, կէօլ թարամիլնա տոզրո. մայի-
լէն աշրյաճադ վէ կէօլին սուլարը սաթհընտան սահա
զիցատէ աշչալընճայտ դատար տէրինլէտիրիլէճէք ի-
տի :

Պանդրօփ իլէ միւհէնտիս օ տէրէճէ հայրէթլէ չա-
լըշտըլար քի, պու միւշիւլ ամէլիյաթ, էօյլէտէն
տէօրիթ սաաթ սօնրա խիթամ պոււրտու, միւհէնտիս
օն լիթրա դատար նիթրօ դըլիսէրին իտիմալ իտէ-
րէք պիր նէթիճէյի միւտհիշէ իտիհասուլ իթմէք իտ-
թէյօր իտի :

Նիմափ իշ նիթրօ գըլիսէրինի աթէշլէմէյէ դալ-
տը, նիթրօ գըլիսէրինի բաթլաթմադ իշին պիր տար-
սկ լազըմ իտի . շիւնքի աթէշ վէրիլէճէք օլուրոս բաթ-
ամատան եանալ կիտէր. Այլրօս թէհիփէտէն արի օ-

լարադ պու տարսէցի վէրմէք խզրէ չէօյլէ պկր թէտ-
պիրէ միւրաճամթ իմափի . էվկէլա աչըլան տէլիին իւ-
զէրինէ իւշ արագլը եիւքսէքճէ պիր ոըրա րէքզ իլէ ,
սալտան մամուլ իրէ աղըրճա պիր տէմիր բարչասը
պաղլատը , վէ տէմիրին մէրապութ օլտուղու իրին օր-
թասընա , պաշդա պիր ուղուն իր բապթ իտէրէք , տի-
կէր ու ճունը եիրմի օժուղ ատըր իլէրիյէ գատար կէօ-
թիրտիւ , վէ իրէրի քիւքիւթլէ յէրէք Փիթիլ մէդա-
մնտա օլան ուղուն իրի աթէշլէյէնէք իտի քի , պու
սայէտէ իր եանաճադ , վէ տէմիրին մէրպութ օլտու-
ղու տիկէր իրին օրթասընա գատար աթէշ կէլէնէք ,
վէ օրատա իգիննի իրտէ եանարադ պիթթապի սըրայա
պաղլը օլան տէմիր , ալթընտարի էնզանըն իւզէրինէ
տիւշէնէք , վէ նիթրո գըլիաէրինի բաթլատաճադ ի-
տի :

Միւհէնտիս պէօյլէնէ եաբտըգտան սօնրա մատէն
աէլիյինէ աղղընա գատար գըլիսէրին տօլտուրաը , վէ
տէլիյին խարինինտէ տէմիրին տիւշէնէյի եէրէրէ տէ
պիր աղ աէօթիւ , վէ քէմալի իհիթիյախ իլէ իրին ու-
նունը թութուշտուրատգտան սօնրա , գօշարագ շըմի-
նէլէրտէ պուղունան արգատաշլարընըն եանընա կէլտի .
ինտ էլ հիսապ պու իր թամ եիրմի պէշ տագըգ ատա
եանաճադ իտի :

Թիլհագըգա եիրմի պէշ տագըգ ատնրա նագա-
պիի թասավլուր պիր տէհէշէթլէ բաթլատը . կիւյա
պիս թիւն ատա թէմէլինտէն թիթրէմիշ , վէ պիր եանար
տաղտան ֆըրլայօր իմիշ կիպի թաշլարը հէփայէ սաշ-
տը , վէ հէփատա օլան հարաքէթ օ տէրէնէ շիտէթլի
օլտու քի , շըմինէլէրին թաշլարը սալլանտըլլ կիպի ,
բաթլայտն մահալաէն իքի . միլ ուղագ օլտուգլարը հալ-
տէ Գոլմնլար եէրէ տիւշափի լէր , վէ տէրհալ պաղա

գալգարադ նէթիճէյի զայրէթլէրինի կէօրմէք իւզրէ հէման կէու քէնարընա գոշտուլար .

Գոլօնլարըն ազդընտան պիր նիտայի հայրէթ ու մէսէրլէթ լրդտը . կէօլիւն սահիլինի թէշքիլ իաէն նըրանիթ դայալըզը վասիճէ աչըլմիշ օլուպ , կէօլիւն սուլարը օրատան շխատէթիլ պիր ճէրիյան թէշքիլ իաէրէք ֆըրլատըզընը , վէ եիւքսէք դայալըր իլէ կէօլիւն սահիլի արասընտա քէօրիսրէթք ագտըդտան սօնրա , պալատէ պէջան լյլէտլյլմիլ իւզրէ իփի եիւզ էլի դատէմ եիւքսէքլիքաէն տէնիլ քէնարընա տէօքիւլտիւյիւնիւ , վէ օրատան տէնիղէ իլթիհադ իթտիյինի կէօրտիւլէր .

18

Թէշէպպիւսիւնտէ մուվաֆֆադ օլան միւհէնտիս , միւթատը իւզրէ ասլա ալայիմի մէմունիյէթ կէօսթէրմէքսիդին վէ հիշ պիր սէօզ սէօյլէմէքսիդին շէշալէյէ պագըպ տուրոյոր իտի . Հարպէր իլէ մէտէօն բէք սէվինմէքտէ , նապ սէվինճինտէն սըրամագտա , վէ Պանգրօֆ իսէ պիր շիվէյի մախսուս իլէ պաշընը սալըարադ .

— Օ՛հ , Ալլահ իշին միւհէնտիսիմիլ միւթէֆէննին տիր , տէմէքտէ իտի .

Վագաա նիժրօ դըլիսէրին մաթլուստան զիյատէ պիր խըտմէթ իթմիշ իտի . կէօլէ աչըլան մէճրա , օ դատար ճէսիմ իտի քի . էսկի մէճրայէ նիսպէթէն պու եօլտան իւշ դաթ ֆազլա սու կիտիյօր իտի . պի-

նաէն ալէյն պիլու աղ սօնրա միւթլոտա կէօլիւն սուլա-
րը ալշալաճադ իտի :

Գօլօնլար , շըմինէլէրէ ավոէթ իտէրէք , գազմա
քիւրէք , չէքիճ , սաղտան մամուլ իր , վէ պիլու ազ տա
դավլ ալարագ Թօր իլէ պէրապէր թէքրար կէօլիւն քէ-
նարընա կէլտիլէր . ։ մնայի բահտէ կէմիճի՝ միւհէն-
տիսէ .

— Ֆոտաթ միւսիւ Սըմիթ , եաբտըզըմբզ ոլու սու-
յըն սայէսինտէ լուզումը թագտիրինտէ ատամըզը տա
պէրհէվա խոէպիլիրիզ , աէտի :

— Շիւպհէսիկ , իշ էճղանըն մըդտարընտա տրր .
Քիւրըէյի արդ պիլէ աթըլապիլիր .

— Պու Էճղայը թիւֆէնկտէ դույանամա զմըլյըզ .

— Խայր Պանդրօփ , նիմթո դըլիսէրինին շիստէթի
րէք զիյատէ աիր , սիլահլարը տալմատազըն իտէր .
Փագաթ էլիմիլոտէ խամիս աղօթ , կիւհէրչէլա , քիւ-
քիւրտ վէ քէօմիւր պուլունտուզը իշին բամուգ ոպա-
րութը , համտա պարութ պիլէ խմու իտէպիլիրիզ ,
ֆադաթ էլիմիլոտէ սիլահ եօդ աըլ .

— Ատամ սէնտէ պիլու աղ շալըշըր օնըտա եաբա-
րըլ .

Կէօլիւնիւր քի Պանդրօփ Լինդօնն ատամը լուզէթ
քիթաղընտան « զայրի միւմրին » քէլիմէսինի քիւլիցէն
սիլմիշ աիր .

Գօլօնլար կէօլին էսկի մէճրասընըն պուլունտուզու
մահալէ սէյիրթտիլէր , սուլարըն չէքիլմէսի հասէպի
իրէ դայալար խոզէրինտէ մէյտանէ շըդան պասամագ
կիսկի եէրլէրէ իսիթինտէն , մէճրասըն աղզընա գատար
էնմէքտէ դօլսց իտի . մէճրասըն աղզը եիրմի գատէմ
պօյունտա օլտուզու հարտէ , արզը անճադ իրի դա-
տէմ գատար օլտուզունտան , Գօլօնլարըն , պուրատան

իչերի կիրէպելմէլէրի միւմքիւն տէյիլ իտի . Փադաթ
նասղ իլէ Պանդրօֆ գաղմա վէ տէմիր շիվիլէրի էլէ ա-
լարագ , պիր սաաթ զարֆընտա ինսան կիրէպիլէճէք
գատար պիր տէլիր աշտըլար :

Միւհէնտիս տէլիյին աղղընա թէդարրուպ իլէ մէճ-
րա տէլունինտէ ինիլէպիլիր պիր եօդուչ պուլունտու-
զունը կէօրտիւ , էկէր եիւքսէքլիյի աղալմը իսէ , պու
մէճրա իլէ տէնիղէ գատար կիթմէք գապիլ օլապիէ-
ճէք իտի , պունտան պաշդա աշաղըլարտա պէօյիւճէք
մաղարա կիտի պիր մահալտէ պուլունտու , անտէն իս-
թիֆատէ իթմէք տախի միւհմէճէլ իտի . Պանդրօֆ .

—Ե, յ միւսիւ Սիյրոս , նէ տուրույօլուդ , թօբըն ի-
շէրի կիրայիլինի կէօրմէյօրմուսունըզ , տէտի :

—Եվլէթ կիրէլիմ . Փադաթ իչերիսի գարանլըգ
տըր . նասղ կիթունն պիր աղ շըրա կէթիրսինտէ եօյ-
լէ .

Նապ իլէ հարապէր , կէօլիւն քէնարընտաքի չամ
աղաճլարընտան պիր չօդ շըրալը տալլար գօբարտըլար .
պունլար մէշէլէ կիսի եագըլտրդտան սօնրա , էօնտէ
թօբ իլէ միւհէնտիս օլարագ մէճրայէ կիրայիլէր . Փա-
դաթ միւլահաղալէրինէ մուղայըը օլարագ . մէճրա
կիթտիքնէ կէնիշէնիյօր իտի . պիր աղ սօնրա այագտա
տօղրուճա տուրարագ . իլէրլէմէյէ պաշլատըլար .

Մաղարա տէրունինտէ նամահտուտ զէմանլէրտէն
պէրի աղան սուլար , զիյատէ ; եօսուն եաբարագ . եիւ-
ըիւմէյի բէք թէհիքէտար իյլէտիյինտէն , Կօլօնլար զա-
յէթ տրգդաթ վէ իհմիյաթ իլէ եիւրիւմէյէ մէճպուր
օլտուլար . միւհէնտիս պու մաղարանըն սու ճէրիեա-
նընտան հասըլ օլմայըպ . պիլսպիս մէրքէզի արզ շիտ-
տէթը հէրարէթի , եանի եանար տաղ թէեսիրի իլէ վի-
ճուտէ կէլտիյինի անլատը .

Դօլոնլար մէճրա տէրունինտէ իլէրլէտիքճէ , վա-
դաա պիր շէյ սէօյլէմէյօրլար իտի իսէ տէ , կիթալիքճէ
կիրիքթարը խէփի ու տէհշէթ օլուլորլար իտի . զիրա ի-
լէրուտէ տէնիղ ճանավարլարընտան պիր միւռնիշ հայ-
վանըն միւխօթէփի պուլունաճազը իհթիմալտէն պախտ
օլմատըլընտան , պէօյիւք պիր իհթիյաթ լազրմ կէլի-
յօր իտի :

Մամափիհ թօր , Գօլոնլարըն էօնիւնտէն կիթմէք-
տէ օլմազըլա , չայէտ պիր թէհլիքէ օլսա , էլպէթ իխ-
թարը քէյֆիյէթ իտէճէք իտի :

Պէօյլէճէ եխող գատէմ դատար իլէրլէտիքտէն սօն-
րա միւհէնտիս տուրարտագ տրդատաշլարընը եանընա
ճէլսկ իթտի . տուրտուգլարը եէր կէնիշճէ պիր մաղա-
րա իտի քի , թավանինտան հայա սուլտար տամիայօր ի-
տի . հէվասընտա թէտիփիւնէ տէլալէթ իտէր պիր շէյ
հըսս օլունմայօր իտի . ժէտէօն սէօղէ աղաղ իէ :

— Ազիզիմ Սիյրօս , իջմէ զայէթ կիզի վէ քէշփի
միւմքիւնսիղ պիր մահալ . լսրին չիփայիտէքի դապիլի
սիւքինա տէյիլ , տէտի :

Պանդրօֆ . - Նէտէն դապիլի սիւքինա տէյիլ ի-
միշ :

— Զիւնիքի չօդ դարանիլդ , հէմտէ տար տըր :

— Պէօյիւթմէյէ , վէ բշըդ արմադ իշին տէլիրլէր
աշմազա մուվաթիփագ օլամա զմիյը :

Սիյրօս . - Պիլ եօլումո զտա տէվամ իտէլիմ , պէլ-
քի աշազըլարտատ տահա մինասիա եէրլէր պուլուրտգ :

Հարուեր . - Գոյալուրտարի իրթիփարն տահա տե-
ռոգ իւ չոտէ պիրինի դաթ իթտիր :

Սիյրօս . - Էվիլէթ , հէնուղ սիւլիւսինի դաթ իյլէ-
տիք , մէճրատէն պէրի անճազ եխող այտգ դատար էն-
տիք , պէլքի եխող դատէմ տահա աշազըտա . . .

Պանդրօֆ . - Էվլիէթ միւսիւ Ալյոս , տըգդաթ ի-
տէլիմ պէլքի պիր տէլիյէ տիւշի վէրիրիկ .

— Միւհէնտիս . - Թօր , իլէրի :

Քէօրէք էփէնտիսինին սէօզիւ իւղէրինէ մազարա-
նըն նօդթէյի միւնթէհասընա ասոզրու դօշտու վէ օ-
րատա էվլիէրինտէն զիյատէ հայդըմազա պաշատը .
Գօլօնլար քէօրէյի թէադըալ իտէրէք , մէշալէէք սա-
յէսինտէ օրատա , կըրանիթ թաշը տէրաւնինտէ աչըլ-
մըշ պիր գոյու կէօրտիւլէր . կէօլիւն սուլարը , Գօլօն-
լարըն կէտիյի երլէրտէն կէչըրէք մազարանըն տէբու-
նինի տօլտուրտուդտան սօնրա , շխմտի միւշահատէ օ-
լունան շու գոյոււտան տէնիդէ իլթիհադ կըլէտիյի ան-
լաշըլորը . պու գոյոււ ատի գոյոււլարտան Փարզոըզ
իսէ տէ , տէրանինէ կիրմէք գապիլ աէյիլ իտի :

Մէշէլէլէր գոյունըն ազզրնա թութուլուու , փա-
դաթ տէրաւնինտէ պիր չէյ կէօրիւլէմէտի . միւհէնտիս ,
թութուշտուրտուզու պիր չըրա բարչասընը գոյուեա
աթտը , չըրա , զիյասը իլէ գոյունըն տիվարէրիսի այ-
տընլամթարադ աշալա էնտի . սէտատէն , չըրանրն սու-
յա , եանի սաթհը պահրէ տիւշիւալ սէօնտիյի անլա-
շըլուը :

Ջըրանըն աշադր էնտիյի միւտտէթ ճէ միւհէնտիս
գոյունըն տէրինլիյինի տօգսան գտաէմ գտատար թախ-
մին կըլէտի քի , պու հիսապճա մադարանըն սաթհը ,
տէնիզտէն տօգսան այադ եիւքսէք օլտուզու թէհադ-
դուգ իթտի :

Ալյոս Աըմիթ . - Եշթէ պուրասը պիզիմ մէսքէ-
նիմիլ օլաճադ տըր :

Ճէտէօն . - Թադաթ պուրատա պաշդա պիր ճա-
նավար սաքին իմիշ :

Միւհէնտիս . - Նէ՞ եաբալըմ , օ ճանավար շու գու-

Նասլ . - (Միւհէնտխովին սէօղիւնի դաթ իտէրէք .) Թօր նէրէտէ :

Ֆիւհաղըգա մաղարանըն իշխնի արատըլար , Գա-
դաթ քէօրէք պուլունմատը :

Պանդրօֆ . - Պէլքի քէօրէք եօլունուա տէվամ իթ-
միշ տիր :

Սիյրօս . - Քէօրէյէ եէթիշէլիմ :

Գոլօնլար էլլի դատէմ տահա էնտիլէր . պու արա-
լդդ իլէրիտէն պիր թադըմ աճիպ սէտալէր իշխափլտի-
յնտէն , տուլուալ տինկէտիլէր :

Հարապէր . - Իշխտիլէն սէս Թօրըն ուլամասը տէ-
յիլ մի տիր :

Պանդրօֆ . - Տէմիրի օդլար էլլիմիզտէ տիր , իհ-
թիյաթլէ տալրանարագ իլէրէյէլիմ :

Ժէտէօն . - Իշ կիթակիքնէ մէրադ վէրիյօր :

Գոլօնլար , հէր թէհիքէյի կէօղէ ալտըլարագ .
քէօրէյին իմուատընա դօշտուլար . հայլան , կիթտիք-
նէ ուլամայը արթըլըյօր իտի . աճէպա միւտհիշ պիր
ճանավար բէնչէսինէ մի տիւշտիւ . նիհայէթ իւլ էմի պիր
դաշ տադրդա սօնրա ալթմըշ դատէմ աշաղըաա Թօ-
րը պուլտուլար :

Քէօրէյի պուլտուդլարը եէր զայէթ լամիփ ԱՅ
վասի պիր մաղարա իտի . Նասլ իլէ Հարապէրին մէշալէ-
լէրի իլէ օրթալըդ զիյատար օլտու . Տէսիմ մաղարա
սոշ իտի . Գոլօնլար թէմամէն Ելթրաֆը տօլաշըլ հիշ
պիր շէյ կէօրէմէտիլէր . Գագաթ Թօր հալա ուլամակ-
տա տէվամ իտիյօր իտի . Սիյրօս պիլո գաչ տէֆա քէօ-
րէյի օխշատըդտամն սօնրա .

— Պուրասը պէօյիւք պիլո մաղարա , իլէրիտիտէ
եօդ , միթլադա սուլարըն կիթտիյի պիլո մէճրա պու-
լունտճադ . արը , տէտի :

յուտան գաջարադ եռուվսուընը պիզէ թէլք իթափ .

Պանդրօփ . - Տօղուսը շու անոտէ թօրըն եէրինէ քէօրէք օլուալ ուլամասընըն սէպէպինի անկամադ իսթէյօրում .

Միւհէնտիս . - (Քէօրէյէ պադարադ եալաշ սէս իլէ .) էվիլէթ , թօր թէք չոդ ճիհէթէրտէ պիզաէն զիյատէ մալիւմաթէ վադըլփ տըր .

Եռ անոտէ Գոլօնլարըն արգուսընըն դրոմի ազամը օլմուշ տէմէք իտի , իշինտէ պուլունտուզալարը մաղարանըն . հէր նէ գատար մէշէլէէր սպիզէսինտէ ճէսամէթ ու զարիէյէթինի անլամայօրլար իտի տէ , պունըն տիվարիէր իլէ օտա վէ սալօնլարա թագումի , կիւզէլնէ տայիրէյի իմքեանտէ իտի . հէր նէ գատար մաղարա րութուպէթի խսէ տէ , պիլ տահա պուրարարա սու կէլմէյէնէյինակն , րութուպէթատէ աղ վագրթաա պէրթալամափ օլաճագ իտի . մամափին իքի միւշկիւլ նօդթա զալըյօր իտի քի , պիդինճիսի մաղարայը այտընլաթմադ , իքինճիսի տէ կիրուալ չըդմայը զօլայլաթմադ տըր .

Մաղարանըն թավանընտան տէլիք աշխագ դապիլ տէյիլ , չընքի իւսթէրինատէ եխուզ մէթրօ գալընըզընտա գայա վար իտի , օլսա օլսա անճագ դայանըն ճէպէսինտէն , եանի տէնիպէ դարշը օլսան ճիհէթտէն տէլիք աշարադ ըշըդ ալմադ միւմքիւն օլտպիլէնէք իտի , միւհէնտիս մէտխէլտէն պէրի դաթ կիլէտիքի մէսափէյի հիսամլայարադ , տէնիպէ դարշը օլսան տիվարընըէք դալըն օլմայաճաղընը հիսապ իթափ . կիրիպ չըդմադ մէսէլէսինէ կէլիննէ , պուտա , բէնչէրէ աշըրտըտան սօնրա պիր դաբու վէ նէրտիւլան ինշասը իլէ միւմքիւն օլաճագ իտի , միւհէնտիս շու ֆիքրինի արգատաշընընա արդ կիլէտիյինտէ , Պանդրօփ .

— Միւսի Սիյրօս իշ պաշընա կէչէլիմ , ալամէլարըմ եանիըմտա տըր , պէն շու տիվարը տէլմէնին եօլունը պաւլուրամ , իշթէ շուրտատան տէլմէյէ պաշմալը տըր , տէյէրէք , ճանսիրէրանէ չալըշմաղա պաշլարը , եարըմ սաաթ սօնրա մէրդումըն եէրինէ նապ կէշտի , վէ անտէն սօնրատա մէտտէօն իշէ տէվամ իթտտի .

Իքի սաաթ գատար պէօյլէնէ քէմալի կէրմի իլէ չալըլարադ զայաըը տէլմէյէ մուլափփաղ օլտուլար . վէ հէրսի պիր աղըլ .

— Հուրրա , տէյի հայդըլարլար .

Գայալըրն գալընլըզը պուրատա թամ իւչ գատէմ րատաէսինտէ իմիշ .

Միւհէնտիս աշըլըն տէլիքտէն պակաը , թախմինի իւզրէ սահիլտէն տօգսան գատէմ եխուքսէ քիլըտէ իտիլէր , սահիլտէն իլէրուտէ Սէլամէթ ատասը , վէ տահա իլէրուտէ պահիը Մուհիթ պուլունմագտահիտի , աչըլան տէլիքտէն շիտութիլի պիր զիյա կիրէլէք , մագրանըն տէրունինի լաթիփ սուրէթտէ թէնվիր կյլէտի .

Մաղարանըն սու թարափը եխուզ գատէմ պօլընտա , վէ օմուզ գատէմ էնինտէ օլուալ , սաղ թարափը կէնիշ օլտուդտան պաշզա եխուզ գատէմէ եազըն եխուքսէ քիլըի վար իտի , պու ճիհէթտէ միւթէտատիտ տէլէք թէրէր օլտուզու կիսի , թավանըն տէրէք թէրի պիր դայրի միւնթաղտամ օլտուզու հալտէ լէթափէթպախա իտի .

Գոլօնլար , ուփագ պիր մաղարա պուրամադ իւմիւնտէ կէնին , պէօյլէ պիր տիվարիւշա մահալ պուրուգընտան տօլայը հայրէթտէ դալմըշար իտի . հէր քէսին աղզընտան մահզուզիյէթ նիտալէրի չըդայօր իտի . Սիյրօս իսէ աղըր պիր հալտէ .

—Արդատաշլարըմ, շու մաղարայը մըգտարը քեափի այտընլաթաըգտան սօնրա, սօլ թարաֆա օտալարըմըզը վէ սնապարլարըմըզը եարարըզ, սազ թարափտաքի կէնիչ մէյտանը տա քէնտիմիզէ թէճրիւպէ վէ միւղէխանէ իթիխաղ իտէրիզ, տէտի:

Հարպէր . - Պուրայա նէ՞ իւնվան վէրիլէճէք .

— Կըբանիթ Հառող . (*)

Պու էսնատէ մէշէլէլէր եանըպ պիթմէք իւղէ օլտու զունտան, իշխն պաղը, յէսինի էրթէ կիւնէ պըրագարադ մաղարատան չըդմագ զարուրի օլտու . Փագաթ կիթմէզտէն էվիէլ Սիյրս Սըմիթ պիր տահամահուտ գույունըն եանընա կէլիալ տըդգամթւա տիյնէտի իսէ տէ, պիր չէյ տոյցմատըզը կիողի, իշխնէ պիր մէշէլէ տահամա ամթտըզնտա, եինէ շիւպհէյի տավէթի խոէր պիր չէյ կէօրէմէտի, կէօրիւնիւշէ նազարէն շու մաղարատա տուրան ճանաւրար, սուլարըն չէքիլտիյինի հըսս իլէ դոյցոյյա աթըլարագ տէնիզէ մէրպութ օլան գույունըն տիպինտէն դաշըպ կիթմիչ խոի :

Միւհէնտիս կէօղէրի տալկըն վէ դայրը միւթէհարրիք օլարագ տիւշիւնմէքտէ իրէն, Պանդրօֆըն կյլէտիյի իսկթարընտան քէնտինէ կէլիալ, րէփիգէրի ելէ պէրապէր կէլտիգէրի եօլտան ավտէթէ պաշատըլար, էօնտէն կիթմէքտէ օլան թօր տայիմա ուլայօր իտի . Գոլոնլարըն էլէրինտէքի մէշալէլէր հէման սէօնմէք իւզրէ իրէն, Կըբանիթ կէօլիւնին էսկի մէճրասընտան ըլգտըլար :

(*) Ինկիվզ վէ Ամէրիգա լիսանլարընտա « Կիրանիթ Հառող » թաջտան էվ ամէք տիր :

19

Խրթէսի կիւն Գօլօնլար և էնի մէսքէնլէրի օլաճադ օլան նըրանիթ հասողըն ըստահը իլէ մէշզուլ օլտուլար վագաա գայալար տէրունինտէ հէր տիւրիւ թէար-րուդտան , մաղարբաթտան , րուզկեարտան վէ տէնիղ-տէն մէսուն օլան պու իդ.ամէթկեահէ պիր ան էվլէլ կէլիս և էրէշմէք խթէյէն Գօլօնլար , միւհէնտիսն ֆիքրինճէ շըմնէլէրի թէմտամէն թէրք իթմէյուպ , օ-րասընը պիր թագըմ ամէսպաթը ճէսիմէյէ մահալ ի-թիւալ իտէճէքլէր իտի .

Սապահէյին միւհէնտիսին իւք իշի , նըրանիթ հասողըն էօն թարափը սահիլին նէրէսինէ թէսատիւփ իսոլյօր օլտուղունը անլամադ օլտու . սահիլուէն սէք-սէն գատէմ գատար եխուքոէքիքտէ պիր տէլիր միւ-շահատէ օլունույօր իտի քի , մէղքիւր տէլիյէ տահա շիմտիտէն պիր թագըմ կիւմերճինլէր կիրիպ շըգըյօր իտի .

Միւհէնտիսին ֆիքրի , մաղարայը պէշ գըսմա վէ պիր սալօնա թագսիմ իտէրէք , էօն թարափտան տա-խի պէշ բէնճիրէ պիլոտէ գարու աշմադ իտի . Պանդ-րոփ , բէնչերէլէրին լրոզումընը թաստիգ իլէ պէրապէր դարունըն աչըմնասընա պիր մանա վէրէմէտի . զիրա մաղարանըն գարուսը , կէօլիւն եանընտոսի մէտխէլ ափիր տէյօր իտի . պունա ճէվապէն Սիյրօս .

— Տօսթլա՛րըմ , պէնիմ ֆիքրիմ օ մէտխէլի թէ-մամէն գարամադ , վէ քիսնէյէ սէզտիրմէյէճէք տէ-

ըէճէտէ կիզլէմէք . հաթուա լուղումը թագտիրինստէ սուլարըն եէնի մէճրասընա պիր սէտ եաբարադ , կէօմիւն սույտանը եինէ եիւրսէլտիալ օրասընը սու իլէ դարայը ալմընտա պըրագմագ տըր . զիրա օրատան պուրայա կիրմէք պիզիմ իշխն դօլայ օլտուղու կիպի , պաշգալարը իշխն տէ դօլայ օլապիլիր , տէտի .

Պանդրօֆ . - Պիղ պուրայա սօնրա նասըլ կիրէր չըդարըզ .

Միւհէնտիս . - Պու թարափտան իրտէն պիր նէրտիւպան եաբարըզ , նէրտիւպանը դալտըրտըզըմըզ կիպի , քիմսէնին պուրայա կէլէպիլմէսի միւմիրինսիզ օլուր .

— Պու գատար իհթիյաթէ նէտէն լուղում կէօրիյօրսունըզ , շիմոյիէ գատար ճանավարլարատան բէք օ գատար մազարրաթ կէօրմէտիք , ատամըլ խէ մէս-քիւն տէյիլ տիր .

— Պունտան գաթիէն էմի՞նմիսինիլ .

— Ատանըն հէր թարափընը բէշթ ու կիւղար իթ-տիյիմիզ կիպի գաթիէն էմին օլուրուդ .

— Բէք ալա , ատատա ինսան պուլունմազսա պի-լէ խարիճտէն կէլէպիլիր , պահըը Մուհիթին պու թա-րափլարը բէք թէհլիքէլի տիր . պինաէն ալէյհ իհթի-յաթլը տագրանմագ լազըմ տըր .

Կըլանիթիթ չառուզ , Մէրսի նէհրինին պիսքիւլտիսյի նոդթա իլէ շրմինելէրի թէշքիլ եյլէյէն գայալըզ արա-սընտա քեային օլտուդունտան , տայիսմա զուհուրի մէլ-հուզ օլան շըմալի շարպի բուզիւրլարընա մարուզ տէյիլ իտի , դաթէն միւհէնտիս աչըլաճագ օլան բէն-չըրէլէրէ չըշիվէլէր եաբուզդտան սօնրա տրշարըսընա տա միւքէմէլ գանատշար թագմագ . Փիքրինտէ իտի .

Գոլօնլար տէրհալ իշէ պաշլայըզ միւհէնտիսին եէ-

տինտէ պուլունան նիթրօ գըլիսէրինտէն ճիւղին պիր մըդտար իսթիմալ իտէրէք . դարույը , բէնչէրէլէրի վէ սալօնտա պիր պէօյինը բէնչէրէ աշտըլար . աշըլան մա-հալլէրէ պիրէր միւնթազամ շէքը վիրմէք իշխն իքի կիւն դատար օլլաշըլըզ . պիր դաշ կիւն սօնրա կըրանիթ Հառող լայըդը իլէ այտընկանմըշ օլտու .

Միյրօս Սըմիթին բըլանը մուճիպինճէ պէշ դըսմա թագսիմ օլունան մաղարանըն պիրինճի գըսմի , դա-րընըն նէրտիւպանըն օլտուզու . եէրտէքի արալըզը թէշ-քիլ իտէճէք , անտէն սօնրա օմուզ գատէմ կէնիշլի-յինտէ պիր մաթալախ , գըլդ գատէմ կէնիշլիյինտէ պիր թատամ օտասը , եինէ այնի ճէսամէթտէ պիր եա-թագ օտասը իլէ պէօյինը սալոնըն եանընտա պիր մի-սափիր օտասը պուլունաճագ իտի .

Պու թագսիմաթ մաղարանըն սու թարափընը թէ-մամէն իշզալ կյլէմէյիալ , օտասը իլէ մաղարանըն պիր Կըսմը արտաը այրըլարագ , օրասը հէր նէվլ մէքիւլաթ , մէշըուպաթ , վէ սայըր էտէվաթ իշխն անտարըզդ իտէ-ճէք իտի . սրունտոն պաշգա նօդարըտա պիր ու փագ մաղարա տահա վար իտի քի , Գոլօնլար պուրասընը թավան արասը թէսմիյէ իթտիլէր .

Կըրանիթմ զառ զէ կիտակ կէլմէք իշխն էլլիէլա մէն-ղարէյի վասկիյէ թէրէսինէ չըլ մագ , վէ իքի եիւզ դա-տէմ թուլինտէ օլան մէճրայէ էնմէք լազըմ կէլկոր իտի . միւհէնտիս հէման ֆիքրինի մէկուրյը իհրայէ զ զ-մագ իսթիյիալ , սաղլամ պիր նէրտիւպան ինշասընա պաշլանըլարը .

Պու նէրտիւպանըն իրի Քիւրի-ժունդ նամընտաքի աղաճըն լիֆէրինտէն եաբուզդտան սօնրա կիւղէլճէ պիւքիւլէրէք . դալըն պիր հալաթ գատար սաղլամ օլ-տու . նէրտիւպանըն այտդլարըտա զայէթ տաեանըդ-

գարըտա գայալար իւզէրինտէ պիր չըդընիթը վար իտի
քի . օրասը իշլէնէրէք պիր նէրտիւպան պաշը հալինէ
ոողուլտու . նէրտիւպանտ իրիյէ թաղ սիմ օրանարադ ,
պիրինճի դըսմը , թօրբագտան նէրտիւպան պաշընա
դատար . իրինճի դըսմը տախի օրատան դարտյա գա-
տար միւմմէտ օլտու . իրինճի դըսմ նէրտիւպան էնիսպ
չըդըլուլը զէմսն վիճուտէ կէթիրիլէն չըդընմթըյա
բապիթ օլունուպ , պէօյլէնէ պիր ֆասիլէ վէ մահալը
իսմիրահէթ հասը օլույօր իտի քի , ադշամիարը օ իրի
նէրտիւպանտէ չէքիլիս կըրանիթ Հառողէ ալընըք ի-
տի . զամթէն միւհէնտիս սու դու վիլէթի սայէսինտէ է-
նիսպ չըդմադ իւզըէ պիր մարինա եաբանադ . իսմէյօր ի-
տի .

Գոլօնլար նէրտիւպանտէն էնիսպ չըդմադա չարըգ
ալըշտըլար , Պանդրօփ կէմիճիլիյի սէպէպի իլէ պու խու-
սուստա հէր քէսէ տէրս վէրտի , հաթտա թօր տախի
զէքեասը սայէսինտէ , աղ վազըմտա նէրտիւպանտէն
չըդըպ էնմէյէ ալըշտը :

Պու իշէր ինրա օլունուր իրէն գըշ թէդարլուպ
կյլէմիշ իտի . Գոլօնլար , գըշ մէվսիմինտէ եէյէճէքլէ-
րինի տէրանպատ իթմէք իսմէյիսպ , հէր կիւն ժէտէօն
իլէ Հարպէր պիր գտչ սաաթ ձագամար գօրուլու զլն-
տա ալճըլըգլա իշմիշալ իտիյօրլար իտի . հէնուզ Մէր-
սի նէհրինի կէչէճէք պիր վասէթա եաբըլմամըշ օլու-
զունտան , թարուսթ օրմանը թէսմիյէ օլունան պէօյիք
օրման կէզիլէմէմիշ իտի . մէդըիւր օրմանտա օլաճադ
քէշթ ու կիւզարը իւք պահարա պըրագտըլար , լաքին
պունը իլէ պէրապէր ձագամար գօրուլուզլնտա գան-
դուր վէ եապան տօմուզը կիսպի սպար բէք չօդ օլմա-
դըլա , ավճըլար օդ եւայ սայէսինտէ հայլըճա շէյ վու-
րույօրլար իտի . Հարպէր օրմանըն նէնուպը զարպի թա-

լը պիր նէվ սէրվի աղաճընտան եաբըլտը . պունլարըն հէրտիտէ Պանդրօֆըն էլինտէն շըդմըշ իտի :

Նէրտիւպան գարըյա րապթ օլունտուդտան սօնրա , սայըը լիփտէն մամուլ իրէր իիէ մադարալը պիր բալանկա եաբըլտը . թուղլալար վէ քիրէճ քէմալի սուհուլէթէ կըրանիթ Հառողէնաղլ օլունտու , վէ հէման ամելլիյաթէ պաշլանտը . միւհէնտիսին թահտը նէզարէթինտէ իճրա օլունան պու ամելլիյաթ պիր գաչ կիւնտէն խիթամ պուլուպ , ըլըսն մուճիսկննէ մաղարանըն տէրունի լայըդը իլէ թանզիմ իտիլմիշ իտի . Գոլնլար կէօրտիւքլէրի իշլէրի քէմալի զէվդ ու սէփա իլէ իճրա իտիյօրլար իտի :

Լունայի ամելլիյաթտա Հարապէր քէնտինի կէոսթէրտի . տէլիկանլը զէքի , չալըշդան , վէ հէր չէյի չաբըդ անլայըպ չարըդ իճրա իտի օլմաղըլա , միւհէնտիս կիթտիքնէ պու չօնուղա օլան մուհապէթինի արթըլըլյօր իտի . Հարապէր տէ պիլ մուդապէլէ միւհէնտիս հադգընտա պիր մուհապէթը իհժիրամիքեարանէ հասըլ իտիյօր իտի . պու հալլէրի կէօրէն Պանդրօֆի իտէ սօն տէրէճէ մէմիուն օլուու :

Նապ , տայիմու ճէսարէթ , սատադաթ վէ դայրէթը միւհէսսէմէ օլուպ , էթէնտիսինի սէվիշը , սէվիլիր , վէ Պանդրօֆ իլէ հիւսնի իմմիղաճտէ պուլունմադտա իտի . մէտէօն տախի զույսուր , զէքի վէ էլինտէն իշկէլիր պիր առէմ օլմաղըլա , Գոլնլար րէյիսլէրի միւհէնտիս իլէ պէրտպէր , եէքտիկէրէ հէր վէճճ իլէ ույկուն ատէմիշը իտի :

Կըրանիթ Հառողըն նէրտիւպանը Մայիսին եիրմի սէքիղիննի կիւնիւ գամթիւն եէրլէշտի . սէքաէն գատէմ պօյու օլան պու նէրտիւպան եիւլ պատամաղա թադամիմ իտիլմիշ իտի . եէրտէն զըրդ զատէմ զատար եօ-

րաֆընտա պիր մէրար պուլուսի , օրատա մէվճուտ օշան կիւզէլ դօգուլու օթլաբան , վէ ինքաամը թըլպակիցէտէ միւսթամէլ պիր չօդ նէպատամը միւ փիտէաէն դուճադ դուճադ թօրլայը կըրանիթ հառ զէ կէթիլութի .

Պանդրօվ պունլարը կէօրինճէ .
— Պու օթլար նէ՞ օլաճադ . տէյտ աօրառու .
— Քէնտիմիղի թէտավի իտէնէյիդ .
— նէ վաղըթ .
— Խասիթ օրուլուադ .
— (Ճիտալյանէ) Ա.տատա հէքիմ օլմառըդան սօնրա պիզ տէ նէտէն խասթա օլաճադ իմիշիդ . հէքիմ պուլունմայան պիր եէրտէ խասթա տախի պուլունմալ .

Պանդրօվին Փիրինճէ պիր մէմէքէթէ խասթապը հէքիմիկը սօդար իմիշ . Հարակէր . կէմինիյէ ճէվակ պուլունտաը խէտէ տէ , եինէ կըրանիթ հառ զը պիր չօդ նէպատամը իիէ տօլառուրտու . պու մէվատա արասընտա Ամէրիդատա «Խովեդօ չայը» տէնիին պիր նէվ նէպաթ պուլուու քի , դայնատըլըրսա հագիդաթէն ւաթիփ պիր չայ վիճուտէ կէթիլիր .

Ա.վճըլար ավլարընտա տէվամ իտէր իքէն պէօյիւճէք պիր թավչան եռուվասընա միւսատըփ օլտուլար , վէ հէման եռուվայա ետքլաշտըդլարընտա , թավչանա միւշապիհ երւու դատար քիւչիւր հայվանճըդլար չըդըպ օ տէրէճէ սիւրաթլա դօշմաղա պաշլատըլար քի , Թօր պիչէ եէթիշմէյէ մուվափադ օլամատը . Նիհայէթ բէք չօդ օղբաշտըտան սօնրա Թօրըն հիմմէթի սայէսինտէ տէօթ ատէտ թալշան իթլափ իտիլէպիլատի .

Պանդրար ատի թավչան նէվինտէն օլմայըպ , ումումլիքէթ իւզըէ «Ա.մէրիդա թավչանը» թէսմիյէ օլունուր . ագշամ իւզըրի ավլար կըրանիթ հառ զա կէթի-

րիւէրէք միւքէմմէլ պիր թատմ օլունտուքտան պաշտա , քէջի օլունան եռուվատան տայիմա թալզան եազալամադ դատիլ օլաճաղընտան հէրքէս մէմնուն օլտու .

Մայլուն օթուղ պիրինճէ կիւնի բէնչէրէլէրին դանատալարը եաբրլուր , իշ օաալարըն տէօչէմէսինէ դալտը քի , անը տա գըշըն ուղուն կիծէլէրինէ պըրադորլար . մաժամախտա պիր տէ թուզլա օճադ ինչա օրունտա , պատէհու կըրանիթ հառ զըն էսկի մէտիէլի , իրի իրի գայալարը եռուվարլայարադ , վէ իւզէրինի թօրլապլա տօլտուրալարադ օրասը կիւզէճէ գարալըլուր քի , մէալսալ քեամիլէն զայու օլտու . Ակըրսս Սըմիմին , կէօլին սույունը թէքրար եխաքէլտէրէք մէալսէլի սու իշխնտէ պըրուտմադ նվյէթի թէէսիր օլունտու .

Միւհէնտիս էսկի մէճրատէն տախի խամիփատէ եյլէտի , մէտիմէլին ալթընտան , կէօլին սույը թահալընտա պիր տէլիք աշըլար , օրատան կիւնտէ տէօթ պէշիթրա դատար սու ագաճադ իտի քի , ագար սու մէճրատէն կըրանիթ հառ զա գատար կէթէրէք . Գոլոնլար ատա սուսըլ գալմայաճագլար իտի .

Հէր շէյ թէմամ օլտուգտան սօնրա դըլ տա շիտտէթինի կէօսթէրտի . միւհէնտիս ճամ եաբրմասընը սօնրայա պըրադ արագ , շիմտիփի իդամէթիեահըն բէնչէրէլէրի եալընը դանատ իլէ դաբատըլուր . մէտէն բէնչէրէլէրէ սալմաշըդ կիպի պիր թագըմ նէպաթ տիքմիշ իտի քի , բէնչէրէլէրին էթրափընը սարարագ կիւզէլ պիր մէնզարէ հառ զըլէտի .

Գոլօնլար ճիտտէն մէմնուն իտիլէր , զիրա նէ դատար չալըշսալար պու տէրէճէ մուվաֆըդ , մահփուզ պիր իդամէթիեահ պու լմազլար իտի . բէնչէրէնին մէն-

զարէսի բէք լէթափէթպախշ օլուապ , ճէմահիր քէօր-
փէղի , Մահափալոյ վէ բէնչէ պուրունլարը դ արշը սրնտա
օլուուգտան մատէ , հէլէ քէօրփէղին լաթիֆ մէնդա-
րէսի , պադմագլա տօյուլմազ պիր հալտէ կէօրփինիւ-
յօր իսի :

20

Յունիս այբնոտա գ.րշ պաշլայըպ շիտուէթի եաղ-
մուրլար վէ բուղիկեարլար զուհուր կյլէտիյինտէն , Դօ-
լօնլար Կըրանիթ Հառող կիպի մահփուղ պիր իդամէթ-
կեահըն դատրինի շիմոի թագտիր իթտիւէր . պու ա-
յըն իշխնտէ Դօլօնլար նէվ պէ նէվ իշէր իլէ մէշղուլ
օլուուգլարը կիպի , ավճրորդ վէ պալրդճըրդ տախի
թէրը իտիլմէտի , Պանդրօֆ իր իմալ օլունան իրլէր ի-
ւէ պիր չօդ թալշան տուոգլարը վէ պալրդ օլթալա-
րը իլէ աղլար եաբտը , միւթլազա հէր կիւն պիպ գաչ
թանէ թավշան վէ պալրդ էլտէ իտիլմէքտէ , Նապ
տախի անլէրի թուղլամագ . դուրութմագ վէ բիշիրմէք-
է մէշղուլ օլմագտա իսի :

Պու էսնատէ մէլպուսաթ մէսէլէսինտէն պահս օ-
լունմայա պաշլատը , հէնուղ պալօնտան տիւշտիքլէրի
վագըթ արգ ալարընտափի էլպիսէլէրի իլէ իտիլէր . վա-
գաա էլպիսէլէրինի ղայէթ թէմիլ թութմուշլար իտի
խսէ տէ , էսկիմէյէ պաշլատը տան սօնրա հէվանըն պէ-
րուտէթինէ քեափի կէրմէյէնէյիտէ շիւպհէսիլ իտի :

Միւհէնտիս շիմտիյէ դատար մէսքէն վէ մէքիւլաթ
իլէ իշմիղալ կյլէյիպ , մէլպուսաթ իլէ օլրաշըլաճագ
վագըթ պուլունամամըշ իտի . շիմտի մէվիմին դըշ օլ-

մասը , էլպիսէ թէտարկիքի խուսուսընտաւ միւհէնտիսի
աճիլ պլըրադտը . չարէսիզ եաղա գատար թէհամմիւլ
խոէրէք , արատա մէվճուտիյէթի կէօրիւլէն եապանի
գոյունլարը ալլամագ , վէ անլէրին եանընտան բուպա
թէտարիք իթմէքլիյէ գարար վէրիլատի նուն էլտէ խափլ-
տիրտէն սօնրա , միւհէնտիս էլպէթտէ պիր չարէ պու-
րուս գումաշ եարաճաղը Գոլոնլարճա միւհթէմէլ կէօ-
րինիւյօր իտի . էղ ճիւմլէ Պանդլոֆ .

—Ատամ սիզտէ , օտալարըմըզտա չօգնա օտուն
եագարագ ըսընըրպղ տէտի .

Ժէտէօն . - Զաթէն Խօնդօլն ատասը մանթագայի
միւթատիլէնին (բարեխառն գօտի) էն սընագ նօդթա-
սընտաւ տրը քի գըշ շիտաէթի օլմաղ . Սիւսի . Սիյրոս ,
օթուզ պէշլիննի արդ տայիրէսինին նըափ քիւրրէյի շը-
մալիտէ քիւշիւք Ասիա , վէ Սպանեա իւէ թէդապիւլ
իթտիյինի սէօյլէմիշ իտինիզ տէյիլ մի .

Սիյրոս . - Էօյլէ ամմա , Սպանեատաւա պիլէ պա-
ղէն շիտաէթի գըշլար կէօրիւնտիյիւնտէն , պու-
րատա տախի մէլհուզ տըր . մամափիհ ատա օլուուզու
իշին հէրարէթին տէրէնէսի բէք թէնեղղիւլ իյլէմէղ .

Հարպէր . - Նիյի՞ն Ա . Սիյրոս :

Սիյրոս . - Էվլա՛տը , տէնիզ եազըն սընադլըզ-
նը ճէղպ վէ հըփլ իտէն ճէսում պիր անստար հիւքմիւն-
տէ տիր . զըշնի , եալ մէվսիմնստէքի ալտըզը հէրա-
րէթի իփրազ իտէր , տէնիզյէրէ եադըն օլան եէրէրտէ
օ դատար սօս գ օլմամասը պու սէպէպէ մէպնի տիր .

Պանդրօֆ . - Պուրատաընը սօնրա կէօրիւրիւլ , շիմտի
կինէլէր ուղատը , մէսպէնիմիզի կինէլէրի այտընլաթ-
մանըն չարէսինէ պագ ալըմ :

Սիյրոս . - Պու գօլայ տըր :

— Սիւզաքէրէսի մի :

- իսյր , հալմի .
- նէ վագըթ պաշլարըզ .
- եալըն .
- նասըլ .
- ֆօդ պալըզը ավլայարագ .
- ֆօդ պալըզը իլէ կազ մը եաբաճաղըզ .
- կաղը նէ եաբաճաղըզ ճանըմ , ֆօդ պալըզը-նըն եաղընա քիրէն վէ խամիսը քիպրիթ դաժարագ-մում իմալ իտէնէյիդ .

Յունիսին եիրմի տէօրտիւնձիւ կիւնիւ եօրթու օլ-մասը հասէպիյէ չալըշըմայըզ , մաղհար օլտուգլարը ինամը իլահիտէն տօլայը տուա իլէ վագըթ կէշիրիլտի . էրթէսի կիւն հէլս պօզուգնա իտի իսէ տէ , եինէ ֆօդ պալըզը ավլամագ իշին Սէլամէթ ատառընա կիթտիլէր . պօզագ ճէզը հալինտէ կէշիլտի , Գօլօնլար պու վէսիլէ իլէ պիր գայըզ ինշասընը թատմիմ իթտիլէր .

Սէլամէթ ատառընտա ֆօդ պալըդլարը չօդ օլտու-դունտան , ունու տէմիրի օրալար իլէ ալթը դատարը-նը իթլափ իլէ օրատա տէրիլէրինի իւղիւպ , եաղը իլէ տէրիլէրի կըրանիթ Հառուց նագլ իտիլտի քի , տէրի-լէրտէն այադ դապը եաբըլաճագ իտի . իտիհսուդ օ-լանան եադ տա իւշ եիւդքիլոկրամէ ետպըն իտի . մի-հէնտիս . պալատէ սէօյիկմիշ օլտուզու . էնզալարը իտիմի-մալ իտէրէք , եիրմի տէօրթ սաաթ զարքընտա մում իմալ օլունուպ , ֆիթիլինիտէ իր եաբըլան լիֆտէն իմալ իլէտի .

Պու այտա տամի կըրանիթ Հառու տէրունինտէ իմալաթ թաթիլ օլունմատը . Գօլօնլար թէքրար մա-րանկօղուզա պաշլատըլար , վէ շիտէթը լիւզումը օլան պիր թագըմ էշեայը վիճուտէ կէթիրտիլէր . մէսէլա սաչ քէսմէք իշին իրի ատէտ մազաս եաբըլարը կի-

պիր զայէթ դապա պիր տէսմէթէրէ եաբըլարագ պիր թագըմ էշեա ինչա խտիլտիքի , Գօլօնլարըն եաթադլարը տախի « Նէրտէսմէթէր »^(*) տէնիլէն տէնիուլ օթընտան միւ-րէքքէպ օլտու .

Կըրանիթ կէօլիւնին սուլարը եէնի աչըլան մէճրա սէպէսի իլէ մէնլարէյի վասիյէ թէրէսի իւզէրին-տէ վէ սահիլսէ պիր տէրէ թէշըլ իլէշէրէք . ատանըն շըմալ թարափնա կիթմէյի մէն կըէտիյին-տէն , Գօլօնլար եկրմիշէր գատէմ պայունտա իրի քէօր-ըիւ եաբըլարը , նապ քէօրիւտէն կէշէրէք էվլէտէ քէշի օլունան ըսմթըլիտեա թարլարընա կիթտի , վէ մէյտանէ կէթիրիլիշ օլան պիր էլ արապասը կիէ պիր դաշ պին թանէ լսմթըլիտեա թաշըլարագ , մէրսի նէշ-րինին գըլըսընտա վագը սըզ սահիլէ տէօքտիւլէր քի , ճէր կիւն օրատան ալարագ իտիմալ օլունաճագ իտի .

Գօլօնլարըն պիր էքսէյի վար իտի մէվաստը ալո-թիյէ . վէ մէվաստը հայվանիյէ իլէ նէպաթիյէ չօդ օլ-տուգտան պաշգա-ա պաղը քէօրէրի խամուր իտէրէք պիր նէվ պիրս հասըլ կէմիշէր , վէ « ասի սաշարին-եռում » թէսմիյէ օրունան պիր նէպաթտէն տախի շէքէր իտիհսուալ իթմիշէր իտի իսէ տէ , էքմէք եէրինէ թու-թաճագ պիր շէյ պուլամամըլար իտի .

Ֆադաթ պու խուսուստա տախի ինսայէթը ըսպ-պանիյէ Գօլօնլարըն իմաստընա եէթիշտի քի , օ տա հարակէրին պիր կիւն էլպիտէսինի թամիր իտէր իքն էարակէրին պիր կիւն էլպիտէսինի թամիր իտէր իքն

(*) Տէնիզ քէնարլարընտա հասըլ օլուն պու նէպաթ պիր նէվ եօսուն տըր քի , կէմիմիշէր սէյինինտէ եաթագ վէ եաս-թըգ իմալինէ սարք օլուուզու կիսի միթէրի իլէ պէզ եաբըլանգ , վէ եագըլուսպտան սօնրա տէրունինտէն սոտա չըգարմագ տախի գատիլ օլուր .

Էմելինին արասընտան պիր թէք պուղտայ պուլմաոընտան իսլարէթ ալիր . Հարազէր պիրտէն պիրէ միւհէնտիսէ .

— Միւսիւ Սիյրօս , ոիղէ պիր պուղտայ թանէսի վէրէլիմ , տէտի :

Պուղտայ թանէսի Հարազէրին տէլիք ճէպինտէն բալմուրնին արասընտան սրդըւմըշ գալմըշ խտի . պուղտայըն , Հարազէրին ճէպինտէ գալմըշ օլմասը տա . Բիշմօնտտա իրէն Պանդրօֆին քէնտինէ հէտկյէ կյլէտկյի իրի թանէ եապանի կիւվէլբինէնէ եէմ ալըալ կէթիրմէսինտէն իլէրի կէլմիշ խտի . միւհէնտիս թէաճիւպ իլէ Հարազէրէ .

— Պուղտայ թանէսի մի , տէտի :

— Էլվէթ միւսիւ Սիյրօս , փադաթ անճադ պիր թանէ :

Պանդրօֆ . - Եյ եվլատըմ , պիր թէք թանէ իլէնէ՞ եարըլապիլիր :

Սիյրօս . - Անոէն էքմէք եարարըզ .

Պանդրօֆ . - (Պահճգահա իլէ կիւլէրէք .) էքմէք , պէօրէք , թաթմլը պիկէ եարարըզ տէսէնիլ ա , հա , հա' , հա :

— Պանդրօֆ , պիր պուղտայ թանէսինին գաչ պաշագ հասըլ իթմտկյինի պիլիրմիսին , տէտի :

— Պիր թանէ :

— Խայր օն թանէ , պիր պաշագտա գաչ թանէ պուղտայ օլտուղունը տա պիլիրմիսին :

— Տօղլսուսը պիլմէմ :

— Վիւսաթի օլտուղուտ սէքսէն պու հիսապճա պիու պուղտայը էքէրսէք անտէն սէքսէն թանէ ալաճաղըզ . անլէրի պիր տահա տիքալիսմիզ վադըթ ալթը եիւղդըզ թանէ վէրէնէք . Խիւնճի տէփա զէր օլունտու-

զունտա , եիւղ օն իրի միլեօն թանէ , աէօրախւնճի տէֆատէ տախսի աէօրթ եիւղ միլեարտան զիյատէ թանէ վիճուտէ կէթիրիլ :

« Խշթէ տօսթլարըմ , մահսուլաթը արդյունին պէրէքէթի պու բատաէտէ տիր . հէլէ պուզտայտաքի պէրէքէթ , թիթին իլէ խաշխաշա մուզայէսէ օլունուրսա հիշ կիսի գալըր :

« Հէլէ խմիւտիւմ իւղէ պիր սէնէտէ իգի տէֆա մահսուլ այըրսադ , իգի սէնէտէ իւշ միլեօն էօլչէքտէն զիյատէ պուզտայ ալլըրըդ :

Պանդրօֆ . - Էմին օլունուղ միւսիւ Այլոս , չէպէ պիր թէք թիթին թօհումու էլաէ խտէնէք օլսամեօդ մը , պադ պէն օնու նասըլ մոհափաղա իտէրիմ :

Այլոս . - Շիմսի նէ եարաճազըզ պիլիբմիսինիլ :

Հարպէր . - Նու պուզտայը տկինէնէյիլ :

Ժէտէօն . - Հէմ գէմալի տըդ գալէլէ . զիրա պիդմ զախիրէմիլ օ տրբ :

Ցունիսին եիկիրմի իքիսի օլուալ թամ զրաաթ մէվսիմի օլտուզունտան . մէնզարէյի վասիյէ թէրէսինտէ մինասիպ պիր եէր պուլուպ պուզտայը նէմ թօրբաղա սօգ տուլար , էթրաֆընա պիր աէ բարմագլուգ . եաբըլտը :

Պէշ արդատաշ իւղէրլէրի դար իլէ էօրթիւլիւ օլան աղածլարլա միւզէյեէն տատանըն պու մէվդրընա , եռնի Մ'էրսի նէհրինին սաղ թարաֆընա իլք տէփա օլարադ այադ պատարըլար . ֆադաթ հէնուղ պիր միլ դատար իլէրլէմիշլէր իքէն , սըդ պիր դօրուլըդան տէօրիթ այագլը պիր չօդ հայվաննար ըլդարագ քէմալի սիւրաթլա ֆիրարէ պաշլատըլար . հարալէր պու հայվաննարը կէօրտիւյինտէ .

— Քիլքի սիւրի սիւնէ պէնցէյօր տէտի քի , պունը լար , վազաա թիլքի խոէլէր տէ , իրի վիճուտը օլուալ . զարիպ պիր սէտա իլէ հայգըրըյօլլար իտի . Հարալէր պունլարըն « Քիւլրու » տէնվին պիր նէվ թիլքի օլտունոնը սէօյլէաի . պու հայվաննար Ամէրիդ պիի ճէնու պինին օժուդ վէ դըրդ տէրէճէ արդ տայիրէլէրի արաւընտաքի մտնթազալարատա քէսրէթլէ պուլունուր .

Սահիպսիլ պուրուն թէսմիյէ օլունան նօգ/թա տօւշըլուդտան սօնրա , Գօլօնկար պէօյիք պիր սահիէ վասըլ օլուուլար , հարագէթլէրինտէն պէրի իքի սաալթ կէջմիշ իտի . պէշ արդատաշ եխրիւէրէք դըզըմըշ օլուուգլարընտան , սօու զըն շիտտէթինի չօգլուգ հըստ իթմէտիլէր . Տէօրթ թարաֆը խալի վէ ինճիմատ իթմիշ օլան պու մահալտէ նապ տէրհալ շալը շըրըլտան աթէշ եադտը , վէ պէրապէր կէթիրիլէն էթ բիշլիլտիյի կիպի սիրտէ Խովիճօ չայը հաղըրլանտը . Էսնայի թամանա Գօլօնկար միւթթասըլ էթրաֆը նազարը թէտըդտան կէջիրիյօրլար իտի :

մէտէօն . - Ատա պու դասար քիւշիւք օլտուզու հոլանէ , արազիսի իւզէրինստէ շու տէրէճէ թէպէտիւլաիթը թէսպայի մէվճուա օլմասը , հադըդաթէն շաշըլահագ պիր հոդթէնէ տիր . Լինդ օլն տատարնըն ճիհէթը

Յունիսին Նիհայէթինտէ հելվա բէք զիյատէ սօ-
դումը :

Երթէսի կիւն Յունիսին օմուղը իտի քի , մանթա-
գայի շըմալինին Դեկտեմբեր օմուղ պիրի իլէ մուգա-
պիլ տիր . աէմեք Երթէսի կիւնի սէնէ պաշը իտի , սօ-
ուղ քէսպը շիտտէթ խտէրէք ելրանին կէօլի . թէմա-
մէն տօնտուղու կիոլի Մէրսի Նէհրինին պիր գըսմը տա-
խի պուղ պաշլատը :

Շու սօուղ զէմանէլըտէ Սիյլոս Աըմիթ , ըէֆիդլէ-
րի թարափընտան զիյատէ մազհարը թագատիր օլմուշ
իտի . զիրա կըրանիթ կէօլիւնին ալմընտան աչըլան
տէլիքտէն , կէօլիւն անճադ սամհէլ խարիճիսի տօնմուշ
օլաճաղընտան տայիմա սու կէլիյօր , եսկի մէճրատէն
ադըպ տէօնմէտէն կըրանիթ Հառուղէ գատար էնէյօր ,
վէ պէօյիք սալօնտարի . պիր համուղա տօլատատան
սօնրա փալլասըտա մահու գույուտան տէնիդէ կիտի-
յօր իտի :

Հավալը հէլնէ գատար սօլուգ իտի իսէսոէ , Գո-
լոնլէր ենինէ կիւղէլնէ կիյինակրաէն սօնրա քէշթ ու
կիւղարէ չըդ մայը թասմիմ իթտիլէր , կիտէճէքէրի
եէր Մէրսի Նէհրի իլէ Բէնչէ պուլնը արասընտարի պա-
թագլըղն էթրափը աըր , օրատա սու զուշլարը վէ
տահա սայըր ավար պուլունաճաղը մէհուղ իտի :

Կիտիլմէսի մաթլուղ օլան եէր սէքիզ տօգուղ միլ
մէսափէտէ օլուալ , աօգուղ միլտէ ավտէթ եօլը վար ի-
տի . պունտան պաշտա ճիհէթը մէզքիւրէյի շիմալիյէ
գատար կէօրմէմիշ օլտուգլարընտան , հէր պիրտէն կի-
տիլմէյէ գարար վէրիլարի . օ կիւն ալէսսապահ օդ եայ,
տէմիլրի սօրա , տուղադ , վէ պիր ալ տա մէքիւլաթը
համիլէն Թօբտա պէրապէր օլտուղու հալտէ եօլա չըդ-
տըլար :

զարպիսի Մէքսիդա սէվահիլի կիպիտէ , պուրասը ա-
տէթա Աֆրիգա չէօլէրի կիպի տիր :

Ալյրօս . - Եվլէթ մէտէն , պէնտէ շաշալմ , հէմ
Ատանըն չէքի տէ ճալալի տըդդաթ արը . պիր գը-
թայը ճէսիմէ կիպի սաթհը խազէրինտէ հէր տիւրլիւ
ասար մէվճռաւ արը . վաղթը իլէ պուրատա պիր գը-
թա իմիշ տէ մուախսարէն ա փալլալ ատա օլմուշ տէ-
սէլէր ինանըլըր :

Պանդրօփ . - Ամման եաբոլնըղ հա , պահրը Մու-
հիթին օրթասընտա գըթա օլուր մը :

Ալյրօս . - Նէտէ՞ն օլմայաճագ . Ավըոթրալիա , Եէ-
նի իրանտա վէ սոյըր տտալար . վաղթը իլէ պիրէր
գըթա տէյիլ իտի տէյի քիմ իտտաա իտէպիիր .
պահրը Մուհիթաէքի Ճէղայիրին քեռափփէսի , բէք էս-
կի զէմանլէրտէ պիրէր գըթայի ճէսիմէ թէշքիլ իտէր
իմիշ տէ , սօնրատան հէրարէթի մէրքէզիյէյի (կեդրո-
նական ջերմութիւն) արզըն թէէսիրի իլէ գըսմը աղա-
մը սոյըրն ալթընա կիրէրէք , պիր չող ատալար վի-
ճուտէ կէմիշ օլտուզունը , պէն աայիսմա փարզ իտէ-
րիմ :

Հարպէր . - Աթլանթիտին օլտուզու կիպի տէյիլ
մի :

Ալյրօս . - Եվլէթ , Փաղ աթ դանն օլունտուզու
կիպի Ալմանթիտ մէվճռաւ իսէ . . .

Հարպէր . - Եա ատանըն քիւչիքիւյինէ նիսպէ-
թէն օ տէրէճէ քէսրէթէ պուլունան հայվանլարընա
նէ՞ տէմէլի :

Միւհէնտիս . - Եվլէթ էվատըմ , տէտիյին տօղ-
րու արը . Ենզա ատասընտաքի հայվանաթըն քէս-
րէթի , վէ հէլէ ճընսլալընըն չօդլու դը , պու ատանըն
վաղթը իլէ պէօյիւք պիր գըթա օլուպ , գըսմը ազա-

մը տէնիզ ալթընա կիրէրէք քիւչիւլտիւյիւնէ տէլալէթ
իտէր .

Պանդրօֆ . - Եօյլէ իսէ կիւնիւն պիրինտէ պագըյէ
գալան գըսմոտա մահլ օլուր կիտէր տէրսինիզ ա .

Միւհէնտիս . - Հայ , հայ , հէմ լինդօլն ատասը
դայալ օլուրտա պաշտա ետրըլան ատալար չօդ :

Պանդրօֆ . - Վայ , վայ , վայ , ատա կըմալ իտէն
ամէլէլէրտէ վար հա :

Սկըրօս . - Ամէլէ տէյլիլ , Փաղ աթ Գօղայ տէնիլէն
պիր թագըմ քիւչիւ հայվասնըդլար վար արք քի ,
պունլար տէնիզ ալթընտա հասըլ օլուպ բէք չսրըդ-
ջողալըր , մահլ օլան դըսմը թէհածիւր (քարանալ)
դալըր , վէ պէօյլէճէ պիր չօդ զէման սօնրա ատալէր
վիճուտէ կէլիր . պահըլ Մուհիթտէ գօրայտէն միւթէ-
շէքփիլ ատա բէք չօդ տըր , մէսէլա նալէրմօնթունէր
ատասը , գօրայլարտան գըրգ . եէտի պին թանէսի պիր
արայա կէլէրէք , էլլի տօղուղ քիլօկրտմ սըդէթինտէ
պիր ճիսմ հասըլ օլուր , տէնիզ թուղը , վէ սայըր տէ-
նիզ մէվճուտտիր իլէ հասըլ օլան ճիսմ պէօյիւր , վէ
թահաէլ պահը պիր թագըմ եճում վիճուտէ կէլիր
քի , սէրթլիյի երբանիթէ մուտախիլ տիր . գըմաթը արդ
էլլեպէրի հէրարէթը մէրքէլլիյէնին թէէսիրի իլէ օլուր
ելլի , շիմոի պիր չօդ եանար տաղլարըն սէօնախայն-
աէն տախի իսթիտուլ օլունտուղաւ իւղիէ հէրարէթը
մէրքէլլիյէնին շիտտէթի թէնագիւս կըէմիլ տիր պի-
նաէն ալէյհ պատէմա գըմաթ վէ ճէղայիր . թէէսիրի
հէրարէթ իլէ տէյլիլ , պիլաքիս պիր չօդ միքրօսգօսլիք
հայվանաթ սայէսինտէ մէյտանէ կէլէճէք տիր . պինա-
պէրին պիր չօդ ասըրլար սօնրա , պահըլ Մուհիթ տո-
խիլինտէ գօրայ երղընթըլարընտան միւթէշէքփիւլ արա-
զինին դուհուրի , վէ անէրին մէսրիւն օլուպիլմէսի դա-

կիւնէշին էն զիյատէ թէէսիր կյլէտիցի մէվդըլարա , եա-
նի խաթըլ իւսթիւվայէ տօգրու իլէրէյէնէք , ո վադըթ
խաթըլ իւսթիւվա էթրաֆըլ մէսրիւն նօդթալէր օլա-
ճագ , ևարօնիյալըլար , Սամօխտլէր , պահրը Սէֆիտ սէ-
վահիլինէ իլթիճա խոէճէքլէր , գըթամթըլ միթատէլէ-
տէ պուլունանլար տա , խաթըլ իւսթիւվա ճիվարընա
կլթիճա խոէճէքլէր , վէ խաթըլ իւսթիւվա ճիվարը ո
դատար խոլզը խաթիասղ խոէմէղ օլաճագ արբ . մատ-
տէ չու մէրքէղտէ օլտուզու հալտէ , Խալիգը Քեայի-
նաթ հաղրէթլէրինին , պիլ ախիրէ հիճրէթէ մէճպուր
օլաճագլարա մահալը իսրեան հաղըրլամագ իւզրէ , Օ-
դիսնօս աէնիպէրի ալթընտա զօրայ ելզընլարընտան
միթէշէքլիսլ ալտոզի վիճուտէ կէթիրմեսի մահալըլզ
կէօրիւլմէզ , աէյին մի պինսէն արէյն բէր չօդ ասրը-
լար սօնրա կէլէճէք օլանելար , շիմնիքի աէնիպէրի զը-
թա , վէ գըթալարը աէնիզ պուլարագ , Ասիյատաքի
Հիմալյայա տաղընը պիր ատա կէօրէճէքլէր , վէ Իրիս-
տոփոր Գօլօմպոս կիսպի քէշփը քիւրիէյէ զըդաճազլար .
նէ խէ արդատաշլար . մէսէլի աղաթմարդ . զօրայ-
լարան պահս խոէր իրէն , էսրարը խալիուր Քեայինաթ
օլան պիր թաղըմ մուհիուր ճիթիթլըրէ նազլը քէլոմ
իթտիր :

Ժէտէօն . - Տօլլուսը միսիւ Սիյրօս , պէն՝ Գալովի-
յաթընըզ այնի հագըզաթմ արը , աէրիմ :

Միւ հէնտիս . - Խալիգը Քեայինաթ պիլիր :

Պանդրօփ . - Հէլսի ալա տմմա միսիւ Սիյրօս , ա-
ճէպա պիզիմ ատա զօրայ ելզընընտան մը օլմա տըլ :

— Խայր , ատամըզ Պօլգանիր աիր :

— Տէմէք կիւնին պիզինտէ զօրյալ օլմասը , իհթի-
մալուէն պահտ աէյիլ աիր :

— Ելալէթտէ օնա նէ շուպէ :

թիէն իհթիմալին տասխիլինտէ տիր .

Հարակէր . - Թադաթ դըմայա նէ լուղում վար , դըմաթը մեզնուտէ պու կիւնրի կիւնտէ ճէմիյէթը պէ-շէրկյէյէ քեափի , հաթուա ֆաղլա տըր պիլէ .

Սիյրօս . - Դադաս էօյլէ ամիսա , պուրատա պիր մատուցի մու հիմմէ վար տըր , տինէյինտէ սիդէ կյզահ իտէյիմ : «Երպապը գէնն , հէրարէթը մէ վճուտէնին զա-յիլ օլմասը իլէ , քիւրբէյի արզ իւզէրինտէ մախիւդ գալմայաճագ տըր , տէյի ֆարդիյաթտա պուրունմագ-տա արզար . ֆադաթ անլէր պէյնինտէ միւնաղայէ սէպէպ օլան նօգիտա , պէրուտէթին ճիհէթը վերուտի տիր . պիր թագըմը , պիր դաչ սին սէնէ ոօնրա չէմին հէրարէրէթի ինգրազը իլէ օլաճագ տըր տէր . պիր թագըմը տու , հէրարէթը շէտիտէյի մէրքէզիյէնին զայ-պուպէթի սէպէպի իլէ վուգու պուրտճագ տէյի իտ-տասա իտէրլէր . պէն , իրիննի ֆարզը շայան կէօրիւ-րիւմ . մէսէլա մահիթապ , օլոն միւշահէտաթէ նազու-րէն , պիր դէման մէսրիւն օլտուղու հալտէ էլիէվը թէ-մամմէն զայրը մէսրիւն վէ խալի տիր քի պուտտ անճառ հէրարէթը մէրքէզիյէնին թէմամմէն զայլի օլմասըն-տան իլըրի կէլմիշ տիր . շէմս , տայիսն հէրարէթինի իւզէրինէ սէվդ իմտիյի հալտէ ֆայիտէմէնս օլամայօր , պինաէն ալէյհ պէնտէ տէրլիմ քի , միւ թագա կիւնիւն պիրինտէ քիւրբէյի արդտա թէմամմէն քէսալը պէրու-տէթ իտէնէք տիր . ֆադաթ ֆիյլի թէպէրիւտ (պա-զիլ) զայէթ ահէսթէ օլաճագ տըր . օ վագրթ կէօրիւ-լէնէք քի պու կիւնրի կիւնտէ գութուպլար (բէւեւը) տարի արազի նէ հալտէ իտէ . դըմաթը միւթատէրէյի մէսրիւնէտէ էօյլէ օլաճագ , եանի պէրուտէթ զուհու-րէ պաշատըլը կիալի , բոյի արդտա պիր մէհաճիլիթ գուդուա կէլմէյէ պաշլայաճագ . ճէմիյէթը պէշէրկյէ ,

— Օ վազթա դատարի ինշալլահ պիղաէ պուրատա
պուլունմայըդ.

— Էմին օլ, Պանդրո՞ի, պուրատա պուլունմայըդ,
ինշալլահ դուրիմուլուրուդ.

Պուրատա միւրեալէմէ խիթամ պույառ . թաամ
տախի պիթմիշ օլտու զունտան եօլճուլուզա տէվամէ
պաշանտը . Դօլօնլար պաթագլըդ մահալին եանընա
տախիլ օլտուլար, վագաա պուրասը պիլ պաթագլըդ
իտի .

Մէղքիւր պաթագլըզըն քէնարընտա ավճըլարըն
ազգընը սուլանաըրան պիլ թագըմ նէֆիս դուշլար ու-
չուշուպ տուրույօր իտի . Դօլօնլար պու դուշլարտան
սազ օլարագ պիրազ էլտոէ խտուպ տա, կըրանթ կէօ-
լիւ քէնարընտա դուշլանէլէր ինշա իլէ պունլարը պէս-
լէմէք վէ չօգալթմագ փիբրինէ տիւշաիւլէր քի, պիլ
ախըրէ պու արզուլարը տա դուվկէտէն փիիլէ չըդա-
սիլտի .

Մէղքիւր դուշլար արասընտա թատուրէն նամըն-
տա օլմն նէվին քէսրէթի, շու պաթագլըզա « թատու-
րէն » նամը վէրիլմէսինէ պատի օլտու . ագշամա եա-
գըն Փօլնլար, Մէրսի նէհրինին պազլարընը կէչէրէք .
զուրուսը շէմն իլէ պէրասպէր կըրանթ հառզէ տա-
խիլ օլտուլար .

Լինգոլն աստասընտա շիտուէթլի սօղուգլար Օգոստոսըն օն պէշինէ գատար իմթիտատ կյլէտի . Հարպէր , Նազ վէ Պանզրօֆ իհթիցաթէն մէնզարէյի վասկիէ թէրէսինէ տուզագլար գուրտուլար . պու տուզագլար իքի մէթրօ տէրինլիյինտէ չու դուրլար օլու պ , իւզէրլերի գուրտու օթլար վէ տալլար իլէ սէթր օլունմուշ իտի . Օրսատան կէչէն հայվան պիթթապի իշինէ տիւշիւպ չըզ գամացաճագ իտի . պու չուզուրլար տախի , էն չօդ հայվան իղի միւշահէտէ օլունան մահալլէրտէ գազըլաը . պիր գաչ կիւնլէր սըրա իլէ տուզագլարա , Մէրսի նէհրինին սազ սահիլինտէ Գօլօնլարըն կէօրտիւյի Քիւլը նամընտափի թիլքիլէր տէ տիւշախ .

Մուխպիրին թավլիցէսի իւզէրինէ տուզագլարըն իշինէ պիրէր էօրմիւշ թիլքի բապիթ իտիլուի . Պանզրօֆ տախի լիֆ իլէ թավշան տուզազը իմալէ մուվաֆֆագ օլմազըլա . հէր կիւն լաագալլ պիր թավշան թութուլտուզու կիպի , մէտէօնլն թափմինի իւղրէ տուզագլարա տա զաթէն ատատա վիճուտի կէօրիւնէն եապան աօմուզլարը . վէ «Պէգարի» թէսմիյէ օլունան պաշզա պիր նէվ Ամէրիզա աօմուզը կիպի հայվանլար տիւշէյօր իտի .

Օգոստոսըն օն պէշիննի կիւնի հէվանըն հալի տէյիշտի . բաւզիկեար պիրտէն պիրէ շըմալի շարպիյէ կէշախ , տէրէնէյի հէրարէթ արթաը իսէ տէ շիտտէթլի գար եազմայա պաշլատը . դար իւշ կիւն դատար

տէլամ խոռուպ ատա քերամիլին պէյաղ պիլ չարշափա պիւրիւնմիշ կիպի օլոռու .

Պէշ կիսն դատար խմթիտատ խոէն շու գարուրի մահրուսից թտէ Գոլոնլար պօշ տուրմայըըպ , կըրանիթ Հառ զըն աէրաննինտէ է.քափի օլան սանտալեա , մասա , տօլապ կիպի էշեայը լազըմէ յի իրմալ իթտիլէր . տահա սօնրա սէրէթ ճիլիյէ պաշայըպ պունտա տախի մուփափիադ օլոռուլար , կըրանիթ կէօլինին շըմալ թարտիփնտա , սէրէթ ետրմազա էվէրիշլի գամըշլարը էվէթէ թօբլայարադ . իդամէթ կեահլարլնա կէթիրմիշէր իտի .

Օդուտոսըն սօն կիսնլէրինտէ հէլա եէնիտէն թէպէտախւլ իյլէաի , սէրուտէթ արթալը վէ ֆուրթունա խափիփէնտի . Գոլոնլար հէման կըրանիթ Հառուզտան ըլդարլար . վագաս տըշարըտա իրի դարըշ դատար դար վար իտի ամա , սօլուդան սէրթլէշմիշ օլմազըյա իւզէրինտէ եիւրիմէք դօլայ իտի . Գոլոնլար մէնզարէյի վասիյէ թէրէսինէ չըդարլար .

Գոլոնլար դուրտուդլարը տուզագլարը կէօլմէք իսթէյէրէք օ թարափա թէվէճինէ իյլէտիլէր իսէ տէ , դար ալթընտա գալմըշ օլոռուզունտան պուլմսդ միւշ կիւլճէ օլոռու . էրէյիճէ տօլաշտըդտան սօնրա տուզագլար պուրանտու , իչէրի պօշ իտի . մամափիհ դար իւզէրինտէ ճանալար իպէրի բէք չօդ իտի , հաթտա Հարպէր պու իլլէր արասընտա « Ֆիլեէն » ճընընտան պիլ ճանալարըն բէնչէսինիտէ թէփլիդ իյլէտի , ֆարուսի օրմանընտաքի ճանալարլար , դարըն՝ էթրափը դաբատըզընտան աճ դալարադ , պուրալարա դատար ելի րիյինշ իթմիջէր իտի . Պանդրօփ , Հարպէրէ .

— Ֆիլեէն օլոյոր , տէյու սօրտա .
— Կարլան տէմէք տիր .

— Պէոյլէ սօդուդ եէրլէրտէ դարլան պուլունուր մը ետի .

— Ամէրիդատա Բամբատէն Պուէնօս Ալրէսէ գատար դարլան պուլունուր , Լինդօն ատասըտա պումէմէքէթ լէրլին մանթադ ասը տախիլինտէ օլոռուզունտան , պուրատա դարլան պուլունմասը շայանը հայրէթ տէյիլ .

Հէվանլն քէսպը իթիտալ իթմէտի իլէ դարլար էրիտի . Գոլոնլար , կէտիրէրի եէրլէրտէ ֆուրթունանըն խասարլնը կէօլիսյօրլար իտի .

Թէօմիւր մատէնի եանլնտարի չանադ ֆուրունը երդրմէշ օլտուզու կիպի շըմինէլէրտէ տէնիզ տալկալար ընտան ալթիւսթ օլմուշ իտի , եալլընըզ իթմիյաթէ ըայէթէն եխուքէք պիլ մէվդըտա մուհափա իթտկրէրի , տէմիրճիլիր էտէվաթմը , պու ումումի խասարաթտէն դարթուլմուշ իտի .

Մանթագայի շըմալիտէ նուպաթ տիմէք օլան Օդուտոսըն նիհայէթինտէ սօուդլար թէքրար քէսպը շիտտէթ իյլէտիյինտէն , Գոլոնլար պիլ մէճպուրիյէ նըրանիթ Հառուզտան տըշարը ըլդմատըլար .

Սիյրօս , արգատաշարընա մահպուսիյէթ դէմանընտատա իշ պուլուու . Խաֆէնտան նամ աղաճըն քէօքրմէրինտէն շէքէր իսթիհալ իթմէյէ պաշանըլուր քի , պու ամէլիյաթ աթէշ իլէ օլանազընտան , մէվսիմէ բէք մուվափըդ իտի . քէզալիք պու միւտտէթ զարֆընտա մէոքէնէրինի թանդիմէ շալըշտըլար .

Պէրուտէթին շիտտէթը տէվամը հասէպի իլէ էն զիյատէ սըդըլան թօք իտի . սատըդ հայվան պիլ տիւրիլ կըրանիթ հառ զէ սըդամայօք իտի . քէօլէք կրանիթ Հառ տէրունինտէ տէնիզ իլէ բապրթասը օլան մահատ գույու քէնապրինա եագլաշտըլ ճա , տալիմա ու .

լամագտառ, իւղերինէ գարասովան թահտառ գարազըն արասընա այադլարընը սօդարադ դալտըրմադ իսթէ-մէքտէ իտի բի, հայվանըն պու հալի զիյատէսի իլէ միւ հէնտիփին մէրագընը ճէլալ իտիյօր իտի.

Միւ հէնտիս, աճէպա պու գույուտա նէ վար տէ-յու սարֆը զիհն իտիյօր, ֆադաթ պիր տիւրիւ ա-դըլ իտիլիմէ յօր իտի. աճէպա գույունուն ատա տա-խիլինտէ պաշզա պիր մահալէ բաղըթա սըմը վար, եօդ-սա արա սըրտ, իրի պիր ճանավար կէլիչէք գույուտա թէնէ ֆիփիւմի իտիյօր, միւ հէնտիս պիր միւմին թօրըն ու լամացնա ագլէ եադըն պիր սէպէս պու լամացօր ի-տի. հայվան պէհէմէհալ պիր չէ հըսս կյլէյօր քի պէոյլէճէ ու լայօր, ֆադաթ աճէպա հըսս կյլէտիյէ շէյ աիր.

Նիհայէթ պիր չօդ գար եազմուր եազտըգտան վէ սէհչէթամիլ ֆուրթունալար վու գու պուլտուգտան սօնրա սուդլսր քէսիլտի, Գոլօնլարընտա իշի պիթտի, սէպանիրերին նիհայէթինտէ բէք չօդ ավ վուրտուլար. միւ հէնտիս պու մուլափագըլքիթի կէօրիւալ թիւֆէնք իմալինէ լուզում գալմատըզընը տէրմիյան իթմէքտէ իտէ, Պանդրօփ թիւֆէնկ իմալի խուսուսընտա սիյ-րուը կիծէ կիւնտիւղ թաճիկ իտիյօր իտի. զաթէն մէտէօն ատիսի Պանդրօփըն ֆիքրինէ շէրիք օլմազըլա.

— էկէր զաննըմըլ իւզրէ ատատա եըրթըճը ճա-նուլարլար վար իսէ, հէր հալուէ թիւֆէնկէ լիւզում վար տըր, անլէրի մահալ իթմէնէ չայրշմագ լազըթ կէ-րէնէք, տէյօլ իտի.

Մամաֆիհ Գոլօնլարը իշղալ իտին մատուէ էսլի-հացի նարիյէ օլմայըպ, պիլաքիս մէլպուսաթ տըր, զի-րա արդարարնտաբի րուպարար, արթըգ կիյիլէմէղ րատուէյէ կէլմիշ իտի. պէհէմէհալ եռւնտան եախօտ

տէրիսէն պիր շէյ եաբմագ լազըմ կէլիյօր իտի. Գո-լօնլար պու ֆիքիլէլտէ իքէն պիր վագաա տահա դու-հուր իթմէքլէ հէր քէսին մէրագընը արթըլըտը.

Շէյլէքրի Հայտեմբերին եիրմի տէօրտինտէ Պանդ-րօփ տուղագլարը մուայէնէ կյլէտիյի վագըթ, պիրիսի-նին տէրունինտէ պիր տիշի Պէգարի իլէ. իրիտէ եավ-ըու պուլուու,

Կէմիճի՛ նասլ իլէ պէրապէր մաթպախտա չալըշտը. Պէգարիլէր բիշտիպտէն սօնրա, Պանդուր եահնիսի, պիտէմ, կիւվէրնին եռւմուրթաաը, քէօրտէն իիրան իտիլմիշ իւլէթ վէ սայիրէտէն միւրէքքէսլ պիր թաամ սօմբրասը դուլուլտուու.

Ս.դշամ իւզէրի կըրանիթ չասուզըն թաամ սալօ-նընտա Գոլօնլար սօմբրանըն պաշընա կէշտիլէր. Պան-նընտա Պանդրօփ թիւֆէնկ իմալի խուսուսընտա սիյ-րուը կիծէ օլմալը. պիր արալըգ Պանդրօփ պիրտէն պիր հայդըլընճա, միւ հէնտիս.

— Նէ վար, տէյու սօրտու.

— Նէ օլաճագ . . . վայ, վայ, աիշիմ . . . աի-շիմ կիթտի . . .

— Էթին իշնտէ թա՞շ մը վար իտի.

— Էօլէ օլմալը.

Պանդրօփ պու սէոյլէյէրէք տիշնին արասընա կիրէն ճիսմի շգտարտը.

Պանդրօփըն շրգարարը շէյ թաշ օլմայըպ, ու ֆադ պիր գուրշուն թանէսի իտի.

ԳԼՈՒԽ ՍԱՆԻ

ՄԵԹԾՈՒԿ ԱՏԷՄ

1

Գօլօնլար Ա.ինդօլն ատասընտ տիւշտիւ.թէրի թամ
եէտի այ օլմուչ, ատա թէ.թ չօդ արանմըշ թարանմըշ
խէտէ, ինսանն պուլունտուղունա տէլալէթ խտէն
հիշ պիր էսէր պուլունմամըշ կրէն, շիմտի պիր հայ-
վանճըլըն էթի արասընտա պուլունան ուֆադ պիր
գուշըլն թանէսի, Գօլօնլարըն հասըլ կյլէտիքէրի
Փիքրի դավիլի թէմամէն պէրապատ կյլէմիշ խտի:

Հետ շիւալէն եօդ տրը քի պիլ գուրշուն թանէսի
պիլ թիւֆէնկաէն չըդմըշ թիւֆէնկաէ միւթլադա պիլ
ինսան թարամբինսան աթըյմըշ խոփ . Պանդրօփըն տի-
շի արաւունսան չըդ արաւզը գուրշաւնա , արդ ատաշա-
րը տիւնեւատէ կէօրիւմիւմիշ պիլ շէյէ պազարճաւրնա
քէմալի հայրէթլէ պազրյօրիար խոփ . Սիյըօս Սըմիթ
սաշմա թանէսինի էվիլիուլ չէվիլիուլ մաս այէնէ խաէրչք .

— Եիմոփ սիզին Փլարբնագծէ պու սաշմանըն , վի-
ճուտինտէն չքառըզը հայվան անճաղ իւշ այլլդ պիր
եալլու ալլը , տէ՞ յիլ մի , տէյու սօրուու .

— Եվկիթ միստիկ Սիլոս, զիրա տուղագադտա պուլ-
տուղում դէման մէմէ էմիյօթ խախ :

— Եօյլէ իսէ պունտան անլաշըլտը քի , եւչ այ եվ-
վէլ պիր թիւֆէնկ աթըլմըշ ,
 մէտէօն . - Պէլքի ծն թիւֆէնկ աթըլմըշ , վէ պիր
սաշմա թանէսիտէ պէղարի եւալիուսունա բասթ կէլ-
միշ .

միշ. Սկսում . - Ելմտի պունտան անլաշըլաը քի , եա ա-
տամըղ մէսըիւն տիր , եախօս շու իւ. այ զարֆինտա պու-
լայտ իւմի իլէ ինուան շըդմիշ , ատամիւլին մէսըիւն օլ-
մատըղընը է, յի պիլիրիղ , կէմի իլէ կէլինտիյինէ կէլին-
ճէ տէյէլիմ քի , աճէպա պունլար արզուլարը իլէ մի ,
եօդսա փուրթունա սէպէպի իլէ մի տիւշտիւէր . պու-
նօդթա բէք սօնրա անլաշըլապիլիք . աճէպա կէլէնլէր
կվրօրալը մը տըր , եօդսա Մալէզի՞յալը մը , եանի տօ սթ-
մը տըր , տիւշմէն մի տիր . պունտա սօնրատան անլաշը-
լը տըր , կալա ատատա մը տըրլար , եօդսա կիթժտիլէր
լաճադ . հալա ատատա մը տըրլար , եօդսա կիթժտիլէր
մի , իշխէ պիլզ էվիլէ էմիլտէ պունըն թահգըդը իլէ
մէշըուլ օլմալը, լրդ զիլա շու մատտէ պիղի , ճիտտէն
էնտիյէ իշտիւշը էճէք նօդթա տըր .

Պանդլովի - Խայր միւսիւ Ալյորօս , ատասըլ ԱՀ
քիւն տէյլիլ տիր , էկէր իւզէրինտէ տատէմ պուլունսա
խակ . շիմնկյէ գատար միւթլադ կէօրիւր խտիք .
Ժէտէն . - Քէմալի իհմիյաթլա ատայլը թէհար-
բիյէ մէճալուրը :

Այսուհետեւ պարագաները մէջուն արթի.

Ար գործառն ըլ և է ՏԵ
Պանիզ լով . - Ֆէշիլյաթէ պաշլամաղտան ԵՎՎԵԼ
սպիր սանտաւ եւաբսադտա նէհրին տախիլինտէ վէ սա-
հիլէստէ անընլա տօլաշադ օլքա զ մը .
Հիլէստէ անընլա տօլաշադ օլքա զ մը .

Սիյրօս . - Եյի ամա վագլիքը մը ու կը առնտուլ ին աղաւլ պիլ այստա մէյտանա կէլիր .
Պանդոփ . - Միւգէմել սանտալ իշխն էօյլէ ամա 25

պէն ստոի պիր սամստալ ետրաճաղըմ քի, օտա պէշ կիւնտէ մէյտանէ կէլիր, ետնի աղաճ գտպուղընտան Հինտուսուլի իւղրէ պիր սանտալ:

Սիյրօս. - Բէք էյի պէշ կիւնտէ հաղըր էթ պադալըմ:

Պէզիլէնէ ադշտոմ թաւամը Պանդրօֆըն մէմուլի խիլաֆրնտա օլարտդ էնտիշէ իլէ կէշտի. շու դուրշուն թանէսինտէն անլաշըլտը քի, ատատա պէհէմէհալ Գուժնլարտան պաշգա սարինլէրտէ վար արը, պու իսէ Դոլոնլար իշնն միւճիւպի էնտիշէ իտի.

Սիյրօս Աըմիթ իլէ մէտէօն, ոյդոյա վարմաղտան էփէլ պու մատտէ հադզընտո պիր չօդ միւպահտա իթտիլէր, միւհէնտիսին գուրիմուլմար, պիր թալիի վադայլիի աճիպէնին, շու գուրշուն մատտէսի իլէ պէրապէր բապրիմար պուլունուալ պու լունմատըզը թէդէքրիւր իստիւլատէն սօնրա Սիյրօս Աըմիթ.

— Աղիզիմ Սիրէլլա, պէնիմ ֆիրրիմէնէ պու տատառա պիր սրբը վար, լարին հէր թարաֆը ալիթ իւսթ իթսէք ելնէ պիր չէյ պուլունուալ պու լունմատըզը:

Պանդրօփ իրիմէսի կիւնի իշէ պաշլայըպ, ատատա պուլունան պիր նէվ շամ աղաճլարը դապտղընտան սմուրկասըզ վէ դապուրկասըզ պիր սանտալըն ինչտացնա միւպաշըլէթ իթտի. նապ տախի մէրդումա եարտըմ իտիյօր իտի. Հարպէր իլէ մէտէօն իսէ իհմիյաթէ բայէթէն կըլ անիթ Հառ դտան չօդլուդ թէպախութ իթմէյէլէք, ետդընլարտա ալ իլէ մէշզուլ օրտուլար:

Պիր արալըդ Հարպէր, տատանըն էմրաֆընը պիր էյինէ կէօրմէք իշին եխոքսէք պիր աղաճըն թէրէսինէ չըդաբ, վէ հէր թարտիմը տըդդամիթէ կէօղտէն կէշիրտի. ոյ ֆուդ խզէրինտէ եազընտա ու դադտա կէմիկ պէնդէր հէշ պիր չէյ կէօրէմէտպիր կիպի, ո արա ճիհէ-

թինտէ տախի տալա պիր էսէր պուրանմոյօր խափ . մա-
մադիհ մարտոսթ օրմանընըն հէր թալափը սըգ աղաճ-
լար իլէ մէսթուր օլտուղունտան , տէրունինի կէօրմէք
տէ միւմբին օլմատը .

Իրի ավճը նըրանիթ հառւզա վասըլ օլտուլար .
Սիլրօս Սըմիթ հարպէրին սէօղիերինի տինլէալյինտէ ,
հէ պիր շէյ սէօյլէմէյէրէք պաշընը սալլատը .

Երթէսի կիւն պիր վագատա տահա դուհուրա կէլ-
տի քի , պունըն հալի տախի միւշկիլ օլտու . շէօյլէ քի
հարպէր իլէ նապ , նըրանիթ հառւզտան իրի միլ դա-
տար ուղաղտա , սահիլ պոյունտա կէղինիր իփէն , զա-
յէթ իրի պիր դարլունպաղը կէօրախւլէր , հարպէր հայ-
վանըն տէնիդէ տօղրու սէյիրթտիյինի կէօրմէքլէ .

— նապ , եէթիշ նապ , տէյու հայդըրտը . նապ
սէյիլթտի , գալլունպաղը կէօրտիյինտէ .

— նէ տէ կիւղէլ հայվան , նասըլ եագալամալը .

— նէ ք գօլայ , գապլունպաղը արդա իւղէրի չէվ-
րիլրուէ պիր տահա տէօնէմէլ , հայտէ նապ սօբա իլէ
չէվիրէլիմ .

Նապ իլէ հարպէր հայլը միւշկիւլաթ իլէ հայվանը
արդա իւղէրի չէվիրտիլէր , պիր մէթրօ արպնտա ո-
ւան շու հայվան , լաագալլ տէօրիթ պին քիլօ աղբրլը-
զընտա իտի .

— նապ . - շիմտի ավըմըզը նէ եաբաճաղըզ :

Հարպէր . - Պուրատա պըրագըրըզ , հայվան տէօ-
նիւպ գաշամազ , ավտէթիմիզտէ էլ արապասընը կէ-
թիրիր կէօթիւրիւրիւզ .

Հարպէր , հայվանըն սէօնմէսինի պիւթիւն պիւ-
թիւնէ միւմքինսիլ պիր հալէ գօյմագ իւզրէ էթրա-
փընա թաշըար սըգըլացըրտը . Հարպէր գտապլունպաղըյը
Պանգրօփա սէօյլէմէտի , կէմիճիյէ պիրտէն պիրէ կէօս-

թէրէրէք տիւչարը հայրէթ իթմէք իսթէմիշ իտի . ֆա-
դաթ կըլանիթ Հառւդոան ըրդըպ արապա իլէ գար-
լունպաղըյը պըրագտըդլարը եէրէ կէլտիքլէրի վադըթ
հայվանուան էսէր սկուլամատըլար .

Հարագէր իլէ նապ էթրաֆա պագընտըլար , հայ-
վանը չէվիլիսով տէ էթրաֆընա սօդտուգլարը թաշար
տուրույօր իտի . իքի արդ ատաշ քէմալի հայրէթ իլէ
կըրանիթ Հառւդէ ավտէթ իթտիլէր . սանտալ տէսթ-
կեահընա վասրդ օլտուգլարընտա , Հարագէր վադ ապյը
միւ հէնտիսէ անլաթտը . մումակիշյհ պիլը ազ սիւրիւթ-
տին սօնրա .

— Գարկունպաղըյը չէվիլտիյինիլ վադըթ տէնիո
ալչագ իտի , տէյիլ մի տէյու սօրտու :

Հարագէր . — Եվվէթ , միւսիւ Սիյրօս .

— Եօյլէ իտէ հէր նէ գատար զարատա տէօնէմէլ
իտէ տէ , գարկունպաղը սուտա տէօնէպիլիթ , տէնիո
եիրակէլէրէք օլտուդու եէրէ կէլտիյի կիսի հայվանը
եիր զախւրախ , օտա ըրդտը կիթտի .

Միւհէնտիս , գարկունպաղը մէսէլէսինի կիւյա պէօյ-
թէնէ հալլ իթմիլ օլտու , ֆագաթ աճէպա քէնտիսի պու
նօգթայա դաթիէն դանի օլմուշ մը իտի . իշմէ պու-
րատը նամակիւմ տիր .

2

Հոկտեմբերին եիրմի տօդուղընճը կիւնիւ աղան
գապուղընտան իմալ օլունան սանտալ պիթմիլ իտի .
սանտալըն տէնիզէ իլդասը րէք գօլայ օլտու . կըրանիթ
Հառւդըն գարշըսընտապի գումկուղուն իւղէրինէ դօն-

մուշ օլմաղըլա , տէնիզ եիւքսէլինճէ սանտալ տախի պիթթապի ելւզմէյէ պաշամըլ իտի քի , Պանդրօֆ հէման իշխնէ աթըլարագ պիր իրի մանովրա իմտիքտէն սօնրա , սանտալըն մաթլուպէ մուվաֆըլգ օլտուզունը անլայարագ քէմալի մէսէլրէթ իլէ .

— Հուրբա . . . հուրբա . . . պու սանտալ իլէ բէք կիւզէլ կէղիիր . . . տէ յու հայդըրտը . պատէնու պիր իրի քիւրէքը սանտալը սահիէ եանաշոըրտը . Պէշ արդատաշ պինտիլէք , սանտալ սահիլտէն աչըրտը . եէվմը մէզքիւրտէ հէվա լամիֆ , վէ տէնիզ հավուզ սույը կիսիր պէրբատ . օլտուզունտան , սանտալ քէմալի սուհուկէթէ իլէրէմէյէ պաշլատը . Հարպէր իլէ նազ քիւրէյէ օթուրտու . Պանդրօֆ տա տի մէնէ կէշոփ .

Կէմիճի Սէլսմէթ տատառը իլէ Լինգօլն ատասը արասընտարի պօղազը կէշիպ պուրունա վասըլ օլտու . Գօլնլար , տատա իլէ Թըրանդլին տատղնը խարինտէն կէօրմէք իսթէյիսլ , իրի միլ դատար սահիլտէն աշըրտըլար . պատէնու թէքրար սահիլէ էնիսլ դըյը սրբա « Թատրուն » պաթագլըլընը իհամթա իտէն պուրունըն էօնիւնիւ տոլաշմալա պաշլատըլար .

Գոլօնլար , Բէնչէ պուրունը թարաֆլարընը տախի կէօղտէն կէշիմէք իսթէյուա , օ թարաֆլարտա արզը զիճուտ իտէն իրի դայալարա թէսատիւֆ իթմէմէք իւզը թէքրար տէնիզէ աշըրտըլար . Ժէտէօն սահիլի թէրսիմ իթմէքտէ , նազ , Հարպէր քիւրէքտէ , վէ Պանդրօֆ տիւմէնտէ օլարագ . թամթլը թամթլը գօնուշմագ տա իտիէր . եալընըզ Սիյրօս Սըմիթ , քէմալի սիւքիւթ իւթէ բիյշիւսահընտալքի արաղիյի թէմաշա իտիյօր , վէ Քիւրէն բէք զիյատէ մէշպուլ կիսի տալկըն կէօրինիյօր իտի . սանտալ իւչ սատիթ դատար եօլունտա տէվամ իթմտիքտէն սօնրա , թամամ մաժրուալ օլան պուրունը

տոլաշըր իրէն , Հարպէր պիտուէն պիրէ պաղըրտը . Պէս սահիւտէ պուլունան սիյահ պիր նոդթայը կէօսթէրէրէք .

— Եռարատա կէօրտիւյիւմ սիյահ շէյ նէ ոլաճադ , տէմէսի իրէ հէր քէս օրայա պագտը , վէ ժէտէօն .

— Եփէթ , օրատա պիր շէյ վար , պանա գալըր-սա գումա կէօմիւլմիւշ պիր տէնկ տիր , տէտի :

Պանդրօֆ . — Պու կէօրտիւյիւմիւղ շէյ Փըչը արը . Ալյրօս . — Սահիլէ եանաշալըրմ , Պանդրօֆ .

Իրի քիւրէքլէ սանտալ պիր քէնարէ եանաշտը . Իշխնտէքիւր գարայա ֆըրմանտը , Պանդրօֆ ալտանմա-մըշ իսի . Վադաա պիր սանտըզա սըդը սըդըյա պաղը իրի Փըչը գումըն իշխնէ կէօմիւլմիւշ տուրույօր իսի քի , սանտըզ պէհէմէհաւ պու ֆրշըրար սայէսինտէ ելւղէ-րէք գարայա տիւշմիւշ իսի :

Հարպէր . — Տէմէք ատամիզըն եադընլարընտա պիր կէմի պամւմըշ :

Ժէտէօն . — Արթըդ օնա շիւպհէ գալմատը :

Պանդրօֆ . — (Սապրյաբոյըթուա) Անէպա շու սան-տըդատանէ վար , սանտըդ գարալը , քիւրինի պիր թաշ իւէ գըրարըզ :

Ալյրօս . — Արգատաշալը , պիր սաաթ գատար աճէ-լէնիփի թատիլ իտինիլ . շու սանտըլը իըրանիթ Հառ-զա կէօմիւրէլմ տէ , օրատա գըրմատան աշալըմ .

«Մատէմըրի ֆըշըլարլա պէրապէր պաւրայա եիւզէ-րէք կէլմիլ , շիմաի տէնիղէ աթալաագ . պիր իր պալ-լատըզըմըլ կիպի եինէ եիւզտիւրէրէք պիդիմ սահիլէ նադլ իտէափիրիդ .

Միւհէնափախն թէքլիփի գապուլ օլունտու . աճէ-պա շու սանտըդ նէրէտէն կէլմիլ , իշթէ մէսէլէյի մա-հիմմէ պուրասը իտի . Դոլոնլար տէօրթ թալափընը

կեօղտէն կէջիրտիլէր . սահիլոէ պէօյլէ դարայա տիւշ-
միւշ սլիր չեւ տահա կէօրէմէտիլէր . քէղալիք տէնիզ-
տէ տախոի նէ դարայա օթուրմուշ պիր կէմի , նէ աշըգ-
լարուա եէլքէն սէֆինէսի միւշահատէ օրունտու .

Միւթլադա պիր կէմի պամամրշ օլմալը . պու կիւն-
քի սանտարդ մատտէսի սիէլքի դուրշուն տանէսի իլէ պիր
մինասիափէթի վար իտի . պէրքի սանտրզըն սահիպի օ-
լան էճնէպիլէր ատանըն պաշդա պիր թարաֆընա չրգ-
մըշլար տըր . պէլքի տէ հալա ատատա տըրլար . ֆա-
դաթ Գօլօնլար ելէրինտէքի շու սանտարդ սայէսինտէ ,
տառայա չրգան էճնէպիլէրին Մալէզիյա գուրսանը օլ-
մատրզընը անլատըլար , զիրա օ ատէմէրտէ ոյկօյլէ
սանտրդլար պուրունմայաճազը տէրբեար իտի .

Գօլօնլար , պէշ գատէմ պօյտւնտա , իւշ գատէմ
էնինտէ , մէշէ աղաճընտան մամուլ , իւզէրինէ մէշին կէ-
միլիմիշ , շիվի իլէ մրխանմըշ , վէ տրդդամրլա դարա-
տըրլարագ պօշ Փրչըլարս րասպիթ իտիլմիշ օլան պու սան-
տրզը մուայէնէ իթտիքտէն , վէ և զէրինտէքի իրէրին
տիւյիւմէրի՝ կէմիճի տիւյիւմիւ օլտու զունը անլատըրդ-
տան սօնրա , սիւվարիլէրի թարաֆընտան դարայա օ-
թուրսաճազը անլաշըլան պիր կէմիտէն , պու էշեանըն ,
դարատա զէտէլէնմէմիշ օլարագ պուլմագ իւմիւտի ի-
լէ , կիւզէլճէ Փրչըլարս րասպիթ իտիլէրէք տէնիզէ ա-
թըրտըզընա տայըր գանտաթի հասրւ օլտու . հաթտա
Ալլուս .

—Նիմոի պիր պու սանտրզըլ կըրանիթ Հառզա
դատար չէքէր կէօթիւրիւրիւլ , օրատա իշինի աչար պա-
դարըզ , էկէր ատանըն պաշդա թարաֆընտա ատէմ
պուլուրսագ թէսլիմ իտէրիւլ , Եօդոս . . .

Պանդրօֆ . — Պիոէ դալըր տէյիլ մի , լազին ա-
ճէպա իշինտէ նէ վար .

Պու էսնատէ եիւքսէլմէյէ պաշլամըշ օլան տէնիդ
սանտըղն օլտուղու եէրէ գատար կէլմէյէ պաշլատըղը
կիպի, Փըզլարը բապթ իտէն իրէլտէն պիրինի չէօ-
դէլէք սանտալա պաշլատըլար, վէ պիր ալ սօնրա Փը-
չըլար եիւզմէյէ պաշլայընճա «Սահիպսիլ էշեա պուր-
նը» թէսմիյէ օլունան շու մահալուն թէպաիւտ իթ-
ոլիէր. Նիհայէթ թամ պիր պուչուգ սաաթ սօնրա
սանտալ սանտըդ. իլէ պէրապէր, կրրանիթ չառողըն
դարշընաքի սահիլէ վասըլ օլտու, վէ տէնիդ չէ.քել-
մէյէ պաշլամըշ օլտուղունտան դարտա դալմըշ օլան
սանտըդ, ալաթը լաղըմէ իլէ աշըլարադ իշխնտէն շին-
կոտան մամուլ պիր սանտըդ տահա զուհուր իթու.

Զինկօ սանտըղըն դարալը օրթասընտան քէսիլտի,
իշխնտէն միւխթէլիֆ էշեալէր չըդմաղա պաշլամը .քի,
հէր պիրի չըդարդճա հէմիճի «Հուրբա» տէյի պաղըր-
մայա, նապ սէվինճինտէն օյնամայա, վէ հարպէրտէ
էլ չըրբմայա պաշլամը, զիւս սանտըդտան հէրքսին
արդուաընա մուվաֆըդ էշեա չըդըյօր իտի.

Սանտըդտա ալաթ, էտէվաթ, էսիհա, մէլպու-
սաթ, վէ քիթապ կիպի պիր թագըմ էշեայի լաղըմէ
մէվճուտ օլտուղունտան, Գոլօնլար փէվդէլատէ մէսուր
օլարտ, էշեալարն էսամիսի պէր վէճհը աթի ետ-
ուըլու.

Աշաթ

Պիր գաչ աղըղըլ բըչագ 3 ատէթ, օտունճը պալ-
թասը 2, մարանկօղ պալթասը 2, բէնտէ 3, քիւժիք
քէսէր 2, իրի թարափիլ քէսէր 1, թէնէքէ մագասը 6,
էյէ 2, չէքիճ 3, պուրկու 3, իրի պուրկու 2, ատի
վիտալը չիփի թօրպասը 10, միւխթէլիփ ճէսումէթաէ
տէսմէրէ 3, իյնէ դութուը 2.

Այլահյար

Զադմագլը թիւփէնկ 2, գարսօլլը թիւփէնկ 2,
գարապինա 2, բալա 5, դըլըն 4, եկամի պէշ լիսրա
ուղալէթինուէ իրի ֆըլը պարութ, գարսօլ դութունը 12.

Աշաթը Ժէննիյէ

Ոէքսթան 1, տիւրպին 1, պէօյիւք տիւրպին 1,
բէրկէլ թագըմը 1, ճէսլ բուսուլասը 1, միզանիւհէ-
րարէ 1, միզանիւլ հէվա 1, էտէվաթը լաղըմէսի իլէ-
պէրապէր ֆօթօղրափ թագըմը 1, գալէմ դութունը 5
միւրէ.ք.քէսլ շիշէսի 12.

Մէջպուսաթ

Եունա պէնդէր նէպաթի պիր մատտէտէն մամուլ
կէսոմէք 24, այնի գումաշտան չօրապ36.

Էղ եծեասը

Տէմիր կիւյիւմ 1, պադըր թէնճիրէ 6, տէմիր
սահան 3, գաշըդ չաթալ բըչագ հէր պիրինտէն 10,
չայ ելպըրըլը 2, մանկալ 1, բըչագ 6.

Գիրապշար

Թէվրաթ 1, աթլաս 1, Բոլողինիյա լիսանը լուզէ-
թի 1, ալթը ճիւտի ֆունտունը թապիյէ (բնական պատ-
մութիւն) լուզէթի 1, պէյազ գետպատ տէսմէ 3,
տէվմէկը, 2.

Սանտըդտաքի էշեա պէցլէճէ սայըլտըդտան սօն-
րա, Ժէտէօն.

— Պունըն սահիպի հագըդամէն թէնըիւպէքեար
պիր տակմ իմիշ կիւյա իշմիսինին դարայա օթուրա-
ճաղընը պիլիյօր իմիշտէ եվիշէլատէն հաղըլանիրշ տէմէ-
սի իլէ, Այլոս Ալմիթ ախշինէրէ.ք ճէվապէն.

— Վաղաա հիշ էքսիր եօդ , տէտի :

Գօլօնլար հէր էշեայը կէօղտէն կէշիրտիէր , իւ-
զէրէրինատէ հիշ պիլ մարգա պուլունմայօր իտի , հէմտէ
էշեալէր գուլանմամըշա պէնզէյօր իտի . ալէլիսուսուս
ֆուրթունա զէմանընտա էշեայի մէվճուտէ սանտըղա
տօլուուրուլմոշ օլսա , պու տէրէնէ միւնթաղամէն եէր-
լէշմէդ . վէ իւ զէրինտէքի . զինկօ սանտըղ պէհադդըն
լէհիմիէնմէդ իտի :

Ամէրիդա լիսանընտան օլան քիթասղլարտա մաթ-
պաա նամը պուլունմատըլլը կիսի , Ֆըլսանսըդ լիսանը
իլէ մուհարրէր օլան միւրէմմէլ աթլասըն տախի մաթ-
պաա վէ միւէլլիթինին խամի եազրմամըշ իտի , համժ-
տա էշեանըն աթըլլըշ օլտուլու վարօրըն միլլիյէթիտէ
պիլինէմէտի . մամափիհ Գօլօնլար պէօյլէնէ թարափը
իլահիտէն մաղհարը մուավէնէթ օլտուգլարընտան տէ-
րէնէյի նիհայէտէ մէմսուն օլտուլար . եալընըդ Պանդ-
րօփ բէք զիցատէ մէմսունկյէթ կէօսթէրմէյէրէք .

— Հէրսի ալա ամնս , շու սանտըղտա ասըլ պէ-
նիմ իշմէ եարար շէյ եօդ , պիլ աղտա թիւթիւն օլ-
սա իտի , արթըդ սիդ պէնտէքի քէյփի կէօրիւր իտի-
նիդ , աէյլինէտ , հէր քէս կիւլմէյէ պաշլարը .

Գօլօնլար արասընտա , ատանըն հէր թարափը կիւ-
զէլէտ տօլաշըլարագ եէնի գազազէտէլէր պուլունտու-
ղու հալտէ մուավէնէթ իտիլմէք , վէ էշեալարը քէն-
տիւէրինէ թէսլիմ օլունմագ խուսուսը դարարլաշը-
ըըլուը . էշեայի մէզքիւրէ տախի կըրանիթ Հառզա
նադը իտիւրի .

5

Հոկտեմբերին օմուզը օրսն էրթէսի կիւնիւ . Գո-
լոնկար գարար վերակրկէրի քէշթու կիւզարը իճայէ
հաղըրլանտըլար . սանտալա իւշ կիւն քիփայէթ իտէ-
ճէք գատար դուրուտուլմուշ էթ , վէ պաղը մէշրու-
պաթ իլէ մանկալ տախի վազ օլունտու .

Դօլօնլար օրմանտա եօլ աշմագ իլին իփի պէօյիք
պալթայը , տիւրպին իլէ ճէս բուտուլասընը , իփի չագ-
մագլը թիւֆէնկ իլէ գարապինայը , բալայը վէ պէշ ա-
տէտ գասաթուրայը տախի պէրապէր ալմայա ունութ-
մատըլար :

Դօլօնլար պէօյլէճէ միւսէլլահէն սանտալա պինիս
պիր գաչ տագլբա զարֆընտա , Պանդրօֆըն իլք տէֆա
օլարագ օտուն սալը թէրթիպ իթալիյի նօդթայա վասըլ
օլտուլար . Դօլօնլար զայէթ լամիփ օլան Մէրսի նէհ-
ըինտէն իլէրլէտիքճէ , հագըզաթէն տիլքիւշա մէնզա-
րէլէր միւչահէտէ օլունմայա պաշլատը :

Սանտալ արա սըրա սաղտա սօլտա կիւզէլ պիր
մէզգը կէօրիւնիւր կէօրիւնմէլ եանսաշմագտա , ժէտէօն
իլէ Հարպէր վէ նապ էլլէրինտէ թիւֆէնկ վէ էօնլէ-
րինտէ քէօրէք օլտուլոր հալտէ հէման գարայա աթ-
լամագտա իսիլէր . Դօլօնլար վուրտուգլարը պիր չօգ
ավլարտսն պաշգա , բէք զիյատէ իշէ եարայաճագ նէ-
պատաթ պուրոյօրլար իտի . մէսէլա ըսպանագա պէն-
դէր վէ անտէն տահա զիյատէ ֆայիտէլի պիր նէպաթ
իլէ , քէղալիք ֆիտանը պիր մէթրօ գատար ուզուն էս-
մէր տանէլի պիր նէպաթ տահա պուլունտու . Հարպէր

պունը Պահպաօֆա կէօսթէրինճէ , զիհնի տայիմա թիւ-
թիւն խէյալի իլէ մէշզուլ օրան կէմիճի .

— Թիւթիւն , տէյու հայդրբառը :

Հարակէր . — Թիւթիւն տէյիլ տօսթում , հարտալ
տըր , լարին ինշալրահ թիւթիւն , եախօսա թիւթիւնէ
պէնդէր պիր չէյտէ պուլուրուղ :

— Ստհի՞ն մի սէօյիէյօրսունըզ , իշթէ օ կիւն աաա-
մրդտա հիշ պիր է.քսկիյիմիզ գալմանիլշ օլուր :

Վէօրէրի իլէ պէրապէր չըդարըրան պու նէպատա-
թը միւսթէլիթէ , քէմալի արդգաթլա սանտալս կէօ-
թիւրիւլախիւ , վէ միւլահազայէ տալլրալ տա աոլա սան-
տալուան չըդմանիլշ օլան Սիյրօս Սըմիթէ թէսլիմ ի-
տիկտի . պիր տէֆա սահիլի կէդէրէն , ժէտէն , ու-
ղուն կակալը , ուզուն պօյունլու , վէ զըսա գանտալը
գուշարտան իրի թանէ թութառ , Հարակէր պու գուշ-
լարա թինամօ նամընը վէրտի . պունլար սազ թութու-
մաշ օլուր գլարինուան , կըրանիթ Հառող քիս մէսինսէ
պիրինճի միսափիր օլաճաղլար իտի :

Գօլօնլար պուրայա գասար հիշ թիւֆէնկ ախմա-
մըշըր իտի . Թարուսթ օրմանընտա իլք բաթլայան
թիւֆէնկ , գարապաթագ գուշունա պէնդէր կիւդէլ պիր
հայփան իշին օրմուշ տըր . Հարակէր գուշը վարտու գ-
տան ոսկրա .

— Պու գուշը թանըտըր , իլք տէֆա օրմաննուա
կէդէրէն գաշըրութզըմըզ պիր գուշ քի , նամընը տա
օրմանըն օ գլամինա թախախ իտու պ , « Ժագամար »
թէսմիյէ իթմիշ իտիք , տէտի :

Դագաա Հարակէրին վուրտու.զու գուշ զայէթ բար-
լուգ թիւյլի կիւդէլ պիր ժագամար իտի . ժագամար
իլէ պէրապէր եէրէ պիր չոդ դըրմըզը բէնկիլի գուշար
տա տէօրիւլտիւ քի , ճիւմէսիթ թօք թարափընտան սպի-

տալա նադել խոփիմիշ, վէ կենճ Հարապէրին նըշանծրւրդ-
տա իլք մէհարէթի էրէյիծէ թահսինի մու ճիալ օլմուշ
իտի :

Հարապէթիէրինտէն տէօրտ ստաթ սօնրա աղաճ
կէօլկէսի օլան պիր քէնարէ չըգըսլ սասլահ թաամը
իթտիլէր, նէհրին արզը ալլմմըշ եէթմիշ դատէմ ար-
զընտա օլուալ, տէրինիցի իսէ տայիմա պէշ դատէմ-
տէն ֆաղլա պուլունտյօր իտի, օրմանա կէլինճէ, կէ-
րէք ժադամալը թէսմիյէ օլունան դըսմը, վէ կէրէք
մարու սթ թարափը, նիհայէթսիդ սուրէթտէ ու զանըպ
կէօլ ինթիհասընը կէօրմէյօր, վէ հիշ պիր թարափըն-
տա ինսան վիճու ախնտէն էսէր կէօրիւլմէյօր իտի, օր-
մանըն տէրունինտէ քի ճէսիմ աղաճլարտա պոլիթ ա եա-
րէսի պուլունմատըզը կիսլի, աղաճլար արասընտա պու-
լունան սաղլըզլարտան եօլ աչմագ իշին ասլա քէսրէ-
մէմիշ իտի. եկէր ատայա պիր թաղըմ պիչարէէր
տիւ շմիշ օլուալար պիիէ, միւթլազա հէնսո զ սահիլ-
տէն այրըլմամըշ օլանաղլար իտի :

Պինաէն սրէյհ միւհէնտիս ատանըն սահկի գոր-
պիսինէ միւ վասըլէթ խու սու սընտա զիյատէ իսթիճաւլ
կէօսթէրիյօր իտի քի, օ սահիլին, պուլունտա գլարը
մահալէ թախմինէն պէշ միւ դատար մէսափէսի օլուալ,
Դոլօնլար սանտալըն կիսէսկիլմէսի դապիլ օլուուզու
դատար նէհր տէրունինտէ իլէրլէյիճէք, վէ անտէն
սօնրա գարպյա չըդաճագլար իտի :

Սուլարըն, մէնալալնա տաղրու մէտհալինտէ օլան
ճէրիյանը տու բարադ աշազը աէօնտիւ . նապ իլէ Հար-
պէր քիւրէք չէրէրէք ադընթը եօդարը չըգմայա մէճ-
պուր օլուուլար :

Գոլօնլար, Մէրսի նէհրինտէ իրի սասալմ տահա տէ-
վամ իթտոփէր, իլէրլէտիքճէ մէճրա տէրունինտէ պիր

պիրինտէ հէր քէս ույդուտան դալդար , Սապահ թաամբնը իմտիլէր , վէ սաաթ ալթըտա եօլա չըդաըլար . Ֆարուսթ օրմանընըն պու թարափը դայէթ ոըգ չալը-լրդ օլտուզունտան , պալթա իլէ եօլ աշըպ իլէրլէմէք . վէ էկէր սէմլէրի իշխտիէն ճանավարլար մէյտանէ չը-դարսա , անլէրի իթլափ իթմէք լազըմ կէլիյօր իտի .

Ոէպ բուսուլասը միւհէնտիսին էլինտէ օլարադ եօլը կէօսթէրկիյօր վէ բէֆիդլէրի տէ պալթա իլէ եօլ աշըյօրլար իտի . Ակըրօսըն գալիիննէ եօլ պէօյլէնէ տէ-վամ օլունուրաս , միւթլագա Գըրիդժուր նէհրինէ իլթի-հադ իտէնէք իտի . եօլլարը եօդուշ աշաղա կիսի տէ-վամ իտիյօր իտի .

Չայրլրդ արասընտասա իլէրլէտիքնէ մայմուն սիւ-րիւլէրինէ միւսատըֆ օլունույօր իտի քի , մայմունլար Գօլօնլարա քէմափի հայրէթլէ ամֆը նաղարը տըդ գաթ կըլէտիրէրինտէն , ժէտէն .

— Պէկի պու հայլանլար՝ պիզի քէնտիլէրինտէն աղմա զանն իտէրէք պէօյլէ միւթէհայլրանէ պադը-յօրլար , տէտիյի սըրատա , Պանդրօփ տախի , եապան տօմուդու , գանկուր վէ դուլա կիսի հայվանլարը կէ-րէրէք .

— Տօսթլարըմ ավա տոհա պաշտանմաաը , սիզ շիմտիլիք կէպիա սըչըայընլդ պատալըմուա , սօնրա կէօ-րիւշիւրիւզ , տէյէրէք , իքթիփա իթտտի .

կըլէտէն իւշ ստաթ էվէլ նէնուպը զարպիյէ տօդ-ըու . իլէրլէնմէքսէ իքէն , եօլ պիտտէն պիթէ Գօլօնլա-րին շիմոկիէ գատար քէշփ իթմէտիկրէրի օլուդ դա-տէմ վիստաթընտաս պիր ու փադ չայս իլթիհադ իթտի . չայլըն սոյյը շիտէթլէ ադմազ տա , վէ դայալարա չար-բարադ քէօրիւքէր ստչմազ տա իտի . տէրիննէ օլտու-դու պու նէհրի կէօրէն նապ .

թագըմ դայալար վէ աղաւճ քիսթիւքէրի պուլունտու-
ղունտան ։ քիւրէք կիւն իշլէյօր իտի ։ Պանդրօֆ չօգ-
ելէրտէ էլիստէքի սրբըզ նէհրին տիպինէ պաստըրա-
բագ սանտալը իշլէմմէյէ մէնալուր օլտու . աղշամ
եագլաշմը օլմաղըզ Գօլօնլար միւմքին օլտուզու գա-
տար պէզիէնէ իշլէրէյիու ։ սանտալըն տուրատուզու նօդ-
թատա կիւնէյի կէշիրմէյէ դարար վէրտիլէր ։

Իշլէրէնափիրճէ սըդլաշմագատատ օլան օրմանըն տէ-
րունինտէ պիր չօգ հայվանաթ պուլունտուզու անլա-
շըլտը ։ համատա Պանդրօֆ ։ պիր սիւրիւ մայմուն պիլէ
կէօրտիւյինի իտատա իթտի ։ Փիլ հագըդա պիր աղ
սօնրա Գօլօնլար սահիլ քէնարընտա քէնափիլէրինէ պա-
գան իրի մայմունլարը կէօրտիւլէր ։ պու հայվանլար
հէնուզ ինսանըն գօրդուլաճագ պիր մախլիւդ օլտու-
ղունը պիլէմէտիվլէրինտէն գաշմայօրլար իտի ։

Աղշամա աօղըու սանտալըն իշլէրէմէսի պիւսպիւ-
թիւն քէսալը միւշքիւլաթ կյլէտի ։ մէճրա տէրունին-
տէքի գայալար վէ դումլուդ մահալէր մանի օլույօր
իտի ։

Պիր աղ տահա կիսիլտիյինտէ ։ սանտալըն տիպի
եէրէ սիւրիւնմէյէ սլաշլատը ։ սանտալ պիր քէնարէ
պաղլանըզ Գօլօնլար իշինտէն շրդտըլար ։ կիւնէշ
պաթմագ իւղրէ իքէն պէօյիւք աղաճլարըն ալթընտա
լաթիֆ պիր չայըրլըգ իւղէրինէ ։ հէման աթէշ եաղ-
տըլսըր վէ կիւնէյի օնտու կէշիրմէյէ դարար վէրտիլէր ։

Օրման տէրունինտէն պիր թագըմ ճանավար սէ-
տուլէրի իշիտիւսի ։ մուզիրը հայվանլարը եանլարընա
սօգմամագ իշին աթէշի սապահա գատար եագմազա
մէճալուր օլտուլար ։ աղշամ թամիլ քէմալի իշմիհա
իլէ օլունտու ։ կիւնէ հիշ պիր արըզա վուգու պուշիտ-
տան կէշտի ։ էրթէսի կիւն ։ եանի Հսկաեմբերին օթուզ

— Եշմէ պուրատա դալտըդ , տէյինճէ , Հարպէք
ճէվապէն .

— Խայր , պու ու ֆաղ պիր չայ տըր եիւզէրէք
կիտէպիփրիղ , տէտի :

Ոիյրօս . — Նէտէն , միւթլագա պու նէհը տէնիզէ
մանսէս օլույօր , ոոլ սահիլինտէն կիտէրսէք տէնիզ քէ-
նարընտ էնէրիղ , ա՛րշ :

Պանդրօփ . — Եկէր ավլանմաղ մէմնու իսէ , պա-
լըդ թութմաղ տէյիլ տիր ա :

Ոիյրօս . — Դայդ խէճնէք վադթըմըդ եօդ :

Պանդրօփ . — Եօդ ճանըմ պէշ տադըդա սապը ի-
տին տէ պադըն :

Իէմիճի տէրհալ եիւդին գօյու նէհին քէնարընտ
եաթարագ գօլարընը տալտըրմասը իլէ , գարայա օն
իրի թանէ գատար ըսթադօդ ֆըրլաթմասը պիր օլ-
տու . պատէհու իշինի չէքէրէք .

— Պէն սիզէ սէօլէտիմ ա , թիւթիւնտէն պաշ-
գա ատամըդտա հէր չէյ վար , տէտի :

Պանդրօփ իլէ նապ պիր տադըդա զարֆընտա ու-
ֆադ պօյտա , վէ րէնկի մասիճէ ըսթադօղլարտան պիր
չօդ թօրլայրոդ թօրլայյա տօլտուրտուդոտան ոօնրա ,
Գօլոնլար նէհը քէնարընտա իլէրիմէյէ պաշտուըլար ,
լսաբին իլէրիտիքճէ տիւչարը միւշկիւլալծ օլույօրլար ի-
տի . մամափիհ կէշիէն եէրլէրտէ առլա ինսան իղին-
տէն էսէր օրմայըպ , եալընրդ չպյտան սու իշմէյէ կէ-
լէն իրի ճանավարարըն իզլէրի կէօրիւլմէքտէ իտի .
Ոիյրօս , նէհին ճէրկյամնինա պադարադ , պու զէմտն-
տէ տէնիզ մէտ հալինտէ օլանազընտան :

— Եկէր տէնիզէ եադըն խէք , սուրալ պէշյլէ
շիտէթի աղմայաճադ արը , տէտի , վէ միւթթառը
բուսուլառընա պադարագ միւթէհայըը օլմազա պաշւո-

տը . Հալ պու քի իլէրլէնափիքճէ չայըն մէճրառը քէսպը
վիւսաթի կյլէյօր , վէ հէր եքի գըյըսը ճէսիմ վէ սըդ
աղաճլար իլէ մէսթուր օլտուղանտան , իլէրիսինի կէօր-
մէք գապիլ օլամայօր իտի . մամափիհ պիր պոչուդ
սաաթ սօնրա էօնտէ կիտէն զարպէր պիրտէն պիրէ .

— Տէնի՛լ , տէյու հայդըլաը քի , Ալյըօս պուն-
տան բէք դիյատէ տիւչարը հայըէթ օլտու . վագաա
պիր գաչ տադըդա սօնրա տէնիդ՝ ըէնարընա վասը
օլունտը .

Պու սահիլ իլէ՛ գազաղէտէլէրին էվիէլա տիւշ-
տիւքլէրի կըրանիթ Հառու սահիլի արասընտա աղիմ
պիր ֆարգ սուլունոյօր իտի . տէնիդ ատանըն պու
թարտիցնտա էքսէրլիյէն կէօրիւլույիւ իւղրէ , դում
վէ գայալըգ իլէ նիհայէթ պուլմայըպ , պիլաքիս եիւք-
սէքճէ պիր թօրբագ քէնար իւղէրինտէ լաթիփ վէ ճէ-
սիմ աղաճլար իլէ մուհաթ պուլունոյօր իտի .

4

Գոլօնլարըն կէլտիքլէրի եէրտէ տէնիդ ու ֆաճըդ
պիր հավըլ թէշքիլ իթմիշ իտի քի , տէրունինէ գըրգ
դատէմ գատար եխաքէք պիր նրանիթ գայալընտան
չայըն սուլարը տէօրիւլոյօր իտի . Զայ տէնիպէ տէօ-
քիւլիւր իրէն ոլիր չաղլայան թէշքիլ կյլէտիյի իջին
«Զաղլայան չայը» թէսմիյէ օլունան պու չայըն իմթի-
տառը նօդթատէն իթմիսպարէն , օրմանիրն հասըլ կյլէ-
տիյի տէնիդ քէնարը իքի միլ գատար շըմայէ տօղրու
իմթիտատ կյլէյօր իտի . պուրասը իլէ ելլան պուլուը
արասընտարի մէսափիէ , տէնիպէ տօղըու էյլիմիշ միս խ-

թէլիփ իւլ շէքլ աղաճլար իլէ միւզէյեէն օլուպ Դօ-
լօնլար պու թարափտա , և անի Եըլան շէպիհ ճէզիրէսի
քէնարընտա եօլարընա տէվամ իտէնէքլէր իտի :

Հէվա կիւղէլ վէս սէմս բարլադ իտի . սնճադ սաթ-
հը տէրեատէ հիշ պիր եէլըէն կէօրիւնմէտիյի կիափի ,
Դօլնլարըն թաամէ օժուրտուգլարը մահալին ուղադլա-
րընտա տախի ինուան վիճուտինէ տէլալէթ իտէն հիշ պիր
իմարէ կէօրիւլէմէտի . սաւգահ թաամընտան ոօնրա Գօ-
լօնլար աղաճլարըն իչինտէն իլէրէմէյէ պաշտարլար
սահիլտէ , պիր կէմի տիւշմիւշ օլմասընա տէլալէթ ի-
տէնէք հիշ պիր նըշանէ եօդ իտի . մա մափիհ մէտէօ-
նըն տէտիյի կիափի , տէնիոլ կէմիտէն գալաճադ . էշեայը
քեամիլէն աշըզա աթապիլէնէյինտէն , պիր նըշանէ
կէօրմէմէքլէ՝ ատայա կէմի տիւշմէմիշ տիր տէմէք ,
խաթատէն սալիմ' օլամաղ իտի . զիրա պէդարինին ի-
շինտէ պուլունան գուրշուն թանէսլ իւչ այ էվէլ տատա
տէրունինտէ թիւփէնկ սիթըլըլըլընը սուրէթը գաթէյէ-
տէ իսպաթ իթմէքտէ իտի :

Լոյլէնի պիշ սատթ կէշտի , Եըլան Պուրնունա հէ-
նուզ իքի միւ մէսափէ վար իտի . պինաէն ալէյհ Գօ-
լօնլար պու կէճէյի տէ պուրունտա կէշիրմէկէ գարար
վէրտիլէր . սատթ եէտիտէ Դոլոնլար Եըլան պուրնունա
վասըլ օլտուլար . շէքլի զարիս օլան պու պուրունտան
իթիպարէն , սահիլին մէնզարէսի թէպէտիւլ իտուպ .
գայալըդ , գումըուդ վէ թաշըդ օլմադ իւղիտ տէվամ
կըլէյօր իտի . Հարսէր իլէ Պանդրօփ իգամէթէ այկուն
պիր մահալ թէհարըիսինէ սլաշառլար . Հարսէր՝ պու-
րատա պուրունան աղաճլարըն արասընտա սլամակու-
թէսմիյէ օլունան պիր աղաճը , Պանդրօփ կէսոթէրէ-
րէք :

— Իշթէ գըյմէթտար պիր աղաճ , տէտի :

— Դըյմէթատր մը :

— Եօյլէ եա , Պամպունըն գաղուգլարը ինձէ ինձէ քէսիլիրսէ սէրէթ վէ սայիրէ եաբրլը . զազուզու է- զիկիպ խամուր հալինէ իֆրաղ օրունուրուա Ձին քեազր- տը վիւճուտէ կէլիր , տալլարը գալընլրդլարընսա կէօրէ պասմօն , պօրու , բիրօ վէ սու պօրուլարը օլուր . պար- պու աղաճընտան թահտա քէսիլիրսէ , զայէթ սաղլամ քէրէսմէ օլուր . Հինտիսմանտա՝ Փիլուէրինի գուշ գօնմաղ կիպի եէրէր , պունտան պաշդա Պամպու տալլարըն էօզիւ սիլքէտէ պրրադրլրսա , պիր իլաճ օլուր . Պամպունըն պուտաղլարը արասընտան լաթիփ պիր իչկի շըգ արըրլար . . .

Պանդրօֆ . - Տահա եօդ մը :

— Եօդ :

— Պամպու սիկարս կիպի իշխմէղ մի :

— Խայլը Պանդրօֆ , պունսա թէէսիւֆ իտէրիմ :

— Եօյլէ իսէ հիշ իշխմէ կէլմէղ .

Հարպէր իլէ Պանդրօֆ սահիլտէ տէնիզ տալկալա- րը իլէ օյուլմուշ պիր չօդ մաղարալարտան պիրինտէ կիճէյի կէշիրմէյէ գարար վիրուպ , էվիլւա քէնաիլէրի եշէրի կիրմէյէ հաղըրլանը իքէն , միւտհիշ պիր սէ- տա իլէրէմէլէրինէ մանի օլտու . Պանդրօֆ կէրի գա- չալըմ , թիւքէնկէրիմիզտէ սաշմա վար , պու աէրէճէ միւտհիշ սէտա շրդարան ճանավար սաշմա իլէ իթլափ օլունմաղ , աէյէրէք , Հարպէրի թութուպ պիր քէնարէ չէքտի վէ կրիսիտէ գայալար արասընտա կիզինտիլէր . պու էսնատէ մաղարատան պէյաղ թիւյլի , սիյահ պէ- նէկի , վէ պօյնը իլէ գույրուզը արասը պէշ գա- տէմ պօյունտա ժաղար տէնիլէն ելլթընը պիր ճանա- վար չըդտը , հայվան կէօղլէրի բարլամը , թիւյլէրի տիփիլմիշ , վէ կիւյա ինսանը իլք տէֆա օլարադ կէօր-

մէյօր իմիշ կիպի քէմալի խէվլի իլէ իլէրլէտի .

Պու արալըզ մէտէօն դայանըն քէնարընտան տը-
շարը չըգըյօր իտի . մուխալիր՝ ճանալարա օն ատրմ
դալընծայա դատար իլէրլէտի . ժաղար քէնտինի թօբ-
լատը , վէ հէման դարշընտաքինին իւզէրինէ աթը-
լաճաղը սլրատա , ասլա իթիտալը տէմինի (սպաղարիւ-
նութեամիկ) զայտ իթմէմիշ օլան մէտէօնըն դարապի-
նասը բաթլամասը իլէ , հայվանըն եէրէ տէվրիմէտի
պիր օլոռու .

Ճիւմէսի սիլրաէն ժաղարըն ճէսէտի եանընա սէ-
լիրթտիլէր . հայվանըն լէխտափէթինէ , վէ մէտէօնըն
կէօսթէլտիդի սոուգ դանլըլզա հայրէթ իտիյօլտար իտին

Գոլօնլար մաղարայա միթէվէճճիւհ օլոռուլար .
բոսթաւնը տիմադ իշին , նապ՝ ժաղարը իւզմէյէ պաշ-
լատը . պիր աղտա գուրու օստուն թօբլանարադ մաղա-
րանըն դարլըսը հօնիւնէ աթէշ եադըլար .

Մաղարանըն տէրտունի քէմիք իլէ տօլու իտի . Գո-
լոնլար թիւթէնկլէրինի կիւղէլէտ տօլտուրուտ ադշամ
թաամը իթտիլէր .

Պէշ արդատաշ ժաղարըն թէրք իյլէտիյի մաղարա-
տա ույուտուլար . սապահ օլուր օլմաուլ հէր քէս սա-
հիլէ էնափ . միւհէնտիս տիւրալին իլէ տէօրիթ եանընը
թէտգըզ կիլէտի . աչըդտա քէնարտա դաղաղէտէլէրին
վիճուտինէ տէլալէթ իտէճէք պիր էսէր կէօրէմէտի ,
շու հալտէ ատանըն կէօրինլմէտիկ եալընըզ սէվահիլի
հէնուպիյէ գալըյօր իտի .

Վիճուտի մէմալ օլան դաղաղէտէլէր մէտէտէսինին
սուրէթը դաթիյէտէ հալլ օլունմասը իշին , մէտէօն
հէնուպ սահիլինի տախի տօլաշայը թէքիթ իտէ-
րէք .

— եօլումուգտա տէվամ իտէիմ , ողէոյլէնէ հէք

կէօրտիւյիւմիւղ սէվահիլի թէտգըզ իթմիշ օլուրուգ ,
հէմ պիզի մէշղուլ իտէն մէսէլէյէտէ խիթամ վէրիւ-
միշ օլուր , տէտի .

Պանդրօֆ . - Բէք տօղուու , ֆադաթ սանտալը նէ
եաբալըմ .

մէտէօն . - Աանտալ եիրմի տէօրիթ սաաթտան
սէրի օլուուզու մահալտէ տուրույօր իտի , իրի կիւն
տահա վարարն տուրուն , ատամըլուա խըրաըզ եօգ .

Պանդրօֆ . - Ֆադաթ պէն գտպլունպադը մէսէ-
լէսինի տիւշիւնտիւքնէ տիւչարը շիւպհէ օլույօրում .

— Ռանըմ սէնտէ ամմա միւշկիւլ թէսէնտախն հա ,
անը աէնիոլ չէվիւրմէտի մի . պու սէօզիւն իւզէրինէ
միւհէնտիս տուտագլարը արասրնտան .

— Թիմ պիլիր , տէյի մըրըլտանտը . պու սըրա-
տա նապ սէօլէ միւտախէլէ իտէրէք .

— Ծէնուպ սահիլինի թէտգըզ իտէրէք նըրանիթ
հասուզա կիլմէք իսթէսէք դարշըլզա . . .

Ոկյուս . - Մէրափ նէհրի չըգար տէյիլմի վադաա
նէհրի կէշէնէք վասէթամըզ եօգ .

Հարպէք . - Ատամ սիզուէ , պիր սալ եաբարըզ
մէտէօն . - Մտմափիհ իլէրտէ պիր քէօրրիւ եաբ-
մադ լադրմ տրր .

Պանդրօֆ . - Եվկէթ , օնը տա եաբարըզ . տահա
պիր կիւնլիւք եէյէնէյիմիոլ վար , էլպէթտէ պու կիւն
պիրազ տա ավլանըրըզ . արշ իլէրի .

Պըրդ միլ դատար ովրէնէք օլան պու եօլճու-
րու գ էքսէրիյէթէ գատպուլ օլունուպ սաաթ ավթըստա
եռա շըգըլտու , ինթիյաթէն թիւֆէնկիր դուրշուն իլէ
տօլտուրուլտու , թօր էօնտէ եիւրիւտիւլմէյէ պաշա-
տը . ինան իսինէ տէլալէթ իտիլմէքսիզին պէշ միլ կի-
տիկուիրտէն սօնրա , վաշինկիթօն դ զունը թէչքիւ իտէն

սահիլէ վասը օլտուղլարնտա , ատանըն ճէնուպ սահինին գըսմը աղամէր ախմէք օլան պու մահալի թէմամէն կէօրտիլէր :

Էօյլէտէն պիր սատիթ սօնրա Գօլօնլար Վաշինկիթօն դօյունըն օրիժասրնա վասըլ օլտուլար , պուրայա դատար թամի երմի միլ մէսաֆէ դախէ իալիլմիշ իափ . Գօլօնլար թատամ իթմէք իւղրէ պիր աղ վազըլ կէչիրտիլէր . Վէ եարըմ սատիթ իսթիրահամթտան սօնրա եօլւարնա տէվամէ պաշատըլար . սահիլին հէր նօդթասը տըգդ աթլա կէօլուէն կէչիրիլիյօր իտի . ատանըն պու սահիլինտէ դասկուդլ սէնիլ հայվանաթընըն չօդ օլտուդու կէօրիւլտի իսէ տէ , Մէրսի նէհրի իւղէլինտէ պիր քէօրիր ինշա օլունտուդտան սօնրա կէլէրէք թօրլամազը մուվաֆըլ պուլտուլար :

Սատիթ իւշաէ գայալարնա արասընա կիզլէնմիշ ու- ֆանձը թապիյի պիր լիմանէ միւլասըլէթ իտիլտի , լիման մէտիսալինին էլրափը գայալըդ օլտուղունտան , իսարինտէն կէօրիւլմէսի դասկիլ տէյիլ իտի , լիմանըն պրդա թարավընտա պիր եօդուշ պուլունուպ , պու եօդուշ կիթափիքնէ եխւգսէլէրէք օրման արասընտան կէչիպ թա մէնլարէյի վասիյէ թէրէսինէ իլթիհադ ի- տէր զանն իտիլիյօր իտի :

Ծէսէօն Սիրէլլա պուրատա պիր աղ իսթիրահամթ իտէրէք գահավալիքը իթմէյի թէքիք իթտի . պէշ ար- դատաշ եօրկունլու զլարնտան աճըդմըլ օլմալարը իլէ պիր սահա եէմէք եէտիլէր . թատամ իշին ինթիսապ օլունան նօգիմա , տէտիյիմիլ եօդուշ իւղէրինտէս պիր թէրէնիկտէ իտի . պուրասը սաթհը տէրեատէն ալֆ- մըլ գատէմ գատար եխւգսէք օլտուղունտան , ծէմա- հիր դօյը էթրափը իլէ միւշահէտէ օլունույօր իտի .

Ծէտէօն . - Ոտատա քիմսէ եօդ տըլ , քիմսէ

տէ կէլիս սանտըզը պիտտէն ալմայաճաղընա գանի օլ- մագ լաղըմ կէլիյօր , տէտի :

Հարպէր . - Եա Պանդրօֆըն աղղընտան չըդան գուրչուն թանէսինի , նէ եաբմալը .

Ժէտէօն . - Օրասը տա վար նէ տէմէլի .

Սիյրօս . - Տէմէլի քի , իւչ այ էվիլէլ պիր կէմի պուրայա կէլմիշ .

Պու արալըգ Թօրըն շիտէմէլէ հայդըլարադ օր- մանտան կէլտէյի կէօրիւլտի . քէօրէյին աղղընտա չա- մուրանմըլ պիր պէզ բարչասը վար իտի , նապ , թօրըն աղղընտաքինի ալտը , սլու դալըն պիր պէզ բարչասը իտի . հայվան տայիմա սալլամադտա . Վէ հարապէթի իլէ օրմանս կիթմէյի էֆէնտիլէրինէ անլամթմալու չա- լըշըյօր իտի :

Գօլօնլար թիւֆէնկլէրինի հազըր իտէրէք քէօրէ- յին արդասընա տիւշափիւլէր իսէ տէ , օրմանըն իշնաէ ինսան տաւ կուլինէ տէլալէթ իտէնէք պիր իմարէ պի- լէ կէօրմէտիլէր . Գագաթ հայվան տայիմա ուլայօր իտի . քէօրէք պէշ ալմը տադըլդա գատար իլէրէտիք- տէն սօնրա տուրտու , վէ տահա զիյատէ ուլամայա պաշատը . Գօլօնլար էլրափա պագտը պիր շէյ կէօ- լէմէտիլէր . Սիյրօս Սըմիլէ .

— Նէ վար թօր , տէյու սօրունճա , հայվան պիր աղաճըն քիւթիւնէ աթլայարադ շիտտէթէ սալլա- տը , Պանդրօֆ պիրտէն պիրէ .

— Անլատըմ , պիր տէնիլատէ հախօտ գարատա պիր նըշանէ արայօրտուղ տէյիլ մի , տէտի : Ժէտէօն . - Եյ սօնրա :

— Խազաթ նըշանէյի հէվատա պուլաճադրդ :

Պանդրօֆ պունը սէպլէյէրէք աղաճըն իւղէրինէ սարըմըլ պէոլիք պիր պէզ կէօսթէլտի քի , Թօր

պունտան պիր բարչա դօրարըպ կէթիրմիշ իտի .

մէտէօն . - Ցագաթ պու դաղաղէտէլէրտէն դալ-
մա պիր նըշանէ տէյիլ տիր .

Պանդրօֆ . - Պու ողիղիմ պալօնտան դաղան պա-
գըյէ տիր , պալօնըմըլդ շու տղաճըն թէրէսինէ սա-
ըըլմըշ գալմըշ . (Մէմսունիցիթլէ հայդըրարագ .) իշմէ
պիղէ պիթմէղ թիւքէնմէղ պէղ , սէնէլէր իլէ պուն-
տան կէօմէշ.ք տիրեալիիրիդ . ա'հ միւսիւ , Սիրէլա տ-
ղաճարընտա պէոյէ պէղ պիթէն պիր ատա պէյէ-
նիլմէշ մի .

Պագաս Գօլօնլարըն . քէնտի պալօնլարընտան
դալան պագըյէ պէղի սլու բատա պուլմալարը քէնտի-
թիրի իշին մէտարը թէշէք.քիւր պիր չէյ իտի . Պալօնը
աղաճըն թէրէսինտէն գուրթալմադ իուսուլունտա թէք
չօդ օղաշտըլար , թամմ իրի սաաթ չալըշտըդտան
սօնրա պալօնըն պէղի , պիր չօդ իրէր , պագը էաէ-
վաթը , վէ համտա տէնիղէ էնմէք իւզրէ պալօնըն
տէմիրի պիլէ դուրթուլտու .

Պալօնը էտէվաթը իլէ պէրապէր կըրանիթ Հա-
ռողա նագլ իթմէք թէք միւշկիլ օլուպ , նագլ իթմէք
իշին պիր արապա եաբըպ կէթիրէնէ դատար դայա-
լարըն իշմտէ պէօյիւնէք պիր դօվուգ սլուլուլար վէ
պալօնը մէզ.քիւր գ.օլու.զըն տէրունինտէ հրփս իթախ-
էր , պատէհու թապկիլ լիմանը «Պալօն լիմանը» թէս-
միյէ իթտիքտէն սօնրա , սաաթ ալթըտա նէնչէ պուր-
նունըն եօլունը թութասուլար .

5

Պանդրօփի իլէ միւհենտիս եօլտա կիտէր իքէն , իւէրտէ եաբըլաճագ իշէրտէն պահս իտիյօրլար իտի . էվ-
վէլ էմիրտէ Մէրսի նէհրի իւղէրինտէ պիր քէօրիրիւ ին-
շա օլունաճագ , արաւա իլէ կէլինիպ պայօն նադլ ի-
տիէճէք , սննրա Պանդրօփի թարավընտան կիւվէրթէլի
պէօյիւճէք պիր չէքտիրմէ եաբըլաճագ , վէ օ չէքտիր-
մէ իլէ ատանըն էթրաֆը քէշթ ու կիւզար իտիէճէք ,
վէ տահա նէլէր նէլէր օլաճագ իտի :

Կիճէնին հուլուլի զէմանընտա , Գօլօնլար էշեայը
սլուլտուգլարը սահիպսիլ պուլտոնա վասըլ օլտուլար ,
օրատա տախի գալազէտէլէրին վիճուամինի լյմա իտէ-
ճէք իմարէ կէօրիւմէտի . Մէրախ նէհրինի կէշմէք իւղ-
րէ մինասիպ պիր նօդթայա կէլափէրի վաղըթ , սա-
աթ կիճէ եաբըլոնը կէշմիշ կէօոմէրիյօր իտի . սու-
րատա նէհր սէքսին գատէմ վիւսամընտա իտի քի .
Պանդրօփի վատի իւզիք նէհրի կէշմէք իշին պիր սուլ թէ-
տարիք իտաւալ , նապ իլէ պիլիլիվտէ օրմանտան պիր գաչ
մինասիպ աղաճ պալիթամայա գ զոյս լտուլար . Միջրօս
Սրմիթ իլէ ժէտէօն պիր քէնարտէ օմուրմու շլար . Հար-
պէրտէ նէհրին քէնարդիտա կէվինիր իքէն , պիրտէն պի-
րէ արդ ատաշարընըն եանընա գօչարագ . վէ Մէրսի
նէհրինին սութհընը կէօոմէրիէք .

— Սույըն եխոզինէ պաղընըզ , շու կէլէն շէյ նէ
տիր , տէյու հայդըլար :

Պանդրօփի իշինի պըլտողըգ , գարանլըդ տա սույըն
սաթհինտէ իլէրլէմէքտէ օլան ճիսմէ պաղարագ .

րա պիր աղ էվլել եախօսա սօնրա կէլմիշ օլսա , տէնիզէ չըդըպ զայտ օլաճաղը տէրքեար իտի :

Պու վագասա էսկի դէմանտէ օլսա , ատանլն թը-
լըսըմիլ օլտուղունա տէրհալ հիւրմ օլունուր իտի . պիր
գալ քիւրէ քլէ սանտալ դարշը եագայտ կէջոփ . սան-
տալը դարայտ չէ բոտիքտէն սօնրա , տէրհալ կըրանիթ
չառ զըն մէրախիլէնինէ սէյիթալիկը . պու էսնտէ
թօր շիտտէթլէ ուլայօր իտի :

Կըրանիթ չառ զըն տիպինէ էն էվլէլ վասրլ օլսա
նապ , մէրախիլէնի արայսպադ պիր քէրրէ հայդ ըրտը . . .

Մէրախիլէն եէրինտէ եօգ իտի :

Ակըրօս Սըմիթ , պիր սէօզ սէօլէմէտէն տուրտու ,
արդատաշարը պէլրի լուղկեար մէրտիլէնի պիր թա-
րաֆա աթմը տըր տէյի էթրաֆա պագընտըլար , ա-
րատըլար , մէրտիլէն պուլունմատը . զաթէն հէվատա
գարանլըգ օլտուղունսան , էթրաֆտա պիր էյի սէջիլ-
մէյօր իտի . Պանդրօֆ հիտտէթ իլէ .

— Էկէր պու պիր լաթիփէ իսէ թաթլը տէյիլ
ննսան էվինին եանլնա կէլսին տէ եօրկուն հալտէ օ-
տայա շըդաճագ մէրտիլէնի պուլմասըն , պու կիւլիւ-
նէճէք չէյ տէյիլ մի տիր , տէտի . Նապ տիւչարը վէ-
լէն ու հայրէթ օլտուղունսան , հիչ պիր չէյ սէօլէ-
մէզ օլմուշ իտի . Պանդրօֆ իսէ սէօլիւնտէ տէվամ իլէ .

— Լինգօն ատասընտա հարիգ իւլ ատէ չէյիլ
վուգուա կէլտիյինի անլամայա պաշլատըմ , տէտի .

Ժէտէօն . - Պունտա հարիգ իւլ ատէ նէ վար , պիզ
եօլ կիէն պիրիսի կէլմիշ , էվիմիպէ կիրմիշ , նէրափւպա-
նը չէքմիշ , վէսուէլամ .

Հարպէք . - Պիրիսի մի , պիրիսի քի՞մ օլոյօր .

Ժէտէօն . - Ա , զուրշոն թանէսինի ունութտու-
նը լ մը .

— Պիր սանտալ, տէտի :

Գոլօնլար քէմալի արդգամձլա պագտըդլարը կիպի, վաղաա պիր սանտալընիլէրէմէքտէ օլտուզունը կէօրտիւլէր, Պանդրօֆի իսէ օլանճա սէսի իլէ .

— Հէյ սանտալ, տէյու պայրբոր, ճէվաա վէրիլմէտի . սանտալ իլէրէյէրէք Գոլօնլարըն օլտուզունէրէ եադլաշընճա, Պանդրօֆի .

— Վայ, պու պիզիմ սանտալ, իրինի գօբարմըշ կէլիյօր, տօղուսը թամ վաղթխնտէ եէթիշափ, բէք իսապէթ օլտու տէմէսի իլէ, միւհէնտիս քէմալի հայրէմէլէ .

— Պիզիմ սանտալ մը, տէյու հայդըրտը . վաղաա Գոլօնլարըն նէհըին մէնպալնտա պազատըդլարը սանտալ իրինի գօբարմըշ տէնիզէ տօղուս կիտիյօր իտի . սանտալ աշըդա չըդմատան թութուլմադ լազըմ կէլիյօր իտի . Պանդրօֆի իլէ նապ, ուզուն պիզ որրդդ վասէթ ասը իլէ սանտալը թէվզըժի իտէրէք օլտուդլարը մահալէ կէթիրմէյէ մուվափըդ օլտուլար :

Սանտալ եանաշըզը կիպի միւհէնտիս պիրինճի օլարադ իշինէ ամիւլըպ, սանտալըն իրինի քէմալի արդգամձլա մուայէնէ իթտի, իրին թաշա սիւրիւնէրէք աշընմըշ վէ գօբմնաշ օլտուզունա գանհատթէ կէթիտի . մէտէօնի իսէ .

— Եշթէ պիզ մատանէ քի . . .

Միւհէնտիս . — Դարիսկ տէնիլէպիլիր,

մէտէօն . — Հէմ բէք զարիով :

Նէ հալ իսէ, Գոլօնլար մէմիւն օլտուլար . հարպէք, նաու վէ Պանդրօֆի տախի սանտալս պինտիլէր, պունլար իրին աշընարագ գօբմնաշ օլտուզունա տարշիւդհէ իթմէտիլէր, վաղամթ սանտալըն թամ վաղթխնտէ կէթիշի տէ բէք զարիսկ կէօրիւնիյօր իտի . զի-

օլմաղըլա էլտէն կիտէճէք օլուրսա , բէք աղըր պիր
փէլաքէթ օլաճաղը տէրքեար իտի .

Դօլօնլար պէօլլէճէ ֆիբրէն մէշղուէ օլարագ , ա-
րա սըրա աճէպա թօր հազդը իլէ իյֆայի վաղիֆէ ի-
տկյօր մը տէյի տըշարը շըգըպ պագըլյօրլար իտի . պիր
դաշ տէֆալէր ալչագ սէտա իլէ ատատա միւշաճէտէ
օլունան էսրար հազդընտա թէաթիյի քէլամ կյլէտի-
թը .

Սապահ օլուր օլմալ Դօլօնլար միւսէլլահ օլարագ
կըրանիթ Հառողըն էօնիւնտէրի դումլուզա կէլսիլէր .
պիր աղ սօնրա կիւնէշին զիյասը աբս կյլէյէրէք կըրա-
նիթ Հառողըն գաբալը բէնչէրէլէրի եէշիլ օթլար արա-
սընտա մէյատնէ շրգտը . բէնչէրէլէր սլըրագտըզլարը
հալտէ իսէ տէ , փադաթ ազիմէթլէրինտէն էվէլ միւհ-
քէճէթ գաբատըզլարը գալունըն աշըգ պուլունտո-
ւունը կէօլտիւքէրի կիսի , քէմալի հայրէթլէ պիր քէր-
րէ պապրբարյար .

Արթըլդ շիռհնէյէ մահէլ եօդ , հէր հալտէ կը-
րանիթ Հառողէ պիրիսի կիրմիշ իտի . նէրախւալանլարա
կէլինճէ , եօդաբքի դըսմը օլտուզու եէրտէ տուրույօր
իտի իսէ տէ , աշազքի դըսմը գարունըն էշիյինէ գա-
սար շէքիլմիշ իտի քի . պուտա զասիալէրին քէնսակլէ-
րինի թէարբուզտան մէսուն իթմէք իսթէտիքէրինէ
տէլիս իտի .

Կըրանիթ Հառողա կէլինլէրին նասըլ շէյլէր օլ-
սուզունը անլամագ գապիլ օլամատը , զիրա հիշ պի-
րիսի կէօրիւնմէյօր իտի . Պանգրօփ թէքրար պազո-
ւուր , լարին եինէ ճէվասլ վէրէն օլմատը , նէմիճի հիտ-
տէթինաէն աթէշ քէսիլէրէք .

— Ա՞հ , կիտի խոցըննլար , սանգի քէնտի էվէրին-
տէ իմիշէր կիսի րահաթ ույուեօրլար հա , կիտի դուր-

Պանդրով . - Մատէմ քի եօդարըտա պիլիսի վար տըր տէյօրսունըզ , պիր պաղըրայըմ պաղ ալըմ ճէվապ վէրի՞ր մի , տէյէրէք , զայէթ տիք պիր սէտա իլէ հայ- գըրը վէլոտի :

Գօլօնլար դուլագ վէրտիլէր . Կըրանիթ Հառովըն իշխանէն նէ օլտո զունը անլայամատըդլարը պիր սէտա իշխույօրուղ զանն իմափիլէր . Փադաթ Պանդրօֆըն «Հէյ» տէյու հայդըրըշարը ճէվապուղ դալուը , դար- ըրըդ վէրէն օլբատը :

Դու տէրէճէ պատկի հայրէթ վէ միւհիդ պիր նօդթայա թէսատիւֆ իմմիշ օշան Գօլօնլար , եօրկուն- լուդլարընը ունտուտարադ սօն տէրէճէ սիւչարը նիւվ- միտի օլմուշար իքէն , Ալյոս Ալմիթ , հէման ճիստի պիր թափր իլէ .

— Արդատա՛շլար , շըմինէլէրէ չէքիլիս սապահա գատար պէքիէյէլիմ պադ ալըմ նէ օլմազ , օրմալրդ աղարսընտատ ճնա կեսրէ հարաբէթ իտէրիդ . տէսիի :

Պանդրով . - (Հիտաէթ իլէ) Էյի ամա չու կէմիպ պիկիմ խտամէթկետհը իշղալ իտէն թէքիփսիդ հէրիփ քիմ օլույօլ , տէտի .

Մամափիհ Գօլօնլար միւհէնտիսին ըէյինէ թաթ- պիրէն , Թօրը , կրանիթ Հառովըն տիպինտէ տուրմագ , վէ զուհուրա կէլէճէք վէդապայը հէման իլսպար կյլէմէք իւզրէ , զայալարըն տիպինտէ պըրադըլարադ շըմինէ- լէրէ չէքիլափիլը . պիշապէլէր պէօյիւք պիր սապըրըզ- լըդրա սապահա ինմիզարէն ոըդընիւը սաաթլար կէ- միրտիլէր .

Կըրանիթ Հառովը , Գօլօնլարըն սատէ իդամէթկետ- հը օլմայըզ խազինէլէրի իտի . իմալաթ , մէքիւլաթ , էսլահա , վէ սայրը հէր տիւրիւ լէվազիմաթ օրատա

նէսի տէվրիլէրէք գումըն իւղէրինէ տիւշտիւ . պու
մայմուն զայէթ իրի ճընառան օլուալ , շէքլի տախի բէք
դիցատէ ինսանէ սկնդէյօր իտի . Հարպէր՝ պու նէվ
մայմունլարըն իլմի հայվանամտէ , Օրանկօթան թէսմի-
յէ օլառւզունը սէօլլէտի :

Ժէտէօնըն թափոյէսի իւզու Պանդրօֆ պիլ օգ-
տահա աթտը , օգ , մէրտիլէնին արդասընա կէչտի ի-
ոէ տէ , մայմունլար մէրտիլէնին ուծունը գարունըն ի-
շինէ արմռա օլտո գլարընտան . Գօլօնլար իրէ ասըլաըդ-
լսրը կիսկի իր գօբտու մէրտիլէն տիւշմէտի . իրի սա-
աթ կէշտի մայմունլար՝ բէնշէրէլէրտէ կէօրիւնմէտի իսէ
տէ , անճադ արա սըրա գարունըն արասընտան վէ րէն-
չէրէ քէնարլարընտան , ելլէրի իլէ պաշլարընըն զըսմը
ճիւ զիլիսի կէօրիւնիւր կէօրիւնմէլ գուրշուն իլէ մուգա-
պէլէ օլունույօր իտի . Միյրօս Սըսմիթ .

— Պիլ սագլանալըմ . Ժէտէօն իլէ Հարպէր թիւ-
թէնկէրի իլէ պիլ թարափա կիոյլէնիալ հազըր տուր-
սունար , պէլքի մայմունլար պիզի կիթտի սանըլարտա
թէրրար մէյտանա շրդարյար տէտի :

Միւհէնափինն րէյի գապտու օլունուալ ժէտէօն
իլէ Հարպէր պիլ սիրէրէ կիրտիլէր . պէօլլէճէ իրի սա-
աթ տահա կէշտի՝ եինէ մայմունլարտան էսէր կէօրիւն-
մէտի . Գօլօնլար , խասպիտէրին օրալարտաքի էշեալարը
թէրէֆ իտէ ճէլինի տիւ շիւնափաքնէ . սապըրուզպըրգլա-
րը արթրոյօր իտի :

Էօլլէ վաղթը Գօլօնլար , գագմա քիւրէր արմագ . ի-
շին շրմինէքրէ կիթմէք իւ զրէ իրէն , կրրանիթ Հառ-
զըն էօնիւնտէ պէրլէմէքտէ օլան թօրըն պիրտէն պիրէ
շիտութիէ ու լոտալցընը իշխտիոլ իդամէթ կեահա դոշ-
տուլար . վաղտատ մայմունլար պիլ սէպէպը մէճհուլ-
տէն տիւշարը իսէվի ու տէհշէթ օլարագ գաչաճագ պիլ

սան , հայտուատ , տէնիլող խըրսրզլարը , տէյօթ խոի :

Կիւնէշ թէմամէն արզը տիտար իթոփ , կըրտ-
նիթ Հառով մէյտանէ չըդար , հայա իչէրիսէքիլէրտէն
էսէր եօդ . Հարպէր , օգա պիր իր ըստիթ խոէրէք մէր-
տիվէնէ տօղրու ֆըրլաթմատ , օգը մէրտիվէնին այտղ-
լարդ արասրնտամն կէջիրիպ մէրտիվէնի աշազը ալբաղ
խմթէտի , վէ մի ճիպիննէ հարսաքէթէ սրաշլայը կիւ-
զէլճէ նըշանլայարագ օգը սալը մէրտի . Միցրոս , մէ-
տէօն , նաւալ վէ Պանդրօֆ արդայա չէքիլէրէք կէողէ-
րինի մէրտիվէնէ տիբմիշէր իտի . մէտէօն առ թիւֆէն-
կի ուժուղայը գաբույը նըշանլամըշ իտի :

Օդ , եայտէն չըդտրու կիափի թամ նըշան ալբան
մահալէ վուրառու . մէրտիվէնին խոսթ այագլարընտան
պիրիսինէ կիրաի . Հարպէր հէման իրէ սարըլը մէր-
տիվէնի չէքմէք խմթէտի խոէտէ , կըրանիթ Հառովըն
գարուալնտան տէրհալ պիր էլ շրդարագ օգը իչէրի
ալտը : Պու սրբատա Պանդրօֆ .

— Վայ կիտի խայըն , շունու պիր գուրշուն իլէ
եէրէ սէրէմէյէնէնէքմիյիմ , տէյօւ հայգըրաը :

Նապ . — Քիմի՞ սէրէնէքմինիլ Պանդրօֆ :

— Այ , թանըմատըն մը , օգը ալան էլին մայմուն
էլի օլտուղունը կէօրմէտահին մի . իդամէթկեահըմըլը
զէմանը զայգուալէթիմիլաէ մայմունլար խմթիլա իթ-
միշ . մէրտիվէնի տէ օ խասպիսէր չէքմիշ :

Ֆիհագըդա պու արալըդ կըրանիթ Հառովըն բէն-
չէրէլէրի աշըլտը , տէօրիթ դատար իրի մայմուն արզը
վիճուտ իթտիլէր . Պանդրօֆ պունը կէօրտիսյիւ կիսպի :

— Պէն տէտիմ ա՛ , պու պիր օյուն ամա , օյնա-
յանլարտան պիրինին ճանընը եազ այըմտա կէօրտիւն ,
տէյէրէք , հէման թիւֆէնկի նըշանլայը աթէշ իթ-
տի . մայմունլար իչէրի գաշտըլտար , ֆադաթ պիր թա-

եէր արայօրլար , վէ բէնչէրէտէն բէնչէրէյէ աթլայօրլար իտի , կէօրիւնիւր քի մէրտիվէնի ունութմուշլար իտի .

Պէօյէ սըշբայըպ տուրուրքէն պէշ ալթը թանէսի թամամ հէտէֆը մագսուտէ կէլմիշ իտի . Դօլոնլար աթէշ իթտիլէր . քիմի մէյթ վէ քիմի եարալը օլարադ նըրանիթ Հառուղըն տախիլինէ , եախօտ ոահիլինէ եռու վարլանտը , պիր գաշ տադըդա ոօնրա կըրանիթ Հառու զտա մայմունտան էսէր գալմատըդը անլաշըլտը . Պանդրօփ .

— Հուրրա՛ , հուրրա՛ , տէյու հայդըրըյօր իտի . Ժէտէօն . — Օ գատար սէվինմէ Պանդրօփ .

— Նիշին հէրախտէ կէպէրտի՞ մի .

— Կոյլէ ամա , կըրանիթ Հառուղա ըլդմադ եինէ միւմինսիլ տիր .

Պու էսնատէ կիոյա մուխպիրին սէօղիւնէ ճէվապ իմիշ կիտի , մէրտիվէնին գարու տան տըշարը չըդարադ եէրէ գատար եռուվարդանուրդը կէօրիւլտի , Պանդրօփ պու մէմուլին զայրի հալի կէօրտիւյիւ կիտի Սիլրոսա պադարադ .

— Վայ ճանընա , իշթէ պունա աղըլ իրմէղ , տէմտի խողէրինէ , միւհէնտիս .

— Վաղատ էօյլէ , տէյէրէք մէրտիվէնէ սէյիրիթտի , բէֆիդէրի տէ Սիլրոս Սըմիթին արդասընտան մէրտիվէնէ սարըլարադ . կըրանիթ Հառուղա վասըլ օլտուլար .

6

Հէր թարափ արանտը , օտալարտա մաղարատա հիշ պիր շէյ կէօրիւնմէտիլինտէն , Պանդրօփ .

— Ֆագաթ շու մէրտիվէնի պիղէ աթման քիմ իտի . անլայամայտնա գմըյըլդ , տէմէքտէ կըէն պիր հայդըրմա տույուլտու , վէ միւթէադըլէն պէօյիւճէք պիր մայմուն նապըն Էօնիւ սըրա մաթպախտան որշարը ֆրըլատը . Պանդրօփ հէման .

— Իիտի հայտուտ , տէյէրէք ելինտէքի պալթա իլէ հարիվանըն գաֆասընը բարչալայաճազը սըրատա , միւհէնտիս գօլունտան թութարագ .

— Պուրմա Պանդրօփ , տէտի .

— Այ , սալը վէրէլի՞մ մի , տէյէճէքսինիդ .

— Եվկէթ , չիւնի մէրտիվէնի պիղէ օ հնտիրտի .

Միւհէնտիս պունը օ տէրէճէ զարիպ պիր սուրէթտէ սէօյլէտի քի , սէօղիւնտէքի ճիտտիյէթի անլամատ գապիլ տէյիլ տիր .

Հէման մայմունըն խոցէրինէ աթըլըպ պիր չօդ գահմէթտէն սօնրա կիւղէլճէ պաղլտուրը , մայմուն պաղլանտըլադատան սօնրա , Պանդրօփ պիր « օֆ » շէքէրէք .

— Նիմտի պունը նէ եաբանազըլ , տէյու սօրտունտա , Հարպէր ճէվապէն .

— Պիր խըտմէթքեար եաբանազըլ , տէտի .

Գօլոնլար , մայմունա թէգարրուպ իտէրէք տըդգաթլա մուայէնէ իթտիլէր . պու մայմուն ինսանէ էն զիյատէ միւշապիհ օլան ճընտան իտի . Աւըսթրալիյամըլար իլէ Հօթէնթօթլարըն սիյմասընա միւսալի օլան

պու հայվան , սայըր մայմունիարտա կէօրիւնէն վահչէթ ատէմը միւթալաա վէ նէղաֆէթ , վէ փէնա թապիաթ- լար եօդ տըր . Օրանիօթան թէսմիյէ օլունան պու մայ- մունլար ալըշաըրըլըրսա , օրթալըդ թէմիղէմէյէ , սօփ- րա գուրմաղա , էլողիս սիւրիւրմէյէ , գունտուրա պո- յալամաղա , էլհասըլ պու կիսի իշէրէ եարար . Հաթ- տա պունլարըն չաթալ ըըշադ իլէ նէմէք եէյիլ շա- րապ իշտիքէրի տախի կէօրիւլմիշ տիւր .

Գոլօնլարըն էլտէ իթափէրի մայմուն իրի եարը , միւթէնասիպ վիճուտըլ , եռումուշագ թիւյի , պէյաղ տիշի , ֆընտըդ բէնկինտէ աղ սադալը պիր հայվան օլուպ , ուֆադ կէօղլէրի էսէրը զէքեալիթ օլարադ բարդայօր իտի .

Պանդրօփ . - իրի եարը պիր հէրիփ ամա , ալէմաէ ինանընտան անլասագտա լադըրտը իտէպիլսէք , տէ- տի , վէ մայմունա դարշը օլան քին ու զազասլընը ու- նուտարագտ .

- Մայմունըմըլզա հիւնի մուամէլէ իթմէյի վատ իաէրիմ . (մայմունա) էյ արդատաշ նա սըլսըն պադա- լոմ , տէմէսի իլէ , մայմուն պիր խըրըլթը իլէ ճէվապ վըրափի , հալինտէ բէք իոշնուտուղըդ . կէօրիւնմէ- յօր իտի . Պանդրօփ սէօղինտէ տէվամ իլէ .

- Սրդառաջ , պունտան սօնրա սէնտէ Գոլօնլար սրդառնա կէչէճէքսին , միւսիւ Սիյրոսըն խըտմէթինէ կիրէճէքսին , ամա պօղաղ թօդլուշունտան պաշտա իւճ- րէթ եօդ հա՛ , տէ յինճէ , մայմուն եինէ այնի խըրըլթը իլէ ճէվապ վէրսի .

Ժէտէօն . - Միւքեալէմէսի դըսաճա .

Պանդրօփ . - Տահա էյի եա . զաթէն էն էյի խըր- մէթքեար աղ սէօլէյէն տիր .

Իշթէ պէօլէճէ Գոլօնլարըն արասընա պիր մախ-

լիդ տահա դարըշմըշ իտի . մայ հուն ժօր թէսմիյէ ի- տիէրէք կըրանիթ Հառւզտա սափին օրմնցա պաշլատը .

Գոլօնլար մայմունլարըն անլաշլմաղ պիր խէվփէ տիւչար օլուուգլարլնա հիչ պիր մանա վէրէմէտիլէր .

Օ կիւն ադշամա գատար մայմունլարըն լաշէլէրինի օրմանա նադլ իթմէք , վէ պու հայվանլարըն կըրանիթ Հառւզտաքի պօղտուգլարընը տիւզէլմէգլէ մէշզուլ օլուուլար . Նապ օրթալըդը տիւզէլթափ , օճագլարը եադար , թաամը հազըրլատը , վէ հէր քէս քէմալի իշ- թիհա իլէ դալնընը տօյտարուզը կիսի , նէմէքտէ ժօպ տախի ունուտալմատը , Պանդրօփ եէնի խըտմէթքետ- ըն էլլէրինի չէօղտիւ իսէ տէ , պէրայի իհմիյաթ ա- յադլարը արասընա պիր քէսութէք պլըրադմայը մինա- սիս կէօրափւ .

Գոլօնլար ագշամ ուցդույա եաթմազտան էվփէլ եարըլաճագ պիր թադըմ իշէր հագդընտա միւզաքէ- րէ իթափէր . պունլարըն էն մուհիմի , կըրանիթ Հառւզ իլի աստանըն ճիհէթը ճէնուափիսինի մէրալութ զըմագ իշին Մէրսի նէճրի իւզէրինէ պիր քէօրլիւ ինշառը , գօ- յուն վէ սայիրէ նէթիշտիմէք իւզրէ մինասիպ պիր աղըլ մէյտանէ կէթիրիմէսի իտի .

Գօյունլարըն հըֆդ օլունաճազը էպնիյէնին մահալի ինշառը , միւհէնտիս , Գըրփժուր նէճրի եադընլարըն- տա ինթիփապ իթմիշ իտի . լաքին նապըն թէքլիֆի միւճիպինճէ գուշլարա եարըլան քիւմէսին մաթպախա եագըն օլմագ իւզրէ էսկի մէճրա գուրպինտէքի սահիլ պօյունտա ինշառը գարարկիր օլտու .

Խոյեմբերին իւչիւ . օլան էրմէ կիւնիւ քէօրլիւյէ պաշլամագ իւզրէ Գոլօնլար , պալթա , քէսէք , տէսթէքէ վէ սայիրէյի համիլէն սահիլէ էնտափէր . նէճրին պիւ- քիւնթի մահալինէ վասըլ օլտուգլարընտա , Սիյրոս Սը-

Ցիւ հագըգա Պանդրօփըն էքտկյի պուղտայ թա-
նէսի եէթիւմիշ, վէ միւհէնտիսին սէզլէտկյի կիպի օն
պէշ պաշագ հասըլ օլմուշ իտի . պու սայէտէ Գոլօն-
լար թէմամ սէքիզ եխող պուղտայ թանէսինէ սահիպ
օլտուլար . մահսուլ ալթը այտա ալընտըզը իշին , սէ-
նէտէ իբի տէֆա եէթիշտիկպիլէճէյի տէ թէհագ-
դուգ իթտի .

Գոլօնլար էլլէրինտէ օլան պուղտայ թանէլէրին-
տէն սէթիայի իսթիյաթ էլլի թանէսինի ուագլատըտպան
սօնրա , իւսթ եանընը տիքտիկէր . Պանդրօփ թարլանըն
էթրտփընը չալը իլէ իհաթա իթտիքտէն պաշգա գօր-
դուլուգլար բէ.քդ իթտի .

Նոյեմիերին եիրմի պիրինճի կիւնիւ հէնտէյին ա-
շըլմասընա պէտտ օլունուաւ . գայալարը աթմագ իւզրէ
Նիթրօ դիլիսէսինէ միւրաճաաթ իսիլտի . օն պէշ կիւն
սօնրա կէնտիճէ պիր հէնտէք աշըլլոք քի . կէօլտէն
աշըլան մէճրատէն հէնտէյէ սուլար սալը վէրփլտի , վէ
պու հէնտէք , եախօտ տահա տօղրուաը չայ , գըլիգ
գըլիսէրին թէսմիյէ օլունտու .

Դեկաեմրերին օն պէշինտէ իշլէր քեամիլէն պիթ-
տի , մէնզարէյի վասկյէ թէրէսի տառա հալինէ կիրմիշ
իտի . Դեկաեմրերտէ հալա զայէթ ալճագ իտի իսէ
տէ , Գոլօնլար թաթիլի ամէլլյաթ իթմէյուագ քիւմէ-
սին թէկսիսինէ պաշլատըլար .

Մէնզարէյի վասկյէ թէրէսի տառա հալինէ կիր-
տիքտէն սօնրա ժօր սէրպէսթ պըրագըլար . հայիտան
րէք ուսլու կէօլփւնիւցօր իտի . հաթտա եխոք թաշը-
մագ վէ արտապա չէքմէք կիպի իշէրտէ տախի գուց-
ւանըլլոք .

Կէօլփւն ճէնու պի շարքիսինտէ իքի եխող եարտա
միւրէպպա գատար պիր մահալ թէփլիգ օլունուալ .

միթ հայրի վագըթտան պէրու թասավկուր իթտիյի
պիր մատուցի արդատաշլարբնա սէօյլէսի քի , պու տա
մէնդարէյի վասկյէ թէրէսինի քեամիլէն այըրալագ .
հայվանաթը վահշյէ հիւճիւմինտէն էմին գըմագ մէ-
սէլէսի իտի :

Զաթէն մէնդարէյի վասկյէ թէրէսինին շիմտիքի
հալտէ իւչ թարաֆը սու իլէ մուհաթ պուլունմաղըլա .
սուրէթը ինըասը դօլայ իտի :

Տէրհալ օրմանտան քիւ լիսցէթլի աղաճ քէսկէրէք
ամէլիյաթա պաշանըլտը , քէօրըիւ , մէնդարէյի վա-
սկյէ թէրէսի ճիհէթինտէքի սահիլինտէ սապիթ , վէ
գարշը թարաֆըլնտա միւթէհարրիք օլուպ , իսթէնիլ-
տիյի վագըթ դալուլըլաճագ իտի :

Միւհէնտիսին մէհարէթի վէ րէֆիդէրինին զայ-
րէթի իլէ քէօրըիւ իւչ հաֆիթա զարֆըլնտա խիթամ
պուլուու , ալու միւտատէթ էսնասընտա ժօր Գօլոնլարա
հայլըճա ալլշտը .

Քէօրըիւ մաժլուպա մուվաֆըգ սուրէթտէ պիթ-
տիքտէն սոնրա պաշնը կէթիրմէք իսթէտիլէր իսէ
տէ , պունը իշին օրայա արապա կէթիրմէք լազըմ օ-
լուպ , արապա իշին տէ պիի եօլ աչմագ լազըմ կէլ-
աի . մամափիհ Պանդրօփ իւէ նապ պալոն լիմանընա
կիտէրէք պիր քէրրէ պալօնը մուայէնէ իթտիլէր . պա-
լօն օլուուզու նէլտէ տուրույօր իտի . Պանդրօփ միւ-
հէնտիսէ :

— Միւսիւ Ոլյրօս , քիւմէս ինչա իտէնէք օլուր-
սագ հայվանաթը մուզիրէնին թէալուզընտան էմին
օլուրուզ տէտի :

Նապ . — Թէրէմիլէ պիր թաղըմ աղաճլար տիքէ-
րէք օրման հալինէ սօգամա զմըյըլ :

— Եա պուզտայ թարլասը ունուտուլտու մը :

տէրունինտէ բէք չօդ քիւմէսլէր եաբըլտը , գուշլարըն թիւնէմէսինէ մախսուս մահալլէր հաղըը օլունտու վէ էթրաֆը շալը իլէ իհաթա իտիրոի . քիւմէսէ իլք տէ- ֆա «Թինամօ» տէնիլէն դուշլարտան պիր լիֆթ եէր- լշտիրիլտի քի , պունլար աղ միւտտէթ զարֆլնտա եավլուլատըլար . սու էօրտէքլէրի . գարապաթաղ , սու թափուզը վէ տայիրէ տէ էլտէ իտիլէրէք քիւմէսէ իտխալ իտիրոի քի , հէր պիրինին քէնսաի ճընալնտան օլան գուշլար , քիւմէստէ էշլէրինի կէօրիւպ քէնտի- լիվլէրինտէն կէլմիշ իտիլէր :

Միւհէնտիս պիր տէ կիւվէրճինլիք թէսիս կյլէ- տի , գայալարըն և զէլինաէք.քի կէօրիւնէնլէրտէն օն ի- քի ատէթինի օրայա եէլրէշտիրտիլէր . կիւվէրճինլէր եռւվալարընա բէք չարըզ ալբշտըլար :

Արթըդ պալօնը կըրանիթ ձառւզա նազլ իտուպ անտէն իսթիֆատէ իթ մէնին զէմանը կէլմիշ իտի . պա- լօնը նազլ իթմէք խուսուսընտա արտպա վար իտէ տէ , նասըլ չէքալիմէլի իտի . Պանդրօփ .

— Ատատոա եխոք չէքէնէք պիր հայվան օլսա նէ այտ օլուր իտի , վագտա միւսիւ Սիյրօս պիրէ աթէշլի պիր արապա , եախօտ պիր շըմէնաըփէր եաբաճադ տըր տմիսա , օ օլունճայա գատտար պիր հայվան էլտէ իթմէք էյի օլաճապ , տէյօր իտի .

Մամափիհ Պանդրօփ եինէ մէմուն օլտու , զիրա Դօլոնլար մաղհարը ինայէթի Ռապտանի օլտուլար :

Պիր կիւն հէր քէս շըմինէլէրտէ իշ իլէ մէշլուլ ի- քէն խարիճտէ թօր իլէ ժօրըն ուլատըլարընը իշխափա տըշլարը Փըրլատըլար . քէօբրիւլէր գաբալը իքէն մէն- զարէյի վասկյէ թէրէսինէ կիրուպ , պիլախիրէ քէօբ- րիւլէրին գալտըրըլմասը հառէպի իլէ ըզգամայան կիր հայվան կէօրտիւլէր քի , պունլար , էշէք ճէսամէթինտէ

ֆազաթ վիճուտնա տահա միւթէնասիալ իտի . Հարպէր պունլարը կէօրիւնճէ .

— Օնաղա , տէյու հայդըրտք . Պանդրօֆ իսէ .

— Պանա գալըրսա պունլար էշէր տիր , տէտի .

— Խայր , պունլարա Օնաղա տէրլէր .

— Նէ տէրլէրսէ տէսինլէր , պիղէ լաղըմ օլան՝ եխոք չէքէճէք ճընստան օլմասը տըր .

Օնաղալար պիլա խէվփ Գոլօնլարա տօլլրու լիէր-լէյօրլար իտի . Պանդրօֆ հայվանլարը իւրբիւթմէտն եադալատը . հայվանլար պիլի գաշ կիւն սէրալէ սժ ողը-ըագըլըպ . քիւմէսին եանընտա տէրհալ պիլ ախըր եարտըլար , Օնաղալար պէօլիէճէ թէրէաէ մահրուս գալտը . հէր նէ գատարը թէրէ վասի վէ մահսուլտար իտի խսէ տէ , եինէ հայվանլար կէնիլ օրմանլարտ այը-ըլդ օլտուգլարընտան , էօնլէրինտէ մայիլ օրան սույա դատար կէլիս շիտտէթլէ դօլուշըյօրլար իտի .

Գոլօնլար պու էմնասէ Օնաղալարա գօշում եաբ-տըլար , արապա հազրիսանտը , վէ պալօն լիմանընա դատար եօլտա աշըլմը օլմաղըլա , հայվանլար Դեկ-տէմիսրին սօնլընճը կիւնի արապայա գօշուլտու , Գո-լօնլար արապայա րագիպէն պիլա արըզա պալօն լի-մանընա վասըլ օլտուլար , վէ պալօնը արապայա թահ-միլ լիէ կիճէ հուլուլ իթտիյի էմնատէ կըրանիթ Հա-ռողա մուվասըլէթ օլտունուպ , օ կիճէյի մէմունէն ու-յուեալադ սապահ իթտիլէր .

*Հօգուհետի ամօքի
թուրքացի*

Յունվարըն իրք հաֆթասը՝ էշէտտը լուզումը օլան
էլափիսէնին իմալինէ հասր խտիլտի . մահուտ սանտըդ-
տան չըդան իյնէլէր սայէսինտէ տիբիլմէյէ պաշլանտը .
պալօնտարի տիբիլմիշ իրկելէր սէօքիւլիւալ իսթիմալ
օլունտու . պալօնըն պէղլէրի սօտա վէ բօթաս իրէ մնւա-
մէլէ օլունարագ եայդանըպ դար կիսկի պէյազ օլմուշ
իսի քի , Դօլօնլար պու պէղլէրտէն չամաշըր եաբտը-
լար , վէ եաթագ էօրթիւլէրի քէսէրէք քէմալի մէ-
սէրրէթլէ կիյինիպ պէյազ եաթագլարտա եաթտըլար .
քէղալիք մօդ պալըզը տէրիսինտէն գունառուրալար եա-
բըլտը . պու գունտուրալար հէր նէ գ.ատար սիշիմի
վէ զարիփ տէյիլ իսէ տէ , եօլ եիւրիւմէք իշն էլվէ-
րիշի իսի :

1866 սէնէսինին պիտայէթի իրէ պէրապէր սըճադ-
լար բէք արթտը , լաքին օրմանտա աղաճլար ալթընտա
ավճըլըդ զարարսըդ օլույօր իսի . Ա.կօթի , Պէդարի ,
Դանկուրօ , վէ թավշան կիսկի հայվանաթ , հիշ պօշու-
նա թիւֆէնկ ամմայան մէտէօն իրէ Հարպէր թարտ-
ֆընտան վուրուլույօր իսի :

Սկյրոս Սըմիթ , պարութ վէ գուրշունըն իհթի-
յաթլէս սարփ օլունմասընը թավսկյէ իտէրէք , պարութ
վէ սաշմա եէրինտէ դուլլանմադ իւղրէ պաշդա պիր
ճիսմ իսթիմալինէ դարար վէրտի , լաքին ատատա գուր-
շուն մատէնի պուամատըզը ճիհէթլէ , տէմիր թանէ-
լէրի իսթիմալինէ մէճալուրիյէթ կէօրտիւ . պարութա
կէլինճէ , ճիսմի մէղքիւրի թէրքիալ իտէն պիլ ճիւմէլ

էճղա մէվճռուա օլտուզունտան , միւհէնսոփս իսթիհսատինի գորայ կէօրիւյօր իտի . մամագիհ Շիյրօդսիլ , եանի բամալուդ պարութը իմնոլինի տահա մինասիա կէօրտիւ :

Ռիյրօդսիլ իսթիհսալը իշին սէլլօղ եանի միւրիք տէնիլէն շիշէյի խամփս աղօթա պամբըրըազ պիր սաաթ դատար պըրագմագ , պօլ սու իլէ եայդայըող դուրութմագտան իսլարէթ տիր . եալլընըզ պիր նօդթա վար տըր քի , օտա , պու խուսուստա իսթիմայ օլունաճագ խամփս աղօթ՝ պէյաղ տիւման հասըլ իտէն նէվտէն օլմասը ալը , Սիյրօս Նըմիթաէ օնէվ աղօթ պուլունմատըզնտան խամփս աղօթէ՝ միւթէնսասիպ մըդտալտէ խամփս քիսըրիթ իլավէ իտէրէք , նէթիճէյի մաթլուպէյի իսթիհսալ իթմիլ տիր . իշմէ պէօյլէճէ Գօլոնլարըն պիր չօդ պարութը պուլունտու քի , իհմիյաթլէ դուլանսրգտան սօնրա՝ նէթայիճի հասէնէ վէրէճէյի տէրըեար իտի :

Մէնզարէյի վասկյէ թէրէսինին իքի հէքթար դատար մահալէրի սիւրիւլոփ . վէ դուսուր թարաֆլարը մէրա հալինտէ պըրագըլար , ժագամար վէ ֆարուսիթ օրմանլարընտան , դուշ զօնմաղ , էնկինար , էպէ կէօմէճի , վէ սայըլք նէպաթաթլըն եապանի գըսըմլարը կէթիվիլտի քի , պունլար վէր իլէ թամիլ իտիլտի . վէ պէլասիլրէ մահսուլ վէրմէյէ պաշլարը .

Պանդրօփ թարաֆլնտան մէնզարէյի վասկյէ թէրէսինին խարիճնտէ թէսիսի օլունան տուզագըլորտա տայիմա թափշան վէ սայըլք ավլար պուլունտուզու կիպի , տէնիզ քէնարբնտա եէթիշտիրիլէն ըսթրիտեաթարլասընտան տախի մահսուլար ալընըյօր իտի . համաս Պանդրօփըն եաբարըզը օլթալար սայէսինտէ , նապըն մամպալսընտա մէքիւլաթլըն նէվի արթարագ .

դօշնլար տայիմա սկիբ տիւրիւ և էմեքուն գութոււլ-
մուշ իտի իսէլէրտէ, հալա էրմէքտէն մահրում իտիլէր :

Եայըն պալըրլարը, պու մէվսիմտէ եռմուրիթլայա-
ճագ մինասիպ մահալ արատրգուարընտան, պինլէրնէսի
Մէրսի նէհրինին մէ ճրատընտ տօլուու . Գոլօնլար նէհրին
աղդրնա չալրատան սկիբ սէտ եարարագ պունլարտան
տախի իւշ երւղ թանէ էլտէ իթտիլէր քի, տէր հալ
թուզլանրպ ֆըզըրլարա պաստրրրւար, վէ դըշ զահրէսի
օլարագ. հըֆու իտիլտի :

Պու էսնատէ ժօր (մայմուն.) օտա խըտմէթքեար-
լըզնա գատար թէրագդը իյլէտի . ժօրա սկիբ չաքէթ
իւշ պէցազ պէզտէն սկիբ բանթալօն ույտուրտուլար .
չաքէթ իւէ բանթալօնըն ճէպէրի մայմունըն բէ.ք խօ-
շունա կիթտի . տայիմա էլլէրինի ճէպէրինտէն չըդար-
մազ, վէ քիմսէնին ճէպէրինի գարըշարմասընա միւ-
միւսատէ իթմէզ իտի :

Ճէլէ սկիբ կիւն ուսմտ ժօրըն կըրանիթ Հառոգտա
թաամ սօփրատնը հազըրլամազա պաշլատրզընը կէօր-
տիւքէրինտէ, բէ.ք զիյատէ մէմուն օլտուլար . մայ-
մունըն և էմեք կէթիրիու կէօթիւրմէսի, թապագ տէ-
յիշափրմէսի, սու վէրմէսի Գոլօնլարըն բէ.ք խօշունա
կէլիյօր իտի . Գոլօնլարա բէ.ք զիյատէ ալըշըլը օլան
պու հայվան, պէրապէրնէ օրմանտա կէզէր, վէ ասլա
արզույի Փիրար կէօսթէրմէլ երւքէ.ք աղաճլարըն
թէրէսինէ չըդրազ քէմազի մէհարէթլէ մէյլէ դօրարըր,
վէ պաղէն արասպա եօլտան չըդարտա գուվէթլի ու-
մուզը իւէ տայանարագ եօլա կէթիրիր իտի :

Յունլարըն նիհայէթինէ տօպրու Գոլօնլար սկիբ
թագըմ մուհիմմ իշէր իւէ մէշլուլ օլտուլար քի,
պունլարտան սկիրինճիսի մըրանդլին տաղընըն էլյէյի-
նէ ալըշգան հայվանաթ աղըլը եարըպ, օլստա հայ-

վան եւէթիշտիլրմէք, ալէլխուսուսուս դըշւըդ էլալիսէ իշխն եիւն ելուէ իթմէք իւզրէ գօյունլար ճէմ իյլէմէք օլտու . պուբայա կիտիլէճէք թարիգ. «Աղըլ եօլը» թէսմիյէ օլունտու :

Աղըլ իշխն, Ֆըրանդլին տաղընըն սաթհը մայիկի ճէնուակինտէ կէնիշճէ սըրֆ չայըրլըդ պիր մահալ ինթիսապ իտիլմիշ իտի . սաթհը մայիկ իւզէրինտէ հապըլ օլան քիւշիւճիւք պիր տէրէ . չայըրլըդու սուրացարգ Գըրիգժուը նէնրինէ ագըլյօր իտի . ագան սու սայէսինտէ տայիմա թաղէ դալան չայըրլըդըն էթրափը, աղաճլար վէ սէրթ չայըրլըդլար իլէ միւհքէմէճէ չիթտէն պիր տիվար իլէ իհաթա իտիլտի . վէ աղըլըն տըշ թարաֆընտա իփի դանատլը պիր դարու ինչա օլունտու :

Եիւզտէն զիյատէ գօյուն, քէչի, վէ պիլախէրէ եալիրուլարընը իսթիապէ քեափի օլան աղըլըն ինշա-ամըը, իւշ հափթա դարֆընտա խիթամրէզիր օլուալ, եշ գօյունլարըն տիրնա գալմըշ իտի . հէվա դայէթ կիւզէլ օլան Փետրվարըն եկտինճի իիւնի տիա ուաշ-ւանըլուը, մէտէօն իլէ Հարապէրին րաքիսկ օլսուգլարը ննադալար պու խուսուստա բէք չօդ իւըտմէթ իթտի-էլը . ավտա Գօլօնլարըն թէմամէն հաղըր օլսուգլարը պու ալ բէք ուզուն սիւրտիւ, վէ հէմ տէ դայէթ միւշկիւ օլուու . Գօլօնլար տէրէճէյի նիհայէտէ եօրու-լարադ, եիւզ գատար գօյունտան անճադ օթուզ գա-տարընը աղըլա սիւրէպիլտիլէր, իյլէրինտէ երէյինէ տէ քէչի վար իտի . Պու հայվանլարըն դըսմը աղամը տիշի վէ պաղըրլարը տա էրթէք օլմաղըլա Գօլօնլար բէք վկատէ մէմիուն օլսուլար :

Երթէսի սապահ Գօլօնլար թէքրար աղըլ մահա-ինէ կէլտիլէր, գօյունլարըն, գուրիթուլմադ իւզրէ բէք

Հոդ Հայութական հալու մուվաֆֆադ օլամատրդիտը կէօրիւլուի .

Փետրիլար այլնոտա զիքրէ շայսն պիր շեյ վուգու պուլմատը . Գոլօնլար իշերինտէ տէվամ կյլէտիկէր . աղըլ եօլը պալոն շօնէսի իրմալ օլունու պ , ատանըն ձիհէթը զարպիսինէ տողրու պիր եօլ տահա պաշլանը . շու հալու ատա տախիլինտէ պիլինմէյէն նոգթալար , Երան չէպիհ ճէղիրէսի իիէ տախիլինտէքի դուռլուդ իտի քի , օրատա ժէտէնըն հըրալնը թահրիք իտէն հայզմանամը վահչըլյէ առօն իտի .

Սոտդուար պաշտամագտան էվիլ օրմանտան մէնլարէյի վասիցէ թէրէսինէ նադլ օլունու պ ափիրիէն նէպտուաթ . Հարպէրին իէլիրտիյի բաթաթէս վէ գուզու դուրապը կիպի , թօհումլարընտան եազ ըրդանդ դապիլ օրան նէպտուաթ նազարը տըդդաթտան տուր թութուլմատը . պունլարտան մատէ մարուլ , սալաթա վէ սայիրէ կիպի նափի նէպաթլար տա եէթիշտիլիլսի ,

Գոլօնլարտա , շարասպտան մատէ երէյինէ մէշրուտաթ վար իտի . Խովէկօ չայը իիէ քէօքաէն շըդարըլսն եշկաւէն պաշտա , Սիյրոս Սըմիթ պիրտէ պիրա իլաւիկ կյլէտի քի , մէզրիւր պիրտ « Ապեէսթիլլու » տէնիրիէն նէպտու թապէ ֆիլիդէրինին գայնատըլպա իլութիմար իտիլմէսինտէն ըրդարըլտը . սըհհէթէ զայէթ փայիտէի օլան պու պիրայա , Ամերիդալըլտար Չամ պիրասը թէսմիյէ իտէրլէր . եազ մէվսիմինին նիհայէթինէ տողրու քիւմէսլէրտէ պուլունան դուշլարը ճրնսլարը տա արթամը . պունլարըն իշմնտէ կէօլ խօրօզլարը վէ սայըլ նէփիս հայվանլար տա պուլունույոր իտի .

Գոլօնլար , պաղէն էսնայի միւսահիակէթտէ վաթանը տէրիստաթը լուսական իտէրէք , տէվամ իթմէք իւզրէ պըրադտըլարը մուհարէսէնին նէթիճէլերինի տիւշիւնի .

յօրլուր իտի . Սիյրոս Սըմիթ իսէ , արդատաշլարը գոնու շուր իրէն տայիմա սաքիթ պուլունարադ էլան անլայամատըլը ատատա հիւքմիէրմա օլան էսրարը տիւնմէքլէ իմրարը էվգամթ կյլէյօր իտի .

8

Մարտըն իրիննիւ կիւնիւ կէօք կիւրիւթիւլէրի իւէ եազմուրիա գարըյոր ըուղիեար շարդ թարափընտան շխտաէթէն էսմէյէ պաշլատը . պիր աղ աօնրա եազմոււրա կիւվէրճին եռումորթասը ճէսամէթինտէ տօլուտա դարըլարը . Պանդրօիթ հէման պուզտայ թարպալնա դօշտու , էրին եէշիլ եէշիլ պաշագ վէրմիշ իտի , պալոնլըն պէօյլուք պէզի սայէսինտէ էրինին իւզէրինի սէթրէ մուվաֆֆադ օլատու . վէ ըալանուրըլընա առլա փութուր իիթմէյէրէք պաշը ո ճռնուտա պէքլէտի .

Ֆէնա հէվալէր թամամ սէքիլ կիւն իմթիտատ իտէրէք պիր չօդ երլարըլմար ափւշտիւ . հաթտա պիր դաշ տէփա սահիլաւէքի գումլուդ իւզէրինէ էւէքթիւք շէրարէսի էնտի քի , շէրարէ զումլարը երիտէրէք ճամա թահիլիլ կյլէտիյինտէն , միւհէնտիս պունտան ճամ եարարագ կըրանսիթ հառզըն բէնէրէլերինի սէթր իտէպիլէճէյինի տիւշիւնտի .

Հէվալար պօզուգ տէվամ իթտիքնէ , Գոլօնլար , Կըրանիթ Հառզըն աէրոնմինտէքի էքսիլէրի իրմալ կյլէտիլէր . միւհէնտիս պիր տէ թօնօ մաքինապ եարթը քի , պու մաքինա սայէսինտէ եռուվարդ էշեալէր իւնուի միւհին օլատու . աէքլաստառ բէք վկատէ էշէտարը իհթիյան լըլը օրան ափւյմէ եարարըլար . պիր տէ

սիլահ տօլապը եաբըլըպ սիլահլար նէղաֆէթը փէլ-
գէլատէ իլէ հըֆզ օլունտու . քէղալիք ժօրա տա պիր
օտա թախսիս օլունտու վէ կիւղէլճէ պիր տէ եաթադ
եաբըլտը .

Ժօր արթըդ հէր իշի կէօրիյօր , էլալիսէ սիւրիւ-
րիւյօր , սուփրա հաղըլըլայօր . քէպապ չէվիլիյօր , մա-
սանըլըդ իտիյօր , օտուն իսթիփ կյլէյօր , էլհասըլ հէր
պիր չէյի եաբըլյօր իտի . Դօլօնլարըն սըհհէթիտէ պէր-
քէմալ իտի . Հարաէր կիթտիքճէ պէջիյիւպ սէրբի-
մյօր իտի .

Մարտըն տօգուղինտա փուրթունա քէսիլտի , ֆա-
գաթ հավա պուլութլու իտի . սու էմսատէ իքի Օղա-
նօտան տիշի օլան պիր եալրու տօղուրտուղու կիպի ,
գոյունարտա դուղուլատըլար . Պէգարիլէրէ մախսուս
պիր ախըլ տահա եաբըլըպ , սու հայվանլարըն խըտ-
մէթի ժօրա հէվալէ իտիլտի .

Սիյրոս Սըմիթ , չօդտան պէրի պիր էնիպ չըդմա
մաքիննասը եաբըլտա մէրտիլէնտէն էնիպ չըդմադ զահ-
մէթինտէն խէլաս օլմայը թասմիմ իթմիլ օլմաղըլա
Պանդրօֆըն թէքլիքի իւլիէ հէման ինճրասընա միւլա-
շէրէթ իտուպ , դուվիէյի թապիյէտէն իսթիթատէ
իթմէք փիրինէ տիւշտի .

Նէօլէ քի , կէօրիւն էսկի մէճրասընտան կըրանիթ
Հառող տէրունինէ կէլէն սու մըգտարը թէզեիտ օլու-
նուպ , կըրանիթ Հառող դատար կէլիւպ մահուտ գու-
յուեա ագմաղա պաշլատը . դույունուն աղղընա պիր
բէրվանէ րապիթ կյլէտի , վէ բէրվանէնին միհվէրի ու-
ճունու . կըրանիթ Հառող դարուսընտան տըշարը ա-
գարտը , սու դոյիէրիլտիյի կիպի բէրվանէ միհվէրինի
չէվիրմէյէ պաշլատը քի , միհվէրի մէզգիւր ուճունա
պաշլանան պիր իր տէվլան իլէ սարըլըլլընտան , օ իրէ

օթուրաճադ պիր շէյ պաղլանմագլա չըդմադ էնմէք
դապիլ օլտու .

Մարտըն օն եէտիննի կիւնիւ սու մարիննասը իլէ-
մէյէ պաշլատը . Գոլօնլար քէնտիլէրի իլէ էշեալարընը
պու վասէթա իլէ չըդարտըլար . պու էսնատէ Սիյրօս
Աըմիթ ճամ իմալինէ դալդըշտը . պու խուսուստա
էսկի չանագ չիօմիէք տէսմէկեահընը ճամ իմալինէ
մախսուս գըլմադ իսթէտի . Ժէտէօն վէ Հարաէրին
մուավէնէթի իլէ օրասընը մաթլուսպը վէճճէ թէպտի-
է մուվափիագ օլտուլար .

Միւհէնտիս ճամ իմալի իշին գում , թէպէշիր վէ
դարպօնիթ սոտա իսթիմալ կյլէտի , սահիլոէ գում ,
քիրէճտէ թէպէշիր , վէնէպատաթմը պահրիյէտէ սոտա
սուլունտուղու կիպի , խամիս քիորիթ վէ քէօմիւր թօ-
ղուտա էլտէ մէվնուտ իտի . անճադ իմալաթ իշին եաբ-
մասը միւշքիւլ օլան մատուէ , պէշ ալթը դատէմ պօ-
յունտա պիր տէմիր պօրու պուլմագ տըր քի , պունը
տա միւհէնտիս ինճէ ուզուն պիր տէմիր լէվհասընը
պօրու կիպի պիւքէրէք ինճրայի մադսատէ մուվափը
օլտու .

Թուրուն օլապիւտիյի դատսոր գըղուրըլուը , վէ
պալատէ մուհարրէք ճիսմէէր պիրիպիրինէ գորըշը-
րըլարադ էրիթմէյէ մախսուս օլան թօբրադ թէնճէ-
մէյէ դօնուլտու . հէրարիթ վիճուտէ կէլիպ էճսամը
մէվզուտ էրիյիպ սու , վէ տահս տօղրուսը պիր մա-
ճուն գըլվամընա կէլտիյի կիպի . Սիյրօս տէմիր չուպու-
դու իշինէ տալտըրտը , վէ չըդարտըլը բարչայը պիր
տէմիր լէվհա իւպէրիննէն չէվիրէրէք լազըմ կէլէն
չէքի վէրտիքտէն սոնրա , Հարաէրէ վէրմէքէ .

— Ի Փիլ տէտի , Հարաէր տէմիր չըպըզը էլինտէ
չէվիրէրէք օլ տէրէճէ շիտտէթլէ իւփլէտի քի , ճում

իսելէր աէ , եխնէ պու ատայա ալլշմըշ օլոռուդլարըն-
տան , շայէտ ատայը թէրք իթմէք լաղըմ կէլսէ միւ-
թէկսիւֆ օլաճադլարը տէրքեար իտի :

Ատայա վիրուտլէրի պիր սէնէյի կէջմիշ իտի , պիր
եօրմու . կիւնիւ Գոլօնլար իշլէրինի թէրք իյլէյուպ ագ-
շամ թամարնտան սօնրա մէնզարէյի վասկյէ թէրէսին-
տէքի մահալի իճթիմայէ թօրլանտըդլարը հալտէ ,
ատանըն մէվդըընտան , վէ պահըը Մուհիթաէքի վա-
զիյէթինտէն պահս իտիլտիյի սըրատա , ժէտէօն՝ Սիյ-
րոսա սանտըդտան չըդան ալաթլար իլէ ատանըն մէլ-
դըընը պիր տահա թային իթմէյի , վէ մէղքիւր միւ-
քէմէլ ալաթթ սայէխինտէ տօղրուսընը պիլմէյի թէք-
փփի իթաի , վէ էրթէսի կիւն միւհէնտիս ատանըն արդ
ու թուլինի սէքսիթան իլէ թայինէ պաշլատը :

Սիյրոս Սըմեթ իլք թայինտէ՝ եանի ալաթսըլ օ-
ւարադ թախմինէն շունը պուլմուշ իտի :

Թուլը զարպի 150 իլէ 155 տէրէճէ արասը , ար-
դը ճէնուպի , 30 իլէ 35 տէրէճէ արասը :

Եխմտիրի սէքսիթան իլէ օլունան ամէլիյաթ շունը
կէսոթէրտի :

Թուլը զարպի 150 տէրէճէ 30 տագըդա , վէ ար-
դը ճէնուպի 34 տէրէճէ 37 տագըդա , կէօրիւլիյօր քիր
միւհէնտիս իլք ամէլիյաթտատ տօղրույա եադըն պիր
հիսակ պուլմուշ իտի . ժէտէօն :

— Եխմտի էլիմիլտէ խարթամըլդ տա վար , պիր
ուէ խարթայա պագըպ տատանըն եէրինի սլուլալըմ ,
տէտի . Հարուէր տէրհալ խարթայը կէթերտի , միւհէն-
տիս էլինտէքի բէրկէլ իլէ ատանըն մէվդըընը թայինէ
պաշլատըդը սըրատա , պիլմէն պիրէ .

— Վայ պու նէ՞ , պահըը Մուհիթին պուրասընտա
պիր ատա վար , տէտի :

մաճունը էմնէյէրէք շիշմէյէ պաշլատը , իւղէրինէ տահա մաճուն իլալի իտէրէք եռւվարլադ պիր գարբուզ վիճուաէ կէթիրաիլէր . միւհինտիս չուպուղը Հարպէրին էլինտէն ալըպ սաաթ րադգասը կիսի սալլատը , վէ շիշէնին շէքի իւսթիւվանէյէ (դըլանաձև) թէպէտահւլ էյլէտի .

Պու ամէլիյաթտէն վիճուաէ կէլին իւսթիւվանէնին իքի ուճլարը ըսլատըլմըշ բըշադ իլէ գօքարըպ . վէ պօյլու պօյունտ եարըպ պիր տէմիր լէվհա իւղէրինէ գօյարադ կիւղէլճէ պիր տահա թէսխին (տագցնել) իշլտիքտէն սօնրա , սաթհի պիլ հալէ գօյմադ իչին տէմիր լէվհա իւղէրինէ եայտըլար , լազըմ կէլին ճամմէյտանէ կէլտի , վէ պէօյլէճէ նըլանիթ Հառողըն բէնչըրէլէրի , բէք պէյաղ օլմատըլը հալուէ , պիր թարափտան պիր թարափը կէօրիւնէճէք դաստար պէրրագ ճամ լէվհալարը իլէ թէդեին օլունտը .

Օրմանտա քէշթ ու կիւղարլէր էսնասընտա Հարպէր իլէ Սիյրօս պիր աղաճ տահա պուլտուլար . ձարօնլրլար թարափընտան էքմէք աղաճը թէսմիյէ օլունան պու աղաճուն հասըլ օլան ուն , զայէթ տօյուրունը օլմաղըլա , ձարօնլար պիր արալըդ պու աղաճըն մէմլէքթտէն իփորաճընը թահտը մէմնունիյէթէ ալմըլլար իտի . Սիյրօս պունտան բէք զիյատէ մէմնուն օլարագ .

— Էվլատըմ , պունը էյի պուլտուն , պուդտոյըըմըդ եէթիյնճէյէ գատար պունընլա տէփի իհթիյաճ իտէպիլիրիդ , տէտի .

Պու էսնատէ աղրլտարի գօյուն վէ քէշիլէր Գօլօնլարա մըդտարը քեափի սիւտ վէրկյօրլար իտի . իշլէ պէօյլէճէ Գօլօնլարըն իշի եօլունտա տէվամ իյէյօր իտի . հէր նէ գատար վաթանլարընտան տուր օլմուշ

Պանդրօփ . - Ատա մը վար .
ԺԷտէօն . - Պիզիմքի տիլ .

Միյրօս . - Խայր պիզիմքի տէյիլ . զիրա խարթա-
տաքի ատա 153 արդ 37 տագըդա 41 սանկյէտէ պու-
լունույօր քի , պիզիմ ատատան իրի պուչուդ տէրէ-
ճէ շարպտա . վէ իրի տէրէճէտէն զիյատէ ճենուպտա
առը .

Հարսէր . - Պու ատանլն իսմի նէ տիր .

— Թապուը ատասը .

— Մուհիմմ պիր ատա մը .

— Խայր , պէլքի տէ մէսքիւն տէյիլ տիր .

Պանդրօփ . - Էօյլէ իսէ պիր կիտէր կէօրիւրիզ .

— Պի՞զ մի .

— Էօյլէ եա , պէօյիւճէք պիր չէքտիրմէ եաբոը-
զըմըլ կիպի դարտանլըզը տէրիւհաէ իտէրիմ . Թա-
պուր ատասընն պուըայա նէ դատար մէսափէսի վար .

— Նըմալի շարգի ճիհէթինտէ 150 միլ մէսափէ
տիր .

— Պիը չէյ տէյիլ . գըրդ սէքիլ սաաթտա դաթ
իտէրիլ .

Ժէտէօն . - Լաքին պու նէյէ եալար .

— Քի՞մ պիկիր , պագալըր .

Պու միւքեալէմէտէն սօնրա իլք եալտա տէնիզէ
էնտիրիլմէք իւղըէ պիր չէքտիրմէ ինշասընա դարար
վէրիլտի .

9

Պանդրօֆլն , ինչասընա դարար վերտիյի կէմինին
պօյը օլմուզ պէշ գատէմ օլաճագ քի , պու հիսապճա
կէմինին օմուրկալարը սու քէսիմի եօլունտա օլուրսա
զիյատէ եօլ ալմասը մուհազդագ իտի , տէրինլիք ալ-
թը գատէմ օլուսկ կէմինին իւղէրի թէքմիլ կիս վէրթէ ,
եանի մէսթուր օլաճագ , վէ անպարընա էնիլմէք իւղ-
րէ իրի տէլիյի պուլունաճագ տըր քի , աշաղըսը առ
երի օտայա թադսիմ իտիլէնէք իտի .

Եէլքէնլէրէ կէլիննէէ , «Սէլօր» վէ «Պըրիկանթին»
եէլքէնլէրի օլաճագ քի , պունլարըն հէր ճիհէթտէ
իսթիմալի զօլայ վէ դու վիշթի զիյատէ աիր , կէմինին
դապուրկալարը , օմուրկանըն եանընտան թադըլաճագ ,
վէ իւսիթ թախտալարը տախի , պիթթապի չիվիւէր իւէ
գապուրկալարա մէրպութ պուլունաճագ իտի .

Իշէնիլմէսի զօլայ վէ սույա առայանըդլը չամ ա-
ղաճընտան իմալ օլունաճագ սէֆինէ , անճագ ալթը
այ սօնրա տէնիդէ էնսիլիլէպիլէնէյինտէն , եալընըզ
Պանդրօփ իլէ Ալյրօս մարաննկօղուդ իտէնէք . մէտէօն
իլէ Հարպէր ավճըլլզա տէվամ իյլէյէնէք , նապ վէ
մօր տախի մաթպախտան չըդմացագլար իտի .

Շըմինէլէր իլէ գայալար արասընտապի պիր մա-
հալ տէսթիեահ իթիխազ օլունուսկ , տէրհալ աղաճ-
լար քէսիլտի , եօնուլտու , թահտալար պիչիլտի , վէ
հէման իշէ պաշլանըլտը . Պանդրօփ պիր տագլդա պի-
թէ իշ պաշընտան սցըլլմայօր իտի իսէ տէ , Գազ աթ
պուղտայըն մահսուլը թօրլանաճաղը կիսն իշնի թէրք

պիր կիւն պաղթէթէն Պանդրօֆա պիր բիրօ արզ կյ-լէյէլիմ։

Ժէտէօն իլէ Հարակէր թիւթիւնտէն պիր չօդ գո-րարտըգտան սօնրա կըրանիթ Հառւղա ավտէթ իթափ-լէր, վէ կիւյա Պանդրօֆ թիւթիւն կէօմրիւքնիւսի ի-միշ տէ թիւթիւն դաշըրըյօրլար խմիշ կիպի, զայէթ արգդաթ իլէ կիվլէտիլէր։

Մայլսըն պիլինճի կիւնի իճրա օլունան պէօյիւք պիր ավտա Գոլօնլարըն հէրսի տէ իշմիրաք կյլէտիլէր։ Պանդրօֆ օ կիւն իշտէն ալը դօնուլառու, պիր դաշ կիւնտէն պէրի ատանըն աշըրդլարընտա զայէթ պէօյիւք պիր պալէնա եիւզիւպ տօլաշըյօր իտի, Գոլօնլար զա-թէն պունճա վադըթան պէրու պու տէնիպտէ պալէ-նա կէօրմէտիքլէրինէ թէաճիւպ իտիյօրլար իտի։

Շուրասը արգդաթա շայան տըր քի, սիյահ րէնկի վէ պասըդ պաշընտան Աւսմբրալիա պալէնասը նէվին-տէն օլուուզու անլաշըլան պու հայվան, պիր տիւրլիւ ատանըն սուլարդնտան թէպայիւտ կյլէմէյօր ։ Հաթտա պալէն սէլամէթ ատասընա դատար եադլաշտըլը կէօ-րիւլիւյօր իտի։

Գոլօնլար իշին պալէնայը ավլամագ որրՓ էյլէն-ծէտէն իպարէթ օլմայըով, անըն եազընտան տիշէրին-տէն վէ քէմիքլէրինտէն բէք չօդ իսթիֆատէ իտիկէնէ-յի տէրփեար իտի իսէ տէ, պու ճէսիմ հայվանը, պա-լէնա ավլնա լազըմ կէլէն ալաթ ու էտէվաթտէն վէ ալէլլսուսուս սանտալտան կէմիտէն մահրում օլան Գո-լօնլար նասըլ էլտէ իտէճէքլէր իտի ։ իշմէ քէմալի է-սէֆ իլէ պունը տիւշիւնիւր իլէն, իշ քէնտիլիյինտէն օլուու ։ շէօյէ քի Մայիսին իշ շիւնճի կիւնիւ նապըն պաղըրմասը իլէ պաղըրզն գարայա տիւ շմիւշ օլուու զու կէօրիւլոիւ ։

լիլէմէյէ մէճպուր օլտու . Ապրիլին օն պէշիննի կիւնի
Սիյրօսըն էվէլճէ թախմինի իւղրէ պէշ էօլչք պուղտայ
ալընտը քի , պունլար տա զէր իտիլտիյի հալուէ կէլէ-
ճէք մահսուլտա տէօրիթ պին էօլչք.ք պուղտայ ալընըս
արթըգ . հէր կիւն էքմէ.ք բիշիրէպիլէճէ.քլէր իտի . պուղ-
տայը էօլիւթմէք իշին պիլ տէ տէյիրմէն իմալինէ դա-
րար վէրիւտի .

Պանդըօֆ պուղտայը է.քտիլըտէն սօնրա եինէ կէ-
մինին պաշընա կէջտի , ժէտէօն իլէ Հարպէր պու էս-
նատէ ավա տէվամ իտիյօրլար իտի . օրմանըն սըդւը-
ղընտա էվէլճէ երյանիթ կէօլիւ քէնարընտա կէօր-
տի քլէրի Գալա տէնիլէն հայվանլարատան իրի թանէսը-
նի վուրտուլար , պունլար կրտանիթ Հառուզա կէթիլի-
լալ տէրիլէրի քէմալի տըդդաթլա հըֆլ օւոնտու .

Ավճըլար , Ապրիլին օթուղըննը կիւնի ֆարութի-
օրմանընըն իչէրիլիրինի կէզինիր իրէն , ժէտէօն պիր չա-
լըւդ արասընտա պիլ նէվ գոկուլու նէպաթ կէօրիւալ
պիր գաչ եաբրագ գօրարաը վէ Հարպէրէ թադտիմ
իլէ .

— Պադընաը Հարպէր շունլար նէ՞ տիր , տէտէ :

— Պունտաւ նէ՞րէտէն պուլսունըլ , միւսիւ ժէ-
տէօն :

— Եուրատա , հէմ տէ րէք չօդ վար :

— Միւսիւ Ոիրէլլա , սիլ պու քէշփինիդ սայէսին-
տէ Պանդըօֆը քէնտինիպէ էպէտիյէն միննէթտաը իթ-
տինիդ :

— Ո՛յ , եօդսա թիւթիւն մի :

— Բէք էյի ճընտտան տէյիլ իսէ տէ , քէնա տա
տտտ օլունմաղ , լարին միւսիւ Ոիրէլլա պէն պիր չէյ
տիւ շիւնիյօրում , Պանդըօֆա պիր շէյ սէօյլէմէյլիմ ,
պուրատան թօրայլում , գուգուտալըմ , գըյակըմ , վէ

Պալէնա, Կըրանիթ Հառւղտան իւչ միւ մէսափէտէ, Սահիպսիդ պուրուն թարաֆիւրընտա դարայա օթուրմուշ իտի . պինակն ալէյհ Գոլօնլար պալթա, տէմիր սարլը սօրա վէ սայըր սիլահլարը համիէն . իւզէրինտէ պինլէրճէ գուշալը շուշմագտա օլտն իրի հայվանըն եանընա կէլափիդը . պու ճանալար սէքսէն դատէմ թուլինտէ, վէ եխող էլլի պին քիլօ սըդլէթինտէ էն իրի Ավմթրալիյա պալէնալարընտան իտի . լարին ճանավար դարայա օթուրմուշ օլտուղու հալոէ գուրթուլմագ իւզըրէ չտալալանմանադտաա վէ պիլա հարաբէթ տուրմագտա իտի :

Տէնիդ ալչալլպատա պալէնանըն եանընա սօդուլտուգլարը կիպի, պալլպըն հարաբէթ իթմէմէսինին սէպէպի անլաշըլտը . հայվան էօմիշ իտի . ոոլ պէօյրինտէ պիլո օգ ուճը միւշահէտէ օլունույօր իտի . Սիյրոս Սըմիթին թալսիյիսի իւզըր, Պանդրօփ հայվանըն պէօվրինտէն օգը չըդարտը, օգըն իւզէրինտէ մահքիւք պուլունան շու քէլիմէլէր օգունտու :

« ՄԱՐԻԵՄ. ՍԵԹԻԼԼՈ. »

« ՎԻՆԵԼԻՆԱՐ »

Պանդրօփ պունը օգուր օգունմաղ քէմալի հայրէթ իլէ .

— Վիսեէնարըն, պէնիմ մէմէքէթիմին, հա, պէն Մարիւս Սէթէլլայը պիլիլիմ, տէմէք պու պալրդը պուրալարա դատար կէլիյօր մը իմիշ, տէյու հայդըրմասը իլէ, Սիյրօս .

— Պունտան տէտիյին իտթիտլալ օլունամաղ, զիրա շըմալի պիր նոզ թատա վուրուլան պալէնա, ճէնու պադատար եխողէրէք պին միւ ողսդտա դարայա տիւշէպիլի, տէտի .

Դօլոնլար հէման պալըզը բարչարամայա պաշտառը-
լար . պու մուամէլաթ իւչ կիւն իմթիտատ իմտի . պա-
լըզըն սաթհը խարիճխախտէն քիւլիյէմիլի եւաղ չըդա-
րըւոը . քէշալիք հայրլանըն իւոթ չէնէսինտէ իրի թա-
րաֆիը ալթը գատէմ պօյունտա օլան սէքիզ եիւղ ա-
տէտ տիշէրի չըդարըւոը . իւ պիթտիրտէն , վէ պալէ-
նանըն պադըյէսի գուշարա պրըսագըւաըդտան սօնրա ,
կըրանիթ Հառողա ավտէթ խսիլոի :

Սիյրոս Սըմիթ պալէնանըն տիշէրինտէն իրի ուճ-
ւարը սիվրի պիրի թագըմ միլէր եւարաը քի , արդատաշ-
ւարը ֆէկդէլատէ մէրագ իլէ սիւալ իմտիրէրինտէ .

— Շիմտի անլաթըըըմ , պունյար ուէնիմ իմթիա-
տըմ տէյիլ տիր . սուուգ մէմիէքէթէրտէ դուլլանըըը .
պէնտէ գըշ մէվսիմինատ պու միլէրի իքի ուճը պիր
պիրինէ պիթիշէնէք տէրէնէտէ էյէրսէմ , սույա պա-
թըըըպ իւզէրի պուղ թութարագ , էյրիլիյինի պուղ
սայէսինտէ մուհափաղա իտէնէք րատտէյէ կէլիննէյէ
գատար պըրագըըըմ , սօնրա չըդարըպ էթրաֆընա եաղ
վէ էթ բարչալարը սօդտուգ-տան սօնրա գար իւզէրինէ
պըրագ-ըըըմ , հայվանաթը վահշիյէ կէլիպ եաղ վէ էթ
դօդուալ իշին եռուտար . պուղ , միտէսինտէ էրիր էրի-
մէդ , տէրունինտէ պիւրիւլմիւշ օլան պալէնսա աչըլարագ
հայվանըն միտէսի բարչալանըր . վէ իշմէ պու սայէտէ
դուրչուն պարութ զիյան օլմաղ . տէտի :

Պանդրօֆըն շիտտէթը ֆէկդէլատէ իլէ չալըշմա-
սը սայէսինտէ , կէմինին ինշասը իլէրէյօր իտի , Մա-
յըրըն օթուղ պիրիննի կիւնի ագչամ թաամընտան սօն-
րա սօֆրատան գալգըլըր իրէն , ժէտէօն էլինի Պանգ-
րօֆըն ումուղընա գօյալրագ .

— Պիր աղ սապը իտէլիմ , Պանդրօֆ եէմիշ եէմէ-
յէճէքմիսինիլ , տէտի :

— Թէշէքքիւր իտէրիմ, դարանլըդ պասմատան պիր աղ աահա իշլէյէնէյիմ.

— Պիր ֆինճան դահվէտէ մի իչմէղսինիլ.

— Ծնըտա իսթէմէմ.

— Էօյլէ իսէ պիր բիրո թագտիմ իտէյիմ.

Պանդրօֆըն չէհրէսի սարարըպ այալա գալգոը . ժէտէօնըն թագտիմ իթտիյի վէ Հարպէրին աթէշէտիյի բիրոյը կէօրմիւշ իտի, կէմիճի սէօլ սէօյլէմէք իսթէտի ֆազաթ մուլաֆֆադ օլամատը, հէման բիրոյը եադալայըպ աղզընա կէօթիւրտի, վէ պէշ ալթը տէֆա շիտտէթլէ շէքտիքտէն սօնրա .

— Թիւթիւն, սահիհտէն թիւթիւն տէյու բէրէ-էտի, պատէհու թէտէօն իլէ Հարպէրի գուճագլայըլպ պօղաճադ տէրէնէ կէօյսիւ իւղէրինտէ սըդարադ .

— Ահ տօսթլարըմ, պանա պէօյիւք պիր ինայէթ իթտինիզ, էլպէթտէ պէնտէ դարշըլըղընը եարաճաղըմ, տէտի .

10

Մանթագայի շըմալիստէ Դեկտեմբեր տէմէք օլան եռւնիս այը կլէ դըշլար պաստըղընտան, Գօլօնլարըն ելք իշի սընադ էլպիլսէ եարմադ օլտու, աղըլտաքի գօյունլարըն եռւնը գըըըլմըշ օլմաղըյա, անը թագիրիդ ալթընա ալըպ եէքտիկէրինէ կիրիշմէսինտէն հասըլ օլան ապանըն իմալինէ մէճպուր օլտուլար .

Միւհէնտիս արդատաշարընըն եարտըմը իլէ իշէ պաշատը . միւհէնտիս եռւնը սընադ սուտա եկրմի տէօրթ սաաթ պըրադտըդտան սօնրա, սօտալը սուտու

կիւղէլճէ երդատը , վէ իխմիրա իյլէտիյի սու իլէ տէօնէր պիր նէվ պասկը ալամը իլէ էզիս դուրութտուդտան սօնրա ապա հալինէ թահվիլ իյլէտի . պու ապաւար գապա վէ պիշմիլ շէյլէր իսի իսէ տէ . Գոլօնլար իյին Լիրիադա չուհասը եէրինէ դայրմ օլտճաղը տէրքեար տըր , պինաւէն ալէւհ 1866 վէ 67 անէլէրի գըշնը արդարաբնատարի մէջքիւր գալրն առալար ելէ կէշիրմէյէ հազըրլանտըլար :

Յունիսին երմինճի կիւնի սուուգլար շխտեթէ հիւքմիւնի իճրայէ պաշլատը , Պանդրօֆ տափի ինշտաթը եւք պահարա պըրագարագ կէմինիլյի թէրբէ մէճպուր օլտու . գար եալմայա պաշլամը օլու պ աղըլլար կիւղէլճէ մուհաֆաղա իտիլտի . վէ հափթատա պիր տէփա զիյարէթէ դարար վէրիբոի . ալ տուգագլարը եարցտը , վէ մի հէնափիսին թէտպիրի և զրէ պալէնա աիշէրի պիւքիւէրէք իւզէրինէ եազ սիւրիւլիւս պուղըն իւզէրինէ պըրագլըլտը քի . պու սայէտէ օն իրի թիւքի , պիր դաշ եապան տամուզը , հաթժա պիր մաշար պիլէ էլտէ իտիլտի . պու էմնատէ մէտէօն ինսանւար իլէ մոխտպէրէ իտէպիրմէք իյին հալէրինի մոխմասարէն եազըլպ պիր դաշ շիշէ տէրունինէ դօյարագ տէնիլը աթմոզ խաթէմիշ , վէ շիշէլէրին աղընթը իլէ սէվահիլ մէսրինէնէտէն պիրինէ կիթմէսինի իւմիւտ եթմիշ իտի .

Մոխտպիր պու գիրիբաէ իրէն . Հարագէրին թիւփէնկ կիէ ճիւզվի այազընտան եարալստըլը պիր ճէսիմ Ալզատրոս գուշու թութուլտու , մէտէօն քէնտի ճէսամէթի վէ դուզվէթի սայէսինտէ էն պէօյիւք տէնիլէրտէ ուչուղ կիթմէքտէ օլան պու դուշտան իսթիփատէ իթմէք իսթէյուալ , մոխտպիրի օլտուզու նիւ-կօրդ Եւալտ կաղէթասընա , միւճէմմէլէն հավի պիր մէգա-

լէյի մախառուսէ եազտը , վէ իւղէրինէ հէր քիմ պուլուրաս նիւ-իօրդ Հէրալո իտարէխանէսինէ կէսնտէրախն տէյու պիր իսթիրհամնամէ լապլթ լյլէտի , պատէհու քեալըտ պիր մուշամնա տէրունինէ դօնուլուսլ դուշըն պօղաղընա պաղանարադ սալը վէրիլատի .

Յուլիստէ սուղղալը բէք շիտտէթլի օլուու , Դունլար իդամէթկեանէլէրինէ գաբանըպ էլալիսէլէրինին թամիրի , վէ պալօն պէղինտէն , եաբըլմադտա օլան կէմինին եէլքէնինի հաղըրլամադլա մէշղուլ օլուուլար . պիր կիւն էսնայի միւսահիտէթտէ մէտէօն , Սլյյրօսա .

— Միւսիւ Սլյյրօս , ըույի զէմինտէ հիւքմիէրմա օլան թիճարէթ վէ սէնաաթ կիւնին պիրինտէ անէպա տիւչարը ինդըթա օլմայաճագ մըլ , աէտի ,

— Տիւչարը ինդըթա մը օլաճագ , նէ իլէ .

— Մատէն քէօմիւրինին պիթմէսի իլէ .

Պանդրօֆ . - Միւսիւ Սլյյրօս , քէօմիւր պիթտէյի փագլթ էլմաս եագարլար տէյէմէզսինիլա , զիրա էլմաստա՝ մատէն քէօմիւրի ճընսընտան տըր ,

— Էօյլէ տիր տօսթում :

Ժէտէօն . - Մամաֆիհ կիւնին պիրինտէ միւթլագա քէօմիւր պիթէճէք տիր :

— Քէօմիւր մատէնէրի բէք ճէսիմ տիր , սէնայինին թէրագդըրը իլէ շիմտիրի սարփ օլունան քէօմիւրին իրի միսլի սարփ օլունաճալը ֆարզ օլունսա պիլէ , եինէ ըույի զէմինտէ իւչ իւղ սէնէ դատար իմթիտաս իտէճէք մատէն քէօմիւրի վար տըր :

Պանդրօֆ . - Պիզիմ իշին էյի ամա , պիդաէն սօնրաքիլէր նէ եաբաճադ :

Հարպէր . - Պաշգա պիր վասէթա սուլուրլար .

Ժէտէօն . - Մէկէր էօյլէ օլուուն , եօդսա քէօմիւրիւն պիթմէսի իլէ շըմէնտքիէր , մաքինա , վարօր , Պապ-

ըիդա օլմաղ , վէ հարագեաթը ալէմ տիւչարը ինդըթա օլուու :

Պանդրօֆ . - Աճէպա քէօմիւր եէրինէ նէ եադապիլիրէր :

Սլյյրօս . - Սու :

— Սու մի , վարօրլար , շըմէնտը ֆէրլէր սու իլէ ըսնաճագ հա , իշմէ պու թօհափ , տէմէք քի սույը սու իլէ դըղտըրաճագլար էօյլէ մի :

— Էօյլէ եա , վարօր դաղանլարը , շըմէնտը ֆէրլէր , ֆապրիգալար , քէօմիւր եէրինէ սու ալաճադլար , էլէքթրիք իլէ օնը թահիլ իտէրէք կաղլարը վասէթայի թէսիսին օլարադ դուլլանաճագլար տըր , էլ հասըլ սու իսթիդպալին քէօմիւրիւ տիր :

Պու արալըդ Թօր մալիւմ օլան թարզը դարիպի իլէ ուլամայա պաշլատըլլնտան միւգեալէմէ դաթ օլունտու , հայվան մահուտ դույունըն էթրաֆընտա վիտէթէ տօլաշըյօր իտի :

Պանդրօֆ . - Պու քէօրէք նէ օլույօր :

Հարպէր . - Ժօր պադսանըդ , օտա խօմուրտայօր :

Վագատա մայմունտա քէօրէյէ իմթիսալ իտէրէք , էնտիչէ իլէ դույունըն էթրաֆընտա տօլաշըյօր իտի :

Ժէտէօն . - Շու դույունըն ալլ թարաֆը տէնիդէ միւթթասըլ օլուուլու ճիհէմէլէ միւթլագա արա տէնիլ ճանավարլարընտան պիրի կէլիսլ օրատա թէնէֆփիւ իտիյօր :

Պանդրօֆ . - Պունա պաշգա տիւլի մանա վէրիլէ-մէզ , էյ Թօր , սուսալըմ Թօր , սէնտէ իշէրի պագալըմ , տէմէսի իլէ հայվանլար սուսըլ , մայմուն օտասընա կիրալ ֆադաթ քէօրէք սալօնտա դալըոլ տայինա ասարը հէյէճան կէօմէրիյօր իտի :

Յուլիսին առն կիւնէրինտէ շիտահթիլի եազմուրար եաղըալ , առայլ թօրաճ կիպի չէվիրէճէք տէրէճէտէ ֆուրթունալար գ.օրտու քի , մէնզարէյի վասիէ թէ-բէսինտէքի քիւմէսիէր աղ չօդ խասարտիտէ օլտուլար . Օգոստոսըն իլք կիւնէրինտէ ֆուրթունա տինտի իսէ տէ , սուոգ րէք զիցատէ արթաը . մամափիհ Դօլօնլար մահը մէզպուրըն իւշինճիւ կիւնիւ Թատրօն սլաթադ-լըդընա կիտու պ ավլանմայա մէճպուր օլտուլար :

Սիյրոս Սըմիթտէն մաաէ ճիւմէոի համժառա թօր իլէ ծօր տախի պէրապէր օլսրագ տվա չըգառըլար միւհէնտիս պիր շէյ պէհանէ խոէրէք նըրանիթ Հա-ուզտա դալուը . մումուլէյի չօդ տան պէրի դարար վէր-տիյի պիր թասավխուրը մէվդրյը իճրայէ դօյմադ իշին եալլնըզ գալիսագ , վէ մահուտ դույունըն իշինէ կի-րուագ կիւ զէլճէ մուայէնէ իթմէք իսթէմիշ իտի :

Եփէն մայմուն իլէ քէօրէք պտ գույունըն էթ-րաֆընը տօլաշըզ ուլոցօրլար . նիշին Էնտիշնաք օլու-յօրլար . շու դույունըն տէնիզտէն պաշզ ապիր թարա-փա լասպիթասը վար մը տըր , պիր եօլ մէվճուտ մը տըր . իշինէ միւհէնտիսին պիլմէք իսթէտիյի նօդթալար պունլար իտի :

Միւհէնտիս իբտէն մէրտիվէնի գույույտ ուարդը-տըր իսոթ թարաֆընը կիւզէլճէ պիր եէրէ ըասլիթ իթ-տի . էլինէ պիր րէվօրիչը ալուը , պէլինէ պիր րըշադ թագտը , վէ տիկէր էլինէ տէ պիր ֆէնէր ալըպ պա-սամազլարտան էնմէյէ պաշլարտը . ֆէնէր իլէ էթրա-փա պագտը , եէնի էսկի հիշ պիր իզ կէօրմէտի . նի-հայէթ սույա դատար վասըլ օլուագ քէմտի տըդդամի-լս մուայէնէյէ գօյուլուու . սու տայիմտ րաքիտ օլուագ սաթհը խարիճիսինտէ հիշ պիր տէլիք կէօրիւնմէյօր ի-տի . միւհէնտիս պու գույունըն եէքրարէ նըրանիի

թաշընտան օյուլմուշ օլտուզունը անլատը . գույույշ
կէլիպտէ եօդարը չըդասկիլմէք իշխն միւթլադա սույըն
իշխնտէն կ'լմէլի իտի գի . պուտա հայվանախը պահ-
ըլյէտէն պաշդալարը իշխն գաապիլ աէլիլ իտի . աճէպա
սույըն ալթընտան կիտէն գանալ նէրէտէ նիհայէթ
պաւլույօր իտի . իշթէ պու մէսէլէնին հալի միւմքին
օլամատը :

Սիյրօս մուայէնէսինի պիթիտիքտիքտէն սօնրա եօ-
դարը չըդարը , վէ զայէթ միւթէփէքքիւր օլարագ սա-
լօնա կէլիպ , քէնտափ քէնտինէ .

— Պէն հիշ պիր շէյ կէօլմէտիմ ամա , միւթլադա
պունտա պիր ոըրը վար , տէտի :

Ագշամ իւղէրի գոլօնլար քիւլիյէթլի ավլ համի-
լէն ավտէթ իթտիլէր , իրթէ կիւնի նաալ ավլարը բի-
շլիմէք վէ պազըսընը թու զլայըպ հըֆզ իթմէքլէ մէշ-
դուլ օլսու , Հարպէրին մուավէնէթի իլէ չալրշան Պանգ-
րօփ կէմինին ևէլքէնինի իքմալ իթտի , պալօնլն իպէրի
գուլանըլար . միւհէնտիսին իմալքէրտէսի օլան թօրնօ
մարինասընտա մագտրալար եարդրալը , հատթա Պանգ-
րօփ պիլսոէ Ամէրիգա պայրազը եարտը , կէմի պիթ-
մէտէն Արմալար թէքմիլ օլսու , Գոլօնլար իմալ օլու-
նան պայրազը շիմոնիլիք կլանիթ Հասուզըն բէնչէրէսի-
նէ ասարագ իսպրազը նիւմայիշ իթտափլէր .

Միւհէնտիս գույուտաքի թէհարդիյաթլնը մէտէօ-
նա ոէօլէմիշ օլմազըլա , մումափիէյհ տախի պու խու-
սուստա Սիյրօսըն Փիքրինի թասափ . իտէրէք , «Միւթ-
րոգ ա պունտա պիր ոըրը վար » տէյէրէք , խաթմը
քէլասմ իլլէտի :

Օդոսասուըն օն պիրինճի կիճէսի Գոլօնլար թաթլը
թաթլը ոյումադտա իքէն . Կաբը կիճէտէն տէօրիթ
ստաթ սօնրա , Թօրլն շիտտէթլէ ուլամասընտան ու-

եանտըլար . Թօր պու տէփա դույունըն եանընտա ու-
լամայըպ , պէօյիւք դարունըն էօնիւնտէ պաղըրըյօր ,
վէ ատէթա տըշարը աթըրմագ իսթէյօր իտի . մայմուն
տախի այնի հալի թէլաշիտէ կէօրիւնիյօր իտի :

Գոլօնլար ալէլ աճէլ կիցինիպ բէնչէրէյէ սէյիրթ-
տիլէր . աշաղասը դար իլէ մէսմուր իսէ տէ , կիճէնին
դարանըլը հասէպի իլէ պիր շէյ կէօրմէք դասիլ ո-
լտամատը . սատէ զարիպ պիր ուլամա սէտալէրի կէլտի-
յինտէն , սահիլէ պիր չօդ հարվանլար հիւճիւմ իթմիշ
օլտուղունա դահիպ օլտուղար . Հարպէր , Դրրիիգժուր
թարաֆլարընա կիթտիյի վագըթ շու սէսէրի պիր տա-
հա տույմուշ օլտուղունտան , թանըլըպ :

— Պունլար թիւլրո տէնիլէն թիւքիլէր տիր , տէտի .

Գոլօնլար պալթա , թիւփէնկ , թէվոլովէր վէ ապըրթէ-
յի համիլէն աշաղա էնտիլէր . Փիլ հադըգա աշըգ պը-
րագըրմըշ քէօրիւլէրին պիրինտէն , աճըդ սէպէպի իլէ
թէհիլէլի օլան եիւզտէն զիյատէ թիւքիլէր կէշմիւ ի-
տի , գոլմնլար պիլա թէրէտտիւա պիր դաշ եւ թիւփէնկ
աթարագ արալարընտան քէնտիլէրինէ եօլ աշոըլար ,
վէ Մէրսի նէհրինին սօլ սահիլինի թութարագ թիւքի-
լէրին մէհածիմէսինէ դարշը սէյիրթտիլէր :

Թօր իլէ Փօր գոլօնլարըն էօնիւնտէ պուլունույօր
իտի մայմուն էլինտէքի իրի պուտաագը սօրա իլէ սու-
րէթը ճէսուրանիտէ միւտաֆաայէ հաղըրլանմըշ իտի ,
մո. հարէպէ պաշատաը , թիւքիլէրին իր սըրատա պու-
լունանլար թէլէֆ օլտուգնտ , արգտատան թէքրար
հիւճիւմէ պաշատագտա , վէ աշըգ գալան քէօրիւտէն
միւթթասըլ թիւքի եիւրիյիւակ իսաթը հիւճիւմէ ինզը-
մամ իթտիյի զանն օլունմագ տա իտի :

Պիր աղ սօնիա Գոլօնլար գուճագ գուճագա միւ-
տարէպէյէ պաշատըլար . ճիւղին ճէրիհէտար օլարագ

թիւքիլէրի թէլէփ իտիյօրլար իտի . Թօր , տէհշէթի
աղղընը աչմըշ պիր համիատա պիր թիւքի պօպմագտա
սլուլունմուշ իտի . Ժօր իսէ էլինտէքի սօբա իւէ թիւ-
քիւքին դաֆասընը բարչալամագտա իտի :

Իքի սաաթ գատար տէվամ իտէն միւտարէպէ .
Գոլօնլարըն մուվաֆաղըյէթի իլէ խիթամ պուլտու .
պու էսնստէ սապահ օլուապ օրթալլդ այտընլանարդըն-
տա , Գոլօնլար էլի թանէ գատար թիւքինին եէրաէ
եաթտըդընը կէօրտիւլէր . լաքին ժօր մէյտանտա եօգ
իտի , նապ չաղըրտը , իլք տէփա օլարագ սատըդ մայ-
մուն նտապըն սէսինէ իիժաաթէն ճէվապ վէրմէտի .

Գոլօնլար ժօրը պիր մըդտար արատըդտան սօնրա
պիր չօգ թիւքի լաշէլէրի արասընտա պուլտուլար , մայ-
մուն հալա էլինտէ՝ օրթասընտան գըրըլան սօրայը թու-
թույօր իտի . զէվալլը հայվանըն սօբասը գըրըլառդ-
տան սօնրա հադդըյըլա միւտափաա իտէմէտիյի ան-
լաշըլտը , ժօրըն կէօյսիւնտէ տէրին ճէրփհալէր կէօ-
րիւնիյօր իտի , աղղընտան եակընըզ պիր նէփէս չըգ-
մագ տա օլան պիչարէ մայմուն , պէրայի թէշէքքիւր
սլաշընը Պանդրօքըն ումուլունա տայամըշ օլտուլու
հալտէ լըրանիթ Հառուզա նագլ իտիլուա եաթըրըլտը .
վէ պիր չօգ հէրարէթի թէսքին իտիճի իլանլար իշի-
ըլիւտի :

Ժօր , աղ չօգ թէպապէթէ աշնա օլան մէտէօնըն
թէտամիսի սայէսինաէ էօլիւմ թէհիքէսինտէն գուր-
թուլուա , օն կիւն գատար եաթտըդտան , եարալարը
գաբանտըդտան սօնրա աեաղա գալգտը .

Սեալտեմբեր այլնոտա դըշ մէվսիմի թէմամէն խիթամ պուլմուշ օլմաղըլա, կէմինին ինչապէջ սփորաթլա իլէրլէտի, տախիլի իշէրի պիթութէտէն սօնրա օրմանտաքի չամ աղաճլարընտա քէտրէթլէ պուլունան գայնար գաթրան իլէ գալաֆաթ օլունտու . պէօյինք կըլանիթ բարչարարընը քիրէնտէ տօնտուրուպ, սափրա մագամընտա օն իրի պին քիթ սըդլէթինտէ օլարադ կէմինին տիպինէ եէրլէշտիրիէր .

Տիրէյէ, տիւմէնէ լաղըմ օլան տէմիր, էտէվազ շըմինէլէրտէքի օճագտա, շէքլէն զայրի միւնթաղամ, փագաթ սաղլամ օլարագ եարըլտը . էլհասըլ Հոկտեմբերին իլք հափթամընտա քիւրէք, եէլքէն, տիրէք վէ սայիրէ իրանալ իտիլմիշ օլմաղըլա, կէմի տէնիդէ էնտիւրէք առանըն էթրաֆընտա պիր սէյահաթ ինքրասըլլա տէնիդէ օլան տիրէնէյի մուգավէմէթի անլաշըմադ իսթէնիլտի :

Հոկտեմբերին օնունծը կիւնիւ կէմիյի գըդագլար իլէ գումլուզա կէթիրտիլէր . տէնիզ, մէտ հիսապը իլէ կէմիյի եիւ զտիւրտի . Գուօնլար, ալէլ իտուսուս Պանդրօփ, քէմալի մէսէրիէթլէ կէմինին սուտա տուրտուզունը վէ հէր տիւրլիւ մանօլրայա էլլէրիշլի օլտուզունը կէօրալիւլը, կէմինին գարտանլըգ խըտմէթի զաթէն իթթիփագը արա իլէ Պանդրօփա իհալէ իտիլմիշ իտի . կէմի, Պանդրօփըն մախլասը օլան Պօնտուանթօր թէսմիյէ օլունտու :

Գոլօնլար, սապահ թատմընը կիմտիրտէն վէ պէրայի իհթիյաթ պէրասպէր եէյէնէք ալտրդտան սօնրա, հէման օ կիւն թէրիւպէյէ պաշլատըլար . վադթը վէնէրէ պիր պուշուդ. սապաթ գալարսպ. Թօր վէ ժօր պէրապէր օլարադ կէմիյէ բարիպ օլտուլար . տէմիր ալընտր, պէօյինք եէլրէն աշրտար, ենադօն ողողրազը թէմէվիլւն իտէրէք Պօնտուանթօր աշրդապա պաշլատր . կէմինին սիր բաթընըն տէրէնէյի մամթրուպէտէ օլուսուզում մակմէմտունիյէ կէօրիւլտիւ . Սահիպուիզ պուլուն իլէ Բէնչէ պուլունլարը տօլաշըլար, պատէհու Պանդրօփ Բէնչէ պուլունլարը տօլաշըլար . պատէհու Պօնտուանթօր սէվդ իթտի . Պօնտուանթօրըն մէմուլկէմիյի սահիլէ սէվդ իթտի . Սահիպուիզ պուլուն վիյատէ բուզիկեարէ վէ տէնիդէ տայանտըլլը տախի անլաշըլմըշ իտի :

Պանդրօփ պալոն լիմանընա ոօգուլուուգտան սօնրա, թէքքար կէմիյի իւշ տէօրիմ միւ գատար աչըզասէվդ կըլէտիւ . ատա հէյէթը ումումլիյէսի իլէ բէք լսաթիփ պիր մէնղարէ թէշքիլ կըլէյօր իտի, պու արաւոդ Պանդրօփ .

— Եյ, միւսիւ Սիյրօս կէմիմիուի նուսըլ պուլունյօրսւնըզ, տէտի :

— Եյի կէօրինիսյօր :

— Աւզուննա պիր եօլա կիտիլէպիւլը օլուուլունա գանի օլտունուզ եաւ :

— Եա սըլ եօլճուլըդ :

— Մէսէլա թապուր ատասը եօլճուլուզը, ինսան գուշուլարընը կէօրիւպ թէանըմալը աըլ . Թապուր ատասը պիլիմ եէկեանէ գուշուլմըլ տըլ . կիտիպ կէօրմէք միւգթէլայի նէղաքիլ տիր .

Փէտէն . - Օ', օ', անլաշըլըն պիլիմ միւսիւ Պանդրօփ ճէնապէրի գուշուլըդ գալախտինէ բէք բիայէթքեար տըլ :

Սլովոս . - Լաքին Պահպառափ , սիլ . օրայա դատար
եալինբրդ կիաէմեղովնիզ :

Պու արտկը զարխալ պիր վագանելն զռէ հուրի և իշ
իշուս միքալեմէ զաթ իտիլտի . չէօյլէ քի Պօնատու-
անմօր սահիեւ եարկմ միկ զատար եագլաշմագաս , վէ
Հարագէր կէմինին պաշընտա տա լսու օլսուզու հալտէ ,
կէմինին կէչէծէյի եօլը իբայէ իթմէքտէ իքէն , պիր-
ան պիրէ պաղբարանադ :

— Տաւր Պանդովի, տօւր, տէսի:

— ԱԵ վար, զայտ մը կէօթախն :

— Տաւը հելէ տուր, սկիբ աղ սաղա ալ.

Հարպէր սպոնը տէլէրէք, կէմինիս քէնարընա
եիւզիւն գօյու եաթարդտան սօնլս, էլինտէ սկիր շիշէ
ոլարադ դաբդըու .

— Պիր շիշե պուլսում, ակտի

Պու շիշէնին աղջլը դարսալը իտի . Այլուս օրմիւր
պիր չէ սէպիէմէտէն շիշէյի ալըու մանթարընը շը-
դարսը . վէ իշխանէն ճիւղին բարանմիշ պիր քեալըտ
չըդ արբագ , աթէթէքի շու սէպիւրի օդուտը .

«Գաղտնիալ . . . մասկուր առասընտա 155 տէ-
րէնէ թուլ գարպի, վէ 37 տէրէնէ 11 տաղըգա արզը
ծէնուպի, »

Պահպարօն . - (Պաղըբարտդ .) Պիգուէն եւլով ելի
միլ ուզագտարի շու թաղուր առասընտա ովիր գաղա-
զէտէ պալանասն հա՛, ո՞չ միւսիւ Ալյոսխ , արթըլզ ոչ-
յահաթըլմիցա միւ մանասիթ իթմէզոխնիլ ու :

Ալիքոս . - Խաղը տօսվամ , հեմ միւ միին օլսու-
զու գատար չարըդ . Խանի հեման հարըն եօլու ՀԵՊ-
ՆԸՆ , ակախբանի ածիքա էլինաէքի քեազըռը պիւ դոչ
սանկյէ թէտքըդ . իթմէքիէ .

— Տօսթլարը մ. շա. քիաղըտանի անլաշըլլյօլ քի

գազավետէ Գունունը պահպիյէ. Եւ աշխատ պիտ առէմ տիր ատէմ զիլա ատանելն արլու թուրինի միաքեմելէն իշար կյցէ. Յօր Ինկիլիզ լիսանը կիէ եռալըմք օլոտ զունա և անհիսոս տիր, եւ Ամերիկ ալը ալը.

սաղարծն է և ուսպիլով տեւ
Ժեակօն - Պուտ առպիսու մահուաւ սանտրզին տիւշ-
մէսիսէ շիմոնի անլաշըլտը տէմէք տիր կիմի բարչալան-
մըշ, իշնտէքի եօգաւլաբուան պիտիսի թապաւը ատա-
սըն տիւշմիւշ, օ ատէմ քէնտինի պահարեար տաւ
կթմէի տիր, վիզա Պանդրօվիլն կէմի եարմագ ֆիքրի-
նէ տիւշմէսի, վէ պու կիւն շութալաբուա կէլմէմիզ մէր-
գումըն թալիյինէ տէլիւ տիր պիր կիւն տահաւ կէլ-
մէսէք միւթլադա շիչէ դայտարուա չարբարագ բարչա-
լանըր խոնի կիւն կամաց պատահ իրէն կէ-

Հարպեր . - Վաղաց շիշ մուշտ մաս է
մինին պուրատան կէմէսի պէօյիւք պիլ թէստատի Փ
ակի :

Պահպաժիք ։ Վայրական սիրել կարուղ կշարւու ։

— Հաղ ԳԵՐԵՎ օլսա կԵՐԵՔ որի
նու միքետէմէնէ էսասարհասա Պանզ բօփ սիւ բաթիւ
ԲՀՆՀԷ պարհը տօլտարագ , էօլէտէն տէօթի սատի
սօնըս կԵմիյի Մէրսի նէջընին մանուէպինտէ տէմիլիլէ-
տի ո ագշամտան մոդարիդ օլան եօլճուլլդ մէվզը յը
միւլաքէրէյէ զ ծնու լուու . կէմիճիլիյէ նու զիյատէ վա-
գրփ օլան Հարսուէրին , Պանզ բօփա ըլքակ ամէ կիլէմէ-
սինէ զ արտար վէրիլտի խէտէ , ժէտէօն , մոխալիլ օլ-

մասընը տէրմիյան իտէրէք , քէնտիտէ պէրապէր կիտէ-
ժէյինի պէյան վէ ըսրար իյլէտի .

Աղշամ խղէրի կէմիյէ եաթադ , եէյէճէք , սի-
լահ , ճէպհանէ , բուսուլա վէ սայիրէ նադլ օլունտու .
Էրթէսի կիւն ալէսսապահ պէշ արդատաշ միյանընտա
զայէթ միւէսսիր պիր միւֆարէդաթ վուգու պուլտու .
Հարակէր , Պանդրօփ վէ ժէտէօն կէմիյէ պինտիլէր , Պա-
նատուանաթօր սահիտէն բուպ միլ գատար ուղադաշ-
մբ խտի քի , մէնզարէյի վասիյէ թէրէսինտէ Սկյոս
իլէ նապըն սէլամ վերտիրէրի կէօրիւլտիւ .

Կէմի րէք կիւղէլ եօրսնա տէվամ իտիյօր խտի .
արա ուրա Հարակէր տիւմէնէ կէչալ մէհարէթէլէ գուլ-
լանտըլլ կիպի , ժէտէօն տախի պազէն մանօվրայտ
եարտըմ կիւյօր խտի . գարտան Պանդրօփ թայիթէ-
թէրինտէն րէք զիյատէ մէմնուն օլուռ . եէլքէնէրին
հէրսի տէ աչըլմբ օլուռ զունտան . Պօնատուանթօր
բուսուլա միւճիպիննէտ տայիմա պիր խմթիդամէթաէ
կիտիյօր խտի .

Դուրուպը շէմնտէն սօնրա անճադ այլըն օն ալ-
թըլընտա պէտրը թամ օլաճագ օլան մահիթապ ,
ճիւղի միւտտէթ կէօրիւնիւպ կէօլուէն նիհան օլուռ .
ժէտէօն կիծէ ույուտը . Պանդրօփ իլէ Հարակէր իրի
սաաթտա պիր քէրրէ տիւմէնէ կէչալիէր .

Կիծէ վէ էրթէսի կիւն պիլա արըզէ կէշոի , ե-
կէր Պօնատուանթօր մէճհուլ պիր ադընթը իլէ թէպ-
տիլի մէվուրէ իթմէմիլ խէ , պիր ազ միւտէթ սօնրա
թապուրէ միւվասըլէթ խտէճէյի շիւպհէսիլ խտի . կէ-
մինին կէչալիյի պու տէնիլ դաթիէն խալի օլուպ , ու-
փուդ խղէրինտէ իրի գուշլարտան պաշդա պիր շէյ
կէօրիւնմէյօր խտի .

Օ աղշամ Պանդրօփըն թաղրիպի օլան հիսապը-

նա նապարէն , կէմի հարարէթինտէն պէրի , եիւղ եիր-
մի միլ դաթ կիլէմիլ խտի , չու մէսափէ օթուղ ալթը
սատթտա դաթ օլունտուզունտան , կէմի , սաաթտա
իւչ միլ պիր րուպ դաթ իթմիլ տէմէք տիր , պու ա-
րալըդ բիւղիեար աղալընադլա կէմինին սիւրաթը թէ-
նաքիւս իտիյօր խտի խէտէ , հէր հալտէ էրթէսի սա-
պահ էրքինտէն թապուրէ միւվասըլէթ օլունմագ լաղը՝
կէլէճէք խտի .

Կէմիտէքիլէր հէյէճանլարընտան նաշի օ կիճէ ու-
յոյամատըլար , սէյահաթլարընտա բէք չօդ եանլըշ-
լըգլար օլապիլիր խտի , աճէպա թապուր ատապընա
եադըն մը խտիլէր , օ գաղաղէտէ ատատա հալա մէվ-
ճուտ մի խտի , պու գաղաղէտէ քի՞մ օլույօր , օ ա-
տէմին վիրուտի իլէ լինդօլն ատապընըն ըահէթի պօ-
զուլաճագ մը . իշմէ պու մէսէլէլէր հէր էրթէսի կիւ-
նի հալլ օլաճաղընտան եօլճուլար կէօլէլրինի դարա-
յամատըլար . շէմին թալուինտէն պիր աղ սօնրա
Պանդրօփ պիրտէն պիրէ .

— Թօրբագ , տէյու հայդըլըտը .

Կէմիտէքիլէրին մէսէրրէթի թարիփ օլունմագ հա-
լէ կէլտի , զիրա տէնիլուէն ազ եիւքսէք կէօրիւնէն
թապուր ատասը օն պէշ միլ մէսափէտէ կէօրիւնիյօր
խտի . վագթը զէհէրէ պիր սատթ դարադագ ատայա-
կիր միլ դատալ եագլաշըլըլար , Պանդրօփ եանաշա-
ճադ մինասիլ պիր նօգթա արայարագ , մէճհույի օ-
ճադ մինասիլ պիր նօգթա արայարագ . մէճհույի օ-

ճադ մինասիլ պիր նօգթա արայարագ . իհմիյաթլա կէրլէյօր խտի .
թապուր ատասը հէյէթը ումումիյէսի իլէ պիզիմ
եօլճուլարըն բիյշկեահը տըգդաթընտա խտի . իւղէրին-
տէքի աղաճլար լինդօլն ատապընտա միւշահատէ օ-
լունան ճընստան խէտէ , ատանըն մէսրիւն օլաուզու-
նա տէլակէթ խտէճէք հիշ պիր տիւման էսէրի օլմա-

արզը կիսկի , իդ ամէթկեահա պէնդէր տէ պիր շէյ եօդ իտի :

Թամ վագմը զէհէրսէ կէմինին պաշ թարաֆը գումա սիրիւլտիւ , եօյծուլտր գարայտ չլդալըլտր , կէմի տէնդէ աջրմամագ իւզրէ կիւզէլճէ պաղանուըգ-ան սօնրա սիւհանսըլտր , վէ գարշըտա պուլունան իւչ եխւզ մէթրո իրմիփալինտա պիլր թէրէյէ չըզըպ , էթրափը մուայէնէ իթմէք իսթէտլիլէր . իւչ արդա-տաշ թէրէյէ միւմթէտ օլան պիր չայըրլըդտա լիլէ-լէյօրլար իտի .

Իւչ արդատաշ թէրէյէ չըդարզլարընտա քէնտի-լէրինի պուրուն վէ քէօրփեզաէն արի պիլր ատատա պուլտուլտր , ուփուդ իւզէրինտէ հիչ պիր շէյ կէօ-րիւնմէյօր իտի .

Ալթը միլ գատար հուտուտը օլան պու ատանըն արազիսի էղէր ճիհէթ միւնպիթ վէ եէշլիլը օլուպ կիր իւչ թանէ ճիւզիլ եխւքէք թէրէլէր կէօրիւնիյօր իտի , ատատա պէյզա չէ.քլինէ մայիլէն ուփագ պիր տէրէ սպարագ ճիհէթը զարպիտէն տէնիզէ տէօքիւլի-յօր իտի .

Իւչ արդատաշ թէրէտան էնիտ կէմիյէ պինտիլէր , վէ սահիթ թէազըպ իտէրէք ճիհէթը ճէնու.պիյէ տոզ-րու իւէրէմէյէ ուղալարըլտր . էնույի րահուտէ գուշտ-րըն ուշուշուղլարընտան , վէ մօդ պալըգլարընըն տէ-նիզէ աթըլըտդլարընտան , պու հայվանլարըն հէնուզ ինսան կէօրմէմիլ օլտուլունը իրայէ իսկյօր իտի . էլ-հասըլ տէօրթ սատաթ զարփնտա ատանըն տէօրթ ետ-նը տօլաշըլտը , հիչ պիր թարափտա ինսոն էսէրի վէ իլ կէօրփւլմէտի .

Վագաա պու զարփագնէ իտի , աճէպա գաղազէ-տէլէր հէլաք օլմուչ եախոտ մէմիշ.քէթլէրինէ կիմթմէ-

յէ չարէ մի պուլմա.շլար իտի . իւչ արդատաշ թուպուր ատասը գաղազէտէսի հագդընտա պիր չօդ սէօլլէրտէ պտւլունարադ , կէմինին կիւվէրթէսինտէ թատամ իթ-տիբատէն սօնրա , պու տէֆա ատանըն տախիլինի քէշթ ու կիւզարէ պաշտարըլտր . էնայի բահտէ միսատըփ օլուուգլարը տօմազ վէ քէշլէրին , էվլորա ճընունա միւշապիհ օլուուզու կէօրփւլէրէք , պէհէմէհալ էվլո-բատան պու.բայտ կէթիրիլմիշ օլուուզունա գարար վէր-տիլէր . հաթտա Հարպէր , հիյնի ավոէթտէ պիր գաչ չիմիթ էլտէք լինդուն ատապընա կէօթիւրմէյի թատիմիմ լիլէտի .

Ստատա հայլի զէմանլէր ինսան պուլունտուզու անլուշըլտր , զիրա օրման տախինլինտէ քիւշիւք քիւ-ժիւք եռլլար , վէ պալթա իլէ քէսիլմիշ աղաճլար կէօ-րիւլիւյօր իտի , լարին կէլէնլէրին թէք չօդ վագըթ էվ-վէլ ալուէթ եախուտ վէփաթ իյլէմիշ օլուուգլարը , պալ-թա եռարալարընըն եօսունլանմըն վէ եռլարըն սազլըգ-իլէ եօրթիւլմիւչ օլուուզունտան տնլաշըլըյօր իտի . իւչ արդատաշ կօլուրլուտա տէվամ իտէրէք , ատա տէրի-նինտէ մայիլէն ազան տէրէք քէնարընա վասր օլուու-լար .

Էնույի հայվանտթ ինսոնլարըն չու ատայը վի-յորէթ , վէ օրտատ սաքին օլուուզուրընը կէօսթէր-տիյի կիպի , քէնարլարտա կէօրփւլէն ու փագ թարլար. էվլորա մահուլլը նէպտատթ տախի , պու մատաէյի մէրթէպէյի սուզութէ կյառ կյլէյօր իտի . հէլէ Հար-պէրին բաժտաթէս , փատուլեա , գուզու գալալըլ , գար-նապահալ վէ լահոնա կիպի մահուութըլ կէօրտիյի վագըթ , հասրդ կյլէտկյի մոհզու զիյէթ թարփի օլունա-մալ տէրէճէյէ կէլտի .

Վագըթ աղշամլամիշ օլմազըլա իւչ արդատաշ կէ-

վետիկեր քէօշէտէ դաղմա , քիւրէք , պէզ , վէ պիրի գըրըդ իրի ատէտ ավ թիւֆէնկի կէօրտիւքէրի կիպի , բաժի իւղէրինտէ այրյմամրշ պիր ֆըշը պարութ , պիր ֆըշը դուրշուն , վէ պիր չօդտա չադմագ կէօրտիւլէր քի , շու էշեանըն ճիւմէսինին իւղէրինի սէթը իտէն թօղ , չօդ սէնէլէրտէն պէրի մէթրուք դալտըղընը իսպաթ կյլէյօր իտի քի , Հարակէր տախի .

— Եուրսասը չօդտան պէրի զայրի մէոքիւն դալմըշ ալը , աէտի .

Ժէսէօն . — Եվլէթ , բէք չօդտան .

Պանդրօֆ . — Միւսիւ Սիլէլլա , կէմիյէ կիտէնէք եւլոտէ կիճէյի պուրատա կէշիրսէք էյի օլուր զանն իտէրիմ .

— Հադդընըդ վար , սահիպ իսանէ կէլիրսէ միսափիրէրինի կէօրիսպ մէմնուն օլուր .

— Պէն էվ սահիպի կէլմէղ տէրիմ .

— Սատատան կիթմիշ մի զանն իսկյօրսունըդ .

— Խայր կիթմէտի , զիրա կիտէնէք օլուր շու էշեալէրի պէրապէր կէօմիւրիր իտի , խայր դաղաղէտէ միթլադա ատատա ալը .

Հարակէր . — Պէրհայալի օլարագ մը .

— Եա պէրհայալի , եա տէյիլ , էօլմիւշ օլուր պիլէքէնտի քէնտինի տէփն իտէմէղ ա , էլուէթ պաղըյէյի վիճուտինի պուրուրուգ .

Իդամէթկեահտա կիճէյի կէշիրմէյէ դարար վէրիլուրտէն սօնրա , օճաղա օտունլար աթըլըպ դաբուդանտը , սաաթըլար կէշտի քիմնէ կէլիպ չըդմատը , աման եա Բապտի , կիճէնէ նէ դատար ուզատը , ճիւմէսի տէ հէման սապահ իտուալ թէհարըլիէ պաշլամագ արդուսը իլէ սուզան օլարագ , սապահա դատար կէօղլէրինի դարայամատըլար .

միյէ ավտէթ իթմէք իւղրէ իրէն , Հարալէր աղաճլար
արասընտա պիլ չէյ կհօթէրէրէք .

— Եռւրատա պիլ եվ վար , տէյու պաղըրտը :

Դուրսուալ իտէն կիւնէշին զիյասը սայէսինտէ իւշ
արդատաշ իլէրէակիի կիալի , ախշատ , իւգէրի գամթ-
րանլը պէղ իլէ մէսիժուը պիլ իդամէթկեահ կէօրախ-
լէր , արալըգ օրան գաբուաընը Պանդրօֆ իթէրէք իշ-
րի կիրտի , իդամէթկեահըն տէրունինտէ քիմիէ եօդ-
խտի :

42

Պանդրօֆ , Հարալէր վէ մէտէօն իդամէթկեահըն
տէրունինտէ գարանլըգտա պիլա հարաքէթ գալաը-
լար , Պանդրօֆ եիւքսէք սէտա իլէ պաղըրաը , հիշ
ճէվապ վէրիլմէտի . կէմիճի գավընը չադարագ պիլ
չալը բարչասը թութուշտուրտու , պու զիյա սայէսին-
տէ քէնարտա զայրի միւնթաղամ պիլ օճադ կէօրիւն-
տիւ , Պանդրօֆ ելինտէքի թութուշմուշ չալըլը , մէղ-
քիւը օճագտա պուլընան գուրու տալլարըն իւզէրինէ
աթմասը իլէ տալլար թութուշտու , վէ շէտիտ պիլ
զիյա հասըլ լիլէտի .

Իւշ արդատաշ , իդամէթկեահ տէրունինտէ էօր-
թիւ վէ եօրկանը սարարմըշ , չօդ դէմանտէն պէրի եւ
սիւրիւլմէմիշ պիլ եամտագ կէօրախլէր . քէղալիք պիլ
քէնարտա բաղանմըշ պիլ թէնճէրէ , պիլ ելուղըգ ,
տէրունինտէ քիւֆլէնմիշ կէմիճի ելովիսէսի պուլընան
պիլ տօլապ , մասա իւզէրինտէ չինկօտան պիլ թէրսի ,
քէնարընտա լութուպէթտէն չիւրիւմիւշ պիլ Թէվլատ ,

Սապահ օլոռու , իւչ արդատառշ իդամեթիւնիւահըն
մէվդըսրնը մաւայէնեցէ պաշլառըլար . իդամեթիւնիւահ
պիր ուփագ թէրէծիլին սախճհը մայիլինաէ ինչա օլոռն-
մուշ , էթրաֆրնը պէշ գատարլ իրի սապըզ աղաճարը
իհամա իրէմուշ , մէ իդամեթիւնիւահըն էնի օլոռնիւ իլէ^շ
աշրարագ , տէնիսի տախի կէօրմէք իւզրէ թալսի ի-
տկմիշ իսի , քէնարանստա թախտա բարմազլըդ չէփիւ-
միշ պիր եօլուան ուփագ տէրէցէ էնիլիյօր իսի .

Պու իդամեթիւնիւահ պիր կէմինին պազըլէ քէրէս-
թէսինստէն ինչա խալմիշ օլոռուզու կէօրփլիյօր իսի .
շու մատաէ մէտէօն Աէրփլանըն մէսըէն էթրաֆրնտա
տօլաշըզը վագըլթ , թահտալարտան պիրինին իւզէ-
րինտէ եարըսը սիլինմիշ օլոռագ .

« Պիթթանենեն »

Խսմինի օդուտուղունտան , տահա զիյտտէ սապիթ օլ-
մուշ իսի . զիրա պու թահտա , կէմինին գըլէ թարա-
ֆընը թէշքիւ խառաւ , տայիմա իսմ եալլըլան բարչու^շ
օլոռուզունա շիւպհէ գալմատը :

Պանդրօփըն թէրփիփի իւզրէ կէմիյէ բարիու օլոռն-
տու , վէ կի վէրթէտէ կիւզէլնէ պիր թառա՞ իթալիք-
տէն սօնրա թէրքար թէհարրիյամիէ պաշլանըլը , իւչ
արդատառշ տատառա մէսպիւն օլան գաղաղէտէնին թէր-
քի հայաթ իթմիշ օլոռուզունա գանի օլմուշլը բար .
սինաէն ալէցէն տաէմ եէրինէ պիր ճէնազէ արայօրլար
իսի . էցոյէցէ գատարլ հէր թարտափ աղաճարը արասը
պիր թահտարի իսիլուր , հէր պիր էսէր պուլունամա-
տը :

Պաղիթը զէհէրտէն իրի սատաթ սօնրա , պիր աղ-
ախնչնմէք իւզրէ պիր աղաճ ալլընստա օթուրտուզ-
լարը ոլոռատա , Պանդրօփ , արդատաշլոլընս .

— Եարըն ալէսսապահ հարարէթ իթմէլիյիղ , տէ-
տի :

Հարուէր . - իդամեթիւնահտարի ալոթ ու էտէվտ-
թը ալլըպ կէօթիւրէպիլիրիպ ա .
Ժէտէօն . - Հայ Հայ :

Պանդրօփ . - Թագամիթ շու քէշիլէրտէն պիր եւա իրի
չիփիթ եագալամայը ունութմայալըմ , տօմուզտա թութ-
ուագ գէնա օլմադ :

Հարուէր . - Կէօրափիյիւմիուդ սէպզէ թօհումկարը-
նը տա կէօթիւրիւրիւդ :

Ժէտէօն . - Օ հալտէ ատատա պիր կիւն տահա
գալսադ գէնա օլմադ զանն իտէրիմ :

Պանդրօփ . - Խայը միւսին Արէլլա , րուզիկեար միւ-
սախ իքէն , եարըն սապահ էրքէնծէ հարարէթ իթմէ-
լիյիղ :

Հարուէր . - (Եէրինստէն զարգարագ .) Էօյէ իսէ
վազըլթ զայալ իթմէթէլիմ :

Պանդրօփ . - Եվլէթմ , վագըլթ զայալ օլմաորն . Հար-
ուէր , սէն կիթ թօհումկարընը թօրլա , պիզաէ միւսիւ
մէտէօն իլէ պէրապէր քէշի վէ տօմուզտան պիրէր չիփիթ
եագալամայալըմ :

Հարուէր , մէզրուաթըն պուլունտա զու մահալէ
կիթարի . Պանդրօփ իլէ մէտէօն տա օրմանտ կիրուպ ,
պին տիւրիւ միւշկիւլոթ իլէ պիր չիփիթ տօմուզը հէ-
ման եագալամադ իւզրէ իքէն , կիւզ ատըլմ իլէրփաէ
հայգըլըմադ սէտասը իլէ օնա գարըշըդ ինսան սէսինէ
սէնզէմէթէն պիր խօմուրթու իշիտիւրի . մէտէօն իլէ
Պանդրօփ թութտա գլարը հայվանը պըրադարագ Փըր-
լանտրար , վէ տէրհալ սէտանըն կէլոլիյի նիշէթէ սէ-
յիթթայիէր :

Քէոշէյի տէսնոտիւրէրի կիզի Հարուէրին իրի պիր

վահշի մախլիւդ թարաֆընտան եէրէ եաթըրըլմըշ օլ-
տուզունը կէօրտիւլէր . հէման վահշի մախլիւգըն իւ-
ղէրինէ աթըլըպ Հարակէրի գուրթարսիագ . վահշի՝ մախ-
լիւդը սըզը սըդըյա թութմագ պիր տադըդարգ իւ
օլտու . Պանդրօփի վահշի մախլիւդը . թութաճաղը հայ-
վանլարը պազլամագ իւզրէ հազըրլատըլը իր իլէ սը-
գընա պազլատը , մէտէօն իսէ .

— Հարակէր . պիր թարաֆըն ազըրալ մը . տէյու
սօրտույօր իսի .

— Խա՛յր , Խա՛յր .

Պանդրօփ . - Եա շու մայմուն սէնի եարալատը ի-
սէ .

— Լաքին պու մայմուն տէյիլ ա ճանըմ .

Պանդրօփ իլէ մէտէօն պու սէօզ իւզէրինէն եէրտէ
եաթան մախլիւդէ պազ տըլար . վագաա մայմուն տէ-
յիլ . պիր ատէմ , էվլէթ ատէմ , փադաթ նասըլ ատէմ ,
վահշի լաֆըլնն իփատէ իտէնէյի մանանըն հատըր
զայեսի տէրէնէսինտէ վահշի պիր ատէմ , սաշլարը տի-
քիլմիշ , սագալ պէլինէն դատար ուզանմըշ , վիճուտ
չըպլագ , կէօզէր միւտհիշ , էլլէր պէօյիւք , թըլնադ-
լար դայէթ ուզուն , վիճուտ ֆէվդէլատէ էսմէր , ա-
յագլար կիւյա պույնուզ իմիշ կիակի սէրթ , էհասըր
զարուրի ատէմ թէսմիյէ օլունան պու սէֆիլ մախլիւդ
շու հալտէ պուլունյօր իսի . անէպա պու ատէմտէ
հըսս վա՞ր մը իսի . Պանդրօփ , մէտէօնա խիթապէն .

— Եունըն պիր ատէմ օլտուզունտան էմինմի սի-
նիզ , տէյու սօրտու .

— Էսէփ օլունուր քի էօյլէ տիր .

Հարակէր . - Տէմէք դադաղէտէ պու օյաճագ .

Մէտէօն . - Էվլէթ , լաքին պիշարէտէ ատէմլիք
գալմիսմըշ .

Թիւ հաղըգա մէտէօնըն տէտիյի կիպի շու մախ-
լիւդ տախի պիր շախսը միւթէմէտախն օլտուզու հալ-
տէ, եալընըզըդտան քէսպը վահշէթ իտէրէք օրման
մախիւդը օլմուշ դալմըշ իտի . պօղաղընտան անլաշըլ-
մազ սէսլէր չըդայօր իտի, տիշլէրի, եալընըզ չի էթ
եէմէք իւզրէ քէսկինլէնմիշ օլան պու ատէմ, գուվվէ-
յի հափըզայը չըդտան պէրի զայպ իթմիշ իտի :

մէտէօն, վահշի ատէմէ սէօզ սէօյլէտի, ֆադաժէ
իշիթմէք անլամագ. իմարէլէրի կէօրիւնմէտի . վահշի,
գուրիթուլմագ. իւզրէ աալա օղրաշմայօր, ֆիլար արդու-
սը կէօթիւրմէյօր իտի . մէտէօն պիր միւտտէթ վահշի-
յէ պադաըդտան սօնրա .

— Քիմ օլսա, նէ իմիշ իտէ, վէ նէ օլաճադ պու-
լունստատա, պիպիմ վաղիթէմիզ օնը լինդօլն ատասը-
նա կէօթիւրմէք տիր, տէտի :

Հարպէր . - Եզվէթ, պէրքի էսէրը զայրէթ օլա-
րադ. շու ատէմին ագլը պաշընա կէթիրիլէպիլիր .

Պանդրօֆ . - Պէօյլէնէ պազը տուրսուն մը .

Հարպէր . - Այադլարընը չէօղէրսէք պէրքի եիւ-
րիւր .

— Թէճրիւպէ իտէլիմ պադալըմ:

Վահշի, այադլարը չէօղիւլոկի կիպի քէնտիլի-
յինտէն եկորիւմէյէ պաշլատը, մէտէօնըն թափսիէսի
իւզրէ պէրքի պիր ֆայիտէսի օլուրտա իտէյի ֆիրը
իտէը տէյէրէք, վահշիյի էսկի իգամէթկեահընա կէօ-
թիւտիւլէր . լաքին վահշի պուրատա տա պիր շէյ թա-
նըմատը, կիւյա քի հէր շէյի ունուտուպ խաթըրէսին-
տէն չըդարմըշ իտի :

Վահշի կէմիյէ կէօթիւրիւլիւպ Պանդրօֆա թէսլիմ
իտիլոտի . Հարպէր իլէ մէտէօն տախի, ատատարի իշ-
էրի իրմալ իթմէք իւզրէ թէքըրար չըդարլար .

լերինի սլաղլամամըշ օլսալար . միւթլագա տէնիզէ կի-
տէրլէր իտի :

Պու արալըդ իւչ արգատաշ վահշիտէն սկզօյիւք
պիր մուավէնէթ կիօրտիւլէր . տալկա կէմինին կիւվէր-
թէսինէ վուրատւգու կիպի վահցի դտնարատան արշա-
րը չըդառը , մէ պիր տարպէտէ կիւվէրթէնին քէնարընը
գօրարարագ , օրատա թէրաքիւմ իտէն սույըն ճէրիյա
նընա մէնրա աշտը , պատէհու հիշ պիր շէր սէպլէմէ-
տէն թէքրար իչէրի կիրտի . իւչ արգատաշ վահշինին
պու հարաւէթինտէն միւթէհայրը գալողլար :

Մա մաֆիհ եօլնուլորըն հայի բէք ֆէնա իտի .
Պանդրօփ պուլմասը գապիլ օլտամայաճագ պիր սարէթ-
տէ եօլու զայս իթտիրլէրինէ զահիպ օլտու . Հոկտեմ-
բերին օն սէրփիդ վէ օն տօգուղ կիճէլէրի գարանլըդ վէ
սոուգ օլտու , ֆագաթ օ սասլահ ըուզիկեար գէսոլը
սիւզիւթ իթմէքլէ կէմի աղ սալլանարագ սիւրաթլա
եիւրիւմէյէ պաշլատը . իւչ արգատաշ պիր սաաթ պիլէ
ոյսումայը տիւշիւնմէտիլէր :

Պանդրօփ զիյատէ էնտիշէնաք օլտուզու . հալուէ
ապլա տատրընը կէսովթէրմէյօր իտի . մէրգում տիւ-
մէնտէ օթուլմուշ էթրափը իհամթա իտէն զուգմէթ ա-
րտորնատա պիր նոզթա կէօրմէք իսթէյօր իտի . Պանդ-
րօփ եարը կիճէտէն իրի սասլէ սօնկա պիտուն ուեւէ
գաղգարագ .

— Աթէշ, աթէշ, աթէյու պաղլըրաը !

Յիլ հազըդա շըմալի շարդ ի ճիճէթինտէ եիրմի
միլ գատար ուղագտա շէտիտ պիր զիյա կէօրփւնիյօր
իտի , հէր հալուէ ատա օ ճիճէթտէ պուլունույօր
իտի , վէ շու զիյա տա միւթլագա եօլ կէսովթէրմէք
եւզրէ միւհէնտիսին եագալըզը աթէշտէն հասըլ օլս-
ճագ իտի . Պանդրօփ զիյատէ շըմալ թարափընա կի-

Պիր գաչ սաամթ սօնբատ անլէրտէ էատէվամթ , էսլեհա , սէպղէ թօխումլարընը , վէ պիր գաչ աղ իլէ պիր շիփթ տօմեւզը համիլէն կէմիյէ ալտէթ իթափիլէր . սապահնէյին սուլոր եփաքսէլույի կիալի հարաբէթէ դարար վերփատի . վահչի կէմինին պաշ գամարասընա դօնուլուռ քի , օրատա միւսթէրիհ , միւթէֆէք.ք.քիւր վէ սարին պիր հալտէ դաւոը . Պանդրօֆ վահչիյէ եէյէնէք վերափ իսէ տէ . բիշմիշ օրտուզու ճիհէթլիք րէտա իթափ . Փագամթ կէմիթի , ելինատէքի վուրուլուշ կէօվերճինի կէսոթէրույի կիալի , հէման գարաբադ չիյ չիյ եէտի ,

Կիճէ կէչտի , վահշինին ույույուալ ույումաաըզը մախոմ տէյիլ տիր . մամափիհ ապլա եէրինտէն դըմըլտանմատը ,

Երթէսի կիւն ալէսսապահ տէմիր ալընարադ եօլա ըդդըլոը . իւր կիւնի . շայանը տրդդամթ պիր շէյ դրւհուր իթմէքսիզին կէչտի . վահչի պաշ գամարատա սաքին դալոը , Փագամթ տէնիզտէ կիթմէսի իլէ եսկի սէնաթընը խաթրդրայրադ , հալինտէ պիր աղ էսկըր շիփա կէօրիւրիւ ,

Հոկտեմբերին օն ալմընճը կիւնի բուզիկեար ըըմոք տէսնէրէք քէսոլը շիտտէթ իյիլէտի , տէնիզ պօզզուլուտ . Պօնատուաթօք տալկալարա չարբմազա պաշւար , Պանդրօֆ եէլքէնի դըսար , վէ Ենափշէսինի սէզտափմէմէյէ չալըզըյօը իտի . արթըդ ըուզիկեար կէմիցի իսթիգամէթը մաթլոււգէտէ սէզգ իթմէյօք իափ քի . Եկէր հալա պէօյլէ տէվամ խտէրսէ . Ելնդօլըն տատարնա մա վասէլէթ ուզունճա սիրէնէք իտի . տէնիզ կիթափիքնէ քէնալաշաը . Հոկտեմբերին օն սէքիզինճի կիւնիւ կէմինին կիւլէրթէսինէ շիտտէթլի պիր տալդկա չարբար քի , Եկէր իշինտէքիլէր էվէլճէ քէնափ-

Հարպէր ավտէթտէքի հատիսաթը տա հէքեայէ իտէ-
րէք, վահշի, եախօս շախաը մէճհուլըն պիր անտէ կէ-
մինի օլարադ, նասըլ մուավէնէթէ շիթապան օլտու-
ղու նօդթասընա միւհէնտիսին նազարը տըզգաթընը
հէլպ իթտիքի, մէրդում.

— Հարպէր, պու նօդթայա էհէմիլյէթ վէրմէքտէ
հագլըն, զէփալը տտէմ նադ ապիլի շիֆա տէյիլ
տիր, պու հալէ ասարը նիւվմիտի օլարադ տիւչար օլ-
մուշ տըր, փադաթ պուրատա քէնտինէ պէնդէյէնլէ-
րի կէօրէճէք վէ բուհը ճանրանաճագ տըր, տէտի.

Թապուր ատասընտան կէթիրիլէն շախաը մէճհուլ
գարպայա այադ պասար պասմալ փիրար իթմէք արդու-
սը կէօսթէրտի, փադաթ Սիյրօս Սըմիթ, եսնընա սո-
գուլարադ ամիրանէ պիր թափ իլէ ելինի ումողինա
դօյուտ, եիւդիւնէ զայէթ թաթըլը պիր նազար աթփ
կըլէտի. վահշի ատէմ տէրհալ տայիրէյի իթաթէ
կիրտի, եսպաշ եալաշ սիւքիւն բէյաս իլէտի, պա-
շընը էյտի վէ ասլա մուգավէմէթ կէօսթէրմէտի, միւ-
հէնտիս իսէ տուտագլարը արասընտան.

— Զէվալլը մէթրտուգ ատէմ, տէյու մըրըլտանաը.

Գոլծնլարըն թէսմիյէ իթտոկլէրի իւզրէ, շախսը
մէճհուլ կըրանիթ Հառողտարի օտալարըն պիրինտէ
իսրեան իթափիրիլտի. մէրդում ասլա մուգավէմէթ
կէօսթէրմէյօր իտի. էմայի թատամտա Հարպէր իլէ
ժէտէօն միւհէնտիսէ վուգուաթըլը պիր տահա պէրթափ-
սիլ հէքեայէ իթտիլէր. միւհէնտիս շախսը մէճհուլըն
իրի սադալը արասընտան, սիյմասընըն Անկլօ Սագսօն-
ւարա մախսուս սըփաթը հախզ օլսուղունը սէօյէտի.
ժէտէօնրն իթէքլիփի իւզրէ Հարպէր, վահշիյէ նասըլ
թէստիտիփ իթտիյինի շէօյլէճէ անլաթտը.

— Պէն նէսլաթ թօրլամագլա մէշլուլ իրէն, պիր-

տէյօր իտի , պու սայէտէ եօլունը տիւղէլթաի , վէ կէմինին այաշընը ուփուգ իւղէրինտէ էն պէօյիւք պիր սէյեարէ դատար բարլայան նօդթայա չէվիրտի .

Նիհայէթ իւլ էմի Հոկտեմբերին եխմինճի կիւնի , տէօրթ կիւն աէնիլտէ եխւրիւտիւքաէն սօնրա , կէմի , Մէրսի նէհրինին մանսէպինտէ դարայա եանաշտը . Սիյրօս Սըմիթ իլէ նաալ , արդատաշլարընըն միւտտէթը դայպուպէթի ուզամասընտան , վէ ալէվսուսուս հէվանըն ֆէնալըզընտան գօրդարագ շափադլէս պէրապէր մէնդարէյի վասկիէ թէրէսինէ չըդըպ կէօղլէմէյէ պաշլամըշլար վէ նիհայէթ կէմինին ավտէթինի կէօրմիւշէր իտի .

13

Սէյրօս Սըմիթ կէմլիյի կէօրտիւյիւ կիալի «Եա Ռապալիմ շիքիւր» տէյու հայդըրմըշ , վէ նաալ տախի էլլէրինի պիրի պիլդինէ վուրարագ սըչրամայա պաշլամըշ իտի , միւհէնտիս կէմինին կիւլէրթէսինտէքի ատամիարը սայըպ դաղաղէտէյի կէօրէմէյինճէ , ՊանդրօՓըն անը սուրլամատըզը եախօտ մէրդումըն կէլմէք իսթէմէմիշ օլոււզու ֆիքրինէ տիւշտի . կէմի դարայա եանաշլող իշինտէքիէր տըշարը չըդընճա , միւհէնտիս .

— Սըդատաշլար բէք մէրագ իժտիք , եօդաա պիր Փէլաքէթ մի զուհուր իժտի , տէմէսի իլէ , ժէտէօն .

— Խայր , հէր շէյ ալա օլտու , զաթէն մու ֆատսալէն հէքեայէ իտէճէյիլ ա , տէյէրէք , էսնայի սէյահաթտա վուգուա կէլին շէյլէր , վէ դաղաղէտէնին էլտէ իտիլմէսի Սիյրօսա թէմամէն հէքեայէ իտիլտի .

տէն պիրե զայէլթ եխաքսէք պիր աղաճտան տէհշէթը լու պիր շէյ տիւշէյօր իմիշ կիպի պիր սէո իշիթտիմ, արդամա տէօնտիւմ . . զէվալը ատէմ միւթլաղա պիր աղաճա կիղլէնմիշ օլմալը քի, հէման էնէրէք իւղէրիմէ աթըլուր, էկէր Պանդրօֆ իլէ միւսիւ Սիբէլա եէթիշմէսէ իտի . . .

Սկյրօս . - Եվլատըմ, վաղաա պէօիփուք պիր թէհիփէ սավուշտուրմուշըն, պէրքի տէ օ թէհիփէ օլմասա շու ատէմէ միւսատըֆ օլմաղ իտինիլ, վէ պիղ տէ պիր արդատաշա տահա մալիք պուլունմաղ իտիկ :

Ժէտէօն . - Վահշիյի ատէմ իթմէյէ իւմիւտ իտէյօ րմուսունըդ,

— Եվվէթ :

Թաամտան սօնրա կէմինին հումուլէսի Կըրանիթ Հառուզա նագու իտիւտիյի կիպի, ատատա թութուլան հայվանլար տա ախըրա դօնուլտու . իլէրուտէ Կըրանիթ Հառուզըն էօնիւնտէ պիր լիման վէ պիր տէ դաւաֆաթ եէրի եաբմադ շարթը իլէ շիմոկիքի հալ կէմիյի, պալօն լիմանընըն սաքին սուլարընտա պաղլանմասընա գարար վէրիլիպ միւ ճիպինճէ իճրա օլունտու .

Շախսը մէհհու.լ էվէլ էմիրտէ թուալուր ատասընտաքի սէրպէսթիյի արայարագ պիր չօդ ասարը հիտտէթ կէօսթէրաի իտէ տէ, սօնրա հալինտէ սիւքիւնքէյտա օլմաղըլա էլէրի գոլարը չէօզիւլտիւ, վէ իտտէյի ագու իտէնէյինէ տայըր օլան իւմիւտէր արթուր, զիրա արթըգ բիշմիշ էթ եէմէյէ պաշլատը .

Սկյրօս Աըմիթ, շախսը մէհհուլըն ույուտուղը պիր զէմանտէ հալինէ միւտհիշ պիր վահշէթ վէրէն ուզուն սագալը իլէ սաշընը քէստի, օլտուգճա պիր էլպիտէ կիյտիրտի քի, պունլար սայէսինտէ զէվալը ինսանէ պէնղէտի, կէօղլէրինտէքի ալայիմի զէքեա արթուր,

վէ միւթէմէտտին իքէն կիւղէլ պիր ատէմ իտկյի ան-
լաշըլուր .

Սիյրօս Սըմիթ , շախսը մէճհուլըն նաղարը տըգ-
դամթընը ճէլպ իցլէմէք իւզրէ հէր կիւն պիր դաշ սա-
ամթար եանընտա պուլունուր , եանընտա իշէր , եիւք-
սէք սէտա իլէ սէօղ սէօյլէր , վէ էքսէրիէն տէնիզճի-
լիյէ այըտ մէսէլէլէրտէն պահս իտէր իտի . զէվալը
ատէմ , պաղէն իտիլէն սէօղլէրէ ամթֆը տըգդամթ իտի-
յօր իտի . քի , պունտան միւքեալէմէյի զըսմէն անլա-
տըզընը պուլոււլար . պաղէն սիյմասընտա զիյատէ ա-
սարը քէտէր կէօրիւնտիյինտէն , պիչարէնին պիր ա-
դապը տէլունիյէ տիւչար օլոտուղու անլաշըլըյօր իտի ,
ֆաղամթ սէօղ սէօյլէմէյօր իտի . մամաֆիհ պիր դաշ
տէփա սէօղ սէօյլէմէք իւզրէ աղղընը տա աշտըզը կէօ-
րիւլուի .

Միւհէնտիս , շախսը մէճհուլէ պիր խասթա նա-
զարը իլէ պագարադ տայիմա հալինի թէտդըդ իտի-
յօր , վէ էղճան ու տիլ իտաէյի սըհհէթ իթտիրմէք
իսթէյօր իտի . շախսը մէճհուլ իտէ , իւզէրինէ էքէ-
յինէ նուփուղ բէյտա իտէն Սիյրօս Սըմիթէ մէրպու-
թիյէթ կէօսթէրիյօր իտի .

Հոկտեմբերին օթուղը օլոտու , շախսը մէճհուլըն
կըրանիթ Հառուզա կէլտիյի թամ տօդուղ կիւն օլմուշ
իտի . օ կիւն հէվա բէք լաթիփ օլմաղըլա , Գօլօնար ,
մէճհուլ ատէմին ֆիրար իտուպ իթմէյէնէյինի թէճ-
րիւպէ իթմէք իսթէտիլէր . Սիյրօս իլէ Պանգրօֆ օտա-
սընա կիրտիլէր . մէրգում բէնչէրէնին պաշընա ուզան-
մըշ զուպկէյի սէմայէ պաղըյօր իտի . միւհէնտիսին
« իէլ արգատաշ » տէմէսի իւզէրինէ , պիչարէ հէման ա-
յաղա դալգուր , վէ կէօղլէրինի միւհէնտիսէ աիրէրէք
արգասընտան եիւրիւմէյէ պաշըստը . իգամեթկեահ-

տէն տըշարը չըդտըդլարընտա , Գոլոնլար շախսը մէճ-
հուլըն էթրաֆընտան պիր աղ աչըլտըլար .

Զէվալլը ատէմ պիր դաշ ատըմ աթարագ տէնի-
դէ տօղուու իլէրէտի , կէսզէրի բարլատը , ֆադաթ ար-
դոյի Փիրար կէսոմթէրմէտի , գարայա չարբան տալկա-
լարա պադըլյօր իտի . պու արա պօղաղընտան տէրին
պիր ահը ճիկէրկեահ դօրը վէրտի .

Գոլոնլար . շայէտ Փիրար իտէճէք օլուրսա հէման
թութմագ իւ զրէ արդատա տուրմադտա իտիլէր . վա-
զաա վահչի ատէմ էվլէլ էմիրտէ օրման իլէ թէրէնին
արասընտարի տէրէյի տթլամագ արզուը կէսոմթէրտի .
սպաճագլարը աշըլար իտէ պիրտէն պիրէ կէրի չե-
քիլսի , կէօղիւնտէն իրի պիր կէօղ եաշը տամլասը
ուրթէշմիշ օլսն եանաղլարը իւ զէրինէ աէօրիւլտի .
միւհէնտիս պունը կէօրէրէք .

— Ա՞հ տօսթում , մատէմ քի աղլայօրսուն , ար-
թըդ ինսան օլուն տէմէք տիր , տէտի .

Եվէթ , զէվալլը ատէմ աղլատը , միւթլագ ազի-
նինտէն իտաթընտան մազի կէշտի . Սիյրօսըն տէսկիյի
կիպի , կէօղ եաշլարը սայէսինտէ արթըդ ինսան օլուու .
Գոլոնլար շախսը մէճհուլը պիր միւտաէթ թէրէտէ
եալընըդ պըրագտըլար , ասլս արզոյի Փիրար կէսո-
թէրմէտի . պատէհու Սիյրօս Սըմիթ իլէ պէրապէր նը-
րանիթ Հառողա ավտէթ իթափ .

Պու վադաատէն իրի կիւն սօնրա շախսը մէճհուլ-
տէ ասարը հայաթ կէօրիւլտի . միւթլագ իշիակյօր ,
անլայօր , ֆադաթ սէօղ սէօյէմէքտէն տայլմա ինթի-
նապ իտիյօր իտի . մէրգում ախսիզ տէյիլ իտի , զի-
րա պիր ադշամ Պանդրօփ գուրազինը վահչինին գա-
րուսընա գօյարագ շու սէօղէրի իշիթտի .

— Խայր , պէն պուրատա , ասլա . . .

կէմիճի իշիթակյինի արդատաշարընա սէօյէտի-
յինտէ , Սիյրօս Սըմիթ .

— Պու իշտէ քէտէրէնկիզ պիր սըր վար , տէտի .

Շախսը մէճհուլ պահճէսկանըդ ալաթընը գուլ-
լանմայա պաշլատը . էքսէրի վուգու պուլտուլու իւղրէ,
եշի պըրագըդ տալկին պիր հալտէ դալըր , վէ իշէրին-
տէն պիրիսի եանընա սօդուլուրսա . հէման թէպայիւտ
իտէր իտի . Սիյրօսըն թալսկյէսի իւղէրինէ պիշարէնին
վահաէթինի իմալալ իթմէտիէր . մէրդ ում եալընըզ
գայտըդ զէմանլարտա հէնկիւր հէնկիւր աղլամագ-
տա իտի .

Աճէպա շու հալինէ սէպէպ օլան աղապը վիճտա՞ն
մը իտի . էօյլէ զանն օլունտուր . հաթտա պիր կիւն ծէ-
տէօն .

— Պու ատէմին սէօղ սէօյէմէտիյինին սէպէպի ,
սէօյլէյէճէք . միւտէհչի չէյէրի օլուուլունա տէլալէթ
իտէր , տէտի .

Պիր կիւն Սիյրօս Սըմիթ , շախսը մէճհուլըն չալը-
մադտա իրէն տուրուու աղլատըդընը կէօրիւպ , տէթի
սադապիլ պիր հըսակյաթը մէրհամէթքեարանէտէն
թէսպըդ օլունարագ . հէման եանընա սօդուլտու , վէ
գուրունա տօդունարագ .

— Տօսթում , տէտի իսէ տէ , շախսը մէճհուլ պագ-
մագ իսթէմէտի , վէ էլինի Սիյրօսըն էլինտէն չէքտի .
ֆադաթ միւհէնտիս քէսկին պիր սէտա իլէ .

— Տօսթում , պանա պագընըդ , էօյլէ իսթէյօ-
րում , տէյինճէ , վահչի միւհէնտիս պադտը . միւ-
հակիւնէին թահտը թէկսիրինտէ իմիշ կիպի միւթէէ-
սիր կէօրիւնէրէք գաշմագ իսթէտի . պատէհու սիյմասը
տէյիշտի , կէօղէրի բարլատը , աղլընտան սէօղ չը-
գարմագ իսթէտի , արթըդ տուրամատը . . . հէման էլ-

Հարպէր . - Եվլիէթ , թամ օն իրի սէնէ օ պուլ-
տուղումուղ ատատա իմիշ .

Ակյրօս . - Ելպէթ պու ուղուն վահտէթ առլը իլս-
լալ իտէր .

Պանդրօֆ . - Պէնճէ պու ատէմ էսէրը գաղա օլա-
րադ Թապուր ատասընա տիւշմէմիշ , միւթլադա իշէ-
տիշի ճինայէթ սէպէսի իլէ օրայա թէրք օլունմուշ .

Սկյրօս . - Պու զափալլընըն գապահաթլարը նէ գա-
տար պէօյիւր օլսատա , լուզումինտէն զիյատէ միւնա-
զաթ կէօրտիյիւ իշին աֆիէ չայան տըր . սէրկիւդէշ-
թինի պիզէ նազլէ մէճպուր իթմէյէլիմ , միւթլադա
պիր կիւն կէլիս պիզէ նադլ իտէնէք տիր . պիզտէ օ
վադըթ պիր խաթը հարաբէթ թային իտէրիզ .

Ժէտէօն . - Պէնճէ պու ատէմ էօլիւնճէյէ գատար
գալմադ իւղը ատատա թէրք օլունմուշ տըր , չիւնրի
էկէր պէօյիէ օլմազսա , քեաղըտը շիշէյէ դօյուպ տէ-
նիզէ աթմազ , զէմանը խէլսաընը պէքլէր իտի .

Պանդրօֆ . - Եկէր պու ատէմ օն իրի սէնէ տիր
Թապուր ատասընտա իսէ , միւթլադա չու վահշէթէ
տիւշար օլալլը տա տէօրիթ պէշ սէնէ օլմուշ տըր քի , օ
հալուէ քեաղըտը ետաղալը պիր չօդ սէնէլէր կէշմիշ օ-
լաճադ .

Հարպէր . - Օրասը էօյլէ ամա , քեաղըտ թաղէ
եաղըլլըշ տըր .

Պանդրօֆ . - Ալէլ խուսուս շիշնին Թապուր ատա-
սընտան լինգօնա կէլինճէյէ դատար , պիր չօդ սէնէ-
էր տէնիղտէ եռուվարլանտըլլընը նա՞սըլ ֆարլ իթմէլի .

Ժէտէօն . - Պունտա գապիլ օլմայաճագ նէ վար ,
պէւքի չօդ վագըթտան պէրի ատամըզա կէլմիշ տիր .

Պանդրօֆ . - Խայը օլմամազ , պիզ պուլտուզումուզ
վադըթ հէնտուղ թաղէ իտի , պիր չօդ վադըթ դարա-

լէրինի գավուշառւրարադ աղըր պիր սէտա իլէ .

— Սիղ քիմիչ բախնիղ, տէյու սօրտու .

— (Հէյէճան իլէ .) Սիղին կիալի գաղաղէտէլէր ,
սիզի հէմճընսլարընըդ արասընա կէթիրափիք .

— Հէմճընսլարը մ մը . . . պէսիմ հէմճընսըմ եօդ
տըլ .

— Տօսթլար իշինտէսինիղ .

— Տօսթլար մը , պէսիմ հա . . . (Պաշընը էլլէրի ա-
րասընա ալարադ .) Խայր , եօդ . . . եօդ . . . պէսի
պրրագրնըդ . . . պէնի պըրագընըդ . . .

Վահշի ատէմ պունը տէյէրէք մէնդարէյի վասիցէ
թէրէսինէ դաշտը . օրտոտա իքի սատթ դատար զայրի
միւթէհալրիք գալտըդտան սօնրա , թէքրար միւհէն-
տիսին նէզտինէ ավաէթ իթտի , վէ մահճուպիյէթ կէսո-
թէրիր պիր հալ իլէ .

— Եփէնտի , արդատաշլարընըդ վէ սիղ Ինկիլիդ-
միսինիղ , տէյու սօրտու .

— Խայր , պիղ Ամէրիդալըյըլ :

— Եա , (Եավաշճա) տահա էյի :

Սիյրօս . - Սիղ Ինկիլիդմիսինիղ , տօսթում .

— Եվլէթ , (Պօղուդ պիր սէտա իլէ .) Հանկը այ-
տայըլ .

— Նոյեմբեր .

— Սէնէ .

— 1866 .

— Աման Եա Ռապալիմ , օն իքի սէնէ . . . օն իքի
սէնէ հա .

Մէրդում պու սէօղլէրի թարիֆի նագապիլ պիր
քէտէր իլէ սէզլէյէրէք . թէքրար թէպախուտ իթտի .

Ժէտէօն . - Ջավալլը այլարըն կիւնլէրին Պարգըն-
տա տէյիլ .

վահշեթ շիտտէթլէ բունումա օլտուղու հալտէ , Գօլօն-
լարըն եանընա կէլտի , վէ տիշէրինի կըճըլտաթարագ-
շու եօլտա սէօղէ պաշլատը :

— Նիշին պուրայա կէլտիմ . . . նէ հազլա պէնի
ատամտան ալըպ պուրայա կէթիրտինիդ , սիդինէ պէ-
նիմ արամտա պիր միւնասիպէթ վար մը . պէնիմ քիմ
օլտուղումը , նէ եարտըզըմը , նիշին օ ատատա եալը-
նըզնա պուլունտուղումը պիկիյօլմուսընըլ . . . պէնիմ
օրատա մէթրուդ օլմատըզըմը , օրատա եալընըզնա էօլ-
մէյէ մահքիւմ պուլունմատըզըմը սիդէ քիմ սէօլէտի
պէնիմ ահվալը մազիյէմի պիկիյօլմուսընըլ , պէնիմ
չալմատըզըմը , ատէմ էօլտիւրմէտիյիմի , վէ հէր քէս-
տէն ուղադ այրը եաշայաճադ պիր մէլուն սէֆիլ օլ-
մատըզըմը պիկիյօլմուսընըլ , սէպէյին պադ ալըմ :

Գօլօնլար պիկիա մնադապէթ պու սէօղէրի տիյնէ-
տիլէր , Սիյրօս Սըմիթ եանընա սօդուլուպ թէսրին իթ-
մէք իսթէտի իսէ տէ , հէրիփ հէման կէրիյէ աթըլա-
րագ :

— Խայր . . . խայր . . . պիր սէօլ , սէրպէսթ-
միյիմ :

Սիյրօս . - Եվիլէթ տօսթում , սէրպէսթոինիդ :

— Էօլէ իսէ Ալլահա ըսմարլատըգ :

Նախաը մէճհուլ պունը տէյէրէք տէլի կիալի դօշ-
մազա պաշլատը . Հարպէր , Պանդրօֆ վէ նապ արդ ա-
սընտան կիթտիլէր իսէտէ , եալընըզ ալտէթ իթտիլէր :

Սիյրօս . - Հալինէ պըրադալըմ :

Պանդրօֆ . - Պու հէրիփ պիր տահա կէլմէզ :

Սիյրօս . - Խայր կէյիր , պու հալ թապիաթը շէ-
տիտէսինին սօն խեանը տրը . Ազապը վիճտան արթըդ
օնը թահտը հիգմիւնէ ալտը , եալընըզըգտան տիւչա-
րը իսէվի օլաճագ տրը :

տա դալտըդտան սօնրա թէքըար տէնիղ ալմիշ տըր տա
տէնէմէզ, զիրա օրալար դայալըդ տըր, շիշ դըրըլըր
իտի:

Սիյրոս. - (Տիւշինէրէք.) Վադաա էօյլէ . . .

Պանդրօֆ. - Հէմ շիշէնին պիր չօդ սէնէլէրտէն
պէրի տէնիղտէ դալտըլը փարո օլունսա, քեաղըս՝ բու-
թուագէթտէն արդաւլուր վէ եաղըլար սիլինիր իտի, հալ
պու քի քեաղըտ առլա սիլինմէմիշ տիր,

Սիյրոս. - Պուրատտատա անլաշըլմաղ պիր նօդթա
վար, լաքին արդատաշըլմըլը սէօյլէմէյէ մէճպուր իթ-
մէյէլիմ, օ քէնսիլիյինտէն սէօյլէյէնէք տիր,

Ֆիլ հագըդա պուրատա անլաշըլմաղ պիր նօդթա
վար իտի, զիրա քեաղըտ եէնի եաղըրմըշա պէնդէյօր.
պունտան պաշդա արզընը, թուլունը թէմամէն սիլտի-
րիյօր քի, պու դատար մալիւմաթտա հէր կէմինիտէ
պուլունմաղ.

Պիր դաչ կիւնէր շախսը մէճհուլ հիշ սլիր շէյ
սէօյլէմէտի, կրյանիթ Հառուդա տախի կէլմէյիսլ թա-
պուր ատասընտա օլտուղու կիպի, աղաճլար վէ դայա-
լըդըտ արասընտա եաթըյօր, վէ շիյ սէպղէլէր եէմէք-
լէ իքթիփա իտիյօր իտի. Դոլօնլար պու ատէմի ինսան-
լըդա իտէ իթմէքտէ իտմինալ կյիշակըէրի հալտէ,
սապր իլէ պէքլէմէյէ մէճպուր օլտուլար,

Նոյեմբերին օնընճը կիւնիւ օրթալըդ դարամաղ
իւզրէ կպէն, շախսը մէճհուլ, կէօղլէրի պիր թարզը դա-
րիսլէտէ բարլատալըզը, վէ հէյէթը սէճմուասընտա հալի

Պու վագաատէն սօնրա պիր գաչ կիւնլէր կէչտի ,
պու արալըգ կէրէք մէնզարէյի վասիյէ թէրէսինտէ վէ
կէրէք աղըլտա հէր տիւրլիւ ինշաաթ տէվամ իթտի .
միւհէնտիս պիր չիֆթլիր մէյտանէ կէթիրմէք իսթէ-
յօր իտի , թապուր ատաալնտան կէթիրիլէն նէպաթաթ
չօղալմրշ իտի , քէղալիք նոյէմբերին օն պէշինտէ պուդ-
տայ իւշիւնճիւ տէփա օլարադ պիշիլսի . իշթէ օն սէ-
քիզ այտան պէրի պիր թանէ պուզտայտան մէյտանէ
կէլէն պիր էքին թարլասը պու տէփա տէօրթ պին
էօլչէք , եանի պէշ եիւզ միլեօն գատար պուդտայ
թանէսի հասրէ կյլէտի , պէօյլէճէ նոյեմբերին սօնու-
նա դատար պիշմէք , հարման իթմէք , սամանը այըր-
մադ իլէ մէշզուլ օլունտու .

Պուզտայը էօյիւթմէք իշխն մէնզարէյի վասիյէ
թէրէսինտէ պիր եէլ տէյիրմէնի ինշասընա գարար վէ-
րիլիա , պատօնըն պիթմէդ թիւքէնմէդ պիզիէրի շարիւը-
նա իսթիմալ օլունտու , տէմիր օնագլարտա տիշի
շարիւլար եարլըլուը , էլ հասրէ Գոլօնլար միւթէմատիցէն
տէյիրմէնին ինշասընա չալըշարադ , գեկտեմբերին պի-
րինճի կիւնիւ ինշաաթ պիթտի , տէյիրմէն իշլէճէյէ
պաշլատը . վէ զիւն սապահէյին պիր գաչ էօլչէք
պուզտայ էօյիւտիւլիա , էրթէսի կիւն սօֆրատա էքմէք
կէօրիւնտիւ .

Վահշի ատէմ , հալա կէօրիւնմէմիշ իտի . Հար-
պէր իլէ ժէտէօն , պիր գաչ տէփա օրմանը տօլաշը
մէրգումը արատրյար իսէտէ , պուլունմատը . Գոլօն-
լար էնտիշէնաք օլմադա պաշլատըլար . մամափիհ Աիյ-
րօս , տայիմա «կէլէճէք» տէյօր իտի .

Դեկտեմբերին իւշիւնճի կիւնի նապ իլէ Պանդիօփ
քիւմէստէ չալըշմադաա , Ալյոս իլէ ժէտէօն շըմինէ-
ւերտէ սօտու յըդ արմադտու , վէ Հարազէր տախիր կրյանթ

կէօլիւ քէնարընտա պալըդ թութմաղ տա իտի , պուրատա ասլա հայվանաթը վահշյէ զուհուր իմժմէմիշ օլտուղունտան , Հարպէր սիլահ ալմայա լուղում կէօրմէմիշ իտի :

Գիրտէն պիրէ « Խմտա՛տ , իմտա՛տ » տէյի պիր հայդըրմա իշխուիլտի . միւհէնտիս իլէ մուխապիր ուղագ օլտուգլարընտան պու սէսի իշխտէմէտիլէր . Նապ իլէ Պանդրօֆ հէման սէյիրթտիլէր իսէ տէ , պունլարտան էվվէլ օրալարտա վիճուտի ասլա մէմուլ օլմայան շախսը մէճհուլ , Գըլիսէրին տէրէսինի աթլայարագ , « Խմտա՛տ » տէյի հայդըրան Հարպէրին իմտատընա եէթիշմիշ իտի :

Հարպէր , Երյանշէպիհ ճէղիրէսինտէ իմժլափ օլունան Ժաղարըն էշի օլան միւտհիշ պիր ճանավարըն գարշընտա պուլունույօր իտի . տէլիգանլը ֆէվգէլատէ գօրդարադ պիր աղաճըն արդասընա սիրէր ալմըշ . Վէճանավարտա հէման իւղէրինէ որչամագտա պուլունմուշ իրէն , շախսը մէճհուլ եալընըլ պիր բըշագ . իլէ միւտհիշ ճանավարըն իւղէրինէ աթլըմըշ իտի .

Միւճատէլէ գըսա սիւրախւ , շախսը մէճհուլ պիր գուվվէթ վէ մէհարէթը ֆէվգէլատէ իլէ Ժաղարըն պօղազընտան եագալատը , վէ ճանավարըն բէնշէսի իլէ , վիճուտինին բարչալամնտըլընա պադմայարագ , ափկէր էլինտէքի բըշաղը գալպինէ եէրլէշտիրատի , Ժաղար տիւշտիւ , շախսը մէճհուլ տա հայվանը իմժիալ ֆիլար իմժմէք իւղրէ իրէն Դօլոնլար եէթիշտի . Հարպէր մէրգումը թութարագ .

— Խայր , խայր , կիթմէյէճէքսինիզ , տէյօր իտի :

Սիյըօս շախսը մէճհուլէ տօղրու իլէրլէսի . միւհէնտիսի կէօրտիւյի կիպի մէրգումըն գաշլարը շաթըլտը . ումուղընտան աշաղա գան ագտըզը հալտէ ասլա

էհէմմիյէթ վէլմէյօր իտի . Սկյրօս մէրդումա եադլա-
շըկ .

— Տօսթում, շիմոխ սիղէ թէշէքքիւրէ պորճու-
յըզ, զիրա էվլատըմըզը գուրթարմագ իշին հայաթը-
նըզը թէհիփէյէ գոյտունըզ, տէտի .

— Հայաթըմ յը, նէ տէյէր, հիչ .

— Լաքին մէճրուհունըզ .

— Նէմէ լազըմ .

Միւհէնտիս շախար մէճհուլըն էլինի թութմագ իս-
թէտի, լաքին վահչի ատէմ էլլէրինի կէօյսիւնէ գա-
վուշտուբըպ, շէտիս պիր թարզտա .

— Սիլ քի՞մինիոլ, պէնիմ իշին քիմիէր օլմագ իս-
թէյօրսունըզ, տէմէսի իլէ, միւհէնտիս մուխթասարէն
թիշմօնտան հարաբէթլէրինտէն պէրի կէշէ ահվալի վէ
քէնտի իլէ րէփիդլէրինին քիմիէր օլտուղունո իյզահ
իթտիքտէն սօնիա .

— Էն զիյատէ մէսրուր օլտուղումուղ վագլթ թա-
պուրտան ավտէթիմիզտէ իշիմիզաէ պիր արգատաշ տա-
հա կէօրախւյիւմիւլ կիւն օլմուշ տըր, տէյինճէ, վահ-
շի ատէմ գըղարար, վէ պաշընը էօնիւնէ էյտի . Սկյ-
րօս իսէ սէօղինտէ տէվամ իլէ .

— Եիմտի պիղի թանըտընըզ ա, էլինիղի վէրմէք
իսթէթմիսինիոլ, տէտի .

— Խայըր, խսայըր, սիղ նամոււլը ատէմէթրսինիոլ,
ֆագախ պէն . . .

Նախար մէճհուլըն պու սօն սէօղլէրինտէն, ահ-
վալը սապըդասընտա պիր ճիւրմի շէտիս օլուալ, շիմոկ
ազապը վիճտանիյէ տիւչար օլարագ բէշիման օլտուղու-
թէ էլինի նամուսըեար ատէմէթրէ ուզաթմաղա նէսարէթ
իտէմէտիյի աշիքեար սուրէթ տէ անլաշըլար . Մէրդում .
Ժաղար մէսէլէսինտէն պէրի օրմանա տէօնմէյիակ, վագ-

Թընը Կըրանիթ Հառողըն գուրպինտէ կէշիրտի :

Գօլոնլար, պիր գ.աչ կիւն պու մինվալ իւզբէ իշլէրինէ տէվամ իթտիլէր . շախսը մէծհուլ իսէ եալընըզ պայրնա շալըմտտա , վէ թամամ զէմանընտա պիլէ արդատաշլարընըն եանընա սօդուլմամադտա իտի քի , Պանդրօֆ , քէնտի քէնտինէ .

— Մատէմ պէոյլէ տիր տէ , նիշին մուալէնէթ թալէպ իթմիշ , օքեաղըտը նիշին շիշէրէ դօյարադտէնիդէ ախմըզ , տէյու տիշշիւնմէքտէ լուէն , Դեկտեմբերին օնընձը կիւնիւ շախսը մէծհուլ Սիյրօսըն եանընա կէլիս մահճուապ պիր թափր իլէ .

— Եփէնտիմ , սիզտէն պիր շէյ թալէպ իտէնէյիմ , տէտի :

— Սէօյլէյինիդ , պիզ սիզէ արդատաշտան զիյատէյիդ , եանի տօսթըզ , տէմէսի իլէ , պիչարէ տտէմէլինի անլը իւզէրինտէն կէշիրտի , թիթրէյօր իտի . պիր գաչ սանկյէ սէօլ սէօյլէմէյէ ճէսարէթ իտէմէյուպ տուրտուգտան սօնրա .

— Եփէնտիմ , սիզտէն պիր լութփ իսթիրհամ իտէնէյիմ , տէտի :

— Նասըլ :

— Շուրատան պիր աղ ուզագտա հայվանաթընըզա մախտուս պիր աղըլանըզ վար , հայվանիլար պագըլմաղա միւհթաճ տըր . օրատա եաթմամա միւսատէ իտէրմիսինիդ :

— (Խէաճիւս իլէ եիւզիւնէ պագարագ .) Տօսթոււմ , աղըլտա անճագ հայվան եաթաճագ եէրլէր վար տըր :

— Պէնիմ իշին պու քեաֆի տիր Եփէնտիմ :

— Տօսթոււմ , պիզ սիզի լահամիսըզ իթմէք իսթէմէյիդ , մատէմքի աղըլտա պուլունմագ իսթէյօրսու-

նըզ, բէք ալա՛, Փագաթ տայիմա կըրանիթ Հառող սի-
զի իշխն աչըդ տըր, մամաֆիհ աղըլտա բահաթճա օ-
թուրմադ իւղիէ սիղէ պիր եէր եաբարըզ.

— Եասըլ օլուրսա օլոււն, պէն տայիմա բահաթ
օլուրում:

Ո կիւնի Գոլօնլար ալաթ վէ էտէվաթը համիլէն
աղըլա կիթտիլէր, պիր հաֆթա սօնրա աղըլտան եիրմի
գատէմ գատար մէսաֆէտէ քիւչիւք պիր խանէ մէջ-
տանէ կէլտի, խանէտէ պիր գաչ մասա, տոլապ, եա-
թագ վէ սայիրէ եաբըլտըզը կիպի, սիլահ վէ պարութ
տախի կէօթիւրիւրոիւ:

Դոլօնլար, շտխսը մէճհուլը բահաթսըլ իթմէմէք
իշխն եանլնա սօդուլմատան կըրանիթ Հառողա չէքիլ-
տիլէր, վէ պէօյիւք սալօնտա թօբլանըպ գօնուշմազա
պաշլատըլար, կիճէյի իփի սաաթ գատար կէչմիշ իտի
քի, գարու խաֆիֆէ վուրուլտու, շախսը մէճհուլ
իշէրի կիրէրէք:

— Էփէնախիլէր, սիղտէն այրըլլյօրում, սէրկիւզէշ-
թիմի էօյրէնմէնիղ էյի օլուր. իմտի լութքին պէնի
տինլէյինիղ, աէմէսի իլէ, Դոլօնլար ֆէվգէլատէ միւ-
թէսիր օլտուլար. միւհէնտիս այալա գալգարադ.

— Տօսթում, պիղ սիղէ պիր չէյ սօրմայօրուղ,
սիրքիւթ իթմէք հագգընըզ տախիլնտէ տիր, տէափ:

— Պէնիմ վազիֆէմ սէօյլէմէք տիր,

Նախսը մէճհուլ սալօնըն պիր թարաֆընա չէքիլ-
տի, պաշը աշըդ, էլլէրի չաբրասթվարի կէօյսիւնէ գա-
վուշտուրմուշ օլարագ, նէփսինի ինալար իտէն պիր ա-
տէմ կիպի աթիտէքի հէքեայէյի սէօյլէտի քի, Դոլօն-
լար քէմալի տըդդաթլա տինլէմէյէ պաշլատըլար.

15

«1859 սէնէսի Դեկտեմբերին հիրմինճի կիւնիւ ,
լօրո Կըլէնէրվանըն թէնէղպիւ վարօրը օլան Տընդան ,
Ավըսթբալիյանըն սահիլի ղարպիսինտէ 37 տէրէճէ իւ-
ղէրինտէ քեային Պըրնույի լիմանընա տէմլր ամթմըշ
տըր . Պու վարօրտա լօրո Կըլէնէրվան իլէ ղէվճէսի ,
պիր Խնկիլիզ պին սլաշըսը , Ճօղբաֆիյունտան պիր Ֆը-
րանսըզ , պիր կէնճ դըլ , Վէ պիլրաէ կէնճ չօնուդ վար
խտի . պու իրի ջօնուդ պիր սէնէ մուգատտէմ թայի-
ֆէ էշեասը իլէ պէրապէր զարդ օլան Պըրըթանեա
նամ սէֆինէնին դապտանը Կըրանթըն ջօնուգլարը տըր .
Տընդանըն դաբտանը Ճօն Մանկս խսմինտէ պիր զաթ
օլուպ , օն պէշտէ թայիփէսի վար տըր . Թէնէղպիւն
վարօրընըն Ավըսթբալիյա սահիլինտէ պուլունմասընըն
սէպէպի շու տըր :

« Ալթը այ մուգատտէմ Ալմանճա , Խնկիլիզէ ,
Ֆըրանսըզնա եազըլմըշ . Վէ շիշէ աէրունինէ գօնուլիւշ
պիր քեաղըտ , Իրլանտա տէնիդինտէ Ծընդան վարօրը
թարաֆընտան կէօրփւլիւպ ալընմըշ խտի . պու քեաղըտ ,
Պըրըթանեա վարօրընտան դուրթուլան գարթան Կը-
րանթ իլէ իքի թայիփէսինին պուլունտուգլարը մէգ-
գըյը կէօսթէրիյօր խտի քի . մէվդըրն հէր նէ գատար
արզու . թուլը թէմամէն եազըլմըշ խտէ . արզ մէվ-
ճուտ տըր , Փագաթ թուլը տէնփլ սույը իլէ սիլինմիշ
խտի .

« Կէօսթէրիլէն , 37 տէրէճէ 44 առգըդա արզը
ճէնուպի խտի . թուլ մէճհուլ օլտուզու հալտէ , շու արզ

տայիրէսինի թէագըպէն քիւրբէլի արդ իւղէրինտէ իւցըէնիրսէ , հէր հալոէ գարթան կըրանթըն պուլունտուլու մահալէ վասըլ օլունաճաղը աշխեար իսի .

« Ինկիլթէրա պահըլյէ նէպարէթի , պու թէճիւպէջէ կիրիչմէք իսթէմէտիլյինտէն , լորտ՝ պիղզաթ թէճհարրիյէ կիրիչտի , գարթան կըրանթըն չօճուգարը օլան Մարի կըրանթ իլէ Բօպէրթ Կըրանթ իշարը քէյֆիյէթ օլունտու , Տընդան ուղունճա պիր սէյահաթեշին հաղըրանտը . լորտ վէ գաբունըն այիլէսի բաժակ օլուու , վարօլ կըրասդօր լիմանընտան հարաքէթիտէք , Ամէրիդայի ճէնուալիտէքի Մաճէլլան պօղադնը կէշտի , վէ տօղրուճա Բաթակօնիայա չըդրւար քի , պու հարաքէթ , գարթան կըրանթըն , օրատաքի ահալյի վահշիյէ թարափընտան էսիլ իսիլմէսի զաննլուտան նէշաթ իթմիշ իսի .

« Տընդանտաքի սէյահալար Բաթակօնիյանըն սահիլի վարպիսինէ չըդտըլար . վարօլ ատիսի Ամէրիդանըն սահիլի շարդիսինտէ Գօրընթէս պուլունտուա պէքիլմէք իւղը օրայա միւթէվէճճին օլուու . լորտ , Բաթակօնիյայը ՅՇ տէրէճէ արդ տայիրէսի իւղէրինտէն տօլաշտըդտան սօնրա գարթանը պուլամատը , վարօրընա լաքիա օլուու , վէ էմրը թէճարրիյէ պահըլ Մուհիթտէ իսպիտիտար իթմէք իւղը հարաքէթ կըլէտի .

« Օ արդ տայիրէսի իւղէրինտէ պուլունան Թըլըիթան , Վականհա , վէ Ամըսթէրտամ ատալարընը կէղտիրտէն սօնրա պիր շէյ պուլամայարագ . թէճարրիյաթէ Ամըսթըրալիյատա տէվամ կըլէմէք իշին սէօյէտիյիսի կիպի . 1854 սէնէսի Գեկտեմբերինին հիրմինճի կիւնիւ , Ալըսթըրալիյա լիմանը օլան Պըրնույէյէ չըդար . լորտն Փիքրի . Բաթակօնիյա կիսի Ամըսթըրալիյայը տափի 37 տէրէճէ արդ տայիրէսի իւղէրինտէ տօլաշմագ . իսի .

սէյահալար , սահիլտէն պիր դաչ միլ մէսաֆէտէ վագը պիր Երլանտալը չիփիմիլյինէ Ենալուէր . լորտ , Եփիթիք սահիողի Երլանտալը . Ամըսթըրալիյայա կէլմէսինին սէպէտինի անլաթտը , վէ Պըրըթանեա կէմիսինտէն պիր խապէրի օլուալ օլմատըլընը ուրտու .

Երլանտալը ուրտ վագատատէն խապէրտար օլմատընը սէօյէտի իսէ տէ , Երլանտալընըն խըտմէթքեալըարընտան պիրի սէօվէ գարրշարագ .

— « Միլո՛րտ , ճէնապը Հաղդա թէշէքիւր իտինիզ , էկէր գարթան կըրտնթ պէրհայաթ իսէ Ամըսթըրալիյատա տըր , տէտի .

— « Միլ գիմսինիզ .

— « Ենիկին կիսի Բագօչիյալը . Պըրըթանեա սէփինէսինտէ պաշ թայիփէ իտիմ . զարթան կըրանթըն արգատաշլարընտանըմ .

« Պու ատէմին իսմի կըրըթըն իսի , վագաա համիլ օլուուզու էվրադը ըէսմիլյէ իլէ միւտտասընը իսպաթ կըլէտի . կէմի պաթմագ . իւղը իքէն գարթանընտան այրըլուզը ճիճէթլէ , շիմույէ գատար սէփինէնին զարգ ու նապէտակտ օլտուզունը զանն կըլէյօր իմիշմէրգում իլտվէթէն .

— « Եալընըզ շորսաը վար քի , սէփինէ , Ամըսթըրալիյանըն սահիլի շարդըստա զարգ օլուուզու իցին , էկէր գարթան սահիլի սէլամէթէ չըդմըշ իսէ միւթլագա օ թարափա չըդմըշ , վէ էկէրիկէր ելինէ էսիր տիւշմիւշ պուլունճագ տըր , կիտիլիս օրալարտա արամաւը տըր .

« Պու ատէմ պէջուէ սէօյէ, էկէր թափրը սըհհէթ ու նամուսքեարի կէսովթէրմիշ իսի , սէօվինտէն շիպէչէլինէմէտիէր , պիր սէնէտէն ուկըրի խըտմէթինտէ պուլունտուզու Երլանտալըա գէփալէթ իտիյօր իսի . լորտ

Կըլէնէրլիմն շու ատէմին նասիհաթըլնը թէագըպ իտէ-
րէք Ավըսթբալիյայը կէմէյէ դարար վէրտի . վարօր-
տաքի սէյետհար, վարօրըն պիրիննի դաբթանը ձօն .
վէ պիր դաշտա թայիֆէ էյըրթըլնըն թահու իտարէ-
սինտէ օլարադ. եօլա չըդաճագլար, վէ ծընդան տախի
իլիննի գաբթան Թօմ-Ավըսթըն նէղարէթի իլէ Մալ-
պուլն լիմանընա կիտիպ, լորտըն էմիրլէրինէ միւնթա-
զըր օլաճագ իտի .

« 1854 սէնէսի Դեկտեմբերինին եփմի իքիննի կիւ-
նիւ եօլա չըդարըլար, պուրատա սէցյէյէկիմ քի էյըր-
թըն էն պէցիւք ճանիէրտէն իտի, հէր նէ դատար
Պըրթանեանըն պաշ թայիֆէսի իտի իտէ աէ, թայի-
ֆէյի իտեանէ թէշինդ կլէտայինտէն տուայը, 1854 սէ-
նէսի Ապրիլինին սէրիզիննի կիւնիւ Ավըսթբալիյա սա-
հիմնէ չըգարըլըպ թէրի օլունմուշ իտի .

« Ավըսթբալիյայա չըդարդընտան պէրի Պէնջոյիս
նամընտա ֆիրարի միւնիւմէրին րիյասէթինի արմըշ, վէ
թարիդը չէդավէթաէ իլէրէմէյէ պաշլամըշ իտի . Պը-
րթանեա սէցինէսինին զարդ օլուսւլունտան տալա
խաղէրտար օլուստըզը կիալի, սունը լորտըն հիքեայէ-
սինտէն էօլիէնմիշ իտի . լորտա գըլալուզըզ իտէրէք,
Ավըսթբալիյանըն սահիլի շարդարնա սէվու իլմէքաէքի
մագսատը, լորտը՝ վարօրընտան այըրըզ ծընդանը զապիթ
իթմէք, վէ անը պահրը Ոուհիթտէ պիր դարասան կէ-
միսի եաբանդտան իպարէթ իտի .

Եախաը մէճհուլ պուրատա աղաճըզ տուրտուդ-
տան սօնրա, սէտասը թիթրէյէրէք թէքրար սէօլիւնէ
տէվամ իթտակ .

« Հէյէթ հարաքէթ իլէ Ավըսթբալիյա տախիլին-
տէ եօլա տէվամէ պաշլատըլար . եօլ սիթթապի փէնտ
օլուու, զիրա էյըրթըն, եախօս Պէնջոյիս, ալինէսինէ

իտալէր վէրիլմիշ իտի քի, անլէրտէ կեահ իլէրիտէ կեահ
կէրիտէ կէմէքտէ պուլունմուշար տըր .

« Տընդան հազըրլտնմագ իւզրէ Մալպուրն լիմա-
նընա կէօնտէրիլմիշ իտի . շիմոի իշ Տընդանը Ավըս-
թբալիյանըն սահիլի շարդըլունա կէօնտէրիլմէքտէ իտի
քի, օրտառա վարօրը էլտէ իթմէք գօլայ օլաճագ իտի .
էյըրթըն հէր ճիհէթլէ թէնիրէթի օլան օրմանլարտան
ալայը սէվզ կլէտափրաէն սօնրա, լորտ կըլէնէրփանտան
պու խուսուստա պիր մէքթուպ ալտը քի, պու մէք-
թուպ, Տընդանըն իրիննի գաբթանընա խըթապ իտիլ-
միշ, վէ էյըրթընա թէսըլմէն իտալի գաբարիկիր օլոււշ
իտի . էյըրթըն մէքթուպ իլէ վարօրա պինիպ մէքթուպ
մուճիուննէ Թուգօլու քէօրթէզինէ կիտիլէնէք, վէ ո-
րատա ավէնէսի հազըր պուլունաճաղընտան, վարօրը
էլտէ իթմէք գօլայ օլաճագ իտի .

« Հէր նէ դատար մէքթուպը ալմագ իւզրէ իքէն
նասըլ պիր իտայըն օլոււզու անլաշըլոր իտէ աէ, պէ-
հէմէհալ օ մէքթուպը ալմագ լազըմ կէլտիյինտէն
հիյլէ վէ տէսայիս սայէսինտէ էլէ կէշիրտի, վէ իքի
կիւն սօնրա Մալպուրն լիմանընա վասըլ օլուու . վարօ-
րըն իրիննի գաբթանը Թօմ, մէքթուպը օդուր օդու-
մազ եօլա չըդարը . իրիննի կիւնի էյըրթըն, վարօրըն
Ավըսթբալիյանըն շարդ սահիլինաէքի Թուգօլու քէօր-
թէզինէ տէյիլ, Զէլանտայի ճէտիտ ատամընըն շարդ
սահիլինէ կիթտակինի անլատը քի, հասըլ կլէտիյի տէ-
րէնէյի հիտակթին թարիփի մուհալ տըր . Էյըրթըն
մոխալիփէթ իթմէք իսթէտի, գաբթան մէքթուպը
կէօսթէրտի, վաղա մէքթուպ սէվզիէ եաղըյօր իտի
քի պունըն սէպէտի շու տըր .

« Լորտ իլէ պէրապէր օլան Թըրանսըզ ճօղուափիյա-
նինաս, (Սշիարհազիր) շու մէքթուպը եաղըլըզ սըրա-

տա . գործան կը բանթը ելնէ ո արդ իւղերինաէ
պուլւնան Զէլանաը ճէտիտէ օլանաղընը գուրարագ .
Ավսոմթրալիյանան սօնրա օրայա կիթմէյի խրարէ պաշ-
լամըշ խոփ քի , պու սէպէտէ մէպնի թատիամթընտա-
քի տալիլընլըզա մազու պ օլմուշ , վէ պիր խաթայի
պախտընեարանէ ինըա իթմիշ օլարագ մէքթուպոտ .
Ավսոմթրալիյանըն շարդ սահիկի եէրինէ , տայիմա զիհ-
նինտէ գուրտուզու Զէլանտը ճէտիաի ետզը վիրմիշ
խոփ :

«Եյըթընըն բըլանիարբ պօդուլուու , խսեան իթ-
մէք խթէտի , վարօրտա հապս իթտիլէր , վարօր Զէ-
լանաը ճէտիտ սահիլնէ կետի խոէ տէ , վարօրտարի-
լէր լօրտըն նէ օլոտ դունտան խապէրտար տէյիլ խտի-
լէր , Տընդան Մարտըն խչինձի կիւնիւնէ գտատր սա-
հիլուէ պէքրէտի , ո կիւնի Եյըթըն մահիսխնտէն Թօր
սէտալարը իշիթտի , պանըար Տընդան թարափընտան
ամթըլան թօբլար խոփ , պիր աղ սօնրա լօրտ կրկնէր-
վան իրէ մայէթի վարօրտ կելտիլէր , պազլընըզ նէ օլ-
մուշ խոփ :

«Պիր չօդ զահմէթ վէ թէհիքէտէն սօնրա լօրտ
իրէ մայէթի Ավսոմթրալիյանըն շարդընտա վադը թօռ-
դօւու լիմանընա վասըլ օլոտու խոէ տէ , Տընդանը օրա-
տա պուլամար , Մալպու բնա թէիլիքափ չէքտի . օրա-
տան , վարօր մալիւմ օլմոյտն պիր թարափտ կիթմիշ
տիր տէյի ճէվապ կելտի . Պուրատա լօրտ՝ վարօրընըն
Պէնծոյիսէ գուրտուն կէմիսի օրսուզունը անլատր :

«Մամափիհ եինէ թէհարբիտէն փարփու օլմոյըպ
պիր թիւճճար կէմիսինէ պինէրէք Զէլանտը ճէտիտ
սահիկի զարպիտնէ չըդտը , 37 տէրէ ճէ արզընտա օ-
րասընը առ կէշտի , հալ պու քի գարթան կըրանթ-
տան էսէր պուլունտար . Փակ աժ սահիկի շարդիյէ

վասըլ օլուրբէն եէրիլէր թարաֆընտան հիւճիմ վէ էսիր օլունմագ խօթէնիլոտի . ասարը խնոյէթը թապալա- նիյէտէն օւարագ էսիր օլմագ խզբէ իրէն . Տընդանը կէօրիսոլ օրսայտ եէթիշտիլէր , պինտաէն ալէյհ Մարտըն իւշիւնծի կիւնի լորտ իլէ մայէթի վարօրտա իտիլէր . նասըլ քի աէտիմ էյըրթըն տախի վարօրտա իտի .

« Լորտ պու տաէմի չաղբրըպ գարթան նըրանթ հագ գընտարի մալիւմաթընը արմագ խօթէտի , Եյրը- թըն ճէվապ վէրմէտի , օ վաղթը լորտ . Ելք իսկէլէ- տէ ինկիլիլ հիւրիւմիթի տալիյէսինէ թէսլիմ իտէճէ- յինի սէօյլէտի .

« Խագամիթ լորտըն զէվճէսի Եյըրթընը սէօյլէթ- մէյէ մուվաֆիմագ օլտու . սէօղտէ պիր շարթ դոյտու քի , օտու , հիւրիւմիթէ թէսլիմ օլունաճագ եէրէ . պահըլ Մուհիթտէքի ատալարտան պիրինէ պըրագըլ- մասընտան իսկարէթ իտի . Եյըրթըն պիլտիյինի սէօյ- լէտի , անլաշըլաը քի գարթան Կըրանթըն՝ պու տաէմի գարսյա պըրագըլանտան պէրի նէ օլտուվունտան մալիւմաթ եռոգ իտի .

« Մամաֆիհ լորտ սէօդիւնի թութառ , վարօր օ- թուղ եէտինծի արդ տայիրէսինտէ եօլունա տէվամ իյ- լէյօր իտի . պէօյլէճէ օ տայիրէ խզէրինտէ պուլու- նան Թապուր տատալընա վասըլ օլտու . Եյըրթըն պու տատայա պըրագըլաճագ իտի քի , հարիր իւլ տաէ օլա- րտգ գարթան Կըրանթիթ իլէ արդատաշըլորըտա պուրտա- տու պուլունտու . Եյըրթըն տատայա պըրագըլաճագը վաղթը , լորտ .

— « Եյըրթըն , սիզ պուրտա հէր թարաֆտան աղագ հէմճընսընըլլու մաւխապէրէտէն մահրումար- նըլ , տտատան գաշմագ միւմքինսիզ տիր . սիզ հէր գալլին հարացեաթընը կէօրէն նաղարը թապալանի

Պէնճօյիս օլտու զումը ոէօյլէմէյէ հաճեթ եօդ տըր
զանն խաէրիմ:

Սիյրօս Ալբիթ իլէ բիւֆէդ ասը. հէքեայէնին սօ-
նընտա այտղա գալգարար, ոէ տէրէնէ միւթէէսիր
օլտու գլարընը թարիփէ հաճեթ կէօրմէյիլ. կէօղլէրի
էօնիւնտէ հաղին պիր լէվհայի ֆէլաքէթ ու սէֆալէթ
թէճէսսիւմ իթմիշ խտի. միւհէնտիս քէլամէ աղաղ
իլէ.

— Եյըրթըն, սիլ պէօյիւք պիր ճանի իմիշսինիլ,
Գագաթ ճէնասլը Հագգ արթըգ. միւ ծաղաթընըգը քետ-
ֆի ատու իթմիշ ափիր քի, սիզի պիզիմ ատամըդա կէ-
թիրտի. Եյըրթըն, սիլ ափով օլունտունուզ, չիմոի
պիր ատհա սօրայրմ արդատաւշընզ օլմադ իսթէրմի-
սինիլ, տէմէսի իլէ, Եյըրթըն կէրի չէքիտի. միւհէն-
տիս իսէ:

— Եշթէ Ելիմի ուղառըյօրում, տէր տէմէզ, Ե-
յըրթըն հէման պու Ելին խողէրինէ աթըլարագ. կէօ-
գիւնտէն եաշլար պօշանտը, Սիյրօս տախի.

— Պիզիմիէ պէրապէր օլաճագմիսընըզ, տէյու-
թէքրար սօրտու:

— Միւսիւ Սիյրօս, պէնի պիր աղ վազըթ տահա
աղըլտա պըրբագընըզ:

— Իէք ալու, Գագաթ մատէմ քի եալընըզ
եաշամաղ իսթէյօր իմիշսինիլ. նիշին պիզէ իզինի-
զի կէօսթէրէն քետզըտը հավի շիշէյի տէնիզէ աթաը-
նըզ:

— Եիշէ մի, նասըլ շիշէ:

— Եփէթ, իշինտէքի քեաղըտտա, ատանըզըն արզ
ու թուլը եազրիմիշ խտի.

— (Թաճիւպ իլէ տիւշիւնէրէք.) Պէն տէնիզէ աս-
լա պէօյլէ պիր չէյ աթմատըմ:

թահարնտու պուլունաճագուընըզ, Փադախ գարժման սըրանիթ կիսի մեխրուք գալմայաճագուընըզ. ինսանլար սիզի տէրխաթըզ իտէճէքլէր, պէն սիզին նէրէտէ օլտուզունըզը պիսիրիմ. նէրէտէ պուլաճաղըմըտա պիլիրիմ, սալա ունութմամ, տէտի:

« Տընդան հազըրլանտը, վէ 1855 սէնէսի Մարտինը 18 ինտէ հարաբէթ իթտի:

« Եյրիթըն եալընըզ իսէ տէ, էսիհա, ալաթ ու էտէվաթ վէ մէրիւլաթ սոլ իտի, դուրսան հէրիփ դտրթան նըրանիթըն ինչտ կըլետիյի գուցիալէտէ դալտը. վադա վահանէթտէ եաշայըզ ճինայէթլէրինին միւճազաթընը քըլմէլի իտի:

« Էֆէնասիլէր, օ ատէմ տիւչարը ֆէլաբէթ ու նէտամէթ օլտու, բէշիման օլտու, վէ քէնտի քէնտինէ « Եկէր քէնտինի պու ատատան ալմազա կէլիրէրաէ անլէրին արասընտ կիրմէյէ լիյադախ քէսով իթմէլի տիր » տէտի: Աէ սէֆիլ ատէմ, նէ դատար ալապ չէքտի, նէ դատար չալըշտը. նէ դատար տուալէր իթտի:

« Իրի իւչ սէնէ պու եօլուա ճէրկյան իթտի, փագաթ եյրիթըն եալընըզլրդան իրբէրէք, ասյիմա կէօվիւ ու փուգ իւզէրինտէ զալըյօր վէ բէք զիյատէ մուզիթալրակ օլոյօր իտի: Աման եա թագալիմ, վիճան ալապընա տիւչար օլանլար իշին եալընըզլըգ նէ միւտիհիշ սէլւա տըր:

« Ելաբէթտէ ատհա զիյատէ ճէզալմնտըրըմագ իշին իտի. սէֆիլ ատէմ եալիաշ եալվաշ վահչէթէ կիրիթմար օլտու պաշտաը, օնտան սօնրա նէ օլտուզունտան խտպէրտար օլմայըզ, եալմնըզ պուլտուզաւնըզ սէֆիլ օլուակ դալար:

« Եփէնտիլէր, արթըզ սէնիմ եյրիթըն, եախօտ

— Աստա՞ծը :
— Ասլա :

Եյրթըն պաշտնը թաղիմէ Եյրեքը , դարտուան
չբարե կիթտի :

16

Հարապէր դարտոյա գատար Եյրթընըն արդասըն-
տան կիթտի , Պանդրօֆ իսէ թէաճիւսկ իլէ :

— Պու նէ տէմէք օլույօր , պու շիշէյի տէնիզէ
աթան Եյրթըն տէյիլ ախր տէ եռ քիմ տիր , տէտի :

Նապ . — Միւթլադա օ աթմըլ տրր տա , Պավալլը
ատէմին ադլընտան չըգմըշ տրր :

Հերապէր . — Էօյլէ օլաճագ , եաբարըղընտան խո-
պէրտար տէյիլ իմիշ :

Սիյրօս . — Էվլէթ , շու մէսէլէ անճագ պէօյլէ հալլ
օլունապիլիր :

Պանդրօֆ . — Ա. Ճէպա Եյրթըն տօղրու սէօյլէ-
տի մի :

Ժէտէօն . — Տօղրու տըր , զիրա կտղէթալարըն լորտ
նըլէնէլսմանըն սէյահաթընտան պահս լիլէտիրէրինի ,
քէք ալա խաթըլըլայօրոււր :

Սիյրօս . — Էվլէթ , Պանդրօֆ տօղրու սէօյլէտի .
պու խուսուստա շիւպհէ իթմէ , ինուան քինախնի պէօյլէ
շիտտէթէ իթհամ լիլէտիյի վադըթ , հադըդաթը հալի
քէթմ իթմէզ :

Դեկտեմբերին եիրմի սիրի օլան երթէ կիւնիւ Հար-
պէր Պանդրօֆ վէ նապ միւթատ օլան իշէրէ պաշլա-

տըլար , ժէտէօն իլէ Սիյրօստա իշ եշին շրմինէլըտէ
իափէր քի , ժէտէօն միւհէնտիսէ .

— Ալիպիմ , տիւն ագշտմ մահուտ շիշէ հագդըն-
տաքի թէէ վիլինիզէ աղա ինանամատըմ , զէվայրնին
քեաղըտը եաղարագ տէնիղէ աթմալըլլ վէ պունտան տա-
խապէրտար օլմատըլլ նա սըլ ֆարդ օլունապիլիր , աէ-
տի :

— Էօյլէ ամա , քիմ աթմալ տէյէլիմ :

— Տէմէք սիզ ինանըյօրսունըլ քի . . .

— Պէնիմ պիր շէյէ ինանտըլըլմ եօդ , պու վա-
դայը տա շիմտիյէ գատար անլայամատըլըլմ իշէրին
արասընա գօյմագլա իրթիփա խայյօրում :

— Վադաա անլայըլմաղ իշէլ չօղալմայա պաշա-
տը . սիզին խէլասընըլ , պուլսուղումըլ սանտըգ , թօք
ֆըգրասը , շու շիշէ . . . աճէպա կիւնիւն պիրինտէ պու
մուամմանըն հալինին մուլաֆֆագ օլաճագ մըլըլ :

— Հայ հայ , ատանըն հէր թարափընը արայըպ
թարատըլըլըլ վագըթ :

— Պէլուի թէսատիւֆէն հիւքմիէլիմա օլան էսրա-
րէ վագըփ օլուրուզ :

— Թէսատիւֆ մի , պու խուսուստա թէսատիւֆէ
աղա գանի տէյիլիմ , տիւնեատէ էսրարէ տէ ինան-
մամ , անլաշըլմաղ նէ վար իսէ ճիւմիէսինին տէ սիրէր
սէպէսի վար տըր , շիմտիլիր չալըշալըլմ իշիմիղէ պա-
գալըմ :

Յունվար այը հուլուլ իթտի 1867 սէնէսի պաշ-
լայօր իտի , Գօլօնըլար քէմալի դայրէթլէ եալ իշէրինէ
պէտտ իթտիլէր . Ժէտէօն վէ Սիյրօս , ատատա տայի-
մա պիր թագըմ զարիպ վադաւար զուհուր կյլէտի-
յինի Եյրթընա սէօյլէյէրէք , կէօրէճէյի հատիսէնին
վագըթ զայպ իթմէքսիլին քէնտիլէրինէ իսպար իթ-

մէսինի թավլսկիէ իթափիէր , մամաֆիհ աղըլտա հարփդ իւլ ատէ պիր վադաա զուհուր իտէպիլիր քի , արդատաշլարըն հէման անտէն խապէրտար իտիլմէսի լազըմ կէլիր . ատատափի էրարէ միւթաալիդ պիր շէյ օլմասա պիլէ , սահիլի զարպիտէ սէփինէ միւշահէտէսի , եախօտ գուրսան կէմիլէրի զուհուրի մէմուլ տըր , օ հալտէ սիւրաթլա մուխապէրէ իչին նէ եաբմալը իտի . Պինաէն ալէյն Սիյրօս Սըմիթ , նըրանիթ Հառող իլէ աղըլ արասընտա պիր վասէթայի սէլիյէյի մուխապէրէ թէէսիսինէ գարար վէրափի , վէ պու ֆիքրինի արդատաշլարընա պէյան իտինձէ , Պանդրօֆ .

— Պունը նա որլ եաբաճագուընըլ միւսի Սիյրօս , եօդսա թէէլիրաֆ մը ինչա իտէնէքսինիլ , տէյու սօրտու .

— Հա՛յ Հա՛յ .

Հարպէր . — Ելէքթրիփ իլէ՞ մի .

— Ելիէթ ելէքթրիփ իլէ . բիլ իմալի իչին հէր տիւրի . էնզամըլ վար տրր , եալընըլ թէլէ լուզումը-մըլ վար , պիր թէլ մաքինասը իլէ անը տա եաբալըլ ումարըմ .

Պանդրօֆ . — Օ հալտէ շըմէնտըֆէր թէէսիսի իլէ ատատա ոէյահամի իտէնէյիմիդէ չօգ վագըթ գալմատը տէմէք տիր .

Պունլար իչէ պաշլայըպ էն կիւճ դըսմընա եանի թէլ իմալինէ դօյուլտուլար . Լինգօն ատասընտա ալա ճընս տէմիր պուլունմազըլա , միւհէնտիս էլիէ էմիրաէ պիր թէլ մաքինասը եաբրաք , պին տիւրիւ միւշկիւլաթ իլէ լազըմ օլտուղու գատար թէլ հուսուլէ կէթիլտի . Փետրվալըն օն իրիսինտէ հէբափի թէքմիլ օլտու , օ կիւն Սիյրօս Սըմիթ աղըլտա իշլէրին նէ եօլտա օլտուղունը սօրտու , պիր իրի սանլիէ սօնրա կըրթընըն

ճէվապը ալընտը , Պանդրօֆ մէսէրէթինտէն դապընա սըզմայօր , ագչամ սապահ աղըլա թէլէկրափ չէքիպ ճէվապը ալընյօր իտի . (*)

Ուսուլը մուխսապէրէնին իրի մուհասէնաթը օլտու . պիրինճիսի տայիմա լրիթընըն աղըլտա օլտուղու ան-լալըլյօր , իքինճիսի աէ պէվալը ատէմ քէնտի քէն-տինի պիւթիւն պիւթիւնէ վահտէթաէ կէօրմէյօր իտի . մամաֆիհ Սիյրօս Սըմիթ հաֆթատա պիր քէրրէ կի-տուլ մէրդումը կէօրմէքտէ , վէ օ տա նըրանիթ Հա-ռողա կէլէրէք կէօրիւշմէքտէ իտիլէր .

Եալ մէվսիմի պէօյլէճէ միւթատ օլան իշլէր արասընտա կէտի . Պունլարըն հուպուպաթ վէ սէպ-ղէյէ միւթափդ օլան մահսուլաթը իլէ , Խապուր ա-տասընտան կէլէն սէպղէվաթ արթըլյօր իտի . տէօր-տիւնճի պուղտայ մահսուլը տա ալընտը . Էլ հասըլ Պո-ւնլարըն հալի բէք մամուր իտի . քիւմէստէքի հայվա-նաթ արթմըլ , Թապուրտան կէթիրիլէն տօմուղալը եավուլամըլ , քէզալիք Պունալար իրի եավրա տօղուր-մուշլար իտի .

Եարուսթ օրմանընըն իշլէրինէ գատար կիրտի-լէր . Փագաթ էսնացի քէշթ ու կիւզարտա միւքէմմէլ սիւհանմաղա իթինա օլունույօր իտի , զիրա պիր գաշ տէֆասընտա միւտհիշ եապան տօմուղալընա միւսա-տըփ օլունմուշ իտի , քէզալիք Փաղարլար ա գարշը սուրէթը միւտհիշտէ իլանը հարպ օլունարագ նըրանիթ

(*) Միւէլիփ , թէլէկրաՓըն իմալինի մուֆասսալէն պէ-յան իթմիշ իսէ տէ . մէյտանը ինթիշարտէ թէլէկրափ րէ-սալէսիս նամ պիր քիթապտա պէյան օլտուղունտան , պու-րատա թէքրարընտան սարֆը նազար իտիլտի , հրալապը մէ-րագ՝ մէզըիւր րէսալէյէ միւրաճպաթ իտէպիլիր .

Հառողըն տէրունի , եկրմի դատար ժաղար բօսթը իլէ թէզելն խոփլմիշ իտի .

Միւհէնտիս , ատանըն պիլինմէյէն թարաֆլարընա կիտիլսոկբնէ արդատաշլարընա բէֆադ աթ լիլէյօր իտի . մումախլէյհ օրալարտա հայվան իղինտէն պաշդա պիր չէյ արայօր իտի իսէ տէ , մօր իլէ թօր ասլա ասարը հէյէճան կէօսթէրմէտիքլէրի կիայի հիշ պիր չէյտէ կէօրմէտիլէր , մամաֆիհ քէօրէք վէ մայմուն պիր դաշ տէֆալէր եինէ մահուա գոյցունըն պաշընտա ուլասըլար :

Ժէտէօն պու արալըդ սանսարդաա պուլունան փօթօկրափ թադըմը իլէ ատանըն պիլի թադըմ րէսիմէրինի ալտըդը կիտի , արդատաշլարընըն հաթտա թօր իլէ թօրըն տախի րէսիմէրինի չըդարտը .

Սըճադլար Մարտ իլէ պէրապէր պիթտի , արա սըրա եադմուր եազըյօր իտի , պուրատա Մարտ այը մանթագայի շըմալինին Սեպտեմբերինէ մուդապիլ իսէ տէ , օրալարտա օլտուզու կիտի պէլքիտէ չէտիտ պիր դըշըն հուլուլինի կյամա իտիյօր իտի . հաթտա Մարտըն եիրմի պիրինճի կիւնի դար եազմրջ օլտուզունը կէօրտիւլէր . Հարպէր օ կիւն սասլահլէյին բէնչէրէտէն պադարադ .

— Վայ , գար եազմրջ , Սէլամէթ ատասը պէմ պէյաղ օլմուշ տէյու հացդըլուր :

Դօլոնլար բէնչէրէյէ սէյիրթտիլէր . վագաա ատաճըդտան մատէ սահիլին գումուգ մահալէրինին թէմամէն գար իլէ մէսթուր օլտուզունը կէօրտիւլէրինտէ , Պանդրօֆ .

— Մահիհտէն գար , տէյու պաղըլուր :

Նասպ . - Եախօտ գարա բէք չօգ պէնդէյօր :

Լարին թըրօմէժրո սըֆըրտան եօդարը օն տէօրիմ տէրէ ճէ կէօսթէրիյօր իտի . Սիլրոս Սըմիթ քէմալի հալ-

ըեթևէ պու պէյազլըղա պաղըպ նէ տէյէճէյինի պիլմէյօր իտի . Պանդրօֆ իսէ պիրտէն պիրէ :

— Այ , պիղիմ մահսուլաթ տօնաճագ տէյու հայդըրըպ աշաղը սէյիլթտի . ժօրտա արդասընտան կիտիալ էն էվէլ եէրէ էնտի , մայմուն եէրէ պասար պասմաղ դարլար եէրտէն դալդարագ ուչուշմաղա պաշատր քի , պիր դաշ տադըրդա կիւնէշ պիլէ կէօրիւնմէտի . Հարպէր պունը կէօրտիւյի կիսլի .

— Դուշլար , դուշլար , տէյու պաղըրտր . վագաս պունլար հէր թարափը պէյազ դուշլար իտի քի , եիւզ պինլէրնէ Սէլամէթ ատաւընըն սահիլինէ էնմիշլէր իտի . Գոլօնլար եէրէ էնտիյի կիպի հէրսի ուչուպ կիթտի . պունլար օ տէրէճէ շիտտէթլէ ուշտուլար քի , Հարպէր վէ ժէտէօն իշլէրինտէն պիր թանէսինի պիլէ վուրամասըլար :

Պու վագասատէն իքի կիւն սօնրա , եանի Մարտըն եիրմի ալթըսը հուլուլ իթտի . պալօն դաղազէտէլէրի ատայա միւվասէլէթ իտէլի թէմամ իքի սէնէ օլմուշ իտի .

17

Պու միւտտէթ զարֆընտա Գոլօնլար ինսանլար իւէ հիշ մուխապէրէտէ պուլունամատըլար . յու իքի սէնէ զարֆընտա ատա դարշըսընտան հիշ պիր կէմի կէշմէտի . պիր եէլքէն պիլէ կէօրիւնմէտի , սէփայինի թիւճճարկյէնօլինտան խարիճ օլտուղու աշիքեար օլուպ , հաթտա խարթատա պիլէ միւնտէրիճ օլմամասը , ալէմէ մէճնուլ օլտուղունը իյմա իյլէյօր իտի . պու սէպէսլէլէ

մէպնի Գօլօնլար , պիր կիւն օլուպտա վաթանէ ավտէթ իթմէյէ իւմիւտ իտէմէյէնէքլէրի տէրքեար օլմաղըլա , մոււալէնէթ անճազ քէնտիլէրինտէն օլապիլէնէք իտի քի , պու խուսուստա պահս իտիլույի սըրատա , ժէտէօն .

— Պիր չարէյի խէլաս վար իսէ , օտա պիր գաչ ելուղ միլ տէնիղէ տայանաճագ պիր սէֆինէ եարմագ տըր . Պօնատուանթօր եարըլտըգտան սօնրա օտա եաբըլըր , տէտի .

Հարագէր . — Եօյլէ եա , Թապուրէ կիթակիմիղ կիպի Բօմօթօյատա կիտէրիղ .

Պանդրօֆ . — Օլամազ տէմէմ ամա , պու Թապուրէ կիթմէյէ պէնդէմէղ .

Ժէտէօն . — Մէճպուրի պիր սէպէպ օլուըսա Պօնատուանթօր իլէ Բօմօթօյա կիթմէյէ գալդըշմա՞ղմը սընըզ .

Պանդրօֆ . — Պէն հէր չէյէ գալդըշըմ , գօրդմազ պիր ատէմ օլտուղումը պիլիրսինիղ .

Նապ . — Եռւտա խաթըլըտա օլսուն քի , չիմտի իշիմիղտէ պիր կէմիճի տահա վար , եանի Եյըրթըն վար .

Պանդրօֆ . — Պագալըմ պիղիմիէ կիթմէյէ բազը օլըւր մը :

Ժէտէօն . — Այ , կիթմէզ մի տէյօրսունըզ , տէմէք լօրտըն վարօրը , Եյըրթըն Թապուրտա իպէն կէլսէ կիթմէյէնէք մի իտի .

Սիյրօս . — Տօսթլարըմ , Եյըրթըրնըն շու սօն դէմանլէրտէ ագրլտան մահրում օլտուղունը ունուտույօրսունըզ , լարին մէսէյէ օրատա տէյիլ տիր , կէօրտիւյիւմիւզ իսէլաս չարէլէրի արասընս , լօրտ Կըլէնէրվանըն վարօրընը տա գօյապիլիրիղ . լօրտ Թապուրէ կէլիպ Եյըրթընը ալմաղը վատ իմմիզ , միւճաղամիը քեադի

կէօրտիւյիւ կիսլի , էլագէթթէ կէլէճէք տիր :

Ժէտէօն . - Հէմ եադընտա կէլիր տէրիմ , զիրա թէմամ օն իրի սէնէ օլմուշ տըր :

Սիյրօս . - Ո հալտէ պիղիմ վէ Եյըրթընըն պուրատա պուրունտուղումըզը լօրտըն թապուրէ կէլտիյի վագըթ պիլմէսի իշին պիր թէշէպպիւստէ պուրունմաւըյը :

Ժէտէօն . - Պուտա գօլայ , Թապուրա կիտիալ գաբթան կըրանթըն ինչա վէ Եյըրթընըն իդամէզ իթալցի գուլիսկէյէ պիր քեազըտ պըրագմալը :

Պանդրօֆ . - Մազաթ պու մէվսիմուէ օրայա կիտիլէմէզ :

Սիյրօս . - Էվկէ'թ , իշի կը պահարա պըրագմալը :

Հարակէր . - Եա օ վագթա գատար լօրտըն վարօրը կէլիրսէ :

Միւհէնտիս . - Լօրտ կըլէնէրվան գըշ մէվսիմինտէ պուրալարա կէլմէզ :

Ժէտէօն . - Զաթէն Թապուրէ կիթակիմիզտէ լօրտըն կէլիպ կէլմէտիյինի անլարըզ , էլոկէթթէ պիր նըշանէ պուրուրուղ :

Միւհէնտիս . - Էվկէ'թ , պինաէն ալէյի պէքէմէմիզ իյնապ իտէր . էկէր լօրտ կէլիպ կիթմիշ իսէ , իսէլաս չարէսինի սօնրա տիւշիւնիւրիւղ :

Մէսէլէ պէօյլէճէ հալլ օլունուպ էն եագըն սահիլէ կիտէպիլմէք իւղըէ պէօյլիք պիր կէմի ինշասընտան արթըզ պահս օլունմատը , եալընըզ գըշ կէլմէզտէն էվէլ լինդօլն ատասընըն էթրագընտա պիր սէյահաթ իճրասընա գարար վէրիւտի , զիրա հէնուղ ատանըն շըմալ վէ զարա ճիհէթէրի մալիւմ տէյիլ իտի :

Ապրիլին օն ալթըսընտա հարագէթէ գարար վերիւտի , Պօնատուանթօր իւշ պէշ կիւն գատար տէվլամ

կյլէյէնէք եօլծուլուդ խուսուսընտա հաղըրլանտը . Սիյրօս, Եյըրթընը տախի պէրապէր ալմագ իսթէտի իսէ տէ , մէրդում գասլուտէն իմթինա կյլէտիյինտէն ավտէթէ գատար մօր իլէ պէրապէր կըրանիթ հառուզտա գալմասընը մինասիպ կէօրտիւլէր . նիհայէթ Ապրիին օն ալթընճը կիւնի մօր իլէ պէրապէր կէմիյէ բարիպ օլունտու .

Ատանըն մուհիթի տօգուղ միլ տարպէսինտէ օլուպ . պալօն լիմանընտան միւնթէհայի ճէնուպիսինէ գատար օլան մէսափէ իսէ երմի միլ իմթիատ իյլէմէքտէ տիր . պինաէն ալէյհ միւնթէհայի ճէնուպիտէքի երլան պուրնը տօլաշըլտըլըլ վաղըթ կինէ հուլու իթմիշ խտի . պուրալարը կիւնտիւղ կէօղիւ իլէ կէօրմէք, վէ ալէլլսուսուս թէհիքէտէն պէրի օլմագ իւզրէ սահիլտէն պիր աղ աշըգտա տէմիրլէտիլէր .

Պանգրոֆտան մատէ հէլ քէս րահաթճա ույուտուլար . էրթէսի կիւն կէմինի ալէսսապահ Պօնատուանթօրա եօլ վէրտի . բուզիկեար միւսախտ օլտուղու ճիհէթլէ գըյըսըլա կիտիյօր իտի . վաղթը դէհէրտէ կէմի նէլալէ նէհրինին մանսէպինէ վասըլ օլտու .

Ատանըն ճիհէթը ճէնուպէսի իլէ շըմալի արասընտա ասլա աղաճ վէ եէշիլլիքաէն էսէր պուլունմայըլպ , սահիլ պաղալէթ թաշըրընտան միւրէքքէպ օլտուղու կիպի, հէյէթը մէճմուասը , տիւնեանըն հիշ պիր թարաֆընտա կէօրիւլմէյէն պիր մէնպարէյի զարիպէ վիճուտէ կէթիրմէքտէ իտի . Գօլօնլար , Պըրանդլին տաղընըն դէրլէսնտէ իրէն , պուրալարընը էյի կէօրէմէմիւլէ իտի .

Գօլօնլար , գէմալի հայրէթլէ սահիլի թէշքիլ իտէն զարիպ իւ շէքլ գայլարը թէմաշա իթմէքտէ իրէն , մօր ուլամայա պաշըմըլ իտի . միւհէնախտ , գէօրէյին

հայդըրմալարընը մահուտ գույուտաքի ուլայըշա պէնդէյէրէք . գարայա չըդմալարընը թավիլիյէ իթտի . կէմի միւմիրին մէրլէպէպէ դայլալարըն պիրինէ սոդուլու , փաղտիթ սահիլտէ հիշ պիր չէյ կէօրիւլմէտիյինտէն վէքէօրէյին ուլամասը քէսիլտիյինտէն , կէմի թէքըտը եօլունը տէվամէ պաշըմաը .

Ագշամ իւդէրի կէմի ատանըն ճիհէթը ըրմալիսինտէ ուվագ պիր դօյտա տէմիրլէտի , պուրատա դարայա չըդմադ դօլայ օլառուզունտան , թէտէօն իլէ հարպէր ավա կիսուուզ , իրի ստաթ սօնրա պիր չօդ էօրտէք վէս սայըր դուշըլարը համիլէն ալտէթ իթտիլէր .

Իթմէ կիւնիւ էյլէտէն տէօրթ ստաթ էվլէլ , կէմիյէ Մանտիպոլ պուրնունա տօղու եօլ վէրիլտի . բուզ կեար կիթտիքճէ սէրթլէշիյօր իտի . վագթը դէհէրտէն սօնրա քէօրէք պալըլը քէօրփէդի էօնիւնէ մուլասըլէթ իտիլիյինտէ , Սիյրօս՝ Պանդրօֆա .

— Քէօրփէզին աղըզլարընտա տէմիրլէյէմէ զմիսին , տէյու ուրտու .

— Օլամաղ , ֆէնա հէվլատա դարայա եագըն տէմիրլէմէք գարայա տիւշմէք տէմէք տիր .

— Նասըլ իսթէրսէնիզ Պանդրօֆ , պիու սանա թապիյիզ .

— ԱՇ , շու սահիլլէրաէ ֆէնէր պուլունսա նէ դատար էյի օլուր իտի .

Հարպէր . - Էյլէ եա , լարին Փայխտէ եօդ , պուտէփա միւհէնտիսիմոլ թէրէյէ չըդլպտա պիզէ աթէշ ետղամտղ .

Ժէտէօն . - ՀաՇ , միւսիւ Սիյրօս էյի աղլըմա կէլտի . սիզէ պիր թէշէքքիւր պօրէլույուդ զիրա սիլ . աթէշի ետղամտղը օլսա իտինիզ , ատայը պուլամաղ իտիք .

Միւհէնտիս . - (Դայէթ միւթէհայըլը օլարադ .) Ա-
թէշ մի .

Պանդրօֆ . - Էվլիէթ , Թապուրտան կէլտիյիմիդ
վադըլի սօն կիճէտէ բէք շաշըլմըշ խափք , պէրէքեաթ
վէրսին քի Հոկտեմբերին եիրմիննի կիճէտի կըրանիթ
Հառողըն խութիւնտէ պիր աթէշ եազտընըլ տա , ա-
տանըն եօլունը օ սայէտէ պուրտուգ .

— Էվլիէթ , էվլիէթ , պունը էյի տիւշիւնմիւշ ի-
տիմ .

Պիր դաշ տադրդա սօնրա միւհէնտիս պաշ թա-
րափտա մէտէօն իլէ եալընըլ դարարագ .

— Ժէտէօն , տիւննեատէ զայէթ մակւմ պիր չէյ
վար իսէ , օտա պէնիմ Հոկտեմբերին եիրմիննի կիճէտի
կըրանիթ Հառողըն խութիւնտէ . Ետիսօտ ատանըն սա-
յըլը նոդժտարընտա հիշ աթէշ եազմատըլլըմ արը , աէ-
տի .

Ժէտէօն իլէ Ալյրօս մէճհուլ պիր էլ թարափըն-
տան եադրըլմըշ օլոն շու աթէշ մէսէլսինէ պիր մանա
վէրէմէյիոց , հէր իրիսի տէ տիւշիւնմէյէ պաշլատը .
Լինգոլն ատասընտա մէճհուլ պիր էլ տայիմա խպրազը
ասար կյլէյօր իտի . աճէսա քի՞մ տիր , նէ՞ տիր . Ժէ-
տէօն , Թապուր ատասընտան կէլինտիյի կիճէ կէրէք
քէնտիսի , վէ կէրէք արդատաշլարը պու աթէշի բա-
յէլայն կէօրմիւշէր , վէ օ սայէտէ եօլարընը տիւզէլթ-
միշէր իտի . պունը միւհէնտիս եաբըլշ աըլ տէմիշէր
իտի . հալ պու քի շիմոի միւհէնտիս , պու իշտէն խա-
պէրի օլմատըլլընը սէօյլէյօր , աճէսպա պու քիմին էսէ-
րի լութքը աըլ .

Ժէտէօն , պիր չօդ միւլահաղատէն սօնրա ատայա
չպըլտըլը կիպի , արդատաշլարընը ատանըն հէր թա-
րափընը թէհարըկէտ սէվդ կյլէմէյէ գարար վէրտի , օ

ագչամ ատանըն խոզէրինտէ աոլա աթէշ էսէրի կէօ-
րիւմէտի . Պօնատուանմթօր աչըդտա չալգանտը ատոր-
տու .

Կիճէ էսմէքտէ օլան շիտտէթլի րուզկեար կիւնէ-
շին տօղմասը իլէ պէրապէր պիր աղ խափիֆէնտի .
Պանդրօֆ նէլքէնի աչոր , քէմալի իհթիյալթ իլէ Ման-
տիպօլ պուլնունը տօլաշարագ քէօրֆէղէ կիրտի քի ,
պուրասը մէլատուը միւզապէյի մատէնիյէնին (լավա) .
սուրէթը զարիպէտէ թէշէքքի լինտէն վիճուտէ կէլմիշ
զայէթ կէնիշ պիր հավըլ իտի . Պանդրօֆ պունը կէօ-
րիւննէ .

— Իշթէ սիդէ պիր լիման քի , գօճա տօնանմալար
պիլէ սըզապիլիր , տէտի .

Ալյրօս . - Պուրասը եանար տաղըն հիյնի իշթիա-
լինտէ շըդըպ ադան իքի գոլ լավասան մէյտանէ կէլ-
միշ , հէր թարափընտան գարանմըշ , վէ հէր րուզկեար-
տէն մէտուն օլմուշ աըլ , Գադաթ աճէպա սուլար տէ-
րի՞ն մի .

Պանդրօֆ ըսդանտիլի դօյ վէրափ , ըսդ անտիլ էլլի
գուլաճա եագըն իքէն ախպէ տօդանմատան ադըպ կի-
ալննէ , Պանդրօֆ .

— Օհօ , զըրհլըլարատ կէլսին , քէմալի էմիլիէթ
իւզրէ պարընապիլիրէր , տէտի .

Ալյրօս . - Վագաա բէք աէրին , քէօրֆէղին վօլ-
դանիք օլտուզունա պագըլըլատ , տէնիպին տիպինտէ տէ
զարիպէլէր վար աըլ տէրիմ , եանի տէրինլիյի հէր եէր-
տէ պիր տէյիլ տիր .

Հարպէր . - Խայր , էմիրափ դայալարը քէսմէ օլ-
մաղըլա , անլէրին տիպինտէ պիլէ պու գատար տէրին-
լիք պուլուրուզ զանն իտէրիմ .

Ժէտէօն . - Հէբսի էյի ամմա քէօրֆէղին պիր էք-

սկյի վար, եանի ատանըն իշխնէ կիրիէնէք պիր եօլ, տիւզ պիր մահալ եօդ տըր, աէտի.

Վագաս քէօրֆէզի թէշքիլ իտէն գայալար իւղէրնտէ հիշ պիր կէշխու կէօրիւնմէյօր իտի, հէր թարափը կէշխմէզ գալա տիվարը կիակի օլուպ, կէմի մէզքիւր գայալարա սիւրիւնէրէք կէշի վէրտի. Գօրծնլար այագաթաճագ պիր սիւզկինն եէր պիլէ կէօրմէտիլէր. արթը քէօրֆէզաէ պիր իշ գալմամըշ օլուուղունտան, վագթը զէհէրտէն իրի սաաթ սօնրա օրատան չըդտըւր, սաաթ պէշտէ Պանդրօփ սէլամէթ ատառնը տօւաշատ Մէրսի նէհրինէ կիրուպ տէմիրլէտի.

Գօրծնլար կըրանիթ Հառուգան չըգալր իւշ կիւն օլմուշ իտի, Եյըրթըն սահիւտէ պէքէլէյօր իտի, Ժօր, էփէնտիւէրինի կէօրափիյի կիակի ըզհարը պէշաշէթէ պաշառը, պէօյլէնէ ատանըն հէր թարափը կէզիլար կէօրիւնէնէք պիր շէյ գալմառը, էկէր ատատա պիր ատէմ վար իսէ, եա մալուսիթ օրմննընտա, եախօտ եըլանշէպիհ ճէզիրէսինտէ օլաճագ իտի.

Ժէտէօն, միւհէնտիս իլէ պիր չօդ գօնուշտուգատան սօնրա ատատա զուհուր նիւմա օլան զարիալ վագաալար հադդընտա արդատաշարընըն, նաղարը արդդաթթընը ճէլպէ գարար վէրտիլէր. միւհէնտիս Պօնատուանմօր իլէ կէղէր իրէն եադըլան աթէշ մէսէլէսինէ նադլը քէլամ իտէրէք.

— Եյիծէ կէօրտիւյիւնիլտէն էմի նմիսինիզ, սադըն վօլգանտան զուհուր իտէն պիր շուլէ, եախօտ ասարը թապիցէտէն պիր շէյ օլմասըն, տէյիննէ, ժէտէօն.

— Խոյը ա ճանըմ, ինսան էլի իլէ եադըլմըշ պիր աթէշ իտի, պունը Հարալէր տէ կէօրտիւ, Պանդրօփ տա կէօրտիւ, պէն տէ կէօրտիւմ, աէտի.

Ապրիլին օն պէշիննի կիւնի Գօրծնլար մէնզարէյի

վասկյէ թէրէսինտէ թօրլանմըշլար իտի քի, Սիյրօս Սըմիթ սէօղէ պաշայլը.

— Արդատաշալը, ատատա զահուրա կէլէն պիր թագըմ զարիալ վագաալար հագդընտա, նաղարը արդգամընըզը ճէլու իտէրէք սիզաէն լէյ սօրմադա մէճզ գամընըզը ճէլու իտէրէյօրում, պու վագաալար ատէթա թաղիաթտան խարիհ շէյլէր աիր. ատատա կիզլի շէյլէր օլույօր, էկէր սիզէ սայաճաղլըմ վագաալարա պիրէր սէպէպ պուլանազանըզ, ատամըզ էսրարէնկիլրէր սէպէպ պուլանազանըզ, ատամըզ կիզլի օլաճագ արթը վէսսէլըմ, տէտի.

Պանդրօփ . . (Թիւթիւնինի սաւլուրաբագ) Սէօյէլինիզ պադալըմ միւսիւ Սիյրօս :

Սիյրօս . . Բէք ալա, էվէլինտէն պաշլայալըմ, տէնիզէ աիւշտիւյիմ հալուէ նասըլ օլտուզու պիլինմէտէն, նիզէ աիւշտիւյիմ հալուէ նասըլ միլ մէսաթէտէ ատազայ օլտուզում եէրտէն րուզ միլ մէսաթէտէ ատատէրտնինտէ պիր մաղարատա պուլունըշըմա պիր մատնաւնինտէ պիր մաղարատա պուլունըշըմա պիր մատնաւնինտէ պիր մաղարայը թօր նասըլ պուլուզու :

Պանդրօփ . . Պայկըն օլտուզունըշտան պիլմէյէրէք եիւրիւմիշ օլմալըմընըզ:

— Պու գապուլ օլտունմալ, կէշէլիմ, օլտուզունըզ եէրտէն պէշ միլ ուղագտա պէնինմ պուլունտուզում մաղարայը թօր նասըլ պուլուզու :

Հարպէր . . Քէօրէյին տիրայէթի . . .

Ժէտէօն . . Բէք թօհափ տիրայէթ, զիրա ֆուրթունա շէտիտ վէ եազմուր զիյատէ օլտուզու հալուէ, քէօրէք պիլինմ մաղարայա գուզ զուզու կէլտի :

Սիյրօս . . Պունը տա կէշէլիմ, կէօրտէ քէօրէք Տօղնուգ իլէ պողուշուր իրէն, տըշարը աթըլատըշնը, վէ Տօղնըզըն սուրէմը թէլէֆինի անլայապիլտինիզ մի .

Պանդրօֆ . - Պուրասը անլաշըմաղ , հեմ տօղնու-
ղըն ճէրիհէսի աէ աճայիպ իտի :

Սիյրօս . - Պունը ատ կէչէլիմ . գուրշուն թանէսի-
նին Պէդարիտէ պուլունուշունը , դադա վուգուխնտէն
առաջ պիր էսէր եօդ իքէն սանսարզըն դարայա տիւշ-
մէսինի , Պօնատուանմօր իլէ կէզէր իքէն Եյըթէնը
իլսպար իտէն շիշէյի պուլտուզումուզը , պիղիմ սան-
տալըն թամ լուզումը վագթինաէ իրինի դօբարըպ տա
օլտուզումուլ եէրէ կէմէսինի , մայմունլարըն մէսքէ-
նիմիզտէ տուրուր իքէն , պիրտէն պիրէ գօրդարադ ա-
շալը եռուվարլանմասընը , սօնրա տա մէրտիվէնին սար-
գրտըլմասընը տա անլայապիլտինի՞ղ մի . պունլարըն
ասըլ սէպէսի նէ տիր :

Սիյրօս Սըմիթ առա ունութմայարագ ատատա
դուհուրէ կէլէն վուգուամը զարիպէյի պիրէր պիրէր
պէյան իմմէսի իլէ , նապ իլէ Հարպէր նէ տէյէճէք-
լէրինի շաշըրտըդլարը կիպի , Պանդրօֆտա քէմալի
թէհայիւր իլէ .

— Հադդընըզ վար միւսիւ Սիյրօս . պու իշի ան-
լամագ բէք միւշկիւլ տիր :

Սիյրօս . - Տօսթլարըմ , շիմտի պիր վագաս տահա
վար քի . պունը անլամագ տա բէք զիյատէ կիւն վէ
միւշկիւլ օլտու :

— Հանկըսը միւսիւ Սիյրօս .

— Թապուրտան կէլիր իքէն ատամըզտա աթէ կէ-
կէօրտիւնիլ տէյէլ մի :

— Եզկէլը :

— Կէօրտիւյինիզտէն էմի՞նմիսինիլ .

— Շու սանիյէտէ սիզի կէօրիյօլում կիալի կէօր-
տիւմ :

— Հարպէր սէնտէ էմի՞նմիսին :

— Եվլէթ, բէք զիյատէ էմինիմ, համտա միւսիւ ժէտէօնտա կէօրտիւ.

ժէտէօն . — Պէս տէրիմ քի աթէշ չէտիտ, համթա էլէքթըլըկը ըշըղնա պէնդյօր իտի .

Հարսէր . — Եվլէթ, էվլէթ, հէմ կըրանիթ Հառողըն իւղէրինտէ իտի .

Սիյրօս . — Բէք ալա տօսթլարըմ, օ կիծէ նէ պէս վէ նէտէ նապ, ասլա աթէշ եագմատըգ .

Պանդրօֆ . — (Հայրէթ իլէ .) Եա՞գմատընըդ մը .
— Եվլէթ, պիլ կըրանիթ Հառողտան չրդմատան էկէր պիր աթէշ եանալ իսէ, օտա պիղիմ էլիմիլ իլէ տէյիլ տիր :

Պանդրօֆ, Հարսէր վէ նապ բէք միւթէհայըը գալուլար, օ կիճէ սահիլոէ աթէշ եագմատըլընտան շիւլհէ օլունամազ, զիրա կէօղէրի իլէ կէօրմիւշէր իտի . էվլէթ շունտա պիր շէյ վար, հայի գապիլսիդ պիր գուվիլէթ լինդօլնտա հիւքմիլըմա տըր . պուգուվիլէթ՝ հէր նէ գատար Գօլօնլարա Փայխտէլի իտի իսէ տէ, բէք զիյատէ մէրադլարընը թահրիկ իտէյօր իտի :

Սիյրօս Սըմիթ, թօր իլէ ժօրըն մահուտ գույու էլթրաֆընտարի հէյէճանլէրինիտէ տէրմիյան իտէրէք, պու գույույը արասաղըլընը, փագաթ պիր շէյ կէօրմէտիյինի իլսովէթէն պէյան կյլէտի . պու միւքեալէմէտէն սօնրա Գօլօնլար իթմիփագը արա իլէ ատանըն հէր թարաֆընը միւքէմմէլ սուրէթտէ կէզիս արամազա գարար վէրախլէր :

Մայըս այընտա գըշ պաշլամըշ օլոուղունտան, Գօլօնլար գըշլար իշէր իլէ մէշզուլ օլոուլար . կըրթըն, Սիյրօս Սըմիթին թէքիփի իլէ գըշ մէզիմնի կըրանիթ Հառողտա կէշիրմէյէ մէճալուր օլտաւ իսէ

տէ , տայիմա մէյուս վէ միւգէատէր օլարադ , Գօլօն-լարըն էյլէնճէսինէ իշթիրադ իթմէյօր իտի :

Գօլօնլար իւշիւնճի աէֆա օլարադ լինդօնտա կէ-շիրակիրէրի շու գըշ մէվսիմինտէ կըլսանիթ հառղատան չըդմատըլար :

Գըշն ճալիսլը մէրադ պիլ հատիսէ զուհուրա կէլ-մէտի , մայմուն իլէ քէօրէ.ք պիլէ մահուտ գույունըն էթրաֆընտա տօլաշարադ ասարը հէյէճան կէօսթէր-մէտիլէր , զիրա օ զարիպ վտդաալար պիրտէն պիրէ միւնդաթի օլեուշ իտի , մամափիհ Գօլօնլար ատանըն հէր թարափընը թէտդըդ կյլէմէյօր դամթիէն թասմիմ եյլէմիլէր իտի քի , մուհիդ օլան պիլ վադաանըն պու-արալըդ գուհուրի իլէ , Գօլօնլարը շիմտիրի հալ օ թա-սավուրտան ալը գօյտու :

Նէօյէլ քի , Հոկտեմբերին օն եէտինճի կիւնի Հար-պէր , հէվանըն կիւ վէլլիյինի կէօրէրէ.ք , ձէմահիլ գո-յունըն թէքմիլ պիլ բէսմինի ալմադ իսթէտի , ֆօթօկ-րափ մարինասը կըրանիթ Հառուղըն բէնչէրէլերինին պի-րինէ գօնուլմուշ իտի . Հարպէր բէսմի ալտըդտան սօն-րա ամէլիյաթընը ինրա կյլէմէ.ք իւդրէ իրէն , տէնիզ իլէ հէվանին նօդթէյօրի իլմիսամիլստա ուփադ պիլ լէ-քէ կէօրտիւ . Հարպէր պու լէքքէյօր ճամտա դանն իտէ-րէ.ք , բէրթավլսըլ իլէ մուայէնէյէ գօյուլուուլու սըրա-տա . պիրտէն պիրէ պաղըրատը , ճամէ ելինտէն փըրլայը վէրտի :

Հարպէր հէման միւհէնտիսին նէգտինէ գօշտու վէ ճամ իլէ բէրթավլսըլ մումտիլէյհէ վէրէրէ.ք .

— Շու նօդթայտ պագընըլ , տէմէսի իլէ , Սիյրոս մէղքիւր նօդթայլ կէօղտէն կէշիրաի , պատէհու պէօ-յիւք տիւրպինի ալլու բէնչէրէյէ գօշտու :

Միւհէնտիս տիւրպիւն իլէ ուփուդ իւդէրինտէ

հէր լժարաֆա պագտը , իշպու նօգթանըն կէօրիւնտիյի
եէրտէ տուրալադ .

— Պիը կէմի կէլլյօր , տէտի .
Վաղաս պիը կէմինին բուբա եէլքէն տալկալարը
եարալագ . կէլմէքտէ օլտուզու լինդօլն ատասընտան
կէօրիւնիւյօր իտի .

ԳԼՍՄԸ ՍԱԼԻՍ

ԱՏԱՏԱՅԻ ԷՍՐԱՐ

~~~~~

4

Միւհենտիս իլէ Հարսլէր , արդասառաշարընը պուլունտուգլարը եէրէ ըզըրըո իշի անլամթարլար . Պանդրով տիւրպինի ալըոլ պադտրդտան սօնրա .

— Վագաս պիր կէմի կէլիյօր , տէտի , կէմիճինին սէտասընտա ասասը մէմնունիյէթ կէօրիւնմէյօր իտի .

Գոլօնլար պիր չօդ վագըթ սաքին դալարագ պին տիւրի Փիքը , հէյէնան , վէ դօրդո . իլէ իւմիւտէ տիւշար օլտուլար . շիւպհէտէն վարէսթէ օլտուզու իւղըէ , Գոլօնլարըն հալի , պիր թարափա տիւշիւղտէ տայիմա գըմաթը մէսքիւնէյէ կէշմէք արզուսընտա դալան , միւսթաղբագը սէֆալէթ օլան պիր թագըմ դաղաղէտէրէ գըյաս օլունամազ զիրա Գոլօնլար հէր իսթէտէրիքինի պուլուգտան պաշտա , պէշ արդասաշ քէմալի մոհապէմլէ էօմիւր սիւրմէյէ ալըշմը օլտուգլարընտան , ատայը թէրք իմէմէք լազըմ կէլոէ պիրէ , պէկը թէէսիւֆիէ ինրա խտէնէքլէր իտի .

Պանդրօվ , արա սըրա տիւրպինի ալըոլ բէնչէրէյէ կէշմէքտէ , վէ ատանըն ճիչէթը շարդըսընտա եիսմի միւ դատար ուզագ օլան կէմիյէ պադմադտա իտի .

Գոլօնլար ատատա պուլունտուգլարընը հէնուզ կէմիյէ իշար խտէմէղլէր իտի . զիրա աթէշ եագսալար կէօրիւնմէյէտէյի , վէ թիւֆէնի աթսալար իշիտիկմէյէտէյի ատէրքեար իտի .

Մամագին Ֆլըանգլին տաղը բէք եիւքսէք օլտուզու ճիչէթլէ , ատանըն կէմիտէն կէօրիւլէտէյի մէմուլիսէտէ տէ , ֆադաթ կէմինիշին պուրայա օղբասըն . խարթալարտա պիլէ մէգրը կէօսթէրիլմէմիշ օլան շու ատանըն եագընընտան կէշմէսի սըրֆ թէսատիւֆ տէյիլ մի տիր . Պահը Մուհիթին պու թարաֆլարընտա , եալընը թապուր ատասը վար քի , օտա Զէլանտը ճէտիտ վէ ճէղայիրի սայիրէյէ կիտէն պաշդա ատալարըն եօլունտան խարիծ տիր , հէր քէս պու եօլտա սիւալ կյրատ կյէլը իքէն , Հարպէր .

— Եա պու կէօրիւնէն կէմի Տընդան իտէ , տէտի . Գարիյնի քիրամէ մալիւմ օլտուզու իւզրէ Տընդան , լորտ կըլէնէրփանըն թէնէղիւն վարօրը ալը քի , կյըրթըն անլնա թապուրէ պըրագըլմըշ , վէ լորտըն վատի մու ճիպիննէտէ կէլիալ արտամասը մուդարրէր պուլունմուշ իտի . իմուի թապուր ատասը , կինգօնստան բէք ու զագ օլմատըլընտան , օրայա կիտէն պիր կէմինին , եագընտան կէշմէսիտէ միւհիթէմէլ ատու օլունամաղ իտի .

Աէմնին Տընդան օլուպ օլմատըլընը անլամագ իւշն կյըրթընըն ճէլպինէ գարար վէրիկիու , Սիլրօս շութէկըրափը չէքտի .

« Վագըթ զայ իմմէխսիզին կէշինիզ »

Պիր դաշ սանիյէ սօնրա կյըրթըն « Կէլիյօրում » տէյու ճէվասկ վէրտի .

Գոլօնլար թէքրար կէմինին թէմաշասընա դօյուլտուլար . կյըրթըն վագըթը զէհէրտէն տէօրթ սաաթ ,

եանի չըդրըլուղընտան պիր սաաթ սօնրա կըրանիթ Հառողա կէլէրէ.ք .

— Եմրինիզէ միւնթաղըրըմ, տէտի :

Սիյլօս Սըմիթ միւթատը իւղիէ ևյըրթընա էլինի ուղտարագ բէնչէրէնին եանընա կէօթիւրմէ.քլէ .

— Սիզի մուհիմմ պիր մատաէ իզին չաղրրտրդ տոսթում, աշըգտա պիր կէմի կէօթիւնիյօր, տէմէսի իւլէ , ևյըրթըն էվփէլ էմիրաէ սարալուը, պատէհու բէնչէրէ.յէ եադլաշըպ տիւրպին իլէ պադմադտա իրէն , Սիյլօս իւավէյի մէդտալ պիրլէ .

— Պիզ շու կէմինին սիզի արմագ իւղիէ պուրալարա կէլէն Տընդ ան օլտուղունը զանն կյէյօրուզ, տէտի :

— Տընդան մը , պու գատար չարըգ հա :

Պու սէօղլէր ևյըրթընըն պաղընտան զայրի իխթիյարի օլարագ չըդաը , վէ պաշը էօնիւնէ էյիլտի , պատէհու :

— Խայը , Խայը , Տընդան օլամաղ, տէյու իւավէ իթտի :

Միւհէնտիս . — Պիր քէրըէ աըդդաթլը պադընըզ շիւրհէմիզի հալլ իտէլիմ :

— (Տիւրպիւն իլէ պադարագ .) Վադաս պիր կէմի ամա , Տընդան օլտուղունը զանն իխթմէմ , չիւնը Տընդան վարօր տըր , պունտա ասլա տիւման էսէրի եօդ :

— Պէլքի եալընըզ եէլքէնինի իսթիմալ իտկյօր , չիւնքի պուրասը արտղիյի մէսքիւնէտէն պահա օլուս , պէօյլէ ուղադ եէրտէ քէօմիւրի թասարլուփ իթմէ.ք լաղըմ կէլիր :

— Իհթիմալ տըր , պիր աղ պէ.քլէ.յէլիմ էլսկէթտէտէ անլարըզ :

Եյըրթըն պունը տէտիբատէն սօնրա սալօնըն պիր քէօշէսինէ չէքիլիալ սաքիթ գալտը . Դօլօնլար եինէ կէմի հագգընտա օլան միւքեալէմէլէրինտէ տէվամ իթախէր . ֆաղ աթ եյըրթըն առլա սէօղէ գարըշմատը .

Պու արալլզգ կէմի երէյիճէ եագլոշտը . Պըրիդ ուսուլի իւզրէ արմալանմըշ օլան սէֆինէ . Մալէշիյալը դուրսանլարըն կէմիլէրինէ պէնզէմէտալյինտէն , միւհէնտիսին խէվիինէ իշմիրաքէ լուզում եօդ իսի տէմէք տիր . կէմինին պիր աղ սօնրա Բէնչէ պուրեսնըն արդաշըն կիտէճէյի անլաշըլտը . օ հալաէ կէմիյի սէյր իթմէք իշին պալօն լիմանընա կիթմէք լազըմ կէլիյօր իսի խէտէ , կիճէ հուլու իթմէք իւզրէ օլտուզունտան , պուտա միւշիլ օլաճաղ իսի :

Միւհէնտիսին հըսակյամըր միւնտիսէսի իլէ պէրապէր ամմէշ եագըլնալա գարաղ վէրիլտի . համտա ժէտէօն .

— Եփիթ , սէֆինէտէն ատանըն մէսրիւն օլտուզու մալիւմ օլմալը ալը . պէջլէ պիր Փըրսամըլ դաշըլմադ համադաթլըդ ալը , տէտի խօէ տէ , պունտա հաճէթ գալմասար , զիրա պու էսնտատէ կէմինին , խամը հարագէթինի աէյիշտիրիալ սիւրամլէ ծէմահիր գօյունա տօղրու իւէրէտիյի կէօրիւլտիւ . հէնուզ օրիթալըդ այտընլըդ օլուուզունտան . Եյըրթըն ալդլա պադտըգատն սօնրա .

— Խայըր Տընդան տէյիլ տիր , տէտի . Պանդրօֆ պիր տահա պադարադ . շու մալիւմամի իսթիհաալ իտիլտի :

Կէլէն սէֆինէ իւչ տէօրիթ եխող թօնէլաթօ ճէսամէթինտէ կիւղէլ չըրըլը , եխոքաէք տիրէքի , վէ զարիֆ խօէ տէ , պանտէրատը սիյահ իսի :

Սիյահ պայրագ կէօրիւլտիստէն սօնրա արթըդ

կէմինին շիւպհէլի օլուուզու ֆարլ օլունսա պէճա իտի .
աճէսլա միւհէնտիսին հըսըրյախը տօվրու մը , կէլէն
դուրսան կէմիսի մի տիր . աճէսլա դըք մէվսիմինտէ
իլոթիփա կըէմէք իւղիք պիր լիմա՞ն մը արայօր . Գո-
լոնլարըն մէլճայի նամուսպեարանէլէրի ճանիլէրէ մէս-
քեան մը օլաճագ իտի . Սիյրօսըն շիւպհէսի արթա-
րագ .

— Տօսթլարըմ , պէլքի կէմի եալընըդ ատանըն
սէվահիլինի թէֆթիշ իտէճէք տիր , պինսէն ալէչհ
մէնզարէյի վասկյէ իւղէրինտէքի տէյիրմէնին չարիը-
նը սէօքիւս էսէր պըրադմամալը . Կըրանիթ Հառուզըն
բէնշէրէլէրինի եաբրագլար արդ ասընտա սագլամալը ,
վէ պէօյէճէ վիճուտիմիզի սէթր իթմէլյիլ . աթէշշէրի
տէ սէօնտիւրէլիմ քի , կինդօլնտա ատէմ պուլունտու-
ղունը գաթան անլայամասընլար , տէտի .

Հարպէր . — Պօնատուանթօրը նէ՞ եաբալըմ .

Պանդրօֆ . — Զէքտիրմէմիզ պալօն լիմանընտա է-
մին հալտէ տիր . խային հէրփլէր միւմին տէյիլ պու-
լամազլար .

Միւհէնտիսին էմիրլէրի տէրհալ իճրա օլունտու ,
ատալարընըն մէսքիւն օլուուզունը իփհամ իտէճէք պիլ-
ճիւմէ տսարը օրթատան գալուրարըլար . քէղալիք իհ-
թիյաթա լայէմէն էսլահա վէ մուհիմմաթ հէման ա-
լլնաճագ պիր եէրէ վաղ օլունտու . պու իցէր թէմա-
մէն պիթտիյի կիպի , Սիյրօս Սլըմիթ հէյէճանլը պիր սէ-
տա իլէ .

— Տօսթլարըմ , էկէր պու սէփիլ հէրփլէր ատա-
յը իսթիլա իթմէք իսթմէրլէրսէ , միւտափաա կըլէյէճէ-
յիլ , տէյի՞լ մի , տէտի .

Ժէտէօն . — Եփլէթ , հէմ լաղըմ կէլիրսէ հէր փէ-
տայի ճան խոէճէյիկ .

Միւհէնտիս արդատաշլարընա էլինի ուղաթտը , քէմալի մուխալիսէթլէ ուղդտըլար , էյըթլըն պիր քէօշէտէ գալըսպ արդատաշլարընա սօղուլեմըշ իտի . Ալյրոս Սրմիթ մէրդումըն ֆիքրինի անլոյալուդ .

— Սիդ նէ եաբաճաղսընըդ , էյըթլըն , տէտիյինտէ , մէրդում .

— Վաղիֆէմի , տէյէրէք բէնչէլինին եանընա կիտիպ , եաբրագլարըն արասընտան կէմիյէ պադմայա պաշլատը .

Կիւնէլ զուրուափ իտէրէք ուփուեփ եավաշ եավաշ դարարմայա պաշլատը . պու էսնատէ իէմի նըրանիթ Հասուղըն դարշըսընտա սէքիլ միլ դատար ուղադտա պուրունոյօր իտի . մամաֆիհ Կոլօնլար հէլտոք օլունճտյա դատար միւտափտայտ հաղըք իտիլէր . աճէպտ դուրսանլար չօդլուգդ մը արը , սիլահլարը միւրէմիլ միտիր , պունլարը նասուըլ անլամալը իտի .

Կիճէ օլտու , տառա վէ տէնիզի զօյու պիր գալանելըդ իսթիլա իթմիշ իտի . բուզկեար քետմիլէն տուրմուշ օլտուզունտան , ասու պիր սէտա իշխտիլմէյօր իտի . պու արալըդ Պանդրօփ .

— Քի՞մ պիլիք պէլիքի մէլուն կէմի եօլունա տէվամ իտէրտէ ստոպահլէյին հիշ պիր շէյ կէօրմէյիլ , տէտի .

Պանդրօփըն պու սէօզիւնէ կիւյա ճէվտոդ իմիշ կիւպի տէնիլ թտրափընտա շէտիս պիլ զիյա կէօրիւնտիւ , վէ միւթէտքըպէն պիր թօք սէտասոր իշխտիլտի . տէմէք կէմի հալա օրտառա , իշխնտէ տախի թօք վար իտի .

Պիր միլ դատար աշըդտա տուրմագտա օլան պըրիդ սէփինէսինտէն պիր զէնճիր սէտասը իշխտիլիալ , սէփինէնին նըրանիթ հառւդ դարշըսընտա տէմիր աթմըշ օլտու զու անլաշըդար .

Կէմինին տէմիլէնմէսինաէն , էրթէսի կիւն դուրսանլարըն ուժադ սանտալար իլէ տըշարը չըդաճադ-լարընա շիւսկէ գալմատը . վաղաւա Գօլոնլար իպրազը չէճամթէ հազըր խոելէր տէ , իհթիյաթլը տավրանմայը մինասիպ կէօրափիլէր . էկէր դուրսանլար եալբնըլ սահիլ պօյունը կէղէրլէրաէ , Գօլոնլար վիճուտլէրինի իխս-փա խոելպիլիրէր իտի . պէլքի եալբնըլ Մէրսին նէջըն-տէն սու ալմադ իշին տըշարը չըդաճադլար իտի քի , օ հալտէ իչէրտէքի քէօրափիլէրի , վէ շըմինէլէրին ըս-լահաթլնը կէօրէմէյէճէքլէր իտի .

Սիյրոս Սըմիթ շիմոփ կէմինին սուրէթըլ միւտհիշէ-տէ միւսէլլահ օլտուլունը պիկիյօր իտի . կէմիտէ.քի թօրլարա ուժադ թիւֆէնկլէր իլէ նասոլ մուդապէլէ օլունաճադ իտի , միւհէնտիս պունը իխմարտէն սօն-րա .

— Մամտփիհ մէվդըմըլ զարարարդ տըր , տիւշ-մէն , սույըն ալթընտա դարմն կէօրին մէճրասոնը պու-լամազ ա՛ , կըրանիթ հասւզա չըդամարը տա զայրի գա-պիլ աիր , տէմէսի իլէ , Ժէտէն .

— Աճէպա չոգլըգ մը տըրլար , մէսէլա օն օն իրի ժեշի բատտէսինտէ օլուրլարսա հագլարընտան կէլի-լիլ , տէտիյի սըրասատ , Ե.յըրթլն իլէրէյէրէ.ք .

— Միւսիւ Ակյրոս , սիլտէն պիր միւսատատէ թա-լէսլ խոելնէյիմ , կէմիյէ գատար կիտուալ թայիփէլէրին ատէթինի վէ աէրէճէյի դուրվէթինի անլամադ իսթէ-յօրում տէյինճէ , Սիյրոս թէրէտտիւտ իլէ .

— Հոյաթընըզըլ թէհիքէյէ իլդա իթմիւ օլուր-սունըլ , տէտի .

— Նի՞շին իթմէյիմ .

— Պու վազիփէնսիլին խարիծինտէ սիր չէյ տիր :

— Պէն վազիփէմտէն խարիծ չէյլէր եարմազա-մէճպուրըմ .

Ժէտէն . - Ոանտաւլ իլէ մի կիտէճէ.քսինիլ .

— Խայր եխոցէրէ.ք կիտէճէյիմ .

Հալապէր . - Էկմի սահիլտէն սիր սկուչուգ միլ դտտար ուղադ տըր .

— Պէն էյի եխոցէրիմ միւսիւ հալապէր .

Ե.յըրթլնն խարար իւղէրինէ միւհէնտիս թարա-ֆընտան թէ.քլիփի դապուլ օլունտու իսէ տէ , Պանգ-րօփ .

— Պէնտէ պէրապէր կէլիրիմ , տէտի .

Ե.յըրթլն . - (Ծիտտէթլէ.) Տէմէ.ք քի պէնտէն շիւպ-հէլէնկյօրսունըլ , (եալաշ սէտա իլէ) հայֆաքի շիւպ-հէլէնմէյէ հաղդը վար .

Սիյրոս . - Խայր , Պանգրօփ սիդտէն շիւպհէլէնմէ-յօր , սիլ սէօղիւնիւ եանլըլ թէլադգը կըլետինիլ .

Պանգրօփ . - Էվլէթ , պէն եալբնըլ Ոէլամէիլ ա-տասընա դատար պէրապէլ կէլմէ.ք իսթէյօլում , պէլ-քի խապիս հէրիփէլէրին պիրփիս գարայա չըդմըլ տըր . օ հալտէ միւտափտա զըմնընտա իրի քեշի լողըմ տըր . էկէր չըդմըլ տաէմ եօդ իսէ պէն ատատա պէ.քլէրիմ , Ե.յըրթլն տա եալընըզնա կէմիյէ կիտէր .

Պէօլէճէ գարար վէրիփիս Ե.յըրթլն իլէ Պանգրօփ արդատտաշըր իլէ պէրապէլ սահիլէ էնտիլէր , Ե.յըրթլն տէնփիլին պէրուտէթինէ սայանմադ իւզըէ սոյունուպ վիճուտինէ տօն եալը սիւրտիւ , Պանգրօփ իլէ նապ սանտալը կէթիլտիլէր . Ե.յըրթլն վէ Պանգրօփ սան-

տալու պինտիլէր, սատթ օն պուշտառ սահտակ կէօդէ կէօրփւնմէղ օլուպ Աէլամէթ ատասընա եանաշտը . Եյըթըն սէսսիդ սէտասըդ տէնիդէ տալըլ կէմըէ տօղու իլէրէմէյէ սլաշատը, Պանդրօֆ իսէ պիր քէնարէ սօդուլարադ Եյըթընըն ավտէմինէ պէքլէյօր իսի .

Եյըթըն, Եորբո՞ սատթ սօնրա վիրուտինի քիմ-սէյէ սէզակրմէյէրէ կէմիյէ վասըլ օլառու, վէ հէման դէնճիրինէ սարլըլըլ պիր աղ թէնէֆֆիւս իյլէտի, պատէհու պոչ թարաֆընա գատար եիւքաէլտի, օրա-տու գուրումագ իւղոէ Թայիֆէ չամսչըրլարը ասրմրջ օլուուլունտան, Եյըթըն այալլնա պիր բանմալօն կէմիտի, թայիֆէլէր հէնտու ույումամըշ օլուպ գօնուշ-մադտա վէ շարդը սէօյլէմէքտէ իսիլէր րի, Եյըթըն շու սէօզէրի իշիթարի .

— Պիզիմ Պըրիդ հագլդաթէն Էյի մալ ալըր .

— Մէրկյրի րէք կիւդէլ կէմի տիր .

— Նօրփօլդ կէմիծիլէրի արդառնա ախշախինիէր,

Թութապիլլէրսէ աշգ օլուն .

— Եաշասըն դարբանըմըրդ .

— Եաշասըն Պօպ Հարրոյ .

Եյըթըն շու մոքեալէմէյի իշիթակի վադըթ հա-սըլ կյլէտիյի թէնսիր նադապիլի թարիփ աիր . ղիրա Պօպ Հարրոյ իսմի, Եվլէնէ քէնսինին շէրիփի ճինա-յէթի օլան ճէտուր կէմիծիլէրտէն պիր ճանինին օլուու-դունը խաթըրլամըշ իսիր . սէփինէնին թայիփէսի պիր թարափտան չադարադ եիւքսէք սէտա իլէ գօնուշ-

տուդլարընտան, աթիսէքի մալիւմաթըլ ալտը .

Եշոյլէ քի եվլէլ էմիլտէ Սիրկյրինին թայիփէլէրի նօրփօլդ հարսխանէսինտէն ֆիրար իմմիշ Ինկիլու ճա-նիէրինտէն միւրէքքէտ օլուպ, Պօպ Հարրոյ ավէնէսի

իլէ պէրսպէր պիր թագրիալ մահրէստէն ֆիրար իտէ-րէք, Նօրփօլդ ատասը դարշըսընտա տուրան պիր կէ-միյի զապիթ վէ թայիֆէլէրինի թէլէֆ իմտիրտէն սօն-րա կէմիյի դարբան սէփինէսի իմմիշէր, վէ պիր սէ-նէտէն պէրի պահրը Մուհիթտէ իճրայի շէգավէթէ պաշամրշլար իսիր . Եյըթըն տախի մուգ ատտէմա պէօյ-լէ եաբմադ իսթէմիշ իսիր, զաթէն Պօպ Հարրոյ Եյըթ-թընը րէք ալա թանըմագտա իսիր .

Թայիփէլէրին էքսէրիփի սէփինէնին արգա թարա-փընտա թօրլամնմըլլար . պաղըլարը տախի կիւվէրթէ իւ-զէրինտէ եայըլըլլար իսիր .

Քէղակիր Եյըթըն դուրսան սէփինէսինին Լինգօլն ատասընա որրի թէսատիփ էսէրի օլարադ կէլմիշ օլ-տուզունը անլատոր . ֆիլ հագըդա գարթան Պօպ Հար-րոյ, Սիրոս Սըլմիթին զաննը իւղոէ, զայրը մալիւմ պիր մէփղըյա մուվասըլէթինտէն մէմնուն օլարադ, օրայը թէֆթիշ, վէ լուզումը թագտիրինտէ էշեայի մէսրու-գա սադլամադ վէ սէփինէյի սըղըշտըմագ իսթէմիշ իսիր .

Տէմէք Գօլօնլար պէօյիւք թէհիփէտէ պուլունու-յօրլար իսիր . գուրսանլար գարայա շըդար ըլքմազ իւք իշէլի Գօլօնլարը թէլէֆ իմմէք օլաճադ իսիր . Գօլօն-լար իշին ֆիրար իմմէք տէ գապիլ տէյիլ իսիր . կէմի դուրսանլուդա կիթսէ պիրէ, հայտուտարան ատատա պէշ օն քիշի գալաճագլարը տէրփեար տրը . պինսէն ալէյհ պիր թէրէտտիւա պու ճանիլէրի հէլաք իմմէ-մի, վէ պու խուստաստա հէր տիւրիլիւ շարէյէ միւրա-ճաամթ իյէմէլի իսիր .

Իշմէ Եյըթըն պէշոյլէ տիւշինիւալ անճագ պու-նըն գապիլ օլուու օլմայաճագընը պիրմէք իւզրէ, կէմի-տէքի ալաթը թախրիպիյէնին տէրէճէյի գուվէլէթինի ,

վէ թայիփէլէրին ատէթինի անլամագ լաղըմ կէլիյօր իտի . Ե.յըրթընըն կէմիյէ վիրուտինտէն պիր սաաթ սօնրա թայիփէլէրտէն չօղու սըզմըշ, վէ կիւվէրթէտէ եանան ֆէնէրլէր տէ սէօնմիւշ օլտուղունտան , հիւքմ- ֆէրմա օլան դարանլրդ սայէսինտէ սէֆինէնին պաշ կիւվէրթէսինէ չըդտը . Ե.յըրթըն կիւվէրթէյի տէվր ի- տիպ , տէօրթ ատէտ միւքէմմէլ թօր պուլունտուդունը վէ պունլարըն ուսուլը ճէտիտ իւզրէ արդատան տօլմա ճընստան օլտուղունը կէօրտիւ . կէմինին կիւվէրթէսին- տէ անճագ օն քիշի վար իտի իսէտ տէ , միւթլագա ալթ դաթտա պաշգա թայիփէլէր օլաճաղընա շիւպհէ օլու- նամազ իտի . զիրա Ե.յըրթըն սէօղէրինի տինլէյէրէք , կէմիտէ էլլի քիշի դատար օլտուդլարընը անյամրջ ի- տի :

Ե.յըրթըն արթըդ կէրի տէօնիւպ պիւլտկյինի ար- դատաշլարընա սէօյլէմէք իւզրի կէմինին պաշ թարա- ֆընա տօղրու իւէրլէտի . ֆադաթ վաղիփէսինտէն զի- յատէ իշ կէօրմէք իսթէյէն պու ատէմին զիհինինէ զա- յէթ ճէտուրանէ պիր ֆիբիր կէլտի քի , պու վիւփիր , հայաթընը ֆէտա իտէրէք ատա իլէ Պօլօնլարը գուր- թարմագտան իպարէթ իտի , էլպէթտէ Սլիյրոս Նըմիթ էլ- լի նէփէր միւսէլահ հայտուտլարա գարշը կէլէմէյէնէք իտի . պինաէն ալէյհ Պօլօնլար մահու օլաճաղլար իտի . ո հալտէ քէնտինի գուրթարարագ , վէ ինսանը քեա- միլ իտէն նամուսքեար ատէմիէրին հայաթընը , քէնտի հայաթընը ֆէտա իտէրէք գուրթարմագ ֆիկրինէ տիւշ- տիւ , ֆազլա օլարագ Ե.յըրթըն « Նու կէմինին գուր- սանլըգլա Ի.ինգօն գարշըսընա կէլմէսինէ սէպէպ պէ- նիմ , զիրա Պօպ Հարրույ գուրսանլրդ ֆիկրինի պէնտէն ալմըշ աըը , վէ նիհայէթ իւլ էմր նայիլի մագսատ օլա- րագ գուրսան րէյիտ քէսկիպ Ի.ինգօնա վասըլ օլմուշ

աղը » տէյու տիւշիւնտիւ . Եյըթլըն պու նօդթայը տիւշիւնտիւքնէ քէսպը տէհչէթ իյլէյուպ , հէման կէմլցի օլանճա թայիթէսի իլէ պէրհէվա իթմէք , վէ քէնտիսէ պէրտպէր մահիլ օլմադ իսթէտի :

Եյըթլն պու ֆիքր իլէ պիլա թէրէտափիւտ պարութ անպարընա կիթմէք իւզրէ կիւվէրթէտէն աշազը էնտի , թայիթէլէր թէմամէն սըզմըզ ուզանմըզլար իտի . տիլէյին ափոխնտէ պիր ֆէնէր եանըյօր , գէնարընտա տախի միւխթէլիֆ սփահլար պուլունոյօր իտի . Եյըթլն տօլու պիր բէվօլվէր ալըսպ պարութ անպարընա տօզլու իլէրէմէյէ պաշլատը , գարու գաբալը օլմազըլա Եյըթլն գուզէթլի էլլէրի իլէ քիլիտի գաղըլըտը . Քիլիտ գօրարագ գարու աչըլաը . . . պու արալըգ Եյըթլնըն ու մուզունա պիր Ել տօդունտը . գարանլըդտա ու զուն պօյլու վէ իրի վիճուալը օլառուզու կէօրիւլէն պիր ատէմ .

— Օրատա նէ՞ եաբըյօլառուն , տէյէրէք էլինաէք. քի ֆէնէրի Եյըթլընըն եխոզիւնէ թութտու , Եյըթլն կէրի աթըլըտը , ֆէնէրին զիյասը իլէ պու ատէմին Պօպ Հարրույ օլտուզունը թանըմը իսէ տէ , Փադամթ Պօպ , Եյըթլնը էօլմիւշ զանն իտէրէք պիթթապի թէշխիս իտէմէտի . Պօպ , Եյըթլնը բանթալօնընտան թութուպ .

— Օրատա նէ՞ եաբըյօլառուն , տէյու թէքրար սօրտու . Եյըթլն ճէվապ վէրմէքսիլին Պօպը շիտաէթլէ իթտի , կիւվէրթէյէ ֆըրտամագ իսթէտի , Եյըթլն էմթրաֆընտա եըզըլը պարութ ֆըրշըլարընա պիր աթէշ իթմէտ մաթլուպ հասըլ օլուր իտի , լափին զէվալը ատէմ մէյտան պուլամատը , շիւնքի Պօպ .

— Պուրացա գօշուն չօնուգլար , տէյու պազըր-մասը իլէ իփի իւչ գտրուան ույանարագ . Եյըթլնըն

իւղէրինէ աթըլտըլար , ֆաղաթ գուվվէթի կ:յըրթըն անլէրին հիւճիւմինտէն դուրթուլարադ րէփօլէրինի ի-քի տէփա աթէշլէտի , կիփ գուրսան եէրէ եռուվարլան-տը , քէնախիս տէ ումուզընտան պիփ գուրսանըն սա-վուրտուղը բըչագ իլէ խաֆիֆճէ եարալանտը .

Պոպ , պարութ անպարոնըն դարուսընը դարամըշ օլմազըլա , կ:յըրթըն արթըրդ ֆիքրինի իճրա խաէմէյուպ զ աշմադ իսթէտի . լարին ֆիքրար գապի՛լ մի . մամափիհ կ:յըրթըն հէր շէյի կէօդէ ալուըրմըշ օլտուղունտան ի-դի աթէշ տահա իթտի , պունլարտան պիփի Պոպա թէ-սատի ֆլէ խաֆիֆճէ մէճրուհ լյլէտի , տիկէրի տէ պիր հայտուա տահա եէրէ սէրտի , աթէշի միւթէադըլ կ:յըրթըն հէման կիւվէրթէ մէրտիվէնինէ տօղրու դօշ-մայա պաշլատը , օրատա պուլունան ֆէնէրի այազը իլէ բարչալատալ , վէ օրթալըդ զիֆիր կիսի գարանլըդ իշինտէ գալտը :

Պու էսնատէ աշազը իրի իւչ դուրսան էնիյօր ի-տի , կ:յըրթըն աթէշ իթտի , իշէրինտէն պիրի մէրսի-վլնտէն հուվարլանտը , տիկէրթէրի շաշըրարադ կիւվէր-թէյէ գաշուըլար , կ:յըրթըն իրի ատըմտա կիւվէրթէյէ շըդտը . կիփ սանիյէ սօնրա տախի պօղազընա սարըլա-րագ քէնտինի պըրագ մամադ իսթէյէն պիր գուրսանըն եիւղիւնէ դարշը րէվոլվէրինինին սօն գուրշունունը սա-վուրմասը իլէ տէնիզէ աթըլմասը պիր օլտու .

կ:յըրթըն պիր գաշ գուլան աթար աթմաղ տէ-նիղին սաթհընա եալմուր կիսի գուրշուն եազմսցա պաշլատը . Պանդրօփ սէլամէթ ատասընտան , ափկէր-թէրի տէ շըմինէրիտէն շու սիլահ սէտալարընը իշիթ-տիքլէրի վագրի՛թ գէփէլատէ էնտիշէյէ ափի շմիւշէր . վէ թիւգէնկէր ումուզըլարընտա հազըր պուրունմուշ-էար իտի , Գոլօնլար , կ:յըրթընըն իտամ իտիւլիյինէ վէ

գուրսանլարըն տա կիճէնին դարանլըլընտան իսթիփա-տէ իտէրէք ատայա հիւճիւմ իտէճէքլէրինէ շիւունէ իթմէյօրլար իտի :

Գոլօնլար պու էնտիշէտէ իփէն եարը կիճէլի եա-րըմ սաամթ կէչէրէք իրի քիշլի համիլ օլմն սանտալ սահիլէ եանտշտը . ճիւդիլ ումուզընտան եարալը պու-լունան կ:յըրթըն իլէ Պանդրօփ , շըմինէրտաէ պէքլէ-յէն տօսթլար թարափընտան քէմալի մուհասէթլէտ տէ-րադու խափլալիէր . կ:յըրթըն մալիւմիւմիդ օյան վլ-դարդու անլաթմաղլա պէրսոպէր , կէմիյի պէրհէվա իթ-դարայը անլաթմաղլա պէրսոպէր , կէմիյի պէրհէվա իթ-մէք հագդընտարի թասավիլուրը մէրտանէսինի տախի կիվէմէտի :

Մամափիհ իշ ազըրլաշմը իտի , դուրսանլար ա-տանըն մէսըրիւն օլտուղունը անլամըշ օլմալարը իլէ հիւ-ճիւմ իտէճէքլէրի աշկէեար իտի . մէտէօն պունըն իւղէրինէ .

— նէ եարալըմ , պիուլ տէ ֆէտայի ճան իտէրիկ , տէտի :

Միւճէնտիս . — Միւնթալըր օլալըր .

Պանդրօփ . — Միւսիս . Միյրօս , պիր թարիդը սէլա-մէթ կէօրմէյօրմուսընըլ :

— կ:յէթ Պանդրօփ :

— նէ , էլլի րիշլիյէ գարշը ալթը քիշի օլտուղու-մուզ հալտէ տախի . . .

— Ալթը քիշլիյդ ամմա . . . ունուտոյօլմույըլ քի . . .

— Քիմի ունուտոյօրուզ :

— Էպէլա ինայէթը թաղպանիլէյի , սօնրա տա . . .

Միւճէնտիս սէօղինին ալթ թարափընը կիմալ իթմէտի :

Նիթ Հառողան քիւլիս, յեթի մուհիմմաթ վէ ճեպիսանէ կեթիրափիէր . պատէհու միւհէնտիսին թէրիդիսլ իյլէտիյի հարապ բըլանը միւնիւպիննէ հարագէթէ պաշլանըլու . շէօյլէ քի Սիյրոս Սըլիթ իլէ Հարապէր շըմինէլէրաէ գալութլար քի . օրատան Կըրանիթ Հառուղ էօնիւնտէքի սահիլ պօյտնը միւտաֆաա իտէճէքլէր իտի .

Թէտէօն Աիբէլլա իլէ նսազ , Մէրսի նէհըի մանսէ-պինտէքի դայալար արասընտա կիզլէնտիլէր . Ելլըթըն իլէ Պանդրօֆ տախի սանտատէ պինուպ Սէլամէթ ա-տասընա կէշտիլէր քի . օրատա այրը մէվգըտա պէքլէ-յէճէքլէր , վէ շայէտ Սէլամէթ ատասը աիւշմէն թա-րաֆընտան իսթիլա օլունուրա , տէրհալ Լինդօնա կէ-լիս էն զիյատէ թահաը թէհիքէտէ օլան մահալէ շի-թապան օլաճագլար իտի .

Թագըմըար միւտաֆաա նօգթալարինա տաղըլմազ-տան էվվէլ հէր քէս սիր պիրինին էլինի սըգտը , պէշ տագըդա սօնրա հէր թագըմ ինթիխապ իտիլէն մա-հալի միւտաֆաայա եէրլէչմիշ իտի .

Սաամթ սապահէյին ալթը պուչուգտաա կիւնէշին տօղմաոը իլէ սիս տաղըլմայա պաշլայըալ , լէնկէրէն-տազը շէքալէթ օլան կէմինին՝ ատայա տօղըու շէվիր-միշ օլտուզու աէօրթ ատէս թօթլոր թէմամէն կէօ-րիւնտիւ . Ոիյրոս Սըլիթին թախամինի իւղըէ ա-տայա պիր սլուչուգ միլ գատաար պախու օլան կէմինին մէնհուս սիյահ պանտէրասը թէմէվվին ծ իտիյօր իտի . միւհէնտիս տիւրապինի իլէ կէմինին կիւվէրթէսինտէ երմի գատաար գուրսանլարըն տօլաշտըլընը . վէ իշլէ-րինտէն իրի գուրսանլըն տիւրապիննէր իլէ ատայը թէփ-թիշ իլմմէքտէ օլտուգլարընը կէօրտիւ . Գագաթ կէ-միտէ էսէրը հարագէթ կէօրիւլմէյօր իտի .

3

Կիճէ հատիսէ զուհուր իթմէտէն կէչտի . Գոլօնլար շըմինէլէրտէն այրըլմայարադ սապահա գատար պէ-լէտիլէր , գուրսանլար թարաֆընտան դարայա չըդմադ իմարէլէրի կէօրիւնմէտիյի կիպի , թիւփէնկ սէոլէրի տէքէսիլտի , սապահէլէյին կէմի գաթը պիր սիս իշխնտէ արդը վիճուտ իթմէքլէ , Ալյրոս .

— Տօսթլարըմ , սիս թէմամէն դայիլ օլմաղտան էվլէլ , եաբաճաղմըզա պիր գարար վէրէլմօ , սիս պի-զի անլէրին նազարընտան սագլայօր , եալտրզըմըզը ասլա սէղէմէզէլ , հէր պիրիմիզին էլինտէ պիր սիլահ պուրունուա , պարութի իլէ գուրչունումըդ տախի չօդ օլտուզունտան աթէշ իթմէքլատէն սագընմայաճաղըզ , պիզ թիւփէնկ գուրչունընտան , կիւլէտէն գորդմայըզ , չիւնքի գայալար արդարընտան աթէշ իտէնէյիզ , Կը-րանիթ Հառող թարաֆընտան ասլա աթէշ իթմէմէլի-յիլ քի . օրանըն Փարտընա վարըպ աթէշէ թութմա-սընլար , զիրա պիր գաչ կիւլէ սավուրուրլարսա իդա-մէթկեահըմըզը Փէնա հալտէ ախւչարը խասարաթ օ-լուր . լազրո՞ օրան մատուէ գուրսանլարն միւմքին մէրթէպէ ատէթմէլէրինի թէնդըս (պակուեցնել) իթմէք . վէ էլէրինէ տիւշմէմէք տիր . խիւլասայի քէլատմ գուր-սանլար գարայա չըդմադ իսթէտիքճէ , գէնտիմիզի կէսոթէրմէտէն միւտափատ իթմէլցիեզ , հէր պիրիմիզէ սէքլիլ թանէ տիւշմէն իսապէթ իտիյօր , պու տիւշ-մէնէր էօլտիւրիւլմէլի տիր :

Պու նութգան սօնրա նապ իլէ Պանդրօփ Կըրա-

Հեր հարտէ Պօող Հարբոյ իրէ սպիշնէսի , կիճէ կիշմիաէ վագուս կելէն հարի էյինէ անլայամամրշլար , ճէպիսանէ դարբուընը դըրան վէ իշլէրինտէն պէշ քիշի թէրէփ իտէն օ չըպլադ տտէմին աէնիդտէ վուրուլուալ վուրուլմատըլընը պիլմէյօրդար իտի . Գուրսանլար էվլէլ էմիլատէ տառնըն մէսրիւն օլառուզունը փարզ իթմիշլէր իսէ տէ . սարին օլանլար չօդլուդ մը տըր , տէյիլմի տիր . դուվլէյի միւտափուրէրի նէ հալտէ տիր , իշմէ Պօող Հարբոյ պունլարը տիւշիւնէրէք , իհմիյամիտ բայէթէն ամէշէ պաշլամադտան էվլէլ միւտափաալարըն տէրէճէյի դուվլէյմինի քէշփ իթմէք իսմէյօր իտի . հալ պու քի ատատա մէսրէնէ պէնզէր պիր չէյ կէօրէմէտիյի կիտի , հիշ տտէմտէ կէօրիւնմէյօր իտի .

Պիր պուչուդ սատաթ կէչտի կէմիտէ ասարը իտուրուն կէօրիւնմէտի . անճադ սատաթ սէքիլտէ Փօլօնլար տէնիղէ պիր սանտալ էնտիրիլտիյինի կէօրտիւլէր . սանտալտա եէտիր քիշի օլուպ տէօրտիր . քիւրէքտէ , պիրի տիւմէնտէ , իրիսի էլլէրինտէ թիւֆէնկ օլարադ էժրափը կէօդտէն կէշիրմէքտէ , վէ պիր թանէսիտէ էլինտէքի ըսդ անտիլ իլէ սույըն տէրինլիյինի էօլըմէքտէ իտի . պու հալտէն Պօող Հարբոյըն միւմըին մէրթէպէ կէմիսինի ատայա եազ լաշուըմադ վէ էօյլէճէ ամէշէ պաշլամադ արզուսընտա պուլունտուզու անլաշլըյօր իտի .

Սանտալ ատայա եազ լաշըպ տուրտու . տիւմէնտէ պուլունտա ատէմ եանսաշաճադ մինասիտ պիր նօդթա արամադտա իքէն , պիրտէն պիրէ իրի թիւֆէնկ բութլատը . Սէլամէթ ատասը դայալարը իւզէրինտէն ուփադ պիր տիւմտն դարդաը , տիւմէնճի իլէ ըսդ անտիլ թութան դուրսանլար սանտալ տէրունինէ տէվըրիլտի :

ԵՐԵՐԹԸՆ իլէ Պանդրօփըն գուրշունը անը վաճիտուէ
հէտէֆէ իսապէմ իթմիշ իտի :

Օ անտէ կէմիտէ շէտիտ պիր ալէվ կէօրիւլտիւ ,
աիւման դապարաը վէ իրի պիր կիւլէ կէլիոլ Մէլամէթ
ատասր դայալարընա չարբարագ թաշարը բարչալատը ,
ԵՐԵՐԹԸՆ իլէ Պանդրօփ եալընըզ դայալարըն դըրըլոր-
զընը թէմաշա իլէ իրմիփա իթմտիլէր . սանտալտան պիր
չօդ սէտայի հիտաէթ իցիտիտի , տիւմնէ պաշգասը
կէշտի վէ քիւրէքլէր թէքրար տէնիդէ տալաը . զանն
օլունտուղու իւզրէ սանտալ կէմիյէ ավտէթ իտէնէք
եէրաէ , ատաճըզն պուրնունը տօլաշարադ գուր-
չուն մէնզիինտէն դուրիմուլմագ իշին օլանճա գուվ-
վէթի պազոյէ վէրէրէք քիւրէք չէքտիքլէրի կէօրիւլ-
տիւ . Սանտալ՝ կէմինին թօբլարընա սըղընարագ Մէր-
սի տէրէսինէ տօղլուլտու :

Սանտալտաքիլէրին նիյէթի ատաճըդ իլէ Լինդօ-
լըն ատասընտաքի պօղազա կիրուպ , օրստա սլուլու-
նանլարը կէմինին կիւլլէլէրի , եանի իրի ալժէշ ողէյ-
նինտէ պըրագմագ իտի : Եիրմի տաղըդա սօնրա սան-
տալ Մէրափ էօնիւնէ կէշտի , պու արալըդ տէնիկ եխք-
սէլէրէք սուլար շիտտէմլէ տէրէյէ տօղըու ճէրիյան
կյէշակիյինտէն , սանտալը կէօմիւրմէյէ պաշլատը , անը
վաճիտուէ իրի թիւքէնկ տահա բաթլատը . մէտէօն իլէ
նապըն գուրշունլարընաան իրի քիշի տահա սանտալըն
տէրունինէ տէվրիլտիլէր :

Կէմիուն Մէրափ տէրէսի տօղընատա կիւլէ ալմըլ-
տը իսէ աէ , օրատա տախի թաշլար գօբարմագտան
պաշգա նէթիծէ վէրմէտի . տէրունինտէ սաղ օլարագ
իւշ քիշի գալմըշ օլան սանտալ ճէրիյանէ գարըլմըշ
օլուուղունտան , Մէլամէթ ատասը իլէ Լինդօն պէյին-
տէքի պօղազը օդ կիպի կէշէրէք կէմիյէ տօղու իլէր-

լէմէյ պաշտառը . միւհենտիսին իթիխաղ է յլէտիյի թէտպիրին նէ տէրէնէ մուվաֆըդ օլտուզու կէօրիւլափ :

Սանտալ կէմիյէ վասըլ օլտուզու սըրատա սէփինէտէ տէհչէթ սէտալէրի իշխտիլափ . իւշ տէօրթ թօր տահա աթըլտը քի , անլէրաէ սայըրլարը կիսփի նէթինէսիզ գալաք . կէմիտէն սանտալա տէրհալ օն իրի քիշի կիրտի . քէզալիք տէրունինտէ սէքիզ գուրսան պուլունան սիր սանտալ տահա էնստիրիփիպ , սիրիսի Սէլամէթ ատասընա , տիկէրիտէ Մէրսի նէհրի մանսէպինէ տօղրու իլէրլէմէյէ գօյտւլառու . Պանդրօֆ իլէ եյըրթըն , արթըդ . մէվդըլարընաա տուրամայաճագլարընը անլայըպ , սանտալ մէնզիլի մադսատէ կէլիր կէմէղ իրի աթէշ տահա իթափիլէր . սանտալըն իչէրիսի թէքրար գարըշտը . եյըրթըն իլէ Պանդրօֆ պէշ օն էլ սիլահ տահա աթարտագ հէման սանտալլարնա բարիպէն արօղազը կէչոտիլէր , վէ սէֆինէտէն կէլէն իրինճի սանտալ , ատանըն պուրնունը տոլաշմատան շըմինէլէրէ տախիլ օլտուգլարը էսնատէ , գուրսանլարտա Սէլամէթ ատասընա չըդըպ հէր թարափը արանմադա պաշլատըլար :

Իրինճի սանտալ Մէրսի մանսէպինէ վասըլ օլտուզունտա , օրատա իրի թիւփէնկ տահա բաթլատը . իրի քիշի վուրտուլու . սանտալը տախի ագընթը գարըպ գայալարա չարբարադ . թուղ կիսփի տաղըթաը . իջնաէքի սաղ գալան ալթը քիշի թիւփէնկէրինի ըսլաթմամատդ իւզրէ պաշլարընտան եօդարը գալտըրըպ սույա աթըլտըլար , վէ քէմալի դահմէթլէ գալրայա դըլըպ Սահիպսիզ պուրունա տօղրու քէմալի սիրաթլա գօշմայա պաշլատըլար :

Սէլամէթ ատասընտա , էքսէրիսի եարալը օն իրի քիշի օլուալ , պունլարըն սանտալը եանլարընտա իսի .

շու հալտէ և ինդօլնտա ալթը գուրսան պուլունոյօր .
տէմէք տիր քի , նահիպսիդ պուրունա տօղրու փիրար
իթմիշէր իտի . ֆադամթ մէնդարէյի վասյիէ թէրէսի-
նին քէօրդիւլէրի դալուըրըմըլը օլտուզունտան , կըրա-
նիթ Հառողէ կիթմէլէրի միւմբին տէյիլ իտի .

Պու էնատէ զուրսան կէմիսի տէմիրի իւղէրինտէ
տէօնէրէք Սէլամէթ ատասընա եագլաշմադ արդուսընը
կէօսթէրափ . ադընթը քէսկիմիշ օլմազըլա Պըրիդ գօ-
լայրդ լու մանօվրա խտէպիլիպ սոզազա կիրմէսի միւհ-
թէմէլ իտի . թամ պու սրբատա Սէլամէթ ատասըն-
տաքի օն դուրսան հէր թարափը կէղակատէն սօնրա
ևինդ օլնա նազըր օլան սահիլէ կէլտիկէր . անը վահիտ-
տէ բաթլայան շէշխանէլի թիւփէնկլէրին թէկսիրի
իլէ իշլէրինտէն իրիսի եէրէ ոէրիլտի , տիկէրլէրի իտէ
եէրտէ եաթման արդատաշլարընը պըրագըմ հէման
սանտալա բադիպ օլալագ աչըլուըլար . Պանդրօփ .

— Տիմէք զուրսանլարըն սէքիդի կիթտի , տէտի .
կըլըլթըն . - կփէնտիլէր , իշ աղըըլաշտը . կէմի
հարագէթ իթմէք իւղիտ տիր .

Պանդրօփ . - կվիշէթ տէմիր ալըյօր , եէլքէնկլէրի-
նիտէ չէօղէյօր :

Վագաա պիր աղ սօնրա Գօլօնլար կէմինին իշլէ-
լէտկինի քէմալի թէկսիր իլէ կէօրիւյօրլար իտի . կէ-
մինին թօրդարընա եադընտան մարուղ պուլունմագ՝
Գօլօնլար իշն բէք թէնկլիքի իտի . Սիյրոս Սըմիթ
պունը տիւշիւնէրէք պիր շարէ արայօր իտի . Կըրանիթ
Հառողա շէքիլիպ օրատա այլար իլէ դալընսա (զիրա
եէյէճէք իշէճէք պուլ տըր) տախի , զուրսանլար ա-
տատափի միւսթէմիրաթը թախիպ , վէնիհայէթ քէն-
տիլէրինիտէ էսիր իտէճէքլէրի տէրփեար իտի .

Պու սրբատա կէմի Սէլամէթ ատասընա եագլաշ-

մըշ , վէ մէղքիս բատանըն միւնթէհայի ճէնուպիսինէ տօղրու իլէրիմէքտէ պուլունմուշ իտի . անլաշըլան Պօսլ Հարրույ՝ շըմինէլէրին էօնիւնէ դատար կիտուպ , թա- լիփէսինին օնտա պիրինի թէլէֆ իտէն միւտաֆիլէրէ կիւլէ իլէ մուգատէլէ իթմէք իսթէյօր իտի .

Պուրսան կէմիսի Ոէլամէթ ատասընըն ճէնուպ պուլունունը տոլաշարադ Մէրսինին դարշըլանա կէլտիյի սըրատա , Պանդրօփ .

— Հայտուտլար կէլիյօր , տէյի պաղըլտը .

Պու էսնատէ նաալ իլէ մէտէօն տախի արդատաշ- լարընըն եանընա կէլտիէր . վադաա պիր գարարը գա- թի վէսիլէճէք զէմանտէ , Գօլօնլարըն հէք պիր ատա- տա պուլունմալարը էլոկմ իտի . զիրա կէմի՝ հէման պօղազա կիրմէք իւզրէ օլտուզունտան , արթըգ զայս իտէճէք պիր սանիյէ եօգ իտի .

Գօլօնլար շըմինէլէրէ շըդտըլար , վէ քէնտիլէրինի կէսոթէրմէտէն իլէրիմէյէ պաշատըլար . կիւլէ վէ թիւփէնի սէսէրիի կէմինին եադլաշտըլընը իշար իտի- յօր իտի . Գօլօնլար՝ թօր իլէ ժօրըն՝ իրի կիւնաէն պէ- րու մահրուս օլտուզու պէօյիւք սալօնա կիրտիլէրի սըրատա , կէմի՝ միւթթասըլ շըմինէլէրտէքի միւտա- ֆաա նօգթալարընը թօրա թութմագտա , վէ գայա բարչալարը հէք թարափա սըշրամագտա իտի .

Սիյրօս Սըմիթին րէյի իւզրէ բէնչէրէլէր եաբրագ ալթընտա սէճր իտիլմիշ օլտուզունտան , կըրանիթ Հառուզըն կէօրիւլէմէյէճէյի իւմիւտ օլունույօր իտի ի- սէ տէ , պախթէտէն դարուտան պիր կիւլէ կիրիպ օր- թա սալօնա կիրտիյի կիպի , Պանդրօփ .

— Եյ վահ , եէրիմիզի էօյրէնտիլէր , պաղըլտը .

Ֆիլհագըդա Պօսլ Հարրույ , իւզէրի տալլար իլէ մէսթուք գայալարա պիր դաշ կիւլէ ալթմաղը իհթի-

յաթլէ մուվամիրդ պուլմուշ օրմալը խտի քի . կիւլէլէր պիր պիրինի թէտքրպէ պաշտառը , վէ ետքրագլարը , տիվարը գօրարարագ դօճա պիր տէլիք աշտը :

Գոլօնլար , բէք միթհիշիշ վազիյէթաէ պուլունուշ յօրլար խտի , մէլճալէրի քէշի օլունմուշ խտի . դարչը կէլինմէլ կիւլէլէր ելըրանիթ հառւզըն դայալարընը թուղ կիսպի տաղըտարագ հէր թարափա սաշըյօրլար խտի . սինաէն ալէյհ հէման էսկի մէճրա տախիլինէ սրպինըպ , մէսրէնի նամնուսքեարանէլէրինի հայտուտլարա պղըրադմագտան պաշտա չարէ գալմամըշ խտի . ֆադաթ թամ պու արսալըգ պիրտէն պիրէ տէհշէթի պիր սէտա իշխալտի . վէ պու միւտհիւշ սէտայը միթէադըպ ճանխըրաշ հայգըրըշլար ըլդար :

Սկյրօս Սըմիթ իլէ լէփիդէրի բէնչէրէյէ սէյիլթամիէր . . . գուլսան կէմիսի , մուգավէմէթի զայըթ գապիլ պիր միւտհիշ սու տիրէյինին թէէսսիրի իլէ հէվայէ եխսքսէլէրէք իրկյէ պէօլիւնսի , վէ օն սանկյէ զարգընտա ճինայէթքեար թայիփէսի իլէ պէրապէր զարդ ու նապէտիտ օլտու :

4.

Գոլօնլար ալէլ տճէլէ աշաւլա էնտիլէր , ժէտէօն քէմալի հայրէթլէ :

— Ճանըմ նէ՞ օլտու տէյու սօրտուզունտա , միւհէնտիս շիտուէթ իլէ :

— Իշթէ պու տէփա անլայաճազըդ . . . տէտի :

— Նէյի անլայաճազըդ :

— Սօնրա սէօյլէրիմ . շիմտի մուհիմմ նօդթա՝ ճա-
նիլէրին մահվ օլտուղ լարընտա տըր :

Ճիւմիսի պիրտէն սահիլէ գօշտուլար , սէֆինէտէն
էսէր կէօրիւնմէյօր իտի , մամափիհ կէմինին պամտը-
ղը եէրտէ պօղաղ սնճադ եխրմի այադ տէրինլիքտէ
օլտուղունտան , տէնիզ ալչալտըզը կիպի հէր հալտէ
թէքնէսի մէյտանէ շըդաճադ իտի . տէնիղին եխրդիւն-
տէ տիրէք բարչալարը գուշ դափէսլէրի եխրդիւյի
կիպի , արա սըրա կէմինին անպար դարադլարընտան
զըշըլար գըրլայարադ սաթհը պահրէ շըդըյօր իտի .
Գագամի պունլար արասընտա կիւվէրթէ բարչալարը
կիպի պիր շէյ կէօրիւնմէյօր իտի քի , պու տա սէֆի-
նէնին մէմուլին զայրի օլարադ պաղթէթէն զարգ ու
նապէտիտ օլմասընը , անլաշըլմաղ պիր մուամմա հա-
լինէ սօդմագտա իտի :

Պիր աղ սօնրա կէմիյէ մէրսպութ օլան իքի տիրէք
իրէրինի դօրարըպ մէյտանէ շըդտըլար , եւըրթըն լլէ
Պանդրօֆ սանտալա բաքիսի օլարադ հէման էշեա թօր-
լամադ իսթէտիքլէրինտէ , ժէտէօն .

— Դարտատա դալան ալթը դուրսանը ունուտու-
յօրմուսունըզ , տէտի . վագաաս սանտալլարընըն բարա-
լանմասը հասէպի իլէ Մէրտինին սահիլինէ շըդըպ սա-
հիպսիլ պուրունա տօղրա . Փիրար իտէն ալթը հայ-
տուտը ունութմադ քեարը աղիլ տէյիլ տիր . Գուր-
սանլարըն Փիրար իթափրէրի թարափա պագտըլար ի-
սէ աէ , հիչ պիր շէյ կէօրէմէտիլէր պունլար միւթլա-
դա կէմինին զարդ օլտուղունը կէօրմիւշէր , վէ տոտա
տալսիլինէ դաշմըշըլար իտի , լաքին Սիյրօս .

— Սօնրա անլէրիտէ տիւշիւնիւրիւղ , վագաաս միւ-
սէլլահ օլմալարը հասէպի իլէ թէհիքէրի խէլէրտէ ,
անճադ ալթը քիշի տիր . ալթը քիշից մուգապիլ ողիզ-
աէ ալթըյըլ , տէտի :

Ելլըրթըն իլէ Պանդրօֆ սանտալա պինիսլ սաթհը
պահրուէ եխւզմէքտէ օլան տիրէքլէրի , եկլքէնլէրի ,
ֆըշըլարը , թափուգ գաֆիւլէրինի , բէֆիդլէրի մուա-
վինէթի իլէ թօրլայըլ շըմինէլէրէ նաղլ իթափիէր . տէ-
նիղին եխւզինստէ բէք աղ լէշ կէօրիւնիւյօր իտի քի ,
անլէրիտէ ագրնմթը աշըզա կէօթիւրմէքտէ իտի :

Պանդրօֆ , զարդ օլան սէֆինէյի թէքրար եխւզ-
տիւրմէք ֆիքրինէ տիւշտիւքի , էկէր պու դասիլու օլ-
սա Գօլօնլարըն վէթանէ ալտէթի տայիրէյի իսմբեանէ
կիրմիշ տէմէք օլուր իտի , Գադաթ պու մէսէլէնին
հալլի եանի թէքնէսինին մուայէնէսի իչին տէնիզին ալ-
չումնարնը սէքլէմէք լազըմ կէլիյօր իտի , էշեա սա-
հիլէ նազլ իտիլակիքտէն սօնրա , աճլըդտան պայըլմա
տէրէճէսինէ կէլմիշ օլան Գօլօնլար գում իւզէրինտէ
թաամա օթուրտուլար , էսնայի թաամնոա թապիյի գուր-
սան կէմիսինին զարդ օլմասընտան պահս իտիլիպ ,
Պանդրօֆ .

— Շու հալի թավսիփ իչին սէօզ պուլմագ միւշ-
կիւլ տիր , զիրա խոյընլար թամ վադթինտէ պէրհէ-
վա օլտուլար , եօդսա կըրանիթ Հառւզ մահու օլտճագ
իտի , տէտի :

Ժէաէօն . - Պանդրօֆ , սէն կէմինին նէտէն պէր-
հէվա օլսու զունը անլայապիլիյօրմուսըն :

— Պունտա անլամսցաճագ նէ՞ վար , պիղի տայի-
մա թօրա թուբթտուգլարը նիհէթլէ , տըդ ախուըզըդ-
տան միւթլագա ճէպիսանէ անպարը աթէշ ալմըշ տըր :

Հարպէր . - Պէնիմ պիր շէյ նազարը տըդդախըլը
ճէլսլ իտիյօր . ճէպիսանէ բաթլասա՝ սույըն իւղէրինտէ
կիւլէրթէտէն գօրմուշ պիր չոդ թահտա բարչալարը
պուլունուր իտի , հալ պու քի եզյէ խմարէլէր կէօրիւն-
մէյօր :

ընտէ օլարագ տէօնմիւշ տիւր տէնիլէպիլիր իտի . Գո-
լօնլար կէմինին էթրափընը տօլաշտըլար , տէնիլ ալ-
շալտըդնա թէլնէնին խասարը կէօրիւնիւյօր իտի .

Կէմինին պաշ թարափը օմուրկանըն իրի ճիհէթին-
տէն եէտի սէքիլ գատէմ արզընտա . սուրէթը միւտ-
հիշէտէ հէմ եիրմի գատէմ ճէսամէթտէ աչըլմըշ իտի .
պուրատա գարանմասը զայրը գատիլ իրի տէլիք աշրլ-
մըշ , իւզէրինի սէթը իտէն պաղըր գարլամա զայպ օլ-
մուշ , վէ էյրիլէրի պիր պիրինէ բապիթ իտէն տէմիր չը-
պըդլարտան էսէր գալմամըշ իտի .

Սուլար էնէրէ.ք կէմինին իչէրիսի գըսմէն մէյտա-
նա չըդմիշ օլմաղըլա միւհէնտիսին թէքիփի իլէ էլ-
լէրինտէ պալմա օլարագ աշրլմըշ տէլիրէրտէն իչէրի
կիրտիլէր . անպար հէր տիւրիւս սանաըդլար իլէ տօ-
լու օլուպ , կէմի , սուտա ազ միւտաէթ գալմըշ օլ-
տուղունտան , սանտըդլարըն չոզու պօղուլմամըշ իտի .
Գոլօնլար քէմալի զայրէթ վէ սիւրաթ իլէ իչինտէքի
էշեայը գարայա նագլ իմատիլէր . Սիյըրօս Սըմիթ կէմի-
տէ հուսուլէ կէլէն խասարը զարփազէյէ քէմալի սիւ-
քիւթիէ պաղմաղտա իտի . սէփինէնին օմուրկասը բար-
շալանտըլը կիսի , պաշ թարագ հէր թարափը տաղրլ-
մըշ . կիւյա կէմինին իշինէ միւտհիշ պիր կիւլէ տիւշ-
միւշ տէ օրատա բաթլամըշ իտի .

Ճէպիսանէ անպարընտա պիր չօգ կիւլէ իլէ պէ-
րապէր եիրմի ֆըչը պարութ պուլուուլար . քէմալի իհ-
թիյաթլա գարայա նագլ իակիլէն պու Փըչըլարըն տէ-
րունինտէ , թէնէքէտէն պիր ֆըչը տահա պուլունտու-
զունտան թապիի ըսլանմամըշ իտի . պուրատա Պանգ-
րօփ , կէմինին զարդ օլմասը ճէպիսանէնին բաթլամա-
սընտան իլէրի կէլմէտիլինի կիթիրափէ մէճպուր օլ-
գու .

Սիյրօս . - Պէնտէ սունտան տօլայը միւթէհայըը
օլույօրում էվլատըմ, ֆադաթ կէմինին թէքնէսինի
մուայէնէ իթալիյմիզտէ զարդընըն սէպէտինի անլարըզ.

Պանդրօֆ . - Էւյ միւսիւ Սիյրօս, կէմիյի գարայա
օթուրալրադ պաթաը տէյի խոտաա խտէմէղսինիդ ա:

Նապ . - Նիշին օլմասըն, պէլքի պօղաղտա գայա-
լար վար տըր :

Պանդրօֆ . - Պօղաղտա պաշըմ գատար թալ եօդ-
աըր տէյի պաշըմը օրթայա գօյապիլիղիմ. միւսիւ Սիյ-
րօս, հէլէ տօղրուսընը սէօյլէյինիդ, չու իշի տախի մա-
հուտ հարիդալէրտէն ատա իթմէյօրմուսընըզ.

Սիյրօս Սըմիթ ճէվապ վէրմէտի, նապ տախի .

— Պըրիդ պաթմաղտան էվլէլ պէօյիւք պիր տալ-
կա իւղէրինտէ գալուզդտան սօնրա զարդ օլուու քի,
պու տա թաճիւպէ շայան տըր զանն խտէրիմ.

Ժէտէօն . - Իսթէր գայայա վուրսուն իսթէր բաթ-
լսաըն, զէմանընտա պաթտըր վէ պիղտէ գուրթուլ-
տուդ :

Պանդրօֆ . - Էօյլէ ամա մէսէլէ պուրատա տէյիլ,
պէն միւսիւ Սիյրօսա սօրույօրում քի, պունտա հալիդ-
իւլ ատէ պիր չէյ կէօրմէյօրլար մը :

Սիյրօս . - Պէն ֆիքիր պէյանն խտէմէմ, Պանդրօֆ :

Վագթը զէնէրտէն պիր պուչուդ սատթ սօնրա
Գոլօնլար, սանտալա պինիպ կէմինին եանընա կիթտի-
լէր. պու արալըդ կէմինին թէքնէսի մէյտանէ շըգ-
մադա պաշլատը. սէմինէ եան խոթիւ եաթմայըդ,
սամբասընըն օյնամասընտան հասըլ օլան ոըգլէթ իլէ
տիրէքլէրինի գըրալըդտան սօնրա, ատէթա պաշ
շաղը տէօնմիւշ վէ օմուրկասը եօդարը կէլմիշ խտի քի,
հէր հալտէ գաարը տէրետան զուհուրա կէլէն վէ ան-
լաշըմայան շէտիտ պիր գու վիէթին թահտը թէէսի-

Լուսայի թէհարրիցաթտա պիր դաշ սաաթ կէջմիշ
տէնիլ եխտակէլմէյէ պաշտամը օլտու զունտան , իշխ-
տէքի էշեանըն պաղըսընըն չըդարըմասը պիղըսրուր
էրթէսի կիւնէ պըբագըբարագ եալընըզ իխրաճ օլու-
նան սանտըղլարըն մուայէնէսինէ պաշլատըլար . պուն-
լարըն չօղունտա դաթ դաթ հաղը էլպիսէլէր վէ հէր
պօյտան գունտուրալար վար իտի քի , արթըդ . Գօլօնլա-
րըն նէ դատար մէմուն օլտուգլարը դօլայ անլաշըլա-
պիւթ :

Թէղալիք սանտըղլար տէրունինտէն թիւթիւն բա-
քէթէրի , սիլահլար , բըշաղլար , թիւթիւնկլէր , մա-
րտնկօղ ալաթլարը , թավշան վէ տէմիլիճի էտէվաթը
վէ հէր նէշլաէն թօխումլար չըդընճա , Գօլօնլար «Հուր-
րա» տէյու հայդըրմադտա իտիլէր . մամնամիհ գուր-
սանլարատան ալթը քիշինին ատայա չըդմըշ օլտու զլա-
րը տա , Գօլօնլարըն մուճիպի էնտիշէսի օլույօր իտի .
պու մատուէ հադդընտա սօնրատան պիր գարար վէ-
րիլմէք թասմիմ օլունտու . շիմոփիք շըմինէլէրտէ սը-
րալանմըշ էշեանըն մու հաֆաղասընա իթինա իտէրէք ,
ո կիճէ նէօվակէթ իլէ պէքէնիլսի իսէտ տէ , հայտուա-
լարտան հիչ պիր էսէր կէօրիւլմէյէրէք կիճէ կէշտի :

Իւշ կիւն միւթէմատիյէն կէմիտէքի էշեանըն իխ-
րաճը , վէ անլէրին եէրէշտիրիլմէսի իլէ կէշիրիլսի .
Էշեալար իլէ պէշտապէր կէմինին քէրէսթէ , տէմիր ա-
լաթ վէ սայիրէսիտէ չըդարըլարը կիպի , գումըն
տախիլինէ կէօմիւլմիշ օլան սէֆինէնին զէնճիլի , տէ-
միրի վէ հաժտա տէօրիթ գըթա թօրը տախի , եյրթըն
իլէ Պանդրօֆըն զայրէմի սայէսինտէ գարայա իխրաճ
իտիլմիշ իտի , Պու էսնատէ շիտութիլի պիր րուզկեար
էսմէյէ պաշլայըպ , պիր դաշ կիւն զարֆընտա կէմի-
յի բարչտայարագ էսէր պըրադմատը .

Կէմինին հանկը միլէթտէն օլտուղունա տայըր էվ-
ըագը բէսմիյէսինի միւհէնտիս հէր թարափտա արա-
մըշ իսէ տէ , պիր միւմքին պուլամամըշ իտի . Կէօրիւ-
նիւշէ նաղարէն , Պօալ Հարդույ , սէֆինէնին սահիպէ-
րինի դաթլ կըլէտիյի կիափի . անլէրէ միւթէալիդ էվրա-
գը տախի մահվ իթմիշ իտի . մամամիհ Եյըրթըն իլէ
Պանգրօֆ սէֆինէնին շէքլինէ պադարագ , Խնկիթէրա
ինշաաթընտան օլտուղունը անլատըլար , Գագաթ սէ-
ֆինէնին նասըլ զարդ օլտուղու պիր միւմքին քէշփ օ-
լունամատը . Հէլէքի նասպ Դեկաեմբերին օթուղունը
կիւնիւ սահիլուէ կէգէր իրէն , օրթասընտան եարըլմը
պիր տէմիր սիլինտիր պուլարագ , պու միւշկիւլի հալլ
իթմիշ իտի . Տէմիր սիլինտիր կիւցա պիր դուվվէյի շէ-
տիտէնին թահալնտա դալմըշ կիսոր օրթասընտան եա-
րըլմըշ ելրթըլմըշ իտի , Սիյրօս Սըմիթ սիլինտիրի արդ-
գաթլա մուայէնէ իթտիկտէն սօնրա .

— Տօսթլարըմ , Խաթրընըպտա մը տըր քի , կէմի
զարդ օլմաղտան էվլէլ սաթհը տէրեատէն եօդալը
դալդըպ իւլիյէ պէօլիւնտիւ , վէ եան իւղէրի տիւշէրէք
պաթտը կիթտի .

— Լվէթ .

— Կէմիյի դալտըրան սու տիրէյինին սէոլէպի զու-
հուրի նէ օլտուղունը անլամադ խսթէյօրմուսընըլ .

— Հայ , Հայ :

— Կոյլէ իսէ պիլինիլ քի սու ակրէյինի մէյտա-
նէ կէթիրէն վէ կէմիյի զարդ իտէն շու տէմիր բարչտ-
ուը արը :

— Պու մը :

— Եվլէթ , զիրտ պու սիլինտիր աթըլան թօրիկ-
տէն գալտն տըր :

— Թօրիկըլ մի :

օլարագ պուրուղումուղ մահուտ սանաբղբատա օ պլրադմիշ տըր տէրիմ թապուրտան կէլոյիցնիզտէ կէօրտիյինիլ աթէշիտէ օ երագմըշ տըր Պէդարիտէ պուլտուղումուղ սաշմա թանէսիտէ օնըն թիւփէնկինտէն չըգմիշ տըր գուրանն թէքսէսինի հէվայէ աթան թօրրիլտէ անըն իշի տիր էլ հասըլ ատատա անլայամատըլըմըզ հէր նէ օլտու իսէ հէր օ ատէմին իճրատթընտան տըր օ ատէմ հէր փիմ օլուրսա օլտուն անա դարշը մէտեռն օլտուղումուղ չիւքրանը իրայէ իթմէշլիյիլ պու տէյնը չիւքրանիյէթի պիր կիւն թէտիյէ իթմէշլիյիդ ։

Ժէտէօն . - Հագդընըղ վար միւսիւ Սիյրօս պիզէ մէնֆաաթը տօգանմըշ օլան պու կիզլի մախլուզըն էլինտէ թապիաթըն խարիճնտէ պիր գուվվէթ վար կըրանիթ չառւղտաքի դույու սայէսինտէ սէօղլէրիմիզի տինլէյուպ նիյէթիմիզէ վագըֆ օլան անէպա պու ատէմ մի տիր անէպա և լըրթըն հագդընտաքի մալիւմաթը միւհթէվի շիշէյի տէնիլէ օ մը աթտը անէպա թօրը կէօլտէն տըշարը աթմըզ ծօղնուզու հէլուք իյլէյն վէ սիղի տալկալար արասընտան դուրթարանտա անէպա օ մը տըր էկէր պունլարը պու կիզլի ատէմ եաբտը իսէ եաբըլան իշէր ինսան էլինտէն կէլիր չէյէթաէն տէյիլ տիր օ հալուք գուվվէյի հարիդ իւլ ատէյէ մալիք տիր սու իշինտէ կէղէպիլիյօլ տէմէք լաղըմ կէլիր ։

Ալյրօս . - Կիլլի մախլուդըն պիր ատէմ օլտուղու պէնծէ մուհագդաղ իսէ տէ հէնուղ ինսանլարըն քէշփ իտէմէտիյի գուվվէթէրէ մալիք օլտուղունը տա թաստիդ իտէրիմ իշմէ էսրար պուրատա տըր էկէր օ ատէմի պուլուրսագ էսրարընըտա անլարըզ շիմոի մէալէ նէ տիր պիլիյօրմուսընըզ քէնտինի կիզէյէն ա-

— Կվվէթ .

— Թօրբիլի քիմ գօյտու .

— Պու խուսուստա պիր չէյ սէօյլէ, յէպիլիրսէմ, օտա , ալէն գօյմատըմ տէմէքտէն իպարէթ տիր . Քադաթ օրայա վաղ օլունմուշ իափ . պիզոէ տէհշէթլիւ թէէսիլինի կէօղիւմիւղ իլէ կէօրտիւք .

5

Դուրսան կէմիսինին սուրէթը զարիպէտէ վու գու պոււշան դարգը . Թօրբիլին մէյտանէ չըդմասը իլէ անլաշըմըշ իսէ տէ , փադաթ թօրբիլ պօղաղա նէրէտէն կէլտի . պու մէսէլէտէն պահս օլունտուղու որբատա , Սլյլոս .

— Արդատա՛ շար , ատայա պիզիմ կիպի տիւշմիւշ եախօտ թէրը օլունմուշ կիզլի պիր ատէմին վիճուտինստէն արթբդ շիւպհէ իթմեք ճայիլ տէյիլ տիր . պիզէ բէք չօդ տէֆալէր մուալինէթը հարիգիւլ ատէսի օլան պու ատէմ աճէպա քիմ տիր , պիզէ պու եօլտա խրտմէթ իտուալտա քիմ օլտուղունը սէթը իթմէքտէն մագսատը նէ՞ ալիր , իշմէ պունու անլայամայօրում . հէլէ իթալիյի խրտմէթլէրէ պադըլըրսա , էօյլէ էլինտէ դուփիէյի շէտիտէսի օլմայանլարըն եաբաճաղը իշ օլմատըլը պէրտհէթէն կէօրիւլիյօր . Եյըըթըլնտա պիզիմ կիպի հայաթըլնը օնա պօրճըր տըր , զիրա պէնի պալօնտան տիւշտիւքտէն սօնրա գուրթարտըլը կիպի , միւթլադա պիր շիշէ տէրունինէ զէվալլինըն պուլունտուղու մահալի մուշիր քեալլըրը գօյուպ եօլումիւղ իւզէրինէ պըրագանտա օ տըր . Եքսիյիմիզի միւհթէվի

տէմի արայալը մը մը , Եօդաս արդուսընա միւթասկատէթ
իտէրէք քէնստինի էօյրէնսմէք իսթէմէյէլիմ մի .

Նազ . - Պէն տէրիմ քի պու ատէմի նէ գատար ա-
րասագ պոշ տըր , զիրա քէնտի նէ վագըթ իսթէրաէ օ
վագըթ պուլասիլէճէյիղ .

Պանդրօֆ . - Էյի սէօյլէտին Նազ : Օ գատար
էջի մէրագ օլմատըղըմ հալտէ չու ատէմին եիւ-
զիւնիւ կէօրմէք իշին ատէթա պիր կէօղիւմիւ ֆէտա-
յէ հաղըրըմ . պանա կէրիցօր քի պու ատէմ իրի վի-
ճուտլը : կիւղէլ , ուղուն սագալը վէ պէյաղ սաչլը
տըր :

Այլրօս . - Էյըրիթըն , սիղ նէ տէրախնիմ պագա-
լըմ :

— Պու խուսուստա րէյ վէրէմէմ , հէր Եաբտըղը-
նրը Էյի Եաբըլմըշ տէմէք տիր , պէն հէր տիւրի մուա-
վէնէթէ հաղըրըմ :

— Թէշէքիւր իտէրիմ սմա պիր ճէվապ վէրմէ-
նիղ տահա մուվաֆըդ օլուր իտի :

— Էօյէ իսէ արդ իտէյիմ քի մէճհուլ վէլինիյ-
մէթի պուլմագ իշին չօդ զայրէթ իթմէլիյիղ , պէլքի
եալընըդ տըր , պէլքի խասթա տըր , պէլքի արդաստաց
իսթէր . պէնխիմ տէ օ ատէմէ գարշը տէտիյնիղ իւղըէ
պէօյիւք տէյնը չիւքընըմ վար , միւթլադա թապու-
րէ կէչըքէք պէնի օրատա կէօրմիշ , գուրթարըլաճագ
պիր ատէմ պուլունառառունը սիզէ իսապար կյլէմիշ տիր
օ հալտէ անըն սայէսինաէ ատամ օլառում աէմէք տիր ,
պունը առլա ունութմամ :

— Գարար վէրիլափի տէմէք տիր , հէր թարաֆը
արայաճազըզ , ատատա կիրմէտիք տէլիք պըրագմայա-
ճաղըզ , մէճհուլ վէլինիյմէթիմիղ պու խուսուստա էլ-
պէթ պիղի ափով իտէր :

Առանցն թէհարըիյաթընա պաշտանմաղտան էվկէլ Գօլօնլար պիր գուչ կիւնլէր մէղրուաթլա մէշղուլ օլուուլար . միւխթէլլիփ սէպղէլէր թօրլանըպ տէրանպար խոիլտի . պատէհու գուրստն կէմիսինտէն չըդալսորդւարը չէլիք թօրլար , Կըրանիթ Հառուղըն գայալըզը առասընտա աչըլտն մաղղալ տէլիքլէրինէ վաղ օլունտու , Սիյրօս Սըմիթ թօրլարը թէճրիւպէ զըմնընտա , պարութ եէրինէ բիյրօդ սիլ խոթիմալ իթմէյէ դարար վէրտի . միւհէնտիս իհթիյաթա րայէթէն պարութը խոարէ իլէ գուլանմագ իսթէյօր խոի .

Թիլ հագըդա օ կիւն Գօլօնլարըն հուզուրընտա տէօրիթ թօրլն թէճրիւպէսի իճրա խոիլտի . բըրօդսիլ խոթիմալ օլունան թօրլար շէտիտ սուրէթտէ բաթլատը , բըրօդսիլն պարութտան զիյատէն նաֆի օլտուղու կէօրիւլտիւ , Գօլօնլար մէմնուն օլտուլար . Հէլէ Պանդրօֆ սէվինճ իլէ միւհէնտիսէ .

— Եյ միւսիւ Սիյրօս , պաթարեամըզա նէ տէրսինիզ , պահրը մուհիթին օլանճա գուրսանը պուրայա կէլսէ , միւսաատէմիլ օլմատըգճա հիշ պիրիսի դարայա չըդամաղ տէտի .

Սիյրօս . — Պանա գալըրսա օ թէճրիւպէյէ կիրիշմէսէք տահա էյի օլուր .

Պանդրօֆ . — Օ տէյիլ ամա մահուտ ալթը գուրսանը նէ եարաճաղըզ , հայտուտարը սէրողէսիթձէ օրմանլարլըզտա պըրագաճա դմըյըզ , պունլար հագըդի ժաղար նէվինտէն օլմալարը իլէ , ժաղար կիպի տիւչարը մուամէլէ իթմէլլիյիդ , եանի վիճուտլէրինի գալտըրմալըյըզ , նէ՞ տէրսինիզ Եյըըթըն .

Եյըըթըն ճէվապ վէրսմէզտէն եվիլ պիր աղ թէրէտիւտ իթտի . միւհէնտիս Պանդրօֆըն պիլա թէճմմիւլ կյրատ կյլէտիյի շու սիւալէ թէճսիւփ իթտի . Ե-

յըրթըն ճէվապէն շու սէօղիկը սէօյլէտիյի կիալի, Պանդրօֆ տախի միւթէէսիլ օլառու :

— Միւսիւ Պանդրօֆ, ողէն տէ օ Ժաղարլէլստէնիմ, ճէվապ վէրմէյէ սէլահիյէթիմ եօդ աըլ :

Եյըրթըն սրու սէօդիւ սէօյլէյիպ եալվաճա եխւրիյէրէք թէպախւա լյլէտի : Պանդրօֆ իսէ իշի անլայարադ :

— Պէն տէ նէ ահմագ իմիշիմ, մամափիչ Եյըրթընըն հէր սիւալէ ճէվապ վէրմէյէ սէլահիյէթի վար աըլ, տէտի :

Ժէտէօն . - Շու հալի նկյաթը իւրվիյէսինէ աէլիլ տիր, քէտէրէնկիզ մազի հադդընատաքի հըսոյցաթինա բայէթ իթմէլյիկուլ :

Պանդրօֆ . - Սնլաշըլաը միւսիւ Ժէտէօն, Եյըրթընը ողէն սիւտէն զիյատէ աէվէրիմ, օնը միւքէտաէր իթմէքատէն իսէ հիշ լադըլաը իթմէմէյի տահա էվլա ատտ խտէրիմ, ֆագաթ շիմտի սրուրասընը պըրագալըմ տա ասըլ մէսէլէյէ ինթիդալ իտէլիմ. ալէնճէ հայտուտալարը ատտատան չըդարմագ խուսուսընտա ասւա մէրհամէթ կէսովթէլմէմէլի տիր :

Ալյրօս . - Պիլա մէրհամէթ թաագիպէ պաշլամազտան էվլէլ, պիլի տահա ասսարը խըյանէթ կէսովթէլմէլէլինի պէքլէմէք իսթէմէ զմիախնիպ :

— Օնլաըլըն եաբտըլլարը քեափի տէյլի մի տիր :

— Պէլքի եաբտըլլարընա հասախմ վէ բէշիման ուուրլար :

— Բէք էյի, մատէմ քի րէյիմէ մաւալիֆէթ իտիյօրատնըլ, հայտէ պագալըմ շունլարա դարշը ուլուվիը ճէնաղ կէսովթէրէլիմ, Յլլահ վէրաէտէ եաբտըլլա նատիմ օլմասագ :

Պիլը չօդ միւղարերէտէն սօնրա Գօլօնլար գուրսան-

Հարա շու եօլտա մուամէլէ իթմէյէ դարար վէրտիլէր .
Եանի հիւճիւմ օլունմայըպ եալընըզ իհթիյախժլա տավ-
րանըլաճագ իտի . մամափին մուգատտէմա սագընտըդ-
լարը ճանափարլարտան պաշդա , չիմոփտէ ալթը հայ-
տուտտան իհթիլազ իթմէք լազըմ կէլիյօր իտի .

6

Դօլօնլարըն էն պէօյիւք արդուլարը , արթըգ վի-
ճուտինէ շիւպինէ օլմայըպ ատա տէրտանինտէ կիզիէն-
միշ պուլունան շախսը մէճհուլը պուլմադ , պունըն ի-
շին վուգուա կէլէճէք թահարրիյաթ էմնասընտա հայ-
տուտլարը տա էլտէ իթմէք , անէլըն ինթիխապ կյլէ-
տիքլէրի մէճնայը կէօրմէք վէ նէ սուրէթտէ եաշատըդ-
լարընը անլամագտան իպարէթ իտի .

Սիյրօս Սըմիթ տէրհալ եօլա չըդմադ իսթէյօր ի-
տի իսէ տէ , պէօյլէ ուղունճա եօլա կիթմէք իշին լա-
զըմ կէլըն մէքիւլաթ , ալաթ ու էտէվաթ վէ էսլիհա
թաշըեաճագ օլան օնաղալարտէն պիլինին այաղը ճիւզ-
վի մէճրուհ օլտուդունտան , զարաւրի հարաբէթ պիլ
հաֆթա դատար թէեխիր իտիլտի . որու ըդլըմտա նո-
յեմիւեր այը յունիս այշնա մուդապիլ օլմազըլա , թամ
եազ մէվսիմի տէմէք օլուալ , էն ուղուն կիւնիէր հու-
լուլ իթտի քի , հէման քէշթ ու կիւզար մէվսիմի ատտ
օլունուր .

Տօդուղ կիւն զարֆընտա մէնզորէյի վասիյէ թէ-
րէսինտէքի իշիէրին արդասը ալընաճագ իտի . աղըլտա-
քի հայվանլարտա միւ հիթաճը խըտմէթ օլտուդունտան ,
էյրըթլնըն օրայա կէօնտէրիլմէսինէ դարար վէրիլտի .

մերգում աղըլտա իրի կիւն դալաճադ վէ հայլանլարըն իհթիյաճընը թէմամէն թէտարիք իտէճէք իտի էսնայի հարաբէժաէ Սիյրօս Սըմիթ, ևյըրթընա .

— Եանընըզա ատէմ դաթալըմ մը , ատամըզ էվ-վէլքի կիսի էմին տէյիլ սիր , տէտի . Փադաթ էյըրթըն պունըն պէյհուտէ օլտուզունը , քէնտինին պիր շէյտէն դօրդմատրզընը ճէվապէն տէրմիյան իլէ , շայէտ աղըլտա եախոտ ճիվարընտա պիր վադաա զուհուրա կէլիրսէ , տէրհալ թէլէկրաֆ իլէ խասիէր վէրէճէյինի պէյհան իթափտէն սօնրա , այըն տօդուզունծու կիւնիւ ևյըրթըն արապայա պիր թէք օդանա դօշուպ աղըլյա կիթտի , վէ իրի սաաթ սօնրա հէր շէյի եէրլի եէրլնտէ պուլունտուզունա տայըը թէլէկրաֆ վէրտի .

Մուրուր իտէն իրի կիւն զարֆընտա Սիյրօս Սըմիթ , Գօլօնլարը թէմամէն թահար մահափազատէ պուլունտուրմադ աղմինէ տիւշիւպ իշէ պաշըտը . պութէշէպիւս տախի կըրանիթ կէօլիւնին ճէնուպ թարաֆընտաքի ունընտա վադը էսկի մէճրայը պիւսպիւթիւն սուլար ալթընտա պլըրադմագտան իպարէթ օլտուքի , նուզուլ վէ սուգութ մաքինասը պիր տէփաշէքիլտիքէն սօնրա , կըրանիթ Հառող քիւլիյէն թահար էմնիյէթաէ դալալադ , հիշ պիր թարափտան հիւճիւմ նագառիլ օլույօր իտի .

Պու իշ պիթտափքտէն սօնրա Պանդրօփ , Պալօն լիմանընա կիտուպ Պօնատուանթօրը կէօրմէք արզուսընա տիւշտիւ . Պանդրօփ՝ կէմինին հայտուալար էլինէ կէշտիյինի իհթիմալտէն ատտ իտուպ զիյատէսի իրէ մէճրադ իտիյօր իտի . պինաէն ալէյհ Պանդրօփ , ժէտէօն վէ Հարպէր կիւնտիւզ թամամընը իթափտէն սօնրա եօլա չըգտըլար . ճիւ մէսախտէ սուրէթը միւգէմմէլէսէ միւսէլլահ իտիլէր .

Նասպ՝ պունլարը Մէջափի տէրէսինէ դատար կէօթիւրիւպ անլէր կէչտիքտէն սօնրա քէօլրիւյի գալտըրտը, արալարընտարի գարար միւճիւպիննէ ավտէթտէ պիր սիլահ աթաճագլար, Նասպ տալսի կէլիալ քէօլրիւյի էնտիրէճէք իտի :

Իւչ արդատաշ տօղրու եօլտան իլէրէմէյէ պաշլատըրար, կըրանիթ Հառւզ իլէ Պարօն լիմանը արասը անճադ իւչ պուչուգ միլ բատաէսինտէ իսէ աէ, Պանդրօփ վէ բէֆիգի սրու մէսափէնին գաթի զէմանընտա թէմամ իրի սաաթ կէշիրտիէր. զիրա եօլտա կիաէր իրէն հէր թարափը արայրալ հայտուտլարտան պուլմադ իսթէ, յօլլար իտի, լաքին հիչ պիր էսէր կէսրիւլմէտի.

Պարօն լիմանընա կէլինտիյի կիպի, Պանդրօփ Պօնատուանթօլըն բարիտ սուտա տուրատւզունը քէմալի մէմնունիյէթէ կէօլիւպ .

— Հայտուտլար պուրայա կէլմէմիշ, զաթէն զէհիրի երլանլար օժ արասընտա կէզէր, օնլարտա միւթլադա Թալրտասիթ օրմանընտա տըր, տէտի :

Հարպէր. - Կէլմէտիրէլի էյի օլմոշ, էկէր կէմիյի պուլտա իտիլէր, պէրապէր կէօթիւրիւրէր իտի պիզտէ թապուր ատասընա կիտէմէլ իտիր :

Ժէտէօն. - Վագատ Թապուրէ կիտուպ ևըրթընըն պուրատա օլտուզունը վէ պուրանըն մէվդըընը մուշիր պիր քեազըր պըրագմտդ լազըր արը :

Պանդրօփ. - Միւսիւ Սիրէլլա, կէմի ասյիմա հարագէթէ հազըր արը, նէ վագըթ իսթէնիրսէ կիտէրիդ:

— Ատատարի թէհարլիյաթ պիթտիյի կիպի Թապուրէ կիթմէք զէմանը կէլմիշ տէմէք ալիր, շուրաը տա խաթըրտա օլտուն քի, համիմիդ օլան շախուը մէճհուլ, լինդօլն իլէ Թապուր հադդընտա պիզտէն զիյա-

տէ մալիւմաթ տահիսկի տիր . օ հալտէ լորտըն վաբօրը
ավոէթ խոէճէ, յինի տէ պիլիր .

— Հարին նէ զարիպ հալ , շու ատէմ պիղի թա-
նըսըն տա պիղ օնը թանըմայալըմ , էկէ գաղաղէտէի-
սէ , նիշին քէնտիսինի կիզէյօր , պիղ նամուլը ատէմ-
լէրիդ , նամուլը ատէմէրին լէֆադաթընտա օլմադ
ֆէնա պիր շէյ տէյիլ տիր . աճէպա լինդօնա արդու-
յի մախսուսը իէմ մի կէտի . իսթէտիյի վադըթ ատա-
տան կիտէպիլի՞ր մի . հալա պուրատա մը տըր , եօդ-
սա աղիմէթ կիչտի՞ր մի .

Իւշ արդատաշ պէօլէճէ դօնուշարադ կէմիյէ բա-
րիպ օլտուլար . Պանդրօփ՝ իւղէրինէ հալաթ սարըլը օ-
լան ուֆադ պապայը մուայէնէ խոէր իքէն , պիրտէն
պիրէ .

— Օ , պու նէ , իշթէ ադըլ էրմէղ պիր շէյ տա-
հա .

— Նէ վար Պանդրօփ .

— Շու վար քի հալաթտարի տիւյմէյի պէն եար-
մատըմ .

Փէտէօն . — Սիդ եարմատընըլ մը , նէ տէմէք . . .

Պանդրօփ . — (Կէմիյի սահիլէ բասիթ իտէն իրի
կէսոթէրէրէք .) Խայր , պէն եարմատըմ , պու ատի
տիւյիւմ տիր , հալ պու քի տահա սաղլամ վէ սըդը
օլսուն տէյի տայիմա կէմիճի տիւյիւմի վուրուրում .

— Պէլքի ալտանմըշոնըլ տըլ Պանդրօփ .

— Խայր , պէնիմ էլիմ ալըլըդ տըր , գապիլ տէ-
յիլ պաշտա տիւյիւմ վուրմամ .

— Տէմէք դուրսանլար պուրայա կէլմիշէր .

— Օրասընը պիլմէմ , Գագաթ Պօնատուանթօրըն
հալաթը չէօղիւլիւշ տիր . Հա , իշթէ պիր ալամէթ
տահա , տէմիլտէ ալընմըլ . զիրա պէն տէմիրի ալտը-

զըմ վադըթ , տէմիր տէլիյինին իւղէրինի գաբատըմ .
հալ պու քի շիմտի աչըդ ոլըր .

— Լարին հայտուտլարըն էլինէ ախշմիւշ օլսա .
հէրիֆլէր ֆիրար իթմէք իւղը դուլլանըրլար խոի .

— Հէր նէ տէ օլսա , կէմինին տէմիրի ալընըպ
եօլա չըդաղդընը , իսմիմին Պանդրօփ օլոուդունը պի-
լիր կիպի պիլիրիմ .

Ժէտէօն . — Կէմինին աչըդլարտա կիթակյինի կէօր-
մէղ մի իսիք .

— Պէլքի կէճէ հարաքէթ իթտի խէ , իքի սաաթ
կէշտկի կիպի կէօլտէն նիհան օլուր .

Իւշ արդատաշ չէքտիրմէյի նըրանիթ հատուղըն
էօնիւնէ . կէթիրմէյի տիւշիւնտիւլէր իսէ տէ , պազը¹
իհմիյալթա մէպնի պունըն իճրասընը թէհարրիյաթտէն
ավտէթ իթտիրտէն սօնրայա պըրագտրլար . պատէհու
կըրանիթ Հառուզա ավտէթ խոուպ գարարլարընը Այշ-
կըրանիթ Հառուզա ավտէթ խոուպ գարարլարընը մի-
նասիպ պուլտու .

Ագշամ իւսմիւ ազըլա պիր թէլէկրափ չէքիպ ,
նասըն մէնզարէյի վասկիէ թէրէսի խարիճնտէ պէս-
լէմէք իսմէտկիյի քէշիկէրին պէրապէր կէթիրմէսինի
կէլըրթընա րէճա իթտիւլէր . Փագաթ նէ զարիպ հալ ,
կէլըրթըն միւթատընըն խիլաֆընա օլարադ թէլէկրափլա
կէլըրթըն միւթատընըն միւհէնտիս պունտան միւ-
հէվապ վէրմէտի . վագաա միւհէնտիս պունտան միւ-
թէհայըր օլոու խէ տէ , պէլքի կէլըրթըն , կըրանիթ
Հառուզա կէլմէք իւղը եօլա չըդմըլ տըր տէտի . զիրա
կիտէլի կիր կիւն կէչմիշ վէ գարար մուհիպիննէ իւչիւն-
նի կիւնի ալէսսատահ ավտէթի մուգարրէր պուլունմուշ
խոի .

Գօլօնլար , կէլըրթընըն կէլմէսինէ միւնթաղըր օլ-
տուլար . ագշամ օլտու , հալա կէլըրթընտան էսէր կէօ-

ըրւնմէտի , տէրհաւլ թէլէկրափ չէքիսդ ճէվապ իսթէտիլէր . ֆագաթ եինէ թէլէկրափա ճէվապ վէրիմէտի . Գոլօնլարն էնտիշէսի արթմայա պաշլատը , աճապանէ օլտու , և յըրթըն աղըլուա տէյիլ իսէ նէրէտէ տիր , էսիր մի տիւշտի , իշի անլամատ իշին աղըլա կիտուա կիթմէմէք մէսէլէսի մէլդըյը միւզաքէրէյէ դ.օնուլտուղոնտա , Հարպէր .

— Պէլքի թէլէկրափ տիրէքէրինտէ պիր պօղուդրուդր վար , տէտի .

Ժէտէօն . — Օլապիլիր ա .

Սիյրօս . — Եարընա գատար պէքլէյէլիմ , պէլքի թէլէկրափը ալմամըշ տըր , եախօտ չէքմիշ աիր տէ պիղ ալմամատըդ .

Գոլօնլար , օ կիճէ թարիմի զայրի գասկիլ պիր էնտիշէ իլէ սապահ իթտիլէր . Սիյրօս ալէսսապահ պիր թէլէկրափ տահա չէքտի . ֆագաթ եինէ ճէվապ ալբնամարդնուան .

— Աղըլա կիտէլիմ , տէյու հայդըլուտը .

Նապըն , կըրսնիթ Հառուդտա գալմասը գարարիիր օլտու . մէրկում արգատաշյարբնը քէօրիիւտէն կէշիրտիտէն սօնրա քէօրիիյիւ էնտիրէնէք , վէ պիր աղաճըն արգասընա կիզլէնէրէք քէֆիդլէրինին ավտէթինէ միւնթազըր օլաճատ , շայէտ հայտուտլար քէօրիիյիւ կէշմէք իսթէրէրտէ , սիլահլա միւտափաա իտէնէք . մուդապէլէյէ միւդթէտիր օլամատըզը հալտէ կըրարսնիթ Հառուզա չէքիլէնէք իտի .

Գոլօնլար միւսէլլահէն ալէսսապահ եօլա չըդտըւար , թօր էօնլէրինաէն կիթմէքտէ վէ ասլա ասարը հէյեճան կէօսթէրմէքտէ իտի . Սիյրօս Սըմիթ իլէ ըիւֆէդտաը եօլուա թէլէկրափ իսաթմընը թէկդըլպ իտիյօլար իտի . կըր միլ գատար եիսրիւտիլէրի հալ-

տէ կ՛ նօմէրօլու տիրէյէ վասըլ օլտուլար . օրատա էօնտէն կիտէն Հարպէր .

— Թէլ գօրմուշ , տէյու պաղլըլուսը .

Հարպէրին եանլնա գօշուշտուլար , տիրէք տէվրիլիշ եէրտէ եաթըլյօր իտի . շիմտի թէլէկրափա ճէվապ վէրիմէտիլինին սէպէսի անլաշըլմըշ իտի . Պանդրօֆ տիրէյի մուայէնէ իտէրէք .

— Պու տիրէյի րուղիեար եըդմամըշ տըր , տէտի . Ժէտէօն . — Էվլիք թ , տիրէյին տիպի գաղըլըշը , ինսան էլի իլէ չըդարըլու տէվրիմիշ տիր .

Հարպէր . — (Գօրմուշ կըր թէլ կէօսթէրէրէք .) Պագսանլու ա , թէլտէ գօրարըլմըշ .

Սիյրօս . — Եէնի՞ մի գօրարըլմըշ :

— Էվլիք թ , Բէք աղ վաղըլթ օլմուշ , Պանդրօֆ . — Աղըլա կիտէլիմ տէ օրատա իշի անլարըզ .

Գոլօնլար թամ եօլուա պրւունույօլար իտի , պիր վագաայի միւթէէսսիւֆէնին հըսսը իլէ գօշարագ իլէրլէմէքտէ իտիլէրի . հագըդմթըլ հալտէ էշարագ իլէրլէմէքտէ մուհապէթ պաղլամըշըր իտի . այլըլթընա պէօյիւք մուգատտէմա քէյիալէրի պուճէպա վէլալլը ատէմ մուգատտէմա քէյիալէրի պուլունտուլը գուրսանլար էլի իլէ թէլէ փ մի իտիլիմ . իւլունտուլը գուրսանլար էլի իլէ թէլէ փ մի իտիլիմ . իտի . աճէպա թէլէկրափ թէլի նիշն գօրարըլմըշ իտի .

Աղըլըն չայըրլաբընը սուլայան ուփագ չայըն եանլնտափի եօլս կէլափէրէրինտէ , թիւփէնփէրին թէթինընի իւսթ այալա ալլապ հէր քէս օրմանըն պիրէր թարափընը կէօպաէն այըլմայօր իտի . պու ուըլուտու թօր , տէրինտէն տէրինտէն ուլայօր իտի .

Աղըլըն թահտա քէրտէլէրի կէօրիւնտի , թախրիս ալամէթի կէօրիւնմէյօր իտի . գարու պէրվէճհը սապէգ գարալլ օլտուլու կիպի , աղըլուա տախի սիւրիւնէթ կարալլ

հիւքմիկում իսի . գօյունլարըն մէլէմեսի վէ էլըրթը-նըն սէտասը իշխուիլմէյօլ իսի . Սկյոս Սըմիթ .

— Եչերի կիրէլիմ , աէյէրէք իլէրլէտի . արդատաշ-լարը եկրմի ատըմ՝ կէրփաէն իլէրլէյօլար իսի .

Միւհէնտիս զարունըն մանտալընը չէքիտ պիտ գանտալընը աշտըզը վաղըթ թօր շիտտէթլէ ուլատը . հէման թախտաբէրտէնին իւղէրինտէն աօզրու պիր թիւփէնկ սէտասը . առյուլընու , վէ միւթէադըզէն քէ-մալի ըզիթըրազ իլէ չըդան պիր «ա՞ն» պու սէտայէ մուգապէլէ իթափ .

Զէվալլը հարպէր , կէօյսիւնտէն վուրուլարադ եէրէ եռու վարլանտը .

7

Հարպէրին սէտասընը իշխուէն Պանդրօֆ , սիւահը-նը պըրբագտըզը կիպի տէլիդանլընըն եանընա աթըլտը վէ քէմալի շիտտէթլէ .

— Էվլատըմը էօլտիւրտիւլէր . հայտուտլար , էվ-լատըմը էօլտիւրտիւլէր , աէյու պաղըրտաը .

Սկյոս Սըմիթ իլէ ժէտէօնն տախի Հարպէրին եա-նընա գօշտուլար , մուխպիր , տէլիդանլընըն աթմագտա-օլտուդու գալպինի տինլէյէրէք .

— Եաշայօր ամա պիր եէրէ կէօթիւրմէլի . տէտի .

— Կըրանիթ Հառուզա կէօթիւրէմէյիլ չօդ ուղադ-տըր .

— Աղըլա կէօթիւրմէլի .

— Հէլէ պիր աղ առըրունլըզ .

Միւհէնտիս հէման թահտաբէրտէնին սօլ թա-

րաֆընս տօղրու աթըլտը , օրատա պիր հայտուտ քէնտինէ նըշան ալտըլլնը կէօրտիւ , սիլահ բաժմատը , միւհէնտիսին շարդասը տէլինտի . փաղալթ օ անտէ հայտուտ իրինճի աթէլ իթմէյէ մէյտան պուլամատան . Սիյրօս Աըմիթին բըշազը իլէ թա դալպինաէն վուրուլ-մուշ օլարադ եէրէ սէրիլտի .

Պանդրօփ իլէ մէտէօն պու արալըդ թահտարէր-տէտէն աշըպ իչէրի կիրտիլէր , վէ դարունըն իչէրիտէն օլան սիւրմէսինի չէքիպ աչուլար . պիր աղ սօնրա զէ-վալը Հարսէր աղըլ տախիլինտէ պիր եէրէ եաթըլրըւ-մը .

Պանդրօփըն՝ Հարպէրի դայրի միւթէհարէփ կէօր-տիւյինտէ հըսս իթտիյի քէտէրին աէրէծէսինի անլամթ-մագ միւմրինսիդ տիր . պիչարէ ատէմնըդաղ աղլար , պաղըրըր , պաշընը տիվարլարա չարբարադ եարալամագ իսթէյօը իտի . միւհէնտիս իլէ մէտէօն զէվալըյը պիր միւմրին թէսքին իտէմէտիլէր .

Մամափիհ Հարպէրի էօլիւմ բէնշէսինտէն դուր-թարմագ իւզրէ էլլէրինտէն կէլէնի եարտըլար . մէ-տէօնըն թէպապէթ հադդընտա պիր աղ մալիւմաթը օլտուղու կիպի , մուհարէպէլէրտէ պուլունտուղու միւտտէթ զարֆընտա բըշադ վէ դուրշուն եարալարը-նըն սուրէթը թէտավիսինէ վագըփ օլմուշ իտի . պի-նաէն ալէյհ միւհէնտիսին մուալինէթի իլէ Հարպէրին իլք թէտավիսինէ դօյուլտու .

Հարպէրին կէօյսիւնի աշըպ գանը մէնտիլ իլէ սի-լէրէք սոււգ սու տէօքտիւլէր . եարա մէյտանէ չըդ-տը , իւչիւնճի վէ տէօրտիւնճի գապուլկա քէմլիլէրի արասընտա եումուրթա շէրլինտէ պիր տէլիր պուլու-նոյօր իտի , դուրշուն պուրատան կիրմիշ ոըրթընտան ըդմըշ իտի . Հարպէրի չէվիրտիլէր , չօնուգտան , կիւ-

յա սօն նէֆէսինի թէսլիմ իթմիշ կիպի պիր սէտա չբդար . գուրշուն արդա թարափտաքի տէլիքտէն տիւշիւննէ , մէտէօն .

— Համտ օլսուն գուրշուն իչէրտէ դալմատը , շրդարմադլա օղրամայաճալըզ , տէմէսի լիէ , Սիյրոս .

— Գալպ նա սըլ , տէսի .

— Գալպէ միւսատըզ օլմամըշ , եօդսա շմտիյէ դատար էօլիւր իտի .

Պանդրօֆ , սէօղիւն եալընըզ սօն քէլիմէլէրինի իշմտէր .

— Էօլտիւ միւ , տէյու հայդըլրաը .

Սիյրոս . — Խայր էօլմէտի , նապղը աթըլյօր , համատա խաֆիփնէ սէտա պիլէ չըդարտը . Գագտաթէ էվլատնրդըն մէնափիյինի կէօղէտէրէք քէնաթինիզի թէսկնն իթմէլիսինիզ , իթիտալը տէմէ իհթիյաճըմըզ վար արը . պիղի տէ շաշրիթմա .

Պանդրօֆ սուսարագ սէլ կիպի կէօլ եաշը տէօքմէյէ պաշլատը . Ժէտէօն թէտալիյէ տէվամ իլէ ճէրիհա տախիլինին շիշէրէք պօղումասընը . վէ եարէ էթրափընասաքի իւփիւնէթի , վէ վիւճուտէ հասըլ օլաճադ հիւմմայը կէրի ալմադ լուզումընը անլատը . աճէպա եարա Հարպէրի էօլտիւրէճէք մի , լազըմ օլան իլաճլարը նէրէտէն պումալը , ուժունէթի նա սըլ տէփէ միւգթէտիր օլմալը , օնըն էօնիւնիւ նա սըլ ալմալը իտի .

Ժէտէօն , դան զայ օլունմամասը իշին եարայը սօղուդ սու իլէ ելդայալա վէ իքի թարափտան սալսազա գարար վէրմէքլէ , Հարպէր սօլ թարափա եաթըլըլադ սու վաղիյէթաէ պըրադրւարդտան սօնրա , Սիյրոս իլէ Ժէտէօն , հէման եարէլէրի գարանմայաճագ սուրէթտէ պաղլամայա վէ հուսուլէ կէլէճէք օլան իւ-

ֆիւնէթէ դարշու աօղուդ սու իլէ մուգապէլէ իթմէյէ գարար վէրտիլէր . Գիլ հադըգա պու թէտպիր ալէմը թէսպապէթտէ դատուլ օլունմալ , վէ էքսէր տէփա նէթիճէյի խայրիյէսի կէօրիւլմիւլ տիւր . պինակն ալէյն եարալարըն իւղէրինէ թիթիթիր պատարըլըլատը , պաղլամալը վէ միւթթասըլ սօղուդ սու իլէ ըողատըլմաղա պաշլանտը .

Պանդրօֆ սուսատա աթէշ եագտը , Հարպէրին քէնաի էլի իլէ թօրլատըզը նէպտամթը նափաա գուրուսը մէլմուտ օլուուզունտան , տէրհալ դայնատըլարադ . Հարպէրէ իշիրիլատի , պիշարէ չօծուդ քէնտինտէն պիխապէր պիր հալսէ պուրունոյօր իտի . Հէրարէթի բէք չէտիտ օլուպ , օ կիւն վէ օ կիճէ պու հալտէ կէչոտի . Հարպէրին հայտաթը ատէթա պիր իրլիյէ պաղլը պուլունոյօր իտի .

Խոյեմբերին օն իրիսի օլան էրթէ կիւնիւ Ժէտէօն իլէ Պանդրօֆ պիր ալ իւմիւոլէնախիլէր . Հարպէր քէնաինէ կէլտի , կէօղէրինի աչալ , Պանդրօֆ իլէ Սիյրոսը թանըտը , անճադ նէ վուգու պուլմու օլուուզունտան հէնուզ խապէրտար տէյիլ իտի . Եարանըն իւղէրինէ ապյիմա սօուդ սու պաստըլըլազպընտան , Հարպէր աղըը հըսա իթմէյօր իտի . Հէրարէթ աղալմայա պաշլատը քի արմէլսէ միւտհիլ եարէնին նէթայիճի վէսիմէյի մուճիպ օլաճազը զանն օլունմայօր իտի . Հարպէր այդույց միւշապիհ օլան պիր տալկընլըզա տիւչար օլուու .

Գօրծնլար աղըլտա պուրունուուգլարը եիլսի տէօթ սամթան պէրի եալընըզ Հարպէր իլէ մէշղուլ օլուուգլարընտան , Հայտուալարըն թէքրար զուհուրինի . վէ անտէն վուգուա կէլէճէք թէհիրէլէրի , աղլա խաթըլրա պիլէ կէթիրմէմիլէրի իտի . Խմտի աղըլըն հէր թարափը արանըլտար իտէ տէ , Եյըըթըլնտան հիշ պիր է-

սէր կէօրիւլէմէտի . մէրգումըն միւճառէլէտէ թէլէֆ իսիլտկինէ տայըը դանատմ հառըլ օլուու , ֆազամժ աղըլտա հիչ պիր խառարամ վուգու պուլմայըլ , եամընըլ էյըթընըն քէնտի եանընտա պուլունտուրտուռ մամուլամթ դայալ օլուու իտի :

Դոլօնլար , Հարակէրի նըրանիթ Հառուդա նադլ օլունաճագ հալէ կէլինճէյէտէք աղըլտա թէտավի իթմէյէ դարար վիրուս , պու միւտտէթ զարֆընտա կըրանիթ Հառուդուն չըդմամասընը պէյան , վէ Հարակէրին մէճրուհ օլուուլունը մուշիր , նապէ պիր մէքթուպ եաղըլտար . քեաղըլտը պիւքիւպ կէօզէ չարբաճագ սուրէթտէ քէօրէյին պօզաղ հաղդասընա թադտըդտան սօնա , Ալյրօս Սըմիթ քէօրէյի օխչայարագ .

— Սէվկիլի քէօրէյիմ , թօ՛ք , նապ , հայտէ , տէյէրէք , նըրանիթ Հառուդ ճիհէթինի կէօսթէրիր կէօսթէրմէջ , զէքի հայլան եէրինտէն սըչրայըլտ տըշարը աթըլլարագ կէօլուն նիհան օլուու .

Դոլօնլար աղըլտա կիրուպ էնտիշէ իլէ Թօրըն ալտէթինի պէքըլէտիլէր , զիրա նապըն տախի հայտուտլար էլինէ տիւշմէսինտէն գորդուլույօր իտի . Ալյրօս ի-իլէ մէտէօն , դարապինալար էլտէ դարունըն արդասընտա պէքըլէմէքտէ իլէն , պիրտէն պիրէ պիր թիւֆէնկ սէտասը իշխալտի , թիւֆէնկին սէտասը իլէ Թօրըն ուլամասը տախի տույտուտու . միւհէնտիս գորդույը աչտը , օրմանտա եիւդ ատըմ իլէրիտէ թիւֆէնկին տիւմանընը կէօրէրէք օրայա աթէլ իթտիլէր .

Պու արալլդ թօր , պիր համշատա աղըլտն իշինէ սըչրատը , դարու դարանտը , քէօրէյին պօզաղընտա պիր քեաղըլտ վար իտի . միւհէնտիս նապըն դայրի միւնթագամ եաղըլտը իլէ մուհարէր շու բուսուայը օդուտու .

« Կըրանիթ Հառուդ եադրնլարընտա հայտուտլարտան էսէր եօդ աըր . եէրիմաէն գըմլտանմատըմ , զէվալլը միւսիւ Հարպէր . »

Հայտուտլարըն միւսէլլահ օլարադ օրմանտա կէզինտիփէրի անլաշըլլը իտի . սինաէն ալէյիհ կէօրիւնմէյէն տիւշմէնին էօնիւնէ չըդմադ քեարը աղիլ օլմայաճաղընտան , Ալյրօս .

— Կէրէմէքտէն պաշզա չարէ եօդ աըր . Հարպէր իստէյի ափիյէթ իթալիյի կիսի հայտուտլարը թէտագըէ պաշլար հադլարընտան կէլիրիդ , հէմ պէօյէլլիրէ մագսատլմը օլան թէ հարպիյէ տախի տէլամ իթմիշ օլուրուդ տէտի .

Ժէտէօն . — Եանի մէճհուլ համիմիզի արարըդ տէյիլ մի . լաքին կյըմիրափ իթմէլիսինիլ քի Հարպէրին մէճրուհիյէթի վէ գուրսանլարըն հրածիւմի մատտէսինաէ , համիմիզին մուալինէթինէ մաղհար օլամատըդ .

— Քիմ պիկիր , սէլլիքի տահա կէօրէճէյիմլ ֆէլարէթէր վար տըր տա , համիմիզ օ վաղըթ տէսթը մուալինէթինի ուղատաճագ : նէ իսէ պու պահուը պըրագ ալլը , շիմտի լաղըմ կէլին՝ Հարպէրին հայտթը տըր .

Դոլօնլարըն սոյ ու զայրէթի ֆէկիլէլտտէսի իլէ Հարպէր պէշ ալթը կիւն սօնբա հըսո օլունուր տէրէճէտէ էյիլէշտի , եիւզիւնէ րէնկ կէլատի , պիր աղ լադըլտը վէ արդատաշլարընա թէպէսոխւմ իթմէյէ պաշլատը .

Իիշմօնտատան չըդալլ կիր պուչուգ սէնէ օլուու վէշու միւտտէթ զարֆընտա հէր շէյ սրդուլէրինէ կէօրէ վուզու պուլուշ իտի . ատտատա պուլունան մատէն , նէպատաթ հայվան վէ սայիրէտէն իսթիփատէ իթմիշէր . հաթտա արա սըրա պիր մուալինի մէճհուլն

իտիք . պուրատա . հէր պէրապէր աղբյտան չըդընճայա
գառար սասպր իթմէք լազըմ կէլիյօր .

Ժէտէօն . - Հիշ օլմազսա պարի ևյրթըն պէրա-
պէրիմիզտէ օլսա իտի . զէվալը ատէմ ալէմը հայա-
թէ ալտէթի բէք դըսա օլտու .

Պանդրօֆ . - Էկէր էօլտիւ իսէ , էօլէ . . .

Ժէտէօն . - Եօդսա ևյրթընը էօլտիւրմէտիլէր մի
սանըյօրսունըդ .

— Էօլտիւրմէմէքտէն իսթիփատէլէրի վար իսէ էօյ-
լէ սանըրըմ .

— Նէ . ևյրթըն էսկի արդատաշլարընը պուլտու-
զու կիսկի պիզէ գարշը օլսն վազիփէյի միննէթառի-
սինի ունութտու մը , տէյօրսունըդ .

— Քիմ պիլիը .

Միւհէնտիս . - (Պանդրօֆըն էլինտէն թութա-
րագ .) Պանդրօֆ , Փիքընիլ բէք Փէնա տըր , պու-
եօլտա խտարէյի քէլամ իտէրսէնիլ պէնի մահզուն իթ-
միշ օլուրսունըդ , պէն ևյրթընըն սատագաթընա էմի-
նիմ .

Ժէտէօն . - Պէնտէ քէփիլիմ .

Պանդրօֆ . - Էվլէթ , էվլէթ միւսիւ Սիյրօս , Հագ-
գընըդ վար . Փագաթ նէ եաբայըմ աղըլտա մահրուս
գալմագ պանսա բէք ատօդանոր , նէ տէտիյիմի նէ ախւ-
շիւնտիյիւմիւ պիլմէյօրում .

Միւհէնտիս . - Սասլըրը օլայըմ , միւսիւ ժէտէօն ,
Հարպէր նէ վագըթ այալա գալդար տէրսինիլ .

Ժէտէօն . - Պու խուսուստա գաթի պիր ճէվասպ
վէրմէք միւշիլ ախր . զիրա ճիւզիլ պիր իհթիյաթ-
սրդըլգ նէ մայիճի վէխիմէյի ինթաճ իտէպիլիր . մա-
մափիհ էկէր սէքիզ կիւնէ գատար իտէյի գուվէթ
իտէրսէ , պիր գարար վէրիրիլ .

տէսթը հիմնէթի իլէ պէօյլո.ք վարթալէրտէն դուր-
թուլմուշլար իսէ տէ , Սիյրօս պիր հըստ դասլէլ վու-
դու իլէ արթըգ պունըն պէօյլէ տէվամ իթմէյէնէյին-
տէն դօրգոյօր խոի .

Ատայա հիւճիւմ իտէն գուրաանլարըն ալթըսը Գո-
լօնլարըն բահէթինի իխլալ իթմիշէր . եյըթըն միւթ-
լագա գուրսկանը ինթիգամէրի օլմուշ , էլլէրինտէքի
սիլահ իլէ Հարպէրի երալամըշլար խոի . շիմոյիէ գա-
տար քէնտիլէրինէ պէօյլո.ք ինայէթի օլան գուվիէթին ,
պու տէֆա կէրի դալտըզընը հըստ իտկյօրդար իտի . ա-
ճէպա օ մախլիւգը մէծհուլ տա մը մազյուտ օլտու ,
եօդսա ատատան չըդտը կիթտի՞ մի , իշթէ պու սիւալ-
էրին ճէվասլը միւշկիւլ խոի .

8

Խասթա թէտրիճէն սըհհէթէ տօղրու իլէրէմէք-
տէ օլուպ , Գոլօնլարըն եէկետանէ արզուսը , Հարպէրին՝
իըրանիթ Հառողա նագլինտէն խարարէթ խոի . զիրա օ-
րստա խասթանըն բահաթ իտէճէյի կիպի , հայտուտ-
լարըն թէարուղընտան տախի մէսուն օլաճադլար խոի .
Փագաթ աղըլտա հէր ան թէհիլիքէտէ պուլունտուդ-
լարընը Պանդրօֆ տէրմիյան իլէ .

— Ա՞հ , քեաշքի Կըրանիթ Հառողտա օլսա խոիք ,
տէտի .

Միւհէնտիս . — Եկէր Կըրանիթ Հառողտա օլսա ի-
տիք , Հարպէրի իշիմիզտէն պիրիսինէ թէվտի խտէրէք
չըդար , օրմանլարը կէզէրէ.ք ճանավարարըմըզը ավլար

Պիր գուշ տէֆա մէտէօն սիլահը էլինտէ վէ թօք եանընտա օլարագ ազրլըն էժրափընը իհամա իտէն թահտարէրտէ քէնարընտա պիր տէփի իճրա իթափի իսէ տէ , ասլա շխափհէլի պիր ալսոմէթ կէօրմէտի .

Յաղաթ նոյեմբերին եիրմի եէտիննի կիւնիւ , եինէ էնայի թէհարրիյաթտա , թօք հէյէնան իլէ ուլամյա պաշլատը , պէշ տադըդա սօնրա պիրտէն պիրէ չալըլդա աթըլըպ պիր գումաշ բարչասը չըդարտը , պուդումաշ բարչասընըն իըրանիթ Հառուդտա իմալ օլունմուշ , վէ էյըրթընա կիյափիլմիշ մոհուտ ապալարտան օլունլու անլաշընճա , միւհէնտիս .

— Կէօրիյօրտունըլա , Պանդրոփ , էյըրթըն մուդավէմէթ իթմիշ , հայտուտլար զէվալըը զօր իլէ կէօթիւրմիւ շէր , համա էլսիտէսինտէն պիր բարչա տաչալըդ արասընտա գալմըշ . հալա շխափհէտէ միախնիդ , տէտի .

— Խայր , օ Փիքիրտէն չօդտան Փարիզ օլուում , լարին շու հատիսէտէն էյըրթընըն հալա պէր հայաթ օլունլու իսթիտլալ օլունուր .

— Պէլքի .

Ժէտէօն . — Էյըրթըն եադայը գուրմա արմազա մուգափփագ օլու պիլէ պիզէ փայիտէսի օլմաղ . զիրա Հարագէրին տիւչար օլունլու թէհիլիքէտէն խապէրտար օլմատըլընտան , պիզի կըրանիթ Հառուդտա զանն իտուպ օրայա կիտէնէք տիր .

Պու արալըդ քէօրէյին շխտէթլէ ուլարը իշխափիննէ , Սկյրօս , Պանդրոփ վէ մէտէօն թիւփէնկէրինի ալարագ տըշարը աթըլտըլար , թօք՝ թահտարէրտէնին եանընա կիթմիշ ուլայօր , հալինտէ փէվդէլատէ պիր մէմնունլիքէ կէօրիւլիյօր իտի . թամ պու սըրտատա ժօք նամընտա մայմուն արզը վիճուտ իթմէսի իլէ . իւչ

արդատաշ թէաճիւպ իլէ , մայմունըն նապ թարաֆընտան կէօնտէրիլտլիյինի , վէ իւզէրինտէ պիր մէքթուպ պուլունածաղընը անլատրար .

Ֆիլ հադըզա մայմունըն պօղաղընտա ասըլը ուփագ պիր թօրպա տէրունինտէ նապըն էլ եաղըսը օլան պիր բուտուլա պուլարագ փէնա հալտէ միւթէէսիր օլտուլար , նապ շու վէճհ իլէ եաղըյօր իտի .

« Ճումաա , սաաթ ն սապահ »

« Դուրսանլար մէնղարէյի վասիյէ թէրէսինի իսթիլա իթափ . »

Իւչ արդատաշ հիշ պիր շէյ սէօյլէմէյէ միւզթէտիր օլամայարագ եէկտիրէ պադընտըլար , Հարագէր արդատաշլարընըն թէլաշընտան վէ մայմունըն վիրուտինտէն կըրանիթ Հառուդտա փէլաքէթ պուլմուշ օլտուլունը անլայարագ .

— Միւսիւ Սկյրօս , կըրանիթ Հառուդա կիթմէք իսթէյօրում , էլհամտիւլահ էյլիմ , եօլ զահմէթինէ գաթլանասիլիրիմ , տէտի .

Վագաա պունտան պաշգա չարէ օլմատըլընտան , իւչ արդատաշ տէրհալ կիթմէյէ գարար վէրիալ Հարպէրի շիլթէսի իլէ սէրասլէր պիր արապայա ևէրէշտիրիպ օնաղոյը արապայա գուտուլար . սիլահար էլլէրինտէ վէ թօք իլէ ժօք էօնէրինտէ օլտուլու հալտէ հէման եօլա յրդարյար . ումուղընտափի իրի սօբայը սալըմագտա օլան մայմունըն հալի կէօրիւլմէյէ շայան իտի .

Հայվանլար , հիշ պիր խէվի ու թէլաշ էսէրի կէօսթէրմէյէք եիւրիյօրլար իտի . պիր սաաթ սօնրա եօլըն պէշտէ տէօրտիւ գաթ օլունտու . նիհայէթ տէնիլ կէօրիւնմէյէ պաշլատը , զայէթ աշըր կիտիլիյօր իտի .

ոլու արալըգ Պահպաժամ արապայը պիբտէն պիրէ տուր-
տուրարադ միւտհիշ պիր սէտա իլէ .

— Հայտուտլար , տէյյու հայդըրաըգտան սօնրա ,
ելի իլէ մէնզարէյի վասկյէ թէրէսինտէ ինչա խփիլմիշ
տէյիլմէն , քիւմէս վէ սացիրէտէն չղգան տիւմանը
կէսմթէրախ , նապ տիւմանըն արասընտան արզը վիճուտ
իտինճէ , Քոլնմար պիր ազըդ պազրաւըլար . նապ ի-
շիտիպ եանլարընա կէլտի .

Հայտուտլար մէնզարէյի վասկյէ թէրէսինի թէ-
մամէն թամարիալ կիթտիրտէն սօնրա , եարըմ ստաթ էվ-
վէլ տէֆ օլուապ կիթմիշէր իտի . նապըն .

— Միւսիւ Հարայէր նէ՞րէտէ տէյյու սօրմասը իլէ ,
ծէտէօն Սիրէլլա արապանըն եանընա կէլտի . Հարպէր
քէնտինտէն կէշմիշ պիր հալտէ պայըլըմըշ իտի .

Հայտուտլար , մէնզարէյի վասկյէ թէրէսինտէ քի
խասար , վէ սաիր թէհիլքէյէր քետմիլէն ունուտուլ-
տու , հէրքէս գինա հալտէ պուլունան Հարպէրի տիւ-
շիւնիւյօր իտի . պիչարէ տէլիգանլը հիյնի նադլտէ պօ-
զուլմուշ վէ մարազը քէսովը շիտտէթ իթմիշ իտի . ոն
տագըդա սօնրա Հարպէր , կըրանիթ Հառուզտարի եա-
թազընտա եաթըրըմըշ իտի . չօնուգ հէյէնանլը վէ
հէրտէթլի պիր ույզայտ տալտը . Փէտէօն իլէ Պանդ-
րօփ եաթազըն եանընտա պէքէտիլէր . Պու եսնատէ
Սիյրօս Սըմիթ աղըլտա օլան վուգուաթը նապէ , նապ
տախի կըրանիթ Հառուզտարիլէրի էֆէնտիսինէ անլա-
տըյօր իտի .

Շէօյլէ քի , պիր կինէ էվվէլ հայտուտլար Ժագա-
մար օրմանը եագընընտա կէօրփւնմիւշէր , նապ քիւ-
մէստէ օլուուզու ճիհէթլէ իւզէրէրինէ աթէշ իթտիր-
տէն սօնրա կըրանիթ Հառուզաք չէքիլէրէք թահտը էմ-
նլիյէթէ կիլմիշ , վէ մահուտ մէքիւուզը մայմոնըն պօ-

դաղընա պաղլոյարագ՝ «Ժօր» աղըլա աղըւա» տէյու
հայդըրմիշ, հայվան ստախի իշխ անսայարագ, տէրհալ
դարանիրդտա Արբանիթ Հառ զուան չըդարագ կիօղտէն
նիհան օրմուշ իտի :

Հայտուալարին աստատա պուլոնմասրնտան զու-
հուրա կելէն թէհիքէրի տնութմուշ օլսն ժէտէօն
իլէ Պանդրօփ, Հարպէրի պէքլէտիքէրի սրբատա, միւ-
հէնտիս նապը եանցնա ալըպ, վուգու պուլան խասա-
րամիրն տէրէճէսինի անլամադ իւղրէ մէնզարէյի վա-
սիյէ թէրէսինէ չըդտըր. հայտուալարըն Արբանիթ Հա-
ռող էթէքլէրինէ դատար իլէրլէտիքէրի, վէ մէնզա-
րէյի վասիյէ թէրէսինտէ բէք պէօյիք խասարամ իծ-
րա իթտիրլէրինի կիօրտիւ :

Եէլ տէյիրմէնի, դուշխանէլէր վէ էպնիյէյի սո-
յիրէ աթէշէ վէրիլմիշ իտի. դուշխանէլէրտէն չըդան
դուշար, էսնայի հարիքտէ կէօլին էթրաֆընա դաշմըշ
օլտուգլարընտան, շիմոի թէրբրար ավտէթէ պաշա-
մըշար իտի :

Հարպէրին հալի սըհհէթի կիթտիքճէ ժէնալաշ-
տըլընտան, հաթմըը զաթմինտէ ճէսիմ օլան հայտուա-
լարըն վէրակյի խասարամիրն չօդլուգ էհեմմիյէթի դալ-
մայօր իտի. պու կէշէն կիւնլէր Գօլօնլար իշին բէք
քէտէրամիլ օլտու. Հարպէր տալկըն դալտը. պուլնը,
դուլագլարը, էլլէրի թէմամէն սարարտը թիթրէմէք
կէշտի, քէնտինտէն կէշտի, եխազիւ գըզարտը. չէշմէ-
լէր կիաղի թէր պօշանտը, էլհասըլ հէրարէթլի նէօլ-
պէթ թէմամ պէշ սատիթ սիւրտիւ. ժէտէօն պու շիտ-
տէթի նէսվակէթ էսնտուլնտա չօնուզըն եանընտան այ-
րըմատը. Փադամի պու միւհիք հիւմմայը քէսպը շիտ-
տէթ թէմէտէն պէհէմէ, հալ քէսմէք լազըմ իտի. Մու-
մախէյհ արդ ատաշլարընա .

— Հիւմմայը տէփ իսէճէք պիր իլաճէ էշէտար լուզում վար, տէտի.

Սիւհէնտիս. — Պունը իչին գընագընա լազըմ տըր, նէրէտէն պուլմալը.

— Դընա գընա եօդ, ֆադաթ կէօլ քէնարընտա սէօյիւտ աղաճը բէք չօդ տըր, անըն գապուգլարը ուազը դընա գընա եէրինէ կէչէր, վադաա գընա գընա դատար թէէսիրի օլամաղ իսէ տէ, չիփայիտէ ձէնապը Հագտան պիր եարտըմ օլունճայա տէկին պու եօլտա նէպատաթ իլէ իրժիփա իթմէլի.

Սիյրօս Սլմիթ պիղղաթ կիտուալ սէօյիւտ գապութը կէթիրտի, թօզ հալինէ իֆրադ իտուալ օ ադշամ չօնուղա իշիրտիլէր. Օ կիճէ նէօվպէթ կէլմէտիյի կիպի, էրթէսի կիւն տախի էսէր կէօրիւլմէտի. ֆադաթ իւշիւնիւ կիւնի ժէտէօն, միւհէնտիսի պիր եանա չէքէրէք, Պանդրօֆտան կիղի.

— Հիւմմայի մուհիք զուհուր իտիյօր, պունտան սօնրա պիր իւշիւնիւ նէօվպէթ տահա կէլճճէք օլուրսա, վէ եօնինի ալամազսադ Հարպէր թէլէփ օլաճադ տըր, տէտի.

Ժէտէօն իլէ Սիյրօսըն նասըլ հէյէճան իշինտէ վադըթ կէշիրտիլէրի անլաշըլը, Դեկտեմբերին եէտիննի կիւնիւ զայէթ շէտիտ օլարադ իրիննի նէօվպէթ պաշլատը, Հարպէր պայըլըլը, Պանդրօֆը զէվալը չօնուղըն եանընտան չըդարմալա մէճառուր օլտուլար. նէօվպէթ թամամ պէջ սաաթ սիւրտիւ. Փիլ հագըզա ժէտէօնըն տէտիյի կիպի իւշիւնիւ նէօվպէթ գընա գընա իլէ տէփ իտիլմէղսէ, Հարպէրին էօլէճէյի մուհագդադ իտիւ.

Կիճէ բէք քէտէրամիղ կէչտի. Հարպէր նէօվպէթ էմնասընտա սայըգլամա նէվինտէն օլարադ օ դատար

աճրդիր սէօղլէր սէօյլէտի քի, եանընտաքիլէրին գալ պի բարչաղանտը. չօնուգ հայտուալար իլէ օղաշըյօր, էյըրթընը չըղըւըյօր, միւճատէլէ իտիյօր, էրէյինէ վագթտան պէրի էսէրի լութֆը կէօրիւլմէյէն համիյի մէճհուլտէն պահս իտիյօր, պատէհու պիլուտէն պիրէ տիւշւալ պայըլըյօր իտի.

Դեկտեմբերին սէքիզի օլուու, Հարպէր տէհշէթիթիւ պիր զաափէթտէ պուլունույօր, էլէրի իլէ եօրկանէ սարըլմիշ եաթըյօր իտի. մէտէօն.

— Էկէր եարըն սասլահտան էլիլ խասթայա դընա գընա վէրէմէզպէք, հէր չէյ պիթմիշ տէմէք տիր, տէտի.

Կիճէ օլուու, տճէսլա զէվալը չօնուղըն սօն կիճէսի մի օլաճադ իտի, Հարպէր զիցատէ սայըգլատը, դարա ճէյէրի շիշտի, արթըդ գիմնէյի թանըմայօր իտի.

Կիճէ Հարպէր շիտաէթլէ հայդըրտը, եանընտա պէքլէյէն նաոզ, խապէր վէրմէք իւղըէ եանընտաքի օտատատա պէքլէմէքտէ օլան արդատաշարընըն եանընտա դօշտուզու սըրատա, թօօր զարիս սուրէթտէ ուլամայա պաշլատը, Գոլօնլար՝ Հարպէրին օտատանա թօրլանտըլըլար, քէնտանի եաթմագտան տըշարը աթմադ իւթէյէն Հարպէրի, ժէտէօն կիւն հալ իլէ զապիթ իտէպիլիյօր իտի.

Պու էսնատէ սասլահ օլուու կիւնէշին իլը զիցալէրի եաթմազըն եանընտաքի մատայա գատար արս իթտի, Պանդրօֆ պիրտէն պիրէ հայդըրըզ մասանըն իւղէրինտէ պուլունան պիր գութույը կէօսթէրտի . . . պու գութունըն իւղէրինտէ շու քէլմէլէր օդունույօր իտի.

(Քիպրիիր զընա զընա)

ԺԷՄԵՆ տէրհալ գարույը աչտը . գութուտա իր եիւղ պուղայ գատար պէյազ պիր թօղ վար իտի . ԺԷՄԵՆ պունըն դընա գընա , եանի սորֆաթօ օլտուղունը անլայըպ օն սէքիդ պուղտաց գատար Հարակէրէ իշխափ . իլամ թամ վագթինտէ եէթիշխի , զիրա Հարակէրի մուհագդագ սուրէթտէ էօլտիւրէճէք օլան իւշւննի նէօվակէթ հէնուղ կէլմէմիշ իտի .

Հարակէր պիր գաչ սասաթ սօնրա զիյատէ բահաթլաշտը . Գոլօնլար վագթայի նակէնդուհուր հագդընտաթէաթիյի քէլամէ մուվագիֆագ օլտուլար . արթըդ շախար մէճհուղըն լութիք կիւն կիափ աշխիքեար իտի . լարին կիծէ վագթը նըրանիթ Հառուզ դատար նասըլ կիտէպիտի , իշմէ զայէթ զարիփ վէ հալի միւշկիւլ օլան պու մուամմա պիր միւմիւն անլաշըլամատը .

Օ կիւն ադշամա գատար իւչ սասաթտա պիր քէրըէ Հարակէրէ սորֆաթօ վէրիլտի . օն կիւն սօնրա Հարակէր՝ հըսս օլունուր տէրէճէ սըհհէթէ եիւղ թութտու . Պանդրօփ մէսէրիէթինտէն չըլտըլմա տէրէճէսինէ կէլէրէք , ԺԷՄԵՆը « Տօգթօլ Աիրէլլա » տէյու գուճագ-լատըտան սօնրա .

— Շիմափ իշ ասըլ պէօյիւք տօգթօրը պուլմագ տրը , Փագաթ պու ատէմ հէր քիմ իսէ քէնտինի Պանդրօփըն շիտաէթլէ աէրապուշ իթմէսինտէն սագըն-սըն , տէյօր իտի .

Գեկտեմբերին սօնը հուլուլ իտուալ 1868 սէնէսի տախիլ օլտու . Հարակէր կիթտիպնէ իտաէյի աֆիյէթ

իտիյօր իտի . Պու էսնատէ հայտուտլար նըրանիթ Հառուղ էթրափընտա պիր քէրըէ տահա կէօրիւնմէտիքլէթի կիափի , Եյըթընտան տախի էսէր կէրիւլմէտի . Յունվար այընտա մէնդարէյի վասկիյէ թէրէսինտէքի իշէր կէօրիւլտիւ . անճագ իհրագ օլունան եէրէրին ինչասը գուրսանլարըն թէմամէն հէլագթընտան սօնրայա գարար վէրիլտի . այըն սօնլարընտա Հալպէր , մէնդարէյի վասկիյէ թէրէսինտէ դումուդ սահիննտէ Պանդրօփըն գօլունա տայտնարագ կէզմէյի մուվագիտի օլապիտի .

Սիյլոս Սըմիթ շու հալտէն իւմիւտվար օլարագ . Փետրվարըն օն պէշիննի կիւնիւ թէհարրիյաթէ իպիթիտար օլաճաղընը իսապար կյլէտի , հազրրլըդդ ուզուն օլտու . զիրա Գոլօնլար թահարրիյաթտէ նայիլի մադսատ օլմատան թէրք իթմէմէք նիյէթինտէ իտիլէր . մագսատլար իսէ էվիէլա հայտուտլարըն իթլափը իլէ կըրթընը գուրթարմագ վէ սանկյէն համկի մէճհուլի պուլմագտան իպարէթ իտի .

Փետրվարըն օն պէշիննի կիւնիւ ալէսսապահ Սիյլոս Սըմիթ , նըրանիթ Հառուղը խարիճտէն տուխուլ օլունամաղ պիր հալէ գօյտու , հէվա բէք կիւզէլ իտի , եօլճուլուզա լազըմ օլան հէր էշեա միւրէմմէլ սուրէթտէտէ հազրրլանըպ արապայա եիւքէտիլմիշ օլմալըլա , Գոլօնլար , հաթտա մօր իլէ մօր տախի պէրապէր օլարագ կըրանիթ Հառուղտան չըդտըլար , միւհէնտիս « արշ » գօմանսատարնը վէրտափ .

Գոլօնլար պիր միւլ գատար իլէրլէտիքտէն սօնրա , Պալօն լիմանը եօլունը սօլա պըրագդըպ , Յալուութ օրմանընըն ճէսիմ գօլուլուղունա կիրտիլէր , աղաճլար սէյլէք օլտուզու ճիհէթլէ արտալա պիր գաչ փարսախ մէսափէյի պիլա միւշկիւլաթ կէչտի , պիր թագըմ գուշլար միւրիւ սիւրիւ ուշմագտա Ակօթի վէ Պանդրօլ կի-

պի հայվանները էօնլերինստէն գահմագտա իտիլէր քի , Սիլրոս Սըմիթ .

— Եռ հայվանները էվլէլտէն տահա զիյտտէ իւր-քէ.ք կէօրիւյօրտոմ , ազ վագըթ էվլէլ հայտուտլար օր-մանտան կէշմիշ օրմալը արը . էլողէթտէ պիլ իդ պու-լուրուզ , տէտի . վագաա շուրատա պուրատա քէսիք աղաճլար , աթէշ եէրլէրի վէ իզլէր կէօրիւյօր իտի .

Եօյլէտէն սօնրա կըլրանիթ Հառւզտան ալթըլ միլ գատար այրըլմըլըլար իտի քի , եոլ կիւճլէշլիյինտէն և խէնտէքլէրի կէշմէք իշխն աղաճ տալլարընտան քէօր- ընլէր եալմագ լազըմ կէլտի . երհասըլ օ կիւն աղշամ իւղէրի կըլրանիթ Հառւզտան ատղուզ միլ ուղագտա , հէնտով օ անէ գատար խապէրտար օլմատըլարը պիլ ըրմազըն քէնարընտա եաթմաղա գարար վէրտիլէր , կի- նէ միւրէմին տուրէթտէ նէօվլէթ պէքլէնիլտի .

Կիճէ պիլա արըզա կէշտի վէ երթէսի կիւն եինէ եօլա տէվամէ պաշանտը . էսնայի րահատէ արտ ոըլտ և ինէ հայտուտլարըն իզլէրինի կէօրիւյօրլար իտի . հաթ- տա եանտան աթէշտէն պագըյէք քիւլ քէնարընտա ա- յագ իզլէրի պուլտուլար քի , սլունլար քէմալի տըզ- գաթլա մուայէնէ օլունուոլ պէշ քիշինին օլուուզու ան- լաշըլտը . շու հալտէ ալթընճը օլմագ լազըմ կէլէն ի- յըրթընըն իզինտէն էսէր եօլ տէմէք իտի քի , Հար- պէրին .

— Եյըրթըն անլէր իլէ պէրապէր տէյիլ իմիշ , տէ- մէսի իլէ , Պանդրօֆ .

— Խացը , տէյիլ իմիշ , հայտուտլար պիչարէյի էօլտիւրմիւշէր տիր , տէտի .

Պու աղշամ կըլրանիթ Հառւզտան օն տէօրթ միլ ուղագտա օլմագ իւզրէ գօնագ օլունուոլ , էլթէսի կիւն եըլան պուրնունա վասըլ օլունտու . պէօյլէճէ մէսրէն-

լէրինտէն ատանըն նօդթայի միւնթահասրնա գատար եւերլէնիշ օլույօր իտի իսէ տէ , նէ ատայը իշղալ իտէն հայտուալար վէ նէ տէ համկյի մէճհուլէրինի պուլաւ-պիտիլէր :

Իրթէսի կիւն , ևանի Փետրվարըն ոն սէքիդիննի կիւնիւ ևըլանշէպիհ ճէղիրէսինտէն նէլալէ նէհրինին մանսէպիննէ գատար օլան հէվալէնին թէֆթիշինէ հասր օլունտու :

Նէվմը մէզքիւրիւն աղշամըսը Գօլօնլար նէլալէ նէհրինին մանսէպինտէ տուրուպ պէր վէճնի միւթատ դօնադ իթտիլէր . հէր վագըթքի կիպի նէօվպէթ ու-սուլի իլէ խաթիրահաթ իտիլտի , իրթէսի կիւն նէլալէ տէրէսինին դարշը եագասընտան իթիպարէն մէզքիւր աէրէնին սօլ սահիլինի թէագըպ իտէրէք իլէրլէմէյէ պաշլատըլար . աղշամա տօղըու աղըլըն թահտարէրտէ-սինտէն ալթը եիւղ գատէմ աչըգտա թէվագուփ ի-տիլտի , աղաճլար էօրթմիւշ օլմաղըլա իլէրիսի կէօրիւն-մէյօր իտի :

Պուրանլարըն օրալարտա օլուալ օլմատըլզընը ան-լսմագ իշին աղըլը կէօրմէք լազըմ կէլիյօր իտի քի , պու իշ Սիյրօսըն դարարը միւնճիպիննէ կիճէյէ պըրա-Դըլըր . Փիլ հագըդա սաաթ կիճէնին սէքիլինտէ մէ-տէօն իլէ Պանգրօֆ աղըլը թէֆթիշէ կիթակիլէր , կի արդատաշ քէմալի իհթիյաթ իլէ իլէրլէյօրլար իտի . պէշ տագըդա սօնրա աղաճլարըն նօդթէյի միւնթէ-հասընա վասըլ օլտուլար քի , օրաուը իլէ թահտա բէր-տէլէր արասընտա ճիւղի պիր մէսագէ վար իտի .

Իքի արդատաշ պիլա արըզէ թահտա բէրտէնին եանընա գատար վասըլ օլուալ իշէրիսինի ախինէտիլէր , ապլա սէս սէտա իշիտիլմէյօր իտի . Պանգրօֆ գաբու-յը իթտի իտէ աէ դաբալը պուլտու , գաղաթ էլ իլէ

եօդլայարագ խարիճի օլան սիւրմէլէրին սիւրիւլմէմիշ
օլտուղունը կէօրտիւ . պու հալ իսէ գուրսանլարըն ա-
զըլտա օլտուղունը վէ տըշարտան քիմսէ կէլմէմէք ի-
շին գարույը կիւզէճէ գարատմըշ օլտուգլարընը կէս-
թէրիյօր իտի .

Ժէտէօն իլէ Պանդրօֆ թէքմիլ արդատաշլարը իլէ
պէրապէր աղըլա կիլմէք իսթէյուպ , ավտէթ իլէ իշի
Սիյրօսա անլաթտըլար , միւհէնտիս հէման արշ գօման-
տառընը վէրինճէ ճիւմլէսի պիլտէն համտա թ'օր իլէ
ժօր ատիսի պէրապէր օլարագ աղըլա տօլրու իլէրլէ-
մէյէ պաշլատըլար , հէման աթէշ իթմէյէ հաղըր պու-
լունույօրլար իտի . գարույա վասըլ օլունտու , հալ պու
քի գարունըն պիր գանատը աշըգ իտի . . . միւհէնտիս
արդասընա տէօնիւպ հայրէթլէրինտէն շաշմըշ գալմըշ
օլան ժէտէօն իլէ Պանդրօֆա .

— Եյ սիլ նէ տէյօր իտինիլ , տէյինճէ , Պանդ-
րօֆ .

— Բուհում իւզէրինէ եէմին իտէրիմ քի պու գա-
րու պիր աղ էվլէլ գաբալը իտի տէտի . պու եսնատէ
պիր գաչ ատըմ աղըլըն տախիլինէ իլէրլէյէն Հարպէր ,
պիլտէն պիրէ կէրի աթըլլալ միւհէնտիսին էլինի թաւ-
թարագ .

— Իչէրտէ ըշըգ վար , տէմէսի իւզէրինէ , պէշ ար-
դատաշ սիլահպէտէսթ օլարագ . իչէրի կիլուպ խափիփ
պիր զլյանըն իհթիզաղընը կէօրտիւլէր . Սիյրօս աղըլըն
ալթ գաթընը թէշքիլ իտէն վէ զլյա կէօրիւնէն օտա-
յա աթֆը նազար իթտի .

Մասանըն իւզէրինտէ պիր ֆէնէր եանմագտա վէ
մասանըն եանընտա տախի էվէլճէ կյըրթընըն եաթ-
մագտա օլտուղու եաթագ պուլունմագտա իտի . մէզ-
քիւր եաթագտա պիր ատէմ եալթըյօր իտի . Սիյրօս

պիրտէն պիրէ կէրի աթըլըպ պօղուդ սէտա իլէ .

— Եյըըթըն տէյու հայդըմասը իլէ ճիւմիէսի եաթաղըն եանընա գօշոււլար . Փիլ հադըդա եյըըթըն ույգուտա կիսի օլուպ սիյմասընտան բէք զկյատէ քէտէր չէքախյի անլաշըլըյօր իտի . գօլարլընտա , այադըլարընտա տախի իր եարէլէրի վար իտի . Սիյրօս եաթաղըն իւղէրինէ էյիլէրէք .

— Եյըըթըն տէյու սէսլէտի . զէվալը ատէմ կէօդըլինի աշըպ հայըթէթէ Գօլնլարա պադարագ .

— Աի՛զ , աի՛զ հա , տէյու բէրէլէտի :

— Էվէթ պիզիզ եյըըթըն :

— Նէ՛րէտէյիմ :

— Աղըլտա :

— Եալընըզ մը :

— Եալընըզ :

— Լաքին շիմտի նէրտէ իսէ կէլիլէլը , քէնտինիդի միւտափատ իտինիզ .

Պու սըրատա Խօր պօղուդ պօղուդ ուլայօր իտի . Հայվան պիրտէն պիրէ աղըլըն սաղ ճիճէթինէ գօշմաղա պաշլատը , մայմուն տախի քէօրէյէ իլթիհադ իտուպ զարիպ սէտալէլը չըդարըյօր իտի . Գօլօնլար թիւֆէնկէրի տօլլուլթմուշ օլտուդլարը հալտէ հայվանլարըն արդասը սըրա կիտէրէք աղաճլարըն ալթընտան ադան բրմագ քէնարընա վասըլ օլտուլար , վէ օրատա մահիթապըն զկյատը սայէսինտէ , պէջ ճէսէտ կէօրտիւլէր քի , չայըըըն իւղէրինտէ սէրիլմիշ եաթըլյօրլար իտի .

Պունլար տէօրիթ այ մուգատաէմ Լինգօլն ատաւընա չըգան գուրսանլարըն լէշէրի իտի .

40

Ա.ՃԵպա նե՛ օլոռու , գուրսամնլարը քի՞մ իթլաֆի իթափի , սուրբասընը Եյըթըն կյղաճ իտէճէք իտի քի , պիր գաչ քէլիմէ իլէ շէօյլէճէ պէյանը հալ կյլէտի , Եյըթընըն աղըլա վիրուտինին Երթէսի կիւնի թահոտա բէրտէտէն աշարագ իչէրի կիրմիշ օլան գուրսանլար թարաֆընտան պազանըլըպ մըրանդլին տազընըն էթէյինտէ զայէթ գարանըդ պիր մաղարատա հասպս իտիլմիշ . Գուրսանլար էսիրէրինի էօլտիւրմէյէ գարար վէրմիշլէր իսէ տէ , իչէրինտաէն պիրիսի մէրգումը քէնտիլէրինէ չէրիք իտուալ , անընլա պէրապէր Գօլոնլարը դախթ իթտիքտէն սօնրա կըրանիթ Հառովը վէատայը իսթիլա իթմէք.ք իսթէտիքլէրինտէն , պիչարէ Եյըթընը թաղեիդէ պաշլամըշլար :

Պէջլէճէ զէվալը ատէմ գուրսամնլարըն թէքլիֆինի դապուլ իթմէտիյի իշին հէր թարաֆը պազլը օլարագ , մահուտ մաղարատա թամամ տէօրիթ այ գալմըշ . Հոկտեմբրէրին օն պիրինճի կիւնիւ գուրսանլար , Գօլօնլարըն աղըլա կիթտիքլէրինի կէօրիւալ ֆիրար իթմիշլէր իսէ տէ , մոռախխարէն իքիսի օրատա գալմըշ մէրգում ագշամ իւսթիւ ավտէթ իլէ Գօլօնլարտան պիլինի էօլտիւրտիւյինի արդատաշլաբընա թէսլշիր իթմիշ . պու ատէմ , րէֆիգի Սկյրօս Սըմիթ թարաֆընտան թէլէփ օլունտուղու ճիհէթլէ եալընըղ կէլմիշ իտի :

Գուրսամնլար , Գօլօնլարը թէլէփ իթմէյէ պիր Փըրսաթ արամալարը իլէ պէրապէր , Եյըթընը տէրէճէ-

մի նիհայէտէ թաղեխդ իթմիշէր պիչարէ ատէմճըզադ
ո տէրէճէյէ կէրմիշ քի , արթրգ քէնտինտէն կէշէրէք
նէ կէօրմէքտէ մէ նէտէ իշիթմէքտէ օլուալ հէլէ ի-
քի կիւնտէն պէրի նէ կէշիպ տէսնտիւյինտէն դա-
թան խապէրտար տէյիլ իմիշ :

Եյրթըն հէքեայէսինի պէջլէճէ պիթիրտիքտէն
սօնրա .

— Մազարատա մահրուս պուլունտուզում հալտէ
նասրլ օլուուտա ազըլա կէլուիմ , տէմէսի իւզէրինէ ,
միւհէնտիս .

— Նասրլ օլույօրտա դուրսանլար չու ու փագ տէ-
րէ քէնարբնտա մագթաւլէն եէրէ ոէրիլիշ պուլունու-
տօրլար , տէյինճէ , Եյրթըն պիրտէն պիրէ քէմալի
հայրէթ իլէ .

— Մագթաւլէն եաթմիշ պուլունույօրլար հա՝
տէյի պաղըլըրտը .

Գոլնար սօղույուպ տօնմուշ օլան ճէսէտլէրի մու-
պէնէ իթտիկէր , վիճուտլէրինտէ ալամէթը ճէրիհա
կէօրիւլմէյօր իտի . Փագաթ Պանդրօֆ՝ քէմալի տըդ-
դաթլա պագարագ , քիմինին կէյօսիւնտէ , քիմինին
ալնընտա վէ քիմինին արդասընտա պիրէր դըլմըզը
նօգթալար կէօրտիւ քի , անճագ սէշիլէպիլիյօր իտի .
պունլարըն նէ օլտուզունը անլամագ դասիլ օլմատը-
զընտան , միւհէնտիս .

— Իշթէ օրալարտան վուրուլմուշլար տըր , տէտի .
Ժէտէօն . — Նասրլ պիր սիլահ իլէ .

— Սուրէթի իմալինէ վագըփ օլամատըզըմըլ պիր
սիլահ իլէ .

Հարպէր . — Մագաթ քիմ վուրտառ :

— Իիմ վուրաճագ , ատատաքի համի , Եյրթընը
մաղարատան դուրթարըպ պուրայա կէթիրէն . պիղէ

շիմովյէ գատար հատսըզ հիսապսըզ լութֆլարտա
պուլունան շախսը մէճհուլ եաբոր .

Էյըրթըն . - Եօլէ իսէ օ շախսը արայալըմ .

— Արայալըմ ամմա , պու տէրէնէ հարիդէլէր կէօս-
թէրէն շախս . քէնտի իսթէմէտիդտէն սօնրա միւմիիւն
տէյիլ պուլունամաղ .

Ժէտէօն . - Մամափիհ , արամալըրդ , ինչալլահ
պիղէ պունճա լութփ իսէն պու ալիճէնապ համիյէ ,
նանքէօր օլմատըզըմըզը իսպաթէ մուվաֆփադ օլրու-
րուդ . հաթտա , օ ատէմէ գարշը հայաթըմրդը ֆէտա
իտէրէք ճիւղվի պիր խըտմէթ իտէպիլմէք իշին , ճէր
շէյի կէօղէ ալմայա հաղըըմ .

Նապ իլէ Պանդրօփ գուրսանլարը ուղադ պիր մա-
հալտէ տէփն իթմէքտէ իրէն , տիկէրլէրի էյըրթընա
էսնայի զայպուղէթինտէ վուգու պուլան հալէրի հէք-
եայէ իթտիլէր . Պատէհու Սլյորս Սըմիթ .

— Արգատաշալար , եաղ կէմէք իւղրէ տիր , հա-
միմիզի տէլիր տէշիր արատըգտան սօնրա պիր սէյա-
հաթ պօրճումուդ օլսուղունը ունութմայալըմ , տէտի .

— Եա սըլ սէյահաթ .

— Թապուր ատասընա կիտուպ ատամըզըն թու-
լու արզընը վէ էյըրթընըն պուրատա պուլունտուղունը
մուշիր պիր քեազըտ պրյագմալըրդ քի , Լորտըն վա-
բօրը կէլիբսէ մալիւմաթ ալմըշ օլսուն :

Էյըրթըն . - Լաբին Պանդրօփ , պու սէյահաթ
նասըլ ինրա օլունաճադ .

— Պօնատուանթօր իլէ .

— Պօնատուանթօր մը , վահ զավալլը .

— Նէ տէմէք .

— Շու տէմէք քի , կէմի արթըդ մէվճուտ տէյիլ
տիր , գուրսանլար պիր հաֆտա մուդատէմ կէմի իլէ

աէնիղէ շըգմըշյար վէ դօմանտա էտէմէտիթլէրինտէն
դարայա չարբրպ բարչալամիշյար տըր .

Պանդրօփըն հըսս իթտիյի թէէսիւդիին թարիֆի
գտալիլ օլամայըպ , օդույանլարըմըզըն թասավկլուրընա
հէվալէ իտէրիղ , պիշարէ ատէմճըզաղ հէօնկիւր հէօն-
կիւր աղլամադտա իքէն , չարպէր եանընա սօդու-
լուա .

— Էսէֆ իթմէ Պանդրօփ , պիր կէմի տահա եա-
բարըզ , հէմ տահա պէօյիյինիւ , մահուտ սէփինէսին
արմալարը էլիմիզտէ տիր , տէտի .

Պանդրօփ . - Ա. Հ . պիր կէմի եաբմադ իշին պէշ այ
չալըշմադ լաղըմ տըր .

Միջրօս . - Զարէ եօդ Պանդրօփ , ինդըյատ իթմէ-
լի , ինշալահ պու խասար պիզէ զարարը քիւլլիյի մու-
ճիպ օլմալ .

Պինաէն ալէյհ վագըթ զայպ իթմէ քսիղին պիր
կէմի տահա եաբմադա դարար վէրտիքտէն սօնրա , ա-
տանըն հէր թարափընը տօլաշմազա պաշլանտը . Խա-
մամ պիր հափտա մըրանդլին տաղընըն սաթհը մայիլ-
լէրի , զարիալ սուրէթտէ թէշէք.քիւլ իտէրէ.ք . պիր չօդ
տէրէշը թէրէլէր վիճուտէ կէթիրմիշ օլմաղըլա , կէրէք
պուրալարը վէ կէրէ.ք պաղալէթ եըլլնլարը իւէ հու-
սուլէ կէլէն կիրինթիլի չըգընթըլը մահալէր քէմալի
տըդդաթլա արանըլտը իսէտէ , ինսան իզինէ պէնզէր
հիշ պիր շէյ պուլունամատը .

Ֆըրանդլին տաղընըն ումալ թարափը իրի դայա-
լար վէ մէվատար միւղապէյի մատէնիյէ կլէ տօլու օ-
լուալ , չօդ հէրինտէ թաղեիդախը արզիյէ սէպէպի ի-
լէ , իրի վէ տէրին եարըդլար աշըլմըշ իտի . Գոլօնլար
հէր ափւրիւ թէհլիքէյի կէօղէ ալտըրըպ պու եարդ-
լարըն իշինի տիշինի արատըլար , պուրալարը եանար

տաղըն աթէշ բիւսկիւրակյի զէմանլէրտէ չըդան տիւ-
մանլարտան դարարմըշ իտի . պաղըլարը տա թունէլ
շէքլինտէ օլմաղըլա , մէշալէլէր իլէ թէհարրի իտիլտի ,
վէլհասըլ տաղտա կիրմէափիք տէլիք պըրագմատըլար .
Փաղ աթէ հէր թարափտա սիւքիւթ հիւքմիէրմա օլուպ
ինսան իղինտէն էսէր կէօրիւլմէյօր իտի :

Միւհէնտափս , տէրին չուգուրլարտան պիլինին թէ-
բէսինէ վառըլ օլտուղու կիսպի , տէրինտէն կէլէն սկիր
թաղըմ սէտալէր իշիթտի քի , անլէրտէ գայալարա
ակս էտէրէք թէղեխտի շխտտէթ իտիյօր իտի . մէտէօն
տախի թահանէլ արդ վօլգան ամժէշինին հալի ինալիսա-
թէ կէլալիյինի սկէյան իտէն պու սէտալէրի իշիթտի .
մէտէօն հէրարէթը մէրքէղիյէյի արդըն թէքրար ին-
շիալէ պաշլամագ իւղըէ օլտուղունը անլայարագ , Սլյ-
րոսա իսիթապէն .

— Տէմէք վօլգան թէմամէն սէօնմէմիշ աիր ,
տէտի :

— Իհթիմալ տրը , զիրա սէօնմիոշ դանն օլունան
հէր եանար տաղ , տայիմա թէքրար աթէշ բիւսկիւր-
մէյէ պաշլար :

— Լարին տաղըլըշ աթէշ սաշմաղա պաշլարսա ,
ատամըլ իշն թէհիւքէյի մուճիս օլմուղ մը .

— Զանն իթմէմ , եանար տաղըն մէճըարսը , եանի
հէրարէթը արդիյէնին մէնֆէսի վար տրը , աթէշ օրա-
տան բիւսկիւրիւր , քէնտի աշաըղը մէճըալէրտէն մէ-
վատուը միւղապէյի մատէնիյէսի ադար կիտէր .

— Ետ օ մէվատ պաշղա պիր մէճըա բէյտա ի-
տէրտէ . զիրա վօլգանլար հէր տիւրիւ զարիալէրի
կէօսմէրէսկիլիր .

— Լավալար թէսկտիլի մէճըա իթմէք իշին շխտ-
տէթլի հարաբէթի արդ վուգու պուլուպ , տաղըն ա-

սըլ գուվվէյի մէլքէղիյէ նօդթասը թէպէտափիւլ իթ-մէսի լաղըմ կէլիր :

— Վօլգան աթէշ ալտըղը վաղըթ էքսէրիէն հա-րաբէթի արդ գուգու սլուլուր , սլինաէն ալէյհ պիղիմ իշխն թէհլիքէլի տիր . ինչալլահ մէմուլիմիզ զուհուր իթմէղ , իթոէ պիլէ էլլիմիղտէն պիր չէյ կէլմէղ , մա-մաֆիհ նէ տէ օլսա իըլանիթ Հառւզա դատար իցրա-սը զարար իտէճէյինի իւմիւտ իթմէմ :

— Տաղըն ինչիալէ պաշլայաճաղընը իփհամ իտէր տիւման կէօրմէտիք :

— Խայր , տահա տիւն տըդդաթլա պաղ տըմ , տիւմանտան էսէր եօդ , մամաֆիհ տաղըն աթէշ ալ-մասը էլպէթտէ խայրըլը տէյիլ տիր :

— Ցադաթ ալտանմաղա մահալ եօդ , զիրաթահ-տէլ արդ սէտալէր իշխտիլիյօր :

— (Տինլէյերէք .) Եվվէթ սէտալէր կէլիյօր , շիմ-տիլիք տէրէճէյի գուվվէթ վէ նէթիճէսի քէստիլի-լէմէղ :

Փետրվարըն օն տօդուղընտան եիրմի պէշինէ դա-տար հէր թարափ իյնէ արարճասընա արանտը , հաթ-տա տաղըն զէրվէսինէ գատար չըդըլըպ եանար տա-ղըն մէճրասընա պիլէ կիրտիլէր , արատըդլարը չէյաէն էսէր պիլէ պուլամատալլար . սարֆ իտիլէն պունճա է-մէք զայրէթ պէյհուտէ օլտուլունտան , արթըդ նը-րանիթ Հառւզա ավտէթ իթմէյէ գարար վէրտիլէր . շախսը մէճհուլըն ատա իւղէրինտէ պուլունմատըղընա գանաաթ կէթիրիլտի :

Փետրվարըն եիրմի պէշինճի կիւնիւ Գօլօնլար նը-րանիթ Հառւզա կէլտիլէր . պիր այ սօնրա , եանի Մար-տըն եիրմի պէշինճի կիւնի , ատայա վիրուտէրինին իւշիւնճի սէնէյի տէվրիյէսի հուլուլ իթտի :

Բիշմօնու մուհասէրէսինտէն ֆիրար իտուսլ Լինգոլնա սուրէթի զարիպէտէ տախիլ օլան Գօլօնլար, թէմամէն իւշ սէնէ տիր վաթանլարընտան տուր պուլունոյօրլար իտի . աճէպա հիյնի ֆիրարլէրինտէ տէվամ իտէն մուհարէպէ էլեէվմ տէվամ իտիյօրմու իտի . աճէպա նէ դատար գանլար տէօրիւլով . աճէպա նէ դատար տօսթ ահապալ զայսլ օլմուշ իտի .

Գօլօնլարըն ֆիքրի եէկեանէսի վէթանա ավտէթ իլէ պունլարը անլամագ իտի , պունըն չարէսի իսէ եա Լինգոլն աչլըդլարընա պիր կէմի կէլիալ քէնտոկէրինի կէօժիւրմէլի , եախօտ պիր կէմի եաբարագ Զէլանտը ճէտիտէ վէ եա Բօմօթօյա կիթմէլի իտիլէր . պինաէն ալէյհ իրի եիւղ էլլի թօնէլաթօ ճէսամէթինտէ պիր կէմի եաբմագա գարար վէրիպ հէման իշէ պաշլատըլար .

Ֆարուսիթ օրմանընտան իրի աղաճլար քէսիլիպ կէմինին գըղալը գուրուլմուշ օլան ըըմինէլէրէ նագլ օլունույօր իտի . ուսիթա մօրըն (մայմունըն) Գօլօնլարա պէօյիւք մուալիէնէթի օլտու , մէսէլա գօրարըլաճագ եկոքսէք աղաճլարըն թէրէսինէ չրգըլ իր պաղըլայօր , եախօտ իրի իրի քիւթիւքլէլի ումուզլարընա ալարագ նագլ կըլէյօր իտի .

Գօլօնլար կէմի իլէ պէլապէր պաշգա իշլէրիտէ ունութմատրլար . մէսղարէյի վասիյէ թէրէսինտէ գուրսանլարըն իճրա իթտկլէլի խասարտէն էսէր գարմատը . քիւմէսլէր եէնիտէն նաբըլարը , ախըլատարի օնա-

Ղալար վասէթասը իլէ թարլաւար պէլլէնտի . Եյըթըն տայիմա մահղուն վէ տալկըն օլտուղու հալտէ , ումնամա իշթիրար իթմէ քտէ , վէ քէմալի զայրէթլէ չալըշմադտա խոի . պիր եանտան պոլ պոլ ավ վարուլուղու կիսկի Մէլսի տէրէսինտէն իրի գարլուն պազլարը թութուրմադտա խոի . ըսթըրիտեա թարլասը տախի մըդտարը քեափի մահտուլ վիրմէյէ պաշլատը :

Աղըլ իլէ կըրանիթ Հառոգ արասընտափի թէլէկրափի խամթթը թէքքրար եարըլըպ իշլէմէյէ պաշլատը . Մայըսըն օն պէշիննի կիւնիւ եէնի կէմինին օմուրզասը մէյտանէ չըդտը . յիփոյիտէ քի սոուդլար պասմը օլտուղունտան , Գօլօնլար իշի թէրք իթմէյէ մէճպուր օլտուլար :

Գօլօնլար , գըշ մէվոյիմինին պու սէնէ Լինդօլն ատասընտա շիտաէթլէ հիւքմիւնի ինրա իթտիյինի կէօրտիւլէր . պուրատարի սոուդլար Ամէրիդայի շըմալիտէ վէ եէնի Խնկիլթէրատա հըսս օլունանլարա միւշապիհ տիր . օրալարտա պէրուտէթին շիտտէթի , գութու պւլարտան էսէն ըուզկեարլարա ամժփ խտէրլէր . հալ պուքի Լինդօլն ատասընտա պունս ամժփ իթմէք գապիլ օլմատըզբնտան . Ակյրօս Աըմիթ .

— Ալէլ խուսուս տէնիդ քէնարընտա վէ ատալար տա օլան մէմալիք , օ իրիթիփատէ օ արզտա օլան գարա տախիլինտէքի մէմալիքէ նիսութէն աղ սոուդ տըր . պուտա պէօյիւք տէնիդլէրին , եաղըն հէրարէթի հըֆղիլէ գըշըն իփրազ իթմէսինտէն իլէրի կէլիք , տէտի .

Հարպէր . — Օ հալտէ Լինդօլն ատասը նիշին պուքայիտէյէ տախիլ կէօրիւնմէյօր :

— Պուրասընըն հալլի միւշկիւլ տիւր , պէլքի մանթագայի ճէնուսիտէ պուլունմադտան իլէրի կէլիք . սէնտէ պիլիրախ քինըսփ քիւըրէյի ճէնուսպիտէքի տէ-

Նիզլէրտէ , շըմալէ նիսպէթէն տահա իրի վէ գաթը պուղ բարչարարնա միւսատըֆ օլունուր .

Ժէտէօն . - Պէն տէյօրում քի լինդօլնտա շիտաէթը պէրուտէթ , եադընընտա իրի վէ սապիթ պուղ-լար պուլունմագ տան իլէրի կէլիյօր .

Սիյրոս . - Հադդընըդ վար , ատամըզտաքի պէրուտէթ եադընտա պուղ օլմասընտան տըր , հէմ գըթաթը ճէնուպիյէնին շըմալէ նիսպէթէն սոուգ օլմասը գա-վախտի քիւլիյէտէն տիր . զիրա քիւրբէյի շէմս , եա-դըն նըսփ քիւրբէյի ճէնուպիյէյէ զիյատէ եադըն օլ-տուդու կիպի , գըշընտա զիյատէ ուղադ տըր . օ հալ-տէ սընաղըն վէ սոուզըն շիտտէթինէ միւսատըֆ օլ-մագտան տիւչարը հայրէթ օլմամալըյըզ .

Պանդրօֆ . - (Պաշարընը չաթարագ .) Եյ նէտէն աօլսյը պիղիմ մանթագա պէօյլէ հադդսըդ մուամէ-լէյէ տիւչար օլույօր .

Սիյրոս . - (Կիւլէրէք .) Հադդսըդ օլսուն օլմասըն ինդըյատ լազըմ ալըր . պունըն սէպէպինի անլատայըմ , քիւրբէյի արդ կիւնէշին էթրաֆընտա թամ տայիրէ թէշքիլ իտէրէք տէօնմէզ , արզըն միհվէրի եռումուրթա շէքինտէ պիր գաթը նադըս տըր . կիւնէշ իսէ գաթը նադըսըն մէրքէղէրինտէն պիրինի իշղալ իթտիյինտէն , սրու միհվէրի իւղէրինտէ իլէրլէտիքնէ կեահ կիւնէշէ թէգարրուպ կեահ թէպայիւտ իտէր . հիյնի սէփէրտէ քիւրբէնին եազըն կիւնէշէ էն եադըն վէ գըշըն էն ու-զադ օլան նօդթասը իսէ , մանթագայի ճէնուպիյէյէ միւսատըֆ օլսուզունտան , պու նօդթալար զիյատէ սո-զուգ վէ սընադ օլուրլար . պու մահզուրէ չարէ պուլ-մագ գապիլ տէյիլ տիր . ինսանլար նէ գատար ալիմ օլսալար , ճէնապը Հադդ թարաֆընտան վազ օլունսն գայիտէլէրի թաղեիրէ միւգթէտիր օլամազլար :

Պանդրօֆ . - Մամաֆիհ ինսանլար բէքը ալիսմ տիր . մալիւմաթը պէշէրիյէ պիր արայա ճէմ օլունսա , նէ պէօյիւք պիր քիթապ օլուր իտի :

— Ինսանլարըն պիմէտիքլէրիտէ պիր արայա ճէմ օլունսա , էմին օլ քի տահա պէօյիւք ճէմ չօգ պէօյիւք քիթապլար թէշքիլ իտէր :

Գոլօնլար դըշ մէվոփի զարդ օլան կէմիտէն չը- գարտըդլարը էշեայը , եէնի եաբըլմագտա օլան կէմիյէ դուլլանմագ իչին իմալ իթմէյէ պաշլատըլար . Յունիս Յուլիս վէ Օդոստաս այլարը կէշոփ , սօուգ շիտտէթլէ հիւքմինի իճրա իթտի . տէրէճէյի հէրարէթ սըֆլր- տան աշաղը 24 տէրէճէյէ գատար էնտի :

Ֆըրանդլին տաղընըն թէհարրիսինտէն պէրի կէշէն եէտի այ զարֆընտա համլյի մէճհուլտան էսէր կէօ- րիւլմէտի , մամաֆիհ Գոլօնլար տիւչարը ֆէլաքէթ օլ- մատըդլարընտան , անտէն խսմիմտատէ տախի լուզում եօգ իտի . Թօր իլէ ժօր էքսէրիէն մահուտ գույցունըն էթրաֆընտա ուլայըրպ կէզինտէրլէրինտէն , Սիյրօս , Կըրանիթ Հառուլ իլէ շախուը մէճհուլ արասլնտա պիր ըապլթա վար տըր տէյօր իտի :

Գըշ կէշտի , պու արալըդ նէթիճէյի վէխիմէյի միւնթէն օլապիլիր պիր հատիսէ զուհուր իթտի , Սեպ- տեմբերին եէտինճի կիւնի Սիյրօս Սըմիթ , Ֆըրանդլին տաղընըն թէրէսինտէն պուզու իլէ գարըշըդ տիւմտան չըդտըղընը կէօրմիւշ իտի :

Սիյրօս Սըմիթին խապէր վէրմէսի իլէ Գոլօնլար իշէրինի ոլըրադըր ֆըրանդլին տաղընըն զէրվէսինի սիւքիւթլէ թէմաշա իթտիլէր , տաղըն աթէշլէնմէսին- տէն զուհուրէ կէլմէտի միւհթէմէլ օլան հարագէթի արդտան տօլայը , Կըրանիթ Հառուզըն տիւչարը թէհլիքէ օլմասը մէլհուղ օլտուզունը , Սիյրօս միւպալաղա իթ-

Հարպէր . - Թուրթունալը հէվալէրտե էլէքթրիք , թէպէտտիւրամթը հէվայիլէնին . . .

Սիյրօս . - (Պաշըլլըլա պիր իշարէթը բէտույէ իլէ սէօղիւնի քէսէրէք .) Պէքլէյէլիմ , էկէր պիր իշարէթիսէ էլզպէթտէ թէքրար իտիլիր .

Նասլ . - Լարին քիմ օլտապիլիր .

Պանդրօֆ . - Պիզէ պու գատար էյլիիր . . .

Պանդրօֆըն սէօղիւ , չանըն թէքրար չալրնմասը իլէ դաթ օլունառ , Սիյրօս Սըմիթ տէրհալ թէլէկրափըն պաշընա կէչէրէք .

— Նէ իսթէյօրսունըզ , տէյու սօրտուգունտա .

— «Ախւրաթլա աղըլլա կէլինիլ » տէյու ճէվապ վէրիլմէսի իւղէրինէ Սիյրօս թարիֆի զայրի գապիլ մէսէրէթ իլէ .

— Նիհայէթ պուլունառ , տէտի .

Գոլօնլար հօրկունիրուզը , ույգույը վէ կիճէնին դարանլըլընը ունուտարադ տէրհալ եօլա չըդտըլար . Թօր իլէ ժօր կըրանիթ Հառու զտա գալտը . Հարպէրին սէօյթույի իւղըէ րույի սէմայը փուրթունա զուհուրինի կյմա իտէն սէօյիւք վէ գարա պուլութրար իսթիլա իթմիշ իտի . լորին Գոլօնլար գարանլըլա վէ փուրթունայա էհէմիլյէթ վէրմէյէրէք Գըրիդ Գըլիսէրին քէօրդիւսիւնի կէշիպ օրմանա աօզրու իլէրմէմէլէ պաշըլատըլար .

Գոլօնլար քէմայի հէյէծան վէ սիւրամթլա իլէրէյյօրլար իտի . Կըրանիթ Հառու զտան սատթ տօդուզտա չըդմըլըլար վէ գըրգ եկտի տագըլցա սօնրա պէշ միլ իմթիտատ իտէն մէսաֆէնին իւչիւնի դաթ իթմիշըր իտի . Պու էսնատէ չիտտէթլէ չիմշէք չադմայա պաշըլատը , հէվա լէք ողդընթլը իտի , սատթ տօդուզը չարեէք կէշէրէք աղըլլըն թահտա բէրտէսինի կէօրտիւ-

մէյէրէք արդ ատաշլարընա արդ իթախ , եէվմի մէզ-
քիւրտէն իմիսարէն տաղըն զէրվէսինտէն տիւման շրդ-
մագաա տէվամ իթմէքտէ իտի . արասընտան ալէվ
կէօրիւնմէտիյի հալտէ , մրդ տարը թէդայիւտ իյլէտի-
յինտէն, մէրքէղի արդտա աթէշին քէսոկը շիտտէթ իթ-
տիյի անլաշըլյօր իտի .

Մէվսիմի պահարըն հուլուլի իլէ եշէրէ պաշլանրլ-
տը , ալէվսուսուս կէմինին ինչա վէ իքմալինէ օրաննա
զայրէթ իլէ տէվամ իտիլիյօր իտի , Սեպտեմբերին նի-
հայէթինտէ կէմինին գապուրկալարը մէյտանա շրդ-
տը , գուրտան կէմիսինին թահտալարընտան սէօքտիւք-
էրի պադըր շիվիլէր իսթիմալ իտիլտի . պիր թարսփ-
տան մէնդարէյի վասիյէ թէրէսինտէքի մէղրուաթ տա-
խի թօրլանըլրադ տէրանսլար իտիլտի .

Դօլօնլար ադշամիարը ճիւմիէթէն կըրանիթ Հառ-
դա թօրլանըլ միւխթէլիֆ մատտէլէրտէն պահս իտի-
յօրլար իտի . Եյլըթըն իսէ քէմալի սիւքիւթլէ քէնտի
քէնտինէ .

— Լօրտ կըլէնէրլանը կէօրիւր իտէյի նամուս
կյլէտիյիմի կէօսթէրիրիմ , տէյօր իտի .

Պու ադշամ միւքեալէմէ , միւթատընտան դիյատէ
ուղանտը , եարը կիճէյէ իւչ սաամթ գալարադ Դօլօն-
լար էսնէյէրէք եաթտըլար , եարըմ ոաաթ սօնրա
պէօյիւք սալօնտա պուլուսան թէլէկրաֆ մաքինաը-
նըն չանը շիտտէթլէ չալրնտր . Դօլօնլարըն ճիւմիէսի-
տէ կըրանիթ Հառդագտա օլուպ աղըլտա քիմաէ պու-
լունմայօր իտի . Սիյրօս եէրինտէն սըշրատը , արդտ-
տաշլորը պէլքի եանըը եշիթտիք տէյի եէքտիկէրինէ
պադըյօրլար իտի .

Նապ . — Պու նէ՞ տիմէք օլույօր , եօգսա շէյթան
մը շնկըրազա պաստը .

լէր . թէմամ իշէրի կիրտիքլէրի վաղըթ կէօք կիւրլէմէսի իշխտիլտի .

Աղըլըն տէրունինտէ տէրին պիր սիւրիւթ հիւքմ-ֆէրմա օլտուղու կիպի , օրատա տախի զիյատէն էսէր կէօրիւնմէյօր իտի . միւհէնտիս դաբույը փուրտու լս-քին ճէվապ վէրէն օլմատը . դարտոյը աշըպ գարանլըդ ստայա կիրտիլէր , նապ չագմաղը չաղլպ ֆէնէրի եադ-տը , օտանըն հէր թարաֆընը թէհարրի իթտիլէր . քիմսէլէր եօդ հէր շէյ եէրի եէրինտէ իտի .

Սիյրօս . - եօգաս պիդէ թէլէկլափ իշէյօր տէյու-մը կէլտի .

Ժէտէօն . - Խայը դապիլ տէյիլ , զիրա թէլէկլափ « հէման աղըլա կէլինիլ » տէմիշ իտի .

Թէլէկրափ մաքինասընըն պաշընա կէլտիլէր , հէր ալաթ ու էտէվաթ եէրինտէ իտի . օ արալըդ Հարուէր .

— Ա . յ . պիր քեաղըտ վար տէյու պաղըրատը . քեաղրտըն խղէրինտէ ինկիլիդէ օլարագ չու քէլիմէ-լէր եաղըլը իտի .

Եհնի խարը Թէազըպ իտինիզ

Միւհէնտիս թէլէկլափըն աղըյատան կէլմէյուազ , աղըլըտաքի թէլէկրափ խաթըլ իլէ պիրլէշէրէք . Կըրա-նիթ Հառուզ կէ քէսալը րապըթա իտէն վէ շախսը մէճ-հուլըն իդամէթկեահը պուրունան նօդթատան շէքիլ-միշ օլտուղունը անլայարադ .

— Ա . ր . տէտի . միւհէնտիս ֆէնէրի ալըալ հէր պէ-րապէր չըդարդւարը աըրատա . ֆուրթունա քէմալի շիտ-տէթ վէ տէհշէթլէ ինրայի հիւքմէ պաշըմըշ իտի . ա-ղըլտան տըշարը չըդարդըր կիպի խաթըն իլք աղաճտա-քի « իզուլվար » ընա պիր թէլ մէրպութ օլուալ եէրէ էնտիլի կէօրիւլտիւ . Սիյրօս Սըմիթ .

— Թէի թէադըպ իտէլիմ . տէյէրէք թէլին քէ-նարընտան իէրլիմէյէ պաշատարըլար . Գօլոնլար էվլիէլ էմիրտէ աղըլ իլէ նէլալէ նէհրի արասընա տիւշէն նը-րանդլին տաղընըն սաթհը մայիլինտէքի էն տար ճի-հէթտէն կէշտիլէր .

Ոաթհը մայիլ չըդարդտան սօնրա , էշքեալր դարիպէտէ պաղալէթ երզընլարընտան միւթէշէքքիւլ թարափա էնմէք լաղըմ կէլտի , արա սըրա էյիիփալ խաթթը լինմուտինի եօդլայօրլար իտի . թէլին տէնիղէ տողրու իլէրլէտիլինէ շիւպհէ դալմատը . Փուրթունա-նըն շիտտէթի սօն տէրէճէյէ կէլմիշ իտի , շիտտէթլէ կէօք կիւրլէյիպ արա սըրա շիմչէքէրին նըրանդին տաղընա էնմէքք , մէճրա իշինտէ զայալ օլտուղու կէօ-րիւլիյօր իտի . Գօլոնլար պու էննալէրտէ տաղըն զէր-վէսինտէն ալէվ չըդարդընը կէօրտիւլէր .

Գօլոնլար , սաաթ օնա պիր դաչ տադըգա գալա-րադ զարապ սահիլինէ եադլաշտըլար . պուրատան իթի-պարէն թէլ գայալըդ տար պիր եօգուշ իշինէ կիրէյօր իտի . Գօլոնլար պու եօգուշտան իլէրլէմէյէ պաշատը-լար . աղիմ պիր թէհլիքէ իշինտէ պուլունտուգլարը համիյի մէճհուլըն իդամէթկեահընա տօղրու , մըգնատըսա միւնճէզիպ օլմուշ տէմիր բարչասը կիպի թաշըրըն իւզէրինտէ գայարադ վէ պազէն աթլայա-րադ իլէրլէյօրլար իտի .

Նիհայէթ թէլ պիր քէօչէտէն պիտիւլիւպ սահիլի թէլքիլ իտէն գայա իւզէրինէ չըդարդ . պուրատա պա-զալէթլէր պիթիմիշ գայալըդ օլմաղըլա , թէլ գայա-րաը լինտէն կիտկիյօր իտի . Գօլոնլար եիւզ ատըմ տահա կիթափտէն սօնրա տէնիզ քէնարընա վասըլ օլտուղար , միւհէնտիս թէլի թուժարադ տէնիղէ տալ-մըշ օլտուղունը կէօրտիւ . արգատաշլարը եանընտա

տիւչարը հայրէթ օլարադ տուրտուլար . Սկյրօս արդատաշարընը գայտարըն [թէ ճէմիկ ինտէն] միւթէշէք քիւլ պիր մաղարաճըզա կէօթիւրիւա .

— Պէքլէյէլիմ , շմբոի տէնիդ եխքսէք տիլ . ալ-չալորդը կիսի եօլ մէյտանէ չըդար , տէտի .

12

Պիր դաշ սասաթ պէքլէմէք լուզըմ կէլտիյինտէն Դոլօնլար սուրունտուգլարը մահալուէ պէքլէտիվէր , շիտուէթիէ եազմուր եազմայա պաշտոյը ֆուրթանանըն տէհէթինի իջալէ իթտի . եարը կիճէտէ Սկյրօս փէնէրի ալըս սահիլէ էնտի . թէլին պաժտուցըը մահալուէն իթիսալարէն տէնիդ ալչալարադ պէօյիւճէք պիր մաղարա մէյտանէ չըդարմաղա պաշլամըշ իտի . թէլ , սու մաղարանըն իշինէ կիրուպ զայա օլույօր իտի . Սկյրօս արդատաշարընըն եանընա կէլիալ .

— Պիր սասաթ սօնրա եօլ աշըլաճադ , տէտի .

— Տէմէք եօլ վար իմիշ .

— Եա օլմայաճադ . մը սանտընըդ .

Հարպէր . — Լաքին պու մաղարա հէր նէ դատար տէնիդ ալչալուցը կիսի մէյտանէ չըդաճադ իտէ տէ . իէրիսինտէ էրէյի սու դալըլ սանըըըմ .

— Եա մաղարա թէմամէն գուրսուրտա պիզ իէրէմէյէ մուգամիտադ օլուրուզ . եախօտ օլմաղտա պիզէ իէրէյէճէք պիր վասէթա կէլիր .

Պիր սասաթ տահա կէչափ , Դոլօնլար հէր պէքլապէք սահիլէ էնտիկէր . իւչ սասաթտա տէնիդ թէմամօն պէշ այտադ ալչալմըշ իտի . պիր քէօրփիւ քէմէրփի կի-

պի մաղարանըն մէտիսալի մէյտանէ չըդմըշ իտի քի , իշինէ կիրէն սուլուզ տէնիզ ալչալալըդ ճա քէօրփիւրէրէք տըշարը ախըլընագ տա ալըր , միւհէնտիս էյիլէրէք տէնիզին սութհնատա սիյահ պիր շէյին եխզափիւյինի կէօրչիւ .

Միւհէնտիսին կէօրտիւյի շէյ պիր սանտալ օլուպ քէմէրփին իշ թարափընտա տուրմագտա վէ իր իլէ գայալարա մէրպութ պուլունմադ տա իտի . Սկյրօս իշինտէ իքի առէթ քիւրէք կէօրէրէք .

— Պինէլիմ , տէտի , սաճտան մամուլ օլան պու սանտալ զաթէն ճէրիյան իլէ արչարը չըդմըշ օլուուզընտան Դոլօնլար հէման իշինէ ամիլատըլար . նատ իլէ եյըրթըն քիւրէյէ կէչիալ , Պանզրօֆ տիւմէնէ օթուրտա . Սկյրօս տախի էլինտէ փէնէր օլարադ պաշ թարափտա օթուրտա . պաղալալիթ թաշընտան միւթէշէք քիւ պու մաղարանըն տէրունինտէ աղիմ պիր սիւքիւթ հիւգմիքիմա իտի .

Քիւրբէյի արզըն բէք չօգ եէրլէրինտէ պու նէվ մաղարալար վար տըր քի , տիւնեանըն եալատըլուզընտան պէրփ մէվճուտ օլուուզունա շնւակհէ իտիլէմէշ . պազըլարը տէնիզ սույը իմլա իթմիշ օլուպ , ափիէրլէրփ իտէ տէրունինտէ ճէսիմ կէուէր բէյտա ևլէմէրուէտ տիրմէսէլա ճէմտիտ ատալարընտան պիրի օկան նախափա ճէկիրէսինտէքի մէնկալ մաղարասը , ինկիլթէրրատա Մօրկամ մաղարալարը , Գօրսիդ տտաքփ Պօնիֆասկյո մաղարալուրը իլէ նորվէ կիյատա պուրունան Լիզուրտ մաղարասը , Քէնթուքիտէ պուլունան վէ պէշ եփուզ դատէմ եփուքուէքի իլէ եփումի պին դատէմտէն վիյատէ պոյը օլան Մանութ մաղարալարընը կէօսթէրէպիլերիլ . իշթէքիւրբէյի արզըն միւխթէլիփ նօգթալարընտա պու կիպի շաղանը հայրէթ շէյէր բէք չօգ տրը .

Աճեպա Լինդոլն ատասընտաքի շու մաղարա տա ,
ատանըն մէրքէզինէ դատար կիտիյօր մը , սանտալ
պիր չարեէքտէն պէրի կիտիյօր իտի միւհէնտիս իլէրի-
տէն տայիմա սանտալըն խաթըլ հարաքէթինի թային
իթմէքտէ վէ քէօչէլէր տօլաշմագտա իտի քի միւհէնտիս .

— Զիյատէ սաղա տօղրու , տէյի պաղբատը , սան-
տալ տէօնիւալ դայալարա եանաշտը . թէլ քէնարտա
պուլունույօր իտի , սանտալ պիր չարեէք տահա իլէր-
լէտի . պու հիսապճա մաղարանըն պիտայէթինտէն պէ-
րի եարըմ միլ դատար մէսափէ դաթ իտիլմիշ իտի .
պուրատա Գունլար շէտիտ պիր զիյանըն մաղարա տա-
խիլինի թէնվիր իթմտկինի կէօրտիւլէր , պու զիյա սա-
յէսինտէ մաղարանըն իչինի տըդգաթլա թէմաշա իթ-
մէք դապիլ օլուռ .

Մաղարանըն դարուսը եիւղ այագ դատար եիւք-
սէք օլուալ , օրասընըն տա պաղալէթտէն միւթէշէք.ք.քիլ
օլտուղու կէօրիւլիյօր իտի . գուպէտէ հէր թարափ-
տան զայրի միւնթազամ շէ.քիլտէ ուզանմըշ թաշ տի-
րէքլէր վար տըր քի , պունլար տէնիդէ դատար իմթի-
տատ իտուալ կէլիյօր վէ խարիճտէ.քի հիւքմֆէրմա օ-
լան շիտակթը հէվա իլէ պէրապէր զայէթ սաքին պու-
լունան սուլար տէրունինէ կիտիյօր իտի .

Մաղարայը այտալնատան զիյայի շէտիտ պու տի-
րէ.քլէր իւղէրինէ աքս իտուալ , զիյաբաշ պիր թագըմ
նօդթալար բէ.յտա կիլէմէքտէ տիր . անլէրտէ թէ.քրար
տէնիզին սաթհընա աքս իտէրէ.ք.սույը բարլաթմագտա ,
վէ պէօյլէնէ սանտալ պիլուրտան իրի թապագա արա-
սընտա իլէմէ.քտէ իտի .

Այյրօսըն իշարէթի իւզէրինէ թէ.քրար քիւրէ.քլէր
սոյյա տալտը , էրիմիշ պիլուր իչինտէն չըգայօր ի-
միշ կիսի էթլափա պիր չօդ ավիզէլէր սաշարագ ,

սահնտալ էլէքթրիք էսէրի օլոռուղու անլաշըլան զկյանըն
մէնսպաընա տողրու իլէրլէմէյէ պաշլատը :

Պու նօդթառա մազարանըն վիւսամթը իւչ եիւզ
գատէմ բատէսինտէ իտի . տահա իլէրի թարաֆլարըն
վիւսամթը թասլիյի պիր տիվար իլէ մէստուտ օլոռուղու
միւշահէտէ իտիլափ . պուրատա տէնիդ ատէթա ճէսիմ
պիր կէօլ հալինտէ օլուպ . էլմրաֆլընա վէ դուսպէյի
թէզեխն իտէն թաշ տիրէքլէրէ էլէքթրիք զկյասը աքս
իտէրէք օ տէրէճէ բարլատը, օր իտի քի . ինսան պա-
գարագ ճէսիմ էլմասլարէլէլիխն նուրլար սաշտըլընա
զահիպ օլուպ իտի :

Կէօլիւն օրթասընտա ուղուն , իրի ուճլարը սիվիփ ,
օրթասը եռւվարլագ ատէթա մէքիք շէքլինտէ զայէթ
ճէսիմ պիր ճիսմին տուրտուղու կէօրփւլտի . զկյա ,
պու ճիսմին իւզէրիխնէ աշըլըլը իրի աէլիքտէն չըդպյօր
իտի . զայէթ իրի պիր տէնիդ ճանափարընա պէնզէյէն
պու ճիսմ , իրի եիւզ էլլի դատէմ պօյունտա օլուպ ,
ոն պէջ դատէմ տախի սաթհը պահրտէն եիւքսէ ք
տուրույօր իտի :

Սանտալ եալաշնա իլէրլէտի , Սկյրօս Սըմիթ ա-
յազա դալդարագ քէմալի հէյէճան իլէ դարշընտա-
քի ճիսմէ պաթըլյօր իտի . մումալէյէն պիրտէն պիրէ
մէտէօնլըն էլինտէն թութուպ .

— Էվլէթ , օ տըլ , տէտի :

Միւհէնտիս եէրիխնէ օմուրուպ պիր իսմ թէլափ-
փուլ իթափ . քի , պու իսմի եալընըզ մէտէօն իշիթափ .
մէտէօն պու իսմի թանըյօր օլմալը իտի քի , աղիմ պիր
հէյէճան իլէ .

— Ո՞ մը , տէյու սօրտու .

— Էվլէթ , օ տըլ .

Միւհէնտիսիխն իշարէթի իւզէրիխնէ սանտալ շու ա-

լէթը զարիպէնին սոլ թարաֆրնա եանաշտը , պէհէք թարափտան դիյա զայէթ գալրն պիր ճամտան չըդայօր իտի . Սիյրօս Սըմիթ անըն իւղէրինէ քրդտը , դիա յա չըդ ան իրի ճամըն արասընտա վասինէ էթրաֆր բարմագւըդւը պիր մահալ օլուսլ , օրթա եէրինտէ պիր տէլիք պուլունմադտա իտի . Գոլօնլար պու տէլիյէ սէյլըթտիլէր , պիր մէրախիլէն իլէ մէղքիւր տէլիքտէն աշաղը ինկլիյօր իտի :

Մէրտիւլէնին ալթ թարաֆընտա էլէքթրիք իլէ զիյատար տարաճըդ պիր եօլ կէօրիւնիւսլ , պու եօլըննիհայէթինտէ տախի պիր գաբու կէօրիւնիյօր իտի քի , միւհէնտիս իթէրէք աշը վէրտի :

Գոլօնլար , զայէթ միւղէյեէն պիր սալօնտան կէչիալ , թավանընտան էլէքթրիք զիյասը սաշըլան պիր քիւթիւպիսանէյէ կիրախիլէր . միւհէնտիս քիւթիւպիսանէնին միւնթէհասընտա պուլունան կէնիշ պիր գաբույը տա աշտը :

Գոլօնլար զայէթ միւղէյեէն պէօյիւք պիր սալօնտա սլուլունտուլար քի , պուրատա պէտայիյի խարիդիւլ ատէյի մատէնիյէ վէ սէնսցիյէ , սուրէթը միւքէմիլէլէտէ ճէմ վէ թանլիմ իտիլմիշ իտի . Գոլօնլար տտէթա ճէսիմ պիր միւղէխսանէ տէմէք օլոն պու մահալի կէօրէրէք , քէնտիլէրինի ալէմը խայալաթտէ զանն իթախիլէր :

Սալօնըն քէնտարընտա պուլունան միւղէյեէն պիր գանարէ իւղէրինտէ իխթիյար պիր ատէմ եաթըլյօր իտի , շախսը մէրգում Գոլօնլարըն կէլորիրէրինի կէօրմէտի պիլէ :

Սիյրօս Սըմիթ իխթիյարըն պաշընը գ ալուըլարագ , արդատաշլարընը տիւչարը վէլէն ու հայրէթ իտէճէք օլան շու աթիտէ քի սէօղիէրի սէօյլէտի :

— Գարման Նըմօ , պիղի խոթէմիշ իտինիդ , իշմէ էմրինիդէ թագիկէն կէլտիք , տէտի :

Այլրօսըն պու սէօզիւ իւղէրինէ ետթմըշը օլան իխթիյար ատէմ պաշընը գալուըրտը . մումակէյին զարիֆ պաշընը , աչըդ ալնընը , աղամէթլի պագըշընը , պէյալ ստգալ , ուզուն վէ ոդ սաշլարինը կէօմթէրտի :

Մումակէյին ետթալըդը գանհարէնին քէնարընա տայսնարտգ Գօլօնլարա միւսթէրհիմանէ պիր նաղար աթար . հալինտէն՝ տիւչարը մարադ օլարադ ետվաշ ետվաշ մէշալէյի էօմիկւնին սէօնտիւյի անլաշըլը.յօր իտի . ալչադ վէ ստարը հայրէթ հըսս օլունուր պիր սէտա իլէ ինկիլիդէ օլարադ :

— Էֆէնտի , պէնխմ իսմիմ հօդ տըր , տէտիյինտէ , Սլյրօս Սլմիթ .

— Ֆագաթ պէնտէնիդ սիղի թանըրըմ տէտի :

45

Գարտան Նըմօ , աթէշփէշան նազարընը միւհէնտիսէ աթփ իթտի , կիւյա անը նազարընըն թահտը շիտտէթինտէ էրիթմէք իսթէյօր իտի . պատէհու դանէրանըն իւղէրինէ տիւշիւր քէնտի քէնտինէ :

— Ատամ սէնտէ , նէ՞ օլուր , զաթէն էօլէճէյիմ , տէտի :

Այլրօս , գարտան Նըմօյա թէգարլուոդ իթտի . Ժէտէօն , մէրգումըն աթէշէր իշինտէ օլան էլինի թութտու . Եյրըթըն , Հարաչէր , Պանդրօփ վէ նապ , լոթիմ սալօնըն պիր քէնարընտա քէմալի հիւրմէթ իլէ տուրոյօրլար իտի :

Գարստան հէման էլլինի չեքիստ միւհէնտիս իլէ մուխ-
սպիրէ օթուրմալարընը իշարէթ իթտի . հէրսի քէմալի
հէյէճան իլէ գարստան նըմոյա պաղըյօր իտի . սուրէ-
թը փէվդէլատէտէ արոլը լութի ու զայրէթ իտէրէք .
քէնտիլէրինի բէք չօդ տէփալէր րէնչէյի հէլարտան
զուրժարան համիյի մէճհաւլ թէսմիյէ իթտիքլէրի տ-
տէմ գարշըլարընտա պուլունտյօր իտի . ո ատէմէ նէ՛
տ'րէճէ թէշէքիւրէ պունը իտիլէր . հէյէ Պանդրօփ ,
համիյի մէճհաւլը նազարընտա պէօյիւտէրէք , լնսան-
լարտան խարիճէ չըդարմըշ օլուուղունտան , գարշըլըն-
տա ատէթա պիր ատէմ կէօլտիյի կիպի բէք շաշըրմըշ
իտի .

Լարին Սիյրոս Սըմիթ , աճէպա գարտան նըմոյը
նէրէտէն թանըյօր իտի . իսմինին թէլտֆիուլ օլուն-
տուզունը իշիմտիյի կիպի . գարտան նիշին հայրէթլէ
ելլինտէն գարդմըշ իտի . . .

Գարտան նըմօ գոլունը գանտրէսինէ իմնատ իտէ-
րէք , միւհէնտիսէ .

— Տէմէք իսմիմի պիլիրտինիլ , տէտի .

— Եվվէթ էփէնտիմ , պիլիրիմ , շայանը հայրէթ
ինշտաթտան օլուալ , թահտէլ պահը հարարէթ իտէն
շու սէփինէնինտէ իսմինի պիլիրիմ .

— Նօթիւլիւս .

— Եվվէթ , Նօթիւլիւս .

— Ֆազաթ քիմ օլուուզումը պիլիրմիսինիլ .

— Պիլիրիմ .

— Հալ պու քի պէն օթուզ սէնէ տիր հէմիյէթը
պէշէրիցէ իլէ գտթի միւնատէպաթ իտէրէք աէնիլ
ալթլարընտա ևաշըյօլում , պէնիմ ուրրըմը քիմ էփշտ
իթմիլշ օլույօր .

— Միզէ գարշը քէթմը էսրար հադգլնտա վատ

վիրմէտիցինտէն տօլայը . էջայի մաստէ իլէ իթհամ օլունամայաճադ . օլան պիր ատէմ :

— Սագըն օն ալթը սէնէ գատար էվլէլ սէֆինէմէ թէսատիփիքէն կէլէն օ մըրանսըդ օլմասըն :

— Էվլէլթ էֆէնտիմ . թա քէնտիփի :

— Խսիմլէրի խաթրըմա կէլիյօր . մուալլիմ Յըռնադու , Դանատալը զըպդընճը նէտրանտ իլէ Դօնսէյլ նամ իւչ քիշի իտիլէր . Փաղաթ պու ատէմլէր նօթիւլիս սին կիրտիյի Մայիլմթրում տէնիզինտէ թէլէփ օլմատըլար մը :

— Խայր էֆէնտիմ , թէլէփ օլմատըլար . վէ « Տէնիզլէր ալթընտա եիրմի պին ֆարսախ սէյահաթ » իւնվանը իլէ պիր էսէր նէշը իթտիլէր . սէրկիւ դէշընիզիզի մուֆասսալէն գալէմէ ալտըլար : (*)

— Լաքին օ մըրանսըդ մուալլիմ , սէնիմ անճագ պիր գաչ այլդդ սէրկիւ դէշընիմի թէշքիւ իտիէր :

— Լոյլէ ամա , սէրկիւ դէշըն զարիպինիզին եալընրդ պիր ճիւղվի , քիմ օլտու զունուդը պիզէ թանըթմըլըշ արը :

— Պէլքի տէ պէնի էն պէզինք պիր ճանի վէ ասի օլարագ թէլագգը իթմալիշ տիր :

Միւհէնտիս ճէվասկ վիրմէտի , զարթան նըմն իսէ սուալինտէ իսրար իտէրէք :

— Էզիէ տէյիլ մի , էֆէնտի , տէյու սօրտու :

(*) Նասըլ քի անլաշըլմագտու տըր , պունտան ազտէմ նէշը իյէտիյիմլու եինէ ժիւլ վէրնին սոսարընտան և Եիրմի պին Փարսախ տէնիզլէր ալթընտա սէյահաթ և նամ հիքեայէյի զարիպէ իշալու րօման իլէ միւնասոփէթի օլոռուդը , վէ պու րօման իսէ ատէթա մէզքիւր րօմանըն զէյլի պուլունտուզու ճիէթլէ , րօմանը մէզքիւրի օգումայանլարա , միւթաա պույուրմալարընը խասոէթէն թավայէ իտէրիզ .

— Շագառան նըմօնըն մազիսինի հայլ իթմէրէ պաշ-
լամադ իսթէմէմ, հէր քէս կիսկի պէնտէնիզաէ հայտմը
ղարիպէնիզին սէպէպինի պիլմէտիյիմ ճիհէթրէ անլու-
մատըդնա ըէյ վէրէմէմ, ֆագախ և ալբնըդ չունը պի-
լիրիմ քի, պիղ լինդովն ատասընտ կէլուկը կէլէլի, ալի-
ճէնապ պիր տոսթ թարաքընտան տոյիմա հիմայէ վէ
մուհաֆազա իտիլտիք . օ հիմայէնին մէտեռնը չիւր-
ըանըյըզ, հայաթըըմրդը օնա պօրճշույդ, հիմայէյի
պիտիլիկ իտէն էլ իսէ, գաբթան նըմօնըն էլի տիր .

— Էվլէթ, պէնիս .

Պու սրբատա միւհէնտիս իլէ արդատաշլարը գալդ-
տըլըր, համլցի մաղիւմէլիինէ (զ արթան նըմօյա) արզը
թէշէքքիւր իթմէք վէ թէշէքքիւրաթըր մախսուսէլէ-
րինի թափը ու լիսան իլէ անլաթմագ իսթէտիկը . . .

Լաքին գարթան նըմօ անլէրի պիր իշարէթլէ ալբ-
դոյուոլ միւթէէսիր պիր սէտա իլէ .

— Մէօլլէրիմի ալնլէյինիզու սօնրա, տէյէրէք,
պիր գաչ ճիւմի իլէ սէրկիւղէշմինի անլաթար .

Գարտան նըմօ սէրկիւղէշմինի մուխթասար սէօ-
լէտի իսէ տէ, իքմալ իշին օլանճա գուվիթինի իսթի-
մալ իթտէյի կէօրիւլոփու, զիրա զաափը բէք զիյատէ
օլոռուզունտան, Սիլլոս, պիր գաչ տէփա սիւքիւթ ի-
տուպ, իսթիրահախ իթմէսինի րէճա կյլէտի . Ժէտէօն
տա արզը խըտմէթ իթմէք իսթէտի, ֆագախ գար-
տան .

— Լուզում եօդ, սաաթըլարըմ սայըլը տրի, տէ-
յուոլ հիգեայէսինտէ տէվամ իթտի քի, պիզտէ խիւ-
լասա իտէրէք, պէք վէճհի աթի պէյան իտէրիկ .

Գարտան նըմօ, Հինտիսիթանտա ինկիլիպէրին թահ-
ար իսթիրասընտ կէշմէյիս, օ վագըթլար սէրպէսթ
գալան գըթալարտան Պունտէքլոնա րէյիսի սրէնս Տա-

դարբն ողլու , վէ Հինտիսթան մուհարիսլերինստէն մէշ-
հուը Թիսո Սախալին Եէկէնի տիր . բէտէրի , գարտանը
տահա օն ետչընտա իրէն թահսիլի իըմ իջին Էվրօրայա
կէօնտէրաի :

Բրէնս Տագար , եանի գարտ ան Նըմօ , օն ետչըն-
տան օմուզ ետչընա դատար թահսիլի ուլում վէ սէ-
նայիկէ հասըը աըդդամ իթտի . դաթէն իսթիտատ ու
զէքւասը բէք ֆէվգէլատէ օրտուզունտան , մալիսմո-
թընը բէք չօդ իլէրի կէթիրտի . բրէնս , Էվրօրանըն հէր
թարափընտա սէյահամի իթտի . սէրվէթի վէ նամը ,
հէր թարափտան արանմասընտ սէպէտ օրու իտի իսէ
տէ , բրէնս , էյլէնճէ վէ զէվգտէն առլու խօշանմաղ ,
տայիմու այրը տուրտուր . վէ թափր ու հալինտէ ձիտորի-
յէթ բունումա օրուր իտի :

Բըրէնս Տագար , պիր շէյտէն նէֆրէթ իտուպ . օ
նէֆրէթ քէնտինի պու հալէ կիրիֆիթ ար կյլէմիշ իտի .
մուճիպի նէֆրէթի օրան՝ ասլու ոյտգ . պասմագ իսթէ-
մէտիյի ինկիլիթէրա իլէ . հէր տիւրիւ թիքլիֆոթընը
բէտա կյլէտիյի ինկիլիու մկլիթի տիր . Շունտան անլա-
շըլըյօր իտի րի . բըրէնս Տագար . Ինկիլիզէրէ գարշը
օլան խուսումէթի բէտէրինտէն պէշ օն գամ զիյատէ
իլէրի կէօթիւրմիշ տիր :

Բըրէնս Տագար . սէնայիյի մէվճուտէնին ճիւմէսի
Տագգընտա լցըրդը վէճհէ քէսովը մայիսմիթ իթմիշ .
ֆիւնտնը թապիյէյի ֆէվգէլատէ իլէրի կէթիրմիշ վէ
մէշհուր պիր ալիս օլմուշ իտի . Էվրօրալըլար իշնտէ
մէյտանէ կէլմիշ պիր տիսլօմիթ քէսիլտի . մամաֆիհ
բըրէնսի կէօթէնլէր . հէր շէյի էօյրէնմէք իսթէր . պիլ-
տիյինտէն իսթիփտատէ հէվէսինէ տիւշմիզ . պիր թա-
զըմ ատի վէ ճիհանի (աշխարհային) ատէմիէրտէն
զանն իտէճէքէրի աէրբեար իտի :

Հալ պու քի հագրգաթը հալ ողջոյէտ տէյիլ իտի . ալիմ վէ միւթէ փէննին բըրէնս , գալսէն , փիքրէն Հինտի օլուալ , հէվէսը ինթիդամ վէ մէմէք.քէթէրէնին թահար իսթիլայէտ ալան ինկիլիզէրի տէֆ իլէ , պիր կիւն իատէյի հիւ.քիւմէթ իթմէք արզուսը իրէ սուզան օլմագտա խտի :

Բըրէնս Տագար , պու Գիքր իլէ 1849 սէնէսինտէ Պունտէք.քլօնտա կէրտի . գալսի՞ քէնտի կիսկի ինկիլիզէրին իսթիլասընտան մահզուն վէ բիւրխուն օլան պիր Հինտի գըլ իլէ իզտիվաճ իթափ . օնտան իւչ թանէ նուր տամլատը կիսկի էվլատը օլտու իսէ տէ , պու Գամիլեա սատէթի բըրէնսին հարարէթինի , եանի արզույի շէտիակէսինի թէսքին իտէմէմիշ իտի :

Բըրէնս , Հինտիսիթանըն թահար իսթիլատէ օլան վէ օլմայան գըլոմընը կէզտի . քէնտիսի միլէթաւաշլարընըն պաշընա կէչէրէք ինկիլմէրայա իլանը հարազ իթափ . եանի 1857 սէնէսինտէ ինկիլմէրայը շաշըրտան օ մոհաճէմէյի ումումիյէ մէյտանէ կէլտի :

Բըրէնս Տագար , հէր նէ գատար հայաթընը եկրմի տէֆա թէհիլիքէյէ իլդա վէ օն տէֆա մէճրուհ օլտու իսէ տէ . ասքէրլէրի թէմամէն ինկիլիդ գուշունունա հէտէֆ օլարադ թէլէֆ օլտու գլարը հատէ , արզուսը իւզրէ քէնտիսի տէ վուրուլուալ էօլմէտի . Գագաթը բըրէնսին նամը իշթիհար իթափ . ինկիլմէրա հիւ.քիւմէթի բըրէնսի թէլէֆ իլէ , պաշընը կէթիրէնէ պէօյիւր պիր մէպլաղ վատ իթափ . հէր նէ գատար բըրէնսի պուլուալ գաթէլ իտէճէքլէր իտի իսէ տէ , մուվաֆիադ օլամարըլար . Գագաթը զէվալլըն ուղունա սէվիլիլի զէվճէսի իլէ իւչ էվլատը գուրազան կիթտի :

Բըրէնս արթըդ եալընըդ գալարագ Պունտէքլօնս

տաղլարընա չէ.քիլտի , պաղը գալան սէրսէթինի ճէմ իթափ , վէ սաղ գալմըզ օլան եկամի գատար սատըդ վէ ճէսուր ավէնէսի իլէ պէրապէր չէ.քիլիսլ կիթափ :

Ա.Ճէպա բըրէնս Տէգար նէրէյէ կիթափ :

Ճէնկճի եէրինէ ալիմ գալըմ օլարագ իրացէյէ լիյաղ աթ իթափ . սահարը Մուհիթին խալի ատալարընտան պիրիսի , բըրէնսին ինշաաթ մոհալի օլուու . օրատա քէնտի թէրթիսի իւզրէ թահտէլ պահր հարաքէթ իտէճէք պիր վարօր ինշաուընա պաշլատը . կիւնիւն պիրինտէ մալիւմ օլաճադ օչան վասէթալար իլէ էլէքթրիքին գուվլէթինտէն իսթիֆատէյէ մուվաֆիագ օլարագ սէֆինէսինի թահրիք վէ թէնիիր իշին էլէքթրիք իսթիմալ իթափ . տէնիու ալթընտա մէքիւլաթ , մեշըուաթ , մէլարուսաթ , էլհասըլ գըյմէթատը էշեանըն հէր տիւրիսի պուլունաճաղընը քէշի իթափ . օրատա եաշայանըն գըլթ աթըլ մէսքիւնէտէն իանէյէ իհթիյաճը գալմայաճաղընը անլատը . հէլէ տէնիուլէրաէ պունճա դաղլալարտա զարդ օլան կէմիլէրին պըրագալըզ սէրվէթ վէ էշեայը , սուհուէթլէ էլէ կէշիրէճէյինէ գանաաթ կէթիրափ , բըրէնս վարօրընը եարալը , մովաֆիագ օլուու . վարօրընը նօթիւլիս , վէ գէնտիսիսի գաբատան նըմօ թէսմիյէ իտէրէք տէնիուլէրին ալթընա տալը վէլստի :

Գարթան նըմօ , եանի բըրէնս Տագար . պիր չօդ սէնէլէր քիւրըէյի արզը պիր դութուպտան ոլիր գութուպտա գատար կէշափ , պուլուագլարընը ալտը , համթան 1702 սէնէսինտէ Աբանէալըլարըն վիկօ գօյունտա զարդ օլան ալթուն հումուլէյի կէմիլէրատէքի ալթունը ձեզ արտը :

Գարթան նըմօ , գըլթ աթըլ մէսքիւնէ իլէ ասլա միւնասէպաթը օլմաաըզը հալտէ , 1866 սէնէսի նոյեմբեր

րինին ալթընճը կիճէսի սէֆինէսինէ խւչ ատէմ ախշամու , պանդար պիր Ֆրանսալզ վէ պիր ուշագ իլէ պիրտէ Գանատալը պալրդճը խոի . ճէմահիրի միթթէֆիդէ զըրհլըլարընան Ապրահամ Ելնդօին զըրհլըլըր . Խօթիւլիսի թէագըլպէ մէմուր խափմիշ օլառուզունան , գաբտան Նըմօ զըրհլըլըր իճրայի հարաքէթտէն մէն իթմէք իւզըէ տիւմէնինէ չարբըլ գըրտըզը վաղըթ . զըրհլըլտո պուլունան պու խւչ ատէմ Խօթիւլիսին խզերինէ տիւշիւտ գալարըլար .

Գաբտան , հէջ նէ գատար պունդարը կէլտիքլէրի եէրէ կէօնտէրէսպիլիր խոի խէտէ , կէօնտէրմէտի . վարօրտա մահրուս պըրագտըր , եէտի այ պէրատէրինատէ կէզափիրապ անլէրէ պէտայիկի պահրիյէյի կէօնթէրտի . քէնտախէտ անլէրտէն՝ Խօթիւլիսի կէօրէնլէր կեահ պէօյի ք պիր ճանավար , կեահ գուրսանլարը միւհթէվի թահտէլ պահը հարաքէթ իտէն պիր սէֆինէ օլարագթէլագդը իթտիւրէրինի էօյրէնտի .

1867 սէնէսի Յունիսինին եիրմի իքինճի կիւնիւ գաբտանըն ահվալը սասլըգատալնատան առլա խասպէրտար օլմայան պու խւչ ատէմ , Խօթիւլիսիւն սանտալը սայէսինտէ ֆիրարէ մուվաֆֆագ օլտուլար . պու էսնատէ Խօթիւլիս , Խօրլէճտէ Մայլիսթրում կիրտասլընա կիլմիշ օլտուլունան , գաբտան՝ ֆիրարիւրի պէհէմէհալ թէլէփ օլմուշ զանն իթտի .

Պինաէն ալէյհ գաբտան Նըմօ , Ֆըրանսալզ իլէ իքի արգատաշըն էսէրը ինայէթը ըտալպանիյէ օլարագդուրթուլուգ սահնիէ տիւշտիւրէրինտէն , օրատոնն Լագտօտէն ատալարը ահալիսի թալրտիրինտան թախիս իտիլտիքլէրինտէն , Ֆըրանսալզըն մէմիէքէթինէ ալտէթինտէ , եէտի այլրդ Խօթիւլիս սէյեահաթըընը մուշիր պիր էսէր նէշը իթտակինտէն խապէրտար տէյիլ իտի .

իւչ արդատացն զայսպուպէմինաէն սճնրա , եխնէ գարտան տէնիզլէրի տօլաշարտգ էօմիւր կեչիրտի . ֆաւգաթ սատրգ արդատաշլարը պիրէր պիրէր թէրը հայտի իտուող . պահրը Մոհիմ գաարընտա վաղը Գորայ երզընլարը արասընա տէփն օլտու , քէնտիսի նօմիւլիւտէ եւալբնըզ գալոր .

Պու էսնատէ գարտան ալթմըշ ետշընտա իտի . եւալբնըզ գալորզը կիսի վարօրունը , քէնտինէ տայրինա լիմանըրդ իտէն մահալլէրտէն պիրինէ կեթիրմէշէ մուվափփագ օլտու , գարտանըն լիմանը , Ախնգօին ատասը ալթընտա վաղը մազտրա իտի քի , հալա օրատա պուլունմազտա տըրը :

Գարտան , պու մազարտա ալթը սէնէտէն պէրի ետշայըպ թէրը հայտմ իթմէշի պէքլէշոր իտի . պիր կիւն քէնտի իմալքէրտէսի օլտող , տալկընլարըն էլլինէսինէ միւշապին էլլպիսէշի լապիս օլարագ տէնիզլ ալթընտա կէզէր իքէն , պալօնըն տէնիզէ էնմէսինի կէօրտիւ , վագտա գարտանըն էլլպիսէսի տակիրծլարըն կլլինտիյինէ պէնողէր իտէ տէ , ֆազլա օլմարտգ քէնտի էսէրը իսթիրտաը օլան պիր վասէթայի էլէքթրիփիյէ սայէտինտէ էլլպիսէ տախիլինէ պիր չոդ հէվայի սափիյի թաղեիզ իլէ իտխալ իտէր , վէ անըն սայէսինտէ խարինտէն մուգավէմէթէ միւհթան օլմատան պիւ սատմ գատար տէնիզլ իշննտէ կէզէպիլիր իտի . պալօնըն տէնիզէ էնտիյի էտետատէ , Ալյրօս Սըմիթին տէնիզէ տիւշտիյինիւ կէօրմիւշ , վէ էյլիք իթմէք իսթէշէրէք մումախէյհին մահագգագ պիր էօլիւմտէն գուրթարմըշ իտի .

Գարթան նըմօ , էվլէլ էմիրտէ պէշ գապազէտէշէրտէն գաշմագ իսթէտի , ֆազաթ կիրտիյի լիմանտէն չըգմասը մուհալ օլմաշ իտի . զիրա լիմանըն մէտխալի գաարընը թէշքիլ իտէն պազալէթէրէ թաղեիդը տա-

տի , Էլհասրլ Ախնդօյն առառընտա վուգուտ կելէն հեր
ախւրի վագաայի զարփողէյի իճրա իթտի , եանի Էսրար
քէշի օլունտու .

Թագամիթ գաբտան Նըմօնըն դաղպինտէ խոյրիսահ-
լըդ արդուէրի արթմբշ օլտու զունտան , պազը Փայի-
տէլի նասիհաթլար վերմէք իւղըէ թէէսիս կյլէտիյի թէ-
լէկրափ խաթմը վասէթասը իլէ Գոլօնլարը նէղտինէ ճէլալ
իթտի . մամափիհ էկէր Սիյրօս Աըմիթին . քէնտի ոէր-
կիւղէշթինէ վագրփ օլտու զունը պիլուէ , պէլքի չաղըր-
մոզ իտի .

Գարթան Նըմօ , պէօյլէնէ սէրկիւղէշթինի իքմալ
իտիննէ , Սիյրօս Աըմիթ , Գոլօնլարըն մազչար օլտուգ-
լարը լութի ու մուալլէնէթի պիլրէր պիլրէր սայարադ ,
արդատաշլարը նամընա գաբտանա արդը թէշէքքիւր
իթտի . Փագաթ գաբտան թէշէքքիւրիւ տինլէմէքլէ
մէշզուլ օլմայրալ , Փիրրինտէ պաշդա պիլր շէյ օլտու-
զունտան , Սիյրօսա շու սուալի կյրատ իթտի .

— Էֆէնտի , շիմտի սէրկիւղէշթիմի անլատընըզ
ա , հիւքմ իտինիզ պագալըմ’ .

Գաբտան պունը սէօյլէյէրէք , իւչ միւանսըզ նօ-
թիւլիւստէ իքէն , վուգուա կէլէն պիլր վագաայի միւա-
հիշէյի միւրատ էյլէյօր իտի քի , միւթլագա օ վա-
գաա նէշը օլունտան քիթապտա եազըլըշը օլմասը իլէ ,
գէնա պիլր թէշէսիրի մուճիալ օլմուշ օլաճագ իտի .

Վագաա մըրանսըզըն՝ նօթիւլիւստէն Փիրարըն-
տան պիլր դաչ կիւն էվէլ թահտէլ պահր հարաքէթ
իտէն նօթիւլիւս , պիլր զըրհը թարափընտան թէագըպ
իտիլտիյինտէ , գաբտան Նըմօ , վաբօրընը մէղքիւր
զըրհը իւղէրինէ սէգդ իտուպ , սու քէսիմինտէն աշա-
զըտան վուրմուշ վէ անը պիլա մէրհամէթ պաթըըմըշ
իտի .

իսկի (ներքին ճնշում) ետևի վօրդան ուղղեալի իլէ եխար-
սէլիս եզրը գարամըշ իտի . օրատան հէր նէ դատար
սանտալ իլէ կէշմէք գառդիլ իսէ տէ , սու քէսիմի նիս-
պէթէն զիյատէ օրոն նօթիւլիւսիւն կէշմէսի միւմբիւն-
սիլ օլմուշ իտի .

Պինաէն ալէյհ , դարտան մէճագուրին օրատառ գալ-
ար իսէ տէ , գաշընմագ . խմէտիլիս պու ատէմէրի նա-
զարը ազգ գաթատն տուր իթմէտի . ֆագաթ քէնտինի
ասլա կէսմէրմէք տէ խոթէմէտի , տահա սօնրալար պու
ատէմէրի նամու սքեար վէ եւքարիկէրինէ մուհապէթը
սիրատէրանէ իլէ պազլը կէօրախոյիւ կիսի տէսմէլ մուա-
վնէթի տիրիլ իթմէտի .

Դարտան նըմս . արգասընա տէսիլ ելալիսէսինի կի-
յինիս գատարը տէրեատէն օլան եօլ սոյէսինտէ , եր-
րանիթ չառագ տէրունինտէքի գայուցա կիրուպ . քէ-
նարդարընա թութունարագ . եօգարը շըդ ապիլալիյինտէն .
գագաղէտէլէրին միւքալէմէլէրինի տինլէմէյէ մո-
գափփագ օրուու , անլէր վասէթասը իլէ էսապէթին իլ-
գասը իշին Ամէրիկալըլարըն աչտըդրարը մուհարէպէյի
էօյրէնտի .

Գաբտան նըմս . Սկյորօսը գուրթարալըլը կիսի .
քէօրէյի շըմինէլէրէ կէթիրտի , Թօրը նէհրին սուլա-
րընտան տըշարը աթար , Տօղնուղը բըշաղլա թէլէփ
իթտի , Սահիպոիլ Պրունա էշեայի բաղրմէյի միւհթէվի
սանտըլըլը պըրագար , մայմոնլարըն հիւճիւմինտէ Կը-
րանիթ չառագտան աշապը մէրախիլէնի աթար , գուր-
տան կէմիսինի թօրիլ իլէ պէրհավա իթտի . չարալէրէ
սոլփաթօ կէթիրէրէք էօլիւմտէն գուրթարար , թահ-
տէլ պահը ավլարտա գուլլանտըլը էլէքթրիքը թիւ-
փէնկ թանէլէրի իլէ գուրտանլարը իթլափ իթտի , Է-
յըրթընը մաղարասընտան գուրթարըլ աղըլա կէթիր-

— Հաղլը մըրյամ, հաղսը զմըրյամ, տէյու սօրտու պահատ, Սիյսու Արմիթ .

— Հէր նէվի հարաբետմբ տլիյէ վէ ալիճէնապանէ թարաֆը Հաղդտ ալտեկիթ իտէր, զիրա օրատան կէլիր. Փագամթ շու բառարի նամեն սքեար տակմիէր, եանի մաղհարը լութիթ ու ինայէթինիլ օլան պիչարէլէր, սիպին իշն էովէտիլէն կէօղ եաչը տէօքէճէքլէր տիր, տէտի .

Պու սըրտատա Հարպէր, գապտանըն եանընա սօգուլտու, ախղ չէօրիւոլ իլսթիյարըն էլինի էօրտիւ, Գարտան նըմնըն կէօղէրինտէ իրի կէօղ եաշը տամւալարը կէօրիւնտիւ, էլինի տէլիդանլընըն պաշընա գօյմբագ .

— Եվլստալմ, իլթափը Ռապտանիյէյէ մաղհար օլ . . . տէտի .

44

Մապահ օլտուզու հալտէ մաղարայտ ասլա զիյտ կիրմէյօր իտի . չիւնքի եխաքսէրմիշ օլան տէնիլ մաղարտանըն մէտխալինի գաբայարադ զիյտ տուխուլինէ մանին օլույոր իտի իսէ տէ, Նօմիւլիստէն չըդ ան զիյայի էլէքթրիքտէն էթրափ զիյատար իտի .

Գաբտան նըմնըն հալինտէ թէք տատըր զատփ կէօրիւլտիւ . գաբտանը՝ կըրտանիթ չառզա նազլ իթմէք օրամաղ իտի, զիրա քէնստխոր նօմիլիւսին իշինտէ պաւլունմագ. վէ օքտատ էօլմէք արզուարնը տէրմիյան կյլէմիշ իտի .

Գաբտան պէջլէճէ պայկըն հալտէ իքէն, մէտէօն

Սիյրոս Աըմիթ , գապտանըն միւրատընը անլայըող սիւրիւթ իթտի , լաքին գապտան նրմօ պաղբրտռագ .

— Եփէնտի , օ պիր Ենկիլիկ զրբհլըսը իտի , Պէնտապ պիլու քեօրփէզուէ օլտուզում հարտէ իւղերիմէ հիւճիւմ իթտի , եօլումն գաբտատը , պէնտէ մանկիի տէփիսէրէք կէշտիմ , անլայօրսունուզ ա՛ , օ կէմի Ենկիլիկ զրբհլըսը իտի , տէտիքտէն սօնրա , միւսթէրիհ պիր սէտա իլէ ,

— Պէն հադդ ու տատէթ տաղիրէսինտէ հարագէթ իթտիմ , հէր եէրաէ ելիմտէն կէլէն ելլիյի վէ իճրասընա մէ ճալուր օլտուզում ֆէնսալրդը եաբալըմ :

Պիր գաչ տագրդա սիւրիւթ զադը օլտուգտան սօնրա , գաբտան նրմօ թէքբար քէլամէ աղազ խոերէք .

— Եփէնտիլէր , պէնփմ հադդըմտանէ հիւքմ վէրլիյօրսունըզ , տէյտ սօրտու :

Սիյրոս Աըմիթ Ելինի գապտանա ու զատըզ ճիտտի պիր թավը իլէ ճէվապ վէրէրէք .

— Գապտան Եփէնտի , սիզին խաթանըզ մաղիյի իհեա իթմէքտէն իսլարէթ իմիշ . թէրագդըյաթը հազընէյէ աթֆը նաղտը էջէմմիյէթ իթմէմիշսինիլ պէօյիէ պիր խաթայը՝ պիր թագըմիարը թագտիր , տիկէրէրի թագպիհ կյլէր , եալընըզ ճէնտապը Ալլահ ատիլանէ հիւքմ վէրէպիիր . պազը ինսաննար խաթատէ պուլունուր , Փագտթ խաթառ հասէսի իլէ հիւրմէթ ու բայէթտէն տուր օրմաղլար . իշթէ սիզին հալինիզտէ պու գապիլուէն տիր , ճիւմիլէնին հիւրմէթի հադդընըզտա պազը տըր , իսմինիզ տայիմա ունուտուլմայաճագտըր , տէմէսի իւղերինէ , գապտան Նըմնըն կէզիսի գապտարտը վէ Ելինի տղատարագ .

իլէ Սիյրօս հայինի տրդդամթլու մռայիշնէ իթտիկէր . մռամակիէյհին դիյայը հայրամը ընըն ետվաշ ետվաշ սէօն- տխոյիւննէ շնորհէ դալմասը . մէտէօն իլէ Սիյրօս սրու- խուսուստա ետվաշնա դօնուշտուլար , խասմայա պիր չարէ արատրլար , գուրմարը միւմքիւն տէյիլ խէ- տէ , պիր միւտտէթ տահա ետշամասը իշին պիր իլաճ- թէտարիինէ տիւշտիւլէր . Գագամթ դաբտան , կէմիտէ հիշ իլաճ օլմատըզընը վէ քէմալի իսթիրահէթլէ էօլիւ- մէ միւնթազրը պուրունուշղունը սէօյլէմիշ իտի :

մէտէօն . - Ելիմիգաէն պիր շէյ կէլմէզ .

Պանդրօֆ . - Լաքին խասմալըզընէ տիր , նէտէ՞ն էօլէճէք :

— Էօլիյօր , սէօնէյօր :

— Անէպա աշըդ պիր մահալէ սէրպէսթ հէվայէ չըդարսագ քէնտինէ կէլմէզ մի :

Սիյրօս . - Պունը տիւշինմէք ճայիս տէյիլ , դաբ- տանը վարորդնատան չըդարմալա ըազը իթմէք մուհալ տրը . Խօթիւլիւստէ ետշամըզ , օրատա էօլէճէք տիր :

Դաբտան երմօ , միւհէնտիսին ճէվապընը իշիթմիշ օլմալը իտի քի ետվաշնա պաշընը դալտըրտը , զաիփ պիր սէտա իլէ .

— Հադդընըդ վար էֆէնտի , պէն պուրստա էօ- լէճէյիմ , պինահն ալէյհ սիզտէն պիր թալէսիմ վար սէտի :

— Սիյրօս իլէ արդատաշլարը խասմայա ետդլա- րը ըահաթ պուրունմասը իշին էթրաֆընա ետստը- լար եէրէշտիրտիկէր :

Գաբտանըն նազարը սալօն տախիկնահէքի գըյ- մէթտար էշեանըն հէր պիրինէ միւնամըզ օլմազա պաշ- լատը . էվէլա տիվարէ կէրիլմիշ խալըլար իւղէրինէ ա- զըլը Սաբանեա վէ իթալեա էրակապը սէնատաթընըն էն

գըյմէթտար թէսիմ լէվհալարընա , պատէհու քէնար- լարընա մէվզու հէյքէլէրէ , տահա սօնրա օրթա եէրտէքի ճամէքեանա պագաը քի , պա ճամէքեան տէրտոնինտէ նէպատամթ , հայգանամթ վէ էշեայի պահ- րիէնին հարիգիւլատէլէրի ճէմ օլունմուշ իտի . նիհա- յէթ գաբտանըն կէօլլէրի տիվար իւղէրինէ ետզըլը օ- լան շու սէօդտէ թէվազուփ իթտի :

«Մինթէհարրիի իշինտէ միւրէհարրիի »

Գաբտան , օժուզ սէնէտէն պէրի քէնարինէ մէլճա օլուն կէմիտէքի էշեայի նէփիսէյէ՝ կիւյտ սօն տէփա օլարտագ պիր տահա պագմագ իսթէյօր իտի :

Սիյրօս Սըմիթ , պի քիւթի մուվաֆիրդ պուրուզ գաբտանըն սէօզ սէօլլէմէսինէ միւնթազրը օլուու . պիր գաչ տագրդա սօնրա գաբտան քէլտոմէ աղազ ի- տէրէք :

— Էֆէնտիկէր , քէնարինիզի պանա թէյէքքիւրէ պորճլը կէօրիւյօրմուսընըզ , տէմէսի իւղէրինէ . Սիյրօս արդատաշլարը թէաբտիրնատան պիր վէքեալէ :

— Գաբտան Էֆէնտի , հայտթընըրը թէմտիտ ի- շին էօմիւմիւզիւ ֆէտայէ հաղըրըզ , տէտի :

— Օ հալտէ սօն վասիյէթլէրիմի իճրա իտինիու , պաւ խուսուստա վատընըրը իսթէրիմ , օնտան սօնրա տէյնը շնորհանըրդ թէտիկէէ օլունմուշ օլուր :

— Վատ իտէրիզ , գաբտան :

— (Պիր միւտտէթ տիւշինտիքտէն սօնրա .) Է- փէնախիէր , պէն ետրըն եօյէճէյիմ . (Հարովէրին՝ մա- զամը թէտտէ օլոն հարաբէթինի թէվզըլփ իտէրէք) Ետրըն էօլէճէյիմ , Խօթիւլիւստէն պաշդա մէղարրմ օլմասըն տէյօրում , պէնիմ թէտտէթըմ պաւ օլաճագ , զիրա պիւթիւն տօսթլարըմտա գաբտան տէրեատա ետ-

թըցօր . պէն տէ թասլութրմ իշխնուէ տէնիզ տիպինստէ ետիժաճաղբր . կիքէնափիլէր , պէնի էլիճէ տինուէյինիզ . մէտխալինին տար օրմասը հասէպի իլէ , նօմիւլիս շումաղարատան չըդ ամազ . Գագամ հէր նէ գատար վրդամազ իսէ տէ . մաղարատարի սույցըն գատարընա գատար Էնիզ օրատա պանա մէզարլըզ խոէպիլիր . Եարըն պէն էօլտխոքուէն սօնրա միւսիւ Ալյրօս . սիզ վէ արգատաշլարընըզ նօմիւլիստէն չըդ արարմըզ , զիրա վարօրըմտարի պիլ ճիսմիէ սէրվէթ պէնիմ իլէ պէրապէր մահվ օլմալը տըր . սիզէ բըրէնս Տագարըն եատիկեարը օլմազ իւզրէ եալընըզ պիր շէյ վէրէնէյիմ . Եռ չէքմէնէյի ալընըզ , իշխնուէ պիր գաչ միւեօնլուգ էլմաս վէ ինծու վար տըր . էրմասլարը ստատէթը Գամիլեայա զանի օլտուգում զէմանլէր էլտէ իթալիմ , ճէմ իթալիյիմ ինծուլէրի իսէ արգատաշլարը իլէ պէրապէր տէնիզտէն չըդ արարմ . սիզ պու բարա իլէ խթէտիյինիզ վարթմ չօգ իշլէր կեօլէպիլիրսինիզ . պու մէպլազ սիզին կիպի նամուսլը ատէմլէր էլինուէ օլտուգճա , բէք Փարյիտէլի իշլէրաէ խթմիմալ օլտնուր . օ հալտէ օ իշլէրին էջրինտէն (վարձ) պէն տէ հիսուէմէնա օլուրում .

Գարտան նըմօ զաափը հասէպի իլէ պիր աղ սիւքիւթ իթարէտէն սօնրա , սէօզինէ տէվամ իլէ .

— Եարըն չէքմէնէյի ալըսզ շու սալօնտան վրդարնըզ , գարտապէնը գարտարընըզ , կիւլէրթէյէ չըդ արսընըզ օրոյը տա՝ Եայլարը վասէթտաը իլէ կիւզէլէ սէտա խաէրսինիզ , տէտի .

Ալյրօս . — Եարարըդ , գարտան էֆէնտի .

— Սանտալտ պինիփազ չըդ արտընըզ , Գաղամ նօմիւլիստէն ստնտալա կէչմէզտէն էվզէլ արդա թարափընա կիրինիզ , սու քէսիմինտէ իքի թանէ պէօյիւք մուսլուգ վար տըր , անլէրի աշընըզ , սու խաղինէլէրէ

կիրէր, նօթիւլիւս տէ եավաշ եավաշ տէնիզին տիպինէ էնէր :

Պու արայըդ Սկյրօս Սըմիթին պիր հարաքէթի իւղէրինէ, գարթան նըմօ .

— Գորդմայընըզ, նօթիւլիւստէ եալընըզ պիր ճէնաղէ գալաճագ արր, տէտի .

Սկյրօս իլէ արդատաշլարը գարթանա պէյանը միւլահաղա իթմէք խոթէմէտիլէր . մումախէլէլին սօն վասիյէթլէրինի գատուլ իթմէք զարուրի օլտու .

Գարտան . — Վատինիզ էֆէնտիլէր .

— Վէրտիք գարտան էֆէնտի .

Գարտան մէղամը թէշէքիւրտէ պիր իշարէթ իտուալ եալընըզ գալմագ արզուսընը պէյան իթտի . ժէաէօն, պէլրի լուղում հասըլ օլուր տէյու եանընտա գալմագ խոթէտի խէտ, Գարտան .

— Հաճէթ եօդ էֆէնտի, զիրա եարընա գատար եաշայաճաղըմ, տէմէքլէ իքթիփա իթտի .

Դօլօնլար սալօնտան չըգըպ կէմինին պաշ թարափընա կէշտիլէր քի, օրատա զիյա՝ հէրարէթ հասըլ իթմէքլէ պէրապէր, զուվիշլի միւհրէքէսի օլան էլքթրիք մաքինալարը պուլունույօր իտի .

Դօլօնլար կիւվէրթէյէ չըգտըլար, պուրասը սաթհ տէրեատէն սէքիզ այադ եխւքսէքլիքտէ օլուալ, եանընտա գալըն ճամ լէվհալար մէվծուտ իտի քի, պունլարըն պիրիսինտէն էլէքթրիք զիյասը խուրուն իտիյօր իտի . Սկյրօս իլէ արդատաշլարը պիր միւտաէթ սաքիթ գալտըլար . ճիւմէսի աէ ֆէվդէլատէ հէյենան իշինտէ իտիլէր, զիրա կէօրտիւքլէրի վէ իշիթտիփէրի շէյլէրտէն պաշդա, քէնտիլէրինէ պունճա լութփը օլան համինին հայի նէղիտէ պուլունմասը, պիւթիւն պիւթիւն ինըայի թէէսիր իտիյօր իտի .

Բրէնս Տագար (Դարտան Նըմօ) իճրաաթը հարիդ
իւլ ատէսի իլէ հէր նէ գատար նազարը գանունտա
մէնֆուր օլսա տա , խաթըրէսի գուփէյի հաֆըղատան
սիլինմէզ ատէմիլէրտէն իտի .

Գոլօնլար պիր գաչ սաաթ պու զարիպ վէ մուազ-
զամ զաթ հազդընտա միւգեալէմէ իթտիքտէն վէ պիր
ազ եէմէք եէտիքտէն սօնրա թէքրար սալօնա կէլտի-
լէր . գաբտան Նըմօ տալկընլըդ տան գուրթուլմուշ օ-
լուպ կէօղլէրի բարլամագտա վէ տուտագլարընտա
թէպէսիւմ կէօրիւնմէքտէ իտի . Գոլօնլար մումաիլէյ-
հին եանընա սօդուլտուգլարընտա , գաբտան .

— Եֆէնտիլէր , սիզ ճէսուր վէ եամուսքեար ա-
տէմէրտինիդ , բահաթընըզը թէէմին իշին հէր պիրդիք-
տէ շալըշըյօրունըզ իշմէ պու սէպէսլէ սիզի տայի-
մա նազարը աըդգաթտան խալի պըրագմատըմ . . . սի-
զի սէվտիմ վէ սէվէյօրում , միւսիւ Սըմիթ էլինիզի . . .
աէտի .

Սիյրօս էլինի գաբտանտ ուզաթտը , Նըմօ՝ միւհէն-
ափսին էլինի սըդտըդտան սօնրա .

— Զօդ ալա , տէտի . պատէհու սէօղիւնէ տէ-
վամ իլէ .

— Սրթըդ սիլտէն չօդ պահս իթտիմ , սիզէ տա-
հա սէօյլէյէճէքըլիմ վար , պուլունտուզունուզ լին-
դօյն ատասընտան կիթմէք իշմէյօրմուտանըզ , տէտի .

Պանդրօփ . - Թէքրար կէլմէք շարթը իլէ .

— (Թէպէսոխիւմ իլէ .) Եվլէթ ատայը սէվոյիյինի-
զի պիրիմ , սէմէրէյի զայրէթինիզ օլարտդ մէյտա-
նէ կէլտի , սիզին մալինիզ տիր .

Սիյրօս . - Թիքրիմիլ Ամէրիդա հիւքիւմէթինէ վէր-
մէք տիր .

— Սիզ վաթանընըզը տիւշիւնիյօլսունըզ . հագ-

Գընըղ վար տըր , օնցն իշխն չալըշմալը , օրայա ավտէթ
իմմէլի , օրատա էօլմէլի տիր . հալ պու քի պէն ճիւմ-
լէսինտէն ուզադ օլարագ թէրքը հայաթ իտէճէյիմ :

Սիյրօս . - Վաթաննընըզա թէպիկո իտէճէք պիր
չէյինիդ վար մը , պէլքի օրատա տօսթունըլ ագրա-
պանըղ վար տըր :

— Խայր էֆէնտիմ պէնիմ տօսթում եօդ տըր ,
ֆամիլեամըն սօն ազաւըլըմ , պէնի թանըյան իշխն
չօղտան էօլտիւմ . շիմտի սիզէ կէլէլիմ , սիզ պիր չարէ
պուրուալ մէմէքէթինիզէ կիթմէլիսինիդ , մէլուն գուր-
սանլարըն , սէֆինէնիզի բարչալատըգլարընը պիլիրիմ :

Ժէտէօն . - Տահա պէօյիւք պիր կէմի ինչասընա
պաշլատըգ , պիզի եագըն գըլթալարըն պիրինէ կէօ-
թիւրէճէք տիր . մամաֆիհ լինդուն ատասընտան կիթ-
սէք տէ միւթլագա թէքրար կէլէճէյիդ , զիրա բէք
չօդ խաթըրէլէր պիզի պուրայա բապթ իտիյօր :

Սիյրօս . - Զիւնփի գարտան նըմօյը պուրատա թա-
նըլտըգ :

Հարապէր . - Գարտան էֆէնտի , խաթըրէլէրիմիզի
թէմտամէն անճագ պուրատա պուրաճազըգ :

Գարտան . - Պէն տէ պուրատա էպէտի ույգույա
եաթաճազըմ , էկէր . . .

Գարտան թէրէտտիւտ իթտի , սէօղիւնի իքմալ
իտէճէք եկրտէ :

— Միւսիւ Սիյրօս , սիզինլէ եալընըղ գոնուշմագ-
իսթէրիմ , տէմէսի իլէ , միւհէնտիսին արդատաշլարը
ուլշարը շըդարըլար , միւհէնտիս պիր գաչ տագըդա
գարթան իլէ գալար , սօնրա արդատաշլարընը չազրր-
ուը իսէ տէ . կիզի միւքեալէմէնին նէյէ տայըր օլտու-
զունը սէօյլէմէտի :

Կիւն պէօյլէճէ կէչտի . Գոլօնլար նօթիւլիս ստէ

դալողար, կիճէ օլտու, վագաա մաղարատա կիճէնին կիւնտիւզին ֆարգը եւգ իտի. գարթան նըմօ աղապ չէքմէյօր ֆագաթ սէօնէյօր իտի. էճէլին եագլաշմասը իլի սարարան սիյմասը միւսթէրին օլուպ տուտագւալարընտան անլաշլմաղ քէլիմէլէր չըդայօր իտի, ելիէրի սցագլարը պուղ քէսիլմիշ օլան գարթանըն թէպիմի րուհ իթմէք իւզրէ օլտուզու կէօրիւլիյօր իտի. Մամափին պիր գաշ տէփա տահա Գօլօնլարա պագալը, թէպէսսիւմ կյլէտի. թամ եարը կիճէտէ պիր հարաքէթ իտուպ Գօլարընը կէօյսիւնտէ գավուշտուրաը.

Եարը կիճէտէն պիր սաաթ սօնրա եալընըզ կէօպէրինտէ էսէրը հայաթ կէօրիւլիյօր իտի. կէօղէրի պիր տահա բարլատաը վէ աղզընտան « Ալահ, Հինտիսթան » սէօղէրի ըրդը եալուշծա թէպիմի րուհ իթտի.

Սիյրօս Սըմիթ պիչարէնին կէօղլէրինի գարատը. Հարպէր իլէ Պանդրօփ աղլամագտա, Էյըըթըն կէօղլէրինի սիլմէքտէ իտի. Նապ տախի հէյքէլ կիպի տոնուպ գալմըշ օլան մէտէօնըն եանընտա տուրույօր իտի. Սիյրօս Սըմիթ էլինի գալարըրպ.

— Ոէնապը Հադդ թագսիրաթընը աֆոլ իթսին, տէտիքտէն սօնրա, արդատաշարընա տէօնէրէք.

— Էպէտիյէն զայպ կըլէտիսիմիզ շու ալիճէնապ համինին իսթիրահաթը ըուհը իյին տուա իտէլիմ, տէմէսի իլէ, ճիւմէսի պիրտէն ճէնապէնին էօնիւնտէ տիզ չէօրիւպ սըտգըւա տուա իթմէյէ պաշլատըլար.

* * *

Պիր գաշ սաաթ սօնրա Գօլօնլար գարտանըն սօն արզուսընը եէրինէ կէթիրիյօրլար իտի. Սիյրօս իլէ արդատաշարը գարտան նըմօնըն եատիկեարը օլան չէքմէճէյի ալըպ նօթիւլիստէն չըդտըլար, միւզէյեէն

սալօնըն գարուսը գարանտը, կիւվէրթէնին գարագւլարը էնտիրիտի, եայլարը վասէթասը իլէ նօթիւլիւսիւն տէրունինէ պիր տամիա սու պիլէ կիրէմէզ տէրէճէտէսի սէտա օլունտու. պատէհու Գօլօնլար սանտալարափիպ օլտուլար.

Ոանտալ վարօրըն արդա թարաֆընա կէօթիւլիւտիւ, օրատա սու քէսիմինտէ պուրւնան իրի պէջիւք մուսլուզու աշտըլար. նօթիւլիւս եավաշ եավաշ ալչալարադ սու իշինտէ կէսիմիւլիւպ կէօղտէն նիհան օլուու.

Գօլօնլար պիր միւտտէթ տահա էլէքթրիք զիյասը սայէսինտէ սէֆինէնին գաարը տէրեայէ էնմէսինի կէօրտիւլէր. պիր աղ սօնրա զիյա տա քէսիլտի. գարտան նըմօնըն թապութը օլան նօթիւլիւս գաարը տէրեայէ վասըլ օլտու, մաղարա գարարտը.

15

Սապահլայըն էրբէնտէն Գօլօնլար քէմալի սիւքիւթէ մաղարանըն մէտիսալինէ միւթէվէճճիւհ օլտուլար. մաղարա, գարտան նըմօնըն խամըըրէսի օլմագիւզրէ « Տէգար » մաղարասը թէսմիյէ օլունտու, պուէսնատէ տէնիզ ալչադ օլտուզունտան, սանտալ մէտիսալէն չըդտը.

Սիյրօս Սըմիթ իլէ ըիւֆէգասը, Տէգար մաղարապընտան չըդարդտան սօնրա աղըլա միւթէվէճճիւհ օլտուլար. եօլտա նապ իլէ Հարպէր գարտանըն էսէրը վազը օլան թէլէկրափ թէլինի թօրդայօրլար իտի. Գօլօնլար բէք աղ գօնուչույօրլար իտի. իրի կիճէքփի միւխութէլիփ վագատալէր պիէտրէ տաէմիէրի հէյքան իշինտէ

վեսինէ պաղարդ տան սօնրա արդատաշլարընըն եանը-նա կէլլուլ .

— Արդատաշլար , պէօյիք թէպէտտիւլաթ վար . քէնտիլէրիմիզի ալտաթմագ նաֆիլէ տիր . մէվատար մատէնիյէ ղալիիեէ իթմէյօր , արթըգ աթէշ ալտը գա-րիպէն թաշաճագ տըր . տէտի .

Պանդրօֆ . — Եյի եա , օ թաշար , պիզտէ քէմալի մէսէրբէթլէ էլ չըրբարըզ , մուհիմին ատո օլունաճագ նէ նողթա վար .

— Եփիթ , մէվատար մատէնիյէնին էվլէլճէ աշ-արդը եօլ էլան աչըգ արըր , եինէ օրատան աղար կի-աէր ամա . . .

Ժէտիօն . — Մէվատար միւզապէնին ճէրիեանըն-տան պիզէ ղարար կէլմէզ . բաթլամազ , տահա էյի տէ-յիլ մի .

Պանդրօֆ . — Քիմ պիլիր , պէլքի վօդօնտա իշի-միզէ եարայաճագ գըյմէթտար մատէնիյէթ վար տըր տա իսրաճ իտէճէք , պիզտէ միւսթէֆիտ օլաճազըզ .

Սլյրոս իթիմատաըզըզ ալամէթի օլարագ պաշ սալլատը , միւհէնտիս պու իշտէ թէհիլիքէ մէմուլ իտի-յօր իտի . հէր նէ գատար շիմտիքի հալտէ Լավալարա մէճրա վար իսէ տէ , եանար տազլար էքսէրիէն հարա-քէթը արդ իճրա իթտիքտէն , պիլի հարաքէթ իլէ Լա-վալարըն մէճրասը թէպէտտիւլ իտէր տէ ատանըն միւնպիթ նօդիթալարընա ագմայա պաշլարսա . Գօլօն-լար մահիլ օլտուլար տէմէք տիր . Պու արալըդ Եյըը-թըն պաշընը եէրէ գոյարագ տինլէտիքտէն սօնրա .

— Պիր թագըմ սէսլէր իշխակյօրում , տէմէալ իւ-զէրինէ Գօլօնլար տըզգաթ իլէ տինլէտիքտէր . վագաա թահատէլ արդ պիլ թագըմ սէտալէր իշխակյօր , Գօ-լօնլար պունտան պահս իթմէքտէ իրէն Պանդրօֆ .

սըրբագմբշ իտի . քէնտիլէրինէ պուտ տէրէճէ լութի ու
ինայէթտէ պուլունան համիլի մէճհուլ արթլդ մէվ-
ճուտ տէյիլ իտի . պինաէն ալէյհ Գօլօնլար քէնտիլէ-
րինի էվլվէլքինատէն զիյատէ եալընըզ կէօրմէյէ պաշ-
լատըլար , սապահլէյին սապաթ տօգուդա տօղլու կը-
րանիթ Հառուզա վասըլ օլտուլար :

Էվէլճէ տախի դարար վէրիլտիյի իւզրէ Սիլրօս Սը-
միթ եարըլաճադ կէմինին ինչաաթընա հէր վագլթ-
տան զիյատէ սարֆը զայրէթ իթմէյէ պաշլատը . կէմի
իքմալ իտիլտիքտէն սօնրա եագըն ատալարըն պիլիսին-
է կիտուտ օրատան Սմէրիդայա կէչմէք իսթէմէլէրի
իլէ , Թապուր ատասընա իճրայի սէյահաթ իտէրէք
լուտ կըլէնէրվանէ մախառւ քեաղըտը պըրագմադ իդ-
թիզա իտիյօր իտի :

Գօլօնլար ճիւմէսի պիլտէն քէմալի կէրմկյէթէ
չալըշմաղա զ օյուլտուլար . 1868 սէնէսինին սօնլարը
պու իշէր իլէ կէչտի . օմուրկալար թէմամէն պիթտի .
պօրտօլար մըխլաճանտը , էլհասըլ կէմինին տէնիդէ տա-
յանապիլիր հալոէ օլտուդու շմատիտէն կէօրիլիյօր
իտի . հէվա տայիմա փուրթունալը կէչլյօր իտի , հաթ-
տա 1869 սէնէսի յունվարընըն իլք կիւնի . շիատէթի
պիր փուրթունա չըգըտ ատանըն չօգ եէրլէրինէ երլ-
արրըմ տիւշտի . մահը մէզքիւրին իւշիւննի կիւնի հար-
պէր պիր եիւքսէք աղտոն իւզէրինէ չըդմըլ օլմալըլա .
Ֆըրանգլին տաղընըն զէրլէսինաէ քէսիֆ պիր տիւման
կէօրէրէք արդատաշլարընա իխպարը քէյֆիյէթ իթ-
տիյինտէ , Պանգրօփ .

— Պու սէֆէր պուխար տէյիլ , տտէթա տիւման
բիւսկիւրիյօր , տէտի :

Վաղաա պու սէֆէրփի կէօրիւնէն տիւման տէհ-
չէթլի իտի . Սիլրօս քէմալի տըդդաթլա տաղըն զէր-

— Պու նէ օլույօր եա, արթըդ էլվէրմէտի մի, տաղ իսթէտիյի դատար աթէշ բխ սկիւրսին, պիու պունըն իչին իշտէ ն մի դալաճաղըդ, պու կիւն հէր պէրապէր չալըշաճաղըդ, տէտի .

Պանդրօփըն տավէթի իւղէրինէ Գոլօնլար սըդը սըդը, իշէ եաբըշտըլար, պուլունոուդլարը մահալտէն տաղըն թէրէսինտէն չըդան տիւման կէօրիւնիյօր իտի քի, պու տա միւհէնտիսի քէք զիյատէ էնտիշէյէ տիւշիւրիյօր իտի . Սիյրօս վօլգանըն թէշէտտիւա իթտիյնի կէօրտիւքնէ, կէմինին սիւրաթը ինշասընը արդու իտիյօր իտի .

Ագշամ թամընտան սօնրա Գոլօնլար մէնզարէյի վասկյէ թէրէսինէ չըդտըլար, հէրսինտէն էվէլ թէրէյէ վասըլ օլան հարապէր .

— Աման եա Բապպիմ տաղ աթէշ բխսկիւրիյօր, տէյու պաղըլլոու .

Ֆիլ հաղդդա օն միլ մէսաֆէտէ օլան ֆրանդլին տաղը դէրվէսինտէն քիւլ տիւման վէ մատէն կաղլարը իլէ գարըշըդ օլարադ ալէլ չըդտըլը կէօրիւտիւյինտէ, միւհէնտիս .

— Վօլդան չարըդ թէրադդը կյլէյօր, տէտի . պատէհու .

— Արդըն ճիւղիլի թիթըրէտիյինի հըսս կյլէյօրմունըդ, տէյու սօրտու .

Ժէտէօն . - Եվլիլի, ճիւղիլի իհթիզաղ վար ամա, հարաբէթի արդ ատտ օլունամաղ . . .

— Պէստէ հարաբէթի արդ վար տէմէյօրում, կաղլարըն հիյնի խուրուճտաքի շիտտէթլէ իհթիզաղընտան իլէրի կէվիյօր . վաբօր դազանլարը սկիլէ իսկիմ չօդ կէլակյի վագըթ իհթիզաղ իթմէյէ սէս վէրմէյէ պաշլար .

Հարպէր . - (Տաղըն զէրվէսինի թէմաշա խոէրէք .) Նէ՞ կիւլէլ լէվհա :

Պու արալըդ տաղըն թէրէսինաէն ալէվ բարչալարը Փըրլայտ միւքքէմմէլ պիր Գիշէնկ կիալի էթրափա սաշըլըյօլ իտի . պունլարա պիր պաթարեա թօրըն աթէշ իթմէսինէ միւշապիհ տէհշէթամիդ սէտալէր գարըշմաղ տա իտի .

Գոլօնլար պու մէնղարէյի հայրէթֆէղալի պիր աղ տահա թէմաշա իթակրտէն սօնրա կըրանիթ հառղա էնտիլէր . Ժէտէն էնտիշէ իլէ , Գիքրէն բէք զիցատէ մէշղուլ կէօրիւնէն միւհէնտիսէ .

— Նա սըլ , պիր թէհիլիքէ՞ մի կէօրիւյօրսունըլ , տէյու սօրտու :

— Եփլէթ վէ խայր :

— Էն պէօյիւք թէհիլիքէ պիր հարաքէթը արդրն վուգուը իլէ ատանըն դարմագարը օլմասը աէյիլ մի սիր . հալպուքի հարաքէթի արդ մէմուլ օլունամաղ չիւնքի լավալար քէնտիլէրինէ սէրպէսթ մէճրա պուլտուլար ադըպ կիտիյօք :

— Պէնտէ հարաքէթի արդտան դօրդըյօրում , հէմ պաշգա նօդթալար վար քի բէք մուհիք թէլադգը օլունապիլիիր :

— Նա սըլ նօդթալար :

— Շիմուլիք պիր չէյ տէյէմէմ , տաղը կէզիս կէօրտիւքտէն սօնրա պէյանը էֆրեար իտէպիլիրիմ :

Ժէտէն սիւքիւթէ մէճալուր օլտու , պիր աղ սօնրա Գոլօնլար , վոլգանըն չըգտըլը սէտալարա էհէմմիյէթ վէրմէյէրէք ույտուլար :

Պու մինվալ իւղրէ իւչ կիւն տահա կէշտի . պու միւտտէթ զարֆընտա քէմալի զայլէթլէ սէֆինէնին ինշասընտա տէվամ իտիլտի . հէլէ միւհէնտիս սէպէ-

պինի կէօսթէրմէքսիզին սօն տէրէճէ աճէլէ խոկյօր ի-
սի . վօդանըն մէճրասլնտան չըդ ան պիր չօդ ալէվ
սաշըճը դայա բարչալարը թէքրար մէճրա իւղէրինէ
տիւշիւյօր իտի . մամափիհ հէնուղ լավատան էսէր
կէօրիւլմէյօր իտի . հէրարէթը մէրքէզիյէ իլէ էրկյուալ
թաղեիդ սայէսինտէ եիւքսէլէն մէվատտը միւղապէ ,
միւթլադա հէնուղ մէճրանըն սօն նօդթասլնա դա-
տար չըդամամըշ օլտուղու անլաշըլտը .

Գօլօնլար , հէր նէ գատար սէֆինէնին ինչասընա
հասրը վիճուտ իթմիշլէր իսէտէ , աղըլա կիրուալ գո-
յունլարը պադմադ տա կյճապ կյլէալիյինտէն , Պանդրօ-
ֆըն ըէյինէ մուլսալիփ օլարադ իրթէսի կիւն էյլրթըն
իլէ Սիյրօս աղըլա կիթմէյէ գարար վէրտալէր , զիրա
միւհէնտիս .

— Աղըլա կիտիպ եանար տաղըն բաթլամասը
քէյֆիյէթի նէ մէլքէղտէ օլտուղունը անլամադ . իսթէ-
յօրում , տէտի :

Թիլվագը էրթէսի կիւն ալէսսապահ Սիյրօս իլէ ի-
յըրթըն եօլա չըդտրլար . ըույի սէմա , ալէլիտուսուս
ֆրբանգին զէրվէսինէ միւսատըփ օլան մահալէր քէ-
սիփ պուլութլար իլէ մուհիթ տիր քի . տըդ գամի իլէ
պադըլսա մէղքիւր պուլութ արտունտա , վօդանըն
մէճրասլնտան չըդտն մատէն թօղլարը տա տախի պու-
լունտուղու կէօրիւլմէր իտի . վագաա վօդանլարտան
չըդտն զուպարլար (վոշի) այլար իլէ պուլութ արասըն-
տա կէղէլ . մէսէլա 1783 սէնէսինտէ երլանտատա վու-
գուա կէլէն եանար տաղըն բաթլամասընտա , սէմա
զուպարաթը մատէնկյէտէն (հանքային վոշի) միւթէ-
շէքքիւլ պուլութլար իլէ պիր սէնէ գատար մէսթուր
դալտը , հաթտա կիւնէշին զիյասը պիլէ անճագ կէօ-
րիւլտիւ .

իշթէ Սկյուռս իլէ Էյըրթըն պու թօղմն եաղտըզը-նը վէ բուզկեարըն սավուրուալ տէնիզէ տէօքտիւյիւնիւ կէօրտիւլէր , Էյըրթըն թէաճիւալ իլէ .

— Իշթէ պու թօհափ , տէմէսի իլէ Սկյուռս .

— Թօհափ տէյիլ մուհիք ափր . թօղ հալինէ կի-րէն պու թաշլար , վօլգան տախիլինտէքի տէրէճէյի շիտաէթէ տէլիլ ափր , տէտի .

— Պունա չարէ եօդ մը .

— Հիշ , եալընըզ տէրէճէյի շիտաէթի անլայապի-միրիդ . շիմտի սիդ աղըլա կիտուալ գօյունլարը պագը-նող , պէն տէ Գրրիգ Կըլիսէրին մէնպաընա գատար կի-տէր տաղըն շրմալի սաթհնը մայիլինէ պագարըմ , սօն-րատա . . .

— Սօնրա .

— Սօնրատա Տագար մաղարասընա կիտէճէյիդ , օրասընը էյիճէ թէգիթիշ իթմէք իսթէյօրում , իքի սաաթ սօնրա կէլիր սիդի ալլըրըմ .

Էյըրթըն աղըլա կիրտի . գօյուն վէ քէջիէրին եւըտմէթինի կէօրմէյէ պաշլատը . հայվանլար եանար տաղըն բաթլամասընա իլք էսէր օլան ալայիմ գարչը-սընտա շաշըրմըշլար իտի .

Սկյուռս Սըմիթ իսէ , տաղըն սաթհնը մայիլինի տօ-ւաշտըտան սօնրա , արգատուաշլարը իլէ պէրապէր էվ-վէճէ կէօրտիւյիւ քիւքիւրտ մատէնինին օլառուզու եէ-ռէ կէլափ . նէ ազիմ թէպէտիւլաթ , էվվէլքի կիպի սիր պուխար սիթունը չըդաճագ եէրէ , թահտ էլ արզ կէօրտիւյիւ թէէսիր իլէ բէք եխւքսէլմիշ օն իւչ սիթուն միւշահատէ իթտի . հէվատէքի խամիս գարպօն , քիւ-քիւրտ ախւման վէ սայիրէ գարըշմիշ իտի . միւհէնտիս .

— Հէնուղ մէլատարը միւզապէ մէճրանըն աղզընա գատար եխւքսէլմէտի . քեաշքի եխւքսէլսէտէ ճիճէթը

իլէ քիւրէ.քլէրէ կէշտի , միւհէնտիս տախի տիւմէնի գուլլանմայա պաղատը , մաղարա տախիլինտէ պիր թագըմ պօղունուգ սէտալէր իշխախլէսի իլէ , միւհէնտիս .

— Եշթէ եանար տաղըն սէտասը , տէտի :

Պիր աղ սօնրա մաղարա տախիլինտէ քիւրիւրո վէ սայըր էճզայի քիմեէվիյէ գողուսը իսթիշմամ օլունտու . միւհէնտիսին պէնզի սօլարադ .

— Եշթէ գարթան նըմօնըն գօրդտու զու պու տըր , իլէրլէմէք լաղըմ , տէյէրէք , եիրմի պէշ տագըդա սօնրա սանտալ մաղարանըն նիհայէթինէ վասըլ օլուու :

Միւհէնտիս սանտալըն պաշ թարաֆընտա այազա գալգըտ ֆէնէրի , մաղարանըն ունունը թէշքիլ իտէն նըրանիթ տիվար իւղէրինտէ կէզտիրտի . պու տիվարըն գալընլըզը աճէտու նէ գատար իտի . քէստիրիլէմէզ , ֆադաթ տիվարըն արգասընտան կէլէն սէտա , զիյատէ գալըն օլմատրդինա տէլսլէթ իտիյօր իտի .

Միւհէնտիս ֆէնէր իլէ էթրաֆը կէօղտէն կէչիրտիքտէն սօնրա , ֆէնէրի պիր քիւրէյին ունունա պաղլայըր եօգարը գալարարագ օրալարա տա պադտը :

Օրատա տիվարըն պիր թագըմ արալըգլարընտան սիյահ ըէնկտէ տիւման չըդտըլլընը կէօրտիւ , հաթտա արալըդլարտան պաղլարընըն , սաթհը տէրեայէ պիր դաչ գատէմ գալընճայա գատար էնտիյինի միւհահէտէ իթտի . միւհէնտիս պիր միւտտէթ սարիթ գալըդտան սօնրա .

— Եվիլէթ , գարթան նըմօնըն հագդը վար իմիշ , եշթէ միւտհիշ թէհիլիրէ պուրատա տըր , տէտի :

Եյըրթըն պիր չէյ սէօյլէմէտի , ֆադաթ միւհէնտիսին իշարէթի իւղէրինէ քիւրէ.քլէրէ սալըլտը , եալըմ սատթ սօնրա Տագար մաղարասընտան չըդտըլար :

ճէրիեանընը կէօրէպիլսէք . Փադաթ գաբտան նըմօնըն սէօյլէտիյի կիպի թէհիքէ պուրատա տէյիլ տիր , տէտի . պատէհու թահտէլ արդ իշխանին սէտալէրէ կիւրիւլթիւլէրէ տըդդաթ իտէրէք աղըլա ավտէթ իթտի . քէնտինէ միւնթաղըր օլան եյըրթըն .

— Միւսիւ Սիյրօս , հայվանլար բէք էնտիշէլի կէօրիւնիյօրլար , տէտի .

— Պիր շէյ հըսս իթմիշէր տիր .

— Նէ վագըթ կիտէնէյիզ .

— Պիր ֆէնէր ալտա կիտէլիմ .

Եյըրթըն ֆէնէրի ալտը , իրի արդատաշ մատէնի թօղլար իլէ մէսթուր եէրտէ եիւրիյօրլար իտի . էժրափտա հայվանտան վէ գուշտան էսէր կէօրիւնմէտի , արա սըրա բուզկեար եէրտէքի թօղը գալուրըյօր , իգի արդատաշ պողուլմամագ իշին մէնտիլէրի իլէ եիւզէրինի գաբամաղա մէճպուր օլտուրար .

Միւհէնտիս իլէ եյըրթըն եիւզ ատըմտա պիր քէր րէ տուրուպ եօրկունլուդ ալարադ , թամ սաաթ օնտա պաղալէթլէրտէն միւթէշք.ք.քիւլ դայալարա վասըլ օլտուրար . իրի արդատաշ դարտան նըմօնըն տավէթի իւզէրինէ քէմալի զահմէթլէ էնտիրլէրի մահուտ դայալդ եօգուշտան էնտիլէր . սահիլաէ քեային եիւքսէք դայանըն արասընտան պիր եօլ պուրապ կիւնտիւզ կէօզիւ իլէ սիլա զահմէթ Տադար մաղարասընըն մէտիւալինի պուրարադ , մէտիւալի թէշքիլ իտէն թաշ իւզէրինէ կէշտիլէր . միւհէնտիս .

— Սաճ սանտագ պուրատա օլաճադ տէմէսի իլէ , եյըրթըն դայայա մէրալութ օլան սանտալը չէքէրէք .

— Եվմէթ պուրատա տըր , տէտի .

Երի արդատաշ սանտալա բագիպ օլտուրար . Եյըրթըն ֆէնէրի եագըպ սանտալըն պաշ թարափընա վազ

Յունվարըն սէքիղի օլան էրթէսի կիւն միւհէնտիս կըրանիթ Հառողա պատէթլէ արդատաշլարընա , լինդ օլն ատասընըն պէջիւք պիր թէհիրէ թահտընտա օլտուղունը պէյան իլէ .

— Սրդատաշլար , լինդօլն ատասը քիւրրէյի արդ իլէ պէրապէր պագը դալմայաճադ տըր , զարիպ պիր սէպէպ ատայը մահվ իտէճէք տիր , քէնտի տախիլինտէ օլան պու սէպէպի մահվ իթմէք իսէ զայրի դապիլ տիր , տէլինճէ , Գոլօնլար էվէլա պիրիպիրլէրինէ վէ սօնրա միւհէնտիսէ պագտըլար , պիր շէյ անլամայոլը իտի .

Ժէտէօն . - Սիյրօս , սէօղիւնի լյզահ իյլէ .

— Իյզահ իտէմէմ , անճադ գաբթան նըմծնըն պանա սէօյլէտիյի պիր դաշ սէօղէրի սիզէ թէքրար իտէյիմ .

— Գաբթան նըմօ մը .

— Էվլէթ , գաբթան պիզէ թէհիլքէյի անլատարադ էօլմէտէն էվլէլ սօն տէֆա պիր լսըտմէթ տահա իթմէք իտմէտի .

Ժէտէօն . - Գաբթան սիզէ նէ սէօյլէտի .

— Տօսթլարըմ , պիլիրսինիլ քի լինդօլն ատասը Պահը Մուհիթ ատալարընա պէնզէմէդ պիր սէպէպը դարիպ , ատանըն թէմէլինի թախրիպ իտէրէք թէմամէն մահվ իտէճէք տիր .

Պանդրօփ . - (Աւմուղլարընը սիլքէրէք .) Ատամ սէնտէ . . .

— Պէնի տինլէ Պանդրօփ , գապթան նըմծնըն կէօրիւպ պանա սէօլլէտիյի վէ պէնիմ տիւնըի կիւն Տաղար մաղարասընտա իճրա կյէտիյիմ քէշֆիյաթտա անլատըլըմ մատտէյէ ակեահ օլուպտա , սօնրա ինանմամողլըդ էթ . մաղարա՝ ատանըն ալթընտան եանար տաղ մէճրասընա դատար իլէրլէյօր , արալարընտա անճադ պիր նըրանիթ տիվար դալըյօր . պու տիվարտէտահա շիմտիտէն պիր թագըմ եարըգլար կէօրիւլիկօր քի . անլէրտէն քիւրիւրտիւ կազար խուրուն իտէրէք մաղարա տախիլինի իսթիլա իտիյօր .

Լիրթրն . - Պէնտէ կէօրտիւմ . օ եարըգլար թաղեիթը տախիլիյէյէ մուգաւիչմէթ իտէմէյիպ աչըլսնադ վէտէնիլ վօլգան տախիլինէ եխրիւյիշ իտէճէք .

Պանդրօփ . - Լյ սանքի նէ օլուր , տէնիլ աթէշի սէօնատիւրիւր , իշ տէ պիթէր կիտէր .

Սիյրօս . - Էվլէթ , հէրսի պիթէր կիտէր , եանի մաղարա տիվար եարըլարադ տէնիլ սուլարը վօլգանա կիրտիյի կիալի լինդօլն ատասը պէրհէվլա օլուր կիտէր . Նաուըլքի Պահը Սէֆիտ սուլարը կտնա եանար տաղը տախիլինէ կիրսէ , Սիչիւեա ատասը մահվ օլաճադ տըր .

Գոլօնլար ճէվապ վէրմէտիլէր . թէհիլքէնին տէրէնէյի շիտտէթինի անլատըլար , ալէլ խուսուս Սիյրօս ասլա միւսպալաղա իթմէյօր իտի , շիմտի անլաշըլար քի լինդօլն ատասընին տէվլամը , մաղարա տախիլինտէքի տիվարըն մուգաւիչմէթինէ միւթէվագըֆ տըր . մէզգիւր տիվար իտէ , պիր այ , պիր համիթա , համթա պիր կիւն , պիր սաաթ զարփընտա եարըլապիլիր իտի .

Գոլօնլարըն հըսս իթտիյի մահզունիյէթ վէ մէյուսիյէթին թարիփը մուհալ տըր . պունճա պէման տըր քէնտիլէրինէ մէլճա օլուպ զայրէթը Փէվդէլատէլէրի

մէվատուլ միւղապէյի մատէնկյէ խուրուճ իթմեքլէ սաղըն էթրափընտան ագըպ կիթմէյէ պոշլառը քի , մէնղարէյի տէհշէթփէղասը . տաղը աթէշին ելան-լար սալմասընը անտրուրյօր խախ . պու սըրատա էյը-թըն ավաղը չըդտըդնա .

— Աղըլ , աղըլ , տէյու հայդըրար . վաղաա լա-վալար աղըլա աօղըու կիսէյօր խախ . Էյըրթընըն հայ-դըրմասը խւղէրինէ տէրհալ օնակօլարը արատլայա գո-շուպ աղըլա միւթէվէճճիւհ օլտուլար . կիճէնին սատթ խչիւնտէ աղըլա վասըլ օլտւնուպ հէման դաբուլար ա-րըլար , դէվալլը հայվանլար տըշարը աթըլըպ ֆիրար էթմատիէր . պիր սաամթ սօնրա լավալար աղըլա կէլտի , քիւշիոք տէրէնին մէճրասընը աօլտուլատու , աղ միւտ-տէթ զարփընտա խանէյի թահտարէրտէլէրի եադտը մահվ իթտի , աղըլասն էսէր դալմատը . Պու տէհշէթ-միւ մէնղարէնին թարիփի զայրի դապիլ տիր .

Սապահ օլտու , Գօլօնլար լավալարըն ճիհէթը ճէ-րէեանընը կէօրմէք խթէտիլէր . Ժագամար օրմանընը մահվ խտուպ հէր նէ դատար շարդ . թարափընա միւ-թէվէճճիւհ խսէ տէ , մէնղարէյի վասիյէ թէրէսինէ դատար եայըլաճաղը անլաշըրյօր խտի . պու սըրատա ժէտէօն .

— Կէօլ պիզի դուրթալըր , տէմէսի խւղէրինէ , միւհէնտիս ճէվապէն .

— Խւմիւտ խտէրիմ , տէտի . պուտա եէկեանէ սէօ-վիւ օլտու . Գօլօնլար՝ մըլանդլին զէրվէսինին տիւշտիւ յի եէրէ դատար իլէրլէմէք խթէտիլէր խսէ տէ , լավա-ւար եօլարընը քէսէյօր խտի , լավալար պիր թարափ-տան Գըրիգժուր , տիկէր թարափտան նէլալէ նէհրի մէճ-րասընտան ագըպ կէշտիքնէ , շու իքի տէրէնին սուլա-րընը պուխարէ թէպտիլ խտուպ դուրութտուլար . պի-

սէմէրէսի իլէ հալը թէրագդըյա կէլէն ատանըն , մահվ օլապիլմէսի մէսէլէսի , պիչարէլէրի բէ ք միւթէէսիր իթմիշ իտի . հաթտա Պանդրօֆ քէնտինի աղյամագտան մէն իտէմէտի :

Միւքեալէմէ պիր սապիթ գատար տահա տէվամ իթտի , խէլասոըն չարէսի նէ օլաճաղընը միւզաքէրէ իթտիլէր , եէկեանէ իւմիւտ՝ կէմիյէ պինուպ ատատան չըգմագտա օլտուղու անլաշըլտը , պինսաէն ալէյհ ինշաաթա քէմալի սիւրաթլա տէվամ իտիլմէսի թահտը գարարէ ալընըպ , հէրքէս կէմինին ինշասընա զօյուլտու . վագաայի միւտհիշէնին զուհուրինտէն էվիլ կէմիյէ պինմէքտէն պաշդա չարէ գալմամըշ իտի .

Գոլօնլար , կիճէյի կիւնտիւղէ գաթարադ չալրշըպ Յունվարըն երմի իւշիւնճի կիւնի սէքինէնին նըսֆընը պօրտալամայա մուվափագ օլտուլար . պու վագթա գատար տաղըն զէրվէսինտէ թէպէտուլաթ կէօրիւնմէտի , ֆագաթ Յունվարըն երմի եէտինճի կէճէսի թարիդի նագասիլ տէհշէթլի պիր սէտա իշիթտիլէր . ատա պիր հէվա օլույօր զաննը իլէ , հէման Կըրանիթ Հառուզտան տըշարը ֆըրլատըլար .

Նարը կիճէյի իրի սաաթ կէչմիշ իտի . ըույի սէմա աթէշ իշինտէ իտի . եանար տաղըն զէրվէսինի թէշըլ իտէն գըսմ , եանի պին այագ . եիւքոէքլիյինտէ վէ միլեարլարլա քիլօ սըդլէթինտէ օլան բարչա , մէվատտը միւզապէյի մատէնլիյէնին թաղեիդինէ թահամիլու իտէմէյէրէք եէրինտէն դօրմուշ վէ պիր չօդ եիւքոէլէրէք ատանըն իւզէրինէ տիւշմիւշ իտի . զայէթ ճէսամէթ բէյտա իտէն մէճրատէն սէմայէ տօղըու օ գատար աթէշլէր չըգայօր իտի քի , զիյանըն աքսի իլէ թէքմիլ կէոյ աթէշ ալմըշ եանըյօր զանն օլունույօր իտի . պու արալըգ մէճրատէն շիտտէթէ

նաէն ալէյհ կէշմէք տէյիլ դաշմագ լազըմ կէլիյօր իտի .
Վոլգանըն ճէնուակ վէ շարգ թարաֆլարընտա ա-
չըլան իրի պէօյիւք մէճրա , լավալարըն ճէրկյանընը դօ-
լայլաթմըն իտի . պէօյլէճէ իրի թանէ լավա տէրէսի ,
տէտիյիսիղ տէրէլէրէ աղըսլ կիթմէքտէ , վէ վոլգա-
նըն թէրէսինի ղայէթ քէսիփ պիր տիւման իհաթա կյ-
լէմէքտէ իտի քի , աիւման արասընտա տայիմա ալէլէր
թօղլար թաշ բարչալարը բիւսկիւրմէքտէ իտի . հաթ-
տա բիւսկիւրիւլէն աթէշին դայա բարչալարը , պին-
լէրճէ դատէմ եխոքսէլէրէք տէհշէթամիղ սէտալէր
իխրաճ իտիյօր , վէ կիւլէ կիպի սիւրաթլէ դաթը մէ-
սափէ իտուալ կէօղտէն նիհան օլույօր իտի .

Թըրադամար օրմանընա սըզընմըն օլան Գօլօնլար ,
սաաթ սէ.քիդ պուչուդտա արթըդ օրատա տուրմա-
նըն գապիլ օլմատըզընը անլատըլար , զիրա վոլգան-
տան ջրտան թաշ բարչալարը էթրաֆլարընա տէօքիւլ-
տիյի կիպի , Գըրիդժուր տէրէսի մէճրասընը տօլտու-
րան լավալար , ատէթա եօլլարընը քէսէճէք կիպի իլէր-
լէյօր իտի . օրմանըն իլք սըրասընը թէշքիլ իտէն ա-
ղաճլար , լավալարըն թէկսիրի իլէ աթէշ ալտը . աղաճ-
լարտան ետշ օլանլարըն էօղիւ շիտտէթ ու հէրարէթ
իլէ տէրհալ պուզուլանըսպ թիւֆէնսկ կիպի բաթլայօր
իտի . գօրուլար իսէ եանըսլ քիւլ օլույօր իտի .

Գօլօնլար , կըրանիթ Հառուզա տողրու եավաշնա ի-
լէրիմէյէ սլաշլատըլար . ագան լավալար թէտրիճէն
տօնարադ թալսադալար րէյտա իտիյօր իտի . հէլէ Գը-
րիդժուր տէրէսինին սաթհը մայիլի պիւթիւն պիւթիւ-
նէ թէհիքէ էնկիղ օլույօր իտի . Գօլօնլար կէօլին քէ-
նարընտա թէվագուփ իթմէյէ մէճապուր օլտուլար .
պուրատա հայաթ ու մէմաթ մէսէլէսի տէրմիյան ի-
տիլտէ . Սիլրօս .

— Ես կէօլ, լավայը եռւտարագ ատանըն դըսմը միւնալիթինտէն պիր բարչասը մէսուն դալըր, եախօտ մարտուստ օրմանընը տա մահվ իտէր քի, ո զէման պիդէ ատանըն լամշամասը իլէ մահվ օլմագ իւզրէ պէք-լէմէք դալըր. զիրա օ վագըթ եալըն դայալար իւզէրինտէ թապիյի եաշայամայըդ, տէտի :

Պանդրօֆ . - Էօյլէ իսէ կէմիյի ինշայէ չալըշմագ պէյհուտէ տիր :

Պանդրօֆ , ինսան վազիփէսինի սօն նօդթայէ դատար եաբմալը տըր :

Պու էսնատէ լավալար խաթը ճէրիեանը իւզէրինտէքի աղաճլարը մահվ իթտիրտէն սօնրա կէօլին եագընլարընա կէմիշ իտի . օրատա արզըն եիւքսէքճէ պիր նօդթամը վար իտի քի . էկէր օ օլմազսա կէօլէ ադմացա սպաշլայաճագ իտի . միւհէնտիս պու հալի կէօլէլուէք .

— Իշ պաշընա տէյու , հայդըրաը :

Արդատաշալարը ճէսուր միւհէնտիսին ֆիքրինի ան-լայըպ տէրհալ շըմինէլէրէ դօշտուլար . օրատան լավա-նըն մէնզարէյի վասկից թէրէսինէ կիտէճէք եէրէ իրի աղաճլար վէ թօրագ իլէ պիր շէյ եաբուըլար , պա-տէհու լավանըն կէօլէ ադմասընա մանի օլան եիւքսէք-ճէ պիր նօդթայը գազըյըպ տիւզէլթտիլէր . թամ պու սըրատա Գըրիդժուր վատիսինտէն կէլէն լավա սէլէրի . Գօլօնլարըն ինշապէրտէսի օլան սէտախն էօնիւնէ դա-տար իլէրլէտիլէր . տէհչէթլիւ սէլ պիր տագըդա դա-տար տուրտուդտան սօնրա մանկյի տէֆէ միւդթէտիր օլմայալագ Գըրիդժտրէ աթըլատը , անընլա պէրապէր օժուզ այտ . եիւքսէքլիքտէն կէօլին իշինէ ադմազա պաշլատը .

Գօլօնլար պարատա , օն տէրէճէ միւթէհայըր օ-

լարագ հիշ պիր շեյ սէօյլէմէքսիդին իրի ճիսմին , եանի սու իլէ աթէշին միւճառէլէսինի թէմաշայէ դօյուլտուլար . աման եա նապակի նէ միւտհիշ մէնզարէ , սու իլէ աթէշ մուհարէսպէսինին շու մէնզարէյի միւտհիշէսինի աճէպա հանկլը մուհարլիդին դալէմի , հանկլը բէսսամըն ֆըրչասը թասվիրէ միւդթէտիր օլապիլիր .

Սու լավալարա դարըշտըգ ճա միւպէտտէլը պուխար օլուալ դարիս սէտալէլ շըդարըյօր իտի . պուխար իսէ տէհշէթամիզ շամաթալար իլէ եփասէլիս հէվատէ տայիրէլէլ չէվիրմէքտէ իտի . կէօլիսն սույը չոդիսէ տէ պիր մէնզափ տայիմէտէն ադըպ կէլէն լավալարըն թէէսիրի իլէ պիթէնէյինէ շիւպհէ օլունամաղիտի .

Կէօլէ տիշէն լավալար տէրհալ տօնարագ կէօլին գաարընտա թապագալար թէշքիլինէ պաշլայըպ : աղվագըթաա սուլարըն խարիծէ տօզրու գապարաըզը միւշահէտէ օլունտու . եէքտիկէրի իւզէրինէ ինճիմատ խոէն լավա թապագալարը , կէօլին վիւսաթընա գատար ելէրլէյիալ տէհշէթիլ պիր հալ քէսպ իթտի . միւպէտտէլը պուխար օլան սու հէվատէ եփասէլակտէն սօնրա , շէտիս եազմուլը կիսի սաթհը տէրեայէ նուզուլէ պաշլարը :

Լավալարըն կէօլէ ադմայա պաշլայալը իւչ սաաթօլմուշ իտի , սու աթէշէ մուդավիմէթ իակյօր իտի . մամափիհ լավալարըն կէօլէ ադմասը Գոյժնլար հագդընտա խայըրըլը օլուու . զիրա լավալար կէօյի անճապ իրի կիւնտէ տօլառուրապիլէնէք , զէ պու միւտտէթզարֆընտա տէոթկեահալար իլէ կըլանիթ չառեղ խարապիլյէթտէն մէսուն գալաճագ իտի :

Արթըգ ատատա տուրմագ գապիլ օլամայաճազընտան , կէմի հէր հալտէ պիր ան էվլէլ իրմալ օլունմալը

իտի . սլէօյլէճէ խէվֆ ու տէհշէթ իլէ տլթը կիւն տահա կէշտի . պու միւտտէթ զարֆընտա Դօլօնլար եիրմի քիշի կիափի կիճէ կիւնտիւղ չալրշտըլար . պու էսնատէ նէլալէ նէհրինին պաթաղբնտան իլէրլէյէն լավալար օրալարը տոլուրտուգտան սօնրա , ֆարուսթ օրմանընտ կիրմիշ վէ աղաճլարը թութուշտուրմուշ իտի . ետնկըն կիթտիքճէ քէսոլը տէհշէթ կըլեյիպ թարիփի դայրի դապիլ պիր մէնդարէ խարազ իտիյօր իտի :

Հէր կիւն ժէտէօն իլէ Սիյրօս վէ Հարպէր մէնդարէյի վասկյէ թէրէսինէ չըդըպ ատանըն հալինէ պադըյօրլար իտի . վագաա ատանըն մէնդարէսի րէք ճանևըըաշ իտի . օրմանըլար , աղաճլար քեամկէն մահվ օլմուշ . հէր թարափը լավա իսթիլա իթմիշ . օլթալըդ գարարըշ , Կըրանիթ կէօլիւ դուրումայա եիւղ թութմուշ իտի քի , օ հալաէ Դօլոնլարըն սուսըլլուդտան հօլէճէքըլէրի տէրքեար իտի . ժէտէօն , չէօլ հալի քէսոլ իթմիշ օլան ատանըն իւզէրինէ հիւզնէնկիլ պիր նաղար աթըլ .

— Ինսանըն դալպի բարչա բարչա օլույօր , տէմէսի իւզէրինէ , Սիյրօս ճէվապէն .

— Լովիթ , Սիրէլլա , ճէնապը Հագդ միւսաատէ իթմսէտէ կէմիյի եարմազա մուվաֆիադ օլսադ , զիրա եէկեանէ իլթիճակեահըլլուդ օրասը տըր , տէտի .

Լաքին վօլդան քէսոլը սիւքին իթտի կիափի , վագաա Լավա իֆրազ իտիյօր ամմա , էսկի շիտտէթ իլէ տէյիլ .

— Պունտան նէ չըդար , մէրքէզի արզտա աթէշտայիմա վար . տէնիղին տէ վօյդան տախիլինէ աթըլլմասը հէր ան միւ հիթէմէլ տիր . պիզ , կէմիլէրի աթէշտալարդը հալտէ սէօնտիւրմէյէ միւդթէտիր օլամայլու , նիհայէթ իւլ եմի ճէպիսանէ անպարընտ սիրայէթ իտէ-

Ճէլինի պիլէն երճուլարա պէնդէրիզ . հայտէ աղիղիմ Սիրէլա կէլինիղտէ վագըթ զայա իթմէյէլիմ .

Սէրիղ կիւն միւտտէթ , եանի Փետրվարըն եէտիսինէ դատար լավալար ագմագտա տէվամ իթտի . Սիլրօս . լավալարըն երբանիթ Հառող էօնինտէն սահիլէ տէօրիւլմէսինի կէօրիւյօր իտի . պու էսնատէ Գոլօնլար ատանըն սարալուղընը հըսս իյլէտիլէր քի , պու հալպիչարէլէրի թէք զիյատէ էնտիշէյէ տիւշիւրախւ .

Փետրվարըն եիրմիսի օլուու , սէֆինէնին տէնիղէ իւդասը իչին հիշ օլմազա տահա պիր այ չալըշմագ լաղըմ իտի . աճէպա ատա օ վագթա դատար պազը դալաճա՞գ մը իտի . պինահէն ալէյհ , Պանդրօփ իլէ Սիյրոս սէֆինէնին թէքնէսի գրսմէն իքմալ օլունտուղու կիպի կէմիյի տէնիղէ էնտիրմէյէ քէ տախիլի ինշատթընը սօնրատան եարմազա դարար վէրաիլէր , դիրա էն մուհիմմ նօդթա Գոլօնլարըն ատա խարինինտէ պիր իթմինակեահէ մայիք օլմարարնտա տըր . Մարտըն իւշիւ օլուու , կէմիյի օն կիւնէ դատար տէնիղէ էնտիրմէյի իւմիւտիայօրար իտի .

Մարտըն իլք համբասընտա Յըրանդլին քէսպը շտտէթ իթտի , լավալարտան իսպարէթ օլուու թաղեիդը հէրարէթ իլէ տըշալըյա Փըրլայան մատէնի եաղմուր հէր թարափա տէօրիւլմէյէ պաշլատը , պու տէփա ագան լավալար երբանթ կէօլիւնիւն ճէնուալը զարպի ճիհէթինի թէագըպ իտուու Գըրիդ Գըրիսէրինին իլըրիսինէ կիթափիտէն սօնրա , մէնդարէյի վասկյէ թէրէսինի իսթիլա իթտի . պու սօն տարապէ Գոլօնլարա թէք զիյատէ թէէսիր իյլէտի . տէյիրմէն , քիւմէս վէ սայիրէտէն էսէր դալմատը , գուշար վէ հայլանաթ քէմալի աէհշէթլէ ուշուշմազա պաշլատըլար , թօր իլէ ժօր տախի տառը խէվի ու էնտիշէ կէսմթէլկյօրլար իտի .

պիր ազ սօնրա մէնզարէյի վասկյէ թէրէսինի աթէշ իշինտէ պըրագմըշ օլան լավալար սահիլէ տէօրիւլմէյէ պաշլատը քի , Գոլօնլար արթըլդ կըրամսիթ Հառուզտա իդամէթ իտէմէյուու կէմինին եանընտտ շատըր ալթընտա իդամէթէ մէճալուր օլտուլար .

Գոլօնլար սօն էսէրը հիմմէթլէրի օլան կէմինին տախի մահիլ օլունազընը կէօրէրէք , հէր նէ դատար թէքմիլ օլունամամըշ իսէ տէ . սէֆինէյի տէնիղէ էնտիրմէյէ դարար վէրտիլէր . Պանդրօփ իլէ կըլըթըն էրթէսի կիւն եանի Մարտըն տօդուղընտա ինրա օլունաճազ օլան պու ամէլիյաթըն հաղըրլըլընը կէօրմէյէ պաշլատըրա .

Յագաթ Գոլօնլարըն էինդօն ատասընա վիրուտլէրինին տէօրտիւնի վէ սօն սէնէսի օլան պու Մարտ այլընըն տօդուղընը կիճէսի , եանար տաղըն թէրէսինտէն ճէսիմ պիր տիւման տիրէյի չըդտը . պու տիրէք իւչ պին դատէմ դատար եիւքսէլէրէք օրթալըզը սէտայի միւտհիշէ իլէ թիթրէթտի . անլաշըլան Տագար մաղարտուը տիվարը , տախիլաէքի կողլարըն թաղեիդինէ մուգավէմէթ իտէմէյէրէք եարըլմըշ , սու վօլգանա հիսճիմ իթմիշ վէ տէրհալ միւպէտտէրը պոււխար օլուու պու տիրէյի հասըլ կյլէմիշ իտի . Փագաթ վօլգանըն մէճրասը հուսուլէ կէլին պուխարը տըշտը չըդմասընա քեափի կէլէմէտիյինտէն , եիւզ միլ մէսափէտէն իշխուլէճէք օլան պիր սէտայի միւտհիշէ իլէ ատա բաթլատը . տաղ բարչալարը տէնիղէ տիւշտի վէ պահըլ Մաւհիթին սուլարը , Լինդօն ատասընըն պոււլունտուզու . Նօդթայը էօրթէրէք կէօղտէն նիհան իթտաի .

նըն թէմամէն մահիլ օլուալ եալընըդ շու գայանըն գալըշ օլտուղունը կէօրտիւլէր :

Իշթէ Գօլօնլար տօգուող կիւնտէն պէրի պու շըպ-լագ գայանըն իւզէրինտէ եաշայօրլար իտի . եանլարըն-տա պուլունան ճիւզփի մէքիւլաթ իլէ, եազմուրտան գա-յանըն չուգուրլարընտա թօրլանտն սու , պիչարէլէրին եէյիսկ իչէճէքլէրինի թէշքիլ իտիյօր իտի . սօն իւմիւտ-լէրի օլան կէմի բարչալանմըշ օլմաղըլա, գայատան գուր-թուլմալարը զայրի գապիլ օլմուշ իտի , ամէշ օլմա-տըդը կիսկի եագմասը տա միւմքին տէյիլ իտի , տէմէք էօլիւմ մուգարրէր իտի :

Մարտըն օն սէքփիզի օլան օ կիւնիւ , հէր նէ գա-տար աղ եէմիշլէր իսէ տէ , եանլարընտա անճագ . իքի կիւնլիս.ք եէյէճէ.ք գալըշ իտի . իլմին մէհարէթին վէ շալըշմանըն պուրատա հիշ պիր ֆայխտէսի օլմայըպ , մուալինէթ անճագ ճէնասը Հադտան օլապիլէճէ.ք ի-տի :

Պէօլէճէ պէշ կիւն տահա կէչտի , զէվալլըլար աճլըգտան էօլմէյէճէ.ք գատար եէյէճէ.ք եէյէրէ.ք սասլը իթտիլէր . զատվլարը սօն տէրէճէյէ վասրլ օլ-մուշ իտի . հէլէ նասկ իլէ Հարպէրտէ տշկիեարէն ա-տարը մէմաթ կէօրիւլիյօր իտի . շու հալտէ տախի իւ-միւտվար օլմագ գապիլ մի տիր . խայը , եալընըդ պիր իւմիւտ վար , աշըգլարտան պիր կէմի կէչմէսի տէյիլ մի . ֆադաթ պիչարէ Գօլօնլար պուրալարտան ասլա կէմի կէչմէզ օլտուղունը բէ.ք ալա պիլմէ.քտէ իտիլէր . սճէպա իւմիւտ իտէպիլիրէր մի քի , երլէնէրսլանըն վարօրը , թէսատիւփի մուճիզքեարանէ ասարը օլու-րագ , թամ պու էսնտէ թապուը տատասընա կէլսին , խայը , պունա իւմիւտ օլունամագ , հէլէ լորտըն վարօրը կէլսէ պիլէ , ատայա՝ մալիւմաթը միւթէզամմին քեա-

Այնդօյն ատասընըն պագըյէսինտէն , օն պէշ գատէմ արզընտա , օթուզ գատէմ պօյունտա , սուտան տախի օն գատէմ խարիճտէ սուրան վէ պահը Մուհիթին սուլարը սէթը իտէմէյէն պիր գայա բարչասը դալմըշ խտի , պու գայա կըրանիթ Հառողըն թէշքիւ իտէն թաշլարըն միւթէպագըսը տըր :

Կըրանիթ թաշլարը եվէլա եւրինտէն դօրմուշ , սօնրա տէնիզէ Գըրլայըպ պիր գաչ տէփա տէօնմիւշ վէ շու սէօյլէտիյիմիդ մահալ վիճուտէ կէլմիշ խտի . պու գայատէն պաշգա ֆըրանգլին տաղընըն աշազքի գըսմը , քէօրէք պալըզը քէօրփէզինին լավատան միւթէշէք քիւլ գըթալարը , մէնզարէյի վասիյէ թէրէսի , Սէլամէթ տտասը , Պալօն լիմանը թաշլարը , Տագար մաղարասը պակալէթէրի , եըլան շէպիհ հէպիթէսի . Ելհասըլ ատանըն հէր թարափը մահգ օլմուշ , եւլընըզ կըրանիթ Հառուղ գայասընըն պիր գրամը խարիճտէ դալմըշ խտի . իշմէ պուրասը Գօլօնլարըն սօն իլթիճակեահը օլտու .

Հայվանաթ վէ դուշլար քետմիլէն հէլաք օլմուշ , դէվայլը ժօր իլէ Թօլըն պիլէ կիւրիւթի արասընտա հայաթընա խաթիմէ չէքիլմիշ խտի :

Սիյրօս Սըմիթ , Ժէտէօն , Պանգըօֆ , Հարպէր , Եյլըթըն վէ Նատըն պէրհայտթ գալմասը , Գէրոքէթ ղէմանիարընտա շտարըլարընտա պուլունուպ տէրհալ տէնիզէ աթըրմալարընտան իլէրի կէլմիշ խտի . զէվալը Գօլօնլար տէնիզին եխւզիւնէ շրդարգլարը կիսի , ատա-

զըտ սլըրագըլմամըշ օլոռուղունտան , դաբտանըն սէֆինէյի արատըգտան սօնրա պիր չէյ պուլամայարագ ալտէթ իտէճէյի տէրքեար իտի .

Պինաէն ալէյհ հիշ պիր իւմիւտ քէօշէսի եօդ տըր , սուսրոյրդ վէ աճլըգ իլէ շու դայա իւսթիւնտէ թէլէփ օլուալ կիտէճէքլէր տիր .

Պիշարէլէր դայա իւզէրինտէ քէնտիլէրինտէն պիխապէր ատէթա պիր դալըպը պիրուհ կիպի տիւշիւպ դալմըլար իտի , եալընըդ էյըրթըն արա սըրա պաշընը դալտըրըպ ուփուգա աօղրու աթֆը նազար իտիյօր իտի .

Մարտըն եիրմի տէօրտիւնծիւ կիւնիւ սապահլայըն էյըրթըն պիր տահա պագտըզը վագըթ կէօղլէրի բարլատը , էվէլա տիզի իւզէրինէ կէլտի , սօնրա սյազա գալգարագ իշարէթ իտէր կիպի պիր հարաքէթտէ պուլունտու .

Էյըրթըն ուփուգ իւզէրինտէ պիր կէմի միւշահատէ իթմիշ իտի , կէօրտիսյիւ կէմի պիր վաբօր իտիքի , եօլունտա տէվամ իտուպ կիթմէյօր , իլլա դայոյէ միւթէվէճեհէն քէմալի սիւրաթլա իլէրէյօր իտի . պէվալւ էյըրթըն .

— Տընդան , տէյու պազըրաըգտան սօնրա զայրի միւթէհարիք օլարսպ ըէֆիքլէրինին եանընա տիւշիւպ անլէր կիպի պայըլա դալուը .

* * *

Սիյրօս Աըմիթ իլէ արդատաշլարը քէնտիլէրինէ կէլտիքլէրի վագըթ , նասըլ օլուալ տա ըէնչէյի էօլիւմտէն խէլաս օլոռուղլարընը պիլմէյէրէք , քէնտիլէրինի պիր վաբօրըն դամարասընտա պուլտուլար . Փագախէ էյըրթընըն սէօլէտիյի շու սէօղ , հէր չէյի քէնտիլէ-

րինէ իփհամ իթափ . ԵՅՐԹԸՆԸՆ «Տընդան» տէմէսի
իլէ , Սիյրօս .

— Տընդան . . . տէտիքտէն սսնրա էլլերինի սէմայէ
դալորրարադ .

— Ե: Խալիդը սէմալաթ , տէմէք պիզի հէլաք
իթմէք իսթէմէտին , տէյու պաղըրտը .

Վագաա Գօլօնլարըն աէրունինտէ պուլունտուգ-
լարը վարօր , լօրտ կըլէնէրովան թարաֆընտան , օն իփի
սէնէ սօնրա Եյրթընը ալմագ իւզրէ թապուրա կէօն-
տէրիլմիշ , վէ գարթան կըրանթըն օղլու Ռօպէր կը-
րանթ թարաֆընտան սէվդ իտիլմէքաէ պուլունմուշ օ-
լան Տընդան նամ վաբօր իտի .

Տէմէք Գօլօնլար դուրթուլմուշար , վաթանլարընա
ալտէթ իթմէք իւզրէ պուլունմուշար տըր . Սիյրօս
դարտանա խիթապէն .

— Գաբտան Ռօպէր . Եյրթընը թապուր ատա-
սընտա պուլամատըզընըզ կիպի եիւզ միլ գատար շար-
դը շըմալիյէ չըգըպ պուրալարա կէլմէնիզէ նէ՞ սէպէպ
օլտու տէյու սօրմասը իլէ . գարթան ճէվապէն .

— Միւսիւ Սիյրօս , սիզէրի վէ Եյրթընը ալմագ
սէպէպի իլէ կէլտիմ , տէտի .

— Պիզլէրի՞ մի .

— Եվլէթ , Լինդօն տտասընտա օլան սիզլէրի .

— (Ճիւմէսի հայրէթլէ .) Լինդօն ատասը մը .

Սիյրօս . — Լաքին պու ատա խարիթայա տախիլ
տէյիլ տիր . նէ՞րէտէն էօյրէնտինիզ .

— Թապուր ատասընա պըրագ տըզընըզ . Վէ ատա-
նըն բաթլամագ թէհիքէսինտէ օլտուղունը եազտըզ-
նըզ քեալլտտան անլատըմ .

— Քեաղը մը .

— Եվլէթ , իշթէ .

սօնրա վարօրա եօլ վէրիլտի քի , մէզքիւր գայա պատէմա պահը Մուհիթ խարթասընտա կէօրիւլէճէք տիր:

Օն պէշ կիւն սօնրա Դոլօնլար Ամէրիգայա չըդ-տրլար, մուհարէպէյի միւտհիշէտէն սօնրա նըմալիլէրին մուղաֆփէր օլմուշ օլտուղունը կէօրտիւլէր :

Չէքմէճէտէ պուլունան միւճէլինէրաթըն գըսմը ա-ղամը ևյիվլա ճիվլարընտա ճէսիմ պիր արազի իշթիրա-սընա հասր օլունտու , չէքմէճէնին իշինտէն էն պէօյիւք միւճէլինէրաթ վոլդանտան թախլիս օլունան Դոլօնլար թարաֆընտան Լէտի նըլէնէրվանէ կէօնտէրիլտի :

Դոլօնլար , սաթըն ալտըդլարը արազիտէ Լինգօլն ատասը իմիշ կիպի չալըշմաղա պաշլատըլար . արազկիչ Լինգօլն ատասը նամընը վէրտիքլէրի կիպի , տախիլին-տէ պիր քիւշիքնէնը , կէօլ , տաղ վէ դօրուլուդ պու-լունտուղունտան , անլէրէտէ Մէրսի տէրէսի , կըրանթ կէօլիւ , թըրանգլին տաղը , մարուսիմ օրմանը նամը վէրիլտի . օրատա միւհէնտիս իլէ արդատաշլարընըն զայրէթի սայէսինտէ հէր շէյ թէրագդը իթտի :

Դոլօնլար , հէր պիր արատա եաշամայը ահտ իթ-միշ օլտուգլարընտան ասլա այրըլմատըլար , ժէտէօն օրատա « Լինգօլն Հէրալտ » նամընտա պիր կաղէթա թէսիս իթտի . պու կաղէթա տիւնեանըն էն մալիւ-մաթլը էվրագը հավատիսինտէն օլտու :

Լօրտ վէ Լէտի նըլէնէրվան պիր դաշ տէֆալէր , գարտան ձօն Մանկլ վէ դէվճէսի , Բօպէր նըրանթ վէ հէմշիրէ վէ պին պաշը Մադանապ իլէ Դոլօնլարըն զի-յարէթինէ կէլտիլէր :

Հասըլը քէլամ արազի տախիլինտէ հէր քէս էլ-վէլքի կիպի միւթէֆփիդ օլաբագ մէսուտանէ Էօմիւր կէշիրտի , Փագաթ շըր չըսլլագ տիւշտիքլէրի , վէ քէն-տիլէրինի թամամ տէօրթ սէնէ պէսլէյիպ , պիլախիրէ

Դասպտան Բօպէր , պունը տէյէլէք պիր քեաղըտ վէրտի քի , ատանըն մէվզըսը իլէ օրատա էյըթըն իլէ Գօլօնլարըն պուլունտուզու , վէ ատանըն թահար թէհ-լիքէտէ օլտուզու եաղըլմըշ իտի . Միյրօս քեաղըտը օ-դույուսլ եաղըյը թանըյարագ հայրէթ իլէ .

— Գարտան նըմօնըն էսէրի , տէյու հայդըրտը .

Պանդրօֆ . - Տէմէք գարտան պիղիմ Պունատօ-անթօրա լաքիպ օլմուշ եալընըզնա օ վագըթ թապու-ըէ կիթմիշ հա՛ .

Հարպէր . - Էվվէթ , շու քեաղըտը պըրագմաղա կիթմիշ .

Պանդրօֆ . - Պէն տէտիմ ա՛ , գարտան պիզէ էօլ-տիւքտէն սօնրատա ըզհարը մուավէնէթ իտէճէք տիր .

Միյրօս . - Տօսթլարըմ էլիմիզի գալտըրըպ գար-տանըն րուհը իշին տուա իտէլիմ .

Էյըթըն . - (Միւհէնտիսին ևանբնա կէլէրէք .) Միւսիւ Միյրօս , պու չէքմէճէյի նէ՞րէյէ դօյմալը .

Չէքմէճէ , գարտան նըմօնըն հէտիյէսի օլան միւ-ճէվէր գութուսը տըր քի , Էյըթըն հայաթընը թէհ-լիքէյէ գօյարագ անը դուրթարմըշ վէ շիմտի միւհէն-տիսէ արդ իթմէքտէ պուլունմուշ տըր . Միյրօս քէմա-լի հէյէճան իլէ .

— Էյըթըն , Էյըթըն , տէտիքտէն սօնրա , Բօպէ-րէ թէվէճճիւհ իլէ .

— Միւսիւ , պըրագտըզընըզ ճանի եէրինէ , նէ-տամէթ իլէ նամուսքեար պիր ատէմ պուլույօրսունըզ քի , պէն օնա էլիմի ուղաթմագլա իփթիխար իտէրիմ , տէտի .

Պուրատա Գօլօնլար սէրկիւզէշթը զարիսլէրինի Բօպէրէ անլաթտըլար , պատէհու գայանին մէվդըը թալին օլունարագ իսարթայա գայտ օլունտուգտան

պահը Մուհիթ տէրունինաէ անճաղ պիր գայատան
իտարէթ գալան վիզլի ատայը , վէ ալիճէնապ համի-
լէրի պուլունան միւթէվէֆա բրբէնս Տագարը , եանի
գաբատան նըմօնըն խաթըրէսինի ասլա ունութմատը-
լար :

Խ Ի Թ Ա Ս

ՊԻՐ ԳԱԶ ՍԵԶ

ԲԵՄԻԹԵՅԻ հիւսնի խիթամ օլան իշպու րօմանը
հայրեթպէյանը միւթալատ պույտրան զէվաթը .քի-
րամ, պունտան աղտէմ մէյտանը ինթիշարէ վաղ իթ-
միշ օլտուղումուգ «Եկրմի պին ֆարսախ տէնիպէր ալ-
թընտա սէյահաթ» նամ հէքեայէյի նէֆիսէյի տախի
օգումալարը լաղըմ կէլիր քի, օ հալտէ եէքտիկէրի ի-
լէ իրթիպաթը պուլունան պու իքի ճալիպը մէրագ-
հէքեայէնին մէղայասընա վագըֆ օլունաճաղը տէր-
քեար տըր :

Ֆիրանսա մէշահիրի հէքեայէնիւ.վիսանտէն մէշ-
հուր ժիւլ Վէրնին ասարը ֆէննիյէսինին թապ ու նէշ-
րինէ պունտան պէօյլէ տէվամ իտէճէյիլ, զիրա միւլէ-
թիմիլ էֆրատընըն պու եօլտա հէքեայէլէրին դըրաա-
թընտան միւթէլէզզիլ օլտուգլարընա արթըդ շիւպհէ-
միլ դալբամըշ օլտուգունտան, պու տէփա տախի եանի
միւէլլիփի մումափիէյհին ասարը նէֆիսէսինտէն պուլու-
նան, վէ ֆիրանսա աղատէմիյասը թարափընտան մաղ-
հարը թագտիր օլունմուշ վէ չօգ տէփալէր բայիթահատը-
մըզտա թէաթրօսը օյնանըպտա էրպապը թէմաշա-
նըն հայրէթինէ մուճիպ օլմուշ օլան «Սէ.Ի.Սէ.Ն Կիհնջէ-
Տէվըր Ալէ.Մ» նամ րօմանը լէթաֆէթպէյան, պէ-
հագդըն օդունմայտ շայան պիլը հէքեայէյի լաթիփէ
ոլտուղունտան անդարիպ տէրնինէ իպթիտար իտէճէ-
յիլ քի, պունըն տախի տիկէր էսէրլէրիմիլ կիպի
սուրէթը միւնթաղամատէ նէթիճէյի հիւսնի խիթամ

սկուլաճաղը . վե գարիշնի քերամ թարաֆընտան հիւս-
նի թէլագդը խոխէճէյի տէրքեար տըր .

Տօմոնն օգումագտան մազսատ եալընըդ էյլէնսէք
եախօտ վագըթ կէշիրմէք օրմայըդ , ելւա գըսսէտէն
հիսսէ ալմագ վէ նկյդ ու պէտի (բարին և չառը) թէմ
եիդ իլէ միւթէնսէպպիհ օրմագ տըր . հէլէ տէրճինէ
խզթիտար խոճճէյիմիդ իշուու հէքեայէ կիսի լաթիփ
էսէրլէր , պէնկյի պէշէրին ախլագընը ըսրահ վէ էփ-
քեարընը թալսի իցէյէճէյի շիւողհէտէն վարեսթէ
տիր .

Ա. Պիպերեան

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0542356

